

જાણવા જેવું

ભાગ - ૧

: લેખક :

પં. ચન્દ્રશેખરવિજયજી

૩૨૪

કમલ પ્રકાશન ટ્રસ્ટ

‘જાણવા જેવું ભાગ-૧’

પ્રકાશક :

કમલ પ્રકાશન ટ્રસ્ટ

જીવતલાલ પ્રતાપશી સંસ્કૃતિ ભવન

૨૭૭૭, નિશા પોળ, ઝવેરીવાડ,

રિલીફરોડ, અમદાવાદ-૧.

ફોન : ૨૫૩૫૫૮૨૩, ૨૫૩૫૬૦૩૩

લેખક - પરિચય :

સિદ્ધાન્તમહોદયિ, સચ્ચારિત્રચૂડામણિ,

સ્વ. પૂજ્યપાદ આ. ભગવંત શ્રીમદ્વિજય

પ્રેમસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબના વિનેય

પૂ. પં. શ્રી ચન્દ્રશેખરવિજયજી

આવૃત્તિ :

પ્રથમ સંસ્કરણ : નકલ : ૩૦૦૦ તા. ૧-૨-૨૦૦૩, વિ. સં. ૨૦૫૮

દ્વિતિય સંસ્કરણ : નકલ : ૩૦૦૦ તા. ૧૫-૪-૨૦૦૮, વિ. સં. ૨૦૬૪

ટાઈપસેટિંગ :

અરિહંત ગ્રાફિક્સ

અમદાવાદ.

મુદ્રક :

ભગવતી ઑફસેટ

૧૫/સી બંસીધર એસ્ટેટ

બારડોલપુરા, અમદાવાદ-૪.

ક્રમ દર્શન...

૧	રાષ્ટ્રપ્રેમ કરતાં માનવપ્રેમ ચડિયાતો છે	૧
૨	ભગવાન આપણી સાથે હોય પછી તો શું કહેવું ?	૬
૩	“અરે, આ રાજા તો નાગો છે.”	૯
૪	‘આસપાસ’ વિભાગમાં શ્રીકાન્તિ ભટ્ટ લખે છે, વાંચો...	૧૨
૫	ઘોડો લંગડો છે, જોકી બિચારો શું કરે ?	૧૬
૬	ઈસુ ખ્રિસ્ત વિષે આશ્ચર્યજનક સંશોધનો	૨૦
૭	ગાંધીજીને ભાંડવા એ બહુ સહેલું કામ છે	૨૩
૮	સ્વરાજ, ગાંધીજી અને ઝીણા	૨૮
૯	ક્યાં ગાંધીજી ! ક્યાં ઝીણા !	૩૫
૧૦	જ્ઞાતિપ્રથા ફાયદાકારક હતી	૪૦
૧૧	વિદેશ જવા બદલ ગાંધીજીને પ્રાયશ્ચિત્ત કરવું પડ્યું !	૪૭
૧૨	બાળવિવાહ શા માટે થતા ?	૪૯
૧૩	પુનર્લગ્નપ્રથા	૭૨
૧૪	સમૂહ-લગ્નપ્રથા	૭૯
૧૫	આખું વિશ્વ ભડકે બળે છે : શું કરવું ?	૮૭
૧૬	ભારત ફરી ગુલામીના કાતીલ ભરડામાં...	૯૬
૧૭	ઘડિયાળના કાંટાને પાછા ફરવું જ પડશે :	૧૦૩
૧૮	શું દૂધ લોહી છે ?	૧૧૯
૧૯	કુદરત નિર્મિત લઘુમતી વિરુદ્ધ સરકાર નિર્મિત લઘુમતીઓમાં જૈનોનું સ્થાન	૧૨૩
૨૦	જૈનોથી લઘુમતીની માન્યતા લેવાય ? ના, કદાપિ નહિ.	૧૩૧
૨૧	કોણ કહે છે જૈનો હિન્દુ નથી ?	૧૩૯
૨૨	જૈનો હિન્દુ પ્રજા છે, તે હિન્દુ પ્રજાની સાથે જ રહે.	૧૪૧
૨૩	જૈન ધર્મ પણ આથી હિન્દુ ધર્મ જ કહેવાય.	૧૪૪
૨૪	આ તે કેવો રાષ્ટ્રવાદ અને હિન્દુવાદ !	૧૪૭
૨૫	હવે ‘હિન્દુ સામે હિન્દુ’ લડાઈનો છેલ્લો તબક્કો	૧૪૯
૨૬	ભારતનું ‘હિન્દુસ્તાન’ એવું નામકરણ કરો.	૧૫૧
૨૭	પ્રજા ઉપર આજે ૫૬૫ રાજાઓ નહિ પણ એક લાખ ગુંડાઓનું રાજ ચાલે છે.	૧૫૨
૨૮	ભાવીની આગાહીઓ પણ જાણી લો	૧૫૬
૨૯	કાં સંત બનો... છેવટે સચિવ	૧૫૯
૩૦	પરમાત્મા મહાવીરદેવની ૨૬મી જન્મશતાબ્દીની રાષ્ટ્રીય-સ્તરની ઉજવણીનો વિરોધ શા માટે ?	૧૬૩
૩૧	ઈલેક્ટ્રિક નિર્જીવ હોય તો ય જૈન શ્રમણો ઉપયોગ ન કરે તો સારું	૧૬૬
૩૨	કોડો પશુઓની નવી કતલનો ભયાનક કાર્યક્રમ	૧૭૪
૩૩	ભારતીય પ્રજાના હિતમાં મારે કાંઈક કહેવું છે.	૧૯૯
૩૪	હજી સાચી આઝાદી ક્યાં મળી છે ?	૨૦૮
૩૫	આજનું શિક્ષણ	૨૧૫
૩૬	કરૂણા : વિશ્વના જીવોની વાત્સલ્યમયી માતા	૨૩૮

૧ રાષ્ટ્રપ્રેમ કરતાં માનવપ્રેમ ચડિયાતો છે

એક નવજુવાન ! નામે બિસ્મિલ્લ !

આઝાદીના એ આંદોલનમાં હિન્દુ-મુસ્લિમ યુવાનોએ એક બનીને ઝંપલાવ્યું હતું.

ઈ.સ. ૧૮૫૭ના બળવાનું નેતૃત્વ દિલ્હીના બાદશાહ બહાદૂરશાહ ઝફરે લીધું.

આ બિસ્મિલ્લ ટપુડો મુસલમાન હતો.

એણે જે તોફાનો કર્યા તે બદલ ગોરાઓએ તેને જેલમાં પૂર્યો. તેને ફાંસીની સજા થઈ. તારીખ નક્કી થઈ.

સજાના બે દિવસ પૂર્વે મિત્રોએ બિસ્મિલ્લને ભગાડી મૂકવા માટે ધરતીમાં બોગદું બનાવ્યું હતું.

હવે સજાના બાર કલાક બાકી રહ્યા હતા.

તે વખતે એક ઘટના બની. બિસ્મિલ્લના રખેવાળ ચોકીદારે બિસ્મિલ્લને પોતાના ઘરની આર્થિક રીતે એકદમ ભૂંડી હાલતનું, ભૂખમરામાં પસાર કરવા પડતાં દિવસોનું કરુણાસભર વર્ણન કર્યું.

થોડીક પળો માટે ક્રાન્તિવીર વિચારમાં પડી ગયો. તેને એ વિચાર આવ્યો કે, ‘જો હું સુરંગ વાટે ભાગી છૂટીશ તો આ ચોકીદારને જન્મટીપ થશે. તેથી તેનું કુટુંબ રોળાઈ જશે. આવું કેમ થવા દેવાય ? આ તો માનવદ્રોહ કહેવાય.’

તેણે મનોમન નિર્ણય લઈને ભાગી છૂટવાની યોજના રદ કરવા વૃક્ષોની પાછળ સંતાયેલા-બિસ્મિલ્લના ભાગી છૂટવાની રાહ જોતાં-મિત્રોને સંકેત કરીને વિદાય થઈ જવા જણાવ્યું.

બિસ્મિલ્લને યથાસમયે ફાંસી થઈ. ચોકીદાર ઉગરી ગયો.

ફાંસી પામતો બિસ્મિલ્લ છેલ્લું વાક્ય બોલ્યો, “રાષ્ટ્રપ્રેમ (રાષ્ટ્રીયતા) કરતાં માનવપ્રેમ (માનવતા) વધુ ચડિયાતો છે. એને જ હર વાતે મુખ્ય રાખવો જોઈએ.”

હાય, ગોરા લોકો ! અમેરિકા, બ્રિટન વગેરે રાષ્ટ્રના સરસંચાલક માન્યાતાઓ ! બુશ, ટોનીબ્લેર વગેરેઓ !

પોતાના રાષ્ટ્ર ઉપર એટલા બધા મોહાઈ પડ્યા છે કે તેમાં તેમણે પોતાની વિરુદ્ધ જનારા રાષ્ટ્રો ઈરાક, પેલેસ્ટીન, લીબીઆ, ઈન્ડીઆ, ઈરાન, અફઘાનિસ્તાન, ચીન વગેરેની બોબડી કાયમ માટે બોલતી બંધ કરી દેવા માટે કમર કસી છે. ક્યારે ધડાકો થશે ? તે કહી શકાય તેમ નથી. તે સમય ઝાઝો દૂર તો જણાતો નથી.

આ કીશ્ચ્યન પ્રજાને ઈસ્લામ સાથે એક હજાર વર્ષનું વૈર ચાલી આવે છે. હવે તરતમાં તેઓ કુસેડ અને જેહાદ(પૂરા ઝનૂનપૂર્વકનું ધર્મયુદ્ધ!)ના ઓઠા નીચે એકબીજાનો લટકોફટકો કરી દેવા માંગે છે. તેમની સહન કરવાની હવે હદ આવી ગઈ છે !

હા.. એવું જરૂર લાગે છે કે વિશ્વની આ બે પ્રજાઓમાં પુષ્કળ માંસાહાર હોવાથી તેમનું લોહી કૂરતાથી ધગધગી રહ્યું છે. તેઓ લડીને જ રહેશે. બે ય લડશે; બે ય મરશે. બે ય ને વિશ્વના નકશા ઉપર ટકી રહેવાનો જંગ ખેલવો પડશે. અંકલ સામ(અમેરિકા)નું પ્રભુત્વ અને ઈસ્લામના દેશોનું ઝનૂનભર્યું વ્યક્તિત્વ ખતમ થશે. બે ય ને અસ્તિત્વનો જંગ ખેલવો પડશે.

આ દેશોમાં જે ધર્મના નામે ઝનૂન છે; કુટુંબોમાં જે સ્વાર્થ અને ખૂનખરાબા છે; વાતે વાતે જે સંઘર્ષો

છેડાઈ પડે છે તેના મૂળમાં સ્વભાવગત કૂરતા-કઠોરતા છે. પશુઓને મારવાથી કે માંસાહાર કરવાથી સ્વભાવ કૂર બને છે. આ કૂરતા ગર્ભપાત, ડાયવોર્સ, ઘરડાઘર, ઘોડીઆઘર, મર્સીફુલ ડેથ, યુદ્ધોમાં ઝટ પરિણમી જાય છે. ભારતીય પ્રજા એટલી હદે કૂર અને કાતીલ બની શકતી નથી તેનું કારણ તેનું પરંપરાગત મૂલ્ય-પ્રાણિમાત્ર પ્રતિ કરુણા છે.

જ્યારે તે લોકોનું માઈન્ડ-સેટ કૂરતા છે. જ્યોર્જ બુશનું જે માઈન્ડ-સેટ છે તે જ સોક્રેટિસને ફાંસીની સજા જાહેર કરતાં ન્યાયાધીશનું માઈન્ડ-સેટ હતું. સોક્રેટિસ તો સાવ અલગ માટીનો માણસ હતો. તે વખતે તેણે ન્યાયાધીશને કહ્યું હતું કે, “સાહેબ! મને તમે ભલે ખોટી પણ સજા ફરમાવો, પરંતુ આ દેશની ભાવી-પેઢી (મારા સંતાનો સુદ્ધાં) જો પરંપરાગત મૂલ્યોનો ત્યાગ કરીને માનવતાને કે સારા ચારિત્રના ધર્મોને અભરાઈ ઉપર ચડાવે તો તમે તેમને કડક સજા કરજો.”

આજની ગોરી પ્રજાનું જે નવું માઈન્ડ સેટ છે તે રાક્ષસી દોષોથી ભરપૂર છે. તેમાં કાતીલ કૂરતા, ભયાનક સ્વાર્થ અને તીવ્ર વિષય-લમ્પટતા છે. તે લોકો જે રાષ્ટ્રદાઝ ધરાવતા હોવાનું કહે છે તે સાવ કૃત્રિમ છે, કેમકે તેમાં લેશ પણ માનવતા નથી. રાષ્ટ્રદાઝના નામે પોતાની વિરુદ્ધ જતાં કોડો માનવોને અત્યંત અમાનવીય રીતે રહેંસી નાંખ્યા છે. તેમની હથેળીઓ લોહીના જાડાં થપ્પાંઓથી ઊભરાઈ ગઈ છે.

હાલમાં ઈસ્લામની જેહાદ સામે ગોરાઓએ જે કુસેડની જાહેરાત કરીને ભયાનક યુદ્ધ શરૂ કર્યું છે તેની કૂરતાનું માપ કાઢી શકાય તેમ નથી. આ કાતીલોની દોસ્તી પાકિસ્તાનના મુશરફ કરે તેમાં નવાઈ લાગતી નથી. પણ ભારતના વડાપ્રધાન વાજપેઈએ તે દોસ્તી કરી છે તે આ ધરતીનું ઘણું મોટું આશ્ચર્ય છે.

અતિશય ઘાતકી, કૂર અને કાતીલોની દોસ્તી આર.એસ.એસ.ના કટ્ટર હિન્દુ કરે તે વાત ગળે ઊતરતી નથી. આ માણસની નસોમાં વહેતાં લોહીમાં કટ્ટર હિન્દુત્વની કરુણા જ વહેતી હોય. તે શી રીતે શેતાન સાથે હાથ મિલાવે ? અરે, સ્વપ્નમાં ય તે શક્ય નથી.

શેતાનના માઈન્ડ-સેટમાં બાજપાઈ ગોઠવાઈ જાય તે માની શકાતું નથી. પણ સ્વીકારવું જ પડે તેવું આ કડવું સત્ય છે.

વિદેશી ગોરાઓ સ્વયં રાજ કરવાને બદલે સ્વદેશના બાજપાઈઓને સત્તા, સંપત્તિ અને સન્માનની ભૂરકી નાંખીને મંત્રી નાંખે છે. વગર યુદ્ધે, તેમના દ્વારા જ તેમના દેશની પ્રજાને બેહાલ, બેકાર, પાયમાલ કરે છે. એમાં ય જો ધર્મના ક્ષેત્રનો કોઈ માણસ હોય તો તેને દેશી અંગ્રેજ બનાવવાની પ્રથમ તક લે છે. આથી ધર્મ કરતાં લોકો પણ તેના ત્રાસવાદ સામે કશું બોલી શકે નહિ.

ગોરાઓ સૌથી પહેલાં તે તે દેશની પ્રજાના પરંપરાગત મૂલ્યોના, મર્યાદાઓના અને (ચાર પુરુષાર્થના) માળખાંના ગૌરવવંતા, પ્રજાહિતકારી માઈન્ડ-સેટને અપસેટ કરી નાંખે છે. પછી પોતાના સર્વશ્વકારી માઈન્ડ-સેટને સલામ કરવા માટે જે તૈયાર હોય તેમને સત્તા, સંપત્તિ અને સન્માન ટનબંધ આપે છે. આમ થતાં એ માણસમાં રાષ્ટ્રપ્રેમ કદાચ હોય તો ય માનવપ્રેમ રહેતો નથી. તે વિશ્વના લાખો, કોડો માણસો ઉપર ત્રાટકવા ગમે તે પળે સજ્જ રહે છે. સ્વદેશના લાખો લોકોને ‘રાષ્ટ્રદ્રોહ’ના ઉપજાવી કાઢેલા ગુના નીચે અને પરદેશોના કોડો લોકોને એ જ ગુના નીચે પરલોકભેગા કરી દેતાં વાર લગાડતો નથી.

આવો કૂર અને કાતીલ માનવ-સેટ ગોરાઓએ તૈયાર કર્યો છે. હાય, મને કે કમને, શી રીતે તેમાં સાથ પુરાવાય ?

ભલે મોતને ભેટવું પડે, સત્તાદિ ગુમાવવા પડે પણ લાખો માનવોની કતલના માનવસેટની સામે

વિદ્રોહ તો કરવો જ પડે.

તે ગોરા લોકો પોતાના રાષ્ટ્ર માટે એટલું બધું ઝનૂનપૂર્વકનું ગૌરવ ધરાવે છે કે તે માટે લાખો-કોડો લોકોની કતલ કરતાં અચકાતાં નથી. રાષ્ટ્રપ્રેમ કરતાં માનવપ્રેમ ધરાવ ચડિયાતો છે તે વાત તેઓ ક્યારેય સ્વીકારવા તૈયાર નથી.

૧૧ મી સપ્ટેમ્બરની ‘મેન-હટન’ની ત્રાસવાદી ઘટના થયા બાદ ફીલાડેલ્ફિયા ડેઈલી ન્યુઝના તન્ત્રીએ અગ્રલેખની શરૂઆતમાં જ લખ્યું, □□□□□□□□, □□□□□□□□, □□□□□□□□ : બસ, વૈર. વૈર. વૈર.”

તે લખે છે : “તમારા મગજને વેરથી ભરી દો. આજે તમે સુવા જાઓ ત્યારે સતત વેર લેવાનું જ વિચારજો. તમે સવારે ઊઠો ત્યારે પણ રટણ કરજો, વેર. વેર. વેર. કારણ કે આજે વેર સિવાય આપણને કંઈ ખપતું નથી. આપણા મૃત ભાંડુઓના મરણનું દુઃખ અને શોક ઘણાં ઘેરાં છે. જ્યારે પણ તમે ન્યુયોર્કની આકાશપટ્ટી ઉપર જુઓ ત્યારે આજના કેલેન્ડરને યાદ કરજો અને □□□□□ □□□ □□□□□ ની વેરવૃત્તિ યાદ કરજો.”

ન્યુયોર્ક પોસ્ટના તન્ત્રી સ્ટીવ ડનલીપીએ તન્ત્રીલેખ લખ્યો છે. તે લખે છે : “જલદીમાં જલદી - એક ક્ષણ પણ ગુમાવ્યા વગર - એ અધમ કૃત્ય પાછળના બસ્ટાર્ડઝને મારી નાંખો. ના, હું એમ નથી કહેવા માંગતો કે તેમની પાછળ જ પડી જાઓ. હું એમ કહું છું કે જગતના કોઈ પણ ખૂણેથી તેમને પકડો. અમેરિકા લાવો. તેમની આંખોમાં સીધી પીસ્તોલ ફોડો. તેમના દેહના ચૂરેચૂરા કરો. બની શકે તો તેમને ઝેર આપીને તરફડતાં તરફડતાં મરી જાય તે રીતે મારી નાંખો.”

આ છે; ખૂંખાર, કાતીલ અને કૂર સ્વરૂપનું ગોરી પ્રજાનું માઈન્ડ સેટ. આ માઈન્ડસેટથી જ તેઓનો છેલ્લા ૫૦૦ વર્ષોનો ઇતિહાસ લોહીથી ખરડાયેલો છે. તેઓએ કોડો રેડ ઇન્ડિયનોને, આફ્રિકાના લોકોને, વેટીકન-પંથમાં નહિ જોડાતાં કીશ્ચનોને અને (સુધારક કહેવાતાં) પ્રોટેસ્ટન્ટોને મારી નાંખ્યા છે. અનેક યુદ્ધો ઊભા કરીને પણ અ-ગૌર લોકોને મારી નાંખ્યા છે.

ઓ વાજપેયી ! તમે ભીષ્મપિતામહના સ્વરૂપે એ લોકોના કાતીલ માઈન્ડ-સેટની ભયાનકતા કેમ તેમને સમજાવી નહિ ? ઊલટું, તેમના માઈન્ડ-સેટમાં ભળી જવા જેવી નપુંસકતા દાખવી ! તમારા રાષ્ટ્રની પ્રજાનો તે લોકો ભેદી રીતે કચ્ચરઘાણ બોલાવી રહ્યા છે છતાં તમે કેમ વિરોધનો સૂર પણ કાઢતા નથી ?

પેલા રવીન્દ્રનાથ ટાગોરના વાક્યનું સતત સ્મરણ કરો, “અમને સમૃદ્ધિ નથી જોઈતી, અમને અમારી સંસ્કૃતિમાં જ જીવવા દો. અમારી સંસ્કૃતિ એ જ અમારી સમૃદ્ધિ છે. અમારી સમૃદ્ધિ તમારે શીખવી પડશે; અન્યથા તમે ભૌતિક આનંદ પણ પ્રાપ્ત નહિ કરી શકો. તમારા લોકોનો રાષ્ટ્રપ્રેમ કાબીલેદાદ છે પણ તે માટે માનવપ્રેમનો ભોગ ન લેવાય. તે તો રાષ્ટ્રપ્રેમથી પણ ચડિયાતો છે. બ્રહ્માણ્ડના તમામ પ્રાણીઓ સાથે આપણને પ્રેમ હોવો જોઈએ.

યાદ રાખો કે તમારી સમૃદ્ધિ વગર અમને ચાલશે પણ અમારી કરુણાના પાયા ઉપર ઊભી થયેલી સંસ્કૃતિ વગર તમે સાચા અર્થમાં સુખી તો નહિ થઈ શકો; પણ યુદ્ધો દ્વારા ધરતી ઉપરથી નાબૂદ થઈ જશે.”

વળી તેમણે ભારતીય પ્રજાને સંદેશ આપ્યો કે, “તમે તમારા આત્માના સાચા અવાજને કદી રૂંધતા નહિ; કોઈથી કચરાતા-દબાતા નહિ. તમે દુનિયાને બતાડી દો કે અમે જે નૈતિકતા અને આધ્યાત્મિકતાના બળ ઉપર જીવીએ છીએ એ અમારી લોખંડી તાકાત છે.”

ઓ વાજપાઈજી ! ક્યાં ટાગોરનું પારદર્શન ચિંતન ! અને કેવું અપ્રતીમ શૌર્ય ! અને ક્યાં તમારી વિદેશી આચાર-વિચારોની ગુલામી !

હાય, તમારું દીર્ઘકાલીન પદારોહણ કદાચ પ્રજાને નબળી, ગુલામ અને ભિખારી બનાવી દેશે.

वर्तमान को वर्धमान की आवश्यकता है ।

૨ ભગવાન આપણી સાથે હોય પછી તો શું કહેવું ?

અર્જુન મહાભારતના આધારે અહીં એક પ્રસંગ ટાંકું છું. આ પ્રસંગરૂપી મધપુડામાંથી નકરું મીઠું મધ સતત ટપકતું રહે છે. જે તેને માણી શકે તેનો બેડો પાર છે.

મહાભારતીય યુદ્ધમાં શ્રીકૃષ્ણ પાસેથી બળ પામવા માટે દુર્યોધન અને અર્જુન એક સાથે તેમની પાસે ગયા.

દુર્યોધને લાખોનું સૈન્યબળ ધરાવતી નારાયણી સેના માંગી. તે મળી એટલે અત્યંત ખુશખુશાલ બની ગયો.

અર્જુનને જોઈતા હતા; ભગવાન શ્રીકૃષ્ણ. તેને તે મળી ગયા. તેમણે નિઃશસ્ત્ર રહેવાની વાત કરી તો અર્જુને તે પણ મંજૂર કરી લીધી. તે મનોમન બોલતો હતો, ‘જ્યાં યોગેશ્વર કૃષ્ણ છે ત્યાં નિશ્ચિતપણે વિજય છે. (यत्र योगेश्वरः कृष्णः तत्र ध्रुवो विनिर्जयः ।)’

ભગવાન જો આપણી સાથે થઈ જાય તો ભગવાનનો દાસ ભગવાન બની ગયા વિના ન રહે. ભલે પછી તેને દાસત્વમાં અનેરો આનંદ હોય અને જગતના સ્વામી બનવામાં જરાય રસ ન હોય.

ભગવાન કહે છે, “હું ઓલા સંકુચિત વૃત્તિના શેઠ જેવો નથી જે પોતાના નોકરને સદા માટે નોકર જ રાખે છે. તેને દસ જ પૈસાનો ભાગીદાર શેઠ કદી બનવા દેતા નથી. હું તો મારા દાસને મારું સર્વસ્વ દઈને મારા જેવો જ સિદ્ધ, બુદ્ધ, મુક્ત બનાવું છું. ”

પણ સબૂર ! ભગવાન આપણી સાથે તો જ થઈ જશે જ્યારે પહેલાં આપણે ભગવાનની સાથે થઈએ. ભગવાનની સાથે થવું એટલે ભગવાનના ચરણોનું શરણ લેવું. ભાવપૂર્વક ભગવાનમય થવું. આટલું થયા બાદ બહુ સહેલાઈથી આપણે ભગવાન બની જઈશું.

ભગવાન મહાવીરદેવને ભગવાન થતાં પૂર્વે એક લાખ વર્ષની અઘોર તપશ્ચર્યા કરવી પડી અને છેલ્લે તેને ય ટપી જાય તેવી સાડા બાર વર્ષની ઘોર સાધના કરવી પડી; જેને સાંભળતાં પણ ચક્કર આવી જાય. જેની સાડા બાર સેકંડની સાધના પણ અશક્ય છે.

પણ ભગવાન કહે છે કે, “તમે મારા સંતાનો છો. હું તમારી માવડી છું. રોટલા ટીપવાની બધી મહેનત મારે કરવાની; બાલુડાઓ ! તમારે તો ગોળ-ઘી સાથે એ તાજા રોટલા ખાવા જ બેસી જવાનું.”

ભગવાને પોતાનો આત્મ-દીપ પ્રગટાવી દીધો પછી તેમની કઠોર રીતોથી આપણો બુઝાયેલો આત્મ-દીપ પ્રગટાવવાનો રહેતો નથી. પછી ભલેને લાખો-કરોડો બુઝાયેલા દીવા હોય : તે બધા ઓલા પ્રગટેલા દીપને સ્પર્શે એટલે તરત તે બધા તેવા ને તેવા પ્રગટી જાય.

સ્પર્શ કરવો એટલે શરણ લેવું. ભગવાનના ચરણોનું ભાવાત્મક શરણ લેવું. પછી બધું ભગવાન સંભાળી લેશે; ઠેઠ ભગવાન બનાવી દેશે.

ગીતાજીમાં શ્રીકૃષ્ણે અર્જુનને કહ્યું છે, “ઓ અર્જુન ! તું મારા શરણે આવી જા. પછી હું તને સર્વપાપોથી મુક્ત કરીને ભગવાન બનાવી દઈશ. આ બાબતમાં તું જરાય શંકા ન કર.”

मामेकं शरणं ब्रज । अहं त्वां सर्वपापेभ्यः मोक्षयिष्यामीति, मा शुचः ।

આપણે ભગવાનના ચરણનું શરણ લીધું એટલે આપણા તરફનું કર્તવ્ય પૂરું થયું. પણ સબૂર, ચરણના શરણનો અર્થ પૂરો સમજી લેવો જોઈએ.

ભગવાનના ચરણ એટલે ભગવાને બતાડેલું ચારિત્ર... તેનું આચરણ.

ભગવાનની ચારિત્રજીવન જીવવા અંગેની આજ્ઞાઓનું પાલન એ ભગવાનના ચરણનું શરણ કહેવાય.

હા, તે શક્ય ન હોય તો ભગવાનના પગના જે ચરણ તેમાં ભાવવિભોર બનીને માથું ઝુકાવી દેવું તે પણ સ્થૂલ ચરણ-શરણ કહેવાય.

ગમે તેમ; પણ ચરણ-શરણ જો બની જાય તો ભગવાન કહે છે કે બાકીનું બધું હું સંભાળી લઈશ.

ઘોર સાધના કરાય ત્યારે ભગવાન બનાય છે. ભગવાન એટલે સર્વજીવોનું હિત કરવાનું ભાગ્ય (ભગ=ભાગ્ય) ધરાવનારા.

ઘોર સાધના કરવા દ્વારા તેઓ દુઃખને હથિયાર બનાવીને દોષક્ષય, કર્મક્ષય અને છેલ્લે દેહક્ષય કરે છે. તે પછી દુઃખક્ષય સહજ રીતે થાય છે. ભગવાન એ અરિહંત ભગવાન થયા હતા; છેલ્લે સિદ્ધ ભગવાન થાય છે. આ ચાર ક્ષય થતાં તેમના વિશુદ્ધતમ આત્મામાંથી ઊર્જા (□□□) નો પ્રચંડ-ધોધમાર પ્રવાહ અવિરતપણે વરસે છે. આ બારમાસી વર્ષા છે. જે કોઈ પોતાના ઊંઘા ઘડાને સીધો કરીને મૂકે તેનો ઘડો તરત જ ઊર્જાથી ભરાઈ જ જાય છે.

ઘડાને સીધો કરવો એટલે આત્માને ભગવાન સન્મુખ કરવો : આત્માએ ભગવાનનું શરણ લેવું. જેટલા ઘડા, જે કાળે શરણાભિમુખ થયા તે તમામ જીવ-ઘટ ભગવાન સન્મુખ થયા.

ઈસુએ ભક્તને કહ્યું છે, “તું મારી તરફ એક ડગ આગળ આવ. પછી હું તારી તરફ અગિયાર ડગ આગળ આવીશ.”

તો ચાલો, સાડા બાર વર્ષની ઘોર સાધના કરી શકાય તેમ ન હોય તો આપણે એક ડગ દ્વારા શરણ લઈએ; પ્રગટેલા એ દીપને સ્પર્શ કરીએ. બસ... તરત ભગવાન આપણને ભગવાન બનાવી દેશે.

હા, પહેલાં આપણે ભગવાનની સાથે થઈએ; પછી ભગવાન સદા આપણી સાથે જ છે. આપણે અભેદ પામીને જ અટકશું.

અર્જુન ભગવાન પાસે ગયો એ જ ભગવાન થવાનું પ્રથમ સોપાન છે.

૩ “અરે, આ રાજા તો નાગો છે”

ઈરાનથી આવેલા ધૂર્ત વણકરોએ દિલ્હીના રાજાને બરોબર ફસાવી દીધો. તેમણે રાજા સાહેબ માટે ‘અદ્ભુત વસ્ત્ર’ બનાવવાનો પ્લાન નક્કી કર્યો. છ માસમાં તે વસ્ત્ર તૈયાર થવાનું વણકરોએ રાજાને કહ્યું. પણ તેની સાથે તેમણે એ વાત કરી કે આ એવું અદ્ભુત વસ્ત્ર છે કે તે હલકટ કક્ષાના માણસોને નહિ દેખાય. એમને તો રાજા નાગો જ દેખાશે.

જે દિવસે ચાર ઘોડાની બગીમાં બેસીને અદ્ભુત વસ્ત્ર પહેરીને રાજા નગરના રાજમાર્ગો ઉપરથી પસાર થવાના હતા તેના પૂર્વ દિવસે એ વાતની જાહેરાત ચારે બાજુ નાગરિકોને થઈ.

વણકરોએ ખરેખર કોઈ વસ્ત્ર બનાવ્યું જ ન હતું. શાળ ઉપર વસ્ત્ર બનાવતાં હોય તેવો અભિનય હાથોથી અને આંગળીઓથી સતત કરતા. વસ્ત્ર માટે જરૂરી શાળ, રૂ વગેરે માટેના પૈસા માંગતા લાખો રૂ. રાજા પાસેથી લઈ લીધા. એમાં ખૂબ જલસો કરતા.

છ મહિના બાદ રાજાના પહેરેલાં કપડાં-પૂરા-ઉતારી નંખાતા રાજાને ખુદને લાગ્યું કે પોતે નગ્ન હાલતમાં છે. રસ્તાની બે બાજુ ઊભા રહેલા હજારો લોકોને પણ એમ જ પ્રતીતિ થઈ. પણ વાત એવી જાહેર થઈ હતી કે જેને રાજામાં નગ્નતાની પ્રતીતિ થાય તે લોકો રાક્ષસ હોવા જોઈએ.

આ ભયથી સહુ રાજાને સવસ્ત્ર કહીને તેનો જયવારો કરવા લાગ્યા.

પણ કોક પિતાએ ઊંચકેલું નાનકડું બાળક જોરમાં બોલી ઊઠ્યું, “બાપા ! આ રાજા તો નાગો છે.”

આ સાંભળતાં જ પોતાની શંકા પાકી થતાં રાજાએ બગી જોરમાં દોડાવીને રાજમહેલમાં ઘુસી ગયો.

જે સરળ છે તે બાળક છે. જે બાળક છે તે ઈશ્વરનું પવિત્ર સ્વરૂપ છે. આ બાળક દસ વર્ષનો હોય, સિત્તેર વર્ષનો પણ હોય.

હાલમાં ભારતમાં લોકશાહી ચાલતી હોવાનું કહેવાય છે. વસ્તુતઃ આ લોકશાહી નથી. જો તેમ હોય તો ય તે ગુંડા લોકોની લોકશાહી છે. આ લોકશાહીના રાસાયણિક જંતુઓ માનવજાતના દેહ ઉપર એવા ચોંટી ગયા છે કે સમગ્ર ભારતીય માનવો હવેના બે દાયકામાં સાફ થઈ જાય.

આ સફાઈમાં મુખ્ય વસ્તુ બની છે; બેકારી.

માનવજાતનો સૌથી મોટો શત્રુ બેકારી છે. તેના અજગર-ભરડામાં આવેલા લાખો-કોડો માનવોના દેહની સાતેય ધાતુઓ શોષાઈ છે, અસ્થિ અને મજજાના ચૂરેચૂરા થયા છે.

ડાહ્યા માણસો બેકાર થતાં ગાંડા બની ગયા છે.

સહિષ્ણુ માણસો ઝેર ખાવા લાગ્યા છે.

ઘર-સંસાર છિન્નવિચ્છિન્ન થઈ ગયો છે.

ગોરીપ્રજાનો ચારસો વર્ષ જૂનો દૃઢ સંકલ્પ છે કે વિશ્વમાં માત્ર ઈસાઈધર્મનું અસ્તિત્વ રહેવું જોઈએ. (સાથે માત્ર ગોરી ચામડી) એ સિવાયની તમામ પ્રજાઓને સફાઈ કરી નાંખો.

આ માટે શિક્ષણ દાખલ કર્યું. યન્ત્ર દાખલ કર્યું. મોટી સંખ્યામાં પ્રજા લલચાઈ. તે તરફ દોડી ગઈ. શિક્ષણે હાથ ઊંચા કરી દઈને કહ્યું કે આટલા બધાને તો અમે રોજી-રોટી દઈ શકશું નહિ. તમારા ઘરભણી પાછા ફરો.

હાય, હવે શું પાછા ફરે ? હળ, બળદ, કોશ, રેંટ, ખોરડું, પશુઓ, ખેતી-તમામ વેચીને જેઓ નગરો તરફ, શિક્ષણ લેવા તરફ ધસી ગયા’તા તે હવે વતનભણી પાછા ફરીને કરે શું ?

બિયારાઓ... બેકાર થયા. ગરીબ થયા.

બીજી બાજુ હૂંડિયામણ પામવાનો હડકવા ઊભો કરાયો. શક્ય તેટલી તમામ વસ્તુની નિકાસ થવા લાગી. આમ થતાં દેશના લોકોને અછતનો સામનો કરવાનો આવ્યો. બધું મોંઘું થઈ ગયું. સર્વત્ર મોંઘવારી વ્યાપક બની.

ત્રીજી બાજુ ફર્ટિલાઈઝરો, જંતુનાશકો, ઈન્ડસ્ટ્રીઓના પ્રદૂષણો વગેરે દ્વારા પૃથ્વી, પાણી, પવન-બધું ય-બગાડ્યું. એ રોગોના ઘર બન્યા. એના ફેલાવાથી પ્રજામાં ચિક્કાર માંદગી ફેલાઈ.

ચોથી બાજુએ વિદેશીઓએ ધન દઈ દઈને દેશને દેવાદાર બનાવ્યો. પોતાનો ગુલામ બનાવ્યો. ગુલામને લેણદાર દબાવે, કચરે, ભોગવે તેમાં શી નવાઈ ?

ગરીબી, બેકારી, મોંઘવારી, બિમારી અને ગુલામીના અજગર-ભરડામાં દેશની પ્રજા ખતમ થઈ છે. પણ આ નાગું સત્ય જો બોલવામાં આવે તો એ માણસ રાષ્ટ્રદ્રોહી, ગદાર, બુદ્ધ, પછાત, ગધેડો

કહેવાય એટલે કોઈ પેલા બાળકનો રોલ ભજવવા તૈયાર નથી કે જેણે કહ્યું હતું કે, “આ રાજા નાગો છે.”

કાશ ! હજી પણ જો કોઈ સત્યને પ્રગટ નહિ જ કરી શકે તો આખી ભારતીય પ્રજાનો સર્વનાશ થશે. ગોરાઓ આ દેશનો કબજો લઈ લેશે.

“ટીટેનીક કદી ડૂબે નહિ.” અરે, તે તો ડૂબી ગઈ.

અગિયાર કોડ રેડ ઈન્ડિયન પ્રજા ઉપર ગોરાઓએ એટલો મોટો હત્યાકાંડ ચારસો વર્ષોમાં કર્યો કે અગિયાર કોડની સંખ્યા માત્ર સાઈઠ હજાર ઉપર આવી ગઈ છે.

હવે તો નિર્માલ્ય પ્રજાને ભગવાન બચાવે.

૪ ‘આસપાસ’ વિભાગમાં શ્રી કાન્તિ ભટ્ટ લખે છે. વાંચો...

અમેરિકન પ્રમુખ થોમસ જેફરસન અને જેનું નામ તમે જાણતા નથી તે આયરીશ ન્યાયવેત્તા અને રાજકારણી. એ બન્નેએ ૨૦૦ વર્ષ પહેલાં કહેલું કે “ઈશ્વરે આપણને સ્વતંત્રતા બક્ષી છે ત્યારે એક શરત મૂકી છે. તમારે આઝાદીને રક્ષવા સતત જાગૃત રહેવાનું છે. જો તમે જાગૃત નહી રહો તો તમારા જ લોક તમને ગુલામ બનાવશે. તમે સુષુપ્ત રહીને તમારી અંગત આઝાદીની રક્ષા નહીં કરો તો ગુનો કરશો.” એ પછી એક વાક્યમાં થોમસ જેફરસને કહેલું કે “ધ પ્રાઈસ ઓફ લીબર્ટી ઈઝ એટરનલ વિજીલન્સી. તમારી આઝાદીની કિંમત તમારે તમારી સતત જાગૃતિ દ્વારા ચૂકવવાની છે.” બ્રિટીશરોની આઝાદીમાંથી છૂટ્યા પછી ૪૦ વર્ષ ઉંઘતા રહ્યા. કોંગ્રેસે આપણને ગુલામ રાખીને ઈન્ડીરાની ઈમરજન્સીમાં વધુ ગુલામ બનાવ્યા. ફરી પાછી ભારતીય જનતા પક્ષની સરકાર આવી છે. કોંગ્રેસથી ય નપાવટ સરકાર છે. પેટ્રોલ પંપનો ભ્રષ્ટાચાર એ જાણે તેમના બાપનો હક્ક હોય તેમ તેનો બચાવ કરે છે. એક લુલો બચાવ એ છે કે “કોંગ્રેસે પણ પેટ્રોલ પંપની ફાળવણીમાં ભ્રષ્ટાચાર કરેલા.” એ દરમિયાન તહેલકાના પત્રકારને સી.બી.આઈ. એ અટકમાં લઈને ભાજપના ભ્રષ્ટાચારનો ભાંડો ફોડનારને જેલમાં નાંખ્યો. હવે ભાજપનું લાંબુ રાજ ચાલશે તો કહેશે કે “કોંગ્રેસે ઈમરજન્સી લાદેલી તો અમે પણ ઈમરજન્સી લાદીને હિન્દુત્વને નામે તમને ગુલામ બનાવીએ તો કંઈ ખોટું નથી.”

ફાંસને આઝાદી અને વિચારોનું મહત્ત્વ સમજાવનારા ફિલસૂફ અને રાજકારણી વોલ્ટરે કહેલું કે “વ્હેન વન્સ એ નેશન બીગીન્સ ટુ થીંક, ઈટ ઈઝ ઈમ્પોસીબલ ટુ સ્ટોપ ઈટ”. આ સૂત્ર ભારતવાસીઓએ યાદ રાખવું જોઈએ. આપણને ગરીબી ખપશે પણ આપણી વિચારશક્તિને કુંઠિત કરીને ધર્મને નામે કોઈ પક્ષ સત્તા મેળવી ભ્રષ્ટાચાર કરે તો તેને જાનને જોખમે પણ ઉથલાવવી પડશે. નહીંતર આવતી કાલે આ લોકો તમારા ઘરમાંથી તમારી પત્નીઓને પણ ઉપાડી જશે. રાજાઓ સત્તા મેળવવા બાપનું ખૂન કરી ગાદીએ આવતા તેના જેવો ઘાટ થશે.

વોલ્ટર તેની વિચારધારામાં ખૂબ વ્યસ્ત રહ્યા. તેમની પ્રેમિકા અને પત્ની મેડમ ચેટેલટે સતત એકલી રહેતી. તે વખતે એક સંતનો દંભ કરનારા માર્કવીસ લેમ્બર્ટ આ મહાન વિચારકની પત્નીને ધર્મને નામે ભોળવી અને પત્નીને ઝુંટવી ગયો ત્યારે વોલ્ટરે એક કવિતા લખેલી :

□□□□ □□□□□□, □□ □□ □□ □□ □□□□, □□ □□□□□ □□□□□, □□□□□□ □□□□□□ □□□ □□□ □□□ □□ □□ □□□□ □□□ □□□□... અર્થાત્ “સંત લેમ્બર્ટ, તું જ જાણે ઈશ્વરનો માનીતો છે ? ફૂલો ખીલે છે તે જાણે તમામ તારે માટે ખીલે છે. ગુલાબ ખીલે છે તેના કાંટા જાણે અમારે નસીબ છે અને ગુલાબ તારે નસીબ છે !”

આજે આઝાદીના ૫૫ વર્ષે સત્તાધીશો જ તમામ ગુલાબ પડાવી ગયા છે. કરોડો યુવાનો બેકાર છે પણ તમે બનાવટી ભગવો રંગ પહેરો તો તમને પેટ્રોલપંપની ડીલરશીપ મળે, બેંકોની ડિરેક્ટરશીપ મળે, કમિટીઓના ચેરમેન બનવાનું મળે. સરકારી કોર્પોરેશન-કંપનીઓ તમારા બાપની હોય તે રીતે તમે કંપનીઓના સ્ટાફની નિમણૂંકો અને ભાડાભથ્થા વાપરો. “ઈન્ડિયન એક્સપ્રેસ”ના તંત્રી શેખર ગુપ્તાએ એક ટેલિવિઝનની ચર્ચામાં પેટ્રોલીયમ પ્રધાન રામનાઈકને ચોખ્ખું જ મોં ઉપર ચોપડાવ્યું કે “તમે બેશરમ છો. તમે ભ્રષ્ટાચાર કર્યો છે તે દેખીતું છે પણ તેનો બેશરમ બનીને સતત બચાવ કરો છો.” રામનાઈકની બોબડી બંધ થઈ ગયેલી.

અમેરિકાના સ્વાતંત્ર્યના ઢંઢેરા માટે પ્રેરણા આપનારા ટોમસ પેઈની નામના મહાન ઈંગ્લિશ-અમેરિકન ફિલસૂફ-રાજકારણીએ અમેરિકનોને ચેતવેલા કે, “તમે લાખ સાવધાન રહો છતાં ડેમોક્રેસીમાં ભ્રષ્ટાચાર ઘૂસવાનો જ છે. એ ભ્રષ્ટાચાર મૂંગે મોંએ સહન કરશો તો તમારું સ્વાતંત્ર્ય પણ ભયમાં આવશે. આપણો સમાજ અને સામાજિક સંબંધો અમુક જરૂરિયાતોને લઈને ભેગો થાય છે, તેવી જ રીતે આપણી સરકાર આપણી લુચ્ચાઈ અને અનૈતિકતાને કારણે પેદા થાય છે. પરંતુ એક વખત તમારા મનમાં પ્રકાશ આણો (એનલાઈટનમેન્ટ આણો)તો કદી જીવનમાં અંધારું થવાનું નથી. તે માટે તમારા આત્માના અવાજને અનુસરવું જોઈએ. જે માણસે સ્વાતંત્ર્ય ભોગવવું હશે તેણે ભોળપણથી જેણે પોતાની માનીને સરકાર રચી હશે એ સરકાર વંદી જશે તે જોવાની તૈયારી રાખવી પડશે...”

એટલે જો તમે જાગૃત નહીં રહો, કોઈ પત્રકાર પકડાય ત્યારે તમામ પત્રકારો હો હા નહીં કરે, તમે ક્યાંક અન્યાય જુઓ તો ચીચીયારી નહીં પાડો તો ભાજપવાળા પણ સાંઢ થઈ શકે તે તમે જોઈ લીધું છે. ૫૫મા સ્વાતંત્ર્ય દિવસે તમે અટલ બિહારી વાજપેયીને નબળા ઘૂંટણ ઉપર ઊભા રહીને ભાષણ આપતા જુઓ ત્યારે જર્મન ફિલસૂફ ડેનઝાઈઝે રાજકારણમાં જનારા અને સત્તાભૂખ્યા લોકો માટે જે બહુ જ કડવા વિશેષણો વાપર્યા છે તે વાજપેયી એન્ડ કંપની માટે યાદ રાખજો.

કોંગ્રેસ, ભાજપ કે કોઈપણ પક્ષનો રાજકારણી કેવો છે તેના વિશેષણો ડેનઝાઈઝે આવા આપેલા : રાજકારણી કોણ છે ? રાજકારણીઓ Liars, Cheats, traitors, ingrates, brigands, idiots, thieves, scoundrels gluttons, drunkards, misers, envious, ambitious, bloodminded, debauchees, fanatics, hypocrites and fools છે. રાજકારણીઓની બદમાસી માટે ડેનઝાઈઝે અંગ્રેજીમાં વિશેષણો આપ્યા છે. તે યથાવત્ એટલા માટે મુક્યા છે કે “ગુજરાત સમાચાર”ના અંગ્રેજી જાણનારા વાંચકો આપણા રાજકારણી કેવા છે તેના ચોટદાર વિશેષણો મૂળ ભાષામાં જાણી શકે. જર્મન ફિલસૂફે રાજકારણીને જુઠ્ઠાડા, છેતરપિંડી કરનારા, દેશદ્રોહી, નુટારા-લૂંટારા-(brigands)બુદ્ધિહીન, બેવકૂફો, ચોર, ધુતારા, ખાઉધરા, પિયક્કડ, લોભી, અદેખા, મહત્વાકાંક્ષી, જનતાનું લોહી પીનારા, વ્યભિચારી, ઝનૂની, દંભી અને મૂરખ કહ્યા છે.

એક બાજુ ભારતમાં સશક્ત અને સ્કૂલ-કોલેજની મોંઘી કેળવણી પામેલા ૯ કરોડ યુવાનો બેકાર બેઠા છે એ સમયે ભારતીય જનતા પક્ષની વગવાળા લોકો જ નોકરી કે પેટ્રોલપંપની ફાળવણી લૂંટી જાય છે. ૯ કરોડ યુવાનોના હાથમાં માત્ર સ્વાતંત્ર્યના ગુલાબના કાંટા રહી જાય છે. ગઈકાલ સુધી કોંગ્રેસીઓ ગુલાબ ઝૂંટવી જતા હતા, આજે ભાજપવાળા તેવું કરે છે. ઓક્સફર્ડ યુનિવર્સિટી પ્રેસે “આરોગ્ય અને બેકારી” એ વિષય ઉપર પુસ્તક પ્રગટ કર્યું હતું. તેમાં રિચાર્ડ સ્મિથ નામના લેખકે લખ્યું છે, “બેકારી થકી માણસનો આત્મા મરી જાય છે. (અનએમ્પ્લોયમેન્ટ ઈઝ ધી સાઉલ ડ્રીસ્ટ્રોયર) જે માણસ પાસે નોકરી કે ધંધો-વ્યવસાય હોય તે વટથી ચાલે છે. તેનામાં ગતિ હોય છે. પરંતુ બેકાર માણસ બેચેન અને ગમગીન હોય છે. બેચેની અને ગમગીનીને કારણે કાળક્રમે તેને જીવનમાંથી રસ ઊડી જતાં અંતે તે

રેઢિયાળ અને બેફીકરો બની જાય છે. ઓસ્ટ્રેલિયામાં બેકાર બેઠેલા લોકોનું સર્વેક્ષણ કર્યું તો જણાયું કે આવા બેકાર લોકોના કુટુંબજીવન કથળી ગયેલા, પત્ની બેવફા બનેલી, દીકરીઓ મલ્ટીપલ પ્રેમસંબંધો બાંધતી હતી. કેટલાક પુરુષો તો જાતીય જીવનમાં પુરૂષાતન ગુમાવી બેઠેલા. કેટલાક ઓસ્ટ્રીયનો લાયબ્રેરીમાં જતા હતા તે પણ બંધ કર્યું....

માનવીના જીવનમાં વાંચન અને ચિંતન એ બે જબ્બર શરણો છે જે માનવીને જીવવાનો મસાલો આપે છે. બેકાર માણસનું ચિંતન કુંઠિત થાય છે. તેને વાંચવામાંથી રસ ઉડી જાય છે. માણસ નોકરી કરતો હોય તે આર્થિક દ્રષ્ટિએ જ નહીં પણ માનસિક સ્વાસ્થ્યની દ્રષ્ટિએ પણ જરૂરી છે. કારણ કે રોજગારી થકી માનવીને મોભો મળે છે. બેકાર માણસ સમાજમાં મોભો ગુમાવી બેસે છે. ઈંગ્લેન્ડના વિલ્ટ શાયર શહેરમાં બેકારી વધી ત્યારે ડોક્ટરોની કમાણી ૨૦ ટકા વધી ગયેલી.”

ભાજપની સરકાર તમને બેકાર બનાવીને ઉદ્યોગપતિઓની તિજોરી છલકતી રાખે છે. ગોધરાનો કાંડ બન્યો તે ઠીક પણ પછી કોમવાદને ઉશ્કેરીને ગુજરાતમાં ૩ મહિના માટે ૫૦ લાખ લોકોને બેકારી અને ધંધા વગરના કરી નાંખ્યા હતા. શું કામ ? શું કામ ? શું કામ ? આપણને મહાત્મા ગાંધીજીએ ૯ ઓગસ્ટ ૧૯૪૨ના રોજ મુંબઈના ગોવાલીયા ટેંકમાંથી બ્રિટીશરોને ક્વીટ ઈન્ડિયા મુવમેન્ટ અને કરેંગે યા મરેંગેનો આદેશ શું કામ આપેલો ? (Do or Die) આ આદેશ અને આઝાદીનો લલકાર ઝીલીને શહેરે શહેરે, ગામડે ગામડે સત્યાગ્રહો થયેલા. જંગી સભાઓ થયેલી. બ્રિટીશરોએ મોટા ભાગના નેતાઓને જેલમાં નાખ્યા ત્યારે રેલવે, ટપાલ, સંદેશાવ્યવહારને જાનને જોખમે અસ્તવ્યસ્ત કરી નાંખેલા. અમે દિનેજર હતા ત્યારે મહુવાની પોલીસના ડંડા ખાધેલા. આઝાદી માટે અન્ડરગ્રાઉન્ડ રેડીઓ ચલાવેલા, ગેરકાનૂની પત્રિકાઓ છપાવીને આઝાદીની ચળવળને ભડકાવી હતી. અરે બિહારમાં બાલીયા, યુ.પી.માં મિદનાપુર અને મહારાષ્ટ્રમાં સતારા ખાતે સ્વાતંત્ર્યવીરોએ પેરેલલ સરકાર (સમાંતર-સરકાર, આરઝી હકુમત) સ્થાપેલી. અમારી સ્કુલો, કોલેજો બંધ રહેલી. વિદ્યાર્થીઓ પણ આઝાદીને જંગે ચઢેલા. બ્રિટીશરોની કચેરી ઉપર હુમલા થતા હતા. અમદાવાદ, મુંબઈ અને જમશેદપુરની મીલોના કામદારોએ હડતાળો પાડેલી. ૯મી ઓગસ્ટ પછી પ્રથમ જ સપ્તાહમાં ૨૫૦ રેલવે સ્ટેશનો બળાયા. ૫૦૦ પોસ્ટઓફિસો લૂંટાઈ. ૧૫૦ પોલીસ સ્ટેશનોના ભાંગીને ભુક્કા કર્યા.

આજે પણ લાગે છે કે આપણા રાજકારણીઓ નવી જાતની ગુલામી થોપીને ભ્રષ્ટાચાર કરે છે. ત્યારે હડતાળો નહીં પડાય. રેલવે સ્ટેશનો નહીં બળાય. પાટા નહીં ઉખેડાય. પણ તમે ભાજપ કે કોંગ્રેસીઓની ટોપીઓને જાહેરમાં ઉડાડી શકો છો. તેને મોંએ કાળી મેંશ લગાવી શકો છો. જોર જોરથી ચિલ્લાઈ શકો છો. જો ચીસ નહીં પાડો તો આપણા જ લોકો તમારી આઝાદી ઝૂંટવી જશે. ઈમરજન્સી લાદતાં નહીં શરમાય.

૫ ઘોડો લંગડો છે, જોડી બિયારો શું કરે ?

ખરેખર ઘોડો ખૂબ સરસ દેખાય છે. એનો માલિક રેસકોર્સમાં તેને મૂકવા માંગે છે. બહુ મોટા ગજાના જોડીઓ તેની ઉપર સ્વાર થયા. તેને દોડાવ્યો પણ ક્યારેય તે પહેલો નંબર તો ન જ લાવ્યો; પણ લગભગ છેલ્લે નંબરે જ આવતો રહ્યો. સહુથી ઉપેક્ષાયો : તરછોડાયો.

આમ થવાનું કારણ કે તે પગે ખોડખાંપણવાળો હતો.

તેને દેખનારા લોકો કહેતા કે “જો તેને શ્રેષ્ઠ જોડી મળે તો તે પહેલો નંબર લાવે.” પણ શ્રેષ્ઠ જોડીઓ જવાબ આપતાં કે જ્યારે ઘોડો જ પગે ખોડવાળો હોય ત્યારે સ્વર્ગના જોડીઓ ધરતી ઉપર આવીને આ

ઘોડા ઉપર સ્વાર થાય તો ય કશું વળે નહિ.

લોકશાહી-વ્યવસ્થાનો ઘોડો લંગડો છે. જે તે ધુરંધર જોકીઓ એની ઉપર બેઠા. એને દોડાવ્યો. કિન્તુ દાયકાઓ બાદ પણ તે ક્યારે ય નંબર લાવી શક્યો નથી.

લોકશાહી-વ્યવસ્થાના પુરસ્કર્તા ધુરંધર અને રાજકારણના અઠંગ અભ્યાસી ચર્ચાલે કહ્યું હતું કે, “આ વ્યવસ્થા સારી છે માટે ભારત વગેરે દેશો તેને સ્વીકારે એવું હું કહેતો નથી, પરન્તુ આ વ્યવસ્થા બીજી વ્યવસ્થાઓ કરતાં ખૂબ ઓછી ખરાબ છે એમ હું કહું છું.”

ખરેખર તો આ ઘોડો ખોડવાળો છે, લંગડો છે એ વાત મનથી તો તેઓ જાણતા જ હતા પરન્તુ ભારતીય પ્રજાને આ વ્યવસ્થારૂપ અવ્યવસ્થામાં તે હોમી દેવા માંગતા હતા; એ રીતે ભારતીય પ્રજાનો અને તેની મહાન સંસ્કૃતિનો કચ્ચરઘાણ કાઢી નાંખવા માંગતા હતા એટલે એ ગૂઢ ધારણા સાથે જ તેણે સ્વરાજનો દાવ રમી નાંખ્યો હતો. એમાં ય બ્રિટીશ પ્રજાની ગુલામીનો ગાળીઓ ભારતમાતાના પગમાંથી કાઢવાનું દેખાડ્યું : પ્રજાને રાજીરેડ કરી પણ એ માના ગળામાં ભારે વજનદાર સાંકળનો ગાળીઓ-નામે કોમનવેલ્થનું સભ્યપદ-તો નાંખી જ દીધો. આ બધું ગોઠવીને જ ભારતીય પ્રજાને સ્વરાજ-ગુલામીમાંથી મુક્તિ-આપ્યું.

ઈ.સ. ૧૮૮૦માં લોકશાહી દાખલ કરીને અને ૧૮૮૫માં ચૂંટણીપ્રથા દાખલ કરીને જે આપસમાં સંઘર્ષના ઝંઝાવાતો સર્જવાના હતા તેની પૂર્વતૈયારીરૂપે ઈ.સ. ૧૮૪૮ની સાલમાં મેકોલે શિક્ષણ દાખલ કરીને વિદેશી ગોરાઓએ સો વર્ષના ગાળામાં (ઈ.સ. ૧૮૪૮ થી ૧૯૪૭) ઢગલાબંધ દેશી ગોરાઓ પેદા કરી દીધા. તેમના હાથમાં લોકશાહી, ચૂંટણી, સ્વરાજ વગેરે સોંપાયા. આ બધું ભેગું થઈને આજે પણ ભારતીય પ્રજાને સાચા સુખ-શાન્તીથી ગુમરાહ કરી રહ્યું છે. સમસ્ત પ્રજા આ અહિતકર ઢાંચાઓને ગૌરવથી મજબૂત કરી રહેલ છે. પોતાનું ખૂન કરવા તૈયાર કરાયેલી છરીને પોતે જ ધારદાર કરે છે.

આવી જૂઠના પાયા ઉપર ઊભેલી વ્યવસ્થામાં આ ભેદી કૌભાંડના જાણકાર કયા સારા માણસો જોડાશે ? એ બહુમતીમાં લુચ્ચાઓ, ગુંડાઓ, રાષ્ટ્રદ્રોહીઓ, બેવફાઓ, સત્તાલાલચુઓ, વિલાસલંપટો જ રહેવાના. તેનાથી વિપરીત સારા માણસોની સંખ્યા તો અતિ અલ્પ રહેવાની. તે સારા માણસો ઘરે બેસી રહે તો દુષ્ટોની કારવાહીમાં ટેકો આપ્યો ન ગણાય. જો તેઓ લઘુમતીરૂપે પણ સંસદ વગેરેમાં જાય તો બહુમતીથી લેવાતા નિર્ણયોમાં તેમનો આ રીતે ટેકો ગણાઈ જાય કે તેઓ તે વ્યવસ્થાનો સ્વીકાર કરવા દ્વારા ચૂંટાયા હતા. તેમને બહુમતીનો નિર્ણય માન્ય રાખવો જ પડે.

વળી દુષ્ટો અને કાતીલ ગુંડા જેવા સાંસદો સામે વિરોધનો અવાજ ઉઠાવવો એટલે મોતને તેડું મોકલવું. કયા કુટુંબીજનો પોતાનો આધાર ગુમાવવા તૈયાર થાય?

હવે તો ગુંડાલોકોની લોકશાહીને વધુ ભયંકર ગુંડાઓ જ ઉથલાવી શકશે. તેઓ ખૂનખરાબા સુધી બધું કરી શકે.

પણ જો આમ કરાય તો ગુંડાઓ નીકળતા જશે અને વધુ ને વધુ ભરાડી ગુંડાઓ આવતા જશે. આ તો વધુ ને વધુ ખરાબ થવા લાગ્યું.

જો આમ ચાલે તો છેલ્લે નકરા ગુંડાઓ, દાણચોરો, દેશદ્રોહીઓ, ખૂનીઓ, લૂંટારા(ડોન)ઓ પેદા થશે.

ભારતીય પ્રજાએ છેલ્લા સૈકાઓથી જે ગુલામદશા અનુભવી તેનાથી તેના દિલ, દિમાગ સાવ દૂબળા અને દુષ્ટ બન્યા હતા. આ વાતની ટાગોરને, ગોંડલનરેશ ભગવતસિંહને ખબર હતી, તેથી તેમણે ગાંધીજીને આઝાદી પામવાની ઉતાવળ નહિ કરવા માટે અંગત રીતે સલાહ આપી હતી.

ચર્ચિલ તો ભારતીય પ્રજાની દુઃખતી નસ બરોબર જાણતા હતા એટલે તેમણે સ્વરાજ વખતના બ્રિટીશ વડાપ્રધાન એટલીને સ્વરાજ દેવાની ઉતાવળ કરવાની ના પાડી હતી. આઝાદીના દિવસે ઈંગ્લેન્ડની એક સભામાં તેમણે કહ્યું હતું કે, “ભારતીય લોકોને આઝાદ થવા દો. માત્ર વીસ વર્ષમાં તમે જોશો કે ભારતે ફરી ગુલામ બનવાના સંયોગો પેદા કરી લીધા છે. એ લોકો કેવા છે ? તેનો આપણને બસો વર્ષોનો અનુભવ છે. એ લોકો બધી રીતે તૂટી જવાના છે. હિન્દુ-મુસ્લિમો આપસમાં લડી મરવાના છે. આવી બધી વ્યવસ્થાની સુરંગો આપણે જ ગોઠવી રાખી છે. જો કે આ પરિણામ તત્કાળ નહિ આવે. શરૂમાં થોડાક ઉપાયો તેઓ કરશે પણ છેવટે તેઓ લાચાર અને હતાશ થઈ જશે. તેમની ‘આજ’ અને ‘કાલ’ વચ્ચે ઘણો ફરક જણાશે. આપણો પૂરો પુરુષાર્થ તેમની પાછળ ચાલુ છે. એમાંથી તેઓ મુક્ત થઈ શકે તેમ નથી.”

આ બધા મહાનુભાવોની વાત અક્ષરશઃ સાચી પડી છે. એમાં ય ચર્ચિલે તો હિન્દુ-મુસ્લિમ પ્રજાઓને લડાવી મારીને ખતમ કરવાનું એકદમ ખુલ્લું પાડ્યું છે. આ કાવતરું પૂર્વયોજિત હતું એની ગંધ પણ ગાંધીજીને આવવા દીધી ન હતી. નેહરુ અને ઝીણાને સાધી લઈને ગોરાઓએ આ દેશની પ્રજાની આબાદીનો કચ્છરઘાણ કાઢ્યો. હવે તેની આગવી સંસ્કૃતિનો પણ ખાત્મો બોલાવાઈ રહ્યો છે.

ખૂબ કમનસીબીની વાત એ છે કે દેશી-અંગ્રેજોને ‘દેશદ્રોહી’ તરીકે તૈયાર કરીને વિદેશી ગોરાઓએ પોતાની ઉત્કૃષ્ટ ભેદનીતિને સફળ કરી છે. તે લોકોએ પરંપરાગત મૂલ્યો અને મોક્ષલક્ષી ચાર પુરુષાર્થની વ્યવસ્થાઓ સામે શિક્ષણાદિ દ્વારા પ્રજાના હૈયામાં કારમો ધિક્કાર પેદા કરાવી દીધો છે. મૂલ્યો ઊખડી ગયા છે. મર્યાદાઓ તૂટી પડી છે. માળખું વેરવિખેર કરી દેવાયું છે. ટૂંકમાં ભારતીય પ્રજાનું જબરદસ્ત બ્રેઈનવોશ કરી દેવાયું છે.

આવા ભારતીય પ્રજાના અને તેની અજોડ સંસ્કૃતિના સર્વનાશી ભેદભરમોને તોડી પાડવા માટે હવે તો કોઈ મર્દ માણસને બહાર આવવું પડશે. ભક્તિ, મૈત્રી અને શુદ્ધિનો ત્રિવેણી સંગમ બનીને શૌર્યની સળગતી મશાલ હાથમાં લઈને ધસી જવું પડશે. જે બ્રેઈનવોશ કરાયું છે તેનું આઉટરાઈટ બ્રેઈનવોશ (વળતું બ્રેઈનવોશ) કરવું પડશે. એ પછી ભારતદેશની પ્રજાની મહાનતાઓ, તેની ચાર પુરુષાર્થની સંસ્કૃતિના ગૌરવોની યશોગાથાઓ ચારે બાજુ ઝંઝાવાતની જેમ ફેલાવવી પડશે.

ના, હવે ચલતાપૂર્ણ બનવાનું ન પાલવે. તેથી તો સર્વનાશ સાવ નજીક આવી જાય.

હવે ‘લોલ કે લોલ’ ન કરાય. તેથી તો કોડો પ્રાણીઓ, પશુઓ અને માનવોનો સંહાર થઈ જાય.

હવે ભોળા-ભાભા બનવાનું નહિ ચાલે. હવે તો ખંધા-ચકોર-મુત્સદ્દી બનવું જ રહ્યું.

આ માટે ગાંધીજીને આદર્શ ન બનાવાય. કૃષ્ણ કે ચાણક્યને જ નજરમાં રાખવા જોઈએ. આ બન્ને વિશ્વના સર્વોત્કૃષ્ટ રાજકારણીઓ હતા.

પણ જો કમનસીબે આ પરિસ્થિતિનું નિર્માણ હવે ન જ થવાનું હોય તો પાંચ વર્ષમાં (ઈ.સ. ૨૦૦૭ સુધીમાં) તે ભવ્ય ભારતનું નિર્માણ થશે જે વિલાસોથી ભરપૂર હશે, જેમાં ઈસાઈ ધર્મ રાષ્ટ્રધર્મ તરીકે માન્ય થયો હશે, જ્યાં બહુમત પ્રજા ક્રીશ્ચિયન બનેલી હશે, જ્યાં અબજો ડોલરો ઈંગ્લેન્ડ વગેરે ભારતમાં ઠાલવતાં હશે.

હા... ભારતીય સંસ્કૃતિ-ભારતમાતા-નો જ્યાં અગ્નિસંસ્કાર થયો હશે તે સ્મશાનઘર-ભારત ઉપર્યુક્ત રીતે ભવ્ય ભારત સ્વરૂપે જોવા મળશે.

એક જ શ્રીકૃષ્ણ કે ચાણક્ય પેદા થઈ જાય; એક જ પ્રતાપ કે શિવાજી જન્મી જાય; એક જ ભગતસિંહ કે ચન્દ્રશેખર આઝાદ કબરમાંથી બેઠો થઈ જાય; એક જ જટાયુ કે જોગીદાસ ખુમાણ ધસી

આવે તો ભારતમાતા હસું હસું થઈ જાય. તેનો જયજયકાર થઈ જાય.

આવો જ કોઈ માનવ ! સમજદાર, વિચક્ષણ, રાષ્ટ્રની દાઝવાળો, પ્રજાની કરુણાવાળો, નખશિશ પવિત્ર અને પ્રામાણિક, સર્વદા નિઃસ્પૃહી અને નિરભિમાની જો આ ધરતી ઉપર અવતરી જાય તો રાતોરાત ભારતદેશની ખમીરવંતી પ્રજા ઘરમાંથી બહાર ધસી આવે. ભડભડ સળગતી જવાળાઓની જેમ ચોતરફ ફેલાઈ જાય.

હા... એ માટે તેણે લોકશાહી, ચૂંટણી, બહુમતી, સમાનતા, એકતા, બિનસાંપ્રદાયિકતાના તત્ત્વોને કબરમાં દફનાવી દીધે જ છૂટકો છે. સંતશાહી, રાજાશાહી, મહાજનશાહી સ્વરૂપ લોકશાહીનો આદર કર્યે જ છૂટકો છે. પૂજ્યોની ભક્તિ, જીવમાત્ર ઉપર કરુણા, પોતાની બ્રહ્મચર્યશુદ્ધિ અને અન્યાયોની સામે બળવારૂપ શૌર્યને આત્મસાત્ કરીને જ રહેવું પડશે. પછી તો સર્વત્ર જયજયકાર.

ભલા... ઘોડો જો સાજો-સારો મળી જાય અને સિદ્ધહસ્ત જોકી મળી જાય પછી તો ઘોડાને રેસમાં પહેલો નંબર લાવવામાં શી વાર લાગે ?

બાકી લોકશાહીના લંગડા ઘોડે ભગવાન જોકી બનીને અસ્વાર બને તો ય તેને દોડાવી ન શકે.

એટલે હવે એ જૂઠાં અને દંભી ગાણાં ગાવાનું બંધ કરી દેવું જોઈએ કે, “લોકશાહી તો સારી છે પણ માણસો સારા મળતા નથી. તેઓ રસ લેતા નથી.”

૬ ઈસુ ખ્રિસ્ત વિષે આશ્ચર્યજનક સંશોધનો

ફાન્સના નૈઋત્ય ખૂણે આવેલા ગામના રેનીસ લે નામના ઉમરાવના ઘરમાંથી પુષ્કળ દસ્તાવેજો અને અઢળક ધન નીકળ્યું. આથી તે ગરીબ માલિક ખૂબ ધનવાન બની ગયો.

તે દસ્તાવેજો ખ્રિસ્તી ધર્મના સ્વરૂપને પલટી નાંખે તેવી શક્યતા ઊભી થઈ છે.

‘ધી હોલી બ્લડ એન્ડ ધી હોલી કોઈલ’ નામનું ત્રણ લેખકોએ લખેલું પુસ્તક વિશ્વનું ‘બેસ્ટ સેલર’ બની ગયું છે. તે લેખકોએ પુરાવા સાથે જણાવ્યું છે કે ઈસુને વધસ્તંભ ઉપર ચડાવાયા ન હતા. કોઈ ભળતા માણસને જ ચડાવી દેવાયો હતો. ઈસુ તો તે પહેલાં ત્યાંથી ચાલી ગયા હતા. મેરી મેગ્ડેલીની સાથે તેમણે લગ્ન કરેલ અને સંતાનો પણ થયેલ. તે સંતાનોના વંશજો રાજાશાહીના સંતાનો સાથે પણ પરણ્યા હતા. આમાંના કેટલાક વંશજો આજે પણ હયાત છે.

જો કે ખ્રિસ્તી ધર્મમાં દૃઢ શ્રદ્ધાવાળા લોકો આ બધી વાત માનવા તૈયાર નથી. દસ્તાવેજો પણ કોકે ઉપજાવી કાઢ્યા હોવાની તેમને શંકા છે.

વળી બાઈબલના અંતિમ કાંડમાં ઈસુને વધસ્તંભ ઉપર ચડાવવાના, દફનાવ્યા પછી કબરમાંથી અદૃશ્ય થવાના અને પુનર્જીવિત થવાના પ્રસંગોનું વર્ણન આવે છે. ત્યાં જણાવ્યું છે કે પુનર્જીવન પછી ઈસુ મેરી મેગ્ડેલીનીને મળ્યા હતા અને તેને પોતાના મુખ્ય અગિયાર શિષ્યોને ગેલિલી પર્વત ઉપર મળવા આવવાનું કહેવા જણાવ્યું હતું. જ્યારે તે શિષ્યો મળ્યા ત્યારે ઈસુએ તેમને આશિષ આપ્યા હતા.

કેટલાક સંશોધકોએ એવું શોધ્યું છે કે તે પછી ઈસુ ઘણા દેશોમાં ફર્યા હતા. તેમાં બીજી વાર ભારત આવ્યા હતા. તે વખતે તેમણે કાશ્મીરને કાયમી નિવાસસ્થાન બનાવ્યું. બાકીની એંસી વર્ષની પૂરી ઉંમર ત્યાં પસાર કરી. આ સત્યના ઘણા પ્રમાણો આજે મળે છે.

હોલ્ગર કેસ્ટર્ન નામના જર્મન વિદ્વાને તેના પુસ્તક ‘જીસસ લીવ્ ઇન ઇન્ડિયા’માં જણાવ્યું છે કે ૧૩ વર્ષની વયે ઈસુ વેપારીઓના એક સમુદાય સાથે પહેલી વાર ભારત આવ્યા હતા. ૧૬-૧૭ વર્ષ જગન્નાથપુરી અને તિબેટના બૌદ્ધ વિહારોમાં પસાર કર્યા હતા. તે વખતે ભારતીય શાસ્ત્રોનો ગહન અભ્યાસ કર્યો હતો. તેમણે તપ અને સાધના પણ કર્યા હતા. આના બળથી ૩૦ વર્ષની વયે જેરુસલેમ

પહોંચતા જ મહામાનવ તરીકેની ખ્યાતિ પામ્યા હતા.

ત્રણેક વર્ષમાં જ તેમના જે વિરોધી થયા તેમણે ‘ઈશ્વરનિન્દક’ આરોપ મૂકીને વધસ્તંભ ઉપર ચડાવી દેવાની યોજના કરી.

તેમના શરીરે ખીલા ઠોકાયા હતા. તે વખતે તેમને અતિશય તરસ લાગી હતી. તેમણે પાણી માંગ્યું ત્યારે માત્ર નાની વાદળી(સ્પંચ)માં પાણી ભરીને મોંમાં મૂક્યું, જે તરસ છીપાવી શકે તેમ ન હતું. વધસ્તંભ સુધી લઈ જતાં જતાં તેમને ઢોર માર મારવામાં આવ્યો હતો. ઈસુની એક જ ભૂલ હતી કે તે સહુને કહેતા હતા કે, “આ ધરતી ઉપર મને પરમાત્માએ (યાહોવાએ) મોકલ્યો છે. હું તેમનો પુત્ર છું. સંદેશવાહક છું.”

ઈસુની માતા મરીઅમ તે બધો સમય હાજર હતી. તે ખૂબ રડતી હતી. ઈસુ તેને આશ્વાસન આપતા હતા.

જ્યારે જીવનની છેલ્લી પળો આવી ત્યારે ઈસુ બોલ્યા, “હે પ્રભુ ! તું આ લોકોને કોઈ સજા કરીશ નહિ; કારણ કે તેમને ખબર જ નથી કે તેઓ શું કરી રહ્યા છે ?” અને ઈસુની આંખો બીડાઈ ગઈ.

યહૂદી કોમમાં જન્મ પામેલા ઈસુએ ખ્રિસ્ત-મત સ્થાપ્યો. યહૂદીઓ ઉશ્કેરાયા. યહૂદી ઈસુનું યહૂદીઓએ જ કાટલું કાઢ્યું.

ઈસુને કબરનશીન કરવામાં આવ્યા.

કોઈ કહે છે, “ઈસુને બારોબાર ઉગારી લેવાયા હતા. વધસ્તંભ ઉપર કોઈ ભળતાં માણસને ચડાવાયો હતો. તેને જ કબરનશીન કરાયો હતો.”

કેટલાક કહે છે કે ઈસુએ જ્યારે ભારતમાં પ્રવેશ કર્યો ત્યારે ઉત્તરભારતમાં શાલિવાહન રાજાનું શાસન હતું. (સન ૩૯ થી ૫૦ ઈ.) બાદ ગોપાનંદનું શાસન (સન ૪૯ થી ૮૨ ઈ.) હતું. બાદ કુશાન રાજા કનિષ્કનું શાસન (૭૮ થી ૧૦૩ ઈ.) હતું. આ સમયે ભારતીય અને ગ્રીક તત્ત્વજ્ઞાન તેની ચરમસીમાએ હતું. રાજા કનિષ્કે અનેક ધર્મોના અનુયાયીઓની સભા હારાન (શ્રીનગરથી ૧૨ કિ.મી.)માં બોલાવી હતી. એ સભામાં આયુર્વેદના અત્યંત મેધાવી આચાર્ય નાગાર્જુન અને ઈસુખ્રિસ્ત સાથે બેઠા હતા. તે વખતે ઈસુની ઉંમર ૮૦ વર્ષની હતી. એવું કહેવાય છે કે કાદંબરી સંસ્કૃત કાવ્યમાં બાણભટ્ટે આ વાતનો ઉલ્લેખ કર્યો છે.

કોઈ કહે છે કે વિરોધીઓથી બચવા માટે ઈસુએ છેલ્લા ચાલીસ વર્ષમાં પોતાનું નામ ‘યુજ આસફ’ રાખ્યું હતું.

ઈસુ તક્ષશિલા આવ્યા. ત્યાર બાદ ત્યાંથી સિત્તેર માઈલ દૂર કાશ્મીરની સરહદમાં આવેલા ‘મુરી’ નામના એક નાનકડા ગામમાં નિવાસ કર્યો હતો. માતા મેરીનો ત્યાં જ દેહાન્ત થયો હતો. આજે પણ ત્યાં મેરીનો રોજો (મકબરો) આવેલો છે. તેને ઈસુની માતા મેરીનું સ્થાન કહેવાય છે. ઈસુને જ્યાં દફનાવાયા હતા ત્યાં પથ્થર મૂકેલો છે. તેની ઉપર એક બાજુ ઈસુના પદચિહ્નો છે તથા બીજી બાજુ વધસ્તંભનું ચિત્ર છે. કાશ્મીર રીસર્ચ સેન્ટર ફોર બુદ્ધિસ્ટ સ્ટડીઝમાં સંશોધકોએ આ વાતનો ઉલ્લેખ કર્યો છે.

સમાપન કરતાં હું જણાવીશ કે ઈસુ કાશ્મીરમાં આવ્યાની વાત સાચી જ હોય તો મારે કાંઈ કહેવાનું નથી. અન્યથા એવું લાગે છે કે ભારતને ઈસુનું તીર્થસ્થાન બનાવીને સમગ્ર ભારતને ખ્રિસ્તી બનાવવાનું કોઈ આયોજન હોય અને તે ખાતર આ કાલ્પનિક ઘટનાઓ ઊભી કરાઈ હોય તો નવાઈ નહિ. (મદ્રાસના સેન્ટ થોમસના પહાડની જેમ).

•

૭ ગાંધીજીને ભાંડવા એ બહુ સહેલું કામ છે

કોઈ કૉલેજની બહાર કેન્ટિન આગળ આઠ-દસ કૉલેજિયનો ઊભા હતા. એક સિગરેટનો કશ લેતો હતો, બીજો સેન્ડવિચ ચીકન ખાતો હતો, ત્રીજો દારૂના પેગ ઉપર પેગ ઢીંચતો હતો.

એક બોલ્યો, “આ લંગડો (વાજપેયી) તો બાયલો નીકળ્યો. આતંકવાદીઓ જોડે સ્નેહમિલન કરે છે, ચા-પાણી કરે છે.”

બીજો બોલ્યો, “જો મને તક મળે તો એ.કે.૪૭થી બધાને ઉડાવી દઉં.”

ત્રીજો સ્વરાજનો થોડોક ઇતિહાસ જાણતો હોય તેમ ઠાવકાં મોંએ બોલ્યો, “પેલા ટકલુ(ગાંધીજી!)એ જ બંગાડી પહેરી હોય તેમ અહિંસા અને સત્યાગ્રહના તોફાનમાં દેશના બે ટુકડા કરી નાંખ્યા છે. એ જો જીવતો હોત તો હું જ નાથુરામ ગોડસે બનત. એને લોકોએ પત્થરો મારીને મારી નાંખ્યો હોત. પણ એનું ખૂન થવાથી એ હીરો બની ગયો ! રાષ્ટ્રપિતા થઈ ગયો. એ ટકલુએ દેશની દશા બગાડી નાંખી.”

રાજકારણની વાતોને કાપીને એક બોલ્યો : “અરે, આજે રાત્રે તો પિન્ટુએ તેના હેપી બર્થ ડે નિમિત્તે રાતે ફાઈવસ્ટારમાં પાર્ટી બોલાવી છે. પેલી સુપ્રસિદ્ધ પીંકીને બોલાવી છે. બહુ મજા આવશે.”

અને .... સ્કુટરોને કીક મારીને સહુ પોતપોતાના રસ્તે પડી ગયા.

લગભગ સમસ્ત નવી પેઢી ઉપભોક્તાવાદમાં સરકી જઈને નિર્માલ્ય, નિર્વીર્ય, નિષ્ક્રિય બની છે. નિંદા-કુથલી કરવા સિવાય, હલકી કક્ષાના વિષયો ઉપર વાતો કરવા સિવાય, વાક્યે વાક્યે ગંદી ગાળો અને સેક્સની ગંદી વાતો કરવા સિવાય એની પાસે કોઈ મસાલો રહ્યો નથી.

ગાંધીજી ઉપર બનેલી ફિલ્મમાં જ્યારે તે દેખાં દે છે ત્યારે ઓડિટોરિયમમાંથી કોઈ કૉલેજિયન બરાડે છે, “ઓ બુઢ્ઢા ! હવે ચૂપ મર.”

બીજો બોલે છે, “ધોતી કાઢ.”

ગાંધીજીના મૃત્યુની સ્થિતિ જોતાં ઘણા પ્રેક્ષકોમાં ખુશીનો માહોલ દેખાય છે. કોઈ આનંદની ચીચીયારી (વ્હીસલ)વગાડે છે.

કમલહસનથી માંડીને ઘણા બધા નિર્માતાઓએ ઊતારેલી ગાંધીજી અંગેની ફિલ્મોમાં તેમના સંતાનો, પત્ની વગેરેને ગાંધીજી તરફ તિરસ્કાર કરતાં બતાવ્યાં છે. કેમ જાણે આ નિર્માતાઓ એવું સજ્જડ માનીને ચાલ્યા છે કે હવે સહુ ગાંધીજીને તિરસ્કાર કરવા લાગ્યા છે.

ચારે બાજુથી ગાંધીજી અંગે ટીકાઓના તાતા તીર છૂટી રહ્યા છે. તેમને ભાંડીને હલકા લોકમાનસને ખુશ કરીને ધૂમ કમાણી (ફિલ્મો, પુસ્તકો વગેરે દ્વારા) કરી રહ્યા છે.

ગાંધીજી મુસ્લિમ તરફી હતા, હિન્દુકોમને અન્યાય કરતા હતા, દેશના બે ટૂકડા તેમણે જ કરાવ્યા, ઝીણાને ખોટા લાડ કર્યા તેથી જ તે માણસ માથે ચડી બેઠો હતો, ૫૫ કોડ રૂ. પાકિસ્તાનને અપાવીને મુસ્લિમોને ખુશ કરવા યત્ન કર્યો હતો. પણ તેથી તો હજારો હિન્દુ કુટુંબો પાયમાલ થઈ ગયા હતા. તેમની ઈચ્છા મહમ્મદઅલી ઝીણાને ભારતના વડાપ્રધાન બનાવવાની હતી. સારું થયું કે ગોડસેએ તેમને મારી નાંખ્યા. ગોડસેએ હિન્દુધર્મની બહુ મોટી સેવા કરી વગેરે.

હું પણ આવા વિચારોના એક અંશને સ્વીકારું છું. પણ ગાંધીજી ભગવાન ન હતા. અન્તે તો માણસ હતા. ભૂલ તો ભગવાન જ ન કરે. ગાંધીજીએ તો પોતાની કેટલીય એવી ભૂલોને જાહેરમાં કબૂલી છે કે જેને કબૂલવાની શક્તિ મોટા રૂસ્તમોમાં પણ ન હોઈ શકે.

ગાંધીજીની સૌથી મોટી ભૂલ મારી નજરમાં એ છે કે તેમણે પોતાના વારસદાર તરીકે જવાહર જેવા નખશિશ ગોરી જીવનશૈલીવાળા, પશ્ચિમની માન્યતાવાળા, ધર્મહીન, અત્યંત કામી, કોધી તથા હઠીલા, આપખુદ માણસની પસંદગી કરી હતી. આ માણસમાં આપણે ધારીએ તેવી કોઈ વિશેષતા ન હતી. આથી જ અગમચેતીથી પામી ગયેલા પિતા મોતીલાલે જવાહર જેવા વામનને ગાંધીજીના ખભે બેસાડીને વિરાટ બનાવી દીધા હતા : આંગળી પકડાવી દીધી હતી !

આ વાતની સાબિતી જોઈતી હોય તો નેહરુએ કરેલી અક્ષમ્ય ભૂલોને નજરમાં લાવવી પડશે. કાશ્મીર, ૩૭૦મી કલમ, હિન્દુકોડ બીલ, બિનસાંપ્રદાયિકતા, પશ્ચિમી ઢબનું દેશને આબાદ કરતું-પ્રજાને બરબાદ કરતું-બંધારણ, એડ્વિના સાથેનો પ્રણય, પશ્ચિમી વિચારસરણી, ધર્મ પ્રત્યે તીવ્ર ધિક્કાર, મંદિરો તરફ નફરત, ખેતીપ્રધાન દેશનું ઉદ્યોગપ્રધાન દેશમાં રૂપાંતરીકરણ, યન્ત્રવાદ, મેકોલેના શિક્ષણઢાંચાને પ્રોત્સાહન, નગરલક્ષી વિકાસ, ગામડાંઓના વેપારોનો ઉદ્યોગોથી કચ્ચરઘાણ વગેરે નેહરુની નીતિના કુસંતાનો છે. આટલું જ નહિ, તેના તમામ વારસો - ઈન્દિરા, રાજીવ, સોનિયા વગેરે-એ જ રાહે ચાલ્યા છે. તેથી દેશ ભલે ગાંધીનગરો, ન્યુ દિલ્હીઓ, હરિયાણાઓ, ઈસરો વગેરે વૈજ્ઞાનિક સંસ્થાનો, હાઈટેક શસ્ત્રો, ઉદ્યોગનગરો, એક્સપ્રેસ રોડ વગેરેથી આબાદ બન્યો; પણ ગ્રામીણ, ગરીબ અને નિરક્ષર પ્રજા કોડોની સંખ્યામાં - વિકાસની જવાળાઓમાં ભુંજાઈને રાખ થઈ જવા લાગી છે.

ગાંધીજીના અર્થવિજ્ઞાનની મશ્કરી કરતાં નેહરુ વગેરે તમામને હવે તો સમજ પડશે કે રેંટીઓ જ સાચો હતો, ગ્રામસ્વરાજ જ સાચું છે, પરંપરાગત મૂલ્યો જ વિકસાવવા જોઈએ, અન્યોદયની વાતને જીવંત બનાવવી જોઈએ, આ માટે પશુરક્ષા, વનરક્ષા, જલરક્ષા અને ભૂરક્ષાની સહજ રીતે કુદરતમાં સતત ફરતી રહેતી સાઈકલ જ બરોબર છે.

ઘણાંઓને મારીને થોડાને જ જીવાડવાની વાત પશ્ચિમની જીવનશૈલીમાં છે.

ભારતીય શૈલીમાં તેથી ઊલટું છે.

બાકી ભલે કોઈ માણસ કે કેટલાક માણસો નાટકો, સિનેમાઓ, પુસ્તકો, કાવ્યો વગેરેના સર્જન દ્વારા ગાંધીજીને ભૂંડા ચીતરતાં હોય પણ ગાંધીજી સ્વયંભૂ રીતે પ્રકાશતાં રહેશે. તેમના ઘણા ખરા નીતિ-નિયમો અને તેમના જીવનના ગુણોના ઢગલાંઓ થોડાંક વર્ષોમાં સહુને સ્વીકારવા પડશે.

ગાંધીજી એમના શૈક્ષણિક સમયમાં જરાય પ્રતિભાસંપન્ન જણાતાં ન હતા. તે વખતની મેટ્રીકની પરીક્ષામાં સાતમાંથી પાંચ વિષયોમાં નાપાસ હતા. અંગ્રેજીમાં તો ‘ઢ’ જેવા હતા. વકીલાતનો અભ્યાસ કરીને કોઈ અસીલ પાસે પહેલો જ કેસ આપવા જણાવ્યું ત્યારે તેણે કહ્યું, “ઠોસ પ્રકારનો અભ્યાસ તો છે નહિ પછી તમને શી રીતે મારો કેસ લડવા માટે દઉં.”

આવા ગાંધીનું એકાએક પુણ્યકર્મ ચમકી ગયું. ખરા અર્થમાં તેમનો જીવ મહાત્મા હતો. તે જ થવાને સર્જાયેલો હતો, પરંતુ હૈયે કરુણાની તીવ્રતા હોવાથી ભારતદેશની પ્રજાની પુષ્કળ વ્યાપક અને તીવ્ર ગરીબી જોઈને તેમનો આત્મા કકળી ઊઠ્યો.

ઘણા બધા (તમામ નહિ) ગુણોથી ઊભરાયેલા ગાંધીજીએ રાજકારણમાં ઝંપલાવ્યું. પણ તે કૃષ્ણ કે ચાણક્ય તો ન જ બની શક્યા. તેમાં મુખ્ય કારણ હતો અહિંસાની વિચારણાનો વધુ પડતો લેવાઈ ગયેલો ડોઝ.

આવો અતિરેકી ડોઝ કૃષ્ણ કે ચાણક્યે લીધો ન હતો માટે જ તેઓ મહદંશે ફાલ્યા.

વળી ગાંધીજીને રાજકારણને લાયક જીવ કહી ન શકાય, કેમકે તેમાં બધા પ્રકારના કાવાદાવા, જૂઠ,

ધૂર્તતા વગેરે (જુઓ રાજકારણી કૃષ્ણને, વાંચો ચાણક્ય-નીતિને)ના દાવ ખેલવા જ પડે. ગાંધીજી પાસે આ બધું ન હતું. એ ખૂબ સરળ હતા : ભોળા હતા. તેમનો આ ગુણ રાજકારણના ક્ષેત્રમાં દોષ બન્યો.

ભોળપણનું સૌથી વધુ નુકસાન જવાહરલાલ જેવા પોતાની શૈલી સાથે સાવ અયોગ્ય માણસની પસંદગીમાં થયું હતું અને સુભાષ જેવાને તીવ્ર કટુતા સાથે દૂર રાખ્યાનું હતું.

ક્યારેક ગાંધીજીનો અહમ્ ઘાયલ થતો ત્યારે તે ક્રોધથી સમસમી ઊઠતા. આથી જ તેમણે ક્રાન્તિવીર ભગતસિંહને ઉગારી દેવા માટે લેશ પણ હમદર્દી બતાવી ન હતી.

ભાઈ ! અંતે તો ગાંધીજી ઈન્સાન હતા, આગળ વધીને મહાન હતા, પણ ભગવાન તો ન જ હતા. એમના ઘણા બધા પ્લસ જોઈને તેમના માઈનસોને થોડીક તો માફી દેવી જોઈએ.

દેશના ભાગલાની વાતમાં તે હરગિજ સંમત ન હતા. આ કાવતરું ત્રણ માણસોએ કર્યું છે : (૧) કૂટનીતિમાં પાવરધા માઉન્ટ બેટન (૨) પ્રેયસી એડ્વીનાની ભાગલા કરવાની હઠ સામે ઝૂકી ગએલા જવાહરલાલ નેહરુ (૩) અત્યંત તામસ અને મહત્વાકાંક્ષી મહમ્મદઅલી ઝીણા.

આમાં જો નેહરુ-એકલા-ગાંધીજીની સાથે રહ્યા હોત તો બાકીના બે માણસોની દેન ન હતી કે તેઓ ભાગલાની રમત રમી શકે.

નેહરુ વગેરેની પ્રચંડ પ્રતિભાથી અંજાઈ ગયેલા લાખો હિન્દુઓ નેહરુની ભાગલાવાદી નીતિ સાથે સંમત થયા હતા. નેહરુની જેમ તેઓ પણ એકતાવાદી ગાંધીજીને તિરસ્કારતા હતા. કેટલીક વાર તેમનો હુરીઓ બોલાયો હતો. કલકત્તામાં કોઈ હિન્દુ-ટોળાએ તેમને ‘પાગલ’ કહ્યા હતા. તે શબ્દ તેમને નહિ સંભળાતા સાથીદારને પૂછ્યું. જ્યારે તેણે કહ્યું કે, “બાપુ ! આ લોકો તમને ‘પાગલ’ કહે છે” ત્યારે તેમના હૃદયને આંચકો લાગ્યો હતો. કોઈક વાર કેટલાક આગત્તુક લોકોને પૂછતાં પણ હતા કે, “શું સ્વરાજ અંગેના આંદોલનમાં મેં ‘અહિંસા’ ને જે મહત્ત્વ આપ્યું છે તે મારી ભૂલ છે ? જો હા, તો મને પહેલેથી વારવો હતો. હું તમને હિંસક આંદોલનની રજા આપી દેત. હા, હું તે આંદોલનમાં ન જોડાત.”

છેવટે તો આ બધા આઘાતોથી ગાંધીજી પાકિસ્તાન જવા તૈયાર થઈ ગયા હતા. તેમણે તે માટે મહમ્મદઅલી ઝીણાની સંમતિ મંગાવતા જણાવ્યું હતું કે, “મારે મન હિન્દુ-મુસ્લિમમાં કોઈ ભેદ નથી. જેમ ભારત મારું છે તો પાકિસ્તાન પણ મારું છે. મારે શેષ જીવન પાકિસ્તાનમાં પસાર કરવું છે. તમે મને તેની રજા આપશો ?”

ઝીણાએ સપ્રેમ રજા આપી હતી. પણ તે બધું કાળને મંજૂર ન હતું. એટલે ટૂંક સમયમાં જ તેમનું ખૂન થઈ ગયું.

એક વાર તેમની સામે ગોકીરો કરતાં ટોળાને તેમણે કહ્યું હતું કે, “મેં દેશના ભાગલા પાડ્યા નથી. તમે બધા મારી વિરુદ્ધ પડી ગયા તેથી આ ભાગલા પડ્યા છે. હજી પણ જો તમે બધા મારી સાથે થઈ જાઓ તો હું ભારતને સાચા અર્થમાં આઝાદી અને આબાદી અપાવી શકું તેમ છું.”

ગાંધીજીના પાછલા મહિનાઓની આવી બધી કરુણ દાસ્તાન જાણ્યા પછી તેમના પ્રત્યે ખૂબ કરુણા જાગે છે.

પશ્ચિમના ઝાકઝમાળને નખશિશ વરેલા, નાસ્તિક, ગોમાંસપ્રિય, ધર્મદ્વિષી, જીવનશૈલીથી પૂરેપૂરા દેશી ગોરા, ગાંધીજીના ‘ગ્રામસ્વરાજ’ની વાતની ઠેકડી ઉડાડતા, તેમના અર્ધનગ્ન દેહ તરફ નફરત કરતાં, રેંટીઆથી ધરતી ઉપર સ્વર્ગનું અવતરણ કહેનારાની ધોર હાંસી ઉડાવતા નેહરુ એના પોતાના તીવ્ર કક્ષાના પુણ્યોદયથી (એવું સાંભળ્યું છે કે તે પૂર્વના ભવમાં મુકુન્દ નામના સંન્યાસી હતા. સંન્યાસી ખૂબ ધર્મ-સાધના કરીને ભરપૂર પુણ્ય કમાઈ ગયો હોય તો નવાઈ નહિ) પ્રજાને પોતાની પાછળ એવી

પાગલ કરી કે ગાંધીજીનો સૂર્ય મધ્યાહને આથમી ગયો. દેશની ગરીબ અને ગ્રામીણ તથા નિરક્ષર પ્રજા પાયમાલ થઈ ગઈ. નેહરુની ઉદ્યોગીકરણની ઘેલછામાં દેશની કૃષિમયતાને ફાંસો દેવાયો. આજે દર વર્ષે હજારો ખેડૂતો આપઘાત કરી નાંખે છે.

ખેર, એવું તો લાગે છે કે થોડાક સમયમાં હારીને પાછા નહિ વળેલા લોકો થાકીને પાછા વળશે. તે વખતે ગાંધીજીનું તુષ્ટીકરણ, નેહરુનું ઉદ્યોગીકરણ, સરદારનું વિલીનીકરણ અને દેશનું પશ્ચિમીકરણ પીછેહઠ કરશે : પાછું વળી જશે. અન્યથા સર્વનાશ થવા સિવાય કશું નહિ રહે, જે ભારતની સંતપૂત ધરતી માટે શક્ય જણાતું નથી.

ખામોશ ! ઘડિયાળના આગળ વધી ગયેલા કાંટાઓને પાછા ફરવું જ પડશે.

૮ સ્વરાજ, ગાંધીજી અને ઝીણા

મોહનદાસ કરમચંદ ગાંધી.

મહમ્મદઅલી ઝીણા.

ઈ.સ. ૧૯૪૭ના ઓગસ્ટ માસમાં તેમણે ક્રમશઃ ખંડિત ભારતનું અને અખંડ પાકિસ્તાનનું સર્જન કર્યું.

ગાંધીજી ખૂબ મહાન હતા, પણ તેમના જ ગાઢ મિત્રોએ સાથ ન આપ્યો. ભારતના ટુકડા કર્યા.

ઝીણા અત્યંત મહત્વાકાંક્ષી હતા. તેને પાકિસ્તાન નામનું નવું રાષ્ટ્ર બનાવીને તેના સર્વેસર્વા (ગવર્નર જનરલ) બનવું હતું. મરતાં મરતાં પણ તેણે ભાવના પૂરી કરી પણ તેમાં લાખો લોકોની લાશ પડી. લોહી રેડાયું. બન્ને નવા રાષ્ટ્રો એવા બરબાદ થયા કે આજે પંચાવન વર્ષ પછી પણ બે ય પ્રજા સુખ, શાન્તિ, સમૃદ્ધિ કે આબાદી પામી શકી નથી.

કદાચ એવું લાગે કે મુખ્યત્વે ગાંધીજીએ ચલાવેલું આંદોલન કસમયનું હતું : કાયું હતું : સ્વાર્થપ્રેરિત ટોળાના સાથવાળું હતું : ગાંધીજીના ભોળપણથી કલંકિત થયેલું હતું.

જે હશે તે. આપણે એ બે - ગાંધી અને ઝીણા વચ્ચે કેટલું બધું અંતર હતું તે જોઈએ. એ જોતાં એમ લાગશે કે એક વિરાટ હતો, બીજો વામન હતો.

આ બે ય ને ગોરાઓની ભાગલા પડાવવાની ભેદી ચાલની કોઈ કલ્પના ન હતી. ગોરાઓ ભાગલા પડાવીને હિન્દુ અને મુસ્લિમ (અગૌર) પ્રજાને વૈરની હુતાશનીથી ભરી દઈને લડાવી મારીને ધરતી ઉપરથી નષ્ટ કરવાની નેમ વાળા હતા. બન્ને રાષ્ટ્રોની ધરતી (દેશ) પોતાના કબજે લેવા માંગતા હતા. સર્વત્ર ગોરી ચામડી અને ઈસાઈ ધર્મને જડબેસલાક ‘ફીટ’ કરી દેવા માંગતા હતા. બેશક, પચાસ વર્ષમાં આ લક્ષ સિદ્ધ કરી દેવાનું તેમનું લક્ષ હશે પણ તેમાં તેઓ નિષ્ફળ ગયા છે. હિન્દુત્વના મૂળીઆ હિન્દુપ્રજાના અંતરમાં એટલા બધા ઊંડા પેસી ગયા છે કે તેમને જડમાંથી ઉખેડીને ફેંકી દેવાનું કામ પ્રાયઃ તો અશક્ય જણાય છે. ઈસાઈ સ્કૂલો, કૉલેજો, હોસ્પિટલો, આશ્રમો, ચર્ચો વગેરે ત્રણસો વર્ષો પૂર્વે મુંબઈ વગેરે મહાનગરોમાં ઊભા કરી દેવાયા છે, છતાં મોટા પ્રમાણમાં ધર્માન્તર કરવાની તેમની મુરાદ પાર પડી નથી. હિન્દુઓના વળતાં હુમલાઓ તેમની દોટમાં ‘બમ્પ’ બની રહ્યા છે.

છતાં એવું તો કહી શકાય કે તેમણે સફળતા મેળવવામાં ઠીક ઠીક કાઠું કાઢ્યું છે અને હિન્દુપ્રજાએ મોતને દૂર તો ઠેલ્યું જ છે.

એ ગોરાઓ ગાંધીજીને ક્રિશ્ચિયન બનાવી દેવા સુધી ધસી ગયા હતા. પણ શ્રીમદ્ રાજચન્દ્રની સમજાવટથી એ ધર્માન્તર અટકી પડ્યું હતું. ધન્યવાદ રાજચન્દ્રજીને !

ઓલા મહમ્મદઅલી તો પૂરેપૂરા અંગ્રેજ બની ગયા હતા. એમની આખી લાઈફ સ્ટાઈલ ગોરાઓની હતી. એમનો બંગલો, વસ્ત્રો, ભાષા, ચિંતન, રહેણીકરણી... બધું બધું વિદેશી હતું. એક દિ' પહેરેલી ટાઈ તે કદી બીજી વાર વાપરતા નહિ.

એમ કહું તો પણ ચાલે કે નેહરુ પણ ઝીણાની વિદેશી કોપી હતા. તેમના કપડાં પેરીસ (ફ્રાન્સ) ધોવા જતા હતા. અરે, સરદાર વલ્લભભાઈ પણ એ વિદેશી જીવનશૈલીમાં ગળાબૂડ ડૂબી ગયા હતા. પણ નેહરુ-સરદારને તેમણે પૂરા ફેરવી નાંખ્યા હતા. સબૂર ! છતાં નેહરુનું વિદેશી આકર્ષણનું મગજ ક્યારેય ફેરવી શકાયું નહતું. આનું જબ્બર નુકસાન ભારતદેશને થયું હતું.

નેહરુ વડાપ્રધાન થયા બાદ બોલ્યા હતા કે, “હું ભારતનો પહેલો વિદેશી ભારતીય વડાપ્રધાન થયો છું.” નેહરુને ગોમાંસ ખૂબ ભાવતું હતું. ક્યાંક ગેર-સમજથી તે ન પિરસાયું તો લાલપીળા થઈ ગયા હતા. ‘ડીસ્કવરી ઓફ ઈન્ડિયા’માં એક જગાએ તેમણે લખ્યું છે કે, હિન્દુપ્રજામાં જન્મ લીધા બદલ મને ખૂબ પસ્તાવો થાય છે. (લાલબહાદૂર શાસ્ત્રીએ કહ્યું હતું કે મને તેનું ખૂબ ગૌરવ થાય છે !)

જેમ ગાંધીજીમાં નેહરુને છાપરે ચડાવી દેવા જેટલી સરળતા હતી તેમ તેમણે ઝીણાને ય માથે ચડાવી દીધા હતા. આથી જ ભારત-વિભાજનનો પ્રસ્તાવ મૂકનાર મુસલમાન સાથે એક વાર ઝીણા ઝઘડી પડ્યા હતા. પણ આ જ ઝીણાએ આગળ વધતાં તે પ્રસ્તાવનો અમલ કરવા ભારે હઠ કરી હતી. એટલું જ નહિ પણ લાખો લોકોના લોહીની નદીઓ વહેવડાવી દીધી હતી. એ બધું જોઈને અને જાણીને ગાંધી અને ઝીણા આઘાતથી કણસતાં કણસતાં જ મોતની પથારી ઉપર પોઢી ગયા હતા.

ગાંધીજીની સાથોસાથ ઝીણા અને નેહરુ પણ વિભાજનના કટ્ટર વિરોધી હતા. પણ જ્યારે તે બે ને સત્તાની ભૂતડી ચોંટી પડી ત્યારે તેમનો બુદ્ધિધ્વંસ થયો. સર્વોચ્ચ પદ પામવા માટેના લાલચુ તે લોકોએ ગાંધીજીને ખૂણે બેસાડી દીધા. જો કે અખંડ ભારતના વડાપ્રધાનનું પદ ઝીણાને મળે તે માટે તે એકદમ તૈયાર થઈ ગયા હતા, કેમકે તેમાં ભારતની અખંડિતતા જળવાઈ રહેતી હતી. પણ ઝીણાના મનમાં શંકા હતી કે જંગી બહુમતી ધરાવતા હિન્દુઓ પોતાને ગમે તે પળે વડાપ્રધાન પદેથી ફેંકી દેશે. આથી જ તેમણે ભારતને ખંડિત કરીને પાકિસ્તાનનું સર્વોચ્ચ પદ મેળવી લેવાનો નિર્ણય કર્યો. જો કે તેને પોતાની કલ્પના મુજબનું જે પાકિસ્તાન જોઈતું હતું તે તો ન જ મળ્યું. તેમને પંજાબ અને બંગાળ - આખા ય - પાકિસ્તાનમાં સમાવી દેવા હતા. પણ માઉન્ટબેટને તે બે ય ના ટુકડા કરવાનું નક્કી કર્યું. આવા ટુકડા કરવા સામે જ્યારે ઝીણાએ વિરોધ કર્યો ત્યારે બહુ મુત્સદ્દી એ ગોરાએ ઝીણાને કહ્યું કે “જો પંજાબ અને બંગાળના ટુકડા કરવાનું તમને ઈષ્ટ ન હોય તો ભારતના ટુકડા કરવા કેમ તૈયાર છો ?”

ઝીણા પાસે આ સવાલનો કોઈ જવાબ ન હતો. બંગાળ અને પંજાબનો અડધો અડધો જ પ્રદેશ પાકિસ્તાનમાં જોડાતાં ઝીણાનો બચૂકડા પાકિસ્તાન મેળવ્યાનો આનંદ ઓસરી ગયો હતો.

માઉન્ટબેટનને તો હિન્દુ-મુસ્લિમોને પરસ્પર ખૂબ લડાવીને પચાસ-સો વર્ષમાં ધરતી ઉપરથી નાબૂદ કરીને બે ય રાષ્ટ્રોનો કબજો લેવો હતો, એટલે ભારતના ટુકડા કર્યા, બંગાળ અને પંજાબના પણ ટુકડા કર્યા. હવે પાકિસ્તાનના પણ બંગલાદેશનું વિભાજન થતાં બે ટુકડા થઈ ગયા. આગળ ઉપર પાકિસ્તાન એટલે માત્ર પંજાબ ગણાશે. બાકીના પાકિસ્તાનનો પ્રત્યેક પ્રાન્ત સ્વતન્ત્ર રાષ્ટ્ર બનશે. આ બાજુ ભારતમાંથી કાશ્મીર છૂટું પડશે. ત્યાર બાદ ઉત્તર ભારત અને દક્ષિણ ભારત એવા બે રાષ્ટ્રો બનશે. કદાચ રાજ્ય રાજ્ય પાણી વગેરેના પ્રશ્ને ઝનૂનથી ટકરાશે. છેવટે તમામ ભાગલાઓ કબજે કરીને ફરી અખંડ ભારત બનશે. જેમાં અફઘાનિસ્તાન વગેરે ભેળવાશે, જેનો હાકેમ ‘ગોરો’ હશે. નૂતન ભારત ખરા અર્થમાં ઈન્ડિયા બનશે. અંગ્રેજોથી એ ભરપૂર હશે. જે હિન્દુ-મુસ્લિમો તેમાં હશે તે બધા ઈસુ વિનાના ઈસાઈઓ (ઈસાઈ-ધર્મીઓ) હશે.

એટલે જ અંગ્રેજી મીડીઅમ શાળાઓમાં ઝંઝાવાતી વેગથી પ્રસરતું કરાયું છે. અંગ્રેજી ભાષાનો કેઈઝ જોરદાર વધ્યો છે. લોકોમાં અંગ્રેજીઅત આવી પડેલ છે.

શું કરવું ? સમજ પડતી નથી. સદાકાળ ‘નિયતિ’ નું જે ચક્ર ચાલે છે તેના જ હાથમાં કર્તુ, અકર્તુ અને અન્યથાકર્તુ શક્તિ છે.

હરિ કરે સો હોય... હરિ એટલે નિયતિ...

ના...ઈશ્વર નહિ. તે શા માટે વિશ્વની પ્રજાને દુઃખમાં નાંખી દે ? તે શા માટે ધર્મોનો નાશ થવા દે ? તે શા માટે ગોરાઓને સફળ થવા દે ?

કાં નિયતિ સાનુકૂળ પરિવર્તન લાવશે કાં ગોરાઓ અને મુસ્લિમો વચ્ચેનું મર્યાદિત વિશ્વયુદ્ધ સાનુકૂળ પરિવર્તન લાવશે, કાં પૂર્વજોનો ધર્મ મદદે દોડી આવશે. કુદરતના પ્રકોપો ઊભા કરીને ‘ખોટું’ બધું સ્વાહા કરી નાંખીને ઉદયકાળ લાવી મૂકશે. ના... અમારા જેવા માણસો દ્વારા આવું સાનુકૂળ પરિવર્તન શક્ય નથી.

એટલે જો આવું પરિવર્તન નહિ થાય તો આખા વિશ્વની પ્રજાનો અને વિશ્વનો સંહાર થઈ જશે. ના..ના.. તેમ તો નહિ જ થાય તેવું ઊંડે ઊંડેથી અંતર બોલે છે. વર્તમાન પરિસ્થિતિ ખૂબ ગંભીર હોવાનું તો જણાય જ છે.

અસ્તુ. મૂળ વાત ઉપર આવીએ.

ગાંધીજી ભારતને ગોરાઓની નાગચૂડમાંથી મુક્ત કરાવવા માંગતા હતા. બીજા વિશ્વયુદ્ધમાં બ્રિટનને મળેલો વિજય એ પરાજય કરતાં પણ ભૂંડો હતો. બ્રિટન બધી રીતે પાયમાલ થઈ ગયું હતું. પોતાના તાબાના સાંસ્થાનિક રાષ્ટ્રોની ઉપર પોતાનો કાબૂ રાખવા જેટલું પણ તે સમૃદ્ધ ન હતું. આથી તે ભારતને પણ તેનું ‘સ્વરાજ’ (કોમનવેલ્થનું સભ્યપદ દઈને પાછલે બારણે ‘ગુલામ’ કાયમ રાખવા સાથે) દેવા માંગતું હતું. એની મેલી મુરાદ એ હતી કે ભારતમાં જે બે કોમ છે : હિન્દુ અને મુસ્લિમ- એ બે ને જો લડાવી મરાય અને જો તે બે ખતમ થાય તો ફરી અખંડ ભારતમાં ગોરાઓનું કાયમી રાજ - પોતાનું (સ્વ) રાજ સ્થપાઈ જાય.

આ ગંદી-તદ્દન મેલી-વાત મનમાં ધરબી રાખીને ગોરાઓએ ભોળા ગાંધીજીને હથિયાર બનાવ્યું. તેમને હિન્દુ-મુસ્લિમ એકતા કરવી જ ન હતી છતાં ગાંધીજીને કહ્યું, “એકતા કરો પછી સ્વરાજ દઈશું.”

એક બાજુ આવી વાત કરી. બીજી બાજુ મુસ્લિમ-કોમને ઉશ્કેરી. જો અલગ ધર્મ તો અલગ રાષ્ટ્ર કેમ નહિ ? એ મુદ્દે ઝીણાને ઉશ્કેર્યા. ગાંધી બિચારા.. એકતા કરવા માટે મુસ્લિમોને તુષ્ટ કરતા ગયા. પણ તેથી જ વકરેલા મુસ્લિમો પોતાની સત્તા વધારતા ગયા. છેવટે ‘પાકિસ્તાન’ લઈને જ રહ્યા.

ગાંધીજીની એકતાની કલ્પના ઊંધી પડી ગઈ. એકતામાંથી બે રાષ્ટ્રોની અનેકતા વાસ્તવિક બનીને ધરતી ઉપર ખડી થઈ ગઈ.

બિચારા ગાંધી ! તે ફોર્મ્યુલાને વિવશ થયા.

વળી તેઓ ગ્રામસ્વરાજના પુરસ્કર્તા : હિમાયતી હતા. તેમને (આજે અમલમાં છે તે) બ્રિટીશ પાર્લામેન્ટરી પદ્ધતિથી શાસન કરવાવાળું સ્વરાજ જરાય મંજૂર ન હતું. તેમણે કહ્યું હતું કે જો મારી સ્વરાજની ચળવળના પરિણામરૂપે આ સ્વરાજ આવશે તો ભારતની પ્રજા થોડાંક વર્ષોમાં પાયમાલ થઈ જશે. (આ વાત તદ્દન સાચી પડી છે.)

કેટલાક ગામડીઆ લોકોએ ‘જરની સાલમાં ગાંધીજીને પૂછ્યું હતું કે, “બાપુ ! સ્વરાજ ક્યારે આવશે ? હવે જલદી કરો ને ?” નિરાશાના સૂર સાથે તેમણે કહ્યું, “ભાઈઓ ! મારી એક વાત પહેલાં સાંભળો.

ધારો કે તમારા ગામના સીમાડે મોટું જંગલ છે. ત્યાં કોક વાઘ માણસખાઉ બન્યો. તેણે ગામના ચાર-છ માણસોને ફાડી ખાધા. આથી તમે તેને મારી નાંખવાનો કારસો રચ્યો. એક દિ' વહેલી સવારે તમારી ટુકડીએ જંગલ જવા માટે નીકળવાની તૈયારી કરી. હવે હું તમને પૂછું છું કે જો તે વાઘ-વાઘણે છેલ્લા ૧૦ વર્ષમાં ઢગલાબંધ બચ્ચાંઓ પેદા કરી દીધા હોય તો તમે જે એક મોટા વાઘને હણવા ધારો છો તેનાથી તમારો ઉદ્દેશ બર આવશે ખરો ? ના. નહિ જ, કેમકે એક વાઘને માર્યા પછી બાકીના નવા મોટા તૈયાર થઈ ગયેલા વાઘો તમારા ગામના ઢગલાબંધ માણસોને તો મારવાના જ છે. બોલો, આનો તમારો શું જવાબ છે.”

ગ્રામજનોએ કહ્યું, “બાપુ ! આ સ્થિતિમાં મોટા એક વાઘને મારવાનો કોઈ અર્થ સરતો નથી.”

ગાંધીજીએ કહ્યું, “આ ઉપરથી મારે તમને એ વાત કરવી છે કે આપણે વિદેશી ગોરા-વાઘને દરિયાપાર હાંકી કાઢીએ પણ તે વાઘે હજારો દેશી-ગોરા સ્વરૂપ વાઘ પેદા કરી દીધા હોય તો તે નવા વાઘ આપણને ફાડી ખાવાનું કામ ચાલુ નહિ રાખે ? આ સ્થિતિમાં મોટા વાઘને કાઢ્યો કે ન કાઢ્યો-તે બધું સરખું લાગતું નથી ?”

આ વાતનો ખુલાસો કરતાં ગાંધીજીએ કહ્યું કે, “વિદેશી ગોરાઓએ ઈ.સ. ૧૬૦૦માં ઈસ્ટ ઈન્ડિયા કંપની સ્થાપવા દ્વારા આપણા અભેદ કિલ્લામાં ગાબડું પાડી દીધું. પછી ઈ.સ. ૧૮૪૮ની સાલમાં બંગાલમાં લોર્ડ મેકોલે દ્વારા તેમની અપેક્ષા મુજબના-પોતાના કારકૂનો પેદા કરતાં શિક્ષણનું માળખું ગોઠવ્યું, જે ક્રમશઃ સમગ્ર ભારતમાં જડબેસલાક ‘ફીટ’ થઈ ગયું. આ શિક્ષણ દ્વારા ગોરાઓના એજન્ટ એવા દેશી અંગ્રેજો લાખોની સંખ્યામાં ૧૮૪૮થી તૈયાર થયા. હવે વિદેશીનું બધું કામ એ દેશી ગોરાઓ બેઠક કરી રહ્યા છે.

બુદ્ધિજીવી લોકોના હૃદય ખૂબ નિષ્ઠુર અને સ્વાર્થપ્રચુર હોય છે. હવે આ દેશી ગોરારૂપી વાઘ જ સ્વદેશી લોકો-ગરીબો, ગ્રામીણો અને નિરક્ષરોને ફાડી નાંખશે.”

બિયારા ગ્રામજનો ! બાપુની હતાશાભરી આ વાત સાંભળીને ડઘાઈ ગયા.

ફાધર ડીસોઝાએ ક્યાંક કહ્યું છે કે, “ભારતના જે લોકો અમારું મેકોલે શિક્ષણ પામીને ડિગ્રી (ગ્રેજ્યુએટ વગેરે) પામ્યા છે તે બધા ઈસુ વિનાના ઈસાઈઓ છે. અર્થાત્ ભલે તેમના ભગવાન રામ કે મહાવીર હોય : ઈસુ ન હોય, પરંતુ તેઓની પશ્ચિમી ઢબની જીવનશૈલી થતાં વસ્તુતઃ તેઓ ઈસાઈ બની ગયા છે. “They are christians without Christ.”

બિયારા ગાંધીજી ! ભાગલા તો ન જ અટકાવી શક્યા, પણ ગોરાએ (માઉન્ટબેટને) એવા તો સમજાવી-પટાવી દીધા કે જાહેરમાં ભાગલાના વિરોધનું આંદોલન પણ ન કરી શક્યા. આમ તેનું સમર્થન કરી દીધું ! ગાંધી હાર્યા, માઉન્ટબેટનની ત્રિપુટી જીતી.

આમાં ગાંધીજીનું સોમવારીય મૌન.... તે પાળવાની વધુ પડતી હઠથી માર પડી ગયો. ભાગલાનો પ્રસ્તાવ ગોરાએ સોમવારે જ મૂક્યો, જેથી ગાંધી મૌનથી ખાસ વિરોધ કરી શકે નહિ. (કેવો ગાંધીજીનો મૌનનો આત્યન્તિક ડોઝ.) “અડધી પડધી વાતોમાં અંતિમ અભિપ્રાય નેહરુ-સરદારનો” એવું નક્કી કરાવીને એ મેલી ચાલનો ગોરો રવાના થઈ ગયો. નેહરુ-સરદારની સત્તાલક્ષી અધીરાઈપ્રેરિત રજા-ચિઠ્ઠી તો એના ખિસ્સામાં જ હતી.

ગાંધી એવા ખ્યાલમાં રાચતા રહ્યા કે મંગળવારે હું બધાને ભાગલાવિરોધમાં એકમત કરી દઈશ. પણ મંગળવારનું પ્રભાત ઊગતાં પહેલાં તો ભારતના નકશા ઉપર ભાગલાની કાતર ફરી ચૂકી હતી.

બિયારા ! ગાંધીજી પાસે છાજીઆ લેવા સિવાય કોઈ રસ્તો ન હતો.

સરદારને પણ ભાગલામાં બે કોમની અબાધિત શાન્તિ શક્ય જણાઈ હતી. એટલે જ પ્રેમથી છૂટા પડવા તૈયાર થયા હતા.

પણ હાય, ભાગલા જાહેર થતાં જ બે કોમ વચ્ચે વૈરનો એવો દાવાનળ ફાટી નીકળ્યો જેમાં લાખો નિર્દોષ સ્ત્રી-પુરુષો, બાળકો હોમાઈ ગયા. ભયાનક વ્યભિચારનું તાંડવ ચાલ્યું.

ભાગલાવાદી બે મહાનુભાવો આ બધું જોતાં રહ્યા. હા, માત્ર એક માણસ હતો, જે મૂંઝામંડા હસતો હતો, જેનો દાવ વીસ આના સફળ થયો હતો. એનું નામ હતું, લોર્ડ માઉન્ટ બેટન ! ભૂલ્યો. તેની પત્ની લેડી માઉન્ટબેટન એડ્વિના પણ ખૂણે રહીને જોર જોરથી હસતી હતી, કેમકે તેણે ધાર્યું નિશાન પાર પાડ્યું હતું.

“દેહના ટુકડા થશે, પણ ભારતના ટુકડા નહિ થવા દઉં” એવું કહેનારા મરદને પોતાની બાથમાં લઈને એવો પલોટી નાંખ્યો હતો કે તેની વાત હાસ્યાસ્પદ બની હતી. તે મરદ, જાણે કે મરદ મટી ગયો હતો.

પુષ્કળ લોહીથી ધરા રક્તરંજિત થશે તેવું જાણ્યા પછી ગાંધીજી ખૂબ ખૂબ વ્યથિત થયા હતા.

તેમણે સાવ નિખાલસતાથી કબૂલ્યું હતું કે અહિંસક-આઝાદીની મારી કલ્પના નિષ્ફળ ગઈ છે. પણ આ વાત મને પહેલેથી કરી હોત તો હું પ્રજાને હિંસક-આંદોલનથી સ્વરાજ પામવાની વાત જરૂર કરત.

ખરી વાત એ છે કે એ વખતે કોઈએ આપણને એટમબોમ્બ બનાવવાનું શીખવ્યું ન હતું. વળી મારી ઉપર પૂર્ણ શ્રદ્ધા મૂકી હતી તેથી તેમને બીજું કાંઈ સૂઝ્યું નહિ.

જો કે પાછળથી તો પાકિસ્તાન ભારતીય પ્રજાને અન્યાય કરે, પરેશાન કરે કે મારે તો ગાંધીજીએ કાયર બનીને અહિંસક બનવાની પ્રજાને ના કહીને પાકિસ્તાન સામે શસ્ત્રો ઉઠાવવાની વાત કરી હતી. એમણે ‘અપ્રતિકાર’ સ્વીકારીને પોતાનો સર્વનાશ વહોરવાની ભારતીય પ્રજાને સાફ ના પાડી હતી.

ખેર... જે બન્યું - સારું કે ખરાબ, સાચું કે જૂઠું -પણ લાખો વર્ષોમાં હજારો વિદેશી શત્રુઓ ભારત ઉપર ચડી આવ્યા છતાં તેને જે નુકસાન થયું નથી તે નુકસાન સ્વરાજના પંચાવન વર્ષોમાં થયું.

પૂર્વે પ્રજાઓ મરી હતી, પણ પ્રજાનું ખમીર ક્યારેય મર્યું ન હતું.

મંદિરો અને મૂર્તિઓ તૂટ્યા હતા, પણ તેના પ્રત્યેની ભાવના (શ્રદ્ધા) કદી તૂટી ન હતી.

ગોરાઓએ મૂળમાં ઘા માર્યો છે.

શ્રીમંત કે શિક્ષિત લોકોને ધર્મભ્રષ્ટ કર્યા છે.

ગામડાંની ગરીબ અને નિરક્ષર પ્રજાને સુખભ્રષ્ટ કરી છે.

કમશ: તે દુષ્ટ અને દુઃખી બન્યા છે. સહુને પાછા લાવવાનો કોઈ રસ્તો રહ્યો નથી. આનો દોષ કોના માથે નાંખવો ? ગાંધીજીના માથે કે કૃત્ત્વ બુદ્ધિજીવી પ્રજાના માથે ?

૯

ક્યાં ગાંધીજી ! ક્યાં ઝીણા !

ગાંધી અને ઝીણા ઢગલાબંધ બાબતોમાં આભ-ગાભનું અંતર ધરાવતા હતા.

ગાંધી મૂઠીઊંચેરા માનવ હતા !

ઝીણા ? શબ્દ જડતો નથી.

ભારતમાં ગાંધી ભુલાવવા લાગ્યા છે, પાકિસ્તાનમાં ઝીણાની પણ એ જ હાલત છે. અરે, ત્યાં તો પોતાના રાષ્ટ્રનું અસ્તિત્વ દીર્ઘકાળ સુધી રહેશે કે નહિ તે અંગે શંકા-કુશંકાઓ સતત ચાલતી રહે છે. ઝીણાની સ્મૃતિની ચાબુકો મારી મારીને પાકિસ્તાનના ઘોડાને દોડાવી રહ્યાનો આભાસ ઊભો રખાતો

રહે છે.

આ બે ય મહાનુભાવો કાઠિયાવાડી હતા. ગુજરાતી ભાષી હતા. ભારતના ચુસ્ત ઠેકેદાર હતા.

ઝીણા અંગ્રેજી ભાષા સિવાય કોઈ પણ ભાષામાં - હિન્દીમાં કે ગુજરાતી ભાષામાં તૂટક બોલી શકતા. મુસ્લિમોની સભામાં પણ તે અંગ્રેજીમાં એવું બોલતા કે ખાસ કોઈને પૂરું સમજાતું નહિ. પોતાની વાક્યગતિ સહુને આંજી નાંખતા ખરા.

ગાંધીજી નિયમિત પ્રાર્થના કરતા.

ઝીણા લગભગ નમાઝ પઢતા નહિ.

અંત સમયે ગાંધી બોલ્યા, ‘હે રામ !’

ઝીણા બોલ્યા, ‘ફા....તી....!’ (સગી બેનનું નામ)

ગાંધીજી વૈષ્ણવ હતા. ઝીણા શીયાપંથી ખોજા પરિવારમાં જન્મ્યા હતા. પાછળથી સુન્ની મુસલમાન થયા હતા.

બાપુનું બચપણમાં હુલામણું નામ મનુ હતું. ઝીણાનું મામદ હતું.

દીકરો લંડન જાય તેમાં માતાનો સખ વાંધો હતો. પણ જ્યારે તેણે દારૂ-માંસ- ત્યાગની પ્રતિજ્ઞા લીધી ત્યારે જ જવા દીધો હતો.

ઝીણાને માતાએ વતન પાનોલી ગામની અમીબાઈ સાથે પરણાવીને સપ્રેમ લંડન જવા દીધા હતા.

ગાંધીને કોઈ વ્યસન ન હતું. ઝીણા ઊંચી ક્વોલિટીના વિદેશી દારૂના જ આગ્રહી હતા. તેઓ સિગરેટ સતત પીતા (Chain Smoker) હતા.

બન્નેનો જન્મ ઓક્ટોબર માસમાં થયો હતો. પણ દેખાદેખીમાં માહિર ઝીણાએ પોતાની જન્મતારીખ ૨૫ ડિસેમ્બર જાહેર કરી હતી.

ઝીણા કરતાં ગાંધીજી સાત વર્ષ મોટા હતા.

ગાંધીજી માતૃપિતાની સેવાને વિશેષ મહત્ત્વ આપતા. ઝીણાએ અભ્યાસાર્થે કરાંચી છોડ્યું બાદ ક્યારેય માબાપને યાદ પણ નહિ કર્યા હોય.

ગાંધીજી પોતડી પહેરતા. નિઃસહાય ગરીબોના કટ્ટર ચાહક હતા. તેમના ઉદય (અન્ટ્યોદય) માટે રાત દિ’ એક કરતા. પોતાના વસ્ત્રો માટે પોતે જ કાંતતા. જો તેમની કેડીએ સહુ ચાલે તો આખો દેશ સ્વાવલંબી બની જશે તેમ માનતા હતા.

જ્યારે ઝીણા પૂરા અંગ્રેજ જેવા હતા. સમગ્ર જીવનશૈલી પાશ્ચાત્ય હતી. લંડનમાં સીવીલ રોએ સીવ્યો હોય તે જ સૂટ તે પહેરતા. એક દિવસ પહેરેલી ટાઈ બીજે દિ’ ક્યારેય પહેરતા નહિ. હા, મુસ્લિમ-લીગની સભાઓમાં મુસ્લિમોને આકર્ષવા માટે તે અચકન, ઘેંટાના ઉનની ટોપી ક્યારેક પહેરતા ખરા.

ગાંધીજી આશ્રમોમાં ભંગી કોલોનીઓમાં રહેતા, ઝીણા મહાલયોમાં. મુંબઈના મલબાર હીલ ઉપરના ૧૫૦૦૦ ચોરસવારના ઉદ્યાનમાં પથરાયેલા બંગલાને તૈયાર કરવામાં તેમણે અથાગ પરિશ્રમ કર્યો હતો. આથી જ સ્વરાજ બાદ તેમણે ભારત સરકારને જણાવેલ કે તે બંગલો જેવા તેવા બેદરકાર અધિકારી વગેરે લોકોને વાપરવા દેવામાં ન આવે. જો તે વધુ જીવતા રહ્યા હોત તો ત્યાં ફરીથી રહેવા આવવા ઈચ્છતા હતા. દિલ્હીમાં પણ તેમણે અતિ ભવ્ય મહાલય ખડો કર્યો હતો.

ગાંધીજીને ચાલવું ખૂબ ગમતું. ઝીણાને પેકાર્ડ, રોલ્સરોય વગેરે મોંઘીદાટ ગાડીઓ વસાવવાનો શોખ હતો. પોતાનો વટ પાડી દેવા માટે તેમાં જ ફરતા.

ઝીણા પાસે અઢળક મૂડી હતી. ઈસ્લામથી વિરુદ્ધ જઈને તે મૂડી વ્યાજવટાવ માટે ફેરવતા હતા. ગાંધીજી પાસે રાતી પાઈ પણ ન હતી.

ગાંધીજીએ બ્રિટીશરો સામે લડતો આપી, ઘણી વાર જેલમાં ગયા. ઝીણાને જેલમાં જવાનો બહુ ડર લાગતો. તે કદી એક દિવસ માટે પણ જેલમાં ગયા નથી.

ગાંધીજી સત્ય અને અહિંસામાં પરમેશ્વરનું દર્શન કરતા. ઝીણા બિન્યાસ્ત રીતે હિંસામાં માનતા હતા. તેમણે ડાયરેક્ટ એક્શનનું જે એલાન કર્યું હતું તેમાં લાખો લોકોની હિંસા થઈ હતી.

ગાંધી સત્તાથી દૂર હતા. ઝીણાને સત્તાનો ભારે નશો હતો. પાકિસ્તાનના પ્રથમ ગવર્નર જનરલ બનવાના ખ્વાબ સદા સેવતા, જે તેણે પૂરા કર્યા હતા.

ગાંધીજીએ બીજી હરોળના પુષ્કળ નેતાઓ તૈયાર કર્યા હતા. ઝીણાનું તે વાતે દેવાળું હતું. આથી જ તેના મોત પછી પાકિસ્તાનમાં અંધાધૂંધી ફેલાઈ હતી. પ્રથમ વડાપ્રધાન લિયાકત અલીખાનનું ખૂન થયું હતું.

ગાંધીજીની જીવન-કિતાબ ખુલ્લી હતી. જાતે કેટલાક મોટા દોષોનો તેમણે ‘સત્યના પ્રયોગો’ પુસ્તકમાં એકરાર કર્યો છે. બ્રહ્મચર્ય સંબંધિત કેટલીક નબળી કડીઓ જાહેર કરી દેતાં તેમના પરમભક્ત મોરારજી દેસાઈએ ગાંધીજીનો કડવી ભાષામાં પ્રતિકાર કર્યો હતો. આથી જ તે પુસ્તકની નવી આવૃત્તિમાંથી તે લખાણ દૂર કરી દેવાયું છે.

ઝીણાનું જીવન અત્યંત ભેદી હતું. ગૂઢ પણ હતું. થોડું ઘણું તેમની બહેન ફાતીમા જાણતા હતા.

ગાંધીજી તમામ પત્રોને - પોસ્ટકાર્ડને - પણ સ્વહસ્તે જવાબ દેતા. ઝીણા કદી દેતા નહિ.

ગાંધીજી પાસે ભારતદેશના વિકાસનું તલસ્પર્શી ચિંતન હતું. ઓલા ભાઈને પાકિસ્તાનની કશી ગતાગમ ન હતી. એમણે જ ક્યાંક કહ્યું છે કે, “મારી તો સ્વપ્ને ય કલ્પના ન હતી કે મેં માંગેલું અલગ રાષ્ટ્ર મને મળી જશે. આ તો બગાસું આવ્યું અને પતાસુ મોંમાં પડી ગયું !”

ગાંધીજી એક પણ બોડીગાર્ડ રાખતા નહિ. ઝીણા સાથે સશસ્ત્ર કમાન્ડો કાયમ રહેતા.

ગાંધીજી થઈકલાસમાં; અરે, લોકલ ટ્રેનોમાં મુસાફરી કરતા. ઝીણાનું સાવ ઊંધું હતું.

ગાંધીજીએ કેટલીય વાર સભામંડપો વગેરેમાં ઝાડું માર્યું છે. સંડાસ સાફ કર્યા છે. કોઈ વાતનો તેમને છોછ ન હતો.

ઝીણા ઈમ્પીરીયલ ફાઈવ સ્ટાર હોટેલોમાં જ કાયમ ઊતરતા. ગંદકીની તો એમને ભયાનક સૂગ હતી.

ગાંધીજી બ્રહ્મચર્યના ચુસ્ત હિમાયતી હતા. ઝીણામાં કામુક્તા પુષ્કળ હતી. પોતાનાથી પચ્ચીસ વર્ષ નાની-દીકરી જેવડી-રૂટી પિટીટના પ્રેમમાં પડ્યા હતા.

કુદરતી ઉપચારોના પ્રખર કારક ગાંધીજીને કોઈ રોગ ન હતો. ઝીણાને જીવલેણ ટી.બી.ની જે બિમારી થઈ તે જીવ લઈને જ રહી. જો તે થોડા વહેલા મર્યા હોત તો પાકિસ્તાનનું સર્જન થાય તેવી મોટાગજાની કોઈ વ્યક્તિ ન હતી. લોર્ડ માઉન્ટબેટન વધુ છ માસ બાદ ભારતવિભાજન કરવાના હતા. પરંતુ ઝીણાની બિમારીથી જીવનનો અન્ત નજીકમાં જણાતાં ઉતાવળ કરીને - છ માસ વહેલાં - ભારતવિભાજન કરી નાંખ્યું. ઝીણાને પોતાને પણ વહેલું મૃત્યુ થઈ જાય તો પાકિસ્તાન અલગ રાષ્ટ્ર બનવાની શક્યતા જણાતી ન હતી.

બન્નેની ઉપર પોતાની કોમના માણસોએ હુમલો કર્યો. ગાંધી ઉપર ગોડસેએ કર્યો. ઝીણા ઉપર મુસ્લિમ ખાકસાર સબીર રફીકે ઝીણાના બંગલામાં જ છરીથી કર્યો. (૨૬.૭.૪૩) પણ તે ઊગરી ગયા.

ગાંધીજી બકરી પાળતા. ઝીણા શિકારી કૂતરાઓ (ડોબરમેન જેવા) પાળતા.

કોઈ વાત કોઈને ન સમજાય તો ગાંધીજી કહેતા, “જ્યાં સુધી આ વાત તમને નહિ સમજાય ત્યાં સુધી હું સમજાવ્યા જ કરીશ.”

આવા વખતે ઝીણા ઉશ્કેરાઈને કહેતા, “તમને મારી વાત નહિ સમજાય. મારો સમય બગાડો નહિ. ચાલ્યા જાઓ.”

ગાંધીજીને ભાષા વગેરે ઉપરનું પોતાનું પ્રભુત્વ બતાડવાની ક્યારેય ઈચ્છા થતી નહિ. તે તેમની તળપદી ભાષામાં સીધું સાદું ગુજરાતી બોલતા. ઝીણા અંગ્રેજી ભાષા ઉપરનું પોતાનું પ્રભુત્વ બતાડી દેવા માટે ભારે શબ્દપ્રયોગ કરતા : ખૂબ દેખાડો કરતા.

ગાંધીજી ધનશૂન્ય ગુણવાન હતા. ઝીણા ગુણશૂન્ય ધનવાન હતા.

ગાંધીજીની ઘણી બધી વિશેષતાઓ જોઈને આઈન્સ્ટાઈને કહ્યું હતું કે, “આવો માણસ આ ધરતી ઉપર થયો હતો એવું માનવા માટે ભવિષ્યની પ્રજા તૈયાર નહિ થાય.”

ગાંધીજીની સરળતા (ભોળપણ) ખૂબ વધુ હતી. તેમાં જ તેમનું ખૂન ડોકાઈ ગયું. આઈન્સ્ટાઈને કહ્યું કે, “ગાંધીજીના ખૂનની ઘટના જાણીને મને કહેવાનું મન થાય છે કે, વધુ પડતું ભોળપણ સારું ન કહેવાય.”

ગાંધીજી સંસ્કૃતિના ચાહક હતા. ઝીણા સમૃદ્ધિના એટલા પ્રેમી હતા કે તે ભારતમાં - ગુજરાતમાં - કાઠિયાવાડમાં થયા તો ય નખશિશ અંગ્રેજ હતા. તેમની સમગ્રતામાં અંગ્રેજીઅતની વાસ્તવિકતા ફરી વળી હતી.

હા... નેહરુ પણ તેમના જોડીઆ ભાઈ હતા.

આ બે માનવોએ ભારત-પાકિસ્તાનનું સર્જન કર્યું. પ્રજાના સુખ-શાન્તિનો કચ્ચરઘાણ કાઢી નાંખ્યો. પંચાવન વર્ષ બાદ આ વાત આંખેઆંખ - પ્રત્યક્ષ - જણાય છે.

ઝીણા પોતાને ‘કાયદે આઝમ’ કહેવડાવતા. તે વિશેષણ તેમને ખૂબ પ્રિય હતું. એનો અર્થ થાય છે, સર્વોચ્ચ નેતા.

ગાંધીજી ઝીણાને એ જ વિશેષણથી ઉત્કૃષ્ટ માન આપતા. પણ અફસોસ ! આની સામે ઝીણા, ગાંધીજીને ‘મહાત્મા’ કદી નહિ કહેતા, તેમને મીસ્ટર ગાંધી કહેતા. ઝીણા કહેતા કે, “ગાંધીજી મોટા માણસ ખરા પરન્તુ મારા હલકટ મુસલમાન કરતાં તો મોટા નહિ જ.”

ઝીણાની હલકી મનોદશાની અહીં પરાકાષ્ટા જોવા મળે છે. એને ગાંધીજીની પરંપરાગત મૂલ્યોના જતનની વાત જરાય ગમતી નહિ. હા, આ વાતમાં નેહરુ તેની સાથે જ હતા. તેમણે જ્યાં ને ત્યાં ગાંધીજીના રેંટીઆને જૂનવાણી કહીને, તેમના કપડામાં નગ્નતા જણાવીને, બકરી સાથે રાખવામાં બેવકૂફીને, માટીના બેન્ડેજ બાબતમાં તિરસ્કાર દર્શાવીને ખૂબ વખોડ્યા છે.

તે વખતે શું થતું હશે, ગાંધીજીના ભક્તોને ! હૈયામાં કેવો કારી ઘા લાગતો હશે ! તો આ બધું ગાંધીજીએ કેવી રીતે સહી લીધું હશે ! ઘરના જ માણસો મશ્કરી કરે એ તો વિષપાન કરતાં ખરાબ કહેવાય.

આજે જાણે-અજાણ્યે, મને-કમને, સમજણપૂર્વક કે લોલ કે લોલ કરીને દુનિયા ગાંધીજીનું બહુમાન કરે છે તે એટલા માટે પણ ખૂબ સારી વાત છે કે તે બહુમાન તેમના ત્યાગમય, નિઃસ્પૃહતામય, ઈશનિષ્ઠામય, મૂલ્યાધારિત-સંસ્કૃતિમય જીવનને અનુલક્ષીને છે.

ભયાનક વિકૃતિઓના ઝંઝાવાતી જગતના લોકો સંસ્કૃતિના શ્રેષ્ઠ પ્રહરીને ચાહે એ તો સ્વર્ગના રાગી

દેવો વીતરાગી ભગવાનને પૂજે એના જેવી વાત છે.

અમારા જેવા ધર્મસંસ્કૃતિના મશાલચીઓને તો ગાંધીજી જેટલા વધુ આ જમાનાના-આ સૈકાના શ્રેષ્ઠ ગણાય તેટલું સારું છે. કોઈ તો કહે છે કે ગાંધીજીના જબ્બર ગુણોથી પ્રભાવિત થઈને છેલ્લી સદીના વૈજ્ઞાનિકોએ એમને અમરત્વ આપવા માટે એક વિશિષ્ટ ગ્રહનું નામ ‘મહાત્મા ગાંધી’ પાડ્યું છે.

સારું થયું. હિટલર, માઓ, ચંગીઝખાન, અમિતાભ, બ્રેડમેન વગેરેના નામો હજી વિશિષ્ટ બહુમાનને ન પામતાં ગાંધીજી એ બહુમાન પામે તે વાત એમ સૂચવે છે કે ફરી ધર્મયુગ અવતરવાની તૈયારી છે.

તો આપણે સહુએ એ માટે યથાશક્ય જોર મારવું જોઈએ. ગોવર્ધન પર્વતને એકલા કૃષ્ણે એક આંગળીથી ભલે ઊંચકી લીધો હતો. હાલ તો આપણે પ્રત્યેક વ્યક્તિએ તેને ઊંચકવા માટે આંગળી લગાડવી પડશે.

ચાલો સજ્જ થાઓ. કશું અશક્ય નથી, દૃઢ મનોબળવાળી સંઘશક્તિને.

૧૦ જ્ઞાતિપ્રથા ફાયદાકારક હતી

હે છે. ભારતમાં ‘માણસ’ નામનું પ્રાણી કોડોની સંખ્યામાં પેદા થાય છે.

તે લોકો ખૂબ એટમબોમ્બ બનાવી શક્યા છે. આ દેશે ખૂબ આતમબોમ્બ પેદા કર્યા છે. ત્યાં એકાદ-બે સોગંદ ખાવા પૂરતાં આધ્યાત્મિક જગતની વિભૂતિઓ પેદા થઈ છે. અહીં ઢગલાબંધ હેમચન્દ્રાચાર્યો, કાલિદાસો, ભવભૂતિઓ, કવિઓ, ચિંતકો, વિવેકાનંદો, રમણો, રામકૃષ્ણો, શિવાજીઓ, પ્રતાપો, ઝાંસીની રાણીઓ, ભગતસિંહો, ચન્દ્રશેખરો, તાત્યા ટોપેઓ, બિસ્મીલ્લો, ચાફેકર બંધુઓ પેદા થયા છે.

આવા વીર સંતાનો નારીઓના ગર્ભોમાં જે તૈયાર થયા તેમાં કારણ આસપાસનું પવિત્ર વાયુમંડળ કારણરૂપ બન્યું છે. ‘માણસ’ નામના બે પ્રાણીઓ (નર-માદા) એ એવા ઈંડાં પ્રસવ્યા છે જેમાંથી સંતો, સૈનિકો અને ચિંતકો પેદા થયા છે.

આ માટે જે વ્યવસ્થા કરાઈ તેમાં દરેક માણસ સુખી રહે અને ગુણી રહે, ન કોઈ દુઃખી, ન કોઈ દુષ્ટ.

આ વ્યવસ્થાનું નામ જ્ઞાતિવ્યવસ્થા હતું. રક્ત-આધારિત આ વ્યવસ્થા હતી. રક્તમાં જો દોષ (સાંકર્ય) પેદા થાય તો પ્રજા વર્ણસંકર બને, નિર્માલ્ય થાય, બુદ્ધિહીન થાય.

આથી વિશાશ્રીમાળી, દશાશ્રીમાળી, વીસા પોરવાડ, દસા પોરવાડ વગેરે જ્ઞાતિઓના નિર્માણ થયા. બેશક, દરેક જ્ઞાતિઓના કેટલાક સમાન નિયમો હતા તો કેટલાક વિશિષ્ટ નિયમો પણ હતા. જેને રક્ત-પ્રયુક્ત જે ભેદ કરવા પડ્યા તે ભેદ થયા.

સબૂર, આ બધા ભેદ હતા. ભેદભાવ (વૈરભાવનો જનક) કદાપિ ન હતો.

ભેદ એટલે વ્યવસ્થાનું કારક તત્ત્વ.

શાળામાં વર્ગોના ભેદ, રાજકારણમાં પક્ષોનો ભેદ, આયુષ્યમાં ઉંમરના ભેદ, આરોગ્યમાં દવાઓના ભેદ, ખાણીપીણીની રુચિમાં ભોજનના ભેદ શું નથી હોતા?

ભેદ ખરાબ નથી, ભેદભાવ ખરાબ છે.

સુવ્યવસ્થાના નિર્માણ માટે ભેદ અત્યંત જરૂરી છે.

જ્ઞાતિપ્રથાના ભેદમાં એકબીજા સહકારથી સુગઠિત રહે અને સહુ સહુના વિભાગને સારી રીતે

સંભાળી શકે તે પ્રયોજન હતું.

આખા ભારતના, આખા ગુજરાતના, આખા ગાંધીનગરના, જિલ્લાના તમામ ગરીબોને સહાયક બનવું અત્યંત મુશ્કેલ છે. પરંતુ ત્યાંની કોઈ જ્ઞાતિ જો પોતાના ગરીબોને સાચવી લેવાનો વિચાર કરે તો તે ખૂબ સરળ છે.

દરેક જ્ઞાતિ, પોતાના માણસોને બધી વાતે સાચવી લે એટલું જો થઈ જાય તો રાજ્યનો એક પણ માણસ ભૂખ્યો ન સૂએ, અભણ ન રહે, રોગી ન રહે, દુઃખી ન રહે.

જ્ઞાતિવ્યવસ્થા એ વિકેન્દ્રીકરણ સ્વરૂપ છે.

ભારતદેશના ૩૨ રાજ્યો શા માટે છે ? વિકેન્દ્રીકરણથી વ્યવસ્થાનું નિયમન કરવા માટે જ ને ?

શાળામાં બાર ધોરણો શા માટે છે ?

ટ્રેઈનમાં ત્રણ વર્ગો શા માટે છે ?

ભલા.. સર્વત્ર વિકેન્દ્રીકરણથી જ વ્યવસ્થાઓનું નિયમન થાય છે. જ્ઞાતિવ્યવસ્થા પણ તેવી જ એક વસ્તુ છે. ખરેખર એ અદ્ભુત વ્યવસ્થા હતી.

જ્ઞાતિવ્યવસ્થાના નીતિનિયમો સર્વજનસુખાય અને સર્વજનહિતાય હતા.

દા.ત. જ્ઞાતિની કોઈ કન્યા કોઈ શ્રીમંત સાસરે વળાવાઈ. ત્યાં ધનના ફાંકામાં રહેલા સસરાએ તે વહુને નાની વાતમાં મારીને પિયર ભેગી કરી દીધી. હવે શું કરવું ?

પિયરવાળાએ જ્ઞાતિના અગ્રણીઓને જાજમ ઉપર બોલાવ્યા. રાતે દસ વાગે મીટીંગ શરૂ થઈ. સાસરીઆ પક્ષને બોલાવ્યા.

જ્ઞાતિના પંચાયતોની આજ્ઞા તો માનવી જ પડે, નહિ તો તેને ભારે મુસીબત થાય.

સહુ બેઠા. સંપત્તિના નશામાં સસરાએ જ્ઞાતિના અગ્રણીઓને કહ્યું, “તમારાથી થાય તે કરી લો. હું તે વહુને ઘરે નહિ લાવું. તેનો સ્વભાવ વગેરે અમને ફાવતો નથી વગેરે.”

જ્ઞાતિએ કહ્યું, “તો સમજીને તારા દીકરાને પરણાવવો હતો ને ? હવે ગાયને રખડતી મૂકી દઈ શકાશે નહિ. તારે વહુને માનભેર બોલાવી લેવી પડશે, નહિ તો તને સ્નાત્ર ભણાવવાનો સૌથી સખ દંડ થશે અને તારા સંતાનોનો લગ્નાદિક વ્યવહાર રદ થાય છે. રોટી, બેટી, લ્હાણી-બધું ય-બંધ કરવામાં આવે છે. આ અમારો આદેશ છે. હજી સમજી જાય તો સારું.”

અને... છેવટે આ બધી ભારે પડતી સજામાંથી છૂટકારો પામવા માટે એ સસરા પક્ષને વહુ માનભેર રીતે ઘરે પાછી લાવવી જ પડે છે.

જ્ઞાતિવ્યવસ્થાના પુષ્કળ લાભો છે. એમાં શ્રેષ્ઠ લાભ નારીના ગૌરવની સંપૂર્ણ સાચવણી છે.

જ્ઞાતિનો કોઈ આદેશ દેશના બંધારણના કાયદાની વિરુદ્ધનો હોય તો જ્ઞાતિજનો તેની પણ એસીતેસી કરતા હોય છે. કોઈ કોર્ટે ગયો તો દસ વર્ષેય જજસાહેબ ફેંસલો આપી શકતા નથી. તે પણ જ્ઞાતિજનો સાથે સમાધાન કરી લેવાની સલાહ આપે છે.

બાકી તો કોઈ પણ વ્યવસ્થામાં કાલાન્તરે દૂષણો પેસતા જ હોય છે. પણ તેટલા માત્રથી તે વ્યવસ્થાને ઉડાવી દેવાય નહિ. તેમાં પેઠેલા દૂષણો દૂર કરવા કોશિશ કરવી જોઈએ.

પાશ્ચાત્ય દેશોના ઝેરી શિક્ષણે જ્ઞાતિવ્યવસ્થાઓ જેવી ઘણી બધી વ્યવસ્થાઓને મૂળમાંથી ઉખેડી નાંખી છે, પણ મને કહેવા દો કે એમની સાવ બેઢંગી વ્યવસ્થાઓ કરતાં ઋષિદત્ત આપણી વ્યવસ્થાઓ અતિ અતિ સુંદર છે. મહેરબાની કરીને પશ્ચિમથી રંગાયેલા બુદ્ધિજીવીઓ આર્ય-વ્યવસ્થાઓને વખોડે નહિ, તિરસ્કારે નહિ. તેનું હાર્દ પામવા કોશિશ કરે.

આ લોકોએ પરંપરાગત જ્ઞાતિઓ તોડીને કોંગ્રેસ, ભાજપ, જનસંઘ, સામ્યવાદ વગેરે ઢગલાબંધ જ્ઞાતિવ્યવસ્થાની ‘મોડર્ન’ વ્યવસ્થાઓ ઊભી કરી દીધી નથી ? જવાબ આપો. આ વ્યવસ્થાઓથી પ્રજામાં જ્ઞાતિવાદાદિના ઓઠા લઈને ભયાનક સંઘર્ષો પેદા કરાવાયા છે. ગામેગામમાં પટેલો, ખેડૂતો, આદિવાસીઓ, વાણિયાઓ, રજપૂતો, હરિજનો ખૂંખાર રીતે લડે છે. સાત પેઢીના દોસ્તોને નવી જ્ઞાતિ (કોંગ્રેસ, ભાજપ વગેરે)ઓએ દુશ્મનો બનાવી દીધા છે. જે ગામોમાં સહુ હળીમળીને રહેતા, એક થાળીએ જમતા, જાતજાતના ઉત્સવો અને તહેવારો કરતાં તે ગામો ચૂંટણીપ્રથા દ્વારા જ્ઞાતિવાદને ઉશ્કેરીને મારામારી, ગાળાગાળી, કાપાકાપી, બોલાચાલી દ્વારા સળગી ઊઠ્યા છે.

અહીં દુર્યોધન અને અર્જુન લડતા નથી પણ ભીષ્મ, દ્રોણાચાર્ય વગેરે અર્જુનની સાથે લડે છે. કપાઈ મરે છે.

જ્ઞાતિવ્યવસ્થામાં જ્ઞાતિનો એક પણ માણસ ભૂખ્યો ન રહે, ખેતીની જમીન વિહોણો ન રહે, કૂવાના સીંચાઈના પાણી વિનાનો ન રહે, સંતાનોના લગ્નાદિકની બાબતમાં મૂંઝાએલો ન રહે એની પૂરી કાળજી કરાતી. સહુએ સહુની જ્ઞાતિને સંભાળવાની હોય એટલે આ કાર્ય ખૂબ સરળ થઈ પડતું.

હાય, ઉચ્છ્રંખલ બુદ્ધિજીવી લોકોએ જ્ઞાતિપ્રથાના કોક દૂષણને ઊભું કર્યું, જાહેર કર્યું અને તેની ઉપર ગાળાગાળી કે મશ્કરીઓ કરતું લખાણ કર્યું, વક્તવ્ય કર્યું. ભોળી પ્રજાને ઊંધે રવાડે ચડાવી. આમ થતાં જ્ઞાતિવ્યવસ્થા તૂટી પડી છે. હવે કોઈને કોઈ સાચવતું નથી. દુઃખીઓ, રોગીઓ, નિરાધારો, ગરીબો-તમામ-ચારે બાજુ દોડે છે. સ્વાર્થપ્રચુર, ધનલંપટ અને સત્તાન્ધ લોકો તેમની સામે નજર પણ કરતા નથી. ધીમે ધીમે મોટી ને મોટી થતી સંખ્યામાં પુષ્કળ આપઘાતો થવા લાગ્યા છે.

જ્ઞાતિવ્યવસ્થામાં તમામ જ્ઞાતિને ન્યાય મળતો.

દરેક ગામની પંચાયતો હતી. ગામમાં ગુનો થયો હોય તો પંચાયતના સભ્યો ભેગા થતા. (આ જ ન્યાય કરતી કોર્ટ હતી.)

ધારો કે કોઈ ગામની પંચાયતમાં પાંચ સભ્યો છે. પાંચ જ્ઞાતિ હોય તો દરેકનો એક સભ્ય તે પંચાયતમાં હોય. દા.ત. એક બ્રાહ્મણ, એક રજપૂત, એક વાણિયો, એક આદિવાસી, એક હરિજન.

હવે ધારો કે કોઈ ભીલે શેઠના ઘરે ચોરી કરી. મુખી પટેલે તેને પકડી લીધો. તેનો ન્યાય કરવા પંચાયત બેઠી. લાંબી ચર્ચા-વિચારણાના અન્તે સરપંચે કહ્યું કે, “દરેક જણને જે દંડ કરવો ઠીક લાગે તે કહો.”

બ્રાહ્મણે માલ જપ્ત કરવા સાથે એસી રૂ. દંડ, રજપૂતે સિત્તેર રૂ., વાણિયાએ સો રૂ. દંડ કહ્યો. આદિવાસીએ ત્રીસ રૂ. દંડ કરવા કહ્યું. હરિજને કહ્યું, “બાપુ ! આટલો બધો દંડ ભીલને નો કરાય. ઈ બાપડો બહુ ગરીબ છે એટલે હું તો કહું છું કે તેને એક વીસુ (વીસ રૂ.) દંડ કરો. અરે, તો ય બાપડો હેરાન થઈ જશે.”

સરપંચે એ સૂચવાએલા આંકડાઓનો સરવાળો કર્યો. કુલ ત્રણસો રૂ. સરવાળો થયો. પાંચ માણસો હતા એટલે ત્રણસોને પાંચથી ભાંગી નાંખતા સાઈઠ રૂ. આવ્યા. ભીલને સાઈઠ રૂ. નો દંડ જાહેર થયો.

જ્ઞાતિપ્રથામાં હરિજનોને ધિક્કારવાની વાતોનો પ્રચાર સાવ જૂઠો છે. અરે, એમનો સદા સત્કાર થતો રહે એટલે કોઈ પણ જ્ઞાતિના સંતાનોના લગ્નના જમણવારમાં વડીલ હરિજનવાસમાં જતા. તે પુરુષ-સ્ત્રીને ભારે હેતથી હાથ જોડીને કહેતા કે, “ઓ મેતરજી ! ઓ મેત્રાણીજી ! અમારે ઘેર આજે લગ્નનું જમણ છે. તમને લેવા માટે એકડો મોકલશું. ચાંદીની થાળીમાં મિષ્ટાન્ન જમાડશું. આ પછી જ અમારો જમણવાર શરૂ થશે. આપને જરૂર આવવું પડશે. પધારશો ને ?”

ઘણા લાડ-રીસામણાં કર્યા બાદ તે બે પતિ-પત્ની જમવા આવતા.

અરે, કચ્છની ગાદી ઉપર બેસતા નવા મહારાજાને સૌ પ્રથમ તિલક હરિજનના હાથે કરાતું.

આ બધું ગોરાઓએ અને તેમની ઝપટમાં આવી ગયેલા ગાંધીજીએ સમજવામાં થાપ કરી હોય તેવું મને લાગે છે. ગોરાઓએ આમ કરીને હિન્દુશાંતિઓમાં ઊંચ-નીચના ભેદમાં ભેદભાવ ઘાલી દઈને પરસ્પર લડાવી માર્યા છે.

હા... બ્રાહ્મણો વગેરે હરિજનને સ્પર્શ ન કરતા તેમાં કારણ તેમનો વ્યવસાય હતો. તે મળ વગેરેના પરમાણુ પોતાનામાં આવે તો તેમને સ્નાન કરવું પડે તેમાં કશું આશ્ચર્ય ન હતું.

આપણી સગી બા, બેન એમ.સી.માં બેસે તો આપણે ક્યાં અડીએ છીએ ?

ડૉક્ટર દરદીને તપાસે પછી હાથ ક્યાં ધોતા નથી ? એટલે શું તેઓ બા વગેરેને તિરસ્કારે છે એમ કહેવાય ખરું ?

અરે, ભેદસ્વરૂપ વ્યવસ્થામાં ભેદભાવ ઘાલી દઈને આર્યાવર્તની મહાવ્યવસ્થાઓની હાંસી ઊડાવતા બુદ્ધિજીવી લોકો ! હાંસી ન ઉડાવો. જરાક ઉંડાણથી વિચારો. તમારી મા(ભારતીય સંસ્કૃતિ)ને તિરસ્કારવાનો કે તેની ચાર મિત્રોમાં મશ્કરી કરવાનો તમારો હલકટ ધંધો બંધ કરો તો સારું.

બાકી હરિજન અંગેની પણ પ્રાચીન વ્યવસ્થા આજે રહી નથી તો અમે પણ તેની સામે બગાવત કરતા નથી. કેમકે વિદેશી ભેદી આક્રમણો સામે હળીમળીને રહેવા જેટલી બુદ્ધિ અમે ધરાવીએ છીએ.

અછૂત તરીકેની જે વ્યવસ્થા (માત્ર ભેદ, ભેદભાવ તો નહિ જ) હતી તે માત્ર ચાંડાલ કોમ સાથે હતી. એની પાછળ પણ વૈજ્ઞાનિક કારણ હતું કે તેઓ મરેલા ઢોરોના ચામડાનો વ્યવસાય કરતા. આથી તેમનો વાસ અત્યંત ભયાનક વાસથી ભરપૂર રહેતો. તેમના શરીરમાં સર્વત્ર તે દુર્ગંધ આવતી. લોહીમાં ય તેના અણુ-પરમાણુ પ્રસરતા.

આ કારણે તેમનો વાસ ગામની અંદર ન રહેતાં ગામના છેવાડે રહેતો. તે પણ છેવાડો તે જ લેવાતો જેની ઉપર થઈને જતો પવન ગામની અંદર ન પ્રવેશતા બારોબાર નીકળી જાય. આમ થતાં દુર્ગંધજનિત રોગો ગામના લોકોને થતા નહિ.

તબીબી ક્ષેત્રમાં આવી તો કેટલીય વ્યવસ્થાઓ હોય છે. શું તેને આભડછેટ કહેવાઈ છે ?

અરે, ભારતના રાષ્ટ્રપતિ ડૉ. રાધાકૃષ્ણન એરપોર્ટ ઉપર સત્કારવા બ્રિટનની મહારાણી એલીઝાબેથને મળ્યા ત્યારે બે જણે હસ્તધૂનન કર્યું. આ સમયે મહારાણીએ હાથમાં ગ્લાઉઝ પહેર્યા હતા. ખુલ્લા હાથે હસ્તધૂનન કરવામાં રાષ્ટ્રપતિના દેહના મલિન અણુ-પરમાણુ પોતાનામાં સંક્રાન્ત થવાનો ભય લાગ્યો હતો !

મને કહેવા દો કે મહાત્મા ગાંધીજીને તે સમયે આ બધી વાત કોડે બરોબર સમજાવી હોત તો ખુલ્લા હૃદયના ગાંધીજી ચોક્કસ સમજી લેત. જે ઈસાઈ ધર્મ સ્વીકારવા તૈયાર થયા હતા તેમને પત્રવ્યવહારથી શ્રીમદ્ રાજ્યન્દ્રે સમજાવ્યા તો તરત તે વિચાર મોકૂફ રાખ્યો. તેમને આ બાબતમાં સત્યનો સ્વીકાર કરવામાં કશી મુશ્કેલી પડત નહિ.

મારું ચોક્કસ માનવું છે કે ગાંધીજી દ્વારા હરિજનોને અછૂત નક્કી કરીને, સવર્ણો અને હરિજનો-બે ય હિન્દુકોમ-વચ્ચે મોટી તિરાડ પેદા કરાવીને લડાવી મારવામાં ગોરાઓનો હાથ હતો. તેવા તો તે મેલાં મુત્સદી લોકોએ કેટલાય ટૂંકડાઓ કરાવીને ભારતીય પ્રજાને વૈમનસ્યની આગમાં ઝીંકી દીધી છે.

ઈ.સ. ૧૮૫૭ના બળવામાં જે હિન્દુ-મુસ્લિમો એક હતા; જેનું નેતૃત્વ દિલ્હીના બાદશાહ બહાદુરશાહ ઝફર પાસે હતું; બિસ્મિલ્લ જેવા કેટલાય મુસ્લિમ યુવાનોએ તે ક્રાન્તિમાં ઝંપલાવ્યું હતું તેવા

એક માના પેટમાં ટૂવીનની જેમ રહેલા બે સગા ભાઈઓ વચ્ચે ગોરાઓએ બાપે માર્યા વેરની જવાબાઓ પેદા કરી.

અખંડ ભારતના વડાપ્રધાનનું પદ ગાંધીજી ઝીણાને દઈને બે કોમ વચ્ચે એકતા સાધવાની અણી ઉપર હતા ત્યાં ગોરા ચર્ચિલે જામગરી ચાંપી. તેણે વિભાજનની લાંચ આપી. અને બે કોમના ટુકડા થઈને જ રહ્યા. ગાંધીજી ઊંઘતા ઝડપાઈ ગયા. ગોડસેએ તો તેમને જાનથી માર્યા પણ વિભાજન થયાના આઘાતથી ગાંધીજી જીવનથી મરી ગયા.

ભારતની બે કોમ-હિન્દુ-મુસ્લિમને ગોરાઓએ લડાવી છે. તે બન્નેને ખતમ કરશે. યુદ્ધથી નહિ; કેમકે ભારતની વિજ્ઞાનાદિ દ્વારા ઊભી થયેલી નગરીઓ, મહાનગરો, ઉદ્યોગનગરો, ઉદ્યોગો વગેરેને બોમ્બ મારીને ખોવાનું પાલવે તેમ નથી, એટલે જ પુષ્કળ સહાય દઈને દેશની પ્રજાને ગુલામ બનાવી છે; યન્ત્રો ઊભા કરીને બેકારી લવાઈ છે અને ગામડાઓને પાયમાલ કરાયા છે. નિકાસ દ્વારા મોંઘવારી ઊભી કરાઈ છે. પ્રજા ગરીબ તો હતી પણ હવે ભિખારી બનાવાઈ છે. ઉદ્યોગો વગેરેના પ્રદૂષણોએ પ્રજાને બિમારીમાં પટકી છે. આવી અનેક રીતોથી પ્રજા સ્મશાનભેગી થશે; બાકી રહેશે તે ઈસાઈ બનશે.

અન્તે લાલકિલ્લા ઉપર લીલો ઝંડો ફરકાવવાના મુસ્લિમ પ્રજાના ખ્વાબના ચૂરેચૂરા કરીને બ્રિટીશ ધ્વજ ફરકાવાઈ જશે... સદા માટે.

આ બધી વાત ખોટી પડે તેમ ઈચ્છું છું પણ તે માટે કાં મધ્યપૂર્વમાં મર્યાદિત વિશ્વયુદ્ધ (ઈસાઈ-ઈસ્લામ વચ્ચે) થવું જરૂરી પડે અથવા પ્રલય, ધરતીકંપ, રોગચાળો, ભૂખમરો, લૂંટફાટ, નાસભાગાદિ દ્વારા બધી વ્યવસ્થાઓ તૂટી જાય તેવી સંભાવના ઊભી થાય.

ના, આપણે તેવું કશું ઈચ્છવું ન જોઈએ, પણ જે દેખાઈ રહેલી ઘટનાઓ છે તે માત્ર રજુ કરું છું. બાકી તો હિન્દુત્વ એટલે સર્વના શુભની જ મનઃકામના.

૧૧ વિદેશ જવા બદલ ગાંધીજીને પ્રાયશ્ચિત કરવું પડ્યું !

લગભગ દોઢ સદી પૂર્વની આ વાત છે.

નંદશંકર તુલજાશંકર મહેતાએ ગુજરાતીમાં ‘કરણધેલો’ નામની ખૂબ વખણાયેલી નવલકથા લખી હતી.

અંગ્રેજ સરકારે, બ્રિટનની શાળાઓમાં કેવી શિક્ષણ-પદ્ધતિ છે ? તેનો અભ્યાસ કરવા માટે તેમને મોકલવાનું નક્કી કર્યું. તે વખતે નંદશંકરના પિતા તુલજાશંકર ધ્રૂસકે રડી પડ્યા હતા. કકળતે હૃદયે તેમણે ગોરા અધિકારી વર્ગને કહ્યું : “મારો દીકરો પરદેશ ન જાય તો સારું. કારણ કે વિદેશ જનારને જ્ઞાતિની બહાર મૂકવાની સજા થતી હતી. એમાં તમામ પ્રકારનો સામાજિક બહિષ્કાર થતો.”

આમ થતાં નંદશંકરને પડતા મૂકીને હાસ્ય-નવલકથાઓના લેખક રમણભાઈ નીલકંઠના પિતા મહીપતરામ રૂપરામ નીલકંઠને મોકલવાનું નક્કી થયું. તે દિવસ ઈ.સ. ૧૮૬૦, ૨૭મી માર્ચ હતો. તેમણે લખેલું ‘ઈંગ્લેન્ડની મુસાફરી’ નામનું પુસ્તક કોઈ ખરીદતું ન હતું. છેવટે છોકરાંઓને ભેટ દઈને તે પુસ્તકોની કોપીઓ પૂરી કરવી પડી હતી.

મહીપતરામ વિદેશ જવાના વાંકે જ્ઞાતિબહાર થયા. હવે જો તેમણે જ્ઞાતિમાં પુનઃપ્રવેશ કરવો હોય તો આટલી શરતો પાળવી પડે : (૧) મૂંઘો મુંડાવવી. (૨) ગોમૂત્ર અને છાણથી પવિત્ર થઈને આખી જ્ઞાતિને જમાડીને દાન-દક્ષિણા દેવી.

સાતેક વર્ષ તો મહીપતરામ મક્કમ રહ્યા પણ તે દરમ્યાન જ્ઞાતિજનોની એટલી બધી કનડગત થઈ કે છેવટે તેમણે બધી શરતોનું પાલન કરીને જ્ઞાતિમાં પ્રવેશ લીધો. પછી મહીપતરામે કોકને કહ્યું કે, “મેં મનથી તો જ્ઞાતિમાં પ્રવેશ કર્યો જ નથી.” આ જાણીને ફરીથી તે જ્ઞાતિબહાર થયા. ફરીથી દાન-દક્ષિણાદિ દંડ ભરીને જ્ઞાતિને જમાડીને જ્ઞાતિપ્રવેશ કર્યો.

હા. એક વાર નર્મદ જ્ઞાતિબહાર થયા હતા. પણ નર્મદ ખરા અર્થમાં મર્દ હતા. તેમણે જ્ઞાતિમાં પ્રવેશ તો ન જ કર્યો પણ તમામ નાગરી જ્ઞાતિજનોને પોતાની ‘એક માણસની જ્ઞાતિ’માંથી બહાર કાઢી મૂક્યાનું જાહેર કર્યું.

હા. યુરોપ જવા બદલ ગાંધીજી જ્ઞાતિ-બહાર થયા હતા : તેમને પ્રાયશ્ચિત્ત કરવું પડ્યું. જ્ઞાતિને રાજકોટમાં જમાડી.

પૂજ્યપાદ આત્મારામજી મહારાજે જિનીવા પરિષદ (જેમાં સ્વામી વિવેકાનંદ હતા)માં વીરચંદ્ર રાઘવજીને મોકલ્યા હતા. જવલંત સફળતા પામ્યા છતાં જૈન સંઘે તેમને સંઘબહાર કર્યા હતા. પ્રાયશ્ચિત્ત કરીને પુનઃ સંઘપ્રવેશ કર્યો હતો.

આજે તો દરિયાપાર જવાનો નિષેધ હાસ્યાસ્પદ લાગે છે. સમય એટલો બધો પલટાઈ ગયો છે કે હવે ‘જ્ઞાતિપ્રથા’ની તરફેણ કરવી કે તેનો અમલ કરાવવો એ લગભગ મુશ્કેલ બની ગયું છે.

લાખો લોકો વિદેશોમાં જવા લાગ્યા છે. ત્યાંના કાયમી નાગરિક (□.□.□.) બનવા લાગ્યા છે. ત્યાં જ વિદેશીઓ સાથે લગ્નાદિક થવા લાગ્યા છે. ત્યાંનું શિક્ષણ, ત્યાંનો વ્યવસાય, ત્યાંની નોકરી તેમનું સ્વયંસ્ફૂર્ત જીવન બન્યું છે. તેમના સંતાનો વેષથી, રહેણીકરણથી, ભાષા, શિક્ષણ, સંસ્કારો, જીવનશૈલી વગેરેથી નખશિશ વિદેશી બન્યા છે.

જે દેશના અન્નપાણી ખાધા, શિક્ષકો પાસેથી ભણ્યા, માતાપિતાએ મોટા કર્યા, મિત્રો સહાયક બન્યા.... એ તમામ પ્રત્યે કૃતઘ્ન બનીને સ્ટમક, સેક્સ અને સંપત્તિ માટે વિદેશો તરફ ધસી જવું. ત્યાંની અર્થ-સંપત્તિને વધારવી, ત્યાંના અર્થતંત્રને મજબૂત કરવું એ બધું કૃતઘ્નતાની પરાકાષ્ટારૂપ નથી શું ?

કમનસીબીની મોટી વાત તો એ છે કે વેકેશન, વ્યવસાય, ભ્રમણાદિ નિમિત્તે એ લોકો પોતાના વતનમાં આવે છે ત્યારે ત્યાંની તમામ જીવનશૈલી (વિકૃતિઓથી ભરપૂર) વતનમાં ઢગલાબંધ ઠાલવે છે. આમ સંસ્કૃત પ્રજા વિકૃત બને છે. ખરેખર તો એકબીજાના ગમનાગમન સદંતર બંધ કરી દેવા જોઈએ; જેથી ભારતની પ્રજા બગડે નહિ.

ઓલા વિદેશ ગયેલા લોકો તો મા-ભારતીને ખૂબ ભાંડતા રહે છે. ભાંડવું એ એમનો શોખ બની ગયો હોય છે. ફેશન થઈ પડી છે.

આ બધાનું મુખ્ય કારણ ત્યાં રહેલી ધર્મહીનતા છે. ભલે એમ કહેવાતું હોય કે ત્યાં ધર્મ વધી રહ્યો છે, શાકાહાર વધતો જાય છે પણ એ બધું વહી જતી ગંધાતી ગટરમાં અત્તરના ટીપાં જેટલું છે. એના શા ગુણ ગાવા ?

અત્યારે સમય તો એવો ચાલે છે કે આવી વાતો કરનારો મારા જેવો પાગલમાં ગણાઈ જાય. આમ છતાં સાચું સત્ય કહેવાની મારી ફરજ બજાવ્યે જ છૂટકો છે.

જો ગાંધીજીના સિદ્ધાન્તોને જીવાડવા હશે તો કોકે નેતૃત્વ લેવું પડશે. વૈચારિક આંદોલન જગાડવું પડશે. બેફામ બનીને જાહેરમાં બોલવું પડશે. ગભરાવવાની કોઈ જરૂર નથી. બહુમાં બહુ તો મોત આવશે. પણ એ તો આવવાનું જ છે. બધાને એક જ વાર-એક વાર તો-મરવાનું છે. પછી શેની ફીકર ! દે દોટ, સમંદરમાં કે રામલો રાખણહાર.

•

ભારતમાં પ્રાચીનકાળમાં બાળવિવાહ થતા. આજે પણ ગામડાઓમાં ઘણા થાય છે.

મારી એવી માન્યતા છે કે સતીપ્રથા, બાળકીને દૂધ પીતી કરવી, દહેજપ્રથા વગેરે આંગળીના વેઢે ગણાય તેવી બાબતોને બાદ કરતાં ‘Old is Gold’ એ કહેવત સાચી છે. આથી હું તેવી પ્રાચીન પરંપરાઓનો પક્ષકાર છું. અર્વાચીન બાબતોમાં મારું મન્તવ્ય આથી વિરુદ્ધ છે.

આજે બાળવિવાહની સામાજિક પ્રથા પાછળનું વિજ્ઞાન વિચારીએ.

બાળવિવાહની પ્રથા જાતીય વાસનાને સહજ રીતે નિયંત્રિત રાખવા માટે હતી. સામાન્યતઃ બાર વર્ષની વય બાદ જાતીય વાસનાનો સળવળાટ શરૂ થતો હતો. કન્યા એમ.સી. (Monthly Course) માં આવે એટલે તેને પરણાવી દેવી જોઈએ એવી માન્યતા હતી. તે વખતથી તેને દૂધ આપવાનું બંધ કરાતું, કેમકે તે કામોદીપક ગણાતું. કોઈ તેવી કન્યાને દૂધ દેતું તો પાડોશી વગેરે બૂમાબૂમ કરી બેસતા.

જો કન્યા ૧૫-૧૬ વર્ષની થાય અને તેને સાસરે ન વળાવી દેવાય તો તેના મા-બાપની સહુ ખબર લઈ નાંખતા. કારણ કે હવે તેની વાસના ઉત્તેજિત થવાની પૂરી તકો હોય. તે કાંઈક ગરબડ કરી બેસે તો તે વીરપ્રસૂતા કે શૂરપ્રસૂતા માતા ન બની શકે.

નારી તો નારાયણી હોય. વીરોની જ માતા હોય; શૂરોની જ પ્રસૂતા હોય.

નારીનું મહત્વ આ છે. આના માટે જ તેની સતત રક્ષા કરવાની હોય છે.

પિતા રક્ષતિ કૌમાર્યં, ભર્તા રક્ષતિ યૌવનં ।

પુત્રો રક્ષતિ વાર્ધક્યં, ન સ્ત્રીસ્વાતન્ત્ર્યમર્હતિ ॥

કૌમાર્ય નારીની-નારીના શીલની રક્ષા પિતા કરે, યૌવનમાં પતિ કરે, વૃદ્ધાવસ્થામાં દીકરો કરે. સ્ત્રીને રેઢી મુકાય નહિ; અન્યથા તે વર્ણસંકરો અને રાક્ષસો પેદા કરે. તેમ થાય તો ભારત બરબાદ થાય.

નારીના શીલની રક્ષા માટે જ બાળવિવાહની પ્રથા હતી. હા... એથી નરની પણ જાતીય વાસનાથી રક્ષા થઈ જતી.

બાળવિવાહ એટલે બાળસગપણ, બાળલગ્ન નહિ. હા, ક્યારેક બાળલગ્નો પણ થઈ જતા. પણ સામાન્યતઃ ઘોડીઆમાં હોય ત્યારે જ સગપણ થઈ જતું.

આ રીતે જ્યારે સગપણ થાય ત્યારે બે ય ને-બાળકને કે બાળકીને-પરસ્પરની કોઈ જાતીય વાસના હોય નહિ. કામભાવથી નહિ પણ સ્નેહભાવથી બે રમે, હાથમાં હાથ પકડીને ચાલે, એકબીજા ઉપર પડે, મારામારી કરે અને પાકી દોસ્તી પણ કરે...

આ બધી વર્તણૂકોમાં બે ની વચ્ચે નકરો નીતરતો રહે સ્નેહભાવ. આમ થતાં કામભાવનું સહજ રીતે વિસર્જન જેવું રહે.

વળી દીકરીના સાસરે જ્યારે જમણવાર આદિ પ્રસંગ હોય ત્યારે તેની મમ્મી કહે, “બેટા ! કાલે તારે ઘેર જમવા જવાનું છે. સારા કપડાં પહેરજે. સાસુ-સસરાને પ્રણામ કરજે વગેરે...”

આવું બધું થતા ભાવિના પતિ અને પત્ની સ્નેહભાવમાં રસતરબોળ થાય. તેમની કામવૃત્તિ શાન્ત રહે.

હવે તેઓ જે લગ્ન કરે તેમાં તેમની દશા જાતીય વાસનાઓથી બિલકુલ ખદબદતી ન હોય. પરપુરુષ કે પરસ્ત્રીગમન તો ન જ હોય, પણ ‘સ્વીય’માં ય સંતોષ હોય. આ સંતોષ ખૂબ આવશ્યક છે.

ભલે ઘોડીઆમાં કે ૫-૭ વર્ષની ઉંમરે સગપણ (વિવાહ) થાય પણ લગ્ન તો ૧૪ વગેરે વયે જ થાય.

ત્યાં સુધી દીકરીને સ્વઘરમાં (પિયરમાં) જ રહેવાનું હોય. કદાચ વહેલું લગ્ન-ઘોડીઆ લગ્ન-થઈ જાય તો ય કન્યાને તેના સાસરે રહેવા માટે તો ન જ મોકલાય. સ્વગૃહમાં માતા જ તેને ગૃહસ્થજીવનની બધી તાલીમ-રસોઈ વગેરે અંગેની આપે. હા, ૧૪-૧૫ વર્ષની વયે સાસરે તો મોકલે જ, કેમકે એ વયની થતી કન્યા ‘સાપનો ભારો’ કહેવાતી. તેની રક્ષાની ચિંતા મા-બાપોને ખૂબ રહેતી.

કમનસીબીની એક વાત કરું કે ખાસ કરીને રજપૂતો (દરબારો)માં છોકરીને જન્મ થતાંની સાથે દૂધ પીતી કરવા દ્વારા મારી નંખાતી. દૂધ ભરેલી મોટી કથરોટમાં તેને ઊંધી દબાવી દેવાતી. થોડીક પળોમાં ગૂંગળાઈને તે મરી જતી.

આ બાબત કોઈ પણ દલીલ દ્વારા સારી ગણાય નહિ. આ વસ્તુ સર્વથા ધિક્કારને પાત્ર છે. આ માનવદેહમાં બેઠેલા શેતાનનું કાર્ય કહેવાય. માનવ પરાર્થી હોય; કરુણાર્ત્ત હોય. દીકરીની પાછળનો દહેજ, લગ્ન, પોતાને માટે બિન-ઉપયોગિતા વગેરે જેને બોજ લાગે છે તે વાલીઓ મહાસ્વાર્થી છે. તેમને દીકરો જ ગમે કેમકે તે અનેક રીતે પોતાના સ્વાર્થોને સાધી આપનારો ગણાય છે. પણ આ સ્વાર્થપ્રેરિત ભાવ તે પશુભાવ છે. ‘સ્વાર્થ’ એ પશુનું મૂળભૂત સ્વરૂપ છે. તે જે માણસમાં હોય તે પ્રચ્છન્ન (છૂપી) રીતે પશુ કહેવાય.

આ સ્વાર્થભાવમાંથી જ દહેજનું ભયાનક દૂષણ પ્રગટ્યું છે. દીકરીના જીવલેણ ત્રાસનું આ મુખ્ય હથિયાર છે. આ પ્રથા અત્યન્ત ધિક્કારને પાત્ર છે. પૂર્વે દહેજની જગાએ કરિયાવરની સુંદર વ્યવસ્થા હતી.

દહેજ એટલે દીકરીની સાથોસાથ ઠીક ઠીક સંપત્તિ સાસરિયા પક્ષે માંગવી : ત્રાસ દઈને પણ લેવી.

કરિયાવર એટલે દીકરીના માબાપ પોતે જ સહર્ષ સાસરે જતી દીકરીને શક્તિ મુજબ સારી રકમ આપે તે.

માબાપ સમજતા હોય છે કે અમારી દીકરી એ અમારો વહાલનો દીકરો છે. દીકરાઓના ભાગે જે સંપત્તિ આવે તે - તેટલી જ; અથવા તેથી પણ વધુ રકમ દીકરીને તેને મળતા ભાગરૂપે આપવી જોઈએ. તેનો પણ તેના ભાઈઓ જેટલો જ સંપત્તિ ઉપર હક્ક છે. અરે, તે ઘર છોડીને સાસરે જાય છે માટે વધુ લાડકી બને છે. તેને તો વધુ જ આપવું જોઈએ. આ દાનને કરિયાવર કહેવાતું. આમાં દહેજ જેવો કોઈ ત્રાસ ન હતો.

પાલીતાણામાં નવ ટૂંકોમાં જે ઉજમફઈની ટૂંક છે તે ઉજમબેનને કરિયાવરમાં મળેલી સંપત્તિ છે. તેના પિયરીઆઓએ તેને આઠ ગાડાં ભરીને કરિયાવર આપ્યું. બાદ ઘરના કર્તાહર્તા ભાઈએ ઉજમને ઉદાસ જોઈને પૂછ્યું કે, “તારે હજી વધુ કાંઈ જોઈએ છે ? તું કહે. હું તારી બધી ઈચ્છા પૂરી કરીશ. જો આ નવમું ગાડું ખાલી છે, તું જે કહે તેનાથી તે ભરી દઉં.”

ઉજમે કાગળની કાપલીમાં લખ્યું, “શત્રુંજયના પહાડ ઉપર મારા નામની એક ટૂંક.”

ભાઈએ કાપલી વાંચી. તરત જ તે વાત સ્વીકારી લીધી. અને.... જોતજોતામાં ઉજમફઈની ટૂંક ખડી થઈ ગઈ. અમદાવાદમાં રતનપોળમાં આ નામની ધર્મશાળા પણ છે. અસ્તુ.

આ દેશની પ્રજા પરંપરાગત મૂલ્યોના પાલનથી, પર્યાવરણની રક્ષાથી અને ધર્મ પ્રત્યેની તીવ્ર શ્રદ્ધાથી અત્યન્ત શાન્ત, સુખી હતી. બહુ શ્રીમંત ન હતી તે ય સુખી તો હતી. કદાચ દેખાવે ગરીબ પણ હતી પણ તે ય ભિખારી તો ન જ હતી.

પરંપરાગત મૂલ્યો પ્રત્યેના આદરમાં નારીનું મૂલ્ય મૂઠીઊંચેરું હતું. તે ઝવેરાતથી પણ ચડિયાતું ઝવેરાત હતું. એટલે જ પતિ જે ઝવેરાત પ્રાપ્ત કરે તે બધું પત્નીના અંગ ઉપર ચડાવે. કારણ કે ઝવેરાત

તેના અંગે શોભે એવું તે માનતો.

હવે જો ઝવેરાતને ઘરની બહાર ન કઢાય, રસ્તા વચ્ચે રખડતું ન મુકાય, જેને તેને પહેરવા-ભોગવવા-ન દેવાય, વેચાય તો નહિ જ, ગીરવે પણ મુકાય નહિ, કોઈને દેખવા દેવાય નહિ તો જે નારી ઝવેરાતથી તો ક્યાંય ચડિયાતું છે તેને તે બધું શી રીતે કરવા દેવાય ?

મૂલ્યવાન ઝવેરાત માલિકના કબજામાં રહે, ઘરમાં રહે, તીજોરીમાં રહે, તેના ત્રીજા નંબરના ચોરખાનામાં રહે.

આ બધું-જડ ઝવેરાતની જેમ-ચૈતન્યમય-ઝગમગતા નારી-ઝવેરાતમાં બરોબર લાગુ પડાતું.

આથી જ પક્ષિનીએ યવન બાદશાહની જીદ છતાં પોતાનો દેહ દેખાડ્યો ન હતો.

આથી જ શાલિભદ્રની બત્રીસ વહુઓના દર્શન મગધપતિ શ્રેણિક ન કરે તે માટે તેમને હવેલીના પાંચમા માળ સુધી જ મા ભદ્રાએ ચડવા દીધા હતા.

આથી જ સ્વપ્નલક્ષણ પાઠકો મહારાણી ત્રિશલાદેવીનું મુખ ન જુએ તે માટે તેમના દ્વારા ફળવર્ણન સાંભળતાં મહારાણીને પડદાની આડમાં બેસાડવામાં આવ્યા હતા.

આથી જ પોતાની રાણીઓના શીલની રક્ષા માટે, પત્નીઓના શીલની રક્ષા કાજે અનેક રાજાઓએ અને નગરજનોએ ધીંગાણા કર્યા હતા. જાન આપી દીધા હતા.

નારીઓ પણ જો કોઈ દુરાચરણમાં ફસાઈ જાય તો જીભ કચરીને, કૂવે પડીને, ઝેર ખાઈને, બળી મરીને આત્મહત્યા કરી લેતી.

જે પરિણીતા નારી કાચી ઉંમરે વિધવા થતી તે પુનર્લગ્ન કરી ન શકતી. આ વાત ઉપર એવો પ્રશ્ન કોઈને પણ સહજ રીતે જાગી પડે કે, “શું તે વિધવાએ જિંદગીભર દુઃખી રહેવાનું ? પરાણે શીલ પાળવાનું ? સતી થઈને બળી મરવાનું ? બિચારી ! વિધવા ! ધણી મરી ગયો તેમાં તેનો શું ગુનો ?”

આનો જવાબ હું આપીશ. દેખીતી રીતે ખરેખર વિધવાનું જીવન ખૂબ યાતનાભર્યું લાગશે પણ અનેક પાસાંઓથી આ વાત વિચારવી જોઈએ.

વાત એ છે કે જે વિધવાને પોતાનું શીલ સાસરા-પક્ષના, પિયર-પક્ષના કે અન્ય કોઈ માણસોના દ્વારા જોખમમાં મુકાઈ જવાની શક્યતાવાળું જણાય તે વિધવાએ સંસારની અસારતાનું જ્ઞાનદશાથી ભાન કરીને સાધ્વીજીવન સ્વીકારવું જોઈએ. આ જીવનમાં તેની શીલરક્ષા સહજ બની શકે. આમ તેણે મહાસતી (સાધ્વી) બનવું જોઈએ.

પણ ના... તેણે જીવતા બળી મરવારૂપ સતી તો ન જ બનવું જોઈએ. આ તો ખૂબ જ નિન્દ્ય રિવાજ કહેવાય. બળી મરવાથી સુખી થવાતું નથી કે દુઃખોનો અન્ત આવી જતો નથી. ઊલટું મૃત્યુની છેલ્લી પળોમાં જે ભયાનક વેદના અને યાતના થાય છે તેનાથી તે જીવ પશુઓની દુનિયામાં - ભૂંડ વગેરેના ભવોમાં અતિ દીર્ઘકાળ સુધી ભમતો રહીને અત્યન્ત દુઃખી થાય છે. મહાસતી થવાય અને તે જીવન ખૂબ સુંદર જીવાય તો માનવાદિની સારી ગતિઓ પ્રાપ્ત થાય.

હવે સવાલ એ છે કે વિધવા નારીને લગ્નના સુખથી વંચિત શા માટે રખાતી હશે ?

આનો જવાબ એ છે કે જે ખાનદાન કુળની સ્ત્રીઓ વિધવા થાય છે તે પોતાની ખાનદાની, કુલવટ, આબરૂ-ઈજાજતને ધ્યાનમાં લઈને, ‘હવે મારાથી ખોટું તો કશું ન થાય’ એવા વિચારને આત્મસાત્ કરીને એકદમ પવિત્ર જીવન સહજ રીતે જીવતી હોય છે. આ રીતનું જીવન જીવતી નારીઓ સ્વર્ગે જાય એવું શાસ્ત્રોમાં કહ્યું છે.

નારી રક્ષા મનાઈ છે; ભોગ્યા કદાપિ નહિ. એ પુરુષના ભોગ માટેનું રમકડું નથી. એ પુરુષ જેટલી

જ ગૌરવાન્વિત છે. પુરુષ બહારનો રાજા હોય તો સ્ત્રી ઘરની રાણી હોય. ખરેખર તો નારી જ સર્વેસર્વા છે.

ચારે બાજુ ફરીને - પસીનો પાડીને - ચિંતાઓ કરીને જે ધન પુરુષ કમાય તે બધું તેણે ઘરે આવીને પત્નીને આપી જ દેવું પડે. પછી પુરુષને જેટલી જરૂર હોય તેની બધી વિગતો મેળવીને મહારાણી નારી નક્કી કરે કે ખર્ચ માટે શું આપવું ?

મહારાષ્ટ્રમાં એવો રિવાજ હતો કે જ્યારે વહુ પહેલી વાર સાસરે આવે ત્યારે ઉંબરા ઉપર ધન મૂક્યું હોય. વહુ તે ધનની ઢગલીને લાત મારે. પછી ઘરમાં પ્રવેશ કરે. આ તથ્ય પાછળ એ રહસ્ય હતું કે, “જાણે વહુ લક્ષ્મીને કહે છે કે, આજ સુધી આ ઘરમાં તારું વલણ હતું. તું જેમ રખડવા માંગતી તેમ બહાર રખડી શકતી. પણ હવે તારે મારા કબજામાં રહેવાનું છે. જરાક પણ આઘીપાછી થઈશ તો આ રીતે લાત મારીને હું કાઢી મૂકીશ.”

બોલો; નારીનું આટલું મૂઠીઊંચેરું ગૌરવ હતું તો શી રીતે એવું ચારે બાજુ કહેવાઈ રહ્યું છે કે ભારતીય સંતોએ નારીને ઘરકુકડી, ઘરનું કામ કરનારી મજૂરણ, ગુલામડી બનાવવાનો ઉપદેશ આપ્યો છે !

હા, નારીને ગમે તેમ ફરવાની વાત ઉપર એટલા માટે નિષેધ કરાયો હતો કે તે અમૂલ્ય ઝવેરાત હતું. તેને બજારના ચોકમાં ખુલ્લું ન જ મુકાય.

નારીએ ઘરમાં રહીને ત્રણ કામ કરવાના હતા : (૧) પતિ અને સાસુ-સસરાની સેવા. (૨) બાળકોનું શિક્ષણ અને સંસ્કરણ. (૩) ઘરની માવજત.

એના માથે જાણી બૂઝીને કામનો એટલો સખ્ત બોજો નંખાતો કે રાતે દસ વાગી જાય તો ય કેટલુંક કામ બાકી રહી જતું. આની પાછળ તેના શીલપાલનને સરળ બનાવવાનો હેતુ હતો.

કામ, કામને મારે.

જે માણસ સખ્ત કામબોજ નીચે રહે તેને કામુક્તાની વાસના (કામ) જાગે નહિ.

મને કહેવા દો કે અમારા ઋષિદત્ત ઉત્તમોત્તમ મૂલ્યોનું બ્રેઈનવોશ ગોરા લોકોએ એવું કરી નાંખ્યું છે કે અમારા જ કપૂતો પોતાની મા-સંસ્કૃતિને ગાળો દેવા લાગ્યા છે, સમજણ વિનાનો બકવાસ કરે છે, મા મૈયાંને ગાળો દે છે. આ કપૂતોને શું કહેવું ? ગોરા લોકો આવા લાખો કપૂતો (ભારતમાતાના સંતાનો) પેદા કરીને વિદેશભેગા થયા છે. જ્યાં સુધી એ બ્રેઈન-વોશનું ‘વોશ’ અમે નહિ કરી શકીએ : એ મૂલ્યોની પુનઃપ્રતિષ્ઠા નહિ કરી શકીએ ત્યાં સુધી મૂર્તિઓ, મંદિરો, તીર્થો બનાવવાનો કોઈ અર્થ સરશે નહિ.

પાકિસ્તાન, અમેરિકા ઉપર આધિપત્ય મેળવવાનો કોઈ અર્થ રહેશે નહિ.

અબજો રૂ. ના એકઠા કરાતાં હૂંડિઆમણો હડકવા સાબિત થઈને માલિકને કરડ્યા વિના રહેશે નહિ.

સંસ્કૃતિના દળદાર મૂલ્યોનો કચ્ચરઘાણ કાઢી નાંખનારા દેશી અંગ્રેજોની વિકાસ, પ્રગતિ, નવસર્જન વગેરે અંગેની યોજનાઓ ભ્રામક તો છે જ પરન્તુ પ્રજાની મારક બન્યા વિના રહેશે નહિ.

પ્રત્યેક પ્રગતિમાં મૂલ્યોની, પ્રજાની, ગામડાંઓની, પર્યાવરણની અધોગતિ છે.

પ્રત્યેક વિકાસ પાછળ વિનાશ ડોકાઈ જાય છે. જેનો વિકાસ કરવો છે તેને હાથ લગાડતાં જ તેનો વિનાશ વેરાય છે !

‘ગ્રામસ્વરાજ’ નામના ગાંધીજીના સુપ્રસિદ્ધ પુસ્તકમાં તેમણે પેલા જાપાનીઝ ખેડૂત ફોકુઆઓની

જેમ આગ્રહ સાથે ભારતીય પ્રજાને એ વાત કરી છે કે, “Do Nothing.”

અર્થાત્ આપણી પ્રજાકીય ધાર્મિક, આર્થિક, સામાજિક અને રાજકીય વ્યવસ્થાઓ (Systems) એટલી બધી સર્વાંગસુંદર છે કે તેમાં પ્રગતિ, વિકાસ, પરિવર્તન, નવસર્જન વગેરે સુંવાળા નામો નીચે કશો ફેરફાર કરવો જરૂરી નથી.

હાલમાં પણ આવું પરંપરાગત મૂલ્યનિષ્ઠ, પર્યાવરણ-પ્રબુદ્ધ જીવન બિહારમાં આવેલી બિશ્નોય જાતિના લોકો જીવે છે. (જુઓ મારું પુસ્તક : ૨૦૦૭ પછીનું ભવ્ય ભારત - પરિશિષ્ટ) જો તે જ મોડેલ સમગ્ર ભારતમાં ગોઠવાઈ જાય તો ભારતની જે સૌ પ્રથમ જરૂરિયાત છે તે ‘સ્વાવલંબન’ હાંસલ થાય. એની સાથે સહજ રીતે વિદેશીકરણ બધી વાતોમાંથી નિર્મૂળ થાય. આનું જ નામ સાચી આઝાદી કહેવાય. ઈ.સ. ૧૯૪૭માં ગોરાઓ દ્વારા અપાયેલી આઝાદી વસ્તુતઃ સર્વ વાતની ગુલામીમાં પલટાઈ ગઈ હોવાથી તે બ્રામક અને મારક આઝાદી બની ગઈ છે.

પરંપરાગત મૂલ્યોનું બરોબર જતન થાય અને પર્યાવરણના ચક્ર (જળરક્ષા, પશુરક્ષા, વનરક્ષા, ભૂરક્ષા સ્વરૂપ)નું સતત ગતિશીલપણું જળવાઈ રહે - ટૂંકમાં પશુ, નારી અને સંતનું મૂળભૂત સ્વરૂપ અબાધિત રહે તો ભારતને લોકશાહી, ચૂંટણી, બહુમતી, બિનસાંપ્રદાયિકતા, વિદેશીકરણ, મેકોલે શિક્ષણ વગેરેના જીવલેણ ત્રાસમાંથી સદા માટે મુક્તિ મળે. આ સિવાય લોકશાહી, ભૂદાન, સમાજવાદ, સામ્યવાદ, મૂડીવાદ, ગણતંત્ર વગેરે બધી બાબતો મારા મતે બોગસ છે. ભારતીય પ્રજાનો, પર્યાવરણનો અને પરંપરાગત મૂલ્યોનો ખાત્મો બોલાવી દેતાં તે ભેદી વિચારો છે.

આપણે મૂળ વાત ઉપર આવીએ.

પરંપરાગત વ્યવસ્થાઓમાં ‘બાળવિવાહ’ એ કેવી વ્યવસ્થા હતી ? તેની પાછળ ‘નારી’ના નારાયણી સ્વરૂપની કેવી અબાધિત રક્ષા થતી હતી ? તે આપણે જોયું.

હવે બુદ્ધિજીવી દેશી અંગ્રેજોએ ‘નારી’ સ્વરૂપને ભંગારની હાલતમાં કલ્પીને તેને ઠીકઠાક કરવા માટે-તેનો વિકાસ કરવા માટે-જ્યારથી હાથ અડાડ્યો છે ત્યારથી મા અંબા, મા દુર્ગા, મા અહલ્યાબાઈ, મા સીતા, મા સાવિત્રી, મા ગંગાના તમામ સ્વરૂપો ઝાંખા પડ્યા છે, નષ્ટપ્રાયઃ થયા છે. જો જાગીશું નહિ તો કદાચ એ નારી સ્વરૂપ કોઈ આર્ટગેલેરીના ચિત્રમાં જોવાનું રહી જશે.

નખશિશ ભારતીય નારીને બદલે દેશી ગોરીઓ (મેડમો) જોવા મળશે, જેના નામ, વેષ, જીવનશૈલી, શીલ-પાલન, લજ્જા, વિવેક, સમર્પણ, મહેનતુંપણું, કાઠું અને કઢ્યાગરું શરીર-બધું બધું - સાવ પલટાઈ ગયેલું જોવા મળશે.

નારી શોભે છે તેના શીલ-સૌન્દર્યથી... તે જ હણાઈ ગયા પછી તો તે વિકૃત અંગોવાળી ભૂતડી જ રહે.

નર શોભે છે; મર્દાનગીથી... તે ખોઈ બેઠા પછી તો તે નપુંસક : હીજડો જ રહે. બે હથેળીઓ ભેગી કરીને ટાબોટા પાડતો : પાગલની જેમ ટાયલા કરતો.

આજે બે ય શોભા ગઈ છે એટલે નર અને નારી જીવતાં મડદાંઓથી વિશેષ કશું જણાતા નથી.

આધ્યાત્મિક બળોની જન્મદાત્રી નારી, ભૌતિક બળોની જન્મદાત્રી ગાય (તમામ પ્રાણીઓ) ને પુનઃ મૂળભૂત મૂલ્યોથી સુસજ્જ કરવા પડશે.

સ્વરાજ મળ્યા બાદ થયેલી મૂલ્યોની ભયંકર ભાંગફોડના કારણે આ કામ અતિ મુશ્કેલ બન્યું છે. દુષ્ટતાઓની ગગનસ્પર્શી ભરતીઓ માનવ જગત ઉપર ફરી વળી છે. આથી જગતકલ્યાણના સોગંદ લઈને-માથે કફન બાંધીને-જાન મૂઠીમાં લઈને બહારવટિયાઓની જેમ બહાર પડેલા અરવિંદ ઘોષ,

સ્વામી કેદારનાથ, રામકૃષ્ણ પરમહંસ, સ્વામી વિવેકાનંદ, ગાંધીજી, રામમનોહર લોહીઆ, શ્રીપ્રકાશ, ચક્રવર્તી રાજગોપાલાચારી વગેરે ધુરંધરો-દિગ્ગજો પ્રજાકીય વિકૃતિઓનું ઉન્મૂલન કરવામાં નિરાશ થયા છે. તેમણે અંતે હાથ ઊંચા કરી દીધા છે. શી ખબર ? હવે કોઈ બહાર પડવાની હિંમત પણ કરશે કે નહિ ?

હવે તો નિયતિને સલામ ! મહાકાળને સલામ !

પણ નારી અને પશુની સ્થિતિ અત્યન્ત વણસી છે. નારીઓ શીલ (ભાવપ્રાણ) ગુમાવે છે; પ્રાણીઓ જાન (દ્રવ્યપ્રાણ) ગુમાવે છે. બે ય ઉપર એક સરખા જીવલેણ હુમલાઓ થઈ રહ્યા છે. જો કે પશુનાશ કરતાં નારીનાશ અતિ વધુ ગંભીર છે. પહેલાં કરતાં બીજાનો પુણ્યવિકાસ, શક્તિ-બુદ્ધિવિકાસ ખૂબ વધુ છે. દર વર્ષે દસ કોડ પશુઓની ભારતમાં કતલ થાય છે; પણ નારીઓના શીલની કતલ તો એથી ય વધુ સંખ્યાને આંબે છે.

પહેલેથી માંડીને વાત કરું.

પૂર્વે દીકરી જન્મે કે તરત તેને દૂધ પીતી કરવા દ્વારા જાનથી મારી નંખાતી હતી. ના... ગર્ભમાં જ એટલા માટે મારી નંખાતી ન હતી, કેમકે ગર્ભમાં નર છે કે નારી ? તેના પરીક્ષણનું આજના જેવું (ગર્ભપરીક્ષણ યન્ત્ર) હતું નહિ. નરને ગર્ભમાં મારવા માટે બહુ ઓછા લોકો તૈયાર થતા. માતા કુન્તીએ ગર્ભપાત કર્યો ન હતો. બાળક(ભાવી કર્ણ)નો જન્મ થયા બાદ તેને પેટીમાં વ્યવસ્થિત રીતે મૂકીને નદીના પાણીમાં વહેતો મૂકી દીધો હતો.

આજે ગર્ભપરીક્ષણની વૈજ્ઞાનિક પદ્ધતિથી ગર્ભની જાતિનો નિર્ણય થઈ શકવાથી જો ભ્રૂણ તરીકે નારી જણાય તો તરત તેને મારી નાંખવામાં આવે છે. એવી કૂરતાઓ સાથે તીક્ષ્ણ સાધનોની મદદ વડે ભ્રૂણને મારી નંખાય છે. એ વખતની છેલ્લી ૫-૧૫ મિનિટમાં ભ્રૂણની પીડા એટલી બધી ભયાનક અને કૂરતાભરી હોય છે કે જેનું શબ્દોથી વર્ણન થઈ શકે તેમ નથી.

માતા એ પોતે જ નારી સ્વરૂપ હોવા છતાં ગર્ભસ્થ નારીને કાપી નાંખવાની હોંશભેર સંમતિ આપે એ વિશ્વના આશ્ચર્યોમાં સૌથી ચડિયાતું આશ્ચર્ય લાગે છે.

જ્યારે ભ્રૂણની ખોપરીનો યન્ત્રથી વસ્ત્રગાળ પાવડર કરી દેવાતો હોય, અંગોના અને તમામ ઉપાંગોના નાના કટકા કટકા કરાતા હોય, તે બધા માતાની યોનિમાંથી બહાર નીકળતા હોય, ત્યાંથી જ લોહી અને માંસના લોચા પડતા હોય ત્યારે એ ‘મા’ શી રીતે જોઈ શકતી હશે ?

ઓ, માવીતરો ! તમે કુમાવીતરો થઈ ! તમારા ભ્રૂણોને મારી નાંખતી ડાકણો બની !

આ બધાની પાછળ તમારો નકરો સ્વાર્થભાવ જ કામ કરતો નથી ? દીકરીના લગ્નાદિકનો ખર્ચ તમને ખૂબ ભારે પડી ગયો છે ? અરે, તમે તો દીકરાઓને કાપી- મારી નાંખો જો તે પણ સંખ્યામાં વધુ થતા હોય તો !

સ્ત્રી, ગાય, બ્રાહ્મણ અને ભ્રૂણની હત્યાના પાપને વૈદિક ઋષિઓએ અત્યન્ત ભયાનક ગણ્યું છે. એ પાપો જો વધે તો પૃથ્વીમાં કંપ થાય, વરુણદેવ કોપાયમાન થાય, ભયાનક આંધી આવે, સમુદ્રમાં પ્રલય થાય, વિકરાળ રોગચાળો વ્યાપે, પ્રજા અનેક રીતે ત્રાહિમામ્ પોકારી જાય.

આ તો ગર્ભસ્થ નારીની બેહાલીની મેં વાત કરી. હવે જન્મ પામેલી સ્ત્રીઓની અવદશાની વાત કરું.

જો કે આ બધું જેટલું ગામડાઓમાં, ગરીબોમાં અને અભણોમાં થતું નથી એટલું શહેરોમાં, શ્રીમંતોમાં અને શિક્ષિતોમાં થઈ રહ્યું છે. આ વર્ગ ધર્મહીન બનીને મૂલ્યો, મર્યાદાઓ અને પરંપરાગત

માળખાંઓ તથા વ્યવસ્થાઓનો હત્યારો બન્યો છે. એને જે બુદ્ધિ, શક્તિ કે સંપત્તિ પ્રાપ્ત થયા છે તેનું અજીર્ણ થયું છે. તે અહંકારી અને કામાસક્ત બન્યો છે. તે સ્ટમક અને સેક્સમાં ગળાબૂડ થયો છે. તેનું જીવન ભોગલંપટ બનવાથી ધનલંપટ બન્યું છે. ભોગોની પ્રાપ્તિ ધન વિના થઈ શકતી નથી.

જ્યારથી ભારતીય પ્રજાએ મોક્ષનું લક્ષ અને સદાચારનો પક્ષ ગુમાવ્યો ત્યારથી તેની બધા ક્ષેત્રે પનોતી બેઠી છે. મુખ્યત્વે તે ક્રમશઃ ઈન્સાન, મહાન અને ભગવાન બનવાની ટ્રેકથી ઊથલી પડીને હેવાન અને શેતાન બનવાની ટ્રેક ઉપર ચડીને દોડવા લાગ્યો છે.

નારી અને પોતાનો દેહ... આ બે ની વિષયલમ્પટતા આકાશને આંબી છે. આ માટે તેને ધનની ખૂબ જરૂર પડે એટલે તે ધનલંપટ પણ બન્યો છે. વધુમાં વધુ ધન પામવાનું સાધન સત્તાની ખુરશી હોવાથી તે સત્તાલંપટ બન્યો છે.

બધાના મૂળમાં વિષયલંપટતા છે. તેમાં ય ‘નારી’ (વિજાતીય) સ્વરૂપ વિષય મુખ્ય છે.

જે વિષયલંપટ નથી, વિષયો પ્રત્યે અનાસક્ત છે તે નારીલંપટ, ધનલંપટ, સત્તાલંપટ બની શકતો નથી.

વર્તમાનકાળમાં જે યુવા પેઢી છે તેના કુસંગ અને કુનિમિત્તોના સંગાથથી સ્ટમક અને સેક્સના જન્મજન્માંતરોના કુસંસ્કારો જાગ્રત થયા છે. આ પણ અકાળે-કાચી ઊંમરે જાગી ગયા છે, કેમકે નાની ઉંમરમાં જ કુસંગ મળે છે; કુનિમિત્તો પણ અથડાઈ જાય છે.

‘ખરાબ’ (સંગ કે નિમિત્ત) નો ભેટો થયા પછી કોઈ સાવ ‘સલામત’ રહી જાય તો હું તે આત્માને પરમાત્મા સમજીને ચરણોમાં મારું શિશ રુકાવી દઉં.

ટૂંકમાં મારે એ કહેવું છે કે આ થવું સંભવિત જ નથી.

બિલાડીની પાસે દૂધની તપેલી મૂકીને તેને ધમકીની ભાષામાં કહેવું કે, “ખબરદાર, જો દૂધ પીધું છે તો !”

તો ય બિલાડી દૂધ પીધા વિના રહેવાની નથી.

જો રાષ્ટ્ર, ધર્મ, સંસ્કૃતિ વગેરેની બાગડોર ‘યુવા’ની ખાંધે મુકાવવાની છે તો તે ‘યુવા’ને અત્યન્ત બળવાન, પુણ્યવાન, ધર્મવાન અને સંસ્કારવાન બનાવવો જ પડે. જો આ ગુણો તેનામાં વિકસે નહિ તો તે એવો ગાંડો હાથી બને કે પોતાના જ માણસોને પગ તળે કચરી નાંખે.

મારો એવો ખ્યાલ છે કે ભારતના યુવાધનને નિર્માલ્ય, નિસ્તેજ, નિર્વીર્ય કરીને શક્તિહીન બનાવી દેવાનું કોઈ ભેદી કાવતરું વિદેશી લોકો રમી રહ્યા છે. વ્યસનો (તમાકુ, દારૂ, ડ્રગ) અને વ્યભિચાર (જાતીય વાસનાઓની ઉશ્કેરણી) પુષ્કળ પ્રમાણમાં ફેલાવી રહ્યા છે. આ છાટકામાં માસુમ, ગભરુ, નવલોહીઆ, મૂછનો દોરો પણ હજી નહિ ફૂટેલા સાવ નિર્દોષ બાળકો, કિશોરો અને યુવાનોને; બાલિકાઓ, કિશોરીઓ અને યુવતીઓને મોટા પ્રમાણમાં ફસાવી રહ્યા છે. ભોગાવાના કાદવ જેવા એ ભોગરસના કલણોમાં એ બિચારાઓ એક વાર પગ મૂક્યા પછી સોંસરાં ઊડે ને ઊડે ગરકાવ થતાં જાય છે. યૌવન પામતાં પૂર્વે યૌવન, ઉત્સાહ, ઉલ્લાસ, જિજ્ઞવિષા, ધગશ, થનગનાટ, ધમધમાટ સાવ હારી બેઠા હોય છે.

આ વર્ગને જો સાચા સંતોનો સંગ મળતો રહેતો હોત તો ગમે તેવા ભેદી આક્રમણ સામે અખંડિત રહી શક્યા હોત. પણ ગોરા લોકોએ ઓક્સિજનની તે નળી લગભગ કાપી નાંખી છે. એટલે હવે સત્સંગની કોઈ શક્યતા નવી પેઢી માટે રહી નથી.

સામી બાજુએ બધી ભયજનક સપાટીઓ વટાવી ગએલા કુસંગ અને કુનિમિત્તો છે. આમાં સૌથી

વધુ તાકાતવાનું સહશિક્ષણ, ટી.વી.ચેનલો, ઈન્ટરનેટ ચેટીંગ, સાયબર-કાફે ચેટીંગ નીવડ્યા છે. જે કુતૂહલથી આ તરફ વળ્યા છે તેમની પવિત્રતાના ભીંગડા ઊડી ગયા છે, તેઓએ ખાનદાની દરિયામાં પધરાવી દીધી છે, સુસંસ્કારોના જાગરણનું ધોવાણ કરી નાંખ્યું છે.

ભારતીય યૌવનધનને નિર્માલ્ય અને હતપ્રભ કરી દેવા માટે જ તેની ઉપર સ્ટમક અને સેક્સનો જીવલેણ હુમલો પશ્ચિમના લોકોએ કર્યો છે. તેમણે જે સમૃદ્ધિ ઠાલવી છે તે ‘મોહિની’ છે. ભલભલાને તે પોતાના ફંદામાં ફસાવી દે તેવી તેની તાકાત છે. આ સમૃદ્ધિએ ધર્મસંસ્કૃતિ(ધર્મ અને સંસ્કૃતિ)નો કચ્ચરઘાણ બોલાવી દીધો છે.

પૂર્વે ભારત દેશ ઉપર અન્ય દેશો હુમલા કરતા. હવે આ દેશની સંસ્કૃતિ ઉપર સમૃદ્ધિ દ્વારા હુમલો થયો છે. તેમાં ધન(સુવર્ણમૃગ)માં ભલભલા રામલક્ષ્મણો પણ મોહાયા છે. આ હુમલામાં સૌથી મોટો વિઘાતક હુમલો નારી-તત્ત્વ(પવિત્રતા) ઉપર થયો છે.

અકબરને નર-રત્નો જોઈતા હતા. તેણે સુભટોને રત્નો લાવવા કહ્યું. ઘણા બધા પ્રકારના પથ્થરના રત્નો લઈ આવ્યા. બાદશાહ ખૂબ ગુસ્સે થયા. રાડ પાડીને કહ્યું, “બુદ્ધઓ, મારે રત્નો જોઈએ છે. જાઓ, ફરી શોધવા જાઓ.”

પછી મુંઝાઈ ગયેલા તે સુભટોને બિરબલે કહ્યું કે, “બાદશાહ પાસે પાષાણરત્નો તો ઢગલાબંધ છે. તેને નર-રત્નોની ભારે ખોટ છે. તે શોધી લાવો.”

હિટલર પોતાને નર-રત્ન માનતો હતો. તેવા ઢગલાબંધ નર-રત્નોને માતા બનીને નારીઓ પેદા કરે માટે તેમને અકબંધ પવિત્ર રાખવાનું જરૂરી હતું. આથી તેમણે નોકરી વગેરે માટે બહાર જતી નારીઓને ઘરમાં (બરાકમાં) પાછી ફેરવી. કોઈ ઊંચા હોદ્દાની નારી ન માની તો તેને સમજાવીને કહ્યું, “બેન ! તું ઘરે રહીને પતિઓની એવી સેવા કર કે રણમોરચે જાનની બાજી લગાવીને, પૂરા ઉત્સાહથી યુદ્ધ લડે. બીજા નંબરમાં તારા સંતાનોને સંસ્કાર, શિક્ષણ અને રાષ્ટ્રદાઝ દૂધના ધાવણ સાથે એવા પાઈ દે કે તે બધા નરરત્નો, નારીરત્નો બને. આમ ઘરમાં રહીને પણ તને રાષ્ટ્રની જ સેવા કરવાની મળશે. વધારામાં ઘરની સારસંભાળ થશે.

નેપોલીઅને પ્રજાજોગ સંદેશામાં એક વાર કહ્યું હતું કે, “જો પ્રજાજનો મને નરરત્નો આપશે તો હું તેમને મહાન રાષ્ટ્રની ભેટ આપીશ.”

મા જીજાએ શિવાજી આપ્યો.

મેવાડના મહાન વંશજોમાં રાણા સંગ, મહારાણા પ્રતાપ, મહારાજા ઉદયસિંહ અને રાધાસ્વરૂપ કૃષ્ણભક્તા મીરા આપ્યા. નરરત્નોની મોટી પેનલ ઉતારી દીધી !

આવા નરરત્નો મદાલસા, અનસૂયા, ગંગા વગેરેએ પેદા કર્યા તો એ સમયનો ભારતદેશ સર્વ રીતે આબાદ હતો; સમૃદ્ધ હતો.

આવા નરરત્નોની માતાઓને ધન્યવાદ દેતાં સંસ્કૃત શ્લોકમાં એક જગાએ કહ્યું છે કે, “ઓ જનની ! તં તો નરરત્નને પેદા કરીને તારું કૂળ અજવાળ્યું; તં સંતાન જણી જાણ્યું; ધરતીને ભાગ્યવંતી બનાવી; તું રત્નકુક્ષી મા બની.”

કાશ ! આ બધો આપણો સુવર્ણમય ભૂતકાળ છે.

વર્તમાનકાળ તો વીર-પુરુષો અને વીરાંગનાઓ વિહોણો બનીને રંડાપાને અનુભવે છે. ભારતમાતા હીબકાં ભરીને સતત રડી રહી છે. છેલ્લા પંચાવન વર્ષમાં જાણે કે એકાદ પણ નરબંકો કોઈ ક્ષેત્રમાં પેદા થયો નથી. (મહા-અપવાદ સિવાય.)

આ સ્થિતિના મૂળમાં જો એક જ વસ્તુને કારણભૂત કહેવી હોય તો તે પ્રજામાં વ્યાપક બનતી જતી ધર્મહીનતા છે.

ધર્મમાં પાયાનો ધર્મ સ્વધર્મ છે; જેમાં માતૃપિતાને નમસ્કાર, ગરીબોની કુરુણા, કુટુંબ-સર્વત્ર-સ્નેહભાવ, અન્યાય સામે બળવો અને પાપધૂજારો મુખ્ય છે.

બીજા નંબરનો ઊંચો ધર્મ કુરુણાપ્રધાન ક્રિયાકાંડરૂપ ધર્મ છે.

ત્રીજા નંબરનો સર્વોચ્ચ ધર્મ સંસારત્યાગ સ્વરૂપ શ્રમણ (સંન્યાસ) ધર્મ છે.

જેટલા અંશે આ ધર્મો તૂટ્યા છે તેટલા અંશે પ્રજા બધી બાજુથી બરબાદ થઈ છે.

જેટલા અંશે આ ધર્મો ઊગર્યા છે તેટલા અંશે ભયાનક પરિસ્થિતિમાં પણ પ્રજા સુખ, શાન્તિ અનુભવી રહી છે.

પાયાનો સ્વધર્મ સંસ્કૃતિ છે.

ક્રિયાકાંડ ધર્મ સદાચારોરૂપ છે.

ઉત્તમ ધર્મ સાધુધર્મ છે.

એક જગાએ કહ્યું છે કે, “જો તમે ધર્મનું સેવન (ધર્મની રક્ષા) કરશો તો ધર્મ તમારી રક્ષા કરશે.”

આ બધી વિચારણામાં એકદમ કેન્દ્રવર્તી મધ્યસ્થાન ઉપર નારી છે. જો તેનું નારીત્વ ખતમ એટલે સંસ્કૃતિ વગેરે ત્રણેય ધર્મો ખતમ. નારીના સંસ્કારો ભ્રૂણમાં જાય. તે ભ્રૂણના દેહમાં રોગ દે અને આત્મામાં દોષો દે. સંતાનના જીવનનું સત્યાનાશ વાળે.

કદાચ એવું કબૂલ કરી શકાય કે પશ્ચિમના વૈજ્ઞાનિકોએ ટેલીફોન, ઈન્ટરનેટ, રોબોટ વગેરે ઘણી વસ્તુઓની સગવડ માનવજાતને ઉપલબ્ધ કરી આપી છે. એ રીતે ભલે કદાચ વિજ્ઞાને ભારતીય પ્રજા ઉપર ઉપકાર કર્યો હોય, પણ તેનો બદલો શું આપવો? આ પ્રજા પાસે એવી કઈ વસ્તુ છે કે જે તેમની આપેલી વૈજ્ઞાનિક સુખ-સમૃદ્ધિની બરોબરી કરે.

એ છે; ભારતીય પ્રજાની ચાર પુરુષાર્થની અહિંસાપ્રધાન મોક્ષલક્ષી સંસ્કૃતિ. તેમાં ય આ સંસ્કૃતિમાં પાયાનું જે તત્ત્વ છે તે કુટુંબ સ્નેહભાવ છે.

વિદેશી વ્યવસ્થાઓમાં કુટુંબ-વ્યવસ્થા સાવ તૂટી ગઈ છે. દીકરાનો જન્મ થતાં જ તેને માબાપ બાજુના રૂમમાં રડતા મૂકી દે છે. જે દીકરાને ભવિષ્યમાં કાયમ માટે છૂટો મૂકી દેવાનો છે એની તાલીમ જન્મથી જ અપાય છે. “રડતો દીકરો ૮-૧૫ રાત પછી આપમેળે શાન્ત થવાનો; ઠેકાણે પડવાનો; એની જિંદગી એની રીતે જીવતો થઈ જવાનો. આપણે શી પંચાત !” આ છે આજના પપ્પા-મમ્મીના મનમાં ચાલતા શબ્દો.

પ્રાયઃ તો કુંવારી કન્યા પત્ની જ બનવા માંગતી નથી, કેમકે પતિનો બોજ એ ખમી શકે તેટલી કઠોર રહી નથી.

જો પત્ની બની તો માતા તો ન જ બને. ગર્ભપાત વારંવાર કરતી રહે. ભલે પછી શરીર ખલાસ થાય.

જો માતા બની તો સંતાનોને સાચવવા તૈયાર નથી. સ્નેહ આપવાનું ગમતું નથી. ધવડાવવામાં શરમ અનુભવે છે. સંતાનોને ઘોડીઆઘરમાં ઘાલી દે છે. ફી આપીને છૂટી જાય છે. (આવા સંતાનો મોટા થઈને એમના પપ્પા-મમ્મીઓને ઘરડાઘરમાં મૂકી આવે તેમાં શી નવાઈ !)

નોકરીએ જતી નારીના શીલ ઉપર પ્રાયઃ હવસખોર માનવો ત્રાટકે છે. તેને ચૂંથી નાંખે છે. મીડીઆઓ અને મેગેઝીનોના બિભત્સ ચિત્રો તથા લખાણોએ નર-નારીમાં વાસનાની જવાળાઓ

ભડકાવી હોવાથી તે બે ય બધી મર્યાદાઓ તોડીને પોતાનું જીવન બિન્યાસ્ત જીવે છે. નોકરીના કે વ્યવસાયના સ્થાનો તેમના વ્યભિચાર કે વિલાસના સ્થાનો બને છે. હદ વટાવી જનારાઓ અનેક ગુપ્ત રોગોના ભોગ બને છે. તે પછી દગો, વિશ્વાસઘાત, વચનભંગ વગેરે દ્વારા બે ય ના કે બેમાંથી એકના સુખી જીવનનો ખાત્મો બોલાય છે. ખાસ કરીને નારીનું નિકંદન નીકળે છે.

એમાં ય જે બહેનો લવ-મેરેજ કરે છે તેમની ઉપર બહુધા આભ તૂટી પડે છે.

‘લવ’ એટલે હલકો પ્રેમ.

આ પ્રેમમાં માતૃપિતાની હાર્દિક સંમતિ નથી હોતી. આથી જ્યારે પણ સાસરામાં દીકરી અંગે કોઈ વૈમનસ્ય ઊભું થાય; દીકરીને હેરાનગતિ કરાય; મારપીટ કરાય ત્યારે દીકરી કહે તો ય તેમાં માતૃપિતા તેની મદદે જઈ શકતા નથી. તેમાં અન્ય કોમના સાસરીઆ હોય તો વધુ ઉપાધિ થાય. માબાપ દીકરીને કહે, “તું તારી રીતે પરણી છે. અમે વચ્ચે પડશું તો તારા સસરા વગેરે અમારું અપમાન કરીને અમને કાઢી મૂકશે. અમારું જરાય વજન નહિ પડે.”

દીકરીના લગ્નજીવનના ૫૦-૬૦ વર્ષોમાં કોણ જાણે કેટલી બધી ખરાબ ઘટનાઓ બન્યા કરે. આવી સંભાવનાઓ વચ્ચે દીકરીએ પોતાના પક્ષમાં માબાપને તો રાખવા જોઈએ. એ ત્યારે જ બને જ્યારે તેણે માબાપની સંમતિ-પસંદગીના પુરુષ સાથે લગ્ન કર્યા હોય.

આજે લગ્નની ચોરીમાં-હસ્તમિલાપની ક્રિયા વખતે જ-માથે છૂટાછેડાની તલવાર લટકતી જોવા મળે એવી સ્થિતિમાં લવ-મેરેજની ભૂલ કોઈએ નહિ કરવી જોઈએ. એવો કોઈ પણ ‘લવ’ ત્રણ વર્ષથી વધુ સમય ટકતો નથી. તેટલા સમયમાં ઊછળી પડેલી વાસના શમી ગયા વિના રહેતી નથી. પણ જીવન શૂન્ય બને અને સ્વાર્થ, સંઘર્ષ, બોલાચાલી વગેરે શરૂ થાય. આમાં સંતાનોના જીવન-વિકાસનો કચ્ચરઘાણ નીકળી જાય.

છૂટાછેડાનો સૌથી મોટો ત્રાસ સંતાનોના જીવન રફેદફે થવા અંગે છે. તેમની ખાતર પણ પતિ-પત્નીએ સમાધાનભરી સ્થિતિમાં રહેવું જોઈએ.

જ્યારે એકબીજા કામભાવથી છૂટા પડે એટલે તરત તે એકબીજા અન્ય કોઈ એકબીજાના કામભાવમાં ફસાયા વિના ન રહે. કેટલાક કામી લોકો તો આવા યુગલોને શોધતા હોય છે જેમની વચ્ચે અસંતોષ, સંઘર્ષ કે સંકલેશ ચાલતો હોય. એ લોકો તરત તેમને પકડી લઈને પોતાની કામવાસનાની ખીચડી રાંધી લે છે.

કોઈ પણ ‘સારી’ ‘સંસ્કારી’ નારી પતિના મિત્રો સાથે, દીઅર, જેઠ કે નોકરો વગેરે સાથે હસીખુશીથી વ્યવહાર કરે નહિ. એમ કરે તો આકર્ષણ થાય. સામો માણસ નારીનો શીલભંગ કરીને જ રહે. એટલે નારીએ પુરુષમૈત્રી નહિ કરવી જોઈએ.

ખુલ્લેઆમ હાસ્ય, ખુલ્લુ માર્થું, સુગન્ધમય દેહ, વિભૂષા, છૂટ્ટાપણું, મર્યાદાત્યાગ વગેરે બાબતોને જે નારી પરપુરુષો સાથે સંબંધિત હોય તે નારીને ‘સુશીલા’ માનવામાં એક હજાર ટકાનું જોખમ કહી શકાય. આવી નારીઓ પતિનું કારમું અહિત કરે છે. સંસારને સંદિગ્ધતાવાળો બનાવીને કૌટુંબિક જીવનમાં પલિતો ચાંપે છે. બાળ-સંસ્કરણમાં તે સાવ પાછી પડીને બાળકોની ખરી મા બની શકતી નથી.

જો નારીએ બરોબર શીલપાલન કરવું હોય તો તેણે વસ્ત્રોથી દેહને બરોબર ઢાંકવો જોઈએ. આથી નારીને અસૂર્યમ્પશ્યા (સૂર્ય પણ પોતાના કિરણો વડે જેને અડી ન શકે) કહી છે. વળી તેના વસ્ત્રો સાવ સાદા હોવા જોઈએ. ભડક વસ્ત્રોથી દેહની શોભા વધે. તેથી પુરુષ ખેંચાઈ જાય. નારી ચૂંથાઈ જાય.

સાધ્વીઓને દર છ મહિને મસ્તક મુંડન (લોચ) કરવાનું હોય છે તેની પાછળ તેના સૌન્દર્યને ઘટાડી

દેવાનું કારણ છે.

જેની પાસે આ સૌન્દર્ય છે તેને કામ વધુ જાગે. વળી જે તે સૌન્દર્યને જુએ છે તેને પણ કામ જાગે. એટલે ખરેખર તો સૌન્દર્યની અલ્પતા એ ખરાબ વસ્તુ ન કહેવાય. (Beauty intoxicates both, holder and beholder.)

આ બધી મર્યાદાઓ અને વ્યવસ્થાઓની પાછળ એક જ ઉદ્દેશ છે; નારીનું શીલપાલન. તે જ ગર્ભવતી થવાની છે. તે જ બાળકનું પાલન કરવાની છે. તેણે જ સંતાનોને સંસ્કારિત કરવાના છે. તેણે જ સંતાનોને શિક્ષિત બનાવવાના છે.

જો તે બગડેલી (ચાલુ) હશે તો તે કોને નહિ બગાડે ?

ભારતીય પ્રજામાં જે સંયુક્ત કુટુંબવ્યવસ્થા હતી તેમાં સો સો માણસોનું એક કુટુંબ એક રસોડે જમતું હતું. સહુમાં સ્નેહભાવ તો સદાકાળ નીતરતો હતો. સ્નેહભાવ એ ધરતી ઉપર ઊતરી ગએલું સ્વર્ગ હતું. આવા કુટુંબોની સફળતામાં ચાર ગુણો મુખ્ય હતા : (૧) સહિષ્ણુતા (૨) કૃતજ્ઞતા (૩) સરળતા (૪) ઉદારતા.

નીતરતા સ્નેહભાવને લીધે કામભાવની ખૂબ અલ્પતા રહેતી. (જે માતાને સંતાનો થતાં સ્નેહભાવ થાય તેને પતિ પ્રત્યેનો કામભાવ સહજ રીતે - ઉત્તરોત્તર ઘટતો જાય.)

કુટુંબવ્યવસ્થામાં 'નારી' સ્વચ્છંદી કે ચાલુ કક્ષાની બની શકતી નહિ. આ સંયુક્ત કુટુંબવ્યવસ્થાનો એટલો મોટો પ્લસ પોઈન્ટ હતો કે તેની સામેના માર્ઈનસ પોઈન્ટ-ઝઘડો થવો, પક્ષપાત થવો, વડીલોનો ઠપકો મળવો, ખર્ચમાં કરકસર કરવી વગેરે-સાવ નગણ્ય ગણાતા.

આજે બધું ઊંધું વળી ગયું છે, કેમકે ચેનલોએ અને વ્યસનોએ 'માણસ'ને સ્ટમક-સેક્સમાં પાયમાલ કર્યો હોવાથી તેને સૌથી વેગળા રહીને બેફામ જીવવું એ જ પસંદ પડી ગયું છે.

પતિ નોકરી-ધંધે જાય; નારી પણ તેમ કરે તો બરબાદ થાય. જો ઘર સંભાળીને ઘરમાં એકલી રહે (સંયુક્ત કુટુંબનો ત્યાગ કરવાથી) તો ય તે બરબાદ થાય.

ગમે તે રીતે નારી જો 'પવિત્ર' મટી એટલે તે નારી મટી જાય. તેના સંતાનો નમાલા થાય. તે 'ચાલુ' બનવાથી પતિની શંકાશીલતા ઘરના સુખ-શાન્તિમાં આગનો પલિતો ચાંપે.

કુટુંબમાં જો સુખ-શાન્તિ ન રહે તો બધો સંસાર-ખેલ ખતમ થઈ જાય. મોટા થઈને સંતાનો પણ માબાપોને નખશિશ સ્વાર્થી, કજિયાખોર, ચારિત્રહીન જાણ્યા બાદ ધિક્કારે, ઘરડાઘરમાં ઘાલી દે.

જે માબાપો પહેલેથી જ સંતાનોને ખૂબ સારી રીતે-વાત્સલ્યદાન દ્વારા સાચવે છે; શિક્ષણાદિ અંગેની ફરજો બજાવે છે; પોતાનો પ્રાણ રેડે છે તે માબાપોને કોઈ સંતાનોએ ઘરડાઘરમાં મૂક્યા હોય તેવું સાંભળવા મળ્યું નથી. ઊલટું, તેઓ ઘરડા માબાપોને ભગવાનની જેમ પૂજતા હોય છે.

પશ્ચિમની જીવનશૈલી નકરી ભોગપ્રધાન હોવાથી આપણને જરાય અનુકૂળ આવી શકે તેમ નથી. આપણી સંયુક્ત કુટુંબની સુવ્યવસ્થાઓ જો આપણે તેમના ઋણમાંથી મુક્ત થવા માટે આપી હોત તો બહુ સુંદર કામ થઈ જાત. આજે ત્યાં આખું કુટુંબ છિન્નભિન્ન થયું છે; નિરાધાર બન્યું છે; સહુ દિશાશૂન્ય બન્યા છે. માત્ર ધન અને ભોગની લ્હાયથી દોડતાં રહેતાં તે લોકો ઘરમાંથી નિર્વાસિત બની ગયા છે. ઘરમાં કોઈને કોઈ ચાહતું નથી. ઊલટું સંતાનો માબાપના દુશ્મન બન્યા છે. તેમનો ભરપૂર નિઃસ્વાર્થ સ્નેહ નહિ મળવાથી ભૂરાંટા થઈને પશુ બની ગયા છે. ભારતદેશ જેવી લગ્નવ્યવસ્થા ન હોવાથી તેમનું ભૌતિક જીવન ભાંગી પડ્યું છે.

પશ્ચિમની જીવનશૈલીનો ભોગ બનેલા લોકોની દશા ખૂબ ખરાબ હોય છે.

નારી ‘લવ’માં પડીને જેને તેને વીસ વર્ષની વયે વળગી પડે. ત્રીસ વર્ષની વય થતાં એ કૃત્રિમ લવનો રકાસ થતાં છૂટાછેડા લે. ત્રીસથી ચાલીસ વર્ષની વયનો દસકો સ્વયંસેવી બને. પોતાના પગ ઉપર ઊભી રહે. ઠીક ઠીક કમાઈ લે. ચાલીસ વર્ષની વયે એવી જ વયના પુરુષ સાથે ઘર માંડે. આ સમયે ‘લવ’ના તોફાન શમી ગયા હોવાથી બે ય શાન્તિથી શેષ જીવન પૂરું કરે. તે વખતે સંતાનો હોવા-થવા જોઈએ તે તે બે ય ને આવશ્યક જણાતું નથી. તેનો પરિતાપ હોતો નથી. ખરેખર તો હવે સંતાનો ભારરૂપ અને ત્રાસરૂપ લાગવા માંડ્યા છે.

કામ-પુરુષાર્થમાં થતી ભૂલો-નાનકડી પણ ભૂલ-સમસ્ત માનવ-જીવનને રહેંસી નાંખે છે. જો હવે આ વાત બરોબર સમજાશે તો બાળ-વિવાહ કેટલા બધા યોગ્ય હતા ? તે પણ સમજાશે. આ વ્યવસ્થા સ્નેહભાવનું નિર્માણ કરીને કામભાવની તીવ્રતાનું આજીવન શમન કરે; પારસ્પરિક સ્નેહ અબાધિત રહેતાં બીજા લફરાં શક્ય ન બને. માબાપ, સાસુ-સસરાની સેવાની તાલીમ પહેલેથી મળે.

યાદ રાખો; ભલે પૈસો સર્વસ્વ ગણાતો હોય પણ તેના કરતાં ય ચાર વસ્તુઓ ખૂબ ચડિયાતી છે : (૧) કુટુંબ સ્નેહભાવ (સંપ). (૨) જીવનમાં શાન્તિ. (૩) ચિત્તમાં પ્રસન્નતા. (૪) શરીરમાં આરોગ્ય.

આમાંનો એકાદ પણ પાયો કાચો પડે તો મોટો ધક્કો પહોંચી જાય.

એક વાત કરું.

“ભારતીય પ્રજાનો વિકાસ કે પ્રગતિ જે કંઈ થતાં હોય તે બધા નિષ્ફળ જાય છે; વસતિ વધારાના કારણે.” આવું બૂમરાણ ચારે બાજુ ચાલ્યું છે. ખાસ કરીને તો દેશી-વિદેશી બુદ્ધિજીવી ગોરાઓએ જ આ ધમાલ મચાવી છે. આથી વસતિનિયંત્રણ કરવું પડે. આ માટે નિરોધ, લૂપ, ગર્ભનિરોધક ગોળીઓ વગેરે મોટા પ્રમાણમાં ઉપયોગમાં લેવાય.

આથી શીલ-ભંગ જાહેર થવાનો, ગર્ભ રહેવાનો ડર મટી જાય. નારી બેફામ બને. નર હવસખોર બને. ટૂંકમાં પ્રજામાં પુષ્કળ વ્યભિચાર વધે, રોગો વધે, ઝઘડાઓ વધે. વસતિવધારો રોકવાના ઑઠા નીચે જે ઈષ્ટ છે તે વસતિભવાડો મોટા પ્રમાણમાં થવા લાગે.

આમ થતાં નારીઓ શૂરપ્રસૂતા કે સંતપ્રસૂતા બની શકે નહિ. આ પ્રજા ઉપર ૨૦૦ મેગાટનનો બોમ્બ પડવા જેવી હાલત ગણાય.

આ દેશની એટલી બધી ખેતી, ખનિજ, બાંધકામ વગેરેની જરૂરિયાત છે કે ગમે તેટલો વસતિવધારો બેકાર ન રહી શકે; ભારભૂત ન બને; આરામથી સહુને રોજ-રોટી મળી જાય.

વળી જે વસતિઘટાડો થાય તે શ્રીમંત અને શિક્ષિત લોકોમાં જ થાય; કેમકે તેમને વિદેશના ઊંધા ગણિતો ‘બ્રેઈન-વોશ’ દ્વારા મગજમાં ફીટ કરાઈ ગયા હોય. જે ગામડાની નિરક્ષર પ્રજા છે તેના કાન સુધી આ બધી વાત પહોંચતી નથી; કદાચ પહોંચે તો ય માનવા તૈયાર નથી; કેમકે ખેતીવાડી આદિના તેમના વ્યવસાયોમાં તેમને ઝાઝા હાથની જરૂર રહે છે. પારકા કરતાં ઘરના સારા; કેમકે તેમને દાડીઅું દેવું ન પડે.

હવે આ નિરક્ષર પ્રજાનો વસતિવધારો દેશી અને વિદેશી બે ય ગોરાઓને અનુકૂળ છે. દેશી ગોરાઓને ચૂંટણીમાં તેમના ચિક્કાર મત મળી જાય છે. વિદેશી ગોરાઓને તેમની જંગી બહુમતીમાં ઈસાઈ ધર્મ-પ્રચાર એકદમ સરળ બને છે. જે વસ્તુ હિન્દુસ્તાનને પાકિસ્તાન બનાવવાના બદલે ખ્રિસ્તીસ્તાન બનાવવા માટે અનુકૂળ થાય છે.

વસતિઘટાડો થઈને વસતિભવાડો શ્રીમંત-શિક્ષિત-શહેરી લોકોમાં થાય.

બાકીનામાં વસતિવધારો ફાયદારૂપ બને.

કહેવત છે કે સિંહણનું એક બચ્ચુ સારું, ગધેડીના સો બચ્ચા કરતા.

આ દેશની નારીઓ સિંહણના ધાવેલા સંતાનોને જન્મ દે એ જરૂરી છે. પણ આ માટે તે શીલવતી હોવી જરૂરી છે.

આવા સંતાનો પેદા કરવા માટે ઘણા બધા ગુણોની જરૂર છે. ખાસ કરીને શીલ, સહિષ્ણુતા, સ્નેહભાવ, સંતાનોમાં સંસ્કરણ.

સંતાનોના સંસ્કરણમાં સૌથી અગત્યનો નારીનો ગર્ભકાળ હોય છે. એ નવ માસ દરમ્યાન તેણે પોતાના તન-મનનું જે ઘડતર કરવાનું હોય છે તેની અસરો ગર્ભના ભ્રૂણ ઉપર થાય છે. શિવાજી, અભિમન્યુ વગેરે તેના ઉત્કૃષ્ટ દૃષ્ટાન્તો છે.

નારીના આચાર-વિચારોની અસર ભ્રૂણના તન-મન ઉપર થાય છે. ભ્રૂણના પૂર્વભવીય સંસ્કારોની અસર માતાના તન-મન ઉપર થાય છે.

પિતા દ્રુપદનો ક્રોધ દીકરી દ્રૌપદી ઉપર સોંસરો ઊતરી ગયો હતો.

દીકરા કોણિકના ભયાનક સંસ્કારોની અસરથી માતા ચેલ્લણાને ભયાનક વિચારો આવતા હતા.

જો જન્મ થતાંની સાથે સંતાન બહારની ગંદી હવામાં ઝડપાઈ જતું હોય તો એમ કહેવાનું મન થાય છે કે ગર્ભકાળના નવ માસમાં-જ્યારે ગર્ભમાં ભ્રૂણ રહેતું હોય ત્યારે તેનું સુંદર સંસ્કરણ કરવું જોઈએ. તેના દેહનો બાંધો સુદૃઢ બને તે માટે માતાએ આયુર્વેદોક્ત આહારાદિ લેવા જોઈએ. એમાં ઉણપ રહે તો ભ્રૂણના દેહ ઉપર કેવી કેવી વિપરીત અસરો થાય તેનું વિસ્તૃત વર્ણન આયુર્વેદના શાસ્ત્રોમાં કરેલું છે.

કાશ ! આ તમામ વ્યવસ્થાઓ અને વિચારણાઓને પશ્ચિમની ઝેરી જીવનશૈલીના વાવાઝોડા દ્વારા હચમચાવી દેવામાં આવી છે.

માતાપિતાના બેફામ ભોગજીવનના દર્શનથી સંતાનોના જીવનમાં કામનું જાગરણ-બીજ પડે છે.

તે પછી સહશિક્ષણથી તે બીજનો છોડ થાય છે.

તે પછી ટી.વી. ચેનલો, ઈન્ટરનેટ ચેટીંગ, સાયબર ચેટીંગ, બ્લ્યુ ફીલ્મો, બ્લ્યુ બુક્સ, અશ્લીલ મેગેઝીનો, કુસંગ અને કુનિમિત્તોની ભરમારમાં ૧૨ વર્ષ પછીના ઍસી ટકા સંતાનો જાતીય વાસનાથી ઉત્તેજિત થયા છે. એમને સાચો રાહબર નહીં મળવાથી તેઓ આ પતન પામ્યા છે. ગાંડા બાવળીઆની જેમ તેમની વાસનાઓ ચોતરફ ફરી વળે છે. તેમની આંખો સતત શિકાર શોધ્યા કરે છે. વિજાતીય, સજાતીય અને સ્વજાતીય (હસ્તમૈથુન) સુધી ઘણા બધા ધસી ગયા છે. જે એક ચમચા જેટલું વીર્ય ૪૯ દિવસે તૈયાર થાય છે તેને એ નાદાન સંતાનો એક ક્ષણમાં કાઢી નાંખે છે. વીર્યને દેહનો રાજા કહ્યો છે. રાજા ખતમ થાય પછી સૈન્ય (લોહી, માંસ વગેરે) હતાશ થઈને પરાજિત થાય તેમાં શી નવાઈ ?

વીર્યનાશ એ બેક્ટેરીઆની જેમ તીવ્ર વેગથી ફેલાતો રોગ છે. એક પાંચને શીખવે; એ પાંચના પચ્ચીસ, પચ્ચીસના સવાસો, સવાસોના પાંચસો થતાં પૂરા બે વર્ષ પણ ન લાગે.

હું સ્પષ્ટ રીતે જોઈ રહ્યો છું કે આ સંતાનો માબાપવાળા દેખાવવા છતાં હકીકતમાં અનાથ છે. એમનો કોઈ ગાઈડ નથી, કલ્યાણમિત્ર નથી. એ પૂરા ધોવાઈ જાય, શરીર અને જ્ઞાનતંતુઓ સાવ નબળા પડી જાય, રોગપ્રતિકારશક્તિ (વીર્ય) ખતમ થતાં અનેક રોગો ઊભરતે યૌવને ચડી બેસે, પુણ્ય બળીને ખાખ થાય, ઓજ-તેજ તો અસંભવ બની જાય, જીવનના મધ્યાહ્ન ઉપર જવા ગયેલો સૂર્ય અચાનક આથમી જાય ત્યાં સુધી એ ભ્રષ્ટ જીવનથી કોઈ પાછું ફેરવતું નથી.

ઉપરથી કહેવાતા સેક્સોલોજિસ્ટો વગેરે આ ઉન્માર્ગગમન સારું, સાચું અને યૌવનવયમાં જરૂરી જણાવે, તે અંગેની ફિલ્મો બતાડે, બ્લ્યુ ફીલ્મોમાં પૂર્ણ નગ્નતા દેખાડે, એવા આલ્બમો બહાર પાડે પછી તો તે બધું જોઈને અને વાંચીને કદાચ સાધુ પણ અસ્વસ્થ અને ભ્રષ્ટ બની જાય. સ્થૂલભદ્રજી જેવાને ય કેટલો પ્રયંડ જ્ઞાનયોગ કામે લગાડવો પડે તો યુવાનો અને યુવતીઓ કામાન્ધ બનીને વીર્યનાશ કરે તેમાં શી નવાઈ ?

પ્રાકૃકાલીન શાસ્ત્રોમાં એક ઠેકાણે કહ્યું છે કે, “જો એક વીર્યબિન્દુ નીકળી જાય તો તમારું મરણ થયું માનજો.”

“સાધુને એક બિન્દુનો સ્વપ્નદોષ થાય તો તેની જાણકારી મળ્યા બાદ માથું-છાતી પછાડે અને ગૂરે... પુષ્કળ રડે.”

“અરે, વીર્યરક્ષા એ જ જીવન છે. તેનો નાશ મોતનું બીજું નામ છે.”

હાલમાં તો એવું લાગે છે કે વિકૃતિના ભરપૂર વેગવાળા ઝંઝાવાત વચ્ચે કબીરવડ જેવા સંતો ય ઉથલી પડે. કદાચ તેઓ ઉગરી જાય પણ પીપળાની ડાળીએ લટકતાં, પાકીને પીળા પડી ગયેલા પાંદડા જેવા સાધુઓ, બાળકો, યુવાનો કે કુમારિકાઓ તો શી રીતે ટકી શકે ?

પણ આમ નિરાશ થયે ન ચાલે. ૫-૫૦ નરબંકાઓ - વિશુદ્ધ બ્રહ્મચારીઓ કે શીલવાનો - આ ભારતની ધરતી ઉપર પેદા થવા જોઈએ; જેઓ સમગ્ર પ્રજાના રાહબર બને.

વસુંધરા હંમેશ બહુરત્ના હોય છે.

ભલે ઘેંટાના ટોળાં ચોફેર દેખાય પણ તેમાં છૂપા રૂસ્તમો (સિંહણના બચ્ચાઓ) જેવા છે જ. આપણે તેમને શોધી કાઢીએ. શિવાજી ન મળે, હનુમાન કે ભીષ્મ ન મળે-હજી ન પેદા થયા હોય-તો જીજા, અંજના કે ગંગાને શોધીને તૈયાર કરીએ.

જો આપણે ગૌરવવંતા ભૂતકાળનું પુનઃ આ ધરતી ઉપર અવતરણ કરવું હોય તો બધા ક્ષેત્રોમાં પ્રવેશી ગયેલી અંધાધૂંધ પશ્ચિમની જીવનશૈલીને દરિયાપાર કરી દેવી પડશે.

‘નારી’ને તેના ગૌરવવંતા સ્થાને પુનઃ પ્રતિષ્ઠિત કરવી પડશે.

બે વાત કરવી પડશે :

(૧) તેણે વાત્સલ્યમયી મા બનવું પડશે. વાત્સલ્ય વિનાનો વિકાસ આભાસ છે. પ્રગતિ અધોગતિ છે. નવસર્જન વિસર્જન છે.

ગાંધારીએ આજીવન આંખે પાટા બાંધ્યા તો તેની આંખોનું અમી દીકરાઓ પામી ન શક્યા. બધા દુષ્ટો પેદા થયા.

(૨) તેણે સીતા, ગંગા, અંજના, મદાલસામાંથી આબેહૂબ કાંક બનવું પડશે.

હાય, આજની કુમારિકાઓ પફ, પાઉડર માટે, બ્યુટી પાર્લરના બિલો ચૂકવવા માટે, હોટેલના મોટા બિલો ચૂકવવા માટે, આકર્ષક વસ્ત્રપરિધાન કરવા માટે શીલ વેચે છે. હવસભૂખ્યા યુવાનો તો એને ચૂંથી નાખવા પ્રતિપળ તૈયાર હોય છે. એ માટે એને રાજી રાખવા હોટેલોમાં ખૂબ ખવડાવે છે, ખૂબ ગિફ્ટ આપે છે, ખૂબ નચાવે છે.

‘પુરુષ સમોવડી નારી’ના નારાઓ ગજાવતા પુરુષસમાજે નારીને ચૂંથી નાંખી છે, નમાવી દીધી છે, નિર્વસ્ત્ર બનાવી છે, આનંદ હણી નાંખ્યો છે, આત્મહત્યાનો માર્ગ દેખાડ્યો છે.

હાય, પુરુષ ! ધિક્કાર છે; તારી પુરુષ-જાતને.

પોતાની હવસને પોષવા માટે જ નારીને ઘરની બહાર-વાલીઓના કબજાથી મુક્ત-કરાવી છે. તેને

સ્વતન્ત્ર બનાવવાની વાતો કરીને બેહદ ખરાબ રીતે ગુલામ બનાવી છે. હવે તે એક પુરુષની પત્ની રહી નથી. તે અનેકોના ઘરે-એકસાથે-બેસવા લાગી છે : તેને બેસાડવામાં આવી છે.

નારીને ઘરની બહાર કાઢવા માટે બ્યુટી કોન્ટેસ્ટ, મીસ ઈન્ડીઆથી માંડીને મીસ વર્લ્ડ-યુનીવર્સ બનવાની સ્પર્ધાઓ ચાલી છે.

મને પાકી શંકા છે કે આ સ્પર્ધાના આયોજકો દાઉદો, માફિઆઓ, અતિ શ્રીમંતો અને કામાન્ધ લોકો છે. મીસ યુનીવર્સને, વિખ્યાત નર્તકીઓને, રૂપસામ્રાજીઓને એ દાઉદોની શય્યાસંગાથિની બનવું જ પડે છે; અન્યથા તેમની પ્રગતિની ગાડી પાટેથી ઊતરી જઈને કોઈ ભયાનક ખીણમાં ગબડી પડ્યા વિના રહેતી નથી.

આજની લગભગ તમામ નારીઓને પોતાના આરોગ્ય માટે અતિશય આવશ્યક એમ.સી. પાળવાનું સર્વદા દૂર કરાયું છે. આનાથી નારીનું લગ્નજીવન પણ-તેવા ગુપ્ત રોગોના કારણે-ભાંગી પડે છે. પણ આ વાતોની કોઈ પણ ચિન્તા કર્યા વિના તેવા રોગોને દબાવી દઈને સહુ પોતાની ગાડી હાંકે રાખ્યે છે; જેનો ખૂબ કરુણ અંજામ જીવનની સન્ધ્યા થતાં થતાં આવી જતો હોય છે.

જો આ બધી વાતો બરોબર વિચારાશે તો એ વાતનો ખ્યાલ આવી જશે કે બાળ-સગપણ અને પંદરેક વર્ષની વય થતાં લગ્નજીવનનું બંધન નારી માટે કેટલું આવશ્યક હતું ? એનાથી કેટલા મોટા ભયસ્થાનો આપમેળે ટળી જતા હતા ?

ચૌદ-પંદર વર્ષની કન્યા !

લગ્ન કરવાથી રક્ષણ કરતો પતિ મળ્યો !

દેખરેખ રાખનારા સાસુ-સસરા મળ્યા.

નોકરી-ધંધાથી વેગળી રખાઈ એટલે પરપુરુષના હુમલાઓથી મુક્તિ મળી.

ઘરના બધા કામ એના માથે પડતાં ક્યારેય નવરી ન પડી. એથી કામવાસનાના જાગરણનો સવાલ ન રહ્યો.

બાળવયથી જ પુરુષને (પતિને) સ્નેહભાવે વધાવ્યો હતો એટલે તેની સાથેનો લગ્ન પછીનો સમય કામવાસનાના ઉછાળાનો ક્યારેય ન રહેતો.

સંયુક્ત કુટુંબમાં મર્યાદાઓનું પાલન, વડીલોની સેવા, સહુ સાથે પૂરતો સ્નેહભાવ, બહાર ભટકવાની વાત ઉપર ચોકડી, પતિ સાથે એકતા-સંબંધ વગેરેને લીધે નારી નખશિશ પવિત્ર રહેતી. ખૂબ ગુણિયલ બનતી. લગ્ન પહેલાં જ માતા તેનો એવો સર્વતોમુખી વિકાસ કરે જે જોઈને જ તેની જ્ઞાતિના ઢગલાબંધ લોકોના માંગા આવે.

આજની કન્યામાં આમાંનું કશું રહ્યું નથી. જેને વધુમાં વધુ દસ કે બાર ધોરણ સુધી જ (તે પણ ગર્લ્સ સ્કુલમાં જ) ભણાવાય તેને કોલેજમાં (સહશિક્ષણમાં) મોકલાય છે. ૪-૬ માસમાં તો એ ગુલાબ કરમાઈ જ નથી જતું પણ તેમાં ક્રીડા (દોષો) પડે છે.

તેના ઉપર ભયાનક રેગીંગ થાય, તેને પુરુષમૈત્રી થાય, લબાડ છોકરાંઓ તેને પોતાની મોહજાળમાં ફસાવે, તેના બિભત્સ ફોટાઓ પાડી લઈને એવી ભરડામાં લે કે તે કદી તે પુરુષની વાસનાને નકારી ન શકે. તેને ગર્ભ ઉપર ગર્ભ રહે, તે બિન્ધાસ્ત રીતે બે કલાકમાં ગર્ભપાત કરાવી નાંખે. એથી તેનું આરોગ્ય કથળાય. માનસિક રીતે તૂટી જાય.

ગર્ભપાત એટલે મા બનવા જતી સ્ત્રીના માતૃત્વભાવનું ખૂન. આથી તે નારી આજીવન રિબાય. પોતે સંતાનોને હણીને ખૂની બાઈ બની છે : સાક્ષાત્ ડાકણ બની છે એવો આત્માસ તેને સતત રહે.

પુરુષજાતે તેને વારંવાર ફસાવી હોવાથી તેની ઉપર તેને ભયંકર ધિક્કાર વધ્યું.

આ સ્થિતિમાં તે કન્યા વિધિસર લગ્ન કરે તો ય તેનું મન તૂટેલું-ફૂટેલું હોવાથી કહેવાતો ભૌતિક આનંદ કદી ન પામી શકે. તે માતા બને તો ય હણાઈ ગયેલા પ્રાણ જેવું જીવતું મડદું હોય. પોતાના સંતાનોમાં તેને કશો રસ ન રહે.

હાય, માંડ હાથમાં આવેલું માનવજીવન કેવું ચૂરચૂર થઈ જાય ? આના પરિણામે થનારી કારમી દુર્ગતિઓની પરંપરાની તો શી વાત કરવી ?

નર-નારીની લગ્નવય-મર્યાદા ક્રમશઃ ૧૬ અને ૧૪ કે ૧૮ અને ૧૬ જેવી હતી તેને વધારી દેવાઈ છે. તે ૨૦ ઉપર... અરે, ૨૫-૨૮ સુધી પહોંચાડાઈ છે. આથી ૧૪ વર્ષની વયથી જે કામવાસના જાગ્રત થાય તે સહન ન થતાં-નિમિત્ત મળતાંની સાથે-ભડકે બળવા લાગે છે. ૭૦ થી ૮૦ ટકા યુવા-ધન આ નાની વયે લગ્નના અભાવમાં વ્યભિચારના રસ્તે ચડી જવા લાગે છે. જો તે વિજાતીય સુધી ન પહોંચી શકે તો સજાતીયમાં વળે છે; તેની પણ અપ્રાપ્તિમાં સ્વજાતીયમાં ધસી જાય છે.

વિજાતીયનું અબ્રહ્મ ભલે સૌથી ભયાનક છે પણ તેનો યોગ ઝટ મળતો નથી. સમાજ તેમાં રૂકાવટ કરે છે. એટલે એના કરતાં ઘણું સરળ અને સુલભ સજાતીય અબ્રહ્મ તરફ વળી જવામાં આવે છે. પણ તેથી ય સુલભ સ્વજાતીય અબ્રહ્મ (હસ્તમૈથુન) છે જે પોતે એકલાએ ગુપ્તાંગ સાથે સ્વયં રીતે કે સાધનો વડે સેવવાનું હોય છે.

જેમ સરળતા વધુ તેમ સેવન વધુ. તેમ થતાં તેમાં શક્તિનો નાશ વધુ.

વીર્યશક્તિ જાય, પુણ્ય બળી જાય, બુદ્ધિ સાવ ઘટી જાય.

હાય, સેક્સોલોજિસ્ટો હસ્તમૈથુન સુધી બધું ય વધુ ને વધુ કરવાની સલાહ દેતાં રહીને યુવાશક્તિનો કચ્ચરઘાણ બોલાવે છે. મારા જેવા શાસ્ત્રોક્ત વાતો કરનારા તેમનો વિરોધ કરે તો તે પુસ્તકોને એકઠા કરીને જાહેરમાં સળગાવી દેવાની વાતો કરે છે ! અસ્તુ. એવા વિરોધની તો કોઈ ફીકર નથી. પણ વાસનાની આગમાં લીટરો બંધ ઠલવાતા અને રાખ કરાતાં વીર્યને જોઈને હાડ કંપી ઊઠે છે !

હવે જે ઈન્ટરનેટ ચેટીંગ અને (તે પણ) ગુપ્ત રીતે થતું સાયબર ચેટીંગ જે નીકળ્યું છે તેણે તો પૂરો દાટ વાળ્યો છે. હજારો પરિણીત સ્ત્રી-પુરુષોના કુટુંબોમાં આગ લાગી છે. લગ્નવિચ્છેદ થયા છે. સંતાનોની કાળજી તરફ થતી બેદરકારીના પરિણામે તેઓ આડા રસ્તે ચડ્યા છે. રાક્ષસ બન્યા છે. માબાપને ધિક્કારવા લાગ્યા છે.

બે બાળકોની-પરિણીતા-મા હોય, તે બે બાળકોના બાપ સાથે ચેટીંગના માધ્યમથી પાગલ થઈ હોય; છેલ્લે તે બે ય ભાગી જતાં હોય ત્યારે કલ્પના કરો કે પેલા ચાર બાળકોની હાલત કેવી થતી હશે ?

આ ભાગી જનારા સ્ત્રી-પુરુષ પોતાના સંતાનોને તરછોડતા હોય તો તેમની છાતી કેવી ગજવેલની હશે !

મને કહેવા દો કે આ રીતે ‘લવ’માં પડેલા બે જીવો વડીલો અને સંતાનોની હાય લઈને કદી સુખી થતા નથી. એમના એ નાસભાગના જીવનનો અત્યંત ક્રુર અંત આવતો હોય છે. એમને પરસ્પર છૂટા થવું પડે છે. એમના જીવનનો ક્રુર અંજામ આવ્યા વિના રહેતો નથી.

માબાપના આશિષ વગર પારકે ઘરે બેઠેલી નારીના ભાવિ ભયાનક જીવનની -તેને નિશ્ચિતપણે થનારી મારપીટ વગેરેની-કલ્પના કરતાં હું ધ્રૂજી ઊઠું છું.

એમાં ય ધર્માન્તર કરીને મુસ્લિમ યુવાનને પરણી જતી નારીને તો સાસરામાં નારક સિવાય કશું દેખવાનું આવતું નથી.

પ્રકરણનું સમાપન કરતાં બુદ્ધિજીવી (શિક્ષિત) લોકોને મારી વણમાગી સલાહ છે કે તેઓ પરંપરાગત મૂલ્યોને ઠુકરાવે નહિ. ગાંધીજી અને જાપાનીઝ ખેડૂત ફોકુઆઓના વિચારોને માથે ચડાવે. જો તેઓ એકાદ પણ મૂલ્યને તેમના બુદ્ધિના વ્યભિચાર દ્વારા ધરતીમાં ઢબૂરી દેશે તો વિશ્વયુદ્ધ દ્વારા થતા માનવસંહારથી પણ વધુ નુકશાન કરતો એ મૂલ્યસંહાર હશે.

૧૩ પુનર્લગ્ન-પ્રથા

પ્રસંગત: પુનર્લગ્નની પ્રથાની વાત કરું.

નારી વિધવા થાય તો તે પુનર્લગ્ન કરી શકે કે નહિ ? પરંપરાગત રીતે તેનો નિષેધ છે. આની પાછળ વૈજ્ઞાનિક તથ્ય છે.

એક વાત કરું.

નર એ દાયક છે અને નારી એ ગ્રાહક છે.

નર વીર્યનું દાન કરે છે.

નારી તેનું ગ્રહણ કરે છે.

નરને ગ્રહણ કરવાની વાત નથી એટલે નારીનો નિયમ અ-પુનર્લગ્નનો-લાગુ થતો નથી.

‘નારી’ જો સાધ્વી ન બને તો સંસારમાં રહીને શીલવતી બનવાનું તેના માટે લગભગ મુશ્કેલ ગણાય. આથી તેના શીલની રક્ષાર્થે નરની જરૂર પડે. એ એક નર સાથે લગ્ન કરે. એ પછી નારી માતા બને. આ માતૃત્વ એ અતિ મહાન્ વાત છે.

સંતાન દેતી સ્ત્રી છે. આ સંતાને કાં સંત બનવું ઘટે અથવા એણે સજ્જન કે શૂર સૈનિક બનવું ઘટે. જો તે ડાકુ બને, દુર્જન બને કે રાષ્ટ્રની દાઝ વિહોણો માણસ જ રહે તો તે માણસ ધર્મરક્ષા, સંસ્કૃતિરક્ષા કે રાષ્ટ્રરક્ષા વિહોણો બને. ભર્તૃહરિએ આવા માણસોને ધરતી ઉપર ભારભૂત કહ્યા છે.

નીતિવાક્યકારે તો કહ્યું છે કે જે સંતાનો પ્રભુભક્તિમાં લીન છે; અથવા જીવમાત્રનો મિત્ર છે અથવા જાતનો સાવ પવિત્ર છે એવા માણસની જે માતા હોય તે ધન્ય બની ગઈ. તેણે દીકરો (કે દીકરી) જાણી જાણ્યો. તેનું કૂળ પવિત્ર થયું. ધરતી ભાગ્યવંતી બની ગઈ.

કહ્યું છે કે, “બેન ! મા બનવું જ હોય તો શૂરની કે સંતની મા બનજે; નહિ તો વાંઝણી રહેજે; તારું નૂર ગુમાવીશ નહિ.”

શું કહું ? માતાને એક જ પુત્ર હોય તો ય તે ધન્ય બની ગઈ; જો તે પુત્ર સારો હોય. એ માતા તો સિંહણ કહેવાય. હા, ઓલી ગધેડીને ઘણા સંતાનો હોય તો ય શા કામના ? બિચારીને પોતાના દસ દીકરા (હોંચી હોંચી કરતા) હોય તો ય કુંભારે નાંખેલો ભાર તો ઉઠાવવો જ પડે.

આમ ‘નારી’ નું જે નારીત્વ છે તે તેના ઉત્તમોત્તમ સંતાનોની પ્રાપ્તિ ઉપર છે.

હવે જો વિધવા થએલી સ્ત્રી પુનર્લગ્ન કરે તો તેના દેહમાં બીજા પુરુષનો વીર્યક્ષેપ થાય. તે ઉત્તમ સંતાનપ્રાપ્તિ માટે બાધક છે.

આ સવાલ પુરુષ માટે નથી આવતો એટલે તે બીજી વગેરે પત્નીઓ કરતો. હા, તે ય માત્ર રાજાઓ અને મોટા ધનવાનો પૂરતું મર્યાદિત હતું. જેને વાસનાનું વધુ પ્રાબલ્ય રહેતું તે વધુ લગ્ન કરીને બાકીની તમામ નારીઓને ‘સગી બેન’ જોતો. વાસનારહિત પુરુષો પણ ભોગપ્રધાન જીવન જીવતા ત્યારે વધુ પત્ની કરતા.

આપણી મુખ્ય વાત નારી સંબંધમાં છે.

સવાલ એ થશે કે સાવ નાની ઉંમરે વિધવા થતી સ્ત્રી પુનર્લગ્ન ન કરે તો શું આખું જીવન તેણે પરાણે શીલ પાળવાનું હોય ? આવી જોહુકમી તેની ઉપર શા માટે ?

આ પ્રશ્નના જવાબમાં એક વાત બરોબર સમજી લેવી જોઈએ કે ભારતીય સંસ્કૃતિની રક્ષા કરવામાં સહુએ યથાયોગ્ય બલિદાન આપવાનું હોય.

લીલુંડા માથાવાળા-સાવ જુવાન-૧૮ થી ૨૨ વર્ષના યુવાનો જ્યારે માભોમની રક્ષાની હાકલ પડે કે બીજું કશું વિચાર્યા વિના રણમોરચે ધસી જતા; જોતજોતામાં માથું વધેરી દેતા. યુદ્ધ કરતાં મરે તે સ્વર્ગે જાય તેવી તેમની કલ્પના હતી. કોઈ અંગ્રેજે ભારતીય પ્રજા ઉપર જે નોંધ લખી છે તેમાં તેણે જણાવ્યું છે કે, “૨જપૂતો રણમાં મરી જવા માટે પાગલ હતા. Rajputs were mad after death.”

અરે; તાજી પરણેલી પત્નીને છોડીને યુદ્ધના મેદાનમાં ધસી જવા અચકાતા યુવાનને પત્નીએ ખૂબ સમજાવ્યો કે તે ભારતદેશની રક્ષા માટે એકદમ દોડી જાય. ૨જપૂત યુવાન ઘરના બારણા સુધી જઈ જઈને પાછો પત્ની પાસે આવતો જોઈને તે પત્નીએ તેની મ્યાનમાંથી તલવાર ખેંચી કાઢીને પોતાના ગળે ઝીંકી દઈને પ્રાણત્યાગ કર્યો. યુવાન સ્તબ્ધ થઈ ગયો. હવે લડવાનું ઝનૂન વકરી ગયું. સીધો રણમોરચે પહોંચી ગયો.

આ દેશની બહાદૂર પ્રજાને (ક્ષત્રિયપ્રજા) યુદ્ધમાં લડવાની કામગીરી સોંપાઈ હતી, બ્રાહ્મણો પ્રજામાં જ્ઞાનપ્રસાર કરે, વૈશ્યો (વેપારીઓ) પુષ્કળ ધન કમાય, વૈભવમાં વાપરે પણ રાષ્ટ્રને ધનની જરૂર પડે એટલે ભામાશા બનીને રાજાના ચરણે બધું ધન ધરી દે. શૂદ્રો સમગ્ર પ્રજાને સાફસુફી વગેરે કાર્યો કરીને સહાયક બનતા. દરેક વર્ગ પોતપોતાની કામગીરીની અપેક્ષાએ મહાન હતો. આ ચારે ય ‘સવર્ણ’ કહેવાતા. આમ શૂદ્ર પણ સવર્ણ હતો. ગોરાઓએ તેને અ-વર્ણ કહેવડાવીને બાકીના ત્રણની સાથે લડાવી દઈને તમામ વર્ગના સવર્ણોની હાલત ખરાબ કરી નાંખી છે. આવા તો કેટલાયમાં ભેદભાવ ઊભા કરીને પરસ્પર લડાવી મારવાના ધંધા ગોરાઓએ કર્યા છે. તેમનો કહેવાતો સિદ્ધાન્ત Deivide and rule એ બહારનો - દેખીતો - હતો. ખરેખર તો તેઓ Deivide and ruin માં માનતા હતા. ઇતિહાસ તરફ નજર કરો. આ જ વાત છતી થાય છે. બાકી ઓછેવત્તે અંશે તો બ્રાહ્મણ અને ક્ષત્રિય કે વૈશ્ય વચ્ચે પણ અહંકાર, ઈર્ષ્યા, ધનલાલસા આદિના કારણે ભેદભાવ તો રહ્યા કરવાના અને પરસ્પરની લડાઈઓ પણ - નાની, મોટી - ચાલતી રહેવાની.

અરે, શૂદ્રોમાં ય અવાંતર ઘણી જાતિઓના ભેદ છે. તેમાં ય ભંગી ઊંચો ગણાય છે, ઢેડ નીચો ગણાય છે. ભંગી પોતાની કન્યાને ઢેડને કદી આપતો નથી.

ભલા... આવા ભેદ રહે તો હજી તેમાં ખોટું નથી, પણ ભેદભાવ થાય તો તે જરૂર ખોટું છે.

બે સગા ભાઈઓ વચ્ચે ઉંમર, જ્ઞાન વગેરેના કારણે ભેદ છે. ભલે તે રહ્યો. ગરીબ અને શ્રીમંત, સ્ત્રી અને પુરુષ, રોગી અને નિરોગી, કાળો અને ધોળીઓ... આવા તો કેટલાય ભેદો છે જેને દૂર કરવા માટે સૈકાઓ સુધી મહેનત થાય તો ય તે દૂર ન થાય. ખરી વાત એટલી જ છે કે તે ભેદોમાં ભેદભાવ (તિરસ્કાર) પેસી જવો ન જોઈએ. સહુ હળીમળીને નીતરતા પ્રેમ સાથે રહેવા જોઈએ.

મૂળ વાતે આવીએ.

સાવ યુવાન રાષ્ટ્રરક્ષા માટે રણમોરચે ધસી જાય અને પોતાના જાનનું બલિદાન આપી દે તે તેનું કર્તવ્ય છે. અહીં એવું બોલવું એ તદ્દન ગેરવ્યાજબી છે કે, “બિચારો યુવાન ! યુદ્ધમાં ખપી ગયો. એની સાવ જુવાન પત્ની વિધવા થઈ ગઈ. એના સેંથીના સિંદૂર ભુંસાયા. કંકણ નંદવાયા. હાય, હાય.”

ના... આવું બોલવું તદ્દન અયોગ્ય છે. એવા યુવાનનું મોત તો મહોત્સવરૂપ મનાય. એ ‘શહીદ થયો’ એમ કહેવાય. એની ખાંભી રચાય. એની પૂજા થાય. આખું રાષ્ટ્ર એનું જબરદસ્ત ગૌરવ કરે. એની પત્ની એ બદલ અભિમાન લે. એની માતા બોલે કે, “જો મારે બીજો દીકરો હોત તો તેને પણ શહીદ બનાવત.”

જેમ યુદ્ધમોરચે યુવાનને બલિદાન દેવું પડે, તેથી તે ‘બિયારો’ નથી કહેવાતો તેમ સેંકડો વિદ્યાર્થીઓને રાત ને દિ’ ભણાવવું; એક પાઈ પણ પગાર ન માંગીને- જે સહજ મળે તેનાથી ચલાવી લેવામાં આખા કુટુંબે ગરીબી ભોગવવાની તે બ્રાહ્મણ વર્ગને ઋષિઓએ જવાબદારી સોંપી છે. આમ થવાથી સમસ્ત પ્રજાને મોક્ષલક્ષી અને સદાચારલક્ષી બનાવવાની છે. આ ‘અજાયક વ્રત’નું પાલન ખૂબ કપરું છે. પણ બ્રાહ્મણ વર્ગને પોતાના ભૌતિક ભોગોનું બલિદાન દેવું જ રહ્યું.

વૈશ્ય-વર્ગને પણ પૈસો કમાવવાની, નિભાવવાની, રક્ષવાની જવાબદારી સોંપાએલી છે. માત્ર છઠ્ઠા ભાગની રકમ તે સ્વયં, સહર્ષ રાજની તિજોરીએ જમા કરાવે. બાકી તે વિલાસી નહિ, પરન્તુ ન્યાય-સંપન્ન ધન કમાઈને વૈભવી જીવન જીવવાને અધિકારી બને. આવા શ્રેષ્ઠીઓ (મહાજનો) વધુ ધનસંપન્ન બને એવું આખી પ્રજા ઈચ્છે, કેમકે જ્યાં જરૂર ઊભી થાય ત્યાં સર્વસ્વનું દાન દેનારા તેઓ જ હોય.

ભામાશા, કવિ માઘ, ખેમો દેદરાણી, વખતચંદ શેઠ, માકુભાઈ શેઠ, પેથડમંત્રી, જગડૂશાહ, જગતશેઠ, પરદુઃખભંજન વિક્રમ વગેરે ઢગલાબંધ રાજાઓને પ્રજાજનોની પુષ્કળ દુવા મળતી. તેથી જ તેઓ ખૂબ ધન કમાતા. પ્રજાની દુવા હોય અને બુદ્ધિચાતુરી પોતાના બાપની હોય પછી શું બાકી રહે ?

પણ આ ધનકમાણીમાં પોતાના ભોગસુખોનું બલિદાન દેવું પડતું.

સબૂર ! બલિદાન તો બધાએ દેવાનું છે. ક્ષત્રિય, બ્રાહ્મણ, વૈશ્ય; કોને બલિદાન દેવાનું નથી ?

આ રીતે શૂદ્રે પણ સાફસફાઈ, કાળી મજૂરીના વ્યવસાયો કરવા રૂપે પોતાના ભોગસુખોનું બલિદાન દેવાનું છે. તે ગટર, સંડાસ સાફ કરે, ગટરમાં ઊતરે, રસ્તાઓ પણ સાફ કરે, ખોદકામ કરે, મકાનો પણ બાંધે, કાળી મજૂરી પણ કરે... જો આથી તેની દયા ખાવામાં આવે અને આ બધું કામ બંધ કરાવી દેવામાં આવે તો બધી પ્રજા અંધાધૂંધ અવ્યવસ્થાના ખાડામાં ગબડી પડે. ચારે બાજુ રોગચાળો ફેલાય. મડદાંઓના ઢગલાં થાય.

સાફસફાઈનું કામ કરનાર શૂદ્ર અપેક્ષાએ ચાર વર્ષોમાં સૌથી ઊંચો વર્ષ ગણાય. આથી જ ક્ષત્રિયને હૃદયના સ્થાને (શૌર્ય), બ્રાહ્મણને મસ્તકના સ્થાને (જ્ઞાન), વૈશ્યને બે હાથના સ્થાને (બે હાથેથી ધન), શૂદ્રને પગના સ્થાને (મજૂરી) કલ્પવામાં આવેલ છે. આ બધું યથાર્થ છે. શૂદ્રને માણસના બે પગના સ્થાને કલ્પીને કેવું ગૌરવવંતુ સ્થાન આપ્યું છે, કેમકે હાથ, માથું, હૃદય વગેરે પગ ઉપર નભે છે. બે પગ જ ન હોય તો ‘માણસ’ શેની ઉપર ઊભો રહી શકશે?

હવે એ વાત નક્કી થઈ કે ભારતીય પ્રજાના કોઈ પણ ઘટકે કોઈ ને કોઈ પ્રકારનું બલિદાન પ્રજાના હિતમાં આપવાનું જ હોય છે.

સાધુ-સંતો પ્રજાના હિત માટે કેવી મોટી તપ-ત્યાગાદિની સાધના કરતા હોય છે ? કેવું કઠોર, ઋક્ષ અને ખાખી જીવન જીવતા હોય છે ? આપણે તેમને કદી ‘બિયારા’ કહ્યા નથી બલ્કે અહુમાનથી જ નવાજ્યા છે, સન્માનિત કર્યા છે !

આ જ રીતે વિધવા બનતી નારીએ પોતાના કામસુખનું બલિદાન દેવું પડે. તે પુનર્લગ્ન કરે તો

તેનામાં પતિ સિવાયના-બીજા પતિ બનેલા-પુરુષના વીર્યનો પ્રક્ષેપ થાય. આ પછી જે સંતતિ ઉત્પન્ન થાય તે તદ્દન નમાલી, બુદ્ધિહીન, પુણ્યહીન પેદા થાય. આવો એકાદ પણ યુવાન આખા રાષ્ટ્રને નુકસાન કરી બેસે, વડાપ્રધાનાદિનું ખૂન કરીને મોટી અંધાધૂંધી ફેલાવી શકે. છેવટે દારૂ, વ્યભિચારાદિમાં પડીને કુટુંબનું ધનોતપનોત કાઢી નાંખે.

એકમેવ-શુદ્ધ-વીર્યક્ષેપના જે લાભો છે તે પુનર્લગ્ન કરનારી માતાને પ્રાપ્ત થતા નથી.

ગીતાજીમાં કહ્યું છે કે જે માતાપિતાઓ તદ્દન પવિત્ર છે અને શ્રીમંત છે તેમને ત્યાં જ પૂર્વભવના યોગીઓનો આત્મા જન્મ લે છે.

કોડો અયોગ્ય જન્મોમાં ૫-૫૦ જ સુયોગ્ય જન્મ પામનારા પણ આત્માઓ જો પ્રજાને પ્રાપ્ત થઈ જાય-હેમચન્દ્રાચાર્ય-કુમારપાળ, ચન્દ્રગુપ્ત-ચાણક્ય, ભગતસિંહ, ચન્દ્રશેખર આઝાદ, પ્રતાપ, શિવાજી, ઝાંસીની રાણી, રમણ કે રામકૃષ્ણ જેવા થોડાંક પણ પ્રાપ્ત થાય તો ય ભયોભયો થઈ જાય.

આકાશે લાખો તારલા ભલે પ્રકાશ દેવામાં નિષ્ફળ જાય પણ એક ચન્દ્ર આવી જાય એટલે કામ પતી ગયું.

જંગલમાં હજારો ઘેંટાઓ ભલે ઠેકડાં માર્યા કરે પણ એકાદ જ સિંહ હોય તો ઘેંટાંઓની નોંધ પણ શા માટે લેવી જોઈએ ?

તમામ નારીઓ માટે શુદ્ધ વીર્યનો નિયમ બનાવાય ત્યારે જ કોક નારી જીજાબાઈ કે પાહિની બને.

હવે તો પુનર્લગ્નની પ્રથા બિન્ધાસ્ત શરૂ થઈ છે. એક નારીમાં ગમે તેટલા વીર્યનો ક્ષેપ થવા લાગે છે. એક વાર જે પડે છે તેને અનેક વાર પડવું એ સહજ બને છે. આવા વખતે નારીએ ‘વિધવા બને ત્યારે’ પોતાનું તેવું નસીબ સમજીને આજીવન શીલનું પાલન કરવારૂપ બલિદાન દેવું જોઈએ.

થોડાક વર્ષ પહેલાં મહારાષ્ટ્રમાં એક દીકરી ઉપરાઉપરી બે વાર વિધવા બની. પહેલાં ૧૮ વર્ષની વયે, પછી ૧૯૧૧ વર્ષની વયે...

આથી એની બાને ખૂબ આઘાત લાગ્યો. હવે ત્રીજી વાર લગ્ન કરવા મમ્મી તૈયાર હતી પણ તેને ડર હતો કે, ‘જો દીકરીનું નસીબ જ ઊંધું હશે તો ત્રીજી વાર પણ તે વિધવા થશે. જો ખરેખર તેમ થશે તો હું-તેની મમ્મી-આઘાત પામીને મરી જઈશ.’

તેણે બધી વાત દીકરીને કરી. જો સાધ્વી થવું હોય તો તેમાં પણ મમ્મીએ સહર્ષ સંમતિ આપી.

પણ દીકરીનો તેવો ઉત્સાહ ન હતો. છેવટે તેણે જ પુનર્લગ્ન મોકૂફ રાખ્યા. વિધવા તરીકેનું શેષ જીવન સાનંદ અને શુદ્ધ પસાર થઈ જાય તે માટે તે સ્કૂલના- કે.જી.ના નાના બાળકોની શિક્ષિકા બની, વળી ધાર્મિક પાઠશાળા પણ રાતે ચલાવવા લાગી. તેણે પોતાનું વિધવા-જીવન સુરક્ષિત અને સફળ બનાવી દીધું.

આ તો બહુ સારી વાત કહેવાય. પણ આ ટ્રેક ઉપર કેટલી ગાડી દોડી શકે? કેટલી નાની-વિધવાઓને આ જીવનશૈલી પસંદ પડે ? માંડ પાંચ ટકા.

એટલે હવે પવને જ પવનચક્કીનું ગમન ઉલટાવી નાંખ્યું છે. પરંપરાગત મૂલ્યવાદીઓની ભૂમરાણની પરવાહ કર્યા વિના જે પવન પશ્ચિમથી પૂર્વમાં જતો હતો તે આપખુદ બનીને, આપમેળે પૂર્વમાંથી પશ્ચિમ તરફ વળી ગયો છે.

હવે ધર્મયુસ્ત કુટુંબોમાં પુનર્લગ્નો બિન્ધાસ્ત શરૂ થયા છે.

અમારા જેવા સંસ્કૃતિરક્ષકો પણ મુંઝાયા છે અથવા બોલતી બંધ થઈ છે. કેમકે ટી.વી. ચેનલો, સહશિક્ષણ, કોલેજોમાં ફેલાયેલી જાતીય વાસનાઓની ધૂમ હવા, રોઝ-ડે, વેલેન્ટીન ડે, ફેન્ડઝ ડે, કીસમસ

ડે, નવરાત્રીના ગરબા, બ્લ્યુ બુક્સ અને બ્લ્યુ ફિલ્મ્સ, રેગીંગ વગેરેનું આત્મ એવું ફાટ્યું છે કે હવે બધી મર્યાદાઓ તૂટી છે, મૂલ્યો મોતના બિછાને પડ્યા છે, વ્યવસ્થાઓનો ભુકો બોલાયો છે.

આ સ્થિતિમાં ઢગલાબંધ કુમારિકાઓએ કૌમાર્યભંગ કરી દીધો છે. લગ્ન પૂર્વે જ લગ્નજીવનનું બધું-બધે-ઘણી બધી વાર માણી ચૂકી છે; વારંવાર ગર્ભાધાન અને ગર્ભપાતો થયા કરે છે. ડાયવોર્સ તો હાલતા-ચાલતાં લેવાય છે. આ સ્થિતિમાં કુમારિકા, સધવા, વિધવા વચ્ચે જાણે નાનકડી મર્યાદાની લીટી હોય તો ય ઘણું. બાકી ભાઈ-ભાભી, દિયર-ભોજાઈ, સસરો-વહુ, મામા-ભાણી, કાકો-ભત્રીજી વગેરે બધા સંબંધોમાં મોટી તિરાડો બેશરમ બનીને પડી છે.

જો બાળવિધવાને પુનર્લગ્ન દ્વારા ફરી એક વાર ન પરણાવાય તો દિયરથી માંડીને ઘણા બધા તેના ઘણી બની જાય. કોઈને મનમાં એવો વિચાર આવે કે આ કરતાં તેને એકાદ ઘરે સ્થિરતાથી બેસાડી દેવી તેમાં શું ખોટું છે ?

નારીની વાસના નર કરતાં આઠગણી વધુ હોય છે. હા, તે નરની જેમ ઝટ જાગી જતી નથી અને જાગ્યા પછી ઝટ શાન્ત પડતી નથી. એટલે તેની અતૃપ્ત અવસ્થા તેને ખોટા રસ્તે એકદમ ચડાવી શકે છે.

હવે અખંડ કૌમાર્ય, શુદ્ધ પતિવ્રતાપણું વગેરે બાબતો શ્રીમંત અને શિક્ષિત જગતમાં લગભગ મરી પરવારી છે.

અમુક પોશ વિસ્તારના શ્રીમંતો પોતાના અંગત ફ્લેટ રાખતા હોય છે; જ્યાં વખતોવખત - કદાચ રોજ - વિવિધ નારીઓને પૈસાની જોરદાર લાલચથી કબજે લવાય છે, રંગરેલીયા મનાવાય છે. બિચારી નારી ! પોતાના ભૌતિક સ્વાર્થોની પૂર્તિ માટે ગમે તેટલી વાર નરને આરામથી વશ થતી રહે છે.

વિપુલ પ્રમાણમાં નારીના શીલનો નાશ એ ભારતીય વંશનો મૂલોચ્છેદ કરવાનું કાવતરું જણાય છે. વિનોબા કહે છે : ગાય બચેગી, સબ બચેગા.

હું કહું છું : નારી બચેગી, સબ બચેગા.

દીકરી બગડતી હોય તો તેમાં કુસંગ અને કુનિમિત્તોનો મોટો ફાળો છે તેમ તેમાં મા-બાપનો એટલો જ મોટો ફાળો છે. તેમના લોહી-વીર્યના સ્કંધો જો દૂષિત હોય તો સંતાનો ઉગરી શકે નહિ.

એક વછેડી (ઘોડી) ખરીદવા માટે આગાખાન વગેરે ૩ થી ૫ કોડ રૂ. આપે છે પણ તે વછેડીની સાત પેઢી (દાદી-વડદાદી વગેરે)નો ઇતિહાસ જોવાય છે. તેનું દોડવાનું અપૂર્વ કૌશલ જોવા મળે તો જ સાતમી પેઢીની ઓલાદનો ભાવ કોડો રૂ. નો બોલાતો હોય છે.

શું આ વાત માબાપને લાગતી નથી ?

કાશ ! પશ્ચિમની કામના ઉન્માદભરી જીવનશૈલીના વાવાઝોડામાં ઘણા બધા પવિત્ર સંતાનોના છોડવાઓ ધરાશાયી થયા છે.

હવે તો ભગવાન બચાવે.

•

૭૭કરવા પાછળ જે ઉદ્દેશ હતો તે ખૂબ સારો હતો.

શેઠનો દીકરો વતનમાં પરણવાનો હોય ત્યારે ગામની અઢાર કોમ આનંદમાં આવી જતી. લગ્નના બે મહિના પૂર્વે વતનમાં તૈયારીઓ શરૂ થતી.

દરેક કારીગર, મજૂર, કલાકાર કહેતો કે, “બહુ સારું થયું. શેઠને ઘેર લગ્ન આવ્યા.

હું જાતનો હજામ ! મને ઢગલાબંધ મહેમાનોની હજામત કરવાની મળતાં આખા વરસની કમાણી કરી લઈશ.”

મોચી કહેતો, “હું સેંકડો જોડાના રીપેરીંગ વગેરે કરીને વરસની કમાણી ઘરભેગી કરીશ.”

રંગાટી કહેતો, “શેઠનું આખું ઘર રંગીને તડાકો બોલાવી દઈશ.”

સુથાર, લુહાર, વણકર... તમામની સામે શેઠ કામોનો એવો ઢગલો કરતા કે બે મહિના સુધી રાત ને દિ' કામ કરતા. ધાર્યું કમાઈ લેતા.

પાંજરાપોળો, સદાવ્રતવાળાઓ, મહાદેવ વગેરેના પૂજારીઓ, આશ્રમોના બાવાઓ... સહુને વિશ્વાસ રહેતો કે, શેઠ અમને મોટી સખાવત કરશે. અમારે બાર મહિનાનું અનાજ ભરાઈ જશે.

નાના બાળકો હિલોળે ચડતા. દીકરીઓ રાતે નાચતી. કન્યાઓ મન મૂકીને શેઠના ઘરઆંગણે રાસ-ગરબા લેતી.

ટૂંકમાં આખું ગામ આનંદના હિલોળે ચડતું.

શેઠ લોકો આ બધું જોઈને હર્ષથી ઘેલા બની જતા. ગામની અઢારે ય કોમ માટે તેમને ખૂબ માન થતું. રાતે મંડપમાં ગાદલા નંખાતા. શેઠ અને શેઠાણી બેસતા. બે હાથે દાન દેતા.

રોજ ઘર-આંગણે નગારા વાગતા. ઢોલીડાઓ કૂદી કૂદીને નાચતા.

ઘરના નોકર વગેરેને શેઠ લોકો નવા ડ્રેસ વગેરે બનાવી આપતા. તેમને ખૂબ મીઠાઈઓ દેતા. ખૂબ વહાલ કરતા. વર્ષોના જૂના નોકરોને તો ધન-ધાન્ય-વસ્ત્રાદિકથી ન્યાલ કરી દેતા.

અઢાર કોમ : આખું ગામ ખોબા ભરીને નહિ પણ મોટા દૈત કોથળાંઓ ભરીને વર-વહુને દુવા દેતું : વડીલજનો આશિષ દેતા : બ્રાહ્મણકોમ તેમના અખંડ સૌભાગ્ય અને આરોગ્યાદિ માટે કલાકો સુધી મન્ત્રોચ્ચાર કરતા.

આ દેશની પ્રજા ગામડાઓમાં પણ એટલા માટે મસ્તીમાં રહેતી કે ઉત્સવપ્રિય હતી; તે પુષ્કળ દુવા ખાતી; તેના હિત માટે મન્ત્રજાપ અને પૂજાઓ ચાલતી; પગપાળા યાત્રાઓ થતી રહેતી.

રાતે દરેક મંદિરે આરતીઓ ચાલતી અને નગારાં વાગતા, ઝાલરો બજતી.

લગ્નના ભોગસુખો નવા વરવહુને તગડા મળે તે માટે અઢાર કોમ હર્ષધેલી નહોતી બની પણ લગ્ન નિમિત્તે અઢાર કોમનું ભેગા થવું, હળવું-મળવું, હસવું-ખીલવું, મસ્તીભરપૂર થવું તેનો જે આનંદ અનુભવાતો તે એ લગ્ન-મેળા પાછળનો હૂંફાળો ઉદ્દેશ હતો.

કોઈ પણ કોમ કેમ ન હોય ? સહુ આત્મીયસ્વજનના ભાવથી હળીમળીને પ્રસંગો ઉજવતા.

વસુધા (વિશ્વ) ભાઈચારામય એક વિશ્વ ક્યારે બનશે ? વસુધાના માળામાં તમામ પંખીડાઓ ક્યારે સ્નેહભાવે ભેગા થશે ?

ભારતની પ્રજા ઘરના કોઈ પણ પ્રસંગને વતનમાં ઉજવે ત્યારે તો જરૂર આખું વતન સ્નેહભાવના મધુરસથી સિંચાઈ જતું.

શેઠ લોક વતનમાં પાંચ લાખ રૂ. ખર્ચ કરે તો તે બધા રૂપિયા વતનની અઢાર કોમોના ફાળે વહેંચાઈ જતા. પોતાનું ગૌરવ જાળવવા સાથે સહુને મળતા. ન હતો ત્યાં કોઈ દાતા કે ન હતો ત્યાં કોઈ યાચક.

હવે શેઠ લોક વતનને બદલે પોતાનો જ્યાં ધંધો વગેરે હોય, જ્યાં વર્ષોથી ઘરનું ઘર કરીને રહ્યા હોય, કદાચ વતનના ઘરે તાળું માર્યું હોય કે વેચી માર્યું હોય (કેવી મૂર્ખાઈ !) ત્યાં મહાનગરોમાં સંતાનોના લગ્નોત્સવ કરવા લાગ્યા છે. ઓબેરોય કે અશોકા જેવી વૈભવી હોટેલોમાં લગ્ન યોજે છે. બધું એક દિ' માં ત્યાં પતી જતું હોય છે. એક જ દિ' માં પાંચ લાખથી પાંચ કોડ રૂ. નો વ્યય થાય છે. આમાંથી એક પાઈ પણ વતનની અઢાર કોમને મળતી નથી. હવે એ રકમો સીધી પરદેશભેગી થાય છે.

અહીં શુદ્ધ ધીને બદલે આઈસ્ક્રીમની પ્લેટો ઉડાવાય છે. રંગીન કલરના પાણીના ફુવારાઓ ઊડતા હોય છે. પીરસનારા પ્રેમાળ કુટુંબીજનો-ભાઈ, ભાભી, બેન વગેરે હોતા નથી. અહીં મેલા, ઘેલાં, ગંદા માણસોને યુનીફોર્મ પહેરાવી દઈને 'કેટેરર્સ'ના રૂપમાં ફેરવાય છે.

એક ડીશનો ભાવ બે હજાર રૂપીઆ હોઈ શકે. માંડ પચાસ રૂ.નું ખવાય. બાકી બધું ફેંકી દેવાય. કૂતરાં ખાઈ જાય. ભિક્ષુકો જોતાં રહી જાય. તેમની ગરમાગરમ હાથ નીકળતી રહે; જેમાં વર-વહુના સુખ-શાન્તિ સળગી જાય.

નેતા અને અભિનેતાઓના લગ્નપ્રસંગોમાં વિલાસની પરાકાષ્ટા હોય છે. વિદેશી દારૂની મહેફીલો ચાલતી હોય. માઝા મૂકી દઈને સેક્સ બેફામ નાચતો હોય છે. આંતર-સૌન્દર્યના તો ભુકા બોલાઈ ગયા હોય છે.

આ દશ્યો જોતી વખતે તો એમ લાગે કે ભારતમાં ક્યાંય ગરીબી નહિ હોય; બેકારી વગેરે પણ નહિ હોય. પુષ્કળ દારૂ ઢીંચીને મદહોશ બનીને જ્યાં ત્યાં ચત્તાપાટ પડેલા, બેઢંગી હાલતના પોતાના સંતાનોને રાતે બે વાગ્યાના સુમારે માબાપો આવીને ટાંગાટોળી કરીને, ઊંચકીને, ગાડીમાં નાંખીને જ્યારે ઘરભેગા કરતાં હોય ત્યારે ભારતના ભાવીમાં છૂપાએલા સર્વનાશનો ગાઢ અંધકાર કલ્પનામાં ધસી આવે.

શહેરી લોકો પોતાના ઘરેલું પ્રસંગોને ગામડાઓમાં જ ઉજવે એટલે ગામડાંઓ કદી ભાંગતા નહિ; બલકે સદા માટે લીલાંછમ રહેતા. શહેરના લોકો વતનમાં આવીને ૮-૧૫ દિ' રહે એટલે ઘણા બધા ધાર્મિક અને સામાજિક ક્ષેત્રોની આર્થિક વગેરે જરૂરિયાતો પૂરી થતાં બધા ક્ષેત્રો પગભર થાય.

જૈનો પર્યુષણ પર્વની આરાધના કરવા માટે વતનમાં આવતા. ધામધૂમથી ધર્મારાધનાઓ થતી. નગરોમાં સાધુઓ હોય તો ય મહાજનો વતનમાં જઈને પર્વની ઉજવણી કરતા.

ભલે સંતાનોના શિક્ષણ, લગ્ન, ધંધો વગેરેના કારણે પ્રજાને શહેરોમાં ઠરીઠામ થવું પડે પણ પોતાના ધાર્મિક, સામાજિક પ્રસંગો તો વતનમાં જ કરવા જોઈએ; જેથી ગામડાંઓ ટકી રહે. તૂટી ન પડે.

કાશ ! આ વાત સાંભળવા આજે અચ્છા અચ્છા ધર્મી લોકો તૈયાર નથી. તેમની તેવી ભાવના હોય તો ય કૌટુંબિક મુશ્કેલીઓ નડતી હોય છે.

ભારતના પાા લાખ ગામડાઓમાં જ ભારતીય ભાતીગળ સંસ્કૃતિ, પવિત્ર અને શૂર પ્રજાનો પ્રાણ ધબકે છે.

કોઈ ગણિતબદ્ધ કાવતરું ગોઠવાયું છે જેના દ્વારા ગામડાનો ખાત્મો બોલાવીને 'ભારત'નો ખાત્મો બોલાવી દેવાનો હોય.

બે હાથ ઊંચા કરીને, બૂમ-બરાડા પાડતાં મારે કહેવું છે કે આ અપનાવેલો માર્ગ બહુ જોખમી છે, સર્વનાશી છે.

કેવી અવળી ગંગા વહેવા લાગી છે કે ગામડામાંથી પ્રજા નગર તરફ ધસી અને નગરોમાં વસી એટલે ન છૂટકે સાધુજનોને પણ નગરોમાં આવીને વસવું પડ્યું છે ! શું આનો કોઈ રસ્તો નહિ હોય ?

પણ સબૂર ! સહુ યાદ રાખજો કે એક વાર નગરો, મહાનગરો મહાયુદ્ધ કે કુદરતના કોપોમાં એવા ફસડાઈ પડશે કે નગરોમાંથી પુનઃ ગામડાંઓ તરફ દોટ મુકાશે. એટલે કહું છું કે કોઈ પોતાના વતનમાંથી પગ બહાર કાઢી લેજો નહિ.

આજે તો ગામડાઓ ભેંકાર બન્યા છે. તૂટી ગયા છે. ત્યાંના ધર્મસ્થાનો અસ્તિત્વનો જંગ ખેલે છે. તેનું રખવાળું કરનાર કોઈ નથી. આ બધું ખાસ કરીને જૈનકોમને લાગુ પડે છે. તેના મુનિઓના વિહારો નિર્જન બન્યા છે, કેમકે જૈનો અનેક મુસીબતોને કારણે - પ્રભુ વહાલા હોવા છતાં પ્રભુને મૂકીને-નગર ભણી ધન કમાવવા, સંતાનોને શિક્ષિત બનાવવા અને પરણાવવા દોડ્યા છે. એ અટકાવ્યા પણ અટકે તેમ નથી. ત્યાં બેકાર કે દુઃખી નવા જૈનો પણ વસવાટ કરવા માટે જવા તૈયાર નથી.

અરે, અમદાવાદ જેવા મહાનગરની કોટ વિસ્તારની પોળોમાંથી ઢગલાબંધ જૈનોએ બહાર-વિસ્તારમાં (પાલડી વગેરે) ઉચાળા ભર્યા છે.

જે બે પૈસા કમાયા તેમને ભોગોને માણવા માટે પોળ ફાવતી નથી. તેઓ બંગલાઓ, ફ્લેટો કે ફાર્મ પસંદ કરવા લાગ્યા છે. આથી પોળના મંદિરો પૂજારીને હસ્તક થયા છે. તે પૂજાદિક વિધિઓ કરે છે કે નહિ ? તે જોવાની વહીવટદારોને ફુરસદ નથી.

જ્યાં શ્રાવકો રહે નહિ ત્યાં સાધુ-સાધ્વીઓ કેવી રીતે રહે ? તેમણે ય પોળના ઉપાશ્રયો છોડ્યા છે. સોસાયટીઓના પોશ વિસ્તારોમાં પોતાની માલિકીના ફ્લેટો બનાવી લીધા છે !

હાય, આમાં સાધુત્વ શી રીતે ટકશે ?

આખો ને આખો સમય પલટાઈ રહ્યો છે.

મુખ્યત્વે ગામડાઓમાં રહીને આજીવન સાધના કરવાની વાત ખોરંભે પડી છે. શહેરો સાધુ-સાધ્વીઓથી ઊભરાવવા લાગ્યા છે, ત્યાં તેમની સમિતિઓ કે બ્રહ્મચર્યની વાડોની રક્ષા દુઃશક્ય બની છે. તેથી તેઓ જે ઘણી આઘીપાછી કરે છે તેના પ્રત્યાઘાત તેમના સંયમ-જીવન ઉપર એવા પડે છે કે તેમનું ખોખું જ રહે છે; પ્રાણ ચાલી જાય છે.

હવે આપણે મૂળ વાત ઉપર આવીએ.

વતનમાં લગ્નાદિક સામાજિક કાર્યો અને પર્વોની ઉજવણીસ્વરૂપ ધાર્મિક કાર્યો બડા ઠાઠથી પૂર્વે ઉજવાતા; તેથી ગામડાંઓને કેટલા બધા લાભ થતા તે આપણે જોયું.

હવે આ બધું શહેરોમાં ફેરવાઈ જતાં ગામડાંઓ કેવા ભાંગી ગયા છે ? અને શહેરોની અંદર ઉજવણી થવાથી ગામડાંઓમાં ઊભરાતી શેઠલોકોની સંપત્તિ હોટેલોમાં કેવી ઠલવાઈ રહી છે ? તે પણ જોયું.

ગામડીઆ ગરીબ લોકોને સહજ રીતે, સ્વમાનપૂર્વક વખતોવખત જે ઉત્સવો થવાથી શુદ્ધ ધીની મીઠાઈઓ ખાવા મળી જતી અને તેથી આરોગ્ય આપમેળે સચવાઈ જતું તે બધું હવે હોટલીઆ ગંદા અને પોષણહીન ખોરાકમાં, આઈસ્ક્રીમ વગેરેમાં ફેરવાઈ જતાં ગ્રામીણ પ્રજાને કેટલું મોટું નુકસાન થયું છે ?

પૂર્વે શ્રીમંત લોકો જો થોડોક પણ ધર્મ પામ્યા હોય તો પોતાની સંપત્તિ ધાર્મિક ઉત્સવોમાં વાપરતા. માનવતાવાદી શ્રીમંતો સમાજકલ્યાણમાં વાપરતા. પણ હવે તો આ બે ય દાનની નહેરો સુકાતી જાય છે. ઘણા બધા લોકો હવે પોતાની સંપત્તિનો લખલૂંટ વ્યય પરિવારના લોકોના લગ્નોમાં કરે છે. લાખો,

કોડો રૂપિયા એ ધૂમધામમાં, એની ભોજન-ડીશોમાં, દહેજમાં, પીકનીક ટૂરોમાં, હનીમૂનમાં વાપરી નાખવા લાગ્યા છે. આ દેશની આ ખૂબ મોટી કમનસીબી કહેવાય.

અરે, ધર્મદષ્ટિથી ધન ભલે ધર્મમાં ન વપરાય પણ માનવતાની દષ્ટિથી ધન જરૂરિયાતમંદોમાં તો ખર્ચવું જ જોઈએ. સરકારો કશું કરી શકે તેમ નથી, કેમકે ત્યાં ભરપૂર ભ્રષ્ટાચાર, સ્વાર્થ અને દિલની કારમી કઠોરતા હોય છે.

આજે પણ સખાવતી સામાજિક સંસ્થાઓ અને દયાળુ લોકોથી જ ગરીબ પરિવારો અને ગરીબો માટેની સંસ્થાઓ ચાલે છે. જો આ લોકો બધું બંધ કરે તો પ્રજામાં એવો ભયાનક ભૂખમરો પેદા થાય જેમાંથી સરકાર સામે બળવો થાય; જેમાં આખી સરકાર સ્વાહા થાય. (હા, એ સમય હવે મને દૂર જણાતો નથી.)

જ્યારે ૮૦ ટકા જેટલી ગરીબ, ગ્રામીણ, નિરક્ષર પ્રજા જીવન-મરણ વચ્ચે ઝોલાં ખાઈ રહી છે ત્યારે સુખી અને ધની માણસોની, શહેરીઓ અને શિક્ષિત લોકોની ફરજ થઈ પડે છે કે તેણે આ વર્ગને બધી રીતે સંભાળી લેવો જોઈએ. પોતાના તમામ ભોગ-વૈભવ અને વિલાસોને સ્થગિત કરી દઈને ધન વગેરેનો પ્રવાહ આ લોકો તરફ વાળી દેવો જોઈએ. તેમણે ચાર ગુણોને આત્મસાત્ કરવા જોઈએ : (૧) સંતોષ (૨) સાદગી (૩) કરકસર અને (૪) દેખાદેખીનો ત્યાગ.

આ પછી ભલે તેમની સુંદર પુણ્યાઈથી લક્ષ્મી ખૂબ મળે, તે બધી લક્ષ્મી તેઓએ પોતાના ભાઈ-ભાંડુઓ (ગરીબો) તરફ કોઈ પણ ભેદભાવ રાખ્યા વિના વાળી દેવી જોઈએ. ના, હાલની આ વિકટ સ્થિતિમાં અપરિગ્રહ વ્રત લેવાને બદલે વધુ કમાઈને વધુમાં વધુ દાન ગરીબો અને અબોલ પ્રાણીઓની અનુકંપા તરફ વાળવું જોઈએ. જો આવું કામ કરવાનું કોઈ ગૃહસ્થ ઈચ્છે તો હું તેને વિશિષ્ટ આશીર્વાદ દઉં; તે માટે ઉજાગરા કરીને મન્ત્રજાપ કરું. પણ સબૂર ! તે માણસ બીજી બધી રીતે સદાચાર-સંપન્ન હોવો જોઈએ.

અત્યારે ભામાશાહો, જગડૂશાહો, પેથડશાહો અને માઘકવિઓની પ્રથમ નંબરમાં જરૂર છે.

બીજા નંબરમાં ભગતસિંહો, મહારાણા પ્રતાપો, ઝાંસીની રાણી લક્ષ્મીબાઈઓ અને સુભાષચન્દ્ર બોઝોની જરૂર છે.

૫-૧૦ વર્ષ માટે દાનનો પ્રવાહ કદાચ મંદિરો, તીર્થો વગેરે તરફ ગૌણ કરાશે તો ચાલશે, અથવા જેટલું દાન ધર્મમાં તેટલું જ-કમસેકમ-દાન અનુકંપામાં વાળવાનું દરેક ઉદાર માણસોએ રાખવું પડશે.

એકપક્ષી દાન ગરીબોની આંતરડીમાં પેદા થયેલી આગમાં કદાચ ધર્મસ્થાનોને ભડચું કરશે. મૂર્તિઓનું ભંજન કરશે. શ્રીમંતો અને ગરીબો (બન્ને હિન્દુઓ) વચ્ચે યાદવી રમાશ. એથી ભારતીય પ્રજા બરબાદ થશે. અન્તે તેનો સર્વનાશ થશે. આમાં પછી ધર્મસ્થાનોની હસ્તિ કેવી રીતે રહેશે ?

હાલ તો રાષ્ટ્રની દાઝ, ગરીબો-પશુઓ પ્રત્યે કરુણા અને કુટુંબમાં નીતરતો સ્નેહભાવ પાયાની જરૂરિયાત જણાય છે. આ વિનાના ધાર્મિક ક્રિયાકાંડોમાં તેજ ઉભરાવવાની શક્યતા લાગતી નથી.

આ બધી વાતને નજરમાં રાખીને જો લગ્નાદિક પ્રસંગોમાં થતાં પુષ્કળ ધનવ્યય માટે અભિપ્રાય આપવાનો હોય તો મને એવું કહેવાનું મન થાય છે કે જ્યારે કરોડપતિઓ રોડપતિ બને અને લખપતિઓ સડક ઉપર આવી જાય તેવું આર્થિક મંદીનું વૈશ્વિક વાવાઝોડું જોરમાં - સતત - ફુંકાએલું હોય તો બધા પ્રકારના ખર્ચા-સામાજિક લગ્નાદિકના અને ધાર્મિક પ્રસંગોના-ઘટાડીને દરેક વ્યવહારો ગૃહસ્થોએ કરવા જોઈએ.

જો કે ભપકાદાર રીતે જાહેરમાં લગ્નો કે દીક્ષાઓ યોજવામાં બહુ મોટો એક લાભ એ છે કે તેમાં તે વર-વધૂ કે મુમુક્ષુના માથે જીવનને સુંદર જીવવાની જવાબદારી આવે છે. લોકોમાં જાહેર થયેલી વસ્તુ પોતાના સ્વભાવાદિના દોષથી જો નિષ્ફળ જાય; તેથી બન્નેને સ્વઘેર પાછા આવવાનું બને તો તેમની કીર્તિ રગદોળાય : આબરૂ ધૂળ ચાટતી થાય.

આ ભયથી તેઓ સ્વઘેર પાછા ન ફરે તો કતલની એ પળ નીકળી ગયા બાદ ફરી જીવનમાં (સાસરામાં કે સાધુપણમાં) સ્થિર થઈ જવાનું સૌભાગ્ય પ્રાપ્ત થાય. (પેલા બહોત ગઈ, થોડી રહી... કથાના ક્ષુલ્લક મુનિની જેમ)

પણ હવે જ્યારે બહુ મોટા ઠાઠ કરવાને બદલે અરિહંતદેવોની માતા કરુણાની સેવા-ગરીબો અને અબોલ જીવોના માધ્યમથી કરવાનો મુખ્ય અવસર છે ત્યારે તે વાતોને ગૌણ પણ કરવી પડે અથવા પૂર્વે કહ્યા મુજબ બે ય ક્ષેત્રોમાં ભરપૂર ધનવ્યય કરવાનો રાખવો પડે.

ટૂંકમાં ‘કરુણા’ ને તો જૈનનો બચ્ચો, જૈન શેઠ લોકો કદી ગૌણ કરી શકે નહિ.

હવે જો સંતાનોના લગ્નાદિક ઠાઠ સાથે ગામડે-વતનમાં થાય તેવી સ્થિતિ રહી ન હોય તો ધંધા-રોજગારવાળા નગરોમાં-પંચતારક હોટેલો વગેરેમાં તો ન જ કરવા જોઈએ.

બહુ ઓછા ધનવ્યયથી પતાવવાની દૃષ્ટિથી સમૂહ-લગ્ન જેવા આયોજનો હાલમાં જે ચાલી રહ્યા છે તે વાઈ રહેલા પવને પાડેલી ફરજરૂપ જણાય છે.

જેમ અર્થ અને કામની ચિંતાના કલણોમાં પૂરેપૂરા ખૂંપી ગયેલા લોકો રાષ્ટ્રરક્ષા કે ધર્મરક્ષા માટે બહાર ધસી આવી શકતા નથી;

જેમ ધર્મશાસ્ત્રે કહ્યા મુજબની મધ્યાહ્નકાલીન જિનપૂજા મધ્યાહ્નકાળે નહિ કરી શકવાથી વહેલી સવારે જ તે અનુષ્ઠાન કરવાની ફરજ પડે છે;

જેમ ક્ષત્રિયાદિ ચાર વર્ણો ભોજન, શિક્ષણ, વ્યવહારાદિ બધી બાબતોમાં એકરસ બની ગયા છે;

જેમ પુનર્લગ્નોની ધૂમ મચી ગઈ છે

તેમ સમૂહલગ્નો આવશ્યક બનવા લાગ્યા છે. બહુમત લોકોની આર્થિક સ્થિતિ સાવ નબળી પડવાથી આ વાત કર્તવ્યરૂપે ફેલાતી જાય છે.

ઠાઠ-ઠઠારા સાથેના વતનના લગ્નો ગમે તેટલા હિતકર જણાતા હોય તો ય હવે તે વાતોને આદર્શરૂપે જણાવીને બાકી બધી વાતે ચૂપ રહેવું ઠીક લાગે છે.

કેટલીક બાબતો એવી છે કે પ્રાચીન પરંપરાના મૂલ્ય તરીકે હોવાથી તેનો નિષેધ ન થઈ શકે અને અર્વાચીન જગતમાં તે મૂલ્ય ઊંધું વળી ગયું હોવાથી તેનું વિધાન પણ ન થઈ શકે. ‘સબ સે બડી ચૂપ’ ન્યાય અપનાવવો પડે.

સમૂહ-લગ્નની પ્રથા ગરીબ લોકોને ખૂબ ઉપકારક બની છે. ધનાઢ્ય શ્રીમંતો પણ પોતાના સંતાનોને તે રૂપ૦-પ૦૦-૧૦૦૦ રૂ. ના લગ્નોમાં જોડતાં હોવાથી ગરીબ માણસોની ગરિમા હણાતી નથી.

જે કાળમાં ઘરના સામાજિક વ્યવહારો કાઢવા માટે ૫ થી ૧૦ ટકાના વ્યાજથી નાણાં લાવવા પડે; જેને ચૂકવવા માટે ઘર, દાગીના વગેરે તો જપ્ત થાય પણ લેણદારને ઘેર કેટલીક રાત માટે પત્ની કે જુવાન કન્યાને ય મૂકવી પડે; એકાદ આંખ, એકાદ કીડની, એકાદ સંતાન વેચવું પડે એવા કાળમાં પરંપરાગત તમામ વ્યવહારને કદાગ્રહથી પકડી રાખવા અને તે રીતે કુટુંબોને બરબાદ થતાં જોયા કરવા એમાં માણસાઈનો છાંટો પણ ન કહેવાય.

૧૫ આખું વિશ્વ ભડકે બળે છે : શું કરવું ?

પર્યાવરણ (પશુરક્ષા, જલરક્ષા, વનરક્ષા, ભૂરક્ષા) નું સતત ચાલતું રહેતું ચક્ર સાવ અસંતુલિત થયું છે.

પૃથ્વી ઉપર માનવજાતે ઘોર અત્યાચાર કરીને ડીઝલ, પેટ્રોલ, ગેસ, ખનીજ, પાણી ચોવીસે ય કલાક કાઢીને પૃથ્વીને એટલી બધી અસંતુલિત બનાવી છે કે તેમાં પડેલાં વિરાટ પોલાણોને લીધે તે વારંવાર કમ્પિત થશે. લાખો જીવોને પોતાના પેટમાં ગરકાવ કરશે, લાખોને મારશે, ડુબાડશે, બેઘર કરશે, બરબાદ કરશે. ધરતી ઉપર રહેલા મહાનગરોને ધ્રુજાવીને ફેંકશે, પહાડોમાં તિરાડો પાડશે.

બીજી બાજુ કારમી ભોગલાલસાને તૃપ્ત કરવા ‘માણસ’ને પુષ્કળ ધનની જરૂર પડી એટલે તેણે મહાનગરો ઊભા કર્યા. આકાશને આંબતી ઈન્ડસ્ટ્રીઓ ઊભી કરી. તેણે મોટા પ્રમાણમાં આકાશ તરફ જે તેજાબ, એસીડ વગેરે ફેંક્યા તેણે ઓઝોનમાં સેંકડો કિલોમીટરોનું ગાબડું પાડ્યું. જેના દ્વારા સૂર્યની આગઝરતી ગરમીને કુદરત રોકતી અને ધરતીની જીવસૃષ્ટિની રક્ષા કરતી તે ઓઝોનના પાતળાં પડમાં ગાબડું પડતાં સૂર્યની આગ સીધી ધરતી ઉપર ત્રાટકી છે.

તે હિમાલયને ઓગાળશે. તે બરફના ધસમસતા પાણી દરિયામાં ખાબકશે. તેની વિરાટકાય ભરતીઓ આગળ વધીને આખા વિશ્વને ડુબાડવા માટે પ્રલયના રાક્ષસીરૂપે ધસી જશે.

વળી જ્યાં ને ત્યાં કુદરત કોપશે. લાખો હેક્ટરના જંગલો ભડકે બળશે. એમની જવાળાઓ આકાશને આંબી જશે.

કાં અતિવૃષ્ટિ દ્વારા કાં અનાવૃષ્ટિ દ્વારા કોડો માનવો અને પશુઓ તરફડીને મરશે.

વળી વિશ્વયુદ્ધ થશે; જેનાથી અબજો ડોલરોના નુકસાન સાથે જીવસૃષ્ટિ યાતનામય બનશે. વિજ્ઞાને જ ધરતી ઉપર રચેલું સ્વર્ગ વિજ્ઞાન વડે જ સફાઈ થશે.

વિશ્વના ૧૬૦ રાષ્ટ્રો ઓઝોનના પડમાં ગાબડું પડતાં સર્જાયેલી કારમી ગરમીના અકલ્પ્ય પરિણામો ઉપર ટૂંક સમયમાં ભેગા થવાના છે.

પૂર્વે આ હેતુથી ભેગા થયા હતા. નિષ્ફળ ગયા. ફરી વાર તે જ હાલત થશે. કારણ કે ઉપભોક્તાવાદની તીવ્રતા થવાથી આભ ફાટી ગયું છે. બધી કુદરતી વ્યવસ્થાઓ ઊંધી પટકાઈ ગઈ છે. હવે ક્યાં થીગડું દેવું ? પાછા ફરવાનું સાવ અશક્ય બન્યું છે. એ જ ભોગલંપટ અને ધનલંપટ રાષ્ટ્રોએ ખરાબ હાલત કરી છે; હવે એ શું તેને મિટાવી શકશે ? હવે તો સંભવિત ઘોર યાતનાઓમાં જીવસૃષ્ટિએ તરફડીને મરવું જ રહ્યું.

મને વિશ્વનું ભાવી અતિ ખરાબ દેખાય છે.

જો કે દેવાધિદેવ પરમાત્મા મહાવીરદેવે સ્વપ્નફળ-વર્ણન કરતાં આ રીતે ભયાનક ભાવીની આગાહી કરી છે. પણ ત્યાં એ વાત સૂચક છે કે તે ભયાનક ભાવીમાં બધું ખરાબ નહિ હોય. હા, ઘણું ખરાબ જરૂર હશે પણ કેટલુંક સારું પણ હશે. તેવું ‘સારું’ નું નિર્માણ કરનારા સંતો અને સજ્જનો પણ થવાના... મંદિરો અને તીર્થોમાં દેવોની જોરદાર પૂજાઓ થશે. એવું તો કેટલુંય સારું થશે.

હા, સારું થશે; પણ તે થોડું.

ખરાબ થશે તે ઘણું.

ભાવી વિશ્વને આ રીતે નજરમાં લેવાય તો નિરાશાના કાળાં ડીબાંગ વાદળો વચ્ચે થોડાક આશાના તેજકિરણો જોવા મળતાં મનને થોડીક ધરપત જરૂર થાય.

આવા કારણોસર મેં અન્તઃપ્રેરણા પામીને ‘ઈ.સ. ૨૦૦૭ પછીના ભવ્ય ભારત’ની કલ્પના કરી છે. તેનું પુસ્તક પ્રગટ થયેલું છે.

કરાળ કાળના અવળી ગતિએ ધમધમતા ચક્રને શી રીતે સવળી ગતિએ કરવું ? આ કામ ધર્મતત્ત્વ જ કરી શકે. પણ ચારે બાજુ નજર નાંખતાં એવું લાગે છે કે તપ, ત્યાગ, દયા, વિરતિ વગેરે ધર્મો પૂરબહારમાં ચાલી રહ્યા છે. હા, આમના કારણે જ વિશ્વ-વ્યવસ્થાઓનો મહાનાશ થઈ રહ્યો છે; પણ સર્વનાશ થતો અટકી ગયો છે.

ભલે. આ વાત એકદમ બરોબર છે. પરંતુ આ મહાનાશ પણ જોઈ ન શકાય એટલો બધો બેહદ છે અને કાતીલ છે. એટલે મહાનાશ પણ સુલટાઈને મહાવિકાસમાં પલટાઈ જાય તેવી સહુની અપેક્ષા કેમ ન હોય ?

તો શું કરવું ?

મને લાગે છે આ માટે વિશિષ્ટ કોટિના સ્વર્ગીય દેવનું અવતરણ કરવું.

આ અવતરણ બે પ્રકારના આત્માઓમાં થાય : (૧) શુદ્ધિમાન. (૨) પુણ્યવાન.

જેની પાસે આ બન્ને છે તે ખરેખર ખૂબ લઘુકર્મી મહાત્મા કહેવાય. આવો કોઈ આત્મા ધરતી ઉપર અવતરે અને તે વિધિવત્ મન્ત્રજાપ કરે તો દેવાગમન સુશક્ય બની જાય.

ભારતના કોક ખૂણામાં ક્યાંક તો કોઈ મહાત્મા જીવિત છે જેમની પાસે મન્ત્રોની આમ્નાય-વિધિ છે. હજી યતિ-સંસ્થા નામશેષ નથી થઈ પણ તેના છેલ્લા સુંદર અવશેષો વિદ્યમાન છે. વળી તેવા ગુપ્ત મન્ત્રોથી ભરેલા શાસ્ત્રો પણ વિદ્યમાન છે.

હજી કદાચ ‘શુદ્ધિ’માં અલ્પતા હોય તો ચાલે પણ દેવાગમન માટે ‘પુણ્ય’ તો પ્રચંડ જ હોવું જોઈએ. તેના વિના દેવાગમન શક્ય નથી.

કહેવત છે કે ભાગ્યશાળીને ભૂત રળે.

જે ચન્દ્રહાસ તલવારને બાર વર્ષની ઘોર સાધના કરીને પણ શંબૂક ન પામી શક્યો, ઊલટો હણાઈ ગયો તે તલવારને ક્ષણવારમાં મહાપુણ્યવાન લક્ષ્મણે હાથમાં પકડી લીધી.

ટૂંકમાં જેણે દેવાગમનની સિદ્ધિ મેળવવી હોય તે વ્યક્તિ મહાપુણ્યવાન હોવી જોઈએ.

એક વાર શત્રુંજય તીર્થના મૂળનાયક ભગવંત આદિનાથજીનું ડોકું મુસલમાનોએ ઘા મારીને ધડથી જુદું કરી નાંખ્યું. રાજસ્થાનના શેઠ તોલાશાને આ વાતની ખબર પડી. ખૂબ આઘાત લાગ્યો.

તે જ નગરના ઉપાશ્રયમાં વિદ્યમાન વિદ્યામંડનસૂરિજી પાસે જઈને વેદના વ્યક્ત કરી. સૂરિજીએ શેઠના ચાર દીકરાઓને બોલાવ્યા. લલાટ જોઈને છેલ્લા દીકરા કર્માશાને પસંદ કર્યો. તેનું લલાટ પુણ્યથી ચમકતું હતું.

સૂરિજીએ તેને ૬ માસની જબ્બર સાધના કરાવી. તેની મુખ્યતાએ બધી વિધિ થઈ. નૂતન જિનબિંબ ગાદીનશીન થયું. દુષ્ટ તત્ત્વો ભાગી છૂટ્યા.

અહીં મારે એ વાત કરવી છે કે કર્માશા અત્યન્ત પુણ્યવાન હતો એટલે સૂરિજીએ તેની પસંદગી કરી.

આજે દેવાગમન કરવા સિવાય વિશ્વને તીવ્ર યાતનાઓમાંથી ઉગારવું અશક્ય છે. સાધુ-સાધ્વીઓ ભલે સાધના કરે. પણ એક મહાપુણ્યવાન પ્રભાવક વ્યક્તિની પસંદગી કરીને તેની ઉપર સાધના અજમાવવી જોઈએ.

આવી વ્યક્તિઓ મન્ત્રજપાદિ ન કરે તો ય લક્ષ્મણની જેમ સિદ્ધિ પામી જાય.

અરે, આટલે દૂર ક્યાં જવું ? પૂ. હેમચન્દ્રસૂરિજી (શરૂમાં સોમચન્દ્રવિજયજી) ગુર્વાજાથી

હાજરાહજૂર મા સરસ્વતીની સાધના કરવા માટે અમદાવાદથી નીકળ્યા. ખંભાત પહોંચ્યા. ત્યાં રાતે સ્વપ્નમાં આવીને માએ વરદાન આપી દીધું : કાશ્મીર સુધી લાંબા થવાની કે મન્ત્રજાપ અને ઘોર તપ કરવાની ના પાડી દીધી !

બિયારા પાણિનીને વ્યાકરણની રચના કરવી'તી. તે માટે છત્રીસ વર્ષો સુધી સાધના કરવી પડી !
ક્યાં કલિકાલ સર્વજનું પ્રચંડ પુણ્ય ! કોઈ પુરુષાર્થ નહિ.

આવો કોઈ બત્રીસ લક્ષણો સાધુ જો દેવાગમનના દૃઢ સંકલ્પ સાથે બેસે તો કદાચ વિશ્વકલ્યાણ ધરતી ઉપર અવતરે.

પણ એમ લાગે છે કે તે નીચે પ્રમાણે અનુષ્ઠાનાદિ કરે તો વધુ સારું :

(૧) અખંડ ૨૧ ઉપવાસ કરે. (૨) સંપૂર્ણ મૌન રાખે. (૩) અણિશુદ્ધ બ્રહ્મચર્ય પાળે. લાગેલા સર્વદોષોનું પ્રાયશ્ચિત્ત કરે. (૪) કલાકો સુધી સ્વરૂપરમણ રહે. ભલે જપ ન પણ કરે. (૫) બને તેટલો ધરતીથી પણ નીચે ગુફામાં કે ભોંયરામાં રહે. જેથી ભવનપતિ આદિ દેવોનું સાન્નિધ્ય જલદી મળે. (૬) નારીમુખ ન જુએ. (૭) અરિહંતની તમામ આજ્ઞાઓનું બરોબર પાલન કરે. (૮) જરાય ઉચાટ ન કરે. અંતરમાં પ્રસન્નતા છલકાતી રહે. (૯) શક્ય તેટલી વધુ જાગ્રતિ સાથે રાતો પસાર કરે. (૧૦) સ્તવનો વગેરે ભાવવિભોર બનીને બોલે. (૧૧) દેવને આકર્ષવા માટે દીપક અને અત્તરની મહેંક ખંડમાં રાખે. (રખાવે.)

ના... કોઈ મન્ત્રસાધના નહિ પણ આત્મરમણતા : સ્વરૂપરમણતા : આજ્ઞાપાલનમયતા...

જે સમકિતી દેવો છે તેઓ આ મહાત્માથી ખેંચાઈ આવશે.

બસ... પછી તો બધું તે જ સંભાળી લેશે. વિશ્વહિત રાતોરાત થવા લાગશે.

ઉપસંહાર કરતાં મારા મનની વાત જણાવું કે, “શું આ સાધક તરીકે હું જ ન બેસી શકું ? જો કે મારી પાસે પૂર્વોક્ત સાધનાઓનું સત્વબળ નથી પણ પુણ્યબળ ખૂબ લાગે છે.”

મારા પુણ્યનો મોટો ચમકારો મેં ભારત સરકારના દસમી પંચવર્ષીય યોજના આયોજિત પદ હજાર નવા કતલખાના ઊભા કરવા સામે મેં આત્મવિલોપનની ધમકી સાથે જે ધ્રુજારો કર્યો તેથી એક જ માસમાં તે કાર્યક્રમને દિલ્હીની સરકારે મોકૂફ જાહેર કર્યો. સહુ માને છે કે, “આ અત્યંત આશ્ચર્યજનક સફળતા મળી છે.”

જો ખરેખર મારું પુણ્ય ખૂબ જોરદાર રીતે ઉદયવર્તી હોય તો મારે જ સ્વરૂપરમણ બની જવું જોઈએ.

તપોવનમાં નિર્માણ પામેલી સાધનાકુટિરના ભૂગર્ભમાં હું આઠ કલાક સ્વરૂપરમણ બનું તો મારા આત્મામાંથી પ્રસરતી ઊર્જાથી દેવાગમન શું ન થાય ?

જો મન્ત્રશક્તિથી દેવો પૂર્વે ખેંચાતા હતા તો સ્વરૂપરમણતાના અપૂર્વ અને ઉત્કૃષ્ટ અધ્યવસાયોની ઊર્જાથી તેઓ ન ખેંચાય ?

હવે જ્યારે ભસ્મગ્રહની વિદાય થતાં કાળનું બળ અનુકૂળ થયું છે ત્યારે કોઈ સાધનાથી વિશ્વકલ્યાણની આબોહવાનું નિર્માણ કેમ ન થઈ શકે ?

મસમોટા મન્ત્રજાપ મસમોટા મહાત્માઓ કરે. મારા જેવા તો આત્મભાવની- પરમાત્મભાવની મસ્તીમાં ઝૂમે, મૈત્રીભાવને આત્મસાત્ કરે તો ય ઘણું કામ થઈ જાય. હા, તેમાં મને પ્રચંડ પુણ્યોદયનો સાથ મળવો જોઈએ.

સ્વરૂપરમણ થવા માટે મને કેટલીક આવી પૂર્વભૂમિકા સમજાઈ છે.

અનંતકાળના ભવભ્રમણમાં જીવે અનંતી વાર વિરાધનાઓ કરીને અનંત પાપકર્મબંધ કર્યો છે. પણ

તેથી ય વધુ ખરાબ તો એ થયું છે કે તેણે તત્ત્વત્રયી કે રત્નત્રયીમાંના કોઈ પદાર્થની તીવ્ર અવિધિ, આશાતના, દ્રોહ વગેરે કરી દીધા છે. આથી તેનો વિરાધકભાવ થયો.

વિરાધનાથી બંધ થયો.

વિરાધકભાવથી અનુબંધ (સંસ્કાર) થયો.

ટૂંકમાં અનંત વાર તેણે પાપાનુબંધવાળા પાપકર્મનો ચીંકણો બંધ કર્યો.

દુર્ગતિના દુઃખો ભોગવીને પાપકર્મનો બંધ તો ઝટ તૂટે પણ પાપકર્મોનો અનુબંધ એટલે કે આત્મામાં એકરસ થઈને પડેલા સંસ્કારો તો ઝટ ન જ તૂટે. આથી બંધ ભોગવાય ત્યારે સંસ્કારો જાગ્રત થઈને નવા અનુબંધો તૈયાર કરતા જાય. આથી સંસારનો અન્ત આવી શકે નહિ.

બંધ એ ઉધઈ છે.

અનુબંધ તે ઉધઈની મહારાણી છે.

જો લાખો ઉધઈને કોઈ માણસ મારી નાંખે અને મહારાણી મરી ન હોય તો તે તરત બીજી લાખો ઉધઈને જન્મ આપે છે. અનુબંધ એ ઉધઈની મહારાણી છે.

પાપાનુબંધની જેમ પુણ્યાનુબંધ પણ હોઈ શકે. પણ તે જેટલો તગડો થાય તેટલું મોક્ષપ્રાપ્તિમાં સારું કહેવાય.

પાપાનુબંધોને તોડવા માટે દેવ-ગુરુની સાક્ષીએ તીવ્રભાવવાળી પ્રાર્થના જ ઉપાય છે.

આ પ્રમાણે પ્રાર્થના કરવી જોઈએ : (૧) મારા તમામ પાપાનુબંધો તૂટી જાઓ. (૨) મારી ઉપર જિનેશ્વરદેવોની આજ્ઞાનું સામ્રાજ્ય વ્યાપો. (૩) મને સાચું સાધુપણું પ્રાપ્ત થાઓ.

આમાંની પ્રથમ પ્રાર્થના ભૂમિશુદ્ધિ અંગે છે.

બીજી પ્રાર્થના સમ્યગ્દર્શનની પ્રાપ્તિ અંગે છે.

ત્રીજી પ્રાર્થના સર્વવિરતિધર્મની પ્રાપ્તિ માટે છે.

આટલું થયા બાદ ચાર અક્ષરના ‘અરિહંત’ પદની ધૂન શરૂ કરવી જોઈએ. એ રીતે અરિહંતમય બનવું જોઈએ.

અરિહંતદેવ સાથે અભેદ પ્રણિધાન ન થાય ત્યાં સુધી બીજો બધો પરિશ્રમ નિરર્થક બને છે.

ગીતામાં શ્રીકૃષ્ણે અર્જુનને કહ્યું છે કે, “અર્જુન ! તું મારું શરણ સ્વીકાર. પછી હું તને સર્વપાપોથી મુક્ત કરીશ.”

શરણ એટલે સન્મુખ થવું.

અરિહંતદેવના જપ, ધ્યાન, કાયોત્સર્ગ વગેરેથી અરિહંતદેવની સન્મુખ થવાય છે. એ થયા બાદ આપણને મિત્ર અને પવિત્ર કરવાનું તેમનું કાર્ય તરત જ શરૂ થઈ જાય છે.

ધોધમાર વરસાદ પડતો હોય ત્યારે જો ઘડો પાણીથી છલકાવી દેવો હોય તો તે ઊંધો પડ્યો છે તેને સીધો કરો. તેને વરસાદ તરફ (આકાશ તરફ) સન્મુખ કરો. જેવું તેનું મોં સન્મુખ થયું કે તરત જ - ક્ષણમાં જ - ઘડો પાણીથી ભરાઈને છલકાઈ જવાનો. વરસાદ તો પહેલેથી સતત પડતો જ હતો એટલે એને નવું કશું કરવાનું હતું નહિ. માત્ર ઘડાએ - ભરાઈ જવા માટે - તેની સન્મુખ થવું જરૂરી હતું. તે કામ થયું કે ઘટ જલપૂર્ણ થઈ ગયો.

મહાવીરદેવના શાસનની આ પ્રક્રિયા છે. અહીં ઈશ્વરને કશું કરવું પડતું નથી. આ પ્રક્રિયા બાઈબલમાં કહેલા વાક્ય મુજબની છે : **Ask and it shall be given. Knock and it shall be opened.**

જ્યાં અવતારવાદનું નિરુપણ છે ત્યાં આ તરત અને સહજ પ્રતિભાવની પ્રક્રિયા નથી. ત્યાં બારણું ખોલવા અને વસ્તુ દેવા માટે અંદરથી કોકને આવવું પડતું હોય છે. રામ, કૃષ્ણ વગેરેને ધરતી ઉપર અવતાર લેવો પડતો હોય છે. આવો અવતાર દુષ્ટોના નાશ માટે અને ભક્તોને સહાય થવા માટે લેવાય છે એવું કહેવાય છે. પણ આથી તો તે ઈશ્વરને રાગી કે દ્વેષીસ્વરૂપ કહેવાની આપત્તિ આવી જાય છે. માટે અવતારવાદનો નિષેધ કરતો જૈનમત ખૂબ વ્યવહારુ અને યથાર્થ જણાય છે. અસ્તુ.

જો કે અરિહંતદેવ (ઉપલક્ષણથી સિદ્ધ ભગવંત, આચાર્યભગવંત અને સાધુ ભગવંતનું શરણ સમજી લેવું)નું શરણ અનન્ય અને અકામભાવે લેવાય એટલે જ ઝડપથી સંસારનો અન્ત આવી જાય; પરન્તુ તીવ્રગતિએ અન્ત લાવવો હોય તો બે વાતો કરવી પડે : (૧) પોતાના તમામ દોષોની (દુષ્કૃતોની) ભારોભાર નિંદા. (૨) પરના તમામ ગુણોની (સુકૃતોની) ભારોભાર અનુમોદના. (યથોચિત પ્રશંસા)

દુષ્કૃતગર્હ : આ ભવમાં અને પૂર્વના ભવોભવના - તમામ (અનંતા) ભવોમાં જે પણ નાના-મોટા, મન, વચન કે કાયાથી, જાણતાં કે અજાણતાં પાપો કર્યા તે બદલ હૃદયના પશ્ચાત્તાપના તીવ્રતમ ભાવોથી આઘાત અનુભવવો : તે દોષોની આંસુ છલકાતી આંખો સાથે મનોમન કે ગુરુ સાથે નિંદા કરવી.

તે દોષોને તિરસ્કારવા, ધિક્કારવા... સ્વગત બોલવું, “ઓ અરિહંતદેવ ! મિચ્છા મિ દુક્કડં - હું માફી માંગું છું. મેં અતિ ભયાનક દોષો સેવ્યા છે. પૂરી નિષ્ઠુરતા સાથે સેવ્યા છે. આનંદથી-તીવ્ર રાગભાવથી-સેવ્યા છે. તું મને માફી આપ. આ દોષો ફરી નહિ સેવું. હું અકરણનિયમની આશંસા કરું છું. અહા ! હું કેવો નીચ, અધમાધમ, હલકટ, કુલાંગાર, પાપી જીવ ! મેં કેવા કેવા પાપો કરી નાંખ્યા ! મારી ખાનદાનીને પલિતો ચાંપ્યો ! મારી આબરૂને કાળા ડાઘ લગાડ્યા. મેં મારું જીવન સમૂળગું બરબાદ કરી નાંખ્યું.”

આવી ગર્હના પ્રભાવથી પેલા માછીમારે કલાકોમાં જ કેવળજ્ઞાન પ્રાપ્ત કરી લીધું હતું.

અરિહંતદેવને સન્મુખ રાખીને ભારે તીવ્ર પશ્ચાત્તાપપૂર્વક જે વારંવાર ક્ષમા માંગે છે તેના દરેક ક્ષણે કોડો ભવોમાં સેવેલા અબજો પાપકર્મોથી બાંધેલા પાપો ધોવાઈને સાફ થઈ જાય છે. (નિકાચિત કર્મો સિવાય.)

પ્રસન્નચન્દ્ર રાજર્ષિએ દુષ્કૃતગર્હથી સાત નારકોના દળીઆ સાફ કરી નાંખ્યા હતા.

આવી રીતે એક દિવસમાં સો, બસો, પાંચસો વાર સ્વદુષ્કૃતોની નિંદા કરવી જોઈએ. આ નિંદાને વધુ તીવ્ર-વધુ જોરદાર-બનાવવી હોય તો દોષો સેવવાથી ભવિષ્યમાં જે નારકાદિ દુઃખોના ડુંગર તૂટી પડવાના છે તેને વચ્ચે વચ્ચે યાદ કરવા. આથી દુઃખભીરૂ આત્મા એકદમ ગભરાઈ જશે. અને તીવ્ર ભાવે અરિહંત દેવનું શરણ લેશે : વળગી પડશે : જોરદાર રીતે માફી ઉપર માફી માંગશે.

અઘોરી બાવાને જોઈને બી ગયેલો બાબો તેની મમ્મીને કેવો બાઝી પડે છે? તેમ.

સેવેલા પાપોને લીધે આવી પડનારા નારકાદિના દુઃખોના આક્રમણના ભયથી કે સેવાઈ ગયેલા દોષોના કારણે આવતા શારીરિક, કૌટુંબિક વગેરે ત્રાસથી જે અરિહંત-શરણ લેવાય તે લોકોત્તર કોટિનું અદ્ભુત શરણ કહેવાય. આ શરણ જો એક ભવમાં વારંવાર લેવાય તો ધાર્યું પરહિત થવામાં વિકલ્પ રહે પણ સ્વહિત તો નિશ્ચિતપણે થાય.

સ્વહિત એટલે આગામી ભવે મહાવિદેહક્ષેત્રમાં કટ્ટર જૈનધર્મી માતાપિતાને ઘેર જન્મની પ્રાપ્તિ. (બોધિલાભ). આમાં મોક્ષ પામવા સુધીની બધી પ્રાર્થના આવી જાય છે.

આની સાથોસાથ જો આ સાધકનો પ્રયંડ પુણ્યોદય ચાલતો હોય તો તે અરિહંતદેવની કરુણાને સ્પર્શીને પરહિતનું કોઈ મોટું કામ કરી લે તો નવાઈ નહિ. એના મનમાં એ જે પરહિત માટે સંકલ્પ

મૂકે તે સફળ થઈ જાય. એને અન્તઃપ્રેરણા થાય. વચનસિદ્ધિ પ્રાપ્ત થાય. દેવસહાય પ્રાપ્ત થાય.

સુકૃત-અનુમોદના : અરિહંતશરણપૂર્વકની સ્વદુષ્કૃતગર્હા જોઈ.

હવે પરસુકૃતની અનુમોદના જોઈએ.

ગર્હા એ નેગેટીવ સ્વરૂપનો તીવ્ર ધર્મ છે.

અનુમોદના એ પોઝિટીવ સ્વરૂપનો તીવ્ર ધર્મ છે.

ગર્હા પાપનાશ કરે. પાપાનુબંધ તોડે.

અનુમોદના પુણ્યબંધ કરે. પુણ્યાનુબંધ જોડે.

જે સ્વદુષ્કૃતગર્હા કરશે તે પરસુકૃત-અનુમોદના કરશે જ. અન્યથા બેમાંથી એક આત્માસી હશે. આ બે એક સિક્કાની બે બાજુઓ છે. એક વિના બીજું હોઈ શકે નહિ.

જીવને મોક્ષ પામવા માટે માત્ર ગર્હા ન ચાલે. કેમકે તેથી અશુભનો ક્ષય થાય. પણ તે ક્ષય કરવા માટેની જે સામગ્રી (કલ્યાણમિત્ર ગુરુનો સંગ, મહાવિદેહ ક્ષેત્રની પ્રાપ્તિ કે દેવલોકની પ્રાપ્તિ વગેરે) છે તે પુણ્યબંધ વિના શક્ય નથી. એ પુણ્યબંધ અને પુણ્યાનુબંધ અનુમોદનાથી તૈયાર થાય.

પરસુકૃત-અનુમોદનાનું ક્ષેત્ર અત્યન્ત વ્યાપક છે.

પોતે સામાયિકાદિ સુકૃતો કેટલા કરી શકશે ? બીજાઓને કેટલા સામાયિક કરાવી શકશે ? બહુ થોડા.

જ્યારે બીજાઓના સામાયિકોની અનુમોદના કરાય તો કેટલા સામાયિકોની કરાય ? અનંતાનંત.

કેમકે ભૂત, ભાવી, વર્તમાનકાળના, પંદરેય કર્મભૂમિના તમામ સામાયિકો એટલે અનંતાનંત સામાયિકો. તે બધાની અનુમોદના.

આમ કરણ, કરાવણ કરતાં અનુમોદનનું ક્ષેત્ર અને તેનો કાળ ખૂબ વ્યાપક છે. હવે જો તે તમામ સામાયિકાદિ અનુષ્ઠાનની અંતરથી વારંવાર અનુમોદના થાય તો કેટલો પ્રચંડ પુણ્યાનુબંધી પુણ્યનો બંધ થાય !

અઢાર હજાર મુનિઓને વંદના કરવાસ્વરૂપ ગુણાનુમોદન કર્યું તો ચાર નારકો કૃષ્ણની તૂટી ગઈ.

એક બાજુ જોરદાર સ્વદુષ્કૃત ગર્હા હોય અને બીજી બાજુ જોરદાર પરસુકૃત-અનુમોદના હોય તો તે આત્મા ‘મહાત્મા’ બની જાય. આંતર-પરિણતિ એટલી બધી નિર્મળ બને કે દેવાગમન સુલભ બને અથવા તેની પોતાની ઊર્જા જેટલે પહોંચે ત્યાં સર્વત્ર સુખ-સમૃદ્ધિ, આબાદી થવા લાગે.

હવે સહુ જૈનાચાર્યો આ દિશામાં વિચારે તો સારું. જરૂર લાગે તો માણિભદ્રજી વગેરે દેવોના સ્થાનકોમાં (આગલોડ, મગરવાડા, ઉજજૈન) વિશિષ્ટ વ્યક્તિઓને બેસાડે.

કદાચ જપ, તપ વગેરે ગૌણ બને તો ય જો જિનાજ્ઞાપાલન- પ્રતિબદ્ધતા હોય અને આંતરપરિણતિમાં જિનશાસનરાગમયતા હોય અને લલાટે પુણ્યનું તેજ નીખરતું હોય તો તેવી વ્યક્તિઓને આ કાર્ય માટે પસંદ કરવી જોઈએ.

ભલા ! કાંક તો કરવું જ પડશે. ઉદાસીનતા તો નહિ ચાલે. એ નિષ્ક્રિયતા તો દુર્જનોની સક્રિયતા કરતાં ભૂંડી છે.

છેલ્લે કાવ્યપંકિત મૂકીને સમાપન કરું છું :

બાપદાદાની બાંધેલી ડેલી, હોય ફળીબંધ એક હવેલી.

ગામની ચિંતા ગોંદરે મેલી, એ નિરાંતે, ઢોળીઆ ઢાળી, લીંબડા હેઠે,

સહુ સુતા હોય એમ કાં લાગે ? આપણામાંથી કોક તો જાગે.....

૧૬ ભારત ફરી ગુલામીના કાતીલ ભરડામાં...

તા. ૨૯-૪-૨૦૦૧ સંદેશમાંથી સાભાર લેખક : દેવદત્ત

દત્તો પંત ઠેંગડીએ સરકારની લોકવિરોધી નીતિઓ સામે રણશિંગુ ફૂંક્યું છે.

ગયા અઠવાડિયે રાષ્ટ્રીય સ્વયંસેવક સંઘના નીડર અને વરિષ્ઠ નેતા શ્રી દત્તો પંત ઠેંગડીએ તેમના એક જાહેર પ્રવચનમાં શ્રી અટલબિહારી વાજપેયીના નેતૃત્વવાળી કેન્દ્રની રાષ્ટ્રીય લોકતાંત્રિક ગઠબંધન સરકારની આર્થિક નીતિઓ સામે લગભગ યુદ્ધનું બ્યુગલ ફૂંક્યું હતું. નવી દિલ્હીમાં ભારતીય મજદૂર સંઘની એક વિશાળ રેલી સમક્ષ બોલતાં શ્રી ઠેંગડીએ જાહેર કર્યું કે રાષ્ટ્રીય લોકતાંત્રિક ગઠબંધનની કેન્દ્રીય સરકારની ઘણી નીતિઓ જનતાદ્રોહી અને રાષ્ટ્રવિરોધી છે.

સરકારને તેની નીતિ બદલવા ફરજ પડાશે : શ્રી ઠેંગડીએ કહ્યું કે માત્ર સતર્ક અને જાગૃત જનસમૂહ જ કેન્દ્રને તેની વિશ્વવ્યાપાર સંગઠનની તરફદારી કરતી નીતિઓમાં ફેરફાર કરવા બાધ્ય કરી શકે છે. એટલા માટે હવે સરકાર સામે લોકપ્રિયતાના ધોરણે પણ જોરદાર આંદોલન શરૂ કરવું જોઈએ અને એમ કરીને સરકારને તેની નીતિઓમાં સુધારો કરવા, નીતિઓ બદલવા ફરજ પાડવી જોઈએ. અથવા તો સરકારને સત્તા પરથી હટાવી દેવી જોઈએ. સામૂહિક જનજાગૃતિ પેદા કરીને આ ભગીરથ કાર્ય પાર પાડી શકાય.

દેશભરમાં જાહેરસભાઓ યોજવાનો કાર્યક્રમ : મિ. ઠેંગડીએ દેશભરમાં ઠેરઠેર જાહેરસભાઓની હારમાળા યોજવાનો કાર્યક્રમ ઘડી કાઢ્યો છે અને તે લાંબી હારમાળાની અંતિમ અને સૌથી મોટી રેલી ઓગસ્ટ-૨૦૦૧માં યોજનાર છે. કેન્દ્રની રાષ્ટ્રીય લોકતાંત્રિક ગઠબંધન સરકારની નીતિઓ સામે યોજનારી જાહેરસભાઓની હારમાળાની સૌપ્રથમ જાહેરસભા આવતે મહિને યોજવામાં આવનાર છે. આ વખતે શ્રી ઠેંગડી દેશભરના કિસાનભાઈઓને સંબોધવાના છે અને રાષ્ટ્રીય લોકતાંત્રિક સરકારની વિશ્વવ્યાપાર સંગઠનની તરફેણ કરતી નીતિઓ આપણા દેશના કિસાનોના અહિતમાં કેવી રીતે છે એ વાત તેમને સવિસ્તર સમજાવવાના છે.

ભા.જ.પા. ઠેંગડીનો પ્રતિકાર કરવાના માર્ગે : રાષ્ટ્રીય લોકતાંત્રિક ગઠબંધન અને ભારતીય જનતા પાર્ટીએ પણ શ્રી ઠેંગડીનો જાહેરમાં સામનો કરવાનો નિશ્ચય કરી લીધો છે. આમાં ભારતીય જનતા પાર્ટીના મહામંત્રી શ્રી નરેન્દ્ર મોદીએ જ શ્રી ઠેંગડી સામે સૌ પ્રથમ જબરો પ્રહાર કર્યો છે. તેમણે કહ્યું કે, ભારતીય જનતા પાર્ટી શ્રી ઠેંગડીની ટીકાઓ સાથે સહમત નથી, કારણ કે શ્રી નરેન્દ્ર મોદીના મત અનુસાર તે ટીકાઓ ખૂબ જ વાંધાજનક છે. ભારતીય જનતા પાર્ટીના પ્રમુખશ્રીએ પણ કહ્યું કે શ્રી ઠેંગડી જે ભાષામાં વાત કરે છે અને જે શબ્દપ્રયોગ કરે છે તે ખૂબ જ અનુચિત છે.

વડાપ્રધાને સરકારની નીતિનું સમર્થન કર્યું : બીજું, આપણા વડાપ્રધાનશ્રીએ પણ શ્રી ઠેંગડીનું નામ લીધા વગર તેમની સરકારની નીતિઓનો જોરદાર બચાવ કરતાં કહ્યું છે કે આ નીતિઓ કેન્દ્રના પ્રધાનમંડળમાં લાંબી અને ઊંડાણપૂર્વકની ચર્ચાઓ કર્યા પછી જ તૈયાર કરવામાં આવી છે અને પ્રધાનમંડળે સર્વસંમતિથી આ નીતિઓનું સમર્થન કર્યું છે. વડાપ્રધાનશ્રીએ કહ્યું કે હવે આ તબક્કે તે નીતિઓને ઉલટાવી શકાય એમ નથી. જો કે આ નીતિઓના યથાયોગ્ય અને સુચારૂ અમલીકરણ માટે જો કોઈ સૂચન કરવાના હોય તો તે સૂચનોને તેઓ જરૂર આવકારશે. વડાપ્રધાનશ્રીએ તો આગળ વધીને એટલે સુધી પણ કહ્યું કે જો રાષ્ટ્રીય સ્વયંસેવકસંઘની નેતાગીરીની એવી ઈચ્છા હશે તો તેઓ વડાપ્રધાનપદેથી રાજીનામું આપી દેવા પણ તૈયાર છે.

આર.એસ.એસ. ઈચ્છે તો વાજપેયી રાજીનામું આપવા તૈયાર : ત્રીજું, પોતાની સરકારની

નીતિઓનો પોતે જ બચાવ કરે છે એ વાતથી પોતાને સંતોષ ન થતાં વડાપ્રધાન અટલબિહારી વાજપેયીએ અભૂતપૂર્વ કહી શકાય એવું વલણ અપનાવીને પોતાનું વક્તવ્ય ઘડીભર થંભાવી દીધું અને ભારતીય જનતા પાર્ટીની આ સંસદીય બેઠકમાં સરકારની નીતિઓ અંગે બોલવા માટે વિધિમંત્રી શ્રી અરુણ જેટલી અને નાણામંત્રી શ્રી યશવંત સિંહાને આમંત્રણ આપ્યું તથા સરકારની નીતિઓ વિષે શ્રી ઠેંગડીની ટીકાઓનો પ્રત્યુત્તર વાળવા કહ્યું.

ઠેંગડી અને વાજપેયીના મતભેદ નવા નથી : અહીં રાષ્ટ્રીય સ્વયંસેવક સંઘ અને ભારતીય જનતા પાર્ટીની સીધી અને સામસામી અથડામણ થાય છે એવું અર્થઘટન કરીએ તો તે કદાચ ખોટું નહિ ગણાય, પરંતુ આવા પ્રકારની અથડામણ એ કાંઈ આજે પ્રથમ પ્રસંગ ન હતો. ભૂતકાળમાં પણ આવી ઉગ્ર ચર્ચાઓ થઈ હતી, પરંતુ પછીથી બધું શાંત પડી ગયું હતું. આજે એમ માનવામાં આવે છે કે આજે શરૂ થયેલું આ યુદ્ધ કદાચ લાંબુ ચાલશે. વળી, શ્રી ઠેંગડી અને શ્રી અટલબિહારી વાજપેયી વચ્ચેના મતભેદ કાંઈ નવા નથી. આ મતભેદ દસેક વર્ષ જૂના છે અને એટલા માટે જ ભા.જ.પા.ના ટોચના નેતાઓએ શ્રી દત્તો પંત ઠેંગડીની યુદ્ધની બૂમોને બિનજરૂરી કે વધારે પડતું મહત્ત્વ નહિ આપવા નિર્ણય કર્યો છે.

ભારતે ડબ્લ્યુ.ટી.ઓ.ના સભ્ય શા માટે થવું જોઈએ ? : ભારતીય જનતા પાર્ટી અને રાષ્ટ્રીય સ્વયંસેવક સંઘ કે પછી શ્રી વાજપેયી અને શ્રી દત્તો પંત ઠેંગડી વચ્ચેના વિવાદનો પ્રકાર અને પરિણામ ગમે તે હોય તો પણ શ્રી દત્તો પંત ઠેંગડીના છેલ્લામાં છેલ્લા પ્રવચનમાંથી રાષ્ટ્રીય મહત્ત્વના ઘણા મોટા પ્રશ્ન ઊભા થાય છે અને ભારતની જનતા આ પ્રશ્નો પરત્વે આંખ આડા કાન કરી શકે નહિ. આમાં પાયાનો પ્રશ્ન તો વિશ્વવ્યાપાર સંગઠનમાં ભારતના સભ્યપદ અંગે રાજકારણીય આંટીઘૂંટીના સંબંધનો છે. આ તબક્કે એ વાત પણ નોંધવા યોગ્ય છે કે શ્રી દત્તો પંત ઠેંગડીએ માત્ર સરકારની આર્થિક નીતિઓની ટીકા કરવા પૂરતા પોતાને મર્યાદિત રાખ્યા નથી. તેમણે તો વિશ્વવ્યાપાર સંગઠનમાં ભારતના સભ્યપદની સાથે જ કિસાનવિરોધ, મજદૂરવિરોધી અને રાષ્ટ્રીય નીતિઓ વિરોધી મૂળ જોડાયેલાં છે એ વાત પર ખાસ ભાર મૂક્યો છે. તેમણે કહ્યું કે, ભારત પોતે જ વિશ્વવ્યાપાર સંગઠનના પાંજરામાં ચાલતું ચાલતું જઈ બેઠું છે અને તે કારણે જ આજની સરકારે આવી નીતિઓ અખત્યાર કરવી પડે છે. શ્રી દત્તો પંત ઠેંગડીએ એ વાતની પણ જાણકારી આપી કે વિશ્વવ્યાપાર સંગઠનનું સભ્ય બનવા માટે ભારત પર કેટલીક મહાસત્તાઓએ દબાણ કર્યું હતું. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો ભારત સરકારની વર્તમાન નીતિઓ માટે શ્રી દત્તો પંત ઠેંગડી ભારતના વિશ્વવ્યાપાર સંગઠનના સભ્યપદને જ વધારે જવાબદાર ગણાવે છે.

□□□માં અમેરિકા, યુરોપ અને જાપાનનું વર્ચસ્વ રહે છે : શ્રી દત્તો પંત ઠેંગડીના આવા વિધાનમાં ઘણું વજન પણ છે. વિશ્વવ્યાપાર સંગઠનમાં અમેરિકા, યુરોપ અને જાપાનનું વર્ચસ્વ છે, પ્રભુત્વ છે અને આર્થિક ફલક પર વિશ્વસ્તરે આ વિશ્વવ્યાપાર સંગઠન એક અદૃષ્ટ ખલનાયકનું કામ કરી રહ્યું છે. ભારતમાં તેની અનિષ્ટ અસરો છેક ૧૯૯૫થી શરૂ થઈ છે, કારણ કે રાષ્ટ્રની જનતાને વિશ્વાસમાં લીધા વિના જ ભારતે તે વખતે, ૧૯૯૫માં વિશ્વવ્યાપાર સંગઠનના ખરડા પર કોઈ અગમ્ય સંજોગોમાં દસ્તખત કરી આપ્યા છે.

□□□-ખરડો લોકતંત્રવિરોધી છે : જો વિશ્વવ્યાપાર સંગઠનના ખરડાનું ઉપરછલ્લું વિશ્લેષણ પણ કરીએ તો એમ દેખાઈ આવે છે કે મુક્ત વ્યાપારના સ્વાંગમાં તે એક ગુલામીનો દસ્તાવેજ છે. વિશ્વવ્યાપાર સંગઠનના ખરડાની શરતો અને તે અંગેના નિયમો માત્ર રાષ્ટ્રવિરોધી અને જનતાવિરોધી જ છે એવું નથી, પરંતુ તેમાં લોકશાહીવિરોધી નીતિઓ પણ અભિભૂત થયેલી છે. વિશ્વવ્યાપાર

સંગઠનના મૂળભૂત તત્ત્વવિચારમાં જ આવી માનવતાવિરોધી નીતિઓના મૂળ સંનિહિત છે. વિશ્વવ્યાપાર સંગઠનના સમગ્ર સંસ્થાગત માળખામાં, તેના બંધારણમાં અને કામ કરવાના તેના નિયમોમાં પણ આવા જ બંધન અભિયુક્ત છે. અહીં તો આપણે વિશ્વવ્યાપાર સંગઠનમાં ભારતના સભ્યપદથી આપણે માટે ઊભા થયેલાં રાજકીય બંધનો ઉપર જ ધ્યાન કેન્દ્રિત કરીશું.

૦૦૦ ની રચના પાછળ એકાધિકાર સ્થાપવાનો ઉદ્દેશ રહેલો છે : વિશ્વવ્યાપાર સંગઠન આજે વૈશ્વિકરણના ક્ષેત્રમાં એક અદ્યત્ન અને અનોખું શક્તિશાળી સંગઠન બની રહ્યું છે. તેની સત્તા સવિશેષ છે. વિશ્વવ્યાપાર સંગઠનમાં ભારતનું સભ્યપદ એ વિશ્વબેંક અને આંતરરાષ્ટ્રીય નાણાભંડોળ-વર્લ્ડબેંક અને આઈ.એમ.એફ. જેવા વિશિષ્ટ પદ્ધતિ નહિ ધરાવતાં બીજા ઘણાં વિશ્વસંગઠનના સભ્યપદ સાથે સરખાવી શકાય એવું નથી. વિશ્વવ્યાપાર સંગઠનની રચનાનો વિચાર જ અમેરિકા, યુરોપ અને જાપાન જેવા ખાસ વિકસિત દેશોના એકઠથ્ય વર્ચસ્વના વિસ્તાર, તેના મજબૂતીકરણ અને સ્થાયીકરણ સાથે સંલગ્ન છે. વિશ્વવ્યાપાર સંગઠન ઊભું કરવાનો મૂળ ઉદ્દેશ જ આ મહાસત્તાઓની સત્તા વિશ્વના અન્ય દેશો પર મુક્ત વ્યાપારના નામે પ્રભુસત્તા પ્રસ્થાપિત કરવાનો છે. વળી, મુક્ત વ્યાપારની વ્યાખ્યા પણ વિશ્વવ્યાપાર સંગઠનના બંધારણ-ખરડામાં ક્યાંય કરવામાં આવી નથી અને વિશ્વવ્યાપાર સંગઠને જ મુક્ત વ્યાપારની નવી વ્યાખ્યા આપમેળે જ ઘડી કાઢેલી છે.

૦૦૦-એક લોખંડી પાંજરું : વિશ્વવ્યાપાર સંગઠનના કેટલાક અનન્ય અને અનુપમ પાસાં નીચે જણાવવામાં આવ્યા છે. આ પ્રાવધાન મારકેશ સંધિના આધાર પર વિશ્વવ્યાપાર સંગઠનની રચનાનું દર્શન કરાવે છે. વિશ્વવ્યાપાર સંગઠનના ખરડા પર દસ્તખત કરતાં પહેલાં જ સભ્યદેશોએ તે બધા જ પ્રાવધાનોનું પાલન કરવાનું થતું હતું.

૧. વિશ્વવ્યાપાર સંગઠનના બધા જ પ્રાવધાનોનો અમલ તમામ સભ્યદેશોએ કોઈ પણ સંજોગોમાં કરવાનો રહેશે.

૨. આ એક લોખંડીમાં ઢાળેલું પાંજરા જેવું સાધન છે અને સભ્યદેશોએ તેમાં પાળેલાં પક્ષીઓની જેમ જ રહેવાનું છે. આ સંગઠન તેના ખરડાની મારફતે તમામ સભ્યદેશોની માત્ર આર્થિક નીતિઓ જ નહિ, પરંતુ ઘરેલું નીતિઓનું નિયમન કરે છે. ઉદાહરણ તરીકે, વિશ્વવ્યાપાર સંગઠનને તેના સભ્યદેશો માટે આર્થિક નીતિઓ બનાવવાનો અધિકાર છે. એટલું જ નહિ, પણ સભ્યદેશોના ઉત્પાદનોને બીજા સભ્યદેશોમાં વિસ્તરણ કરવા તથા આ સઘળા ઉત્પાદનોના ઉત્પાદનની પ્રક્રિયાને લગતાં પ્રાવધાન ઘડવાનો અધિકાર રહેશે. વિશ્વવ્યાપાર સંગઠનની સભ્યસ્થિતિથી દેશના સાર્વભૌમત્વના અધિકારો, દેશની પ્રભુસત્તા અને દેશના આર્થિક પ્રવાહો પર સીધા અને આડકતરાં બંધન ઊભા થાય છે. વિશ્વવ્યાપાર સંગઠન પોતે જ એમ માને છે કે પોતાના દ્વારા જ વ્યાખ્યાયિત કરાયેલા મુક્ત વ્યાપારના વિસ્તરણ માટે આવા બંધન ખાસ આવશ્યક છે. ઉદાહરણ તરીકે, મારકેશ સંધિ - વિશ્વવ્યાપાર સંગઠનનું નિયમન આ સંધિ અનુસાર થાય છે. આ સંધિ હેઠળ તો સભ્ય દેશના સત્તામાળખામાં પણ ફેરફાર કરાવી શકાય છે અને આવા ફેરફાર પાછળથી સંલગ્ન દેશની સંસદ દ્વારા અનુમોદિત કરવાના હોય છે. પરંતુ સભ્યદેશની સંસદ આવા ફેરફાર કરવાનો ઈન્કાર કરી શકતી નથી, કારણ કે તે વિશ્વવ્યાપાર સંગઠનની માંગણી હોય છે. જો સભ્યદેશની સંસદ વિશ્વવ્યાપાર સંગઠન દ્વારા સૂચવવામાં આવેલા ફેરફાર કરવા ઈન્કાર કરે તો તેનાથી મારકેશ સંધિના પ્રાવધાનને પ્રતિબદ્ધ બની રહેવાની સભ્યદેશની ખાતરીનો ભંગ થાય છે અને જો મારકેશ સંધિનું આ રીતે ઉલ્લંઘન કરવામાં આવે તો તે દેશની સામે શિક્ષાત્મક પ્રતિબંધ લાદી શકાય છે.

૦૦૦ તો સભ્યદેશના શાસન-માળખામાં પણ ફેરફાર કરાવી શકે છે : આમ વિશ્વવ્યાપાર સંગઠન

એ કાંઈ સીધુંસાદું પાંજરું નથી. પણ તે રાજકારણ તથા સત્તાનું નિયમન કરતો એક જબરદસ્ત કાયદો છે. આ રીતે વિશ્વવ્યાપાર સંગઠનનું સભ્યપદ એ ધરમૂળથી જ લોકશાહી મૂલ્યો પર કુઠારાઘાત સમાન છે. એક સાર્વભૌમ જનસત્તાધારી દેશની ત્યાં અવમાનના થાય છે.

વિશ્વવ્યાપાર સંગઠનની વિશ્વવ્યાપાર પદ્ધતિના નિયમો એટલા બધા પક્ષપાતી અને એકપક્ષીય છે કે આ નિયમોથી સત્તાના રાજકારણીને ભારે તાકાત મળી જાય છે. અમેરિકા, યુરોપ અને જાપાન જેવા અતિવિકસિત દેશો તથા બીજા વિકાસ પામેલા દેશોના હાથમાં સભ્યદેશોનું સત્તા-રાજકારણ એક પ્યાદું બની જાય છે.

વિશ્વવ્યાપાર સંગઠનના બંધારણીય ખરડાના પ્રાવધાનોનું અમલીકરણ અમેરિકા, યુરોપ અને જાપાન જેવા અતિવિકસિત તથા અન્ય વિકસિત દેશોના વર્ચસ્વ અથવા તેમના પ્રભાવ હેઠળ વિશ્વવ્યાપાર સંગઠનના સભ્ય વિકાસશીલ દેશોએ તેમની શાસનપદ્ધતિમાં ધરમૂળથી ફેરફાર કરવા પડે છે અને એમાં આવા સભ્ય દેશોના લોકપ્રિય રાજકીય તત્ત્વદર્શનની પણ ઉપેક્ષા કરવી પડે છે. આમાંથી જે સંજોગો ઊભા થાય છે તે લોકતાંત્રિક રાષ્ટ્ર ભાવના સાથે મેળ ખાતા નથી.

આર્થિક વૈશ્વિકરણના અનેક સ્વરૂપ હવે બહાર આવવા માંડ્યા છે અને વિશ્વવ્યાપાર સંગઠન કે જે અમેરિકા, યુરોપ અને જાપાનના પ્રભાવ હેઠળ મારકેટ સંધિના નામથી કામ કરે છે તે તેનું નિયમન કરવા ધસી આવે છે. વિશ્વવ્યાપાર સંગઠન એવી વૈશ્વિક અર્થપદ્ધતિ પેદા કરવા માગે છે કે જેમાં એકાધિકારયુક્ત કે સરમુખત્યારવાદી સ્વરૂપની શાસનપદ્ધતિની આવશ્યકતા રહે છે.

□□□ના સૂચન પ્રમાણે આર્થિકનીતિ ઘડવી પડે છે : સાચા અર્થની લોકશાહીનો અર્થ એ છે કે જ્યાં તે દેશની જનતા કોઈપણ આદર્શ અને સિદ્ધાંતોને વરેલા કોઈપણ રાજકીય પક્ષને કેન્દ્રમાં કે રાજ્યોમાં સત્તા પર બેસાડી શકે, પરંતુ હવે તો જો કોઈ ચમત્કાર થાય અને એવી તક ઊભી થાય કે જ્યાં લોકશાહીય રૂપે ચૂંટાયેલો રાજકીય પક્ષ સત્તા પર આવે અને તેના આર્થિક કાર્યક્રમો વિશ્વવ્યાપાર સંગઠનને માન્ય ન હોય તો તે પક્ષની સરકાર તેના હુકમો મુક્તપણે ભય વગર અમલમાં મૂકી શકશે નહીં. આમ જ્યાં સુધી ભારત વિશ્વવ્યાપાર સંગઠનનું સભ્ય છે ત્યાં સુધી તે આ સંગઠનને અનુરૂપ આર્થિક અને વ્યાપારિક નીતિઓ અપનાવવા બંધાયેલું છે.

સાર્વભૌમ પ્રભુસત્તા પર પણ □□□ તરખ મારે છે : આમ, વિશ્વવ્યાપાર સંગઠન એ તો એક એવી અદૃશ્ય અને સંવિધાનના પ્રાવધાન બહારની સત્તા છે કે જે લોકશાહી પદ્ધતિથી ચૂંટાયેલી સાર્વભૌમ મહાસત્તાઓની સત્તા પર પણ મર્યાદાઓ લાદે છે અને તે એટલે સુધી કે જો આ પ્રભુસત્તાઓની આર્થિક નીતિઓ વિશ્વવ્યાપાર સંગઠનના આધિપત્ય સાથે મેળ ખાતી ન હોય તો વિશ્વવ્યાપાર સંગઠન તેમાં ફેરફાર કરાવી શકે છે.

આ રીતે જોઈએ તો સભ્યદેશની જનતાના પોતાના દેશમાં કોઈપણ પક્ષની સરકારને સત્તાના સૂત્રો સોંપવાના અધિકારને ખૂબ જ સાંકડો બનાવી દે છે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો જ્યાં સુધી ભારત વિશ્વવ્યાપાર સંગઠનનું સભ્ય છે ત્યાં સુધી વિશ્વવ્યાપાર સંગઠનના સભ્યદેશોની ઈચ્છા પ્રમાણેના અનેકવિધ આર્થિક ઉદારીકરણ સાથે બંધબેસતી ન હોય એવી આર્થિક નીતિઓ અમલમાં મૂકવા માગતા કોઈપણ રાજકીય પક્ષ માટે તેના પોતાના દેશમાં પણ સરળતાથી સત્તા ચલાવવાનું મુશ્કેલ બની જાય છે.

વિશ્વવ્યાપાર સંગઠનના દરેક સભ્યદેશે વિશ્વવ્યાપાર સંગઠનના બંધારણ- ખરડાને અનુરૂપ હોય એવી જ આર્થિક અને વ્યાપારિક નીતિઓ અનુસરવી પડે છે, કારણ કે આવી નીતિઓ જ વિશ્વવ્યાપાર સંગઠનના મત પ્રમાણે મુક્ત વ્યાપારને માટે સાનુકૂળ બને છે.

હવે જો સ્પષ્ટપણે કહેવું હોય તો વિશ્વવ્યાપાર સંસ્થાનના સભ્ય થવા માટેના કરાર પર દસ્તખત કરવાની સાથે જ આ દસ્તખત કરનાર દેશ અગાઉથી જ બજારલક્ષી અર્થકારણનું તત્ત્વજ્ઞાન સ્વીકારવા બાધ્ય બની જાય છે અને વિશ્વવ્યાપાર સંગઠનનો સભ્ય હોય એવો કોઈપણ દેશ બીજા કોઈ પ્રકારનું આર્થિક ઉદારીકરણ અમલમાં લાવી શકતો જ નથી.

ઠેંગડીના મંતવ્ય સાથે સરકાર સહમત હોય તો પણ... : બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો ભારતના વર્તમાન શાસનમાળખામાં કેન્દ્રની રાષ્ટ્રીય લોકતાંત્રિક ગઠબંધન સરકાર શ્રી દત્તોપંત ઠેંગડીના મત સાથે સંમત હોય તો પણ અથવા તો વિશ્વવ્યાપાર સંગઠનથી વિરુદ્ધનો મત ધરાવતો કોઈ પણ સાચો અને લોકહિતલક્ષી પક્ષ સત્તા પર આવે તો તેણે પણ વિશ્વવ્યાપાર સંગઠન સાથે ભારતે કરેલા સભ્યપદ-કરાર અનુસાર આજની કેન્દ્રની શ્રી અટલબિહારી વાજપેયીના નેતૃત્વવાળી સરકારે જે આર્થિક નીતિ અખત્યાર કરવી પડી છે તેને જ મૂળભૂત રીતે ચાલુ રાખવી પડશે. વિશ્વવ્યાપાર સંગઠનના કોઈ પણ સભ્ય દેશમાં લોકશાહી પદ્ધતિથી ચૂંટાયેલી કોઈ પણ સરકારને માટે એવી આર્થિક નીતિ અમલમાં મૂકવાનું શક્ય જ નથી કે જે વિશ્વવ્યાપાર સંગઠનના ખરડાને અનુરૂપ ન હોય.

વિશ્વવ્યાપાર સંગઠનના સભ્યદેશે તેનું પોતાનું આર્થિક તત્ત્વજ્ઞાન અને આર્થિક આદર્શ છોડવા જ પડે છે. જે દેશો વિશ્વવ્યાપાર સંગઠનના ખરડાને અનુકૂળ આર્થિક વલણ અપનાવતા નથી તેમને માટે સત્તામાં ટકી રહેવાનું ઘણું મુશ્કેલ બની જાય છે. ભારતને માટે પણ આવું જ છે. જ્યાં સુધી ભારત વિશ્વવ્યાપાર સંગઠનનું સભ્ય છે ત્યાં સુધી તેણે વિશ્વવ્યાપાર સંગઠનની અલોકતાંત્રિક અને લોકતંત્રવિરોધી આર્થિક નીતિને અનુસરવું પડશે. શ્રી દત્તોપંત ઠેંગડીએ ઊભો કરેલો આ એક ગંભીર પ્રશ્ન છે. શું ભારતવાસીઓ આ બાબતે વિચારશે ?

•

૧૭

ઘડિયાળના કાંટાને પાછા ફરવું જ પડશે : પ્રગતિના સ્ટીમરોલરે સંસ્કૃતિનો વાળેલો ઈચ્છરઘાણ

જેનાથી આત્મામાં રહેલી પશુચેતના જાગ્રત થાય તેનું નામ પ્રગતિ.

જેનાથી આત્મસ્થ માનવચેતના જાગ્રત થાય તેનું નામ સંસ્કૃતિ.

પ્રગતિ જીવની અધોગતિ કરે છે.

સંસ્કૃતિ જીવની ઉર્ધ્વગતિ કરે છે.

પ્રગતિના પાયામાં સ્વાર્થ, ભોગલક્ષિતા અને ધનસંગ્રહ છે.

સંસ્કૃતિના પાયામાં જીવકુરુણા, ધર્મલક્ષિતા અને ગુણસંગ્રહ છે.

પ્રગતિ ભોગસુખાભિમુખ છે.

સંસ્કૃતિ ત્યાગસુખાભિમુખ છે.

પ્રગતિ ‘જડ’ વાદની ઉદ્ગાતા છે.

સંસ્કૃતિ આત્મવાદની ઉદ્ગાતા છે.

પ્રગતિમાં ઘણાને મરવું પડે.

સંસ્કૃતિમાં બધાને જીવવા મળે.

અહિંસા, સ્વાવલંબન અને સ્વાશ્રય સંસ્કૃતિના મુદ્રાલેખો છે.

હિંસા, પરાવલંબન અને પરાશ્રય એ પ્રગતિના અનિવાર્ય અનિષ્ઠો છે.

પ્રગતિ બહાર જુએ.

સંસ્કૃતિ અંદર જુએ.

સ્વામી વિવેકાનંદ પાસે આવેલા ચાર ગોરા શિષ્યોએ તેમને પૂછ્યું, “આપના ગુરુ ક્યાં છે ? અમારે દર્શન કરવા છે.”

સ્વામીજીએ કહ્યું, “જુઓ પેલી લાંબી ગેલેરીના એકદમ છેડે બેઠાં છે તે મારા ગુરુ છે.”

ગોરા શિષ્યો ત્યાં ગયા. એક કાળી ચામડી ધરાવતો, દાઢીવાળો માણસ જોયો. તે ચટાઈ વણતો હતો. જમીન ઉપર બેઠો હતો. ટૂંકમાં, ગરીબ ભિખારી જેવો જણાતો હતો.

ગોરાઓને લાગ્યું કે, “આ તો ગુરુજી નહિ જ હોય. ફરી સ્વામીજીને પૂછીએ.”

તેમણે સ્વામીજીને કહ્યું, “ત્યાં કાળોમેંશ, દાઢીવાળો, ભિખારી જેવો કોઈ માણસ બેઠો છે. આપના ગુરુ ત્યાં જણાતા નથી.”

ગંભીર બનીને સ્વામીજીએ કહ્યું, “એસ્તો મારા ગુરુદેવ છે.” પછી ઊંડો નિસાસો નાંખીને સ્વામીજીએ તેમને કહ્યું, “આ જ તમારા-અમારામાં મોટો ફરક છે કે તમે બહારનું જુઓ છો; અમે અંદરનું. તમે પેલા માણસને બહારથી કાળો દેખ્યો, પણ તેની અંદર રહેલા ગુણોની ઝાકઝમાળ ભરેલી સફેદાઈ ન જોઈ ! તમે મારા ગુરુદેવના ઝગમગતા આંતરસૌન્દર્યને દેખી ન શક્યા !”

બહારમાં જે દેખવું તે પ્રગતિની સીમા છે. સંસ્કૃતિ તો અંતસ્તલમાં ડૂબકી મારીને પહોંચાડે. ત્યાં પેટાળમાં પડેલા ગુણવૈભવનું દર્શન કરાવે. દ્રષ્ટાને ગુણી બનાવે. દુષ્ટ મટાડે.

ગાંધીજી, આઈન્સ્ટાઈન, અષ્ટાવક, ટૉલસ્ટોય વગેરે બહારથી કેવા કાળા હતા ? પણ.. પણ.. ભીતરમાં કેટલા બધા રૂપાળા હતા !

‘હિન્દસ્વરાજ’ પુસ્તકમાં ગાંધીજીએ ગોરા-બ્રિટીશ લોકોના સુધારાઓને સો સો ઝેરી સર્પોથી ભરેલા રાફડા કહ્યા છે. તેમણે સુધારાને ઘાંસણીના રોગ જેવો કહ્યો છે જે રોગની, મોતની પૂર્વ પળે જ ખબર પડે.

બાપુએ દરેક સુધારા(પ્રગતિ)ને કુધારો કહ્યો છે.

તેમણે પડકારભરી ભાષામાં કહ્યું છે કે, “અમારા દેશની પ્રજા હજારો વર્ષોથી જીવતી આવી છે. તે બધી રીતે પરિપક્વ બનેલી છે. તેની પાસે તેની આગવી જીવન-શૈલી છે. તે સર્વાંગસુંદર છે અને સર્વાંગસંપૂર્ણ છે. તેમાં કોઈ પણ સુધારાને લગીરે અવકાશ નથી.

મહેરબાની કરીને અમારી પ્રજાની કોઈપણ જીવાદોરીને સુધારવા (!) માટે હાથ લગાડશો નહિ. તમે તેના સહજ સુંદર રૂપ-રંગને વિકૃત કરશો નહિ.

કુદરત ગુલાબના ફૂલની પાંખડીઓને જે રીતે સુંદર તૈયાર કરે તે કામ માણસ ન કરી શકે. જો તે તેને વધુ સરસ (!) બનાવવા માટે મરડે તો દરેક પાંખડી ચીમળાઈ જાય; પછી કરમાઈ જાય; છેલ્લે તે ગુલાબમાં કીડા પણ પડી જાય.”

ગાંધીજીની વાત અક્ષરશઃ સાચી છે.

એમની વાતને જાપાનના ફોકુઆઓ નામના ખેડૂતે અક્ષરશઃ માન્યતા આપી છે.

તે જાપાનમાં બે એકર જમીન ધરાવતો ખેડૂત હતો. તેણે ભારતીય પદ્ધતિથી ખેતી કરી. ખૂબ સારો અને સ્વાદિષ્ટ પાક ઊતરતાં તે ભારત આવ્યો. સહુને એક જ વાત કરી કે, “તમે તમારી પરંપરાગત ખેતીને પકડી રાખો. આધુનિકતાનો - ફર્ટિલાઈઝર, જન્ટુનાશક દવાઓ વગેરેનો-બિલકુલ ઉપયોગ કરશો નહિ.”

આ વાત તેણે તત્કાલીન વડાપ્રધાન રાજીવ ગાંધીને કરી. ઘણા બધાને કરી. વડાપ્રધાને નારાજગી બતાવીને કહ્યું કે, “હવે પાછા ફરવાનું શક્ય નથી; કેમકે પુષ્કળ મૂડીરોકાણ થઈ ગયું છે !”

ફોકુઆઓ ભારતના ઘણાબધા નગરો વગેરેમાં ફર્યા. તેમણે ખેતી સિવાયના પ્રજાકીય જીવનપ્રવાહો જોયા. તે ખૂબ ખુશ થયા. તેણે કહ્યું, “બધી વાતે બધું બરોબર છે. કોઈ પણ ક્ષેત્રમાં કશો સુધારો કરશો નહિ. □□ □□□□□□.”

જળ : જનાવર : જમીન : જંગલનું પર્યાવરણ ચક્ર :

ભારતીય પ્રજાને જીવાડતા વિવિધ ઘટકોમાં શ્રેષ્ઠ ઘટક પર્યાવરણ-ચતુષ્ક હતું.

બારેય માસ નદી વહ્યા કરે. તેથી બે તટ ઉપર માણસથી ઊંચું ઘાસ અડાબીડ ઊગે. તેથી પશુઓ તગડા રહે. તેથી તેમના છાણથી ખેતી થાય. તેથી લાકડાં કાપવાં ન પડે. તેથી જંગલો નહિ કપાતા અડાબીડ રહે. તેથી વરસાદ પુષ્કળ થાય. તેના પાણીની થાપટો જો સીધી જમીન ઉપર પડે તો જમીન તૂટી જાય. તેના વિરાટ કટકા નદીના ધસમસતા પ્રવાહમાં જઈને નદીપટને સાંકડો કરીને પૂર લાવે. પણ વરસાદી થાપટોને જંગલના વૃક્ષો પોતાની ઉપર ઝીલી લે એટલે આવી કોઈ આપત્તિ ન આવતા નદીઓ બારે માસ ધસમસતી વહેતી રહે.

આમ થતાં બે તટે અડાબીડ ઘાસ ઊગે. તેને પશુઓ ખાઈને તગડા રહે... વળી પાછી આ ‘સાઈકલ’ આપમેળે ચાલવા લાગે.

અડાબીડ જંગલો થવાથી ધરતીમાં લાખો વૃક્ષોના મૂળીઆં અડાબીડ ઘન બને. તેઓ ધરતીમાં ઊતરતાં વરસાદ-પાણીને પકડી રાખે. તેમને સમુદ્રો તરફ ઝટ જવા ન દે. આમ ધરતીમાં જળભંડારો બને. એ જળને મૂળીઆં દ્વારા વૃક્ષો ખેંચીને ઠેઠ ઉપરના પાંદડાને પહોંચાડે. ત્યાંથી આકાશમાં તે પાણી ફુવારાની જેમ ચોમેર છંટાય. આથી આકાશમાં ભેજ ફેલાય. આથી પાણી ભરેલાં વાદળો નીચે ઊતરે અને અથડાઈને ધોધમાર વરસાદરૂપે વરસે.

આવી હતી પર્યાવરણની મસ્તી.

સ્વ. વેણીશંકર મુરારજી વાસુ કહે છે કે જો ભારતની તમામ નદીઓના પટ ઊંડા ખોદી નંખાય તો ગરીબોને રોજ મળે અને ઊંડા પટોમાં વરસાદનું પાણી ભરપૂર ઊતરી જતાં સમુદ્ર તરફ ધસમસતું ઘણું અટકી જાય. આવું માત્ર ત્રણ વર્ષ કામ ચાલે તો ભારતીય ખેડૂતો લાખો ટન અનાજ પકવીને ભારતની ભૌતિક તાસીર અદ્ભુત બનાવી શકે. કાશ ! મડદાનું પણ માંસ ખાવા તૈયાર પેલા ગીધડાંઓ આ કાર્ય થવા નહિ દે; કેમકે તેમાં તેમનું ‘ખાવાનું’ બધું બંધ થઈ જાય તેમ છે.

આ સંસ્કૃતિના ગરમાગરમ લાભોની વાત વિચારી.

પ્રગતિનું સ્ટીમરોલર ફરી વળવાથી આ પર્યાવરણ-ચતુષ્કની સહજસિદ્ધ સાઈકલ ખતમ થઈ ગઈ !

સૌ પ્રથમ નદી ઉપર બંધો બાંધવાની પ્રગતિ કરાઈ. તેણે બારમાસી નદી - વહેણોને રૂંધ્યા. સુકાયેલા નદીતટમાં કાંપ ભરાયો. બે ઈંચ વરસાદ થતાં તો પૂર આવવા લાગ્યા. હજારો ગામોના તરસ્યા લોકોની તરસ છીપાવતાં નદીજળ પૂર બનીને જીવ લેવા લાગ્યા.

ક્યારેક બંધો તૂટ્યા. અથવા તેમના જલભારથી ધરતીકંપો થયા. અબજો રૂપિયાનું નુકસાન થયું અને વખતોવખત હજારો લોકોના જાન જવા લાગ્યા.

બંધો બનાવવાથી મત્સ્યોદ્યોગ, વિલાસી શ્રીમંતો માટે વીજ-પ્રાપ્તિ અને સિમેંટ-લોખંડના વેપારીઓને પુષ્કળ કમાણી થઈ. ઓલા દુઃખીઆ ખેડૂતો અને ભૂખીઆ (તરસ્યા) પ્રજાજનોને ભાગે

થોડુંક આવ્યું. સુખીઆ લોકોમાં જ પાણી પતી જાય ત્યાં કેટલું ભાગે આવે ?

નદીઓ સુકાતાં ઘાસચારો બંધ થયો. તેથી પશુઓ મર્યા. તેથી છાણ બંધ થતાં જંગલો કપાયા. કેમકે તે વિના ઘરો અને રસોઈ બીજી શી રીતે થાય ? જંગલો કપાતાં વરસાદ ઘટ્યો, જલભંડારો સ્થગિત થયા. વન્ય પ્રાણીઓ અને વન્ય ઔષધિઓ નાશ પામી.

શત્રુઓને વિરાટ મેદાનો દ્વારા ધસી આવવાનું કામ સરળ થઈ ગયું.

જંગલો કપાતાં લાખો આદિવાસી લોકોનું ઘર ગયું, ફળફળાદિ ગયા. રોજી ગઈ. શું ન ગયું ? બધું લુંટાઈ ગયું !

હવે વરસાદી પાણીની થાપટો સીધી જમીન ઉપર ધસી આવી. જમીનના ટુકડાઓ થઈને નદીપટમાં પડ્યા. નદીના પટો સાંકડા થઈ ગયા. એ જ આપત્તિની સાઈકલ ચાલુ થઈ.

બંધ દ્વારા નદીમાં પ્રગતિ કરવા ગયા તેમાં પ્રાણીઓ અને માનવોના સુખની કેવી અધોગતિ થઈ ગઈ !

જેનાથી વિશ્વની, વિશ્વના સર્વ જીવજંતુઓની રક્ષા થાય છે; તેના સુખ, શાન્તિ અને સમૃદ્ધિ સદાબહાર ઝળહળતા રહે છે તે પર્યાવરણની સંસ્કૃતિને પ્રગતિ કરવાના નામે એવી તો મરણતોલ લપડાક મારી છે કે સમગ્ર માનવજાત મોતના મુખમાં ધકેલાઈ જાય તો નવાઈ નહિ.

પ્રગતિવાદીઓને લાગ્યું કે પર્યાવરણના ખોળે રમતું વિશ્વ અત્યંત કંગાળ છે, જડ છે, મૃતઃપ્રાય છે. એને ધબકતું કરવા માટે યંત્રવાદની સર્વત્ર પ્રતિષ્ઠા કરવી પડશે. અને હાય... એ યંત્રવાદનો આરંભ કોઈ ગોઝારી પળે સર્વત્ર શરૂ થયો. એનો વ્યાપ વધતા વધતા હવે તો રોબોટ માનવો, સુપર કમ્પ્યૂટરો, મિસાઈલો, અવકાશી યાત્રાઓ સુધી ક્યાંય દૂર સુદૂર પહોંચી ગયો છે.

તેણે આખા વિશ્વ ઉપર પોતાની જાળ બિછાવી દીધી છે.

જ્યાં હરિયાળા વૃક્ષોના જંગલો હતા ત્યાં સિમેન્ટના જંગલો ઊભા થઈ ગયા. આસ્ફાલ્ટ રોડો લાખો કિલોમીટરોના થઈ ગયા. કોડો ઈમારતો ઊભી થઈ ગઈ. યંત્રપ્રધાન નગરો ઊભા થયા. લાખો ઉદ્યોગો ધમધમી ઊઠ્યા. હજારો ઉદ્યોગનગરો ઊભા થઈ ગયા. વિજ્ઞાનની વસાહતો ઊભી થઈ ગઈ.

ઓલી સર્વજનહિતાય, સર્વજનસુખાય સાંસ્કૃતિક ખેતીનું, હરિયાળીનું, જંગલોનું નિકંદન નીકળી ગયું. અબજો લીટર પાણી આ ભૂતાવળની પાછળ હોમાઈ ગયું : વેડફાઈને બરબાદ કરાયું. રાક્ષસી યંત્રોની આયાત કરવા માટે જરૂરી હૂંડિયામણ મેળવવાના ઓઠા નીચે કોડો પશુઓની કતલ કરીને તેમના માંસ-ચામડાં વગેરેની નિકાસ કરવા દ્વારા પ્રજાની જીવાદોરી સમી પશુ-સૃષ્ટિને સાફ કરી દેવામાં આવી. પેપ્ટીસાઈડ્ઝના ઉપયોગ દ્વારા લાખો હેક્ટર ખેતીલાયક કમાઉ ધરતીમાતાને ગળે ટોટો પીસી નંખાયો.

ગામડાઓની, ગરીબોની અને અભણોની સંસ્કૃતિ સાફ થઈ. એની જગાએ શહેરોની, શ્રીમંતોની અને શિક્ષિતો (માત્ર બુદ્ધિ ઉપર જીવનારા બુદ્ધિજીવીઓ)ની પ્રગતિએ સર્વત્ર પંજો ફેલાવ્યો.

એના કારણે જમીનના પાણીના ભંડારો એસિડ, તેજાબ વગેરે દૂષિત તત્ત્વોથી પ્રદૂષિત થયા. ઊંચા આકાશને પણ એ ઉદ્યોગનગરોના યંત્રોના તેજાબી ધુમાડાઓ આંબવા લાગ્યા.

અરે; એમણે સૂર્યની ધરતી ઉપર ધસમસતી આવતી ગરમીને જે નિયંત્રિત રાખે છે તે ઓઝોનના પડમાં ગાબડું પાડી દીધું છે !

ઓ, ધરતીના છોરુઓ ! સાવધાન... આ ગાબડું ત્રણસો કિલોમીટર જેટલું મોટું થઈ ગયું છે. હવે સૂર્ય પોતાની આગ એટલી બધી અને એટલી ઝડપથી ઓકવા લાગશે કે હિમાલય વગેરેનો બરફ

ઝપાટાબંધ ઓગળવા લાગશે. તેના પાણી ગંગા નદીમાં ખાબકશે. ગંગા દ્વારા તે જળપ્રપાત સમુદ્રોમાં ઝીંકાશે. એથી સમુદ્રોમાં વીસ કિલોમીટરનો વ્યાપ ધરાવતી ભયંકર ઊંચી ભરતીઓ ગાંડીતૂર બનીને આગળ ધસમસશે. આ ભરતીઓના જળ દરિયા-કાંઠાના નગરોને તો પહેલી બે મિનિટમાં જ સ્વાહા કરી દેશે પણ આખા વિશ્વ ઉપર પ્રલયરૂપે તે ફરી વળશે. કોઈ જીવતું નહિ રહે.

હાય ! પ્રગતિ ! તારી સર્વનાશકતા !

મને કહેવા દો કે શ્રીમંતો-ભોગલંપટો જ આ સર્વનાશના મૂળમાં છે. તેમની કાતિલ કામભોગના સુખો ભોગવવાની લંપટતાએ તેમની નજર અઢળક ધનપ્રાપ્તિ તરફ વાળી. એટલું બધું ધન પામવા માટે તેઓએ ખૂબ ઉતાવળ કરી. તગારે નહિ, ટ્રકોએ પણ નહિ, ટ્રેઈનો ભરીને તેઓ ધન કમાવવા લાગ્યા. આ માટે જ તેઓ યન્ત્ર-આધારિત ઉદ્યોગોના નિર્માણ તરફ દોડ્યા. એમના દ્વારા એમણે પુષ્કળ પ્રદૂષણ પેદા કર્યું. વળી તેમણે ધરતીના તેલ, ડીઝલ, પેટ્રોલ, અરે.. પાણીના પણ ભંડારોને નીચોવી લેવાનું શરૂ કર્યું. આથી પોલાણ પામેલી ધરતી પોતાની સ્થિરતા ખોવા લાગી છે. ધરતીકંપો ઉત્તરોત્તર મહાવિનાશકારી થવા લાગ્યા છે. ઉપર આકાશને આંબીને પ્રદૂષણોની અગનજવાળાઓએ ઓઝોનમાં ગાબડું પાડી દીધું હોવાથી હવે સમગ્ર માનવજાત અને પશુસૃષ્ટિ અતિશય ભયાનક ગરમીમાં હોમાશે; અતિશય ભયાનક સામુદ્રિક પ્રલયોમાં ડૂબી જશે.

ઓ શ્રીમંતો ! તમારી ભોગલંપટતાજનિત ધનભૂખમાંથી જ આ સર્વનાશ સર્જાઈને રહેશે. હજી પણ જો તમે અર્થ અને કામમાં સંતોષવૃત્તિ કેળવી લો : ખૂબ સાદું જીવન જીવવા લાગો તો ધરતીમાતા ઉપરના અત્યાચારો બંધ થાય. પ્રદૂષણો દૂર થાય. કુદરતની સમતુલા બરોબર જળવાઈ જાય. તમે અને બધા સર્વનાશી પ્રલયનો ભોગ બનતા અટકી જાય.

સાદું જીવન, સંતુષ્ટ જીવન, મર્યાદાયુક્ત જીવન, પાપભીરુ અને પરલોકદ્રષ્ટા જીવન એ સાંસ્કૃતિક જીવન કહેવાયા. તે કાળમાં પ્રજા ખૂબ ચેનથી જીવતી હતી. પણ પ્રગતિવાદીઓ તેમાં પ્રગતિનું ડહાપણ કરવા ગયા... અને તેથી સર્વનાશની ખાઈ તરફ જીવ-સૃષ્ટિએ દોટ મૂકી દીધી.

ધિક્કાર હો, એ પ્રગતિવાદનો...

ફરી સહુ સત્કાર કરો; સાંસ્કૃતિક જીવનશૈલીનો.

હવે તો અસંતોષ, ઈર્ષ્યા, લંપટતા, લાલસા, ખૂનખરાબા, અવ્યવસ્થા, અંધાધૂંધી, અરાજકતા વગેરેને જન્મ દેતી પ્રગતિવાદની ભૂતાવળને ખતમ કરવી પડશે અને જે માણસને ગુણવાન, સન્તુષ્ટ, મર્યાદાસંપન્ન, પરહિતચિંતક, દયાળુ, કરુણાર્ત, ત્યાગી, તપસ્વી બનાવે છે તે ધર્મતત્ત્વની પુનઃ પ્રતિષ્ઠા કરવી પડશે. આ એક જ વસ્તુ એવી છે જે સર્વનાશી ઉપભોક્તાવાદને અને તેના અનિષ્ટ પરિણામોને ‘રૂક જાવ’નો આદેશ આપી શકે.

જો હજી પણ ધર્મતત્ત્વની ઉપેક્ષા થશે તો પ્રત્યેક ક્ષણે આગળ ધસમસતી પ્રગતિ બહુ જલદી વિશ્વનાશ કરશે : વિશ્વયુદ્ધો લાવશે : વિશ્વમાં સર્વત્ર આતંક મચાવશે.

સંસ્કૃતિ સર્વરક્ષણકારિણી છે.

પ્રગતિ સર્વજીવહારિણી છે.

પ્રગતિની ભયાનકતા :

કહેવાતી પ્રગતિ કેવી વધુ ને વધુ કલણમાં માણસને ઉતારતી જાય છે ? તેનો દાખલો દઉં.

પરંપરાગત ભારતીય બીજમાં પ્રગતિ કરવા માટે તેને ‘હાઈબ્રિડ’ કર્યું. બેશક, આથી પુષ્કળ વધુ

પ્રમાણમાં અનાજ પેદા થવા લાગ્યું પણ તે સ્વાદરહિત થયું અને તેનામાં રોગપ્રતિકારશક્તિ જોવા ન મળી. આમ થતાં તે બીજના છોડ ઉપર ઢગલાબંધ જંતુઓ પડ્યા. તેમને મારવા માટે દવા છાંટી. તેનાથી જંતુ મર્યા ન મર્યા કે દાદા બનીને જીવતા રહ્યા એ બીજી વાત, પરંતુ આ દવાવાળું અનાજ ખાવાથી માનવજાતને કેન્સર વગેરે જીવલેણ રોગો થયા. આથી માણસ મર્યા. એણે કુટુંબીજનોને રઝળતા કરી દીધા!

જોયું ને, પ્રગતિનું ભીષણ ચક્કર !

દરેક પ્રગતિમાં આવું બને છે. આના કરતાં પરંપરાગત-સાંસ્કૃતિક બીજ કેટલું સારું !

બળદ અને ટ્રેક્ટર :

પરંપરાગત સંસ્કૃતિમાં બળદ હતા; જેના દ્વારા બીજો બળદ મળતો હતો.

અહીં વૃક્ષ હતું; જેની એક ડાળ કપાય તો વૃક્ષ બીજી ડાળ પેદા કરી દેતું હતું.

સંતાન સંતાનને પેદા કરી આપતું. ફળ ફળને પેદા કરતું.

હવે પ્રગતિની વાત જુઓ. ત્યાંથી બળદ ગયો અને જે ટ્રેક્ટર આવ્યું તે કાંઈ નવું ટ્રેક્ટર પેદા કરી શકતું નથી. વળી ‘બળદ’ની પ્રગતિ કરીને જે નવો બળદ (કોસ-બ્રીડિંગવાળો) પેદા થાય છે તેને ખૂંધ નહિ હોવાથી ખેતી માટે તે નકામો બની જાય છે. આમ ઝટ તે કતલને પાત્ર બને છે.

કોસ-બ્રીડિંગ દ્વારા ગાયમાં પ્રગતિ કરવા ગયા તો તે ગાય દૂધ ઘણું આપવા લાગી, પણ તે સ્વાદરહિત અને શક્તિરહિત થયું. વળી તે ગાય સ્વદેશી ગાયોમાં રોગો ઉત્પન્ન કરીને તેમનો કચ્ચરઘાણ કાઢવા લાગી. વળી તેને એરકન્ડિશન્ડમાં રાખવી પડે. આવી સવલતો દ્વારા તે ખૂબ મોંઘી પડી. તેનો દૂધ દેવાનો કાળ ઓછો હોવાથી જેવી તે વસૂકી જાય કે તરત માંસભરપૂર તે ગાય કતલખાના ભેગી થતાં માંસાહાર ખૂબ વધ્યો.

ભારતીય ગાય કેવી નિર્દોષ, પ્રેમાળ અને સર્વ રીતે સુંદર છે ! શું કમાયા તેનામાં કોસ-બ્રીડિંગની પ્રગતિ કરીને !

મકાનોના બાંધકામો :

કેવા મજાના, ટકાઉ, અહિંસક મકાનો હતા; પરંપરાના !

ગુજરાતમાં ઈ.સ. ૨૦૦૧ની ૨૬મી જાન્યુઆરીએ થયેલ ધરતીકંપમાં પ્રગતિ પામેલાં મકાનો કેવા ધરાશાયી થઈ ગયા ?

પરંપરાગત મકાનો ગારમાટી અને ચૂનાના મિશ્રણવાળા હતા. ચૂનો જેમ જૂનો થતો જાય તેમ તેની પક્કડ વધુ ને વધુ મજબૂત થાય. આથી ધરતીકંપમાં તે મકાન ઝટ તૂટી ન જાય.

પ્રગતિનો ભોગ બનેલું ‘મકાન’ ઈંટ-સિમેન્ટનું થયું, ભૂકંપના આંચકે ધરાશાયી બન્યું.

પ્રજાને દુકાળના સમયમાં પીવાના પાણીની તકલીફ પડતી નહિ, કેમકે વરસાદનું પાણી વર્ષ, બે વર્ષ સુધી મજેથી ધરવપરાશમાં ચાલે તેટલું પરંપરાગત ટાંકામાં પહેલેથી ભરી લેવાતું. આ પદ્ધતિ સાવ સાદી, ખર્ચ વિનાની, અદ્ભુત હતી. ટાંકામાં પ્રગતિ થઈ. ટાંકીઓ આવી. એનાથી પ્રજાનો હેતુ બર ન આવ્યો. દુકાળ ભયાનક નીવડવા લાગ્યો.

ટાંકાની રચના એવી હતી કે તેમાં કોઈ પ્રકારના જીવ-જંતુ થાય નહિ. અને ટાંકીમાં? અરે, વાત જ કરો મા.

નારીમાં પ્રગતિ :

નારીમાં પ્રગતિ કરીને નારીને કેવી બેહાલ કરી નાંખી ! રસ્તે રખડતી, રઝળતી કરી મૂકી. એના

ગૌરવને ખતમ કરી નાખ્યું. પરંપરાગત રીતે નારી ઘરનું રત્ન હતું. એ નારાયણી હતી. ઘરની રાણી હતી. ભારે દબદબાથી ઘરની માલિકણ તરીકે રહેતી. પુરુષે કમાવેલા ધનનો વ્યવહાર એ કરતી. એને સૂર્યના કિરણો પણ અડી શકતા નહિ. એ કોઈની ગુલામ ક્યારેય થતી નહિ. એ પુરુષની ભોગ્યા ન હતી, રક્ષા જરૂર હતી. એના સૌન્દર્યનો કોઈ શિકાર કરી ન લે તે માટે તેનો પતિ સદા તેનું રક્ષણ કરતો. આથી જ તે વર્ણસંકર પ્રજાને પેદા ન કરતાં વીરપુત્રો કે સંતપુત્રોને પેદા કરતી.

નારીને ‘ઘરની ગુલામડી’ કહેવડાવીને સ્વતંત્રતા બક્ષવાની પ્રગતિએ નારીના કેવા હાલહવાલ કરી દીધા છે ? તે પ્રત્યક્ષ છે. મિસ ઈન્ડિયા, મિસ વર્લ્ડના બિરુદના ઓઠાના આકર્ષણે લાખો રૂપસુંદરીઓને ઘરની બહાર લાવી દેવાની પ્રગતિ કરવામાં નારીની કેવી અધોગતિ થઈ ! હવસખોર પુરુષજાત દ્વારા તેની કાયા ચૂંથાઈ, તેનું શિયળ ભ્રષ્ટ થયું. તે મવાલી, દુરાચારી, વ્યસનલંપટ સંતાનોની મા બનવા લાગી.

આયુર્વેદમાં પ્રગતિ :

જે આયુર્વેદને પાંચમો વેદ કહેવાતું તેમાં પ્રગતિ કરવાના ઓઠા નીચે એલોપથી વિજ્ઞાનનું સાંકળિયું કર્યું. એલોપથી વધતી ગઈ અને આયુર્વેદે તેનું મૂળ સ્વરૂપ ગુમાવી દીધું. ‘આરોગ્ય’નું સાધક આયુર્વેદ પોતાનું જ આરોગ્ય ગુમાવી બેઠું ! હવે આયુર્વેદના ડોક્ટરો સ્ટેથેસ્કોપ, બ્લડપ્રેશર મશીન, થર્મોમિટર રાખતા થયા. તે રીતે તેમણે નાડીપરીક્ષા વગેરેને જીવલેણ ફટકો મારી દીધો.

અરે કબડ્ડી કે ગિલ્લીદંડો અમારી સસ્તા મફતના ભાવની સંસ્કૃતિ હતી. તેની પ્રગતિ કરવાના નામે ક્રિકેટ અને વિડિયોગેમની મોંઘીદાટ વસ્તુ ગોઠવીને ગ્રામીણ અને ગરીબ પ્રજાનું મનોરંજન ભાંગીને ભૂકો કરી દીધું.

શિક્ષણમાં પ્રગતિ :

પરંપરાગત શિક્ષણ ‘આત્મા’ આધારિત હતું. માણસને દોષોની ખરાબી અને ગુણોની સુવાસ શિખવાડતું. એ ભૌતિક સુખો તરફ નફરત કરાવીને માણસને ‘માણસ’ બનાવતું, ગુણવાન બનાવતું, ઈન્સાન કે મહાન બનાવતું.

શિક્ષણમાં પ્રગતિ કરવા માટે ધરતી ઉપર ઊતરી પડેલા મેકોલે, ટ્રાવેલિયન વગેરેએ ગુણ-દોષને મહત્ત્વ દેવાને બદલે ‘જડ’ અણુપરમાણુ-આધારિત સુખદુઃખને મહત્ત્વ આપી દીધું. ‘સુખ સારું’, ‘દુઃખ ખરાબ’ એવો સંદેશ દઈને માનવજાતને ભોગસુખલંપટ બનાવી, દુઃખભીરુ બનાવી. એથી તે મવાલી, માફિયા, વ્યસની બની. તેણે આત્મતત્ત્વનો ઉજાસ ગુમાવી દીધો.

પરંપરાગત શિક્ષણનું પ્રાણતત્ત્વ ધર્મ હતો. પ્રજાને ‘ધર્મ’ શિખવાડતો. આથી પ્રજા સદાચારી અને સ્વાભિમાની બનતી. અન્યાય સામે મુકાબલો કરતી. પ્રગતિવાદી શિક્ષણે આ બધી વાતનો ખો કાઢી નાંખ્યો. પ્રજામાંથી ધર્મ જતાં તે રાક્ષસ કે શેતાન બની. પરંપરાગત શિક્ષણ માત્ર અક્ષરજ્ઞાનાદિ પૂરતું હતું. બાકી તો આજીવિકાર્થે ભણવાનું હતું નહિ, કેમકે બાપીકો ધંધો લોહીમાં વારસાગત રીતે ઊતરીને આપમેળે આવડી જતો. શિક્ષણમાં ‘પ્રગતિ’નું ચક્કર ઘાલીને, તદ્દન નકામું શિક્ષણ આપીને દરેક બાળકની પ્રારંભની ૧૮ વર્ષની અમૂલ્ય જિંદગી બરબાદ કરાઈ રહી છે. આ ભોગલક્ષી શિક્ષણ છે, પેલું આત્મલક્ષી-યોગલક્ષી હતું.

પરંપરાગત જીવનશૈલી ઋષિ-કૃષિ-સંસ્કૃતિ-આધારિત હતી. આજની પ્રગતિવાદી જીવનશૈલીમાંથી ઋષિની હકાલપટ્ટી કરાઈ છે અને કૃષિને ગળે પ્રગતિનો એવો ફાંસલો ભીંસાવ્યો છે કે તે બિચારી મરીને જ રહેશે.

અનાજ અને દૂધમાં (કૃષિ અને પશુ મરતાં) પરાવલંબન એટલે ભારતીય પ્રજાની સંપૂર્ણ ગુલામી.

અર્થકારણમાં પ્રગતિ :

ભારતીય અર્થતંત્ર અહિંસા, સ્વાવલંબન અને સ્વદેશી-આધારિત હતું. અર્થકારણ પર પ્રગતિના નામે તેને હિંસક, પરાવલંબી અને વિદેશ-આધારિત બનાવી દેવાયું છે. આથી અર્થતંત્રની કરોડરજજુ તૂટી ગઈ છે. એના અત્યંત કટુ પરિણામો ભારતીય પ્રજા ખૂબ ખરાબ રીતે ભોગવી રહી છે.

અસલમાં તો ભારતીય જીવન-શૈલી વિનિયોગ-સ્વરૂપ, આદાન-પ્રદાન સ્વરૂપ હતી. એક ખેડૂત અનાજ દે, તેના બદલામાં કાપડ લે. અહીં ધનનું કોઈ માધ્યમ ન હતું. હા, ધનવાન તે કહેવાતું જેની પાસે ગાયો હતી. જેમ વધુ ગાય તેથી તે વધુ ધનવાન. ગાયને ધન કહેવાતું એ વાત ‘ગોધન’ શબ્દ ઉપરથી સમજાય છે.

વિશ્વબેંક, વિશ્વવ્યાપાર અને મલ્ટિનેશનલ બેંકો ભારત દેશને વધુ ને વધુ આબાદ બનાવતી જઈને, તેની પ્રજાને વધુ ને વધુ બરબાદ કરતી જાય તેવું તેના અર્થતંત્રનું ભેદી માળખું છે. પ્રજામાં ગરીબી, બેકારી, બીમારી, મોંઘવારી ખૂબ વધતી જાય, તે ગુલામ બની જાય, ભૂખમરામાં ફસાઈને મરી જાય તેવી રીતનું વિદેશી અર્થતંત્ર છે. દેશની ધરતીને આબાદ બનાવવા માટે તે લોકો દેશની પ્રગતિ કરવાના નામે પુષ્કળ સહાય આપે, તે ભરપાઈ ન થઈ શકે એટલી બધી સહાય આપે. આમ દેવાના ડુંગર નીચે પ્રજાને દબાવી દઈને તેને બધી રીતે બરબાદ કરે.

પરંપરાગત રીતોમાં કોઈની પાસેથી વ્યાજુકી મૂડી લઈને ડાહ્યો માણસ વેપાર કરતો નહિ. પોતાની જેટલી મૂડી હોય તેમાં જ તે વેપારની રમત રમતો. પ્રગતિએ આ રીતોને ઊંધી વાળી નાંખી. ‘શેરબજાર’ જેવા સદ્ગુણ વેપારોએ પ્રજાને દેવાળિયા બનાવી : ભિખારી કરી નાંખી.

બિયારણમાં પ્રગતિ :

પૂર્વે કહ્યું તેમ ખેતીની પરંપરાગત અદ્ભુત વ્યવસ્થાને પ્રગતિની ડાકણ સ્પર્શી અને તે ખતમ થઈ ગઈ. હવે તો જિનેટિક બીજ કે જેનું બીજું નામ હારાકીરી (આત્મહત્યા) બીજ નીકળ્યું છે.

જે ફરજિયાત બઝાડવામાં આવે છે. આ બીજથી એક વાર અનાજની ફસલ ઉતરે છે પણ તે ફસલનું અનાજ નકામું બને છે. એટલે કે તે નવી ફસલનું બિયારણ બની શકતું નથી. આમ થવાથી ખેડૂતોને નવી ફસલ માટે નવું બિયારણ-જિનેટિક બીજ - વિદેશી લોકો પાસેથી મેળવ્યા વિના છૂટકો રહેતો નથી. આમ ધરતીના તાત ખેડૂત સદા માટે વિદેશી ધોળિયાઓના ગુલામ બની જાય છે.

પ્રગતિના નામે સંસ્કૃતિના પરંપરાગત મૂલ્યોનો કેટલો ભયાનક કચ્ચરઘાણ ! બિયારી એંસી ટકા ભારતીય પ્રજા-ખેડૂતો વગેરેની સ્મશાન તરફ દોટ !

હાય, કોક તો આ પ્રગતિની ડાકણના ડાકલા પાછળની ભેદી અને ભયાનક રમત ઉઘાડી પાડો ! મોટામાં મોટી કમનસીબી તો એ છે કે ધોળિયાઓનું આ ઘાતકી કામ દેશી-ધોળિયા એજન્ટો કરી રહ્યા છે. એટલે વિદેશીઓના ભેદભરમોનો પર્દાફાશ કરવાની શક્યતા રહેતી નથી.

યાદ રહે; અમારો ધરતીનો તાત અહિંસક હતો; સ્વાવલંબી હતો; સંપૂર્ણતઃ સ્વદેશી હતો. એ કોઈ પાસે જતો નહિ : તેને જવું પડતું ય નહિ. સહુ તેની પાસે આવતા.

લગ્નવ્યવસ્થામાં પ્રગતિ :

ભારતીય પ્રજાની પરંપરાગત લગ્નવ્યવસ્થા ત્યાગ-પ્રધાન હતી. બે વ્યક્તિઓ જ્યારે લગ્ન કરે છે ત્યારે એ સમજથી લગ્ન કરે કે “આપણે બે વ્યક્તિએ મર્યાદિત રીતે સંસાર ભોગવવો, કેમકે આપણને વાસના સતાવે છે. પણ આપણા બે જણે આપણા બે સિવાયના તમામને સગા ભાઈ-બેન માનવાના.

વિકાર ભરેલી નજર પણ ક્યાંય નાંખવાની નહિ.”

આવી માન્યતામાં ભોગવૃત્તિ ન હતી, પરંતુ તેને નિયંત્રિત કરતી ત્યાગવૃત્તિ હતી.

બાળવયે લગ્ન, વિધવાના અ-પુનર્લગ્ન, સગોત્રીમાં અવિવાહ, વર્ણનું અસાંકર્ય વગેરે પરંપરાગત વ્યવસ્થાઓને પ્રગતિ કરવાના નામે ચૂરી નંખાઈ છે; જેના મારા જેવા સાંસ્કૃતિક વ્યવસ્થાના હિમાયતીને સખ્ત આઘાત લાગતો રહે છે.

લગ્નવ્યવસ્થામાં જે પ્રગતિ (!) કરાવાઈ છે તે પ્રેમલગ્નો, સંકરલગ્નો, સ્વૈચ્છિક લગ્નો, વિધવાવિવાહ, મોટી ઉંમર સુધી અ-લગ્ન (તેથી વ્યભિચારવૃદ્ધિ), ગર્ભપાત, મુક્તસહચાર, સહશિક્ષણ, જાતીય-શિક્ષણ વગેરે મુખ્ય છે. આ પ્રાગતિક વિકૃતિઓએ સાંસ્કૃતિક વ્યવસ્થાઓનો કચ્ચરઘાણ બોલાવી દીધો છે. જાતીય વાસનાઓને બહેકાવે તેવી ટી.વી. ચેનલો, પોર્નોગ્રાફીનું સાહિત્ય, નગ્ન-મંડળો, થર્ડ-ગ્રેડની ફિલ્મો વગેરેએ આગમાં પેટ્રોલનું કામ કર્યું છે. આથી સાંસ્કૃતિક લગ્ન-વ્યવસ્થા સર્વાંશે ખતમ થઈ છે. આ એટલું બધું મોટું નુકસાન છે જે સૈકાઓ સુધી પણ ભરપાઈ થાય તેવું જણાતું નથી.

પરંપરાગત સાંસ્કૃતિક લગ્નવ્યવસ્થા એવી હતી કે જેમાં સુખી ઘરોના લગ્નો ઠાઠમાઠથી કરાતા; અને પોતાના વતનમાં જ કરાતા. આથી વતનની અઢારે ય કોમને લગ્નના ઠઠારા પાછળ ખર્ચાતી રકમ મળી જતી. દરજી, મોચી, રંગાટી, સુથાર વગેરે તમામ શેઠના ઘરે લગ્નનો માંડવો નંખાય એટલે રાજીના રેડ થતા. એમને સહુને કાંઈ ને કાંઈ જે કામ મળતું એનાથી બાર માસની ખર્ચા નીકળી જાય તેટલું ધન ‘કામની સામે દામ’ની ગૌરવભરી પદ્ધતિથી મળી જતું.

આ વતન-લગ્નવ્યવસ્થામાં પ્રગતિ કરાઈ તેથી વતનોની પ્રજાનું સત્યાનાશ નીકળી ગયું. હોટેલોમાં શેઠ લોકોના સંતાનોના લગ્ન મંડાય. એક દિ’માં પતાવી દેવાય. આઈસ્ક્રીમ વગેરે પાછળ ધુમાડો થાય. વિદેશી હોટેલોના ખાતે જમા થતી રકમ વિદેશોમાં ઢસડાઈ જાય. વતનના એક પણ માણસને એકાદ પણ ચુરમાનો લાડુ ખાવા ન મળે.

ધામધૂમના લગ્નો વતનમાં કરવાની સાંસ્કૃતિક નીતિ પાછળ એક કારણ એ હતું કે પરણતા યુગલની ચોમેર જાહેરાત થતી કે ફલાણા બે સ્ત્રી-પુરુષે લગ્ન કર્યા છે. આ સ્થિતિમાં છૂટાછેડા લેવાનું કામ દુઃશક્ય બની જતું. આબરૂ બરબાદ થવાના ભયથી, ઈજ્જતના કાંકરા થવાના ભયથી કોઈ યુગલ ઝઘડા થાય તો ય સમસમીને સાથે રહેતું; જેમાં કાળ પસાર થતાં બે વચ્ચે સમાધાન થતું. લગ્નભંગ અટકી જતો.

આજની પ્રાગતિક લગ્નવિધિ સમૂહમાં લગ્નરૂપ કે કોર્ટમાં નોંધણીરૂપ બની જવાથી બધું ખાનગી રહે છે. જેથી છૂટાછેડા ફટાફટ થઈ જાય છે.

જે પ્રજાની પરંપરાગત પવિત્ર લગ્નવ્યવસ્થા તૂટી તે પ્રજા સો વર્ષમાં ધરતી ઉપરથી નષ્ટ થઈ જાય તો કાંઈ નવાઈ પામવી નહિ.

કપાયેલા પગવાળી સ્ત્રીને તેનો પતિ કે લકવાગ્રસ્ત પતિને તેની પત્ની જીવનભર સાચવે એવી સાંસ્કૃતિક લગ્નવ્યવસ્થા હતી. અગ્નિ-દેવની સાખે લીધેલી આ અંગેની પ્રતિજ્ઞા આજીવન કટ્ટરપણે પળાતી.

નાની ઉંમરે વિધવા થતી સ્ત્રી વૈધવ્યને અકલંક રાખીને પાળતી. તે પુનર્લગ્ન કે આત્મહત્યાનો વિચાર નહિ કરતી. હા, જેને પોતાના શીલનું જોખમ દેખાય તે સતી થઈ જતી અથવા મહાસતી સાધ્વી બની જતી. પણ ગમે તેમ કરીને તે સાંસ્કૃતિક નિયમોનું બરોબર પાલન કરતી. આનો લાભ એ થતો કે સ્ત્રીના લોહીમાં અનેક પરપુરુષોનું વીર્ય મિશ્રિત નહિ થવાથી તે સ્ત્રી વીરપ્રસૂતા કે સંતપ્રસૂતા માતા બનતી. આ માટે જ પુનર્લગ્નનો નિષેધ કરાયો હતો.

બલિદાન કોને દેવું નહોતું પડતું ? :

પ્રાગતિક વિકૃતિના હિમાયતી લોકોને એવું લાગશે કે આ બાળ-વિધવાનું જીવન કેવું દુઃખમય બની ગયું ? પણ વાત એ છે કે આ રીતનું સુખ-બલિદાન તો પ્રજાના ક્યા ક્ષેત્રમાં નિર્માયું નથી ?

શું યુવાન રણક્ષેત્રે પોતાના જાનનું બલિદાન દેતો નથી ?

શું સાધુ પ્રજાહિતની સાધના કરવામાં પોતાની ભોગવૃત્તિઓનું બલિદાન કરતો નથી ?

શું હરિજન પ્રજાના આરોગ્યની સાચવણી માટે વિલાસી જીવનનું બલિદાન દેતો નથી ?

શું વેપારી પ્રજાહિતમાં મોટી રકમ ખર્ચવા માટે મોટો વેપાર કરવામાં પોતાના ઐયાશી જીવનનું બલિદાન દેતો નથી ?

શું પ્રજાને વિદ્યાદાન કરવામાં બ્રાહ્મણ પોતાનું કઠોર તપનું જીવન જીવીને બધી એષણાઓનું બલિદાન દેતો નથી ?

જો હા... તો નારીને પણ વૈધવ્ય આવી જાય તો શીલરક્ષાના ઉદ્દેશને જીવંત રાખવા માટે : લોહીના અસાંકર્યના સિદ્ધાંતને જીવંત રાખીને વીરો અને સંતોની ધરા આ ધરતીને બનાવવા માટે કોઈ બલિદાન આપવું પડે તો તેમાં ખોટું કાંઈ નથી.

કાશ, પ્રગતિના નામ નીચે આ બધી વાતોને હડધૂત કરાઈ છે. આથી ગમે તે પુરુષ ગમે તે નારીમાં વીર્યસંક્રમણ કરવા લાગ્યો છે. તેના પરિણામે ભારતમાતા મવાલીઓ, ગુંડાઓ અને રાસ્પુટીનોની જનેતા બની છે.

આ બધા પ્રાગતિક લોકો પ્રજાને અને ધર્મસંસ્કૃતિને બરબાદ કરીને જ રહેશે.

લગ્નજીવનની સાંસ્કૃતિક વ્યવસ્થામાં અપરિણીત સંગત્યાગ તો હતો જ પણ પરિણીત વ્યક્તિ સાથે જે ભોગ ભોગવાય તે પણ ઘણીબધી મર્યાદાઓથી અને સંતોષથી સુશોભિત હતો. પરપુરુષગમનત્યાગની જેમ સ્વદારાસંતોષનું વ્રત પણ હતું. હાય, આજના પ્રાગતિક લગ્નજીવનમાં બધા, બધું, બધાની સાથે, બધી જગ્યાએ, બધા (કોઈ પણ) કાળમાં, ગમે તેવી વિકૃત રીતે પણ કરવાની છૂટ અપાઈ છે. આથી જ ગર્ભધાન અને ગર્ભપાતની સંખ્યા કરોડોનો આંક આંબી ગઈ છે. મોટી સંખ્યાની કુમારિકાઓનું કૌમાર્ય ખંડિત થયું છે. કુંવારાઓ વ્યભિચાર કરવા લાગ્યા છે. ભવિષ્યમાં ધરતીકંપો, યુદ્ધો, દરિયાઈ તોફાનો, આગ, અકસ્માતો મોટા પ્રમાણમાં આ બેફામપણાને કારણે જ થશે : થઈને જ રહેશે એવું લાગે છે. આ કુદરત દુષ્ટોનો ભાર નહિ જ ખમી શકે.

કોઈ મહા-પ્રકોપ ટૂંક સમયમાં થવાની શક્યતા પૂરી જણાય છે.

સાંસ્કૃતિક જીવન-શૈલીમાં અર્થ અને કામ ધર્મથી નિયંત્રિત હતા. આથી તે બે મર્યાદાયુક્ત હતા અને તેમનો ભોગ સંતોષથી સુશોભિત હતો.

ગૃહસ્થ સંસારી લોકો પણ 'સાધુ' જેવું જીવન જીવતા હતા. એકાદ પુત્રની પ્રાપ્તિ થતાં જ પૂર્ણ બ્રહ્મચર્યનું પાલન કરતા હતા.

પ્રાગતિક પરિબળોએ ગૃહસ્થના અર્થ, કામમાંથી ધર્મની હકાલપટ્ટી કરાવી. અરે, ધર્મમાં અર્થ-કામને ઘુસાડી દીધો. આથી પ્રજા કામ-ભોગલંપટ બની.

યયાતિનો આ ઉપભોક્તાવાદ પ્રગતિનું સૌથી ભયાનક સંતાન કહી શકાય.

સાંસ્કૃતિક વ્યવસ્થા ભોગાધારિત ન હતી, અધ્યાત્મ-આધારિત હતી.

અધ્યાત્મ એટલે આત્મા તરફ, પરાત્મા તરફ, પરલોક તરફ અને પરમલોક તરફ નજર કરવી તે.

ભોગવાદે આ અધ્યાત્મને સફાચટ કરી નાખ્યું છે. પ્રગતિના નામે આત્મવાદની અધોગતિ કરી છે. જ્યાં સુધી પ્રગતિના ડાકલાનો ટોટો પીસી નાંખવામાં નહિ આવે ત્યાં સુધી ભારતીય પ્રજાનું વાસ્તવિક ઉત્થાન થઈ શકશે નહિ. હા, કદાચ આ પ્રજાને ઈસાઈ બનાવીને તેનું ઉત્થાન કરી દેવાય તેવું દૂર દૂર અન્તરીક્ષમાં નજર કરાય તો સંભવિત લાગે છે.

શું ભારત ઈસાઈ-રાષ્ટ્ર બનશે ? :

જો દેવોને જાગવાનું ન જ હોય, જો શ્રીમંતોને ‘માણસ’ બનવાનું જ ન હોય તો ઈન્ડીઆમાં રૂપાન્તરિત થયેલું ભારત ઈસાઈ-ભારત બનીને જીવંત રહે તે શક્ય લાગે છે. હા, પછી હિન્દુરાષ્ટ્ર ભલે ખતમ ન થાય પણ તેની પ્રજા ઈસાઈ બનીને હિન્દુરાષ્ટ્રને ઈસાઈ-રાષ્ટ્રમાં પરિવર્તિત કરી દેશે એવું લાગે છે.

અધ્યાત્મવાદમાં પ્રગતિ :

સંસ્કૃતિમાં હતો આત્મવાદ, પ્રગતિમાં બન્યો છે, જડવાદ.

સંસ્કૃતિમાં માત્ર પરલોકદષ્ટિ અને પાપભીરુતા હતી.

પ્રગતિએ તેને આલોક-દષ્ટિમાં અને દુઃખભીરુતામાં રૂપાન્તરિત કરી છે.

પ્રગતિમાં સર્વધ્વંસકર યન્ત્રવાદ ફેલાયો છે.

સંસ્કૃતિ પરાર્થપરાયણ હતી, પ્રગતિ સ્વાર્થપરાયણ છે.

સંસ્કૃતિમાં સંત-આધારિત રાજાશાહી હતી, જ્યાં રાજાને વંશવારસાગત સુરાજ્ય કરવાની કલા સિદ્ધહસ્ત હતી.

પ્રગતિવાદીએ આ રાજાશાહીને ફેંકાવી અને ચૂંટણી-આધારિત લોકશાહી લાવીને ઠોકી દીધી. આ ચૂંટણી બહુમત આધારિત હોવાથી સત્તા હાથમાં લેવા માટે ગુંડા લોકોએ પોતાની બહુમતી સાધીને તેઓ રાજાના સ્થાને ગોઠવાઈ ગયા. આખી પ્રજાનું આ દેશદ્રોહી ગુંડા લોકોએ દેશીઅંગ્રેજનું સોગંદનામું કરીને નિકંદન કાઢી નાખ્યું. પ્રજાને ગરીબી, બેકારી, ભૂખમરો વગેરેમાં ફસાવી નાંખી. આ પ્રગતિવાદી લોકોએ કોડો લોકોને યન્ત્રો લાવીને બેકાર કરી નાંખ્યા. ગરીબ અને ભિખારી કરી દીધા. ભૂખમરામાં ફસાવીને મારી પણ નાખ્યા.

સાંસ્કૃતિક વ્યવસ્થામાં બાપદાદાના વખતથી ચાલી આવતા પરંપરાગત ધંધાઓમાં સંતાનો બેસી જતા.

વર્ણવ્યવસ્થાને લીધે બ્રાહ્મણના કાર્યમાં વાણિયો પ્રવેશી શક્તો નહિ, વાણિયાના વેપારમાં મોચી પ્રવેશી શક્તો નહિ. આથી મોટો નાનાને ગળી શક્તો નહિ. સહુ પોતપોતાના સ્થાને સરખું મહત્વ ધરાવતા.

કુંભારના ધંધે તેનો દીકરો જ બેસતો. મોચીના ધંધે તેનો દીકરો જ બેસતો. વાણિયાનો દીકરો વેપાર જ કરતો.

કુંભાર દૂધ પીવાની લાખો કુલડી (Disposable) બનાવતો. રોજની કુલડી રોજ પતી જવાથી રોજ લાખો કુલડીની જરૂર ઊભી રહેતી. લાખો કુંભારોને બે પાલી કામે લાગી રહેવું પડતું.

પ્રગતિએ કુલડી દૂર કરીને પાકા ગ્લાસ બનાવ્યા, જે મહિનાઓ સુધી ચાલે. જેથી રોજી કાચમ ન મળી શકે.

એક પારસીએ વિરાટ બાટા કંપની ઊભી કરી. એથી લાખો મોચીઓ બેકાર બની ગયા. જમશેદપુરના લોખંડના ઉદ્યોગે લાખો લુહારોને બેકાર કરીને મારી નાખ્યા.

હીરા ઘસવાના લેસર મશીને હજારો હીરાઘસુ કારીગરોને બેકાર કરી દીધા.

કોડો માનવોની વસતિ ધરાવતા ભારત દેશમાં યંત્ર ચાલી શકે જ નહિ, જે પુષ્કળ મોટી બેકારીને લાવે છે. અહીં તો રેંટિયો, ચરખો કે કુલડી જેવી વસ્તુઓ ચાલે, જે કોડો લોકોના હાથને કામે લગાડે.

સંસ્કૃતિમાં જણાવાયેલી આશ્રમવ્યવસ્થાને પ્રગતિવાદી લોકોએ ભાંડી ખરી પણ રાજકારણના પક્ષે

- કોંગ્રેસ, ભાજપ, રાજદ વગેરે - રૂપાન્તર પામેલા આશ્રમ નથી તો બીજું શું છે ? સંસ્કૃતિના સ્તર ઉપર સંસ્કરણનું મહત્વ હતું. માણસને ઈન્સાન કે મહાન બનાવાતો હતો. ના...ત્યાં શિક્ષણ નામપૂરતું-જરૂર પૂરતું હતું. પણ પ્રગતિવાદીઓએ સંસ્કરણ ઉપર ચોકડી મારીને સ્વાહિતકર શિક્ષણને માન્યતા આપી.

પેલું શિક્ષણવિહીન (!) સંસ્કરણ હતું. આ સંસ્કરણવિહીન શિક્ષણ બની ગયું. પારાવાર નુકસાનકારક થયું.

આહાર-વ્યવસ્થામાં પ્રગતિ :

સંસ્કૃતિ-આધારિત આહાર-વ્યવસ્થામાં માત્ર અન્નાહાર (રાંધેલું અનાજ) મુખ્ય હતો. પ્રગતિવાદી લોકોએ શાકાહાર (જેમાં વૃક્ષના ફળ તરીકે ઈંડું ગણાવાયું છે અને સમુદ્રના શાકભાજી તરીકે માછલી સ્વીકારાઈ છે) અપનાવવા જણાવ્યું; જેમાં ઈંડાં-માછલીનો સમાવેશ કરાયો. વળી માંસાહાર સ્વીકારાયો. અરે, દૂધને નકારતાં કહ્યું કે, “તે તો ગાયનું અંગ-માંસ છે માટે તે ધર્મી લોકોથી ન વપરાય.” આમ કરીને ગાયને નકામી ગણાવીને કતલખાના ભેગી કરાવી. ભારતીય પ્રજાનું સર્વોત્કૃષ્ટ મુખ્ય તત્ત્વ ગોરસ-ગાયને કતલ ભેગી કરીને-ખતમ કરી દીધું.

જે પ્રજા માંસાહારી હોય તેને ફળ, શાક સ્વરૂપ શાકાહારની જરૂર પડે. કેમકે માંસના રેસાને ફળાદિના રેસા દ્વારા આંતરડામાંથી મળરૂપે બહાર કાઢી શકાય. અન્નાહારીને રેસાનો સવાલ આવતો નથી એટલે તેમને કોઈ જરૂર નથી. આમ થતાં શાકાહારમાં ઘુસાડેલા ઈંડાં, માછલાં ખાવાનો સવાલ આવતો નથી.

પ્રગતિવાદી લોકોની આ કૂટબુદ્ધિને જો બરોબર ઓળખી લેવામાં નહિ આવે તો ભારતીય પ્રજાના સાચા હિતચિંતકો ખોટા રસ્તે ચાલી જશે. પ્રજાને પુષ્કળ નુકસાન પહોંચાડશે.

હવે છેલ્લી વાત કરું.

સંસ્કૃતિ-આધારિત કુટુંબજીવન ‘સંયુક્ત’ હતું. સહુ સગાં સાથે રહેતા. આ અતિ અદ્ભુત વ્યવસ્થા હતી. તેના નજીવા દોષોને ઉપસાવીને પ્રગતિવાદીઓએ તેને ધિક્કારી અને વિભક્ત કુટુંબ-વ્યવસ્થા ચાલુ કરાવી. આના અત્યન્ત કટુ પરિણામો તે પ્રગતિવાદી વિદેશી લોકો પોતાને ત્યાં અનુભવી રહ્યા હોવા છતાં ભારત દેશ ઉપર વિભક્ત કુટુંબવ્યવસ્થા ઠોકી બેસાડી છે.

ઓ પ્રગતિવાદીઓ ! તમે યાદ રાખજો કે તમે અમારી એક આંખ ફોડો છો પણ તમારી બે આંખો ફૂટવાની છે. અમારો એક પગ કાપશો તો તમારા બે પગ કપાઈ જવાના છે.

હવે આ પ્રગતિની કૂટ ચાલ બંધ કરો તો સારું, નહિ તો તમારું પાપ જ તમને ખતમ કરીને રહેશે.

અમને ડુબાડવા તમે એક કૂવો તૈયાર કરશો કે તરત તમારા આંગણે બે કૂવા પેદા થઈ જશે ! હા, અમારા ધર્મના પ્રભાવે આ બધું સહજ રીતે બની જશે. જો બન્નેએ ખતમ થવાનું જ હશે તો મહાપાપિષ્ઠ એવા તમારે પહેલાં ખતમ થવું પડશે. ત્યાર પછી જ પાપી એવા અમે ખતમ થઈશું.

•

૧૮ શું દૂધ લોહી છે ?

શું દૂધ એ લોહી છે ?

મેનકા ગાંધી જોરશોરથી એવો પ્રચાર કરે છે કે, “દૂધ લોહી છે માટે તે પીવાય નહિ.”

આ વાત તદ્દન વાહિયાત છે. ખૂબ ગેરસમજભરી છે. કદાચ કોઈ કાવતરાવાળી હોય.

દૂધ માત્ર ન લેતાં આપણે દૂધ એટલે તેની સાથે જોડાતું દહીં અને ઘી પણ લઈશું.

ના, ગોરસ કોઈ પણ હાલતમાં લોહી નથી.

આયુર્વેદની દૃષ્ટિએ વિચારીએ.

શરીરમાં સાત ધાતુ છે : રસ, લોહી, માંસ, મેદ, હાડકાં, મજ્જા, વીર્ય. દરેક ધાતુને તૈયાર થતાં સાત દિવસ લાગે. એ રીતે ૪૩ થી ૪૮મા દિવસમાં - આજે ખાધેલા ખોરાકનું વીર્ય થાય.

પહેલા સાત દિવસમાં આજે ખાધેલા ખોરાકનો રસ થાય અને મળ પણ થાય. રસ શરીરમાં રહે. મળ સંડાસ વાટે બહાર ફેંકાય.

૮ મા દિવસથી ૧૪ મા દિવસમાં લોહી બને (આ પ્રમાણે આગળનું સમજી લેવું).

હવે ગાય સવારે ઘાસ ખાય તો તેનું દૂધ સાંજે જ બની જતું હોય છે. પણ આજે ખાધેલા ઘાસના રસમાંથી લોહી ૮માથી ૧૪મા દિવસમાં જ બને છે.

જે દૂધ પહેલા દિવસે બને.

લોહી આઠમા દિવસથી બનવા લાગે.

તો શી રીતે દૂધને લોહી કહી શકાય ?

બીજી વાત કહું.

પૂર્વના કાળમાં આપણી ગાયો બહુધા ૧૦-૨૦ લીટર દૂધ આપતી હતી (એ કુણડોળની કહેવાતી). એ દૂધ સૌથી પહેલાં તેના અધિકારી બચ્ચાને ધવડાવાઈ જતું. બચ્ચું ધરાઈ ન જાય ત્યાં સુધી પીવડાવાતું.

હવે પછી ધારો કે ૮-૧૦ લીટર દૂધ ગાયના આંચળમાં બાકી રહ્યું છે તો એનું શું કરવું ? જો તે દૂધ આંચળમાં વધુ સમય રહે તો ઝેર બની જાય એટલે તેને દોહી લેવું જ પડે. આ દોહવાયેલું દૂધ કાંઈ દરિયામાં ન ફેંકી દેવાય. એ પૌષ્ટિક પદાર્થ હોવાથી માણસો વાપરી જાય.

વર્તમાનકાળની ગાયો એક ટંકે માંડ બે-ત્રણ લીટર દૂધ દે છે. બચ્ચાને પહેલેથી પીવડાવાતું નથી. પહેલાં ભરવાડ શક્ય તેટલું વધુ દૂધ દોહી લે છે. પછી ૦૧ લીટરથી પણ ઓછું દૂધ બચ્ચાને મળે છે. બચ્ચું ભૂખ્યું રહી જાય છે. આ તો બહુ મોટી કૂરતા કહેવાય. પરંતુ આ દૃષ્ટાન્ત લઈને દૂધનો સર્વથા ત્યાગ કરવાની વાતમાં મોટું જોખમ એ છે કે પછી ગાયની ઉપયોગિતા નહિ રહે.

જેમ ખેતીમાં ટ્રેક્ટર આવવાથી બળદ બિનઉપયોગી બન્યો, તેથી સીધો કતલખાને ગયો તેમ ગાયનું દૂધ નહિ પીવાથી, બચ્ચાનો જન્મ નહિ થવા દેવાથી બિનઉપયોગી બનેલી ગાય સીધી કતલખાને ચાલી જશે.

જે લોકો ગાયના દૂધને લોહી કહીને દૂધ પીતા નથી અને એ રીતે પોતાને ઉત્કૃષ્ટ શાકાહારી માને છે તે લોકોને ખબર નથી લાગતી કે પછી ગાય કતલખાના ભેગી થઈ જશે અથવા તાજી જન્મેલી વાછરડીઓને મારી નાંખવી પડશે.

ટ્રેક્ટરો આવતાં બળદ ખેતી માટે બિનઉપયોગી થયો. આથી લાખો બળદો કતલખાને ચાલી ગયા. શું ગાયનું પણ આવું જ કરવું છે ?

મને કહેવા દો કે આજનો બુદ્ધિજીવી વર્ગ શૈક્ષણિક ડિગ્રી પામતા પોતાને એટલો મહાન સમજી બેઠો છે કે કોઈ પણ વાત અડધી-પડધી જાણીને પ્રજામાં ફેંકવા લાગે છે.

વિદેશી લોકોએ પરંપરાગત પવિત્ર મૂલ્યોને ખતમ કરવા માટે તેની ખૂબ હાંસી ઉડાવી છે. તે વસ્તુઓને ખોટી રીતે ચીતરી છે.

થોડાક નમૂના આપું :

(૧) નિર્જીવ ઈંડા પણ હોય છે. (સાવ ખોટી વાત.)

(૨) દૂધ કરતાં ઈંડામાં પ્રોટીન વધારે હોય છે માટે રોજ નાસ્તામાં એક ઈંડાનો રસ લેવો જોઈએ.

(૩) વરખમાં હિંસા છે.

(૪) માછલી દરિયાઈ ફળ છે. તેને સહુ ખાઈ શકે છે.

બુદ્ધિજીવી લોકોએ આવી રીતે કેટલાય પરંપરાગત મૂલ્યોના બ્રેઈનવૉશ કરી નાંખ્યા છે.

મેનકા ગાંધી પણ એ જ વાતનો ભોગ બની ગયા છે.

પ્રાચીન કાળની માન્યતા હતી કે દૂધ અને પૂત (પુત્ર) વેચી શકાય નહિ. જો દૂધ વધ્યું હોય તો ગરીબોને મફત દેવાતું અથવા એની છાશ કરીને સહુને આપી દેવાતી.

અહીં એ વાત જણાવું કે જ્યારે આ રીતે ગરીબ લોકો કશુંક લેવા જતા ત્યારે તેઓ તે સુખી ઘરનું કંઈ ને કંઈ કામ કરી આપતા : વાસીદું કાઢતા, ગમાણ સાફ કરતા, ગાયોને ચરાવીને પાછી લાવતા. તેઓ માનતા હતા કે મફતનું આપણાથી લેવાય નહિ.

કૃષ્ણના પ્રસંગને લગતી વાત કહું કે કનૈયાના પ્રજમાં સખીઓ માખણ કે છાશ લેવા જતી ત્યારે એકબીજાને કહેતી કે, “ચાલો, કનૈયાના દર્શન થઈ જશે અને માખણ મળી જશે. થોડુંક કામ કરી દેશું.”

સંસ્કૃતમાં કહ્યું છે કે, “ભાઈ ! છાશ તો ઈન્દ્રને ય ભાગ્યે જ પીવા મળે.” તત્ત્વ શક્રસ્ય દુર્લભમ્ ।

પયોવ્રતી ન દધ્યતિ, દધિવ્રતી ન પયોઽતિ । એ શબ્દો દ્વારા દૂધ કે દહીં ઉપર રહેનારા ઋષિઓની વાત કરી છે. જે દૂધના વ્રતવાળા હોય તે દહીં ન વાપરે, જે દહીંના વ્રતવાળા હોય તે દૂધ ન વાપરે.

રાજા દિલીપને સંતાનપ્રાપ્તિ માટે નંદિની ગાયની સેવા કરવાનો આદેશ ઋષિવરે આપ્યો હતો.

અંજનાસુંદરીએ દીકરા હનુમાનજીને એક વાતે ઠપકો આપતાં કહ્યું હતું, “ઐસો દૂધ મેં તેરેકું પીલાયો, હનુમાન તેં મેરો કુખ લજાયો.”

વળી એક વાત કહું.

દરેક જીવને તેના પૂર્વભવ હોય છે. તેની ખાતરી માટે દાર્શનિકો કહે છે કે બાળક જન્મતાંની સાથે જ સ્તનપાન કરે છે, તે શી રીતે કરે છે ? તેને કોણે શીખવ્યું ? કોઈએ નહિ. તેને પૂર્વભવોમાં જે સ્તનપાન કરેલું તેનું સ્મરણ થાય છે તેથી તે સ્વતઃ સ્તનપાન કરે છે.

અહીં આપણી વાત એટલી જ પ્રસ્તુત છે કે દરેક સંતાન જન્મતાં જ માનું દૂધ પીવે છે.

હવે પ્રશ્ન થાય કે જો દૂધ એ લોહી હોય તો તમામ માણસોએ જન્મતાંની સાથે માતાનું લોહી પીધું ? આવું તો કેમ કહેવાય ?

હા, એ વાત સાચી છે કે પશ્ચિમી જીવનશૈલીની રૂએ માતાઓ તેમના સંતાનોને સ્તનપાન કરાવતી નથી. પણ સબૂર ! હવે એ પણ ફરી ચાલુ થયું છે, કેમકે વૈજ્ઞાનિકોએ સંશોધન કરીને જાહેર કર્યું છે કે જે સ્ત્રીઓ સ્તનપાન ન કરાવે તેમને સ્તનનું કેન્સર થવાની ખૂબ સંભાવના છે.

માતાનું દૂધ જો બાળકને શરૂના મહિનાઓમાં ધવડાવાય તો એ બાળકનું શારીરિક બંધારણ એકદમ ઉત્કૃષ્ટ બને.

જૂના જમાનાની માતાઓ પોતાના ૧૫-૨૦ વર્ષના કિશોરોને કહેતી, “બેટા ! ક્યાંય અન્યાય થતો હોય તો લડવા જા ને ! ધીંગાણું કર, ધણધણાટી બોલાવ. બેટા ! મને ખબર તો પડે કે મેં તને કેવું દૂધ પાવું છે ?”

સૌન્દર્યનો નાશ થવાના જૂઠા ભયથી આજની સ્વાર્થી માતાઓ પોતાના સંતાનોને ધવડાવતી નથી. આથી તે સંતાનો બાટલીનું દૂધ પીને શારીરિક રીતે સાવ નબળા થાય છે.

એમ કહેવાય છે કે જન્મથી થોડાક જ દિવસો સુધી જેને મા ધવડાવે છે અને જેની સાથે ખૂબ ગેલ કરે છે, ગમ્મત કરે છે, ઉછાળીને ખોળામાં લે છે, છાતીસરસું ચાંપે છે તે બાળકનું શારીરિક બંધારણ આજીવન ખૂબ મજબૂત રહે છે.

ઓ બુદ્ધિજીવી લોકો ! મહેરબાની કરીને તમે પૂરી જાંચતપાસ કર્યા વિના જે તે નિવેદનો ન કરો. તમારી વિશિષ્ટ પુણ્યાઈને લીધે મોટી સંખ્યાના લોકો તમારા જૂઠાણા તરફ દોરવાઈ જાય છે.

યોગીઓએ એકમતે જેને ધરતી પરનું અમૃત કહ્યું છે તેવું માતાનું કે ગાય વગેરેનું દૂધ કોઈ પણ તર્કથી ત્યાજ્ય નથી.

હા, ડેરીના વાસી અને રોગિષ્ટ દૂધના તો અમે પણ વિરોધી છીએ.

હોસ્ટીન, જર્સી વગેરે કોસ-બ્રિડીંગ (આ અતિ ભયંકર બાબત છે) ગાયોના દૂધ પણ અમને માન્ય નથી. (૧) એ રોગોત્પાદક તત્વો છે. (૨) તેમનાથી સ્વદેશી ગાયોમાં રોગચાળો થાય છે. (૩) તે ટૂંક સમય માટે જ દૂધ આપતા હોવાથી તેમની માંસલ કાયા કતલખાના માટે ઉપયોગી બની જાય છે. (૪) તે ખૂબ ખર્ચાળ છે. (૫) તેમને એરકન્ડિશન્ડ રૂમમાં રાખવા પડે છે. આવો ખર્ચ અમારા ખેડૂતોને ન પોસાય.

જે એક્સીટોસીનની કૂર પ્રક્રિયા કરીને દૂધ પ્રાપ્ત કરાય છે તે કોઈને પણ માન્ય ન હોય.

૧૯

કુદરત નિર્મિત લઘુમતી વિરુદ્ધ સરકાર નિર્મિત લઘુમતીઓમાં જૈનોનું સ્થાન

માનવ સમુદાયમાં ટોચના સ્થાને બિરાજમાન જૈનોને નીચે પટકવાનું સરકારી ષડ્યંત્ર.

વિશ્વમાં એ સહજ સ્થિતિ જોવામાં આવે છે કે દેવો અસંખ્યાતા હોય છે, નારકો અસંખ્યાતા હોય છે, પંચેન્દ્રિય તિર્યંચો અસંખ્યાતા હોય છે જ્યારે માનવો સંખ્યાતા હોય છે.

અનાદિકાળથી જગતમાં આ સ્થિતિ ચાલી આવે છે. અર્થાત્ સંખ્યાબળમાં માનવો ઓછા હોવા છતાં તમામ આર્ય દર્શનકારોએ મનુષ્યગતિને શ્રેષ્ઠ ગતિ કહી છે. મનુષ્ય ગતિમાં જન્મ પામવો એને શ્રેષ્ઠતા ગણવામાં આવી છે. અર્થાત્ કુદરત-નિર્મિત લઘુમતિમાં હોવું એ સામાન્યતયા શ્રેષ્ઠતાનું લક્ષણ ગણાયું છે.

માનવોમાં પણ અનાર્ય ઘણા હોય છે, આર્યો થોડા હોય છે. આર્યોમાં પણ જૈનો થોડા છે, અને જૈનોમાં પણ મુનિઓ અલ્પ સંખ્યક હોય છે. પરંતુ મુનિઓનું અલ્પ સંખ્યામાં હોવું એ દૂષણ નથી ગણાતું પણ ભૂષણ ગણાય છે. કુદરત-સહજ સ્થિતિમાં અલ્પસંખ્યકપણું ગૌરવનું કારણ બને છે.

લોખંડ કરતાં સુવર્ણ અલ્પ પ્રમાણમાં જ હોય છે.

પરંતુ વર્તમાન સરકારી વિભાવનામાં લઘુમતી શબ્દપ્રયોગ તિરસ્કારના અર્થમાં થાય છે. લઘુમતી એટલે બાપડો, બિયારો, દયનીય, લાચાર, નિર્બળ એ અર્થમાં સરકારી સમજણમાં લઘુમતી શબ્દનો

પ્રયોગ થાય છે. સરકારે હાલ આ અર્થ છુપાવી રાખ્યો છે, પરંતુ જનસમુદાયના માનસમાં એક છેડે લઘુમતી શબ્દની ઓળખાણ આ રીતે દઢ કરવામાં આવી છે અને એ રીતે એ સમુદાયના માનસમાં એક છેડે લઘુતાગ્રંથિ અને બીજે છેડે એ ગ્રંથિમાંથી જન્મેલ આક્રમક વૃત્તિ વિકસાવવામાં આવી રહી છે.

ઈ.સ. ૧૯૮૨ પહેલાં અર્થાત્ નેશનલ ઑફ માઈનોરિટીઝ એક્ટ અને તેના અનુસંધાનમાં બહાર પાડેલા નોટિફિકેશન પહેલાં જૈનોનું સ્થાન કુદરત-નિર્મિત લઘુમતીમાં હોઈ વિશ્વભરમાં અજોડ હતું. જૈનો માનવ-સમુદાયમાં શિખર ઉપર બિરાજમાન હતા. સમગ્ર માનવ-સમુદાય તેમના પ્રત્યે આદરથી-સન્માનથી જોતો. જૈનો ન્યાયના પક્ષપાતી ગણાતા હતા અને તેથી જ ગામેગામની મહાજન સંસ્થામાં જૈનો અગ્રસ્થાન ભોગવતા.

પરંતુ જો જૈનો સરકારી નોટિફિકેશનના અન્વયે બહાર પડેલી યાદીમાં દાખલ થશે અથવા તેમને દાખલ કરવામાં આવશે તો એક વાર વિશ્વની ટોચ ઉપર બિરાજેલા જૈનો ‘દયનીય-બિચારા-બાપડા-તિરસ્કૃત’ના વિભાગમાં દાખલ થશે. સરકારી દફતરમાં જૈનો ઉપર તિરસ્કૃત-દયનીયની મહોરછાપ લાગુ થઈ જશે.

વિશ્વસહજ સ્થિતિમાં અને સરકાર-નિર્મિત સ્થિતિમાં જૈનોની સ્થિતિ આ મુજબની હશે. બન્નેય પરિસ્થિતિમાં આટલું અંતર છે.

એક પરિસ્થિતિમાં જૈનો માનવ-સમુદાયમાં ટોચ ઉપર બિરાજે છે. સરકાર-નિર્મિત પરિસ્થિતિમાં જૈનો તિરસ્કૃત સમુદાયમાં પ્રવેશ પામે છે. એક જ શબ્દપ્રયોગથી સરકાર જૈનોને ટોચ પરથી નીચે પટકે છે. એક શબ્દપ્રયોગ દ્વારા જૈનોને નીચે પટકવાનું ષડ્યંત્ર સફળ થાય છે. સમગ્ર માનવ-સમુદાય જે જૈનો પ્રત્યે સન્માનથી જોતો તે માનવસમુદાય સરકારી પ્રપંચલીલાના કારણે જૈનો પ્રત્યે સૂગથી જોતો થઈ જશે.

કુદરતી વ્યવસ્થામાં લઘુમતિ એટલે શ્રેષ્ઠતા, સરકારી વ્યવસ્થામાં લઘુમતિ એટલે કનિષ્ઠતા.

વર્તમાન સરકારના સાચા સ્વરૂપથી અજાણ એવા ભોળા સજ્જનો આ બે સ્થિતિ વચ્ચેનું આકાશ-પાતાળનું અંતર સમજી શકતા નથી, અને પતંગિયું જેમ દીવાની જ્યોતમાં બળી મરવા દોડી જાય છે તેમ સામે ચાલીને સરકારી જાળમાં ફસાવા માટે દોટ મૂકે છે. વર્તમાન સત્તાતંત્રના પામર સરકારી પ્રધાનો પણ આ રહસ્ય સમજતા નથી હોતા, તેઓ કઠપૂતળીની જેમ બીજાઓથી દોરવાતા હોય છે.

સરકારી દફતરમાં ‘માઈનોરિટી’ શબ્દપ્રયોગ બંધારણની ૩૦મી કલમમાં કરીને છોડી દેવામાં આવ્યો છે. ત્યાં માઈનોરિટીની વ્યાખ્યા સહેતુક કરવામાં આવી નથી. પરંતુ લઘુમતિ એટલે ‘તિરસ્કૃત-દયનીય માનવસમુદાય’ એવો પ્રચાર સરકારી પ્રધાનોના ભાષણ દ્વારા-વર્તમાનપત્રોના માધ્યમ દ્વારા-થતો રહ્યો છે. લઘુમતી એટલે **Down-trodden** સમુદાય એ અર્થ છે, તેનો પ્રચાર થતો રહ્યો છે.

જૈનો હવે નિર્ણય કરે. તેમને **Undeclared Minority** માં રહી વિશ્વની ટોચ ઉપરના આદરપાત્ર માનવસમુદાય તરીકેની તેમની ઓળખાણ જાળવી રાખવી છે? કે સરકાર નિર્મિત **Declared Minority** ના વર્ગમાં દાખલ થઈ તેમની શ્રેષ્ઠ માનવસમુદાય તરીકેની છાપ ભૂંસી નાંખવી છે ?

સરકાર બળજબરીથી જૈનોને અલ્પસંખ્યક સમુદાયમાં સમાવેશ કરે, અને આપણે જૈનો સામે ચાલીને અલ્પસંખ્યક સમુદાયમાં દાખલ થવા અરજી કરીએ એ બન્ને પરિસ્થિતિમાં પણ ફરક છે.

જૈનોમાં રહેલા આધ્યાત્મિક ગુણો, તેમનું વિશિષ્ટ તત્ત્વજ્ઞાન, તેમની અહિંસાપ્રધાન જીવનશૈલી વગેરેના કારણે માનવસમુદાયમાં ટોચના સ્થાને બિરાજમાન જૈનોને નીચે પટકી શકાય તેમ નથી. જેમ

‘જગતના અગિયાર ધર્મો’ નામના પુસ્તકમાં સંખ્યાબળનો આશ્રય લઈને જૈન ધર્મનું સ્થાન નીચું ઉતારવામાં આવ્યું છે તેમ કલ્યાણ મંત્રાલયે જૈનોને નીચે પટકવા માટે સંખ્યાબળનો આશ્રય લઈ શકાય તે માટે લઘુમતીની જાળમાં ફસાવવા માટે તેણે લઘુમતીઓ જાહેર કરનારા નોટિફિકેશનમાં ધર્મના અનુયાયીઓની સંખ્યાનો આશરો લીધો છે.

સરકાર-ઘોષિત લઘુમતીના છત્રમાં દાખલ થવાથી તે તે ધર્મના અનુયાયીઓ પોતાની અલગ ઓળખાણ ગુમાવી દેશે. તે છત્ર નીચે દાખલ થનારા બધા જ સમુદાયો અલ્પસંખ્યક સમુદાયના સભ્યો તરીકે ઓળખાશે. અર્થાત્ જો જૈનો પણ આ છત્ર નીચે જોડાશે તો તેઓ જૈનો તરીકેની પોતાની સ્વતંત્ર ઓળખાણ ગુમાવી દેશે, અને સરકારી રેકર્ડમાં તેઓ ‘અલ્પસંખ્યક સમુદાય’ તરીકે ઓળખાશે, તેવા પ્રકારનું લેબલ તેઓના ઉપર લગાડવામાં આવશે. ‘આદિવાસી’નું લેબલ લાગવાથી તેમાં સમાતી સર્વ જાતિઓની પૃથક્ ઓળખાણ નાશ પામે છે તેમ અહીં પણ સમજવાનું છે.

લેબલ મારવાનો આ પ્રાથમિક તબક્કો પૂરો થયા પછી સરકાર અલ્પસંખ્યક સમુદાયને કહેવાતા કેટલાક વિશેષ અધિકારો આપવા આગળ આવશે. કારણ કે જૈનો પણ અલ્પસંખ્યક સમુદાયની ક્લબમાં જો એક સભ્ય તરીકે પ્રવેશ પામશે તો મુસલમાનોને જે અધિકારો મળશે તેટલા જ અધિકારો જૈનોને પણ મળશે. અર્થાત્ માઈનોરિટી તરીકેના વિશેષ અધિકારો મેળવવાની બાબતમાં મુસલમાનો અને જૈન ધર્મના અનુયાયીઓની ગણના સમાન ધોરણે થશે. સરકારી દફતરમાં બંનેનું સ્થાન સરખું રહેશે.

શું આવી પરિસ્થિતિ જૈન ધર્મના અનુયાયીઓને માન્ય છે ?

નિકાસ કરનારની ક્લબમાં હીરાની નિકાસ કરનારો પણ દાખલ થાય છે, માંસની નિકાસ કરનારો પણ દાખલ થાય છે. બંનેને નિકાસકાર તરીકેની સરખી સગવડો મળે છે. પરંતુ શું એ સમાન ધોરણ યોગ્ય છે ? એક દેશની પશુધનરૂપી મૂડીનો નાશ કરીને ધન કમાય છે, બીજો દેશની મૂડીનો નાશ કર્યા વિના ધન કમાય છે.

અલ્પસંખ્યક સમુદાયની ક્લબમાં દાખલ થવાથી તેના સભ્યોને વિશેષ અધિકારો રૂપે મળતા અધિકારો જ મળશે ? કે અલ્પસંખ્યક સમુદાયની બહાર રહેલાઓને જે અધિકારો મળતા હશે તે પણ તેમને મળશે ? બંધારણની ૨૫-૨૬ કલમો દ્વારા ધર્મસત્તાને અમુક જ અધિકારો આપવામાં આવ્યા છે. અને તેમ કરીને ધર્મસત્તાના સર્વાંગીણ અધિકાર છીનવી લેવામાં આવ્યા છે. તેમ આનું પણ બનશે. અલ્પસંખ્યક સમુદાયની ક્લબના લાભ મેળવ્યા પછી બહુસંખ્યક સમુદાયને મળતા લાભોમાં પણ ભાગ પડાવી શકાશે ? તેમ કરવા જતાં બહુસંખ્યક સમુદાયની નારાજગી નહીં વહોરવી પડે ?

વળી અલ્પસંખ્યક સમુદાયના સર્વ સભ્યોને સરખા અધિકાર મળશે ? કે તે ક્લબમાં જેઓની સંખ્યા ઓછી હશે તેમને અન્ય સભ્યો કરતાં વિશેષ અધિકાર મળશે ? અલ્પસંખ્યક સમુદાયોમાં બંધારણની ૩૦મી કલમે આપેલા વિશેષ લાભો ઉપરાંત સરકાર કયા વિશેષ અધિકારો આપવા માંગે છે ? તેની લેખિત જાણકારી સરકાર પાસેથી લેવામાં આવી છે ? સરકાર અલ્પસંખ્યક સમુદાયની ક્લબ શા માટે શરૂ કરે છે ? કયા વિશેષ લાભો આપી સર્વ પ્રજાજનોને મળતા કયા લાભથી વંચિત કરવા માંગે છે ?

સરકારી દફતરે અરજી કરતાં પહેલાં શું આવા ખુલાસા મેળવી લેવામાં આવ્યા છે ?

જૈનોની અનિચ્છા છતાં જો તેમને અલ્પસંખ્યક સમુદાયમાં દાખલ કરવામાં આવશે તો જૈનો ઉપરનો એક જુલ્મ ગણાશે.

મંત્રીશ્રી, સમાજ કલ્યાણ મંત્રાલય,
ભારત સરકાર,
રૂમ નં. ૨૦૨, સી-વીંગ,
શાસ્ત્રીભવન,
નવી દિલ્હી.

શ્રીમાન્ રામુવાલીયાજી,
ધર્મલાભ, (આશીર્વાદ)

પં. ચન્દ્રશેખરવિજયજી

વર્તમાનપત્રોના અહેવાલોથી મને જાણવા મળેલ છે કે જૈન ધર્મના કેટલાક અનુયાયીઓએ/સંસ્થાઓએ તમારા મંત્રાલયને જૈનોને ‘લઘુમતી’ કોમ તરીકે જાહેર કરવા અરજી કરી છે. આ સંબંધમાં જૈન ધર્મની બંધારણીય સ્થિતિનું સ્પષ્ટીકરણ કરવા હું નીચે પ્રમાણે જણાવવા માગું છું.

‘જૈનશાસન’ એક લોકોત્તર સંસ્થા છે અને તેની સ્થાપના અમારા તીર્થંકર કરે છે. અત્યાર સુધી કુલ ૨૪ તીર્થંકરો થઈ ગયા અને તે દરેક તીર્થંકરે પોતાનું શાસન સ્થાપેલ છે. વળી જૈનશાસનનો વહીવટ ચલાવવા માટે દરેક તીર્થંકર જાતે વહીવટી માળખું ઊભું કરે છે. આ વહીવટી માળખું ‘સંઘ’ કહેવાય છે અને તે ચાર વિભાગોનો બનેલો છે. એને સામૂહિક રીતે ‘ચતુર્વિધ સંઘ’ કહેવાય છે. તે ચાર વિભાગો આ પ્રમાણે છે : સાધુઓ, સાધ્વીઓ, શ્રાવકો (જૈન ધર્મ પાળનાર ગૃહસ્થ પુરુષ વર્ગ) અને શ્રાવિકાઓ (જૈન ધર્મ પાળનાર ગૃહસ્થ સ્ત્રી વર્ગ). આ સંઘ શ્રમણપ્રધાન છે, જેનો અર્થ એ થાય છે કે શ્રમણો અથવા મુનિઓનો વિભાગ આ ચતુર્વિધ સંઘમાં પ્રધાન વર્ચસ્વવાળો છે. હાલમાં ૨૪મા તીર્થંકર મહાવીર ભગવાને સ્થાપેલ શાસન પ્રચલિત છે.

જૈન શાસ્ત્રો અને આગમોમાં પ્રમાણિત કર્યા પ્રમાણે તીર્થંકરોએ દર્શાવેલ અને સ્થાપેલ વહીવટી માળખા પ્રમાણે મુખ્યત્વે શ્રમણો એટલે કે જૈન સાધુઓ જ જૈનધર્મ પાળનારાઓની ધાર્મિક બાબતોના સંચાલન બાબતે અધિકૃત સત્તા ધરાવે છે. આથી જૈન શ્રમણોની સંમતિ અથવા પૂર્વમંજૂરી વિના, ફક્ત જૈન શ્રાવકોની વિનંતીથી કરવામાં આવેલ કોઈ પણ સરકારી કાયદો પ્રથમ તબક્કે જ ગેરકાયદેસર છે. ઉપર મુજબની જૈનશાસનની બંધારણીય/વહીવટી પદ્ધતિના અનુસંધાનમાં જૈન આચાર્યોની પૂર્વસંમતિ વિના જૈન ધર્મના અનુયાયીઓ કે સંસ્થાઓ દ્વારા કરાયેલ અરજી કાયદેસર ન ગણી શકાય. જૈન ધર્મના અનુયાયીઓના એક વિભાગે તમારા મંત્રાલયને કરેલ અરજી બહુસંખ્ય જૈન આચાર્યોની પૂર્વસંમતિ વિના કરવામાં આવેલ હોઈ કાયદેસર નથી.

તીર્થંકરો અને જૈનશાસ્ત્રોએ જૈન મુનિ અથવા ધર્મગુરુ તરીકે મારામાં સ્થાપિત કરેલી સત્તાના આધારે હું તમને આ લખી રહ્યો છું.

કેટલાક જૈન શ્રાવકોએ/સંસ્થાઓએ જૈનોને ‘લઘુમતી’ કોમ ગણવા માટે તમારા મંત્રાલયને કરેલ અરજીની બાબત જ્યારે મારા ધ્યાનમાં લાવવામાં આવી ત્યારે આ બાબતમાં કાયદાકીય પરિસ્થિતિ શું છે તેનો મેં અભ્યાસ કર્યો છે. પ્રથમ દર્શાવ્યા પ્રમાણે જૈન સંઘના વહીવટી બંધારણને અનુલક્ષીને ઉપરોક્ત અરજી જ ગેરકાયદેસર છે. મારા જાણવા પ્રમાણે લઘુમતીઓ માટેના રાષ્ટ્રીય પંચ તરફથી આ અરજીની વિચારણા કરવામાં આવી હતી અને પંચે જૈનોને ‘લઘુમતી’ જાહેર કરવા તમારા મંત્રાલયને ભલામણ કરી છે.

રાષ્ટ્રીય લઘુમતી પંચ કાયદો, ૧૯૮૨ના અનુસાર રાષ્ટ્રીય લઘુમતી પંચની રચના કરવામાં આવી છે. આ કાયદાની કલમ ૨(સી) પ્રમાણે ‘લઘુમતી’ શબ્દની વ્યાખ્યા આ પ્રમાણે કરવામાં આવી છે :

“આ કાયદાના હેતુ માટે ‘લઘુમતી’નો અર્થ એ છે કે કેન્દ્ર સરકાર તરફથી જે કોમને લઘુમતી જાહેર કરવામાં આવી હોય.” કાયદાના પ્રકરણ ૩માં કલમ ૮માં પંચના કાર્યો દર્શાવવામાં આવેલ છે. આ કલમ વાંચતાં જણાશે કે લઘુમતી પંચે લઘુમતીઓને લગતા (કાયદામાં દર્શાવેલ) કામો કરવાના છે, અને ‘લઘુમતી’નો અર્થ કેન્દ્ર સરકારે જે લઘુમતીઓને લઘુમતી કોમ તરીકે જાહેર થઈ છે તેના પૂરતું જ મર્યાદિત રાખવાનું છે. તેના કાર્યક્ષેત્રમાં કોઈ પણ એક કોમના એક વિભાગના લોકોએ કરેલ અરજી ધ્યાનમાં રાખી તે કોમને લઘુમતી જાહેર કરવા કેન્દ્ર સરકારને ભલામણ કરવાનો અધિકાર સમાવિષ્ટ થતો નથી. સ્પષ્ટપણે આ અધિકાર કેન્દ્ર સરકારનો છે, નહિ કે લઘુમતીઓ માટેના રાષ્ટ્રીય પંચનો.

આથી જૈનોના એક વિભાગે કરેલી અરજીના આધારે રાષ્ટ્રીય લઘુમતી પંચે કરેલી ભલામણ સ્પષ્ટપણે ૧૯૮૨ના લઘુમતી કાયદાનો જ ભંગ કરે છે. આથી આ ભલામણ પંચના અધિકારની બહારની હોઈ તમારું મંત્રાલય એ ભલામણ પર આધારિત કોઈ પણ પગલું લઈ શકે નહિ.

૧૯૮૨ના કાયદાની અને આ કાયદા અનુસાર ‘લઘુમતી’ની વ્યાખ્યાના વિષય (જેમાં ‘લઘુમતી’ એટલે કેન્દ્ર સરકારે એ પ્રમાણે જાહેર કરેલ કોમ, એમ વ્યાખ્યા આપી છે) ઉપર આવતાં હું કહેવા માગું છું કે જૈન એ કોઈ ‘કોમ’ નથી. જે લોકો જૈન ધર્મને અનુસરે છે, પાળે છે અને તેનો પ્રસાર કરે છે તેઓ ‘જૈન’ કહેવાય છે. આથી ‘જૈન’ શબ્દ એ કોઈ ‘કોમ’ દર્શાવતો નથી, પરંતુ જૈન ધર્મ પાળનારાઓનો ઉલ્લેખ કરે છે. સામાજિક દૃષ્ટિકોણથી જુદી જુદી ઓળખ આપવા ‘કોમ’ શબ્દ વપરાય છે. દાખલા તરીકે જૈનોમાં જ તેમની અંદર ઘણી કોમો છે. જેમાંની કેટલીક શ્રીમાળી અથવા ઓશવાળ અને કેટલીક પોરવાળ તરીકે ઓળખાય છે. આમાં પણ કેટલાક પેટાવિભાગો છે, જેવા કે દશા શ્રીમાળી, વીશા શ્રીમાળી, દશા ઓશવાળ, વીશા ઓશવાળ, દશા પોરવાડ, વિશા પોરવાડ વગેરે. આથી ‘કોમ’ શબ્દનો સંબંધ સામાજિક વ્યવસ્થા સાથે છે અને તે વ્યવસ્થા બધા ધર્મના પાળનારાઓને એકસરખી લાગુ પડે છે. આથી જૈનોનો એક ‘કોમ’ તરીકે ઉલ્લેખ એ સાચો શબ્દપ્રયોગ નથી.

પ્રથમ જણાવ્યા પ્રમાણે કોઈ પણ કોમને લઘુમતી કોમ જાહેર કરવાનો અધિકાર ફક્ત કેન્દ્ર સરકારને છે. લઘુમતી શું છે તેની વ્યાખ્યા આપ્યા વગર ભારતનું નવું બંધારણ આર્ટિકલ ૩૦ હેઠળ “લઘુમતીઓ”નો ઉલ્લેખ કરે છે અને માત્ર ધાર્મિક અને ભાષાકીય લઘુમતી એમ બે પ્રકારો દર્શાવે છે. કોઈ પણ કોમને લઘુમતી જાહેર કરવાની સત્તા કેન્દ્ર સરકારને નવા બંધારણ મારફત પણ મળતી નથી, અને આ ક્ષેત્રમાં કેટલાય પ્રશ્નો અનુત્તર રહે છે. આમાંના કેટલાક પ્રશ્નો આ પ્રમાણે છે :

- (૧) કેન્દ્ર સરકાર કોઈપણ કોમને લઘુમતી જાહેર કરવાની સત્તા ખરેખર ક્યાંથી મેળવે છે ?
- (૨) આવી જાહેરાત કેન્દ્ર સરકાર સ્વયં કરે ? કે વસતિના કોઈ પણ એક વિભાગ દ્વારા પોતાને લઘુમતી જાહેર કરવાની અરજી પર પગલાં લઈને કરે ?
- (૩) વસતિના કોઈ પણ એક વિભાગને ‘લઘુમતી’ જાહેર કરવાના ધોરણો શું છે ? ભારતે પોતાને બિનસાંપ્રદાયિક રાજ્ય જાહેર કરેલ છે અને આથી વસતિના કોઈ પણ એક ભાગને ધર્મના આધાર પર લઘુમતી જાહેર કરવું એ વિવાદાસ્પદ છે.
- (૪) જ્યારે ‘કોમ’ શબ્દ એ ફક્ત સામાજિક વ્યવસ્થા સૂચક હોય, ધાર્મિક વ્યવસ્થા સૂચક ન હોય ત્યારે કોઈ પણ ધર્મના અનુયાયીઓને ‘લઘુમતી’ કોમ કહી શકાય ?
- (૫) જેમને કેન્દ્ર સરકારે અત્યાર સુધી લઘુમતી તરીકે જાહેર કરેલ છે (દા.ત. મુસ્લિમો, ખ્રિસ્તીઓ, બૌદ્ધો, પારસીઓ વગેરે...) તેમને તેમની અરજી મેળવી લઘુમતી તરીકે જાહેર કરેલ છે કે કેન્દ્ર સરકારે પોતાની મેળે જાહેર કરેલ છે ?

(દ) વસતિના કોઈ પણ એક વિભાગને લઘુમતી જાહેર કરવા કોઈ કાર્યપદ્ધતિ (જેમ કે સંબંધકર્તા વસતિના કોઈ પણ એક વિભાગ તરફથી અરજી) નિયત થયેલ છે ?

ટૂંકમાં, આવા ઘણા પ્રશ્નો અનુત્તર રહેતા હોવાથી આખી પરિસ્થિતિ ગૂંચવાડાભરી અને અસ્પષ્ટ છે.

આથી જૈનોના એક વિભાગ/સંસ્થાએ જૈન ધર્મના અનુયાયીઓને લઘુમતી જાહેર કરવાની કરેલ અરજી પર વિચારણા ન કરવાની હું આપને સલાહ આપું છું. ધર્મ એ ધર્મ છે, પછી ભલે તેને પાળનાર એક વ્યક્તિ હોય કે કરોડો હોય. આખા દેશની કુલ વસતિના સંદર્ભમાં કોઈપણ ધર્મના અનુયાયીઓની સંખ્યા ‘લઘુમતી’ કે ‘બહુમતી’ની ગણી શકાય, પરંતુ ‘લઘુમતી’એ ધર્મનું વિશેષણ ન બની શકે, અને આથી ‘લઘુમતી ધર્મ’ એવો કોઈ વિચાર જ હોઈ શકે નહિ. અત્યાર સુધી જાહેર કરાયેલ લઘુમતીઓ પ્રમુખપણે કોઈ એક ધર્મને પાળનારી પ્રજા છે, અને આથી ધર્મને લઘુમતી જાહેર કરવાનું ધોરણ ગણવામાં આવતું હોય તેમ લાગે છે. પરંતુ ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે સૈદ્ધાંતિક રીતે આ ખોટું છે.

હું આના પર વધારે ટિપ્પણી કરવાનું પસંદ કરત. પરંતુ ઉપરની બાબતો અને પ્રશ્નો ઉપર આપનો જવાબ આવ્યા પછી તેમ કરીશ. ઉપરાંત જૈનોના એક વિભાગ/સંસ્થાએ જૈનોને લઘુમતી જાહેર કરવાની અનધિકૃત રીતે તમારા મંત્રાલયને કરેલ અરજીની નકલ પણ આપની પાસેથી મેળવવાનું પસંદ કરીશ. આ ઉપરાંત આ બાબતમાં પાછળથી થયેલા પત્રવ્યવહારની નકલો પણ મેળવવાનું પસંદ કરીશ.

જૈન સંઘ પર થનારી ગંભીર અને દૂરગામી અસરોનો વિચાર કરીને શ્રમણોના પ્રતિનિધિ તરીકે મેં આ બાબત હાથ પર લીધેલ છે. જૈન સંઘના વહીવટી અને તેની સંલગ્ન બાબતોની સંભાળ લેવાની ફરજથી હું બંધાયો છું, અને તેથી આ બાબતમાં મારી દખલગીરી અધિકૃત છે.

પ્રશ્નની ગંભીરતા જોતાં તમે મને વહેલી તકે જવાબ આપશો તેવી હું આશા રાખું છું.

•

૨૦ જૈનોથી લઘુમતીની માન્યતા લેવાય ? ના, કદાપિ નહિ.

હાલમાં હિન્દુકોમથી જૈનકોમને વિભાજિત કરવાનો પ્રયત્ન ભારત સરકાર કરી રહી છે. તેમાં તે એવા કેટલાક ફાયદાઓ બતાવે છે, જેથી આકર્ષાઈને જૈનકોમના અગ્રણીઓ પોતાની કોમને લઘુમતીમાં લેવા માટે તૈયાર થઈ ગયા છે.

જૈન અગ્રણીઓ ‘મહાજન’ કહેવાય. આવા મહાજનોની બુદ્ધિ કોઈ લાલચમાં તણાઈને પાણીમાં બેસી જાય એ બાબત અત્યંત આઘાતજનક કહેવાય.

આ વિષય ઉપર વિગતવાર વાતો કરવી પડશે.

ભારતીય પ્રજાનો જે બુદ્ધિજીવી, શિક્ષિત, ગ્રેજ્યુએટ કક્ષાનો વર્ગ ગણાય છે તેણે જે મેકોલે શિક્ષણ પ્રાપ્ત કર્યું છે તેનાથી તે પોતાની મા-સંસ્કૃતિથી વિમુખ બન્યો છે. તેની જીવનશૈલી પશ્ચિમની વિકૃત જીવનશૈલી બની છે. એ શૈલીમાં ભોગસની પ્રધાનતા હોય છે. ધર્મરસ જરાય હોતો નથી.

આવા ભારતીય લોકોને ‘દેશી ગોરાઓ’ કહેવા જોઈએ. આ માણસો વિદેશી ગોરાઓના એજન્ટ બને છે. તેઓ તેમની ઈચ્છા પ્રમાણે ભારત દેશનું સંચાલન કરે છે.

વિદેશી ગોરાઓએ ભારત દેશનું વિભાજન કરવાપૂર્વક-ગાંધીજીની સાફ ના હોવા છતાં તેમની ઉપરવટ થઈને- ભારતીય પ્રજાને સ્વરાજ આપ્યું છે. તે એટલા જ માટે કે ‘ભારતીય’ તરીકે ‘એક’ ગણાતા હિન્દુ અને મુસ્લીમ પ્રજાજનો વિભાજિત થઈને પરસ્પર કપાઈ મરે. એકબીજાનું વધુમાં વધુ અહિત કરે. આમ થાય તો નબળા પડી જનારા ભારતદેશનો (પાકિસ્તાન, બાંગ્લા વગેરેનો પણ) કાયમી કબજો તે વિદેશી ગોરાઓ મેળવી શકે. આવો કાયમી કબજો મેળવવા માટે જ કામચલાઉ રીતે કબજો

ત્યાગવામાં આવ્યો છે.

આ સિદ્ધિ હાંસલ કરવામાં ઘણા બધા ભેદી વ્યૂહો અપનાવાઈ રહ્યા છે. તેમાંનો એક વ્યૂહ એ કે બુદ્ધિવાળા જૈનકોમના લોકો અને ખૂબ મોટી સંખ્યાવાળા અજૈન કોમના લોકો વચ્ચે જે અભેદ સંબંધ છે અને તેથી જ જેમને હરાવવાનું કામ અત્યંત અશક્ય બન્યું છે તે અભેદ સંબંધને તોડવો. તેમનામાં ભેદ સાધવો. પછી ભેદભાવ કરવો અને તે પછી તેમને જ લડાવી મારવા, સાવ નબળા પાડી દેવા.

એ વાત તો એકદમ પ્રત્યક્ષ છે કે બુદ્ધિમાં અને ધનની બાબતમાં જૈનધર્મી લોકો વધુ આગળ છે, પરંતુ સંખ્યાની બાબતમાં વૈદિક ધર્મી લોકો ખૂબ આગળ છે. જો આ બે નો અભેદ તોડાય તો બે ય ને ખૂબ નબળા પાડી શકાય.

વસ્તુતઃ આપણે સહુ હિન્દુસ્તાનમાં રહેતા હોવાથી ‘હિન્દુ’ છીએ. હા, આ દેશમાં વસતા તમામ મુસ્લિમ, પારસી વગેરે લોકો પણ ‘હિન્દુ’ કહેવાય. ચીનમાં વસતા લોકો ચાઈનીઝ કહેવાય તેવું અહીં સમજવું.

આમ આપણે સહુ સૈકાઓની પરંપરાથી હિન્દુસ્તાનમાં વસનારા હોવાથી ‘હિન્દુ’ કહેવાઈએ અથવા ભારતદેશમાં વસતા હોવાથી ભારતીય કહેવાઈએ. ભારતમાં વસતા મુસલમાનો પોતાને ભારતીય જ કહેતા.

ઈ.સ. ૧૮૫૭ની સાલના બળવા વખતે તમામ હિન્દુ-મુસ્લિમ ભારતીયો ભારતીય તરીકે એક રહીને ગોરાઓ સામે પડ્યા હતા. એનું નેતૃત્વ મુસ્લિમ ભારતીય બાદશાહ બહાદુરશાહ ઝફરે લીધું હતું. આ અંગે કોઈને આ બળવાનો વિરોધ કરવાનો વિચાર સુધ્ધાં આવ્યો ન હતો.

અંગ્રેજોએ જોયું કે હિન્દુ અને મુસ્લિમો, શીખ અને પારસીઓ-તમામ-ભારતીય બનીને બળવો કરતા હોવાથી તેમને કચડી નાંખવાનું કામ તેમના માટે મુશ્કેલ બન્યું હતું.

આમાંથી તેમણે બોધપાઠ લઈને નક્કી કર્યું કે ‘ભારતીય’ તરીકે ‘એક’ એવી પ્રજામાં વિભાજન કરવું.

આ ભેદી કાવતરામાં તેઓ આ રીતે સફળ થયા.

તેમણે હિન્દુ અને મુસ્લિમ એમ બે ભેદ પાડ્યા. તેમણે હિન્દુ કે જે પ્રજાવાચક શબ્દ હતો અને તેથી હિન્દુસ્તાનના મુસ્લિમ લોકો પણ પોતાને હિન્દુ (હિન્દુસ્તાની) કહેતા હતા તેમને એવી જૂઠી વાત કરી કે “હિન્દુ એ પ્રજા નથી પણ હિન્દુ એ તો એક ધર્મ છે. જે હિન્દુ (વૈદિક) ધર્મને પાળે તે જ હિન્દુ કહેવાય. તમે લોકો તો ઈસ્લામ ધર્મને પાળો છો માટે તમે ‘હિન્દુ’ ન કહેવાઓ. તમે તો મુસ્લિમ કહેવાઓ.”

ભોળા હિન્દુ-મુસ્લિમ ભારતીયો આ વાતે ભોળવાઈ ગયા. પોતાને એકબીજાથી જુદા માનવા લાગ્યા.

આ પછી જ્યારે સ્વરાજની વાત આવી ત્યારે મુસ્લિમોને - ખાસ કરીને મહમ્મદઅલી ઝીણાને- ચડાવ્યા કે જો હિન્દુ ધર્મવાળા હિન્દુઓને પોતાનું હિન્દુસ્તાન મળે તો મુસ્લિમ ધર્મવાળા મુસ્લિમોને પોતાનું - સ્વંત્ર - પાકિસ્તાન કેમ ન મળવું જોઈએ ?

બસ.. આ રીતે વૈદિક ધર્મ પાળતા હિન્દુઓ અને ઈસ્લામ ધર્મ પાળતા મુસ્લિમો વચ્ચે વૈરભાવનો આતશ પ્રગટી ગયો.

આમ, ‘ભારતીય’ તરીકેની એક પ્રજાના બે ટુકડા-હિન્દુ અને મુસ્લિમ કરવાની ગોરાઓની ભેદી ચાલ આબાદ સફળ થઈ.

હવે વાત આવી ‘હિન્દુ’ઓમાં ભાગલા પડાવવાની.

આ કામમાં સૌ પ્રથમ શીખ ધર્મ પાળતા હિન્દુ શીખ લોકોને બાકીના હિન્દુ પ્રજાજનોથી જુદા પાડ્યા. આજે એ સ્થિતિ આવીને ઊભી છે, જેમાં શીખ લોકો પોતાને હિન્દુ માનતા નથી.

ગુરુગોવિંદસિંહે શીખોને કદર હિન્દુ બનાવીને મુસ્લિમો સામે કેવી જબ્બર ટક્કર લીધી હતી ? આજે એ શીખ લોકોની બેફામ કત્તેઆમ ઈન્દિરા ગાંધીના ખૂન પછી કરાઈ.

‘હિન્દુ’ નામની મોટી કેકમાંથી એક ટુકડો જુદો કરાયો; નામે શીખ. હવે તે ખાલિસ્તાનની માંગણી કરે છે. લગભગ ૧૫ કરોડ શીખ-હિન્દુઓ વિરાટ હિન્દુપ્રજાથી અળગા પડી ગયા છે. બંધારણની ૨૫મી કલમમાં જે બૌદ્ધો અને શીખોને ‘હિન્દુ’ તરીકે ગણાવ્યા હતા તેમાંથી તેમને જુદા પડાયા છે.

એ જ કલમમાં એ બે ની સાથે જૈન ધર્મ પાળતા લોકોને પણ ‘હિન્દુ’ કહેવાયા છે.

હવે તે જૈનોને પણ હિન્દુ કોમરૂપી કેકનો વધુ એક ટુકડો જુદો પાડવા માટે ‘લઘુમતી’ ના નામે બહુમતીથી જુદા પાડવાની ચાલ રમાઈ રહી છે. આ વાત જો આગળ વધે તો આવતીકાલ એવી પણ આવે કે શૈવ લોકો, વૈષ્ણવ લોકો, વલ્લભ સંપ્રદાય વગેરેના લોકો પણ પોતાને ‘હિન્દુ’ પ્રજાજનથી જુદા કરવાની ઝુંબેશ ઉપાડે.

આવું આ બધા એટલા માટે કરે કે ભારતીય સંવિધાનમાં જે લઘુમતી કોમ હોય તેને તબીબી, શૈક્ષણિક વગેરે બાબતોમાં કેટલીક ખાસ રાહતો આપવાની જોગવાઈ છે. વળી જે ‘લઘુમતી’ હોય તેમને ધાર્મિક સ્વાતંત્ર્ય આપવાની પણ ‘વિશેષ’ જોગવાઈ કરાઈ છે. આ બધી લાલચોથી જૈન વગેરેને ધાર્મિક લઘુમતીમાં જવાનું દિલ લલચાય.

આવી લાલચોથી એટલા બધા કરોડો લોકો હિન્દુ પ્રજામાંથી-‘હિન્દુ’ તરીકે ગણાવામાંથી-છૂટા પડતા જાય કે એક દિવસ એવો આવીને ઊભો રહે કે જ્યારે જંગી ‘બહુમતી’ ધરાવતી હિન્દુ કોમ પોતે જ લઘુમતી બની જાય.

સવાલ એ છે કે જો વિશિષ્ટ લાભો ‘લઘુમતી’ ને જ મળતા હોય તો તે પામવા માટે બહુમતીથી છૂટા પડીને લઘુમતીમાં જવામાં શો વાંધો હોઈ શકે ?

આનો જવાબ એ છે કે એવા લાભો જે ‘લઘુમતી’ઓ પ્રાપ્ત કરે તેમના પ્રત્યેક બહુમતીને ખૂબ ઈર્ષ્યા થાય. એમાંથી વેરભાવ પ્રગટ થાય. એમ થતાં કાતિલ સંઘર્ષ થાય. મુસ્લિમ અને ઈસાઈ કોમની લઘુમતીઓને જે આવા કેટલાક લાભો મળે છે તેનાથી હિન્દુઓની બહુમતી કોમ અત્યંત નારાજ છે. તેમાં પોતાને થતો ઘોર અન્યાય તે જુએ છે અને તેમની સાથે વૈરભાવ સતત રખાતો રહે છે. સંભવ છે કે ‘બહુમતી’ વાળાનું જ્યારે પણ દિલ્હીમાં શાસન આવે ત્યારે લઘુમતીવાળાઓનો પૂરો ખાત્મો બોલાઈ જાય.

‘બહુમતી’ હિન્દુ કોમ આજે પણ ખુલ્લેઆમ કહે છે કે, “જ્યારે અમે દિલ્હીમાં શાસન કરીશું ત્યારે લઘુમતીને મળતા લાભોનું કલમના એક ઝાટકે વિસર્જન કરી નાખીશું. ‘લઘુમતી’ ને તેમનું સ્થાન બતાવી દઈશું.”

આ જ દશા જૈન કોમની થશે, જો તે પોતાને ‘લઘુમતી’ માં મુકાવશે. આજે તો હિન્દુઓ જૈનોને હિન્દુ જ માને છે. જૈનો પણ દૂધમાં સાકરની જેમ (પારસી કોમની જેમ) હિન્દુ પ્રજા સાથે એકરસ થઈને રહે છે. આમ થવામાં મુખ્ય કારણ તેમના ધાર્મિક, સામાજિક વિભાગોની બાબતમાં મહદંશે રહેલી એકરસતા છે. પણ જો જૈનોના અગ્રણી લોકો વિદેશી ચાલમાં ફસાય અને પોતાને હિન્દુ પ્રજાથી વિભક્ત કરીને ‘લઘુમતી’માં મુકાવે તો તેમની હાલત પણ ભવિષ્યમાં હિન્દુ-શાસન આવતાં અતિ ખરાબ થવાની

છે.

પૂર્વે એમ કહેવાતું હતું કે લઘુમતી કોમની સંખ્યા કરતાં તેના ૫૦ ટકાથી ઓછી સંખ્યામાં જે કોમ હોય તે લઘુમતી કોમ કહેવાય. આ નિયમ પ્રમાણે મુસ્લિમો અને ઈસાઈઓ લઘુમતીમાં મુકાયા. આ જ વાત જૈનોને પણ લાગુ કરી શકાય અને ‘લઘુમતિ’માં તેમને મૂકી શકાય. ૧૯૯૩ની સાલ સુધી જૈનો પણ સંવિધાનના ચોપડે આ કારણે લઘુમતી કોમમાં આપમેળે હતા. અને તેથી જૈનોએ પોતાને લઘુમતીમાં ગણવાની વાત ક્યારેય ઉપાડી નથી. પરંતુ ઈ.સ. ૧૯૯૩ પછી ભારત સરકારે નીમેલા પંચે લઘુમતીમાં પોતે જેને લઘુમતી ગણી હોય તે જ ‘લઘુમતી’ના લાભો મેળવી શકે એમ ઠરાવ્યું. આમાં એ લઘુમતી પંચે ઈસાઈ, મુસ્લિમો, પારસી અને શીખ કોમને ‘લઘુમતી’ માં ગણી, પરંતુ જૈન કોમનું નામ ન લીધું. આમ થવાથી જૈનોના અગ્રણીઓએ તે પંચ પાસે એવી રજૂઆત કરી કે તેમને પણ ‘લઘુમતી’માં ગણવામાં આવે જેથી ‘લઘુમતી’ને મળતા તબીબી, શૈક્ષણિક અને ધાર્મિક સ્વાતંત્ર્યના લાભો મેળવી શકે.

એક વાત અહીં સ્પષ્ટ કરી દઉં કે આ જે લઘુમતી-બહુમતીની વાત ચાલે છે તે ધાર્મિક લઘુમતી-બહુમતીની વાત સમજવી. પેલી અનામતવાળી સામાજિક કે શિક્ષણ અંગેની લઘુમતી-બહુમતી (દા.ત. મહારાષ્ટ્રમાં ગુજરાતીઓ શૈક્ષણિક લઘુમતીમાં છે) છે તે સમજવી નહીં.

જૈનોની આ માંગણી થયા બાદ લઘુમતી પંચે જૈનોને પણ મુસ્લિમ, ઈસાઈ, બૌદ્ધ અને શીખોની સાથે ‘લઘુમતી’માં ગણી લીધા અને એ પંચે કેન્દ્ર સરકારને થોડાક માસ પૂર્વે પોતાનો અભિપ્રાય આપી દીધો કે જૈન કોમને પણ ‘લઘુમતી’માં લેવામાં કોઈ વાંધો નથી.

આ વાત બહુ જ અનુચિત બની છે. ‘ઘર ફૂટે ઘર જાય’ એ ઉક્તિ પ્રમાણે જ્યારે આખો દિગંબર જૈન સમાજ સામે ચાલીને (કેમકે તે સમાજને પણ પોતાના ઘણા સ્વાર્થો રાજકારણી લોકો પાસેથી સિદ્ધ કરવા છે એટલે તે સમાજ રાજકારણીઓને ખુશ કરે જ) લઘુમતી કોમ તરીકે જૈનોને ગણવા માટે દોડી ગયો છે. શ્વેતાંબર જૈનોમાં પણ કેટલાક અગ્રણીઓ ‘ઊંડી સમજના અભાવમાં’ દોડ્યા છે. પણ આ તેમની ગંભીર ભૂલ છે. આના ખૂબ ઘેરા પ્રત્યાઘાતો ભવિષ્યમાં પડશે ત્યારે જ તેમને પોતાની આ આત્મઘાતી ભૂલનું ભાન થશે.

તાજેતરમાં જ શ્વેતાંબર અગ્રણીઓમાંના એક ગૃહસ્થ વિશ્વહિન્દુ પરિષદના અગ્રણી પાસે આ વાતનો પ્રત્યાઘાત જાણવા ગયા ત્યારે તે ભાઈએ બહુ કડક શબ્દોમાં કહ્યું કે, “તમે જૈનો હિન્દુ કોમમાંથી જુદા પડવાના હો તો એક વાત ખ્યાલમાં રાખજો કે આનાથી આવનારા સ્ફોટક પરિણામો ભોગવવા માટે તમારી આખી કોમે તૈયાર રહેવું પડશે !!”

એ સ્ફોટક પરિણામ એટલે હિન્દુ પ્રજાનું જૈનો ઉપર મુસ્લિમોની જેમ આક્રમણ. તીર્થોનું અસંરક્ષણથી માંડીને ભંજન.

મને કહેવા દો કે લઘુમતી બનવાથી ભારત સરકાર ધાર્મિક તીર્થોને જે રક્ષણ આપશે તે ગમે ત્યારે પાછું ખેંચાઈ જશે. વિરાટ હિન્દુ બહુમતી તરફથી જે રક્ષણ સૈકાઓથી જૈન કોમને મળી જ રહ્યું છે તે કાયમી છે, તે કદી પણ પાછું ખેંચાવાનું નથી.

લઘુમતીના ક્ષુલ્લક લાભો લઈને બહુ મોટા નુકસાનો - હિન્દુ પ્રજાની દુશ્મની વહોરવા વગેરે સ્વરૂપ - ભોગવી શકાય તેમ નથી. આ પ્લસ-માઈનસનો વિચાર કેમ કરાતો નથી ?

એક હજાર વર્ષ પૂર્વે ભારતીય પ્રજાના ત્રણ ઘટકો - હિન્દુ, બૌદ્ધ, જૈન પરસ્પર ખૂબ લડ્યા છે. આથીસ્તો હેમચન્દ્રાચાર્યજીએ વ્યાકરણના ગ્રંથમાં ‘જન્મથી વૈરીના દષ્ટાંતોમાં ઉંદર-બિલાડી કે સાપ-

નોળિયાને જેમ જણાવ્યા છે તેમ જૈન-બ્રાહ્મણોને જણાવ્યા છે.’

શું એ જ ત્રણ ઘટકો ફરી યુદ્ધભૂમિ ઉપર લડવા માટે ગોઠવાઈ જાય તેવી પૂર્વભૂમિકા તૈયાર કરાઈ રહી છે ?

મને કહેવા દો કે ‘હિન્દુ’માંથી બૌદ્ધો ભલે છૂટા પડ્યા પરંતુ જૈનોએ તો છૂટા ન જ પડવું જોઈએ. આવો નિર્ણય જલદીમાં જલદી કરીને તેણે ‘આપઘાત’ ટાળવો જોઈએ.

લઘુમતીમાં જવાની તરફેણ કરતા જૈનો એક દલીલ એવી કરે છે કે, “જો આપણે હિન્દુઓની સાથે રહીશું તો આપણા ધર્મને હિન્દુ ધર્મનો ફાંટો છે એ વાત વધુ મજબૂત બનશે.”

આની સામે મારે એ વાત કરવી છે કે હવે તો સુપ્રીમ કોર્ટનું (ઈ.સ. ૧૯૮૩ની સાલનું) તથા જસ્ટીસ રાંગણેકરનું સ્પષ્ટ રૂલિંગ આવ્યું છે, જેમાં જણાવ્યું છે કે, “જૈન ધર્મ એ હિન્દુઓની વૈદિક પરંપરાથી પણ ખૂબ જૂનો અને સાવ સ્વતંત્ર ધર્મ છે.”

જો આ વાત આ રીતે સ્પષ્ટ થઈ ગઈ છે તો હવે જૈનોએ પોતાને હિન્દુઓથી અવિભક્ત કહેવડાવવામાં કશું જ ખોટું થતું નથી. ઉપરથી આમાં ભાવિમાં આવનારી આપત્તિઓથી મુક્તિ મળવાની છે.

બંધારણની ૨૫મી કલમમાં હિન્દુ ગણાયેલા બૌદ્ધો, શીખો ભલે ‘હિન્દુ’માંથી જુદા પડ્યા પણ જૈનોએ જુદા પડવું ન જ જોઈએ એવી મારી સ્પષ્ટ સમજ છે. જુદા પડીને ચાલીસ લાખ જૈનો સાથે રહેવું કે ૮૦ કરોડ હિન્દુઓની સાથે રહેવું ? તેટલું જ જૈન અગ્રણીઓ વિચારે તો ઘણું.

‘લઘુમતી’માં જોડાવાથી તાત્કાલિક જે તબીબી કે શૈક્ષણિક વગેરે ક્ષેત્રોમાં લાભ મળશે તે તો શ્રીમંત જૈનો દસ કરોડ રૂપિયાનું કાયમી ફંડ કરીને તેના વ્યાજમાંથી પતાવી શકશે. સમૃદ્ધ અને શ્રીમંત કોમ તો ભૂખી થાય તો ય ખુમારીથી જીવે કે ભીખ માંગીને જીવવાનું પસંદ કરે ? કરગરે ? અરે ! આ કેવી માનસિક કંગાલિયત !

હવે વસ્તુસ્થિતિ શી છે તે જણાવું.

જૈન ધર્મને પાળતા ભારતીય લોકો હિન્દુ જ છે. શીખ ધર્મને પાળતા ભારતીય લોકો હિન્દુ જ છે. વૈદિક કે સનાતન ધર્મને પાળતાં ભારતીય લોકો હિન્દુ જ છે.

‘હિન્દુ’ કોને કહેવાય ? તેના જવાબમાં ધર્મશાસ્ત્રમાં કહ્યું છે કે, જેનું ચિત્ત કોઈની હિંસાથી દુભાય તે હિન્દુ. હિંસયા દૂયતે ચિત્તં યસ્ય સ હિન્દુઃ ।

બીજી વ્યાખ્યા :

એક ભવમાંથી બીજા ભવમાં હેંડવાનું છે તેવું જે માને છે તે હિન્દુ. હિન્દુચતે ભવાદ્ ભવં ઇતિ યો મન્યતે સ હિન્દુઃ ।

બોલો, આ બન્ને વ્યાખ્યા પ્રમાણે શું જૈનધર્મ પાળતાં લોકો હિન્દુ નથી ? છે જ.

‘હિન્દુ’ એ પ્રજાવાચક શબ્દ છે. આ પ્રજાના ધર્મો અનેક છે : જૈન ધર્મને પાળતો હિન્દુ પ્રજાજન, સનાતન (વૈદિક) ધર્મને પાળતો હિન્દુ પ્રજાજન, શીખધર્મને પાળતો હિન્દુ પ્રજાજન, બૌદ્ધ ધર્મ પાળતો હિન્દુ પ્રજાજન.

જબરી ભૂલ તો એ થઈ છે કે જે હિન્દુ શબ્દ પ્રજાવાચક છે તેને ધર્મવાચક બનાવી દીધો છે.

હિન્દુ એ પ્રજા છે તેને બદલે, હવે હિન્દુ એ ધર્મ કહેવાય છે. (આ શબ્દછલ કહેવાય. આમ કહીને વિશ્વના તપ્તા ઉપરથી હિન્દુ નામની પ્રજાને નષ્ટ કરી દેવાની છે.)

ખરેખર તો જે વૈદિક ધર્મ છે તેને જ હિન્દુ ધર્મ કહી દીધો. આમ થયું એટલે જૈનોને હિન્દુ મટાડી

દીધા. જે વૈદિક નામનો ધર્મ પાળે તે જ જો હિન્દુ કહેવાય તો જે જૈન ધર્મ પાળે તેને હવે હિન્દુ શી રીતે કહેવો ? હા, હવે તો જૈન પોતે જ કહેશે કે, “હું હિન્દુ નથી, કેમકે હું હિન્દુ ધર્મ પાળતો નથી.”

અરેરેરે, આ શું થઈ ગયું ?

ઓ વિદેશી ગોરાઓ ! તમે ‘હિન્દુ’ને એક જાતનો ધર્મ બનાવીને જૈન વગેરેને હિન્દુ મટાડી દીધા ! હાય, કેવું તમારું બુદ્ધિનું કપટી કૌશલ !

જો ‘હિન્દુ’ એ પ્રજા હોય તો જેમ વૈદિક (સનાતન) ધર્મ પાળતા લોકો હિન્દુ પ્રજાજન-હિન્દુ છે તેમ જૈન, શીખ, બૌદ્ધ ધર્મ પાળતા લોકો પણ હિન્દુ પ્રજાજન-હિન્દુ જ છે.

ઓ જૈનો ! તમે આજથી સર્વત્ર એમ બોલો કે, “અમે ભલે ધર્મથી જૈન છીએ પણ પ્રજાથી તો હિન્દુ જ છીએ. પેલા વૈદિક ધર્મી સનાતન લોકો કહે કે અમે ધર્મથી વૈદિક છીએ પણ પ્રજાથી તો અમે હિન્દુ જ છીએ.”

गौर से कहो हम हिन्दु हैं ।

બહુ મોટી અને ખૂબ ભેદભરપૂર વાત તો એ છે કે વસતી-પત્રકમાં જે વિવિધ ધર્મોના ખાના મુકાય છે ત્યાં હિન્દુ ધર્મ અને જૈનધર્મ એ રીતે મૂકેલ છે. અહીં એવું જણાવાયું છે કે હિન્દુ નામનો ધર્મ છે તો જૈન નામનો ધર્મ છે.

હવે જે જૈનધર્મ પાળતા હોય તેઓને જૈનધર્મના ખાનામાં જ ચોકડી મારવી પડે. જો તે આમ કરે તો તે જૈન કહેવાય. હિન્દુઓના ખાનામાં ચોકડી મારી નથી. તેવું કરી શકે તેમ પણ નથી.

વિદેશી ગોરાઓની કૂટબુદ્ધિની આ રમત છે.

વહેલી તકે કોઈ ભાઈ સુપ્રીમ કોર્ટમાં આ બાબતમાં રીટ કેસ કરીને સુધારો કરાવે.

જો ધર્મોના ભેદથી ખાનાંઓ પાડ્યા છે તો જ્યારે સનાતન (વૈદિક) ધર્મ છે તેને હિન્દુધર્મ કહી શકાય જ નહિ. હિન્દુધર્મ જેવો કોઈ ધર્મ જ નથી (એ તો હિન્દુ પ્રજા છે) તો પછી ‘હિન્દુ ધર્મ’ નું ખાનું કાઢીને ત્યાં સનાતન ધર્મ જ મૂકવું જોઈએ.

હવે જે સનાતન ધર્મ પાળે તે સનાતન ધર્મના ખાનામાં ચોકડી મારે. જે જૈનધર્મ પાળે તે જૈનધર્મના ખાનામાં ચોકડી મારે. આમ ધર્મો બે થયા, પરંતુ બન્ને ય પ્રજા તરીકે તો એક જ - હિન્દુ - રહ્યા.

ખરેખર તો વિદેશીઓની આ લઘુમતી-બહુમતીની ગણતરી એ આપણી આર્યવ્યવસ્થા કરતા તદ્દન વિપરીત છે અને જૂઠના પાયા ઉપર રચાયેલી છે.

આર્ય-વ્યવસ્થામાં એક હજાર હીરાના વેપારીઓ, એક લાખ શાકભાજી વેચતા કાછિયા કરતાં બહુમતીમાં ગણાય છે. કેમકે ઝવેરીઓ ભલે એક હજાર હોય પણ તેમના ધંધાનો વ્યાપ એટલો મોટો છે કે તેમાં બીજા બે લાખ કારીગરો કામ કરે છે. કાછિયાના ધંધામાં એક લાખ કાછિયાઓની પાછળ કોઈ બીજો પેટાધંધો નથી.

વળી, સંખ્યા એ જ જો લઘુમતી-બહુમતીમાપક હોય - ગાંધીજી અને ગોડસે બન્નેયની એકેકી સંખ્યા છે, અથવા ગાંધીજી એક જ છે અને તેમની સામે ગોડસે અને આપ્ટે નામના તેમના બે ખૂનીઓ છે- તો શું તેથી લઘુમતીમાં મુકાયેલા ગાંધીજી નાના કહેવાશે ? અને બહુમતીવાળા વધુ સાચા અને સારા કહેવાશે ?

આ માપકનીતિથી તો અભણો, ગુંડાઓ, લુચ્ચાઓ વગેરેની કાયમી બહુમતી હોવાથી લઘુમતીના સજ્જનો, શિક્ષિતો અને ધર્મી લોકોને જીવવું જ ભારે પડી જશે. પણ વિદેશી ગોરાઓ વિશ્વમાં સંખ્યાના માપકથી સૌથી વધુ વસતી ધરાવે છે એટલે પોતે બહુમતીમાં છે એ વાતને મજબૂત કરવા માટે બાકીના

બધા તેમના કરતાં લઘુમતીમાં છે એ વાતને સાબિત કરી રહ્યા છે. આવું સાબિત કરીને તેઓ છેલ્લે એમ કહેવાના છે કે સંઘર્ષો મટાડવા હોય તો ધર્મ અને વર્ણ એક જ કરવા જોઈએ. ‘કયો ધર્મ અને કયો વર્ણ રાખવો?’ એવા સવાલના જવાબમાં તેઓ કહેશે કે જે બહુમતી હોય તે (ઈસાઈ ધર્મ અને ગોરો વર્ણ) રાખવો. બધી લઘુમતીઓએ તેમાં ભળી જઈને એકતા કરવી.

કેવી ભયંકર એકતા ! કેવું આ વિસર્જન !

આપણે આવા સર્વનાશી છાટકામાં ફસાવવું ન હોય તો ઉપર્યુક્ત લઘુમતી-બહુમતીની વાતો જ બંધ કરી દેવી જોઈએ.

૨૧ કોણ કહે છે જૈનો હિન્દુ નથી ?

પહેલાં એક વાત સમજી લો કે ગોરાઓએ આ દેશની પ્રજાને અને તેની ધર્મ-સંસ્કૃતિને માત્ર શસ્ત્રોથી કે દુરાચારોથી ભ્રષ્ટ કરી નથી કે ખતમ કરી નથી, એમણે ‘શબ્દો’થી પણ પોતાના ભેદો-સર્વધ્વંસી કાર્યો સાધી લીધા છે.

જેમકે ‘આદિવાસી’ શબ્દ. અંગ્રેજોએ ગિરિજનોને જ આ દેશમાં આદિકાળથી રહેતા કહીને બાકીના તમામ સર્વર્ણ હિન્દુઓને ‘આદિવાસી’ તરીકે મટાડી દીધા છે. હવે અંગ્રેજો પાછળથી હિન્દુસ્તાનમાં આવ્યા કહેવાયા છે, તો અંગ્રેજો કહે છે કે “તમે સર્વર્ણ હિન્દુ લોકો પણ અમારી જેમ પાછળથી આવેલા વિદેશીઓ જ છો. તમે પણ પરદેશી છો અમારી જેમ.”

આવા તો દૂધમાં ‘ફેટ’ (ભવિષ્યમાં ખરેખર દૂધમાં પ્રાણીજ ચરબી (ફેટ) નાંખવા માટે) વગેરે શબ્દોના ઘણા છલ બતાડી શકાય.

આવા બે મોટા છલ અહીં પ્રસ્તુત છે.

જૈન એ ‘ધર્મ’ છે છતાં જૈન એ ‘સમાજ’ છે એમ કહીને જૈન નામનો ધર્મ ઉડાવી દેવાયો છે.

બીજું, હિન્દુ એ ‘પ્રજા’ છે છતાં હિન્દુ એ ‘ધર્મ’ છે એમ કહીને હિન્દુ નામની પ્રજાને ઉડાડી દેવામાં આવી છે.

વસ્તુતઃ જૈન એ ધર્મ છે. એને પાળતા અનુયાયીનો સમાજ નથી પણ સંઘ છે.

હિન્દુ એ પ્રજા છે. ‘હિન્દુ’ શબ્દ ‘હિણ્ડ’ નામના ધાતુમાંથી બન્યો છે. એનો અર્થ હેંડવું-ચાલવું (કાઠિયાવાડમાં આજે પણ ચાલવું અર્થમાં હેંડવું પ્રયોગ થાય છે.) થાય છે. ‘જે લોકો એમ માનતા હોય કે આપણા જીવે એક ભવમાંથી બીજા ભવમાં હેંડવાનું (ચાલવાનું) છે તે બધા લોકો ‘હિન્દુ’ કહેવાય. હિણ્ડ્યતે ભવાદ્ ભવં ઇતિ યે મન્યન્તે તે હિન્દવઃ ।

જિનેશ્વર દેવોએ પ્રરૂપેલ જૈનધર્મના અનુયાયીઓની તો લોહીના કણમાં આ માન્યતા ધરબાયેલી છે. માટે તે જૈનધર્મના અનુયાયીઓ હિન્દુ-પ્રજાજનો અવશ્ય કહેવાય. એ રીતે સનાતન, શીખ વગેરે ધર્મના અનુયાયીઓ પણ આ માન્યતા ધરાવતા હોવાથી તેઓ પણ હિન્દુ-પ્રજાજનો કહેવાય.

આજે મોટી ગરબડ એ કરાઈ છે કે જે સનાતન કે વૈદિક ધર્મ છે તેને હિન્દુ-ધર્મ કહેવાય છે. ના, આ બિલકુલ બરાબર નથી. વૈદિક, સનાતન એ ધર્મવાચક શબ્દ છે, હિન્દુ એ પ્રજાવાચક શબ્દ છે. ધર્મવાચક સનાતન શબ્દની સાથે પ્રજાવાચક હિન્દુ શબ્દ શી રીતે જોડાય ? અને જો તેમ થાય તો જૈન વગેરે ધર્માનુયાયી લોકોને એવું કહેવાની ફરજ પડી જાય કે, “અમે જૈનો હિન્દુ નથી.”

વસ્તીપત્રકોમાં ધર્મોના ભેદ પાડીને તેમાં હિન્દુ ધર્મ અને જૈન ધર્મ એમ બે જુદા ખાના પાડ્યા છે.

આ ભયંકર કાવતરું છે. જાણીબૂઝીને હિન્દુ-પ્રજાજનો એવા જૈનોને જૈન ધર્મના ખાનામાં ચોકડી મારવાની ફરજ પાડીને-હિન્દુધર્મના ખાનામાં ચોકડી નહીં મારવાની પ્રેરણા કરીને-તેમને હિન્દુઓથી જુદા-લઘુમતી કોમની ગણનામાં મૂકવામાં આવ્યા છે.

આ છે, સનાતની અને જૈનો વચ્ચે-બહુમતી અને લઘુમતી વચ્ચે-લડાઈઓ ઊભી કરવાના ભાવી વૃક્ષોનું ઝેરી બીજ.

જૈન ધર્મી લોકો અને સનાતન ધર્મી લોકો-તમામ-પ્રજા તરીકે હિન્દુ જ છે. ભલે પછી તેમને વસતિપત્રકમાં અલગ અલગ ખાનામાં ચોકડી મારવાની ફરજ પડાય.

જેમ બને તેમ જલદી આ વિચારના આધારે વસતિપત્રકના લખાણમાં સુધારો કરવાનો સમય પાકી ગયો છે.

ઓ જૈનો ! પ્રજાજનો તરીકે તમે કોણ છો ? ગૌર સે કહો, હમ હિન્દુ હૈ !

જૈન ધર્મના અનુયાયી જૈનોને ભારતીય પ્રજાની ૨૨ લઘુમતીમાં સામેલ કરવામાં થનારા સંભવિત નુકસાનો. જૈનો હિન્દુ પ્રજા છે, તે હિન્દુ પ્રજાની સાથે જ રહે.

જૈનોને લઘુમતીમાં ગણવામાં આવે તો તેના ઘણા મોટા ગેરફાયદાઓ મને જણાય છે, જે અહીં રજૂ કરું છું.

(૧) વિદેશીઓ ભારતને સ્વરાજ આપવા માગતા જ હતા, પરંતુ ભારતની પ્રજા પાસે સ્વરાજની માંગણીનું આંદોલન કરાવ્યું અને પછી ‘ભારતની પ્રજા સ્વરાજ માંગે છે એટલે અમે આપીએ છીએ’ એમ કહી સ્વરાજ આપ્યું. આ સ્વરાજ આપવા દ્વારા છેલ્લા ૫૦ વર્ષમાં પડદા પાછળ રહીને વિદેશીઓએ ભારતના દેશી અંગ્રેજો દ્વારા ભારતીય પ્રજાના સુખ, શાંતિ અને સંસ્કૃતિનું નાબૂદ વાળી નાખ્યું, જે આજે સર્વત્ર દેખાય છે.

(૨) ૧૯૮૩ના સરકારી નોટિફિકેશનમાં લઘુમતી તરીકે મુસ્લિમ, ક્રિશ્ચિયન, શીખ, પારસીને મૂક્યા અને આપણને ન મૂક્યા તેની પાછળ આ જ ભેદ છે કે આપણે જ લઘુમતીમાં જૈનોનો સમાવેશ કરવાની માંગણી કરીએ અને પછી લઘુમતીમાં આપણી ગણના થાય.

(૩) આથી આપણે કાંઈ હરખાઈ જવા જેવું નથી. કેમકે હિન્દુઓથી છૂટા પડીને આપણે લઘુમતીમાં મુકાઈએ અને લઘુમતીના લાભો ભોગવીએ. પણ તેથી હિન્દુ પ્રજા લઘુમતીનો લાભ લેતી મુસ્લિમ કોમ તરફ જેવો ધિક્કારભાવ દર્શાવે છે તેવો જ ધિક્કારભાવ હિન્દુઓ આપણી તરફ પણ દર્શાવવા કેમ ન પ્રેરાય ?

(૪) પ્રજાના વિભાગ પાડવા હોય તો તે લઘુમતી-બહુમતી એવી રીતે પડાય જ નહિ. જે ધર્મના જે અનુયાયીઓની જે સંખ્યા હોય તેને લઘુમતી-બહુમતીના વર્ગીકરણ દ્વારા ઉપસાવવામાં તો ભયંકર અને ભેદી રાજરમત છે.તે આ રીતે -

(૫) જો જૈનો અગર લઘુમતીમાં ગણાય તો સહજ રીતે એ પ્રશ્ન થાય કે ભારતમાં અને વિશ્વમાં બહુમતી કોની છે ? સહુ જાણે છે કે વિશ્વમાં બહુમતી ક્રિશ્ચિયનોની છે.

(૬) એવું એક છૂપું ગણિત ગોઠવી રાખવામાં આવ્યું છે કે જે ધર્મના લોકો બહુમતીમાં હોય તેના ધર્મને ધર્મ કહેવો અને તે સિવાયના લઘુમતીમાં રહેલા ધર્મને સંપ્રદાય કહેવો. સંપ્રદાય એટલે એ લોકોની વ્યાખ્યા પ્રમાણે પ્રજાને પુષ્કળ નુકસાન પહોંચાડતો, પરસ્પર પુષ્કળ ઝઘડાઓ કરતો વાદ. આવા

સંપ્રદાયોનો તો નાશ જ કરવો જોઈએ એવી એક ભેદી છૂપી માન્યતા છે.

(૭) સર્વધર્મપરિષદ કે વિશ્વધર્મપરિષદમાં એ સવાલ વારંવાર મૂકવામાં આવે છે કે વિશ્વમાં ઘણાબધા ધર્મો હોવાથી ઘણાબધા ઝઘડાઓ થાય છે, તો શા માટે વિશ્વશાંતિના અર્થે જગતમાં એક જ ધર્મ ન રાખવો ?

(૮) હવે જ્યારે સવાલ ઊભો થાય કે જગતમાં એક ધર્મ તરીકે કયા ધર્મને રાખવો ? અને કયા ધર્મનું વિસર્જન કરી નાંખવું ? આ માટે આખા વિશ્વમાં વોટિંગ પદ્ધતિનો જ આશ્રય લેવાશે. એ વખતે જંગી મતો ક્રિશ્ચિયનોની તરફેણમાં પડશે, કેમકે વિશ્વમાં તેમની જ બહુમતી છે. ક્રિશ્ચિયન ધર્મ સિવાયના તમામ ધર્મો લઘુમતી હોવાને કારણે સંપ્રદાય તરીકે ગણાઈને નાશ કરી દેવા યોગ્ય જાહેર થશે.

(૯) આ ઉપરથી તમે સમજી શકશો કે જૈનોને લઘુમતીમાં ગણવાથી કેટલું બધું નુકશાન છે. લઘુમતી ધર્મને ઘણી બધી સગવડતા (માત્ર શૈક્ષણિક અને મેડિકલ વિભાગમાં) જરૂર મળશે, પરંતુ તેની સામે જૈન ધર્મ સંપ્રદાય બની જઈને સર્વથા નાશ પામી જાય તે કેટલું મોટું નુકસાન છે ? એવી સગવડતાઓ તો આર્થિક રીતે સમૃદ્ધ જૈનો આપમેળે મેળવી શકે તેમ છે.

(૧૦) ઘણાની માન્યતાઓ છે કે લઘુમતી કોમના ધર્મની અંદર સરકાર હસ્તક્ષેપ કરતી નથી. મારી દૃષ્ટિએ આ માન્યતા સાચી નથી, કેમકે જમ્મુમાં આવેલું વૈષ્ણોદેવીનું તીર્થ વગેરે બાબતોમાં લઘુમતી-બહુમતીનો વિચાર કર્યા વિના સરકારે સર્વત્ર હસ્તક્ષેપ કર્યો છે. આપણા મુંબઈના શાંતિનાથજી મંદિરમાં સરકારે કેટલો ભયાનક હસ્તક્ષેપ કર્યો છે ! આમાં આપણને કેમ લઘુમતી ધર્મના નાતે કોઈ સ્વતંત્રતા નથી મળી ?

(૧૧) ઉપસંહારમાં એટલું કહીશ કે ૧૯૮૩ના નોટિફિકેશનમાં ગમે તે કારણે સરકારે જૈનોનું નામ મૂક્યું નથી તે એકદમ સારું જ થયું છે. હવે આપણે લઘુમતી તરીકે નહીં ગણાઈએ. બેશક, જૈન ધર્મને સ્વતંત્ર ધર્મ તરીકે બંધારણની ૨૫મી કલમમાં સ્વીકારાયેલ છે, એ જ રીતે આપણી હિન્દુપ્રજાને અંતર્ગત રહીએ. જેથી ભવિષ્યમાં હિન્દુ પ્રજા ઉપર અને તેના વિવિધ ધર્મો ઉપર પશ્ચિમના આક્રમણોની જે શક્યતા છે તેની સામે સંગઠિત રૂપે તેવા આક્રમણોનો પ્રતિકાર થઈ શકે.

(૧૨) બંધારણની ૨૫મી કલમ પ્રમાણે જૈન ધર્મ તરીકે વળી કોર્ટોના રૂલિંગમાં જૈન ધર્મને હિન્દુ પ્રજાના વૈદિક વગેરે ધર્મોથી તદ્દન સ્વતંત્ર ધર્મ તરીકે જ ગણવામાં આવેલ છે. જો આ વાત ન હોત તો, અને આપણે હિન્દુ પ્રજાના ઘટક તરીકે જૈન ધર્મના અનુયાયીઓ તરીકે જોડાયા હોત તો એવો સંભવ હતો કે ભવિષ્યની પેઢીમાં હિન્દુ ધર્મના પેટા ધર્મ (ફાંટા) તરીકે જૈન ધર્મને ગણી લેવામાં આવત. હવે જ્યારે આ ભય નિર્મૂળ થાય છે ત્યારે, જેમ પારસી પ્રજા હિન્દુઓ સાથે દૂધ અને સાકરની જેમ એકરસ થઈને રહી છે તેમ જ આજ સુધી આપણે પણ રહેતા આવ્યા છીએ અને ભવિષ્યમાં પણ આપણે એ જ રીતે રહીએ તો આપણને કોઈ આપત્તિ આવવાની નથી. એના વૈદિક ધર્મ પાળતા હિન્દુ-પ્રજાજનોથી જુદા પડીએ તો ભવિષ્યમાં પણ ઘણી મુસીબત ઊભી થવાની શક્યતા છે.

(૧૩) ખરેખર તો હિંદુ એ ધર્મ છે કે હિંદુ એ પ્રજા છે એ વાતનું સ્પષ્ટીકરણ કોર્ટમાં રીટ કેસ કરીને આપણે મેળવવું જોઈએ. ગમે તે કારણસર હિંદુ એ મહાન પ્રજા હતી તેને ધર્મ જાહેર કરી દઈને આ છળ દ્વારા ‘હિંદુ’ એવી પ્રજાનું અસ્તિત્વ નાબૂદ કરાયું છે. જો હિંદુ એ પ્રજા હોત તો તેના વૈદિક ધર્મ, શીખ, જૈન ધર્મ, બૌદ્ધ ધર્મ એવા અનેક ધર્મો કહી શકાય. પણ હવે કોઈ ભેદી કારણસર હિંદુ એ ધર્મ બનાવી દીધો એટલે જૈન ધર્મ હિંદુ ધર્મથી જુદો હોવાને કારણે જૈનોને પોતાનો જૈન ધર્મ તેમનાથી જુદો છે તેવું સ્પષ્ટીકરણ કરવાની ના છૂટકે પણ ફરજ પડી. ખરેખર તો જેને આજે હિંદુ ધર્મ કહેવામાં આવે છે તે વસ્તુતઃ વૈદિક ધર્મ છે. આ વાત કોર્ટ દ્વારા નક્કી કરાવી દઈએ તો એ સ્પષ્ટતા થઈ જાય કે વૈદિક ધર્મના અનુયાયીઓ હિંદુ પ્રજા છે તેમ જૈન ધર્મના અનુયાયીઓ પણ હિંદુ પ્રજા જ છે. ટૂંકમાં, પ્રજા તરીકે

જૈનો હિંદુ છે અને તેમનો ધર્મ એ જૈન છે. જ્યાં સુધી હિંદુ ધર્મ છે કે પ્રજા છે એ વાતની સ્પષ્ટતા નહિ થાય ત્યાં સુધી આ પાયાની ભૂલ નવી નવી અનેક ભૂલો અને ગુંચવાડો સર્જ્યા કરશે.

(૧૪) અખિલ બ્રહ્માંડના સૂક્ષ્મમાં સૂક્ષ્મ જીવોની કરુણા કરવાનું એક માત્ર જૈનધર્મે ઉપદેશ્યું છે. આથી તે સર્વજીવોનો ધર્મ બનેલો છે. આમ સહજ રીતે તે વિશ્વધર્મ છે. હવે ઈસાઈઓ પોતાના ખ્રિસ્તીધર્મને વિશ્વધર્મ બનાવવા માંગે છે. આના માટે તેમનું ગણિત છે કે જે બહુમતીમાં હોય તે વિશ્વધર્મ ગણાય. હવે જો આપણા જૈન ધર્મને લઘુમતીમાં ગણાશે તો ઈસાઈઓની માનવીય બહુમતી હોવાને કારણે તેઓ પોતાનો ધર્મ વિશ્વધર્મ છે એવો દાવો કરશે. ખામોશ ! બહુમતીથી વિશ્વધર્મ બનાવી દેવાની આ ભેદી ચાલમાં જૈનોએ સપડાવું હોય તો જ લઘુમતીના લાભોથી લલચાજો. આપણને નથી ખપતા તેવા લાભો કે જે આપણું અસ્તિત્વ નષ્ટ કરે.

હિંદુ નામનો કોઈ ધર્મ નથી. હિંદુ તો પ્રજાનું નામ છે.

**૨૩ હિંદુ પ્રજાના જે જે ધર્મો છે તે બધા હિંદુ ધર્મો છે.
જૈનધર્મ પણ આથી હિંદુધર્મ જ કહેવાય.**

જૈન ઇતિહાસ પ્રમાણે પરમાત્મા મહાવીરના શાસનના ૨૫૩૦ વર્ષોમાં કાલક નામના ત્રણ આચાર્યો થયા છે.

સમયસુંદર નામના ઉપાધ્યાયજીએ કાલકાચાર્ય કથામાં ત્રણ કાલકાચાર્યો થયાનું જણાવ્યું છે :

(૧) વીર-નિર્વાણથી ૩૨૫ વર્ષે, (૨) ૪૫૦ વર્ષે (૩) વીર-નિર્વાણથી ૮૮૩ વર્ષે.

આ લેખમાં જે કાલકાચાર્ય જણાવાશે તે ત્રણમાંથી એવું લાગે છે કે ભાદરવા સુદ પાંચમનું સંવત્સરી પર્વ ભાદરવા સુદ ચોથનું કરનારા કાલકાચાર્ય વીર સંવત ૮૮૩ વર્ષે થયેલા છે. જ્યારે આ લેખગત કાલકાચાર્ય વીર સંવત સાડાચારસો (ઈ.સ. પૂર્વ ૫૦) વર્ષે થયેલા છે.

હવે આપણે ઈ.સ. પૂર્વ ૫૦ વર્ષે થયેલા બીજા કાલકાચાર્યની કથાના સન્દેશોને અહીં જોઈએ.

પટનામાં ગદ્મિલ્લ નામના કામાંધ રાજાએ આ કાલકાચાર્યની સંસારી બેન સાધ્વીજી સરસ્વતીશ્રીનું અદ્ભુત શારીરિક લાવણ્ય જોઈને અપહરણ કર્યું. પોતાના અન્તઃપુરમાં લાવીને બેસાડી દીધી.

તરત કાલકાચાર્યે પટનાના સમસ્ત જૈન સંઘને ભેગો કરીને બધી વાત જણાવી, અને સાધ્વીજીને રાજના બંધનમાંથી મુક્ત કરવા માટે જે કાંઈ થઈ શકે તે કરવા માટે જણાવ્યું. કમનસીબે રાજભયથી ગભરાયેલા સંઘે કોઈ પણ પ્રતિકાર કરવાની પોતાની અશક્તિ દર્શાવી.

આ સવાલ એક સાધ્વીજીનો ન હતો. જો આમાં રાજા ફાવે તો ઘણી બધી સાધ્વીઓના અપહરણ થાય. આગળ વધે તો મંદિરોનું ધન પણ આંચકી લે. આમાં ડોશી નહોતી મરતી, જમ ઘર ભાળી જતો હતો.

આવી સ્થિતિનો પ્રતિકાર જૈનસંઘના સંસારી શ્રાવકોએ કરવો જોઈએ. જો તેઓ ડરી જાય તો સમર્થ સાધુઓને બહાર આવવું પડે. જે કાંઈ કરવું પડે તે પોતાની ગીતાર્થ-બુદ્ધિ(શાસ્ત્રપરિકર્મિત બુદ્ધિ)ને ચલાવીને કરવું જ જોઈએ. (આજની સ્થિતિ તો જૈનસંઘની નવી પેઢીમાંથી ધર્મધ્વંસની છે. એક સાધ્વીજીની રક્ષા માટે કાલકાચાર્ય જો ઘણી બધી છૂટ લઈ શકે તો સમસ્ત જૈનધર્મ અને મોક્ષલક્ષી ચારપુરુષાર્થની આર્ય-સંસ્કૃતિની રક્ષા માટે ગૃહસ્થો ઉપેક્ષા કરે તો ગીતાર્થ સાધુ જે કાંઈ કરવું પડે તે કરવાની સત્તા ધરાવે છે. અભાગી લોકો એની સામે જો આકોશ કરે તો તે તેમની નરી મૂર્ખતા છે.

શાસ્ત્રદષ્ટિનો અભાવ છે).

જ્યારે જૈન ગૃહસ્થોએ સાધ્વીરક્ષાના કાર્ય માટે અશક્તિ દર્શાવી ત્યારે કાલકસૂરિજીએ તે વાત પોતાના શિરે લઈ લીધી. તેમણે સાધુત્વનું લિંગ અવ્યક્ત કર્યું અને તે ચાલતા ચાલતા ભારત દેશની બહાર ગયા. અર્થાત્ સિન્ધુ નદીના પૂર્વભાગરૂપે ભારત વર્ષને છોડીને પશ્ચિમ ભારતમાં ગયા.

તે વખતે ત્યાં એક ઘટના બની. વાત એવી હતી કે ત્યાં વસતા ઠાકોરો અને રાજાઓ ‘સાહ’ (શાહ) કહેવાતા. તેમના અધિપતિ સાહનસાહ (શહેનશાહ) કહેવાતા. ઘણાબધા ‘સાહ’ હતા. તેમાંના એક સાહને ત્યાં તેમણે આશ્રય લીધો. તેના રાજગુરુ બન્યા. જ્યારે જ્યારે એ ‘સાહ’ કોઈ પણ પ્રકારની શારીરિક વગેરે મુશ્કેલીમાં મુકાતો ત્યારે સૂરિજી પોતાની મન્ત્ર-તન્ત્રની શક્તિથી તેનું નિવારણ કરી દેતા. આથી આ રાજગુરુ ઉપર સાહ ખૂબ પ્રસન્ન રહેતા.

એક વાર ‘સાહ’ ઉપર તેમના સાહનસાહ(શહેનશાહ)નો હુકમ આવ્યો કે, ‘તમને બધાને રાજ કરતાં આવડતું નથી, માટે મારે શા માટે તમારા બધાનો શિરચ્છેદ ન કરી નાંખવો ?’

આ વાતથી ખૂબ ગભરાયેલા સાહે રાજગુરુ(કાલકસૂરિ)ને આ વાત કરી.

કાલકસૂરિજીએ એક કાંકરે બે પંખી માર્યા જેવું કર્યું. તે પેલા પટનાના કામાંધ રાજા ગર્દભિલ્લને પદભ્રષ્ટ કરવા માંગતા હતા. વળી આ બધા સાહને ત્યાંથી રવાના કરીને તેમનો જીવ બચાવવાનો હતો. એટલે સૂરિજીએ તે બધા સાહને ભેગા કરીને કહ્યું કે, “હું તમને સિન્ધુ નદીની સામી બાજુ આવેલા ‘હિન્દુક’ દેશમાં લઈ જાઉં. ત્યાં હું તમને રાજ અપાવીશ. તમે મારું એક કામ કરી આપજો.” (કાલકાચાર્ય કથા: શ્લોક ૨૮માં ‘હિન્દુક દેશ’ શબ્દ આવે છે.)

૯૬ સાહ તૈયાર થયા. તેમને સૂરિજીએ સિન્ધુ નદીના પૂર્વ ભાગમાં લાવી દીધા. માન્ત્રિક ચૂર્ણના પ્રયોગથી સોનાની ટનબંધ ઈંટો બનાવીને તે સાહોને વહેંચી આપી. એમાંથી શસ્ત્રસજ્જ વિરાટ લશ્કર પણ બનાવ્યું. પછી પટના ઉપર હુમલો થયો. ગર્દભિલ્લની ભૂંડી હાર થઈ. તેને જંગલમાં ફેંકી દેવાયો. અન્ત:પુરમાં રહીને પણ પોતાના દૈવતથી પરિપૂર્ણ શીલ પાળી શકેલા સરસ્વતી સાધ્વીજીને પ્રાપ્ત કરી લઈને ઉપાશ્રયમાં લવાયા. ગર્દભિલ્લ રાજાનો બધો મુલક ૯૬ સાહને વહેંચી અપાયો. જે સાહને ત્યાં રાજગુરુ તરીકે સૂરિજી રહ્યા હતા તે સાહને પટનાનો મુખ્ય રાજા બનાવ્યો.

આ ‘સાહ’ રાજાઓ હિન્દુક દેશમાં જ કાયમી થયા. સમય પસાર થતાં તે સાહ ‘શક’ કહેવાયા. તેમનો શકવંશ ચાલ્યો.

આ આખી વાત જિનપ્રભસૂરિજીની તથા બીજા કેટલાક લેખકોની રચનાઓમાં ‘કાલક-કથા’માં આવે છે.

આ કથાસાર ઉપરથી એમ કહી શકાય કે ઈ.સ. પૂર્વ ૫૦ વર્ષે આ ભારતદેશ હિન્દુક દેશ કહેવાતો હતો. સિન્ધુ નદીની પેલે પાર (પૂર્વ)નો આ હિન્દુક દેશ શબ્દ અપભ્રંશ પામીને હિન્દુ દેશ બન્યો.

હિન્દુક દેશમાં જે લોકો વસે તે બધા ‘હિન્દુ’ કહેવાય.

ઈ.સ. પૂર્વે ૫૦ની સાલમાં જે હિન્દુકદેશ કહેવાતો તેમાં ઈસાઈઓ અને મુસ્લિમોનું નામોનિશાન ન હતું, કેમકે તેમના ધર્મપ્રણેતા ઈસુખ્રિસ્ત અને મહમ્મદ પયગમ્બર તો તે પછીથી થયા છે. એ વખતે જૈનો, બોદ્ધો અને સનાતનધર્મી લોકો જ હતા. આ બધા ગમે તે ધર્મ પાળતા પણ હિન્દુ-પ્રજાજન તરીકે ગણાતા.

ચીનમાં રહેનારી પ્રજા ચીની કહેવાય. અમેરિકામાં રહેતી પ્રજા અમેરિકન કહેવાય તો હિન્દુકદેશ(હિન્દુસ્તાન)માં વસ્તી પ્રજા હિન્દુ જ કહેવાય.

આથી સનાતન (વૈદિક) ધર્મ પાળનાર લોકો હિન્દુ કહેવાય, જૈનધર્મ પાળનાર લોકો હિન્દુ કહેવાય, શીખધર્મ પાળનાર લોકો હિન્દુ કહેવાય.

હિન્દુધર્મ એટલે હિન્દુ એ ધર્મ (કર્મધારય સમાસ) નહિ પરંતુ હિન્દુઓનો- હિન્દુ પ્રજાના ધર્મો (ષષ્ઠી તત્પુરુષ સમાસ). આમ સનાતન ધર્મ જેમ હિન્દુધર્મ (હિન્દુઓનો ધર્મ) છે તો શું જૈન ધર્મ એ હિન્દુ ધર્મ (હિન્દુ એવા જૈન પ્રજાજનોનો ધર્મ) ન કહેવાય ? અવશ્ય કહેવાય.

૨૪ આ તે કેવો રાષ્ટ્રવાદ અને હિન્દુવાદ !

ઓ કોંગ્રેસીઓ ! તમને એ તો ખબર જ હશે કે ભારત એ કેવડું મોટું અખંડ હિન્દુસ્તાન હતું ? તમારે એ વાત વધારે ઊંડાણથી જાણવી હોય તો એક હજાર વર્ષ પૂર્વના ઇતિહાસને ફંફોળવો પડશે, જ્યાં તમને એ મહાન રાષ્ટ્રના પવિત્ર દર્શન થશે.

તમે રાષ્ટ્રવાદની જે વાતો કરો છો તે શું આ રાષ્ટ્ર છે કે કોઈ બીજો રાષ્ટ્રવાદ છે ? તમારા લોકોના જન્મ પહેલાં જ મુસ્લિમોએ એ રાષ્ટ્રની પ્રજાની ભારે ખાનાખરાબી કરી નાંખી અને પછી ઈસાઈઓએ એ રાષ્ટ્રની જીવાદોરી સમી ધર્મસંસ્કૃતિને લગભગ નામશેષ કરી નાંખી. હાલ તો કેટલાક સાચા સજ્જનો અને સંતો તેના અવશેષોને ઓક્સિજન ઉપર જિવાડી રહ્યા છે. કહેવાતા આ રાષ્ટ્રના સ્વરાજથી તમે શું મેળવ્યું ? ખંડિત ભારત, અને પેલા મુસ્લિમોએ મેળવ્યું અખંડ પાકિસ્તાન.

આ પૂર્વે આ મહાન રાષ્ટ્રના કેટલાય બધા ટુકડા થઈ ગયા છે !

તમારા રાષ્ટ્રવાદમાં તો ભયાનક સત્તાલાલસાની અમને વાસ આવે છે. તમારે તો પ્રજાને શોષવી છે, સાફ કરવી છે. તમે આજે પણ પરદેશીઓના કહેવા મુજબ ચાલનારા તેમના ગુલામો છો. મુસ્લિમ લોકોને ખુશ રાખીને બહુમતી હિન્દુપ્રજાના દ્રોહી હિન્દુઓ છો. તમે તો ઈસાઈઓ અને ઈસ્લામીઓથી પણ ભૂંડા હિન્દુઓ છો. તમારા રાષ્ટ્રવાદને પોષવાનું કામ કોઈ પણ સમજદાર રાષ્ટ્રવાદી કદી કરે નહિ. તમારા ભેદ-ભરમોનો તે પાકો જાણકાર હોય.

અને ઓ ભાજપ વગેરે પક્ષના હિન્દુવાદીઓ ! શું તમે સાચા હિન્દુવાદી છો ? કાશ્મીરને લગતી ૩૭૦મી કલમને રદ કરવાથી કે પંજાબ, કાશ્મીર વગેરેને ભારતથી છૂટા નહિ પડવા દેવાથી અથવા બાબરી મસ્જિદ વગેરે ત્રણસો મસ્જિદોને દૂર કરી હોવાથી તમે તમારી જાતને હિન્દુવાદી કહેવડાવી દેવા માંગો છો ? તમે લોકો ભારતભરની તમામ પ્રાણીહત્યાને - કતલખાના વગેરેને બંધ કરવાના છો ખરા ? તમે પોતે તમામ ભાજપવાળાઓ દારૂ-માંસના ત્યાગી છો ખરા ? તમે રોજ ઈષ્ટદેવનું પૂજન કરો છો ખરા ? તમારે મન લાંચરુશ્વત એ ગોમાંસ બરોબર અસ્પૃશ્ય છે ? તમે નવી પેઢીના કૌવતનો નાશ કરતાં સિનેમા, બ્લ્યુ ફિલ્મ્સ વગેરે તમામ દુષ્ટ-તત્વોને સત્તા મળતાંની સાથે સાફ કરી દેવાના દઢ સંકલ્પોને વરેલા છો ખરા ? ભારતના બંધારણમાં જ જે દારૂ-નિષેધના સખ્ત અમલની વાત જણાવી છે તે તમને મંજૂર છે ખરી ?

કે પછી તમે ય સત્તાપ્રાપ્તિ બાદ આપસમાં લડી પડશો. દારૂ, દુરાચારને બેફામ બનાવશો. પશુહત્યા-પ્રતિબંધ માટે મજબૂરી બતાડશો. ધર્મોમાં હસ્તક્ષેપ કરશો. પરદેશીઓની ભેદ-નીતિ-રીતિઓના-ખુરશી ટકાવી રાખવા માટે - ઓર્શીંગણ બની રહેશો. શંકરાચાર્યોને જેલોમાં પૂરશો. હિન્દુઓને ફાંસીને માંચડે લટકાવશો. મત્સ્યોદ્યોગ, પોલ્ટ્રીફાર્મ, સસલા-ઉછેર, કોશેટાઉદ્યોગ વગેરે હિંસક વ્યવસાયોને ગરીબી નિવારણના નામે ઉત્તેજન આપશો.

તો પછી મારે કહેવું જ પડશે, હાય રે હાય તમારો હિન્દુવાદ ! રામના અને તમારા ધર્મના નામો વટાવી ખાનારો તમારો સત્તાલક્ષી સ્વાર્થવાદ !

૨૫ હવે 'હિન્દુ સામે હિન્દુ' લડાઈનો છેલ્લો તબક્કો

પ્રજારૂપી માછલીઓને ખતમ કરવાના દાવમાં થાકી ગયેલા-નિષ્ફળ ગયેલા જોઈને અંગ્રેજોએ ભારતવર્ષને પોતાના કાયમી કબજામાં લેવા માટે નવી ચાલ ખેલી.

તેમણે પ્રજારૂપી માછલીઓને જિવાડતી પાણીરૂપી સંસ્કૃતિને જ ખતમ કરવાનો વ્યૂહ બનાવ્યો. ઈ.સ. ૧૬૦૦ની સાલથી આ વ્યૂહ અમલમાં મુકાયો છે. જોઈ લો આસપાસ-ચોપાસ. પશ્ચિમની ઝેરીલી સંસ્કૃતિરૂપી વિષકન્યાએ આર્યાવર્તની મહાસંસ્કૃતિરૂપી કન્યાને ગાઢ રીતે બાથમાં લઈને મૂર્ચ્છિત કરી દીધી છે.

નવી પેઢી તરફ, શિક્ષિતો, શહેરીઓ અને શ્રીમંતો તરફ જરા નજર કરો. આ વાત બરોબર સમજાઈ જશે.

આ કામ કરવા માટે વિદેશી ગોરાઓએ મેકોલે શિક્ષણ દ્વારા લાખો દેશી ગોરાઓ પેદા કરી દીધા છે, જેઓ તેમનું કાર્ય પૂરી વફાદારીથી કરી રહ્યા છે !

આ દેશી ગોરાઓને શું કહેવું ? કેવી રીતે તેમને સમજાવવું કે, “તમારું ખૂન કરવા માટે બનાવાયેલી છરી(વિદેશી જીવનશૈલી વગેરે)ની ધાર તમારા જ હાથે કઢાવાઈ રહી છે. માતા સંસ્કૃતિના ‘હત્યારા’ તમને જ બનાવાઈ રહ્યા છે.

આ માટે જ ભારતવર્ષમાં ચૂંટણી-પ્રથા, લોકશાહી, બિનસાંપ્રદાયિકતા, એકતા અને સમાનતા જેવા સુંવાળા શબ્દોવાળી ભયાનક સુરંગો ગોઠવવામાં આવી છે. જ્યાં સુધી આ સુરંગો નહિ હટે ત્યાં સુધી ભારતીય પ્રજા, સંસ્કૃતિ, ધર્મ, અને સંસ્કાર-તમામ-ખતમ થઈ જશે. હા, ભારત નામનો દેશ-આ બધાના ભોગે-આબાદ, સમૃદ્ધ જરૂર બનશે, જેમાં કાયમી વસવાટ કરવા માટે તે વિદેશી ગોરાઓ પાછા ફરવાના છે.

ભારતવર્ષની પ્રજાને કેવી ઉલ્લુ બનાવાઈ રહી છે, જુઓ :

પહેલા ‘ભારતીય’ તરીકેનો બિલ્લો લગાડીને હિન્દુ અને મુસ્લિમ પ્રજા એક થઈ. તેણે અંગ્રેજોને ભગાડ્યા.

પછી તે ભારતીય પ્રજાની એકતા તોડાઈ. હિન્દુ અને મુસ્લિમો સામસામા આવી ગયા. ખંડિત ભારત અને અખંડ પાકિસ્તાનનું સર્જન થયું.

પછી હિન્દુ-એકતા તોડાઈ. વૈદિક હિન્દુઓ અને ગુરુપંથી શીખો સામસામા આવ્યા. હાલ તેમની લડાઈ ચાલુ છે, જેનાથી પંજાબ છૂટું થઈને જ રહેશે. (અરે ! ભારતના બીજા અનેક ટુકડા થશે : દરેક રાજ્ય સ્વાયત્ત ભારત બની જશે.)

હવે નવા બે ધડાકાઓ થવાની તૈયારી છે : (૧) સવર્ણ હિન્દુઓને સૂચિત-અનુસૂચિત વગેરે જાતિના કહેવાતા અવર્ણ (પછાત) હિન્દુઓ સાથે લડાવી દેવામાં આવશે. તે તમામ હિન્દુઓ મુસ્લિમો, શીખો અને ક્રિશ્ચિયનો સાથે એકતા કરશે : હિન્દુ તરીકે મટી જશે. આમ થતાં રાતોરાત જંગી બહુમતીની હિન્દુ પ્રજા લઘુમતીમાં મુકાઈ જશે.

(૨) આની સાથે જ સવર્ણ હિન્દુઓને સવર્ણ હિન્દુઓ સાથે ટકરાવી દેવામાં આવશે. ભાજપ જેટલું જલદી દિલ્હીનું સત્તા-કેન્દ્ર કબજે કરશે તેટલું આ જોખમ વધુ વિનાશક બનશે. સવર્ણ ભાજપાઓ સવર્ણ એવા શિવસેના, રાષ્ટ્રીય સ્વયંસેવક સંઘ, વિશ્વહિન્દુ પરિષદ, બજરંગબલિ દળ વગેરે સાથે ટકરાઈ જશે. વળી સનાતન ધર્મી સવર્ણ હિન્દુઓ જૈનધર્મી સવર્ણ હિન્દુઓ સાથે ટકરાઈ પડે તો નવાઈ નહિ.

જો ભાજપ વધુ કટ્ટર હિન્દુત્વવાદનો હવે આશ્રય લેશે તો પછાતો વધુ જલદી હિન્દુત્વનો ત્યાગ કરશે. ભાજપે આ ભૂલ ન કરવી જોઈએ. હવે તેનું કાર્ય ભૂખમરો, ગરીબી, બેકારી દૂર કરવાનું જ રહેવું જોઈએ. આ સિવાય તે પછાતોને સદા માટે ગુમાવશે. દિલ્હી તેનાથી સદા માટે દૂર રહેશે.

ભાજપને ઈ.સ. ૧૯૮૧ની ચૂંટણીમાં જો બહુમતી મળે : સત્તા મળે તો મને આશ્ચર્ય ન થાય, કેમકે મારી નજરમાં ગોરાઓનું ક્રમબદ્ધ રીતે, ભૂલ કર્યા વગર સફળતા પામતું જતું ચાલી આવતું જે ગણિત છે તે મુજબ હવે હિન્દુ-હિન્દુનો ચક્રવ્યૂહ ગોઠવાયેલો જ છે. આ લડાઈ પછી ઈન્ડિયા અમર બનશે. ‘ભારત’ સદા માટે કબરનશીન થશે.

કોઈ પણ પક્ષરૂપી જોકીને લોકશાહી વગેરે ચાર પગવાળા ઘોડા ઉપર સવાર થવું પડે તેવી સ્થિતિ નિર્માણ થઈ ચૂકી છે. આ ઘોડા ઉપર તો કોઈ પણ નહિ જ ફાવે, કેમકે ઘોડો જ બોગસ છે. તેના પગો આજન્મ પોલિયોવાળા છે.

ઓ ભાજપવાળાઓ ! હજી થોભો. રામના નામે બહુમતી મેળવીને સત્તાની ખુરસી ઉપર ધસી જવા જેટલા સત્તા-લંપટ ન બનો. જેને કરવું હોય તેને કરવા દો રાજ; ભલે બીજા દોઢ-બે વર્ષ પ્રજા માર ખાતી રહે. પણ તમે જો તે પ્રજાની અંદર, પ્રજાની સાથે રહેશો તો કદાચ તમને ગોરાઓના બધા ભેદભરમોનો ખ્યાલ આવશે. તમે ચેતી જશો. પ્રજાને સાચા અર્થમાં આબાદ કરતી સુવ્યવસ્થાના જાણકાર બની શકશો. પણ આ શક્ય નથી. હાય ! સત્તાલાલસા.

૨૬ ભારતનું ‘હિન્દુસ્તાન’ એવું નામકરણ કરો

સો રોગની એક દવા, ભારત કે ઈન્ડિયા કહેવાતા આ રાષ્ટ્રનું ‘હિન્દુસ્તાન’ નામ જાહેર કરો.

‘હિન્દુ રાષ્ટ્ર અને હિન્દુ રાજ્ય.’ આટલું થાય તો કદાચ કેટલીક મુશ્કેલીઓ તો ઝપાટાબંધ દૂર થવા લાગે.

જો કે મારી દ્રષ્ટિએ તો બહુમત-આધારિત લોકશાહી વગેરે જ સઘળી બરબાદીનું મૂળ છે, છતાં તેમાં જ રહીને જો કામ કરવાનું હોય તો ભારતનું નામકરણ હિન્દુસ્તાન કરીને તેને ‘હિન્દુ રાષ્ટ્ર’ જાહેર કરી દેવાય તો ય મોટી મુશ્કેલી તો જરૂર દૂર થાય.

ભારતને છેલ્લે છેલ્લે તો ઈસ્લામના લોકોએ ખંડિત કર્યું. ભોળા ગાંધીજી તેનો ભોગ બન્યા. ખિલાફતની ચળવળથી આ દુઃખદ વિભાજનનું બીજ પડ્યું.

તે વખતે સરદાર પટેલ તથા ડૉ. આંબેડકર વગેરેએ પોતાનો સ્પષ્ટ અભિપ્રાય આપ્યો હતો કે ‘જ્યારે ભારતના બે ટુકડા ‘ધર્મ’ આધારિત રીતે જ થઈ રહ્યા છે તો ઈસ્લામ ધર્મવાળા તમામ મુસ્લિમો પોતાને મળતા પાકિસ્તાનમાં જાય. અને તે પાકિસ્તાનના તમામ હિન્દુઓ ભારતમાં સ્થળાન્તર થાય. આ વિના આ વિભાજનથી ચોક્કસપણે અશાન્તિ આવશે.

પણ ગાંધીજી માન્યા નહિ. એમને મન હિન્દુ-મુસ્લિમ ભાઈ-ભાઈ હતા. (મુસ્લિમોને મન ગાંધીજી નાપાક હતા !) નેહરુએ પણ ગાંધીજીની વાતને સંમતિ આપી. આથી ‘સ્થળાન્તર’ બંધ રહ્યું. પરિણામે લાખો લોકોની કતલ થઈ ! હવેના શેષ ભારતમાંથી વળી બીજું પાકિસ્તાન ભારતના મુસ્લિમ લોકો માંગણી કરવાના છે. આ લોકોને જો તેમનું સ્થાન બતાડી દેવું હોય : બતાડ્યે જ છૂટકો છે : શાન્તિ મેળવવી છે તો ભારતને હવે હિન્દુરાષ્ટ્ર (હિન્દુસ્તાન) જાહેર કરી દેવું જોઈએ અને તેની રાજ્યવ્યવસ્થા પણ ‘હિન્દુ’ જાહેર કરવી જોઈએ. આમ થતાં જ તે પાકિસ્તાન-પરસ્ત મુસ્લિમ લોકો આ ‘હિન્દુ’ શબ્દવાળા હિન્દુસ્તાનની ધરતી ઉપર રહેવામાં પોતાની બિનસલામતી જાણીને સ્વયમેવ ગાંસડા-પોટલાં ઉઠાવીને તેમના પ્રિયતમ પાકિસ્તાન તરફ રવાના થઈ જશે.

કાશ ! અત્યારે તો ‘ભારત’ શબ્દ મટીને ‘ઇન્ડિયા’ શબ્દ સ્થાન લીધું છે, જેના બે ટુકડા કરવાની અંગ્રેજોની મુરાદ છે : બીજું પાકિસ્તાન અને ખાલિસ્તાન.

૨૭

પ્રજા ઉપર આજે પદ્મ રાજાઓ નહીં પણ એક લાખ ગુંડાઓનું રાજ ચાલે છે.

(ગુજરાત સમાચારમાંથી સાભાર)

એકાવન વર્ષની સ્વતંત્રતા પછી પાછું વાળીને જોઉં છું ત્યારે ભાવનગર રાજ્યમાં જન્મેલા અને વડોદરાના સયાજીરાવ ગાયકવાડની કોલેજોમાં ભણેલો હું અને મારા જેવા લાખો લોકો જેણે કોંગ્રેસ પહેલાના અમુક રજવાડાના રાજાઓનું ઉત્તમ શાસન જોયેલું. તેના મોંમાંથી નિસાસો નીકળી જાય છે. કોંગ્રેસ શાસન કરતાં બ્રિટિશરો સારા હતા તેમ પારસીઓ કહેશે પણ અમે નહીં કહીએ. અમે કહીશું કોંગ્રેસના રાજ કરતાં અને લોકશાહી કરતાં અમારા રજવાડાં સારા હતા. રામવિલાસ પાસવાન જનતા મોરચાની સરકારમાં હતા. તેને બે બેરી છે, એક દિલ્હીમાં છે બીજી ક્યાં છે તેની કોઈ ભાળ મેળવતું નથી. વડોદરાના ગાયકવાડના રાજમાં સખત રીતે દ્વિ-પત્ની-પ્રતિબંધ ધારો હતો. ગાયકવાડના રાજ્યમાં કેળવણી મફત હતી. ગાંધીજી જેટલા જ સયાજીરાવ ગાયકવાડે હરિજનો- અસ્પૃશ્યોનો ઉદ્ધાર કરેલો. ગાયકવાડના રાજ્યમાં ગામડે ગામડે લાઈબ્રેરી થઈ. રમણલાલ વસંતલાલ દેસાઈ જેવા વિદ્વાન લેખક ગાયકવાડના ગવર્નર હતા, તેને સૂબા કહેવામાં આવતા.

સયાજીરાવે ઉત્તમ શિક્ષણસંસ્થાઓ પેદા કરી. ડૉ. ભીમરાવ આંબેડકરને ન્યૂયોર્કમાં કોલંબિયા યુનિવર્સિટીમાં ભણવાની સગવડ ગાયકવાડે કરી આપી હતી. ગાયકવાડના સમયનું વડોદરા શહેર કેટલું સુંદર, સ્વચ્છ અને પ્રામાણિક હતું. વડોદરા સ્ટેશન બહાર નીકળો એટલે જગતમાં ક્યાંય જોવા ન મળે તેવી ઘોડાગાડીઓ શિસ્તબદ્ધ ઊભી હોય. ઘોડાગાડીમાં શણગાર સાથે એકદમ સ્વચ્છ અને સફેદ બાસ્તા જેવા સીટકવર હોય. કેટલાક રજવાડા એકબીજા સાથે સુંદર શહેર બનાવવા સ્પર્ધા કરતા હતા. બિકાનેરના રાજાએ તેના રણ જેવા પ્રદેશને આર્ટિફિશિયલ સરોવરો ઊભા કરી અને બગીચાઓ ઉછેરીને સ્વર્ગ જેવું બનાવ્યું હતું. આજે કોંગ્રેસના રાજ્યમાં કે શિવસેનાના રાજ્યમાં બગીચાઓ માટેની જમીનો ગુંડા જેવા બિલ્ડરો હડપ કરી જાય છે. વડોદરામાં કારેલીબાગનો બગીચો અપટ્ટેડ રીતે સચવાતો હતો. દર રવિવારે સ્ટેટનું બેન્ડ વાગતું. સ્ત્રી-પુરુષો, છોકરા-છોકરી ઉત્તમ વસ્ત્રો પહેરીને બેન્ડના સૂર સાથે વોકિંગ કરતાં. આજે મહિલાના ૩૩ ટકા રિઝર્વેશન માટે કોંગ્રેસીઓ અખાડા કરે છે. ભોપાળ સ્ટેટે ભારતમાં મહિલાને ક્યાંય નહોતું મળતું તેવું પુરુષ-ભારોભાર સ્ટેટસ આપેલું. મહિસૂરના મહારાજા પોતાને ચંદ્રવંશી ગણાવતા. વર્ષે એક વખત મહિસૂરના મહારાજા પ્રજા માટે ઈશ્વર બની જતા. આજે એક પણ વડાપ્રધાન ગાળો ખાધા વગર કે પાટુ માર્યા વગર તેના સ્થાનેથી ઊતરતા નથી. મહિસૂરના મહારાજા સાવ કાંઈ મફતમાં દેવી અવતાર ગણાતા નહીં. વર્ષમાં એક વખત શરદઋતુમાં હિમાલયની ગુફામાં જઈ ૮ દિવસ તપશ્ચર્યા કરી આવતા. સાધુની માફક રહેતા. જો હિમાલયમાં ન જવાય તો પેલેસમાં અમુક દિવસ અંધારું રાખીને એકાંતમાં મેડિટેશન કરતા હતા. એ દરમિયાન તેમના શરીરમાં ઈશ્વરનો વાસ થાય છે તેમ લોકો માનતા. નવમા દિવસે મહારાજા બહાર નીકળતા ત્યારે સોનાના આભૂષણોથી મઢેલા હાથી ઉપર તેમની સવારી નીકળતી હતી. ખરેખરા મહારાજાની માફક સવારી નીકળતી. ઉદયપુરના મહારાજા પોતાને સૂર્યવંશી ગણાવતા. ભારતની સૌથી પુરાણી ગાદી છે તેમ કહેતા હતા. ઉદયપુરના રાજા પણ વર્ષે એક વખત ઈશ્વરના અવતાર બની જતા હતા. કિલઓપેટ્રા જે રીતે શણગારેલી નૌકામાં નીકળતી તે રીતે ઉદયપુરના રાજા તપસ્યા કરીને નૌકામાં બેસીને ફરી રાજ કરવા આસનસ્થ થતાં. કાશી-મહારાજા ગૌબ્રાહ્મણ-પ્રતિપાળ ગણાતા. સૌરાષ્ટ્રના ઘણા રાજાઓ ગૌબ્રાહ્મણ-પ્રતિપાળ હતા. ભાવનગર સ્ટેટમાં દરેક તાલુકામાં સ્ટેટનો અસલી ઓલાદનો ખૂંટ રહેતો.

તેનાથી ગાયોને ફળાવાતી. ભાવનગર સ્ટેટની ગાયો અને બળદો વખણાતા. કોંગ્રેસના શાસન પછી ગાંધીજીના શિષ્ય મણિભાઈ દેસાઈએ યુરોપના ડેરીઉદ્યોગની આંટીમાં આવી જઈને ભારતની અસલી ઓલાદની ગાયોને બગાડી નાંખી છે. લોર્ડ માઉન્ટબેટન ભારતના છેલ્લા વાઈસરોય હતા ત્યારે મેં ૧૯૪૭માં જવાહરલાલ નેહરુને તેના દીવાનખાનામાં બોલાવેલા. નેહરુ આવ્યા એટલે સૌ પ્રથમ તેમને દારૂનો ગ્લાસ પીરસાયો. નેહરુએ દારૂ પીને વાત શરૂ કરી. ભાવનગર સ્ટેટમાં મહારાજા કૃષ્ણકુમારસિંહજીની કડક દારૂબંધી ચાલતી હતી. સ્ટેટના મહેમાનોને પણ દારૂ પીરસાતો નહીં. આજે બહુ ઓછા કોંગ્રેસી છે જે દારૂ પીતા નહીં હોય. દેશી રજવાડાના પદ્મ રાજાઓમાંથી તમામ સારા નહોતા પણ ગુજરાતમાં તો ઘણા સ્ટેટોમાં આદર્શ રાજ ચાલતું હતું. ખેડૂતોની ઉપર ઋણ ચઢી ગયું હોય તો ભાવનગરના દીવાન સર પ્રભાશંકર પટ્ટણી ગામડે જઈને ખેડૂતોને ઋણ માફ કરતા. તળાજા તાલુકાના એક ખેડૂતની ગરીબી, તેનું દેવું અને ગામનો વાણિયો જે રીતે વ્યાજ પડાવતો હતો તે સાંભળીને દીવાન રડી પડેલા. ભાવનગર સ્ટેટના ભાવસિંહજી મહારાજાએ તેમના પુત્રના પુત્રો હિલસ્ટેશને જઈને સ્ટેટના પૈસા ન વેડફે એટલે ભાવનગર સ્ટેટના જ દરિયાકાંઠે નાના નાના મહેલ બનાવી કુંવરોને ઉનાળામાં સ્વદેશી હિલસ્ટેશને એટલે કે પોતાના નિજ રાજમાં જ પૈસા વાપરતા.

ભારતમાં બે પ્રકારના શાસન હતા. એક બ્રિટિશ શાસન અને બીજું રાજાઓનું શાસન હતું. આજે ભારતના ૨૦ થી ૨૧ રાજ્યોમાં એવા રાજાઓ પેદા થયા છે જેમાંથી અડધા ગુંડાઓ અને ગુનાખોરોના જોરે ગાદી પર આવ્યા છે. કેટલાક રાજ્યોમાં મુખ્યપ્રધાનોના પુત્રો સવાયા શાહજાદા થઈને રહે છે. આજે પ્રજા ઉપર પદ્મ રાજાઓ નહીં, એક લાખ ગુંડાઓનું રાજ ચાલે છે.

જૂના રાજાઓ દંભી નહોતા. રાજ્યનો ભભકો, શણગારો, મહેલાતો અને આભૂષણો ખુલ્લેઆમ પ્રજાને બતાવતા હતા. આજના પ્રધાનો અને મુખ્યપ્રધાનો ચોરીનું ધન ભેગું કરે છે અને ચોરી ચોરીને તેને ભોગવે છે. પ્રગટ રીતે ભોગ ભોગવતાં પણ આવડતું નથી. જૂના રાજાઓ ધન નહીં, સંપત્તિ અને નગદ સોનું ભેગું કરતાં. પશુધન પણ એટલું જ હતું. પદ્મ મહારાજાઓ પાસે પશુ-પક્ષીની વાત કરીએ તો સરેરાશ દરેક રાજા પાસે ૧૦ હાથી હતા. ત્રણ રાજાઓ પાસે પોતાની રેલવે કાર હતી. દરેક પાસે સરેરાશ ચાર રોલ્સરોયસ હતી. દરેકે લગભગ ૨૩ વાઘનો શિકાર કર્યો હતો. કોંગ્રેસ સરકાર આવી ત્યારથી દંભ વધ્યો છે. ગાંધીજીના આશ્રમોમાં બ્રહ્મચર્યની પ્રતિજ્ઞા ગાંધીજી સામે લે, પછી આશ્રમોમાં મોટા મોટા એફેર ચાલે. પવનારના વિનોબાજીના આશ્રમમાં પણ સર્વોદયના એક નેતા તેની શિષ્યા સાથે રોમાન્સ કરતા હતા તે વાત મેં તે શિષ્યાને મોઢે જ સાંભળી છે.

વડોદરાના ગાયકવાડ તેની જાહોજલાલી છુપાવતા નહીં. પ્રજા માટે પૂરતી સગવડો કરતા અને પોતે મોજ કરતા હતા. મહારાજા તો ખરેખર સોના અને રત્નોના પૂજારી જેવા હતા. તેમની પાઘડીમાં સોનાના સાચા તાર જોવા મળતા હતા. એ સોનાના તાર પણ વડોદરાનો એક મુસ્લિમ કારીગર જ બનાવતો હતો. એ તાર પાતળા બનાવવા મુસ્લિમે પોતાના નખની ધાર વધારી હતી. વડોદરાના રાજા પાસે ઐતિહાસિક ગણાય તેવા હીરા હતા. વિશ્વમાં સાતમો મોટો હીરો ગણાય તેવો “સ્ટાર ઓફ ધ સાઉથ” નામનો હીરો ગાયકવાડ પાસે જ હતો. જગતના લોકો તે જાણતા હતા. આજે બાળ ઠાકરેની પુત્રવધૂ પાસે કેટલા દાગીના છે કે રાજકારણીઓ પાસે કેટલા હીરા છે ? કેટલું દેશ-પરદેશમાં ધન છે તે કોઈ જાણી શકે નહીં. રાજા નેપોલીયન ત્રીજાએ તેની પ્રેમિકા યુજિનને જે હીરો આપેલો તે હીરો વડોદરાના મહારાજાએ ખરીદી લીધેલો. મહેલમાં જે પરદા રખાતા તે પૂરા સાચા મોતીના હતા. તેની ઉપર રૂબી અને એમેરાલ્ડ મઢાતા હતા. ભરતપુરના મહારાજા પાસે પ્રજા જોઈ શકે તેવું હીરા, રત્નો અને હાથીદાંતની કારીગરીનું ઉત્તમ કલેક્શન હતું. કપુરથલાના મહારાજાની પાઘડી ઉપર જગતનો સૌથી મોટો ટોપાઝ નામનો કીમતી નંગ રખાતો હતો. આજુબાજુ પાઘડીમાં ૩૦૦૦ હીરા અને મોતી ટંકાતા હતા. જયપુરના મહારાજાનો ખજાનો રાજસ્થાનની ટેકરીમાં સંતાડીને ભીલને રક્ષા માટે સોંપાયેલો. એ જમાનામાં ૭૫ વર્ષ પહેલાં પતિયાલાના શીખ મહારાજાએ તેના પર્લ નેકલેસનો દસ

લાખ ડોલરનો વીમો લંડનની લોઈડ્ઝ ઈન્શ્યોરન્સ કંપની પાસે ઉતરાવેલો. પતિયાલા સ્ટેટમાં જૂનો રિવાજ હતો કે રાજા માત્ર હીરા-મોતી અને કિંમતી નંગો સિવાય કંઈ પહેરતા નહીં. તેમનું લીંગ એક દિવસ પૂરતું ખુલ્લું રહેતું. એવી હાલતમાં પ્રજાને દર્શન દેતા. વડોદરાના મહારાજા સો વર્ષની વયનો હાથી રાખતા હતા. તેની અંબાડી અને બીજા તમામ શણગારો શુદ્ધ સોનાના રખાતા હતા. મહિસુરના રાજા વર્ષમાં એક વખત હાથીને સાષ્ટાંગ દંડવત્ પ્રણામ કરતાં. મહિસુરના દશેરાનું વર્ણન તો તમે હજારોવખત વાંચી ચૂક્યા હશે. વડોદરાના મહારાજા બે હાથીઓની લડાઈ દશેરા વખતે યોજતા હતા. બકિંગહામ પેલેસના ઝુમ્મરોના વૈભવને ઝાંખા પાડવા માટે ગ્વાલિયરના મહારાજાએ દેશે-દેશમાંથી ઝુમ્મરો મંગાવીને ગ્વાલિયરના પેલેસમાં ટાંગ્યા હતા. વેનીસથી તો એક એટલું કીમતી અને વજનદાર ઝુમ્મર મંગાવ્યું કે તે હાથી ઉપાડી શક્યો નહીં. પછી કેનથી પેલેસની અંદર બેસાડવું પડેલું. પતિયાલાના રાજા પાસે ૨૭ રોલ્સરોયસ ગાડી હતી. ભરતપુરના રાજા પાસે ચાંદીથી મઢેલી રોલ્સરોયસ હતી. કોઈ રાજા પોતાની મિલ્કત આજના રાજકારણીઓની માફક છૂપાવતા નહીં. કોંગ્રેસે સૌથી મોટું પાપ કર્યું હોય તો તે સમગ્ર ક્ષત્રિય કુળનો નાશ કર્યો છે. અગર તો ક્ષત્રિય લોહીને નપુંસક બનાવી દીધું છે. આજે જ્યારે જન્માષ્ટમી અને ૧૫મી ઓગસ્ટ એક જ દિવસે આવ્યા છે ત્યારે ભારતનો નારો હોવો જોઈએ ? મેકડોનાલ્ડઝ અને કોર્નફલેકનો નાસ્તો ખાનારા ટાબરિયાઓ અને સ્વતંત્રતા પછી અંગ્રેજી બોલતી ઓલાદ પેદા થઈ છે તે શાંતિથી જીવવા અણુશક્તિનો વિરોધ કરે છે. કૃષ્ણનો નારો હતો, “યુદ્ધસ્વ”. આજના પોચટીયા યુવાનો અને બુદ્ધિમંતોએ જેણે બહુ સહેલાઈથી સંઘર્ષ વગર મેળવ્યું છે તે બધું પોચટીયા થઈને નિરાંતે ભોગવ્યું છે. તેમને ‘કોસ્મોપોલીટન’ જેવા સેક્સી મેગેઝીન વાંચવા છે, યુદ્ધ કરવું નથી. કાશ્મીરમાં રોજ રોજ હિંદુઓ બકરાની માફક કપાય તો પણ યુદ્ધ કરવું નથી. બાળઠાકરેથી તો ડરવું છે પણ ઉદ્ધવ ઠાકરેથી પણ વાણીયાઓને ડરવું છે. ત્યારે ખરા અર્થમાં કૃષ્ણનો ઉપદેશ ‘ઉત્તિષ્ઠ, જાગ્રત, પરેન્તપ’ (ઊઠ, જાગ અને યુદ્ધ કર) યાદ રાખવા જેવો છે.

૨૮ ભાવીની આગાહીઓ પણ જાણી લો

(૧) પુસ્તક : રાજકારણની કડવી વાતો (પેજ નં. ૫૯)

નેહરુવંશે કોંગ્રેસને પોતાને કબ્જે લઈને જે બેફામ વર્તન કર્યું છે તેનાથી દેશના ટુકડા થયા છે અને તે ખૂબ ભયાવહ સ્થિતિમાં મુકાયો છે. પ્રજાના દુઃખોનો કોઈ પાર નથી. દયા, નીતિ, સદાચાર વગેરે છેલ્લા ડચકાં ખાઈ રહ્યા છે. જો કમનસીબે કોંગ્રેસ સંસ્થા વધુ ખેંચશે તો દેશ વગેરે વધુ પડતી ભયંકર સ્થિતિમાં મુકાઈ જશે.

કોંગ્રેસની નેહરુ-વંશપ્રીતિ એટલી બેહદ છે કે નેહરુ-પરિવારની વહુ સોનિયા, જે ઈટાલીની દીકરી છે, મારી સમજ મુજબ જે ગોરાઓની જાસૂસ છે, જેને રાજીવ ગાંધી સાથે પરણાવાઈને ભારત મોકલાઈ છે તેની આરતી ઉતારાઈ રહેલ છે. કોંગ્રેસીઓને તેનામાં ભારતીય પ્રજાના તરણતારણહાર જોન ઓફ આર્કના દર્શન થાય છે. આ બાઈ (કે તેની દીકરી પ્રિયંકા) જો દિલ્હીના તખ્ત ઉપર આવશે તો ઈટાલીની વેટિકન સીટીના ધર્મગુરુ પોપ પ્રોક્સીથી - તેના દ્વારા - સમગ્ર ભારત ઉપર રાજ કરશે. સર્વત્ર ઈસાઈ ધર્મ ફેલાવવાની તેમની મક્કસદ પાર પાડવાનો પ્રયત્ન કરશે પણ તે સફળ થશે નહિ.

કોંગ્રેસ આઈ (ઈન્દિરા) મટીને કોંગ્રેસ આઈ (ઈટાલી) બને તે અરસામાં ભારતના કોઈ વીરપુરુષ (તે શીખ હશે ! તેઓ મર્દ હોય છે) પેદા થઈ જશે, જે સત્તાનો દોર હાથમાં લઈને સૌ પ્રથમ આજના માટીપગા, સત્તાલાલસુ, દેશદ્રોહી, નાસ્તિક, પરદેશપરસ્ત તમામ દેશી-ગોરાઓને ઘરભેગા કે પરલોકભેગા કરી દેશે. તે આધુનિક ચન્દ્રગુપ્તને કોઈ ચાણક્ય મળશે. હા જરૂર મળશે; કેમકે

ભારતદેશનો ઉદયકાળ હવે ઝાઝો દૂર જણાતો નથી.

આ બધું કામ ભારતીય પ્રજાના હૈયા સુધી વ્યાપેલી ‘ધર્મમહાસત્તા’ કરીને જ રહેશે. તે લોકોના ગણિતને ક્યાંક ઊંધું વાળી દેશે.

(૨) પુસ્તક : ધર્મ સરણ ગચ્છામિ (પેજ નં. ૯, ૧૦)

મુસ્લિમોના તુષ્ટિકરણના આદ્યપિતા ગાંધીજી બન્યા છે. તેમના જીવનમાં તેમણે સેવેલો આ અક્ષમ્ય અપરાધ છે. પણ કાશ ! ગોરાઓએ પોતાના અત્યન્ત વફાદાર નેહરુને તેમની સાથે ભટકાવી દઈને અને નેહરુની શય્યાસંગાથિની તરીકે ઓલી લોઈ માઉન્ટબેટનની પત્ની એડ્વિના નામની વિષકન્યાને જડબેસલાક ગોઠવી દઈને પોતાના પાસાં પોબાર પાડી દીધા છે.

સોનિયા, (અથવા પ્રિયંકા જે ઈટાલીની ક્રિશ્ચિયન બાઈ હવે રોબર્ટ વાઢેરા નામના ક્રિશ્ચિયન યુવાન સાથે લગ્ન કરશે. આથી જેમના સંતાનો શુદ્ધ ક્રિશ્ચિયન ગણાશે) તેઓ ભારત દેશ ઉપર દાયકાઓ સુધી રાજ કરવાની ધારણા રાખે છે.

ઓ ભગતસિંહ ! ઓ તાત્યા ટોપે ! ઓ ઝાંસીની રાણી લક્ષ્મીબાઈ ! કબરમાંથી હવે તો બહાર આવો. બાપુના ભોળપણને લીધે લુખ્યાઓ અને લુચ્યાઓએ, ગુંડાઓ અને માફિયાઓએ આ દેશને બધી રીતે બરબાદ કર્યો છે. તમારું બલિદાન સાવ એળે ગયું છે. તમારી રક્તધારાઓ સાવ નિષ્ફળ બની છે !

આ દેશને હજારો વર્ષોમાં જે નુકશાન થયું ન હતું તે છેલ્લા ૫૦ વર્ષમાં થયું છે. આ નુકશાન ૫૦૦ વર્ષે પણ સરભર ન કરી શકાય એટલી ખરાબ હદે થયું છે.

નેહરુ-પરિવાર ફરી દિલ્હીના તખ્ત ઉપર જ્યારે આવે ત્યારે વાત, પરન્તુ આજે પણ સોનિયા ભારતના વડાપ્રધાનને પણ પોતાના ચરણો યુમાવી રહી છે. એણે પોતાના બે ટ્રસ્ટોમાં અબજો રૂપિયાની એટલી મોટી સંપત્તિ જમા કરી લીધી છે અને એ ટ્રસ્ટોના બંધારણમાં એટલી બધી સત્તા હાંસલ કરી છે કે આ બાઈ વડાપ્રધાન કરતાં ય બહુ મોટી હસ્તી-ભારતની મહારાણી (બ્રિટનની મહારાણીથી પણ વધુ સત્તાશીલ) બની ચૂકી છે. એની સત્તા અને સંપત્તિના જોરે હાલમાં તે ભારતીય સંસ્કૃતિ ઉપર જીવલેણ પ્રહાર કરે તેવા કારનામા કરી રહી છે, તેવા રાષ્ટ્રદ્રોહી લોકોને મોટી સંખ્યામાં તેણે ખરીદી લીધા છે. મસમોટા પક્ષો તેની પર્સમાં જઈને પડ્યા છે. આ બાઈ ભારતના વડાપ્રધાનપદે બિરાજીને જે નિશાન પાર પાડી શકે તેના કરતાં હજાર ગણા વધુ ધાર્યા નિશાન તે હાલમાં પાર પાડી રહી છે ! વળી પોતાના વારસદાર તરીકે પ્રિયંકા દીકરી પણ લગભગ તૈયાર થઈ ચૂકી છે.

કોંગ્રેસ-પ્રમુખની ખુરસી ઉપર તેના બિરાજવાના દિવસો મને હવે બહુ દૂર જણાતા નથી.

ભોળી, દેશદ્રોહી, સ્વાર્થી અને સત્તાલંપટ ભારતીય પ્રજાના અગ્રણીઓ તેના ચરણોમાં પૂરેપૂરા આળોટે, તેને ચાટવા માટેની સ્પર્ધામાં ચડે તે છેલ્લો એપીસોડ ભજવાતાંની સાથે જ આ ક્રિશ્ચિયન બાઈ બહાર ધસી આવશે. એનું બાકીનું કામ, એની અણઆવડતો, એની સંપત્તિની વધુ જરૂરિયાતો, એને જોઈતી બહુમતી વગેરે બધું તેના ગોડફાધર ઈટાલીના પોપ કરી દેશે.

(૩) પુસ્તક : જીવન જીવવાની કલા (પેઈજ નં. ૫૬)

જો ગોડસે જેવો હિન્દુજન મુસ્લિમોનું તુષ્ટીકરણ કરતા ગાંધીજીને-રાષ્ટ્રપિતાને-જાનથી મારી શકે તો ઈટાલીની કન્યાને વડાપ્રધાનપદે બિરાજેલી જોઈને શું કોઈ ગોડસે નહિ ઉશ્કેરાઈ જાય ? તે ‘કશુંક’ નહિ કરી બેસે ? કાં તે મારી નાંખે કાં તેને વિદેશમાં ભગાડી મૂકે. સમગ્ર ભારતીય પ્રજાની એ મશ્કરી કોકને તો અસહ્ય થઈ જ પડશે ને ?

મારી સહુને વિનંતી છે કે રાજકારણના મારા વીસેક પુસ્તકો સહુ વાંચો. છેવટે ‘ગોરાઓની ભેદી ચાલ’ વાંચે અને તેની સાથે મદ્રાસના ભાઈ બ્રહ્મદત્ત ભારતીનું પુસ્તક ‘વિનાશ ત્રિકોણ’ અચૂક વાંચે. તેણે તેમાં ગોરાઓના ભેદી કારસાઓને એકદમ ખુલ્લા પાડી દીધા છે.

૨૯ કાં સંત બનો... છેવટે સચિવ

અંતરમાં તો સમગ્ર બ્રહ્માંડના સર્વ જીવોના સાચા હિતકરણની ભાવના ખીચોખીચ પડી છે.

પણ તેમાંય વિશેષતઃ તો જ્યાં મોક્ષાભિલાષ છે, જ્યાં ધર્મપક્ષ છે, જ્યાં પરલોકદૃષ્ટિ હોવાથી પાપભીરુતા છે, જ્યાં સદાચારનો પ્રેમ છે, સાધુતાનો આદર છે, જ્યાં માતાપિતાનું પૂજન, અતિથિસત્કાર વગેરે સ્વધર્મોની સર્વત્ર ભરમાર પડી છે એવા પરમ વંદનીય ભારતીય પ્રજાજનો માટે મારા મનમાં સવિશેષ સ્નેહભાવ છે, પૂજ્યભાવ છે અને એમને ધારણ કરતી ભારતીય ધરાની ધૂળ પણ મને અત્યંત પ્રિય બની છે.

કાશ ! છેલ્લા એક હજાર વર્ષોથી ઈસ્લામપંથીઓ અને ઈસાઈઓ ધરતીનો (તેમાં ધરબાયેલ અખૂટ સંપત્તિના કારણે) કબજો લેવા માટેના બધા દાવપેચ સતત રમી રહ્યા છે. એમણે ભારતીય પ્રજાને અનેક રીતે સતાવીને એટલી બધી નબળી પાડી છે કે કદાચ એનામાં લડવાની તાકાત નહિ રહી હોય.

ખરી વાત તો એ છે કે આ દેશ ઉપરથી ઈસ્લામી લોકોના પ્રભુત્વને ઈસાઈઓએ પોતાના દાવપેચોથી અને ખૂબ બુદ્ધિબળથી કચરી નાંખ્યું છે અને ભારતીય પ્રજામાંથી જ કેટલાકોને ‘ઉલ્લુ’ બનાવીને, પોતાના એજન્ટ બનાવીને પોતાનો પગપેસારો પૂરેપૂરો કરી લીધો છે.

જો ભારતીય અગ્રણીઓ સેનાપતિ બને તો આખી પ્રજા પૂરી તાકાતથી લડી શકે તેવા સૈનિકો બનવા એકદમ તૈયાર છે. પ્રજાના એ ગદારોને હું દેશી ગોરા કહું છું, જેઓ વિદેશી ગોરાઓના ચીંધ્યા માર્ગે ભારતીય પ્રજાના સુખ, શાન્તિ, આબાદીને ખતમ કરી રહ્યા છે.

વિદેશી (અને હવે દેશી) ગોરાઓએ પ્રજાના મગજનું ધોવાણ (Brain Wash) કર્યું છે. હવે પ્રજા પોતાના પરંપરાગત મૂલ્યોને કે મર્યાદાઓને ચાહતી નથી. ભારતમાતાને પણ પ્રેમ કરતી નથી. તેની ઉપર થૂંકવા લાગી છે.

ભારત દેશની ધરતી ઉપર પોતાનું કાયમી રાજ સ્થાપવાની ઈસાઈઓની નેમ છે. તે માટે તેઓ ભારતની પ્રજાને ધરતી ઉપરથી નાબૂદ કરવા માંગે છે. કોઈ પણ પ્રજાને નષ્ટ કરવી હોય તો તેની પરંપરાગત સંસ્કૃતિથી, પરંપરાગત મૂલ્યોથી તેને વિખૂટી પાડી દેવી પડે.

ગોરાઓ (દેશી અને વિદેશી) હાલ આ કામ પૂરજોશથી કરી રહ્યા છે.

સંસ્કૃતિનો ખાત્મો બોલાવો, પ્રજા ખતમ થઈ જશે.

દેશ હાથમાં આવીને પડી જશે.

આ કટુ સત્ય મારા ખ્યાલમાં આવતાં હું ચોંકી ઊઠ્યો છું.

ભારતીય સંસ્કૃતિના અને પ્રજાના સર્વનાશની કલ્પનાથી ધ્રુજી ઊઠ્યો છું.

ગોરાઓની ગતિ એટલી તેજ છે, અને એણે એટલું બધું ધાર્યું કામ કરી લીધું છે કે હવે માનવીય સ્થૂળ બળોથી તેને પડકારી શકાય તેમ જણાતું નથી. આ માટે કાં આધ્યાત્મિકતાનું પ્રચંડ સૂક્ષ્મ બળ પામવું જોઈએ, એટલે કે ઉત્કૃષ્ટ કક્ષાના સંત બનવું જોઈએ. તેણે આત્માની સૂક્ષ્મ શક્તિની ટોચને આંબી જવું પડે.

ના... મારી પાસે આ સામર્થ્ય નથી.

તો બીજો કોઈ ઊપાય ખરો ? હા, કોડે સ્થૂલ-શક્તિની ટોચને આંબી જવી જોઈએ. એ વ્યક્તિ પાસે પ્રચંડ સ્થૂલ-સત્તા હોવી જોઈએ અને દુશ્મનની વ્યૂહરચનાનો તે પાક્કો જાણકાર હોવો જોઈએ. તેના માથે કોઈ સાચા સંત હોવા જોઈએ.

બહુ વિચારતા મને લાગ્યું કે હાલની વિષમ સ્થિતિમાં તેનું સ્થાન સરકારી સચિવાલયોમાં બિરાજતા આઈ.એ.એસ. કક્ષાના સચિવોનું છે. ભલે તે સરકારી નોકર કહેવાય પણ તેના હાથમાં પ્રધાનો હોય છે. તેમને પણ રમાડી શકતા હોય છે.

જો કે પરંપરાગત મૂલ્યોથી આ વાત તદ્દન વિરુદ્ધ જતી લાગે પરંતુ ‘લોઢાથી લોઢું કપાય’ તે ન્યાયથી હાલ કામ લેવું પડશે. ગાંડા સાથે ગાંડા બનીને રક્ષા કરવાની વાત જે ‘કુવૃષ્ટિન્યાય’માં જણાવાઈ છે તેને જ હાલ અપનાવવી પડશે.

બધી મુસીબતો, મૂલ્યનાશ, માળખાંનો નાશ, વ્યવસ્થાનો નાશ, સુવિચારોનો નાશ વગેરે લોકશાહીના ભેદી માળખા દ્વારા સધાયો છે, તેમાં સચિવોએ મોટો ભાગ ભજવ્યો છે તો હવે તે જ સચિવો દ્વારા તે મુસીબતોને દૂર કરવી રહી, મૂલ્યોની પુનઃપ્રતિષ્ઠા કરવી રહી, સુ-વ્યવસ્થાઓને પુનઃ જીવંત કરવી રહી.

મારા જેવાના હાથ નીચે જો થોડાક સચિવો તૈયાર થાય તો હું તેમને બધી ભેદી વાતો સમજાવું. તેમની આંખો ઉઘાડી નાંખું. પછી તેમના હસ્તક્ષેપથી કતલખાનાઓને તાળા દેવડાવું, નારીના ગૌરવની પુનઃપ્રતિષ્ઠા કરાવું, ખેતી, શિક્ષણ, આરોગ્ય, રાજ્યવ્યવસ્થા, જળ, જમીન, જંગલ અને જનાવરના પર્યાવરણ, યુવાધન, સંસ્કૃતિ વગેરે બાબતોના સાચા સત્યો વિસ્તારથી દેખાડું.

જો તેઓ બરાબર કામે લાગી જાય તો દસ જ વર્ષમાં વીસ સચિવો ઈન્ડિયાને પુનઃ હિન્દુરાષ્ટ્રમાં રૂપાંતરિત કરી દે.

રાજકારણ એટલી હદે ભ્રષ્ટ થઈને ગંદું બન્યું છે કે તેમાં કોઈ સારો માણસ પ્રવેશ કરે અને તેને સુધારે તે બિલકુલ શક્ય જણાતું નથી. ખરી વાત તો એ છે કે ખરાબ લોકોને કાઢવાનું કામ સારા માણસો કરી શકે, કેમકે તેમને ખૂબ ખરાબ ભાષાથી પડકાર દેવાનું આવડતું હોય છે. પણ આમ કરવામાં ઉલમાંથી ચૂલમાં પડવા જેવું થાય. ‘ખરાબ’ કરતાં ‘વધુ ખરાબ’ સત્તાનશીન થાય તો પ્રજા વધુ પરેશાન થાય, મૂલ્યોનું વિશેષ ધોવાણ થાય, ધર્મનો નાશ થાય.

વળી, લોકશાહી અને ચૂંટણીપદ્ધતિ એ બે એવા વિચિત્ર તત્ત્વો છે કે તેના દ્વારા સત્તાનશીન બનેલો આદમી ઝાઝો સમય સ્થિર થઈ શકતો નથી, અને કામ કરી શકતો નથી.

આ ઢાંચામાં રહીને જ જો પરંપરાગત મૂલ્યોની પ્રતિષ્ઠા કરવી હોય તો સરકારી સચિવાલયોમાં ‘સચિવ’ તરીકે સારા માણસોને ઘુસાડી દેવા સિવાય કોઈ રસ્તો જણાતો નથી. આ માણસોની ગાદી (નોકરી) લાંબા સમય સુધી સ્થિર હોય છે. તેઓ અનુભવોથી પાકટ થયા હોવાથી પોતાના પ્રધાન (Boss) ને બરાબર કાબૂમાં રાખી શકે છે અને ધાર્યું કામ કરાવી શકે છે. પ્રધાનો બિચારા (!) કશું શીખેલા કે સમજેલા હોતા નથી એટલે તેમની વાતોને સ્વીકાર્યા વિના છૂટકો થતો નથી.

એક નવી વાત કરું.

જો આ સચિવોની સાથે હાઈકોર્ટ અને સુપ્રિમ કોર્ટના જજો મૂલ્યનિષ્ઠ અને પ્રજાવત્સલ મળી જાય તો સોનામાં સુગંધ ભળી જાય. તેમનું સ્થાન ન્યાયની (કાયદાની નહિ) પ્રતિષ્ઠા કરવાનું છે. તેઓ અશ્લીલતા, હિંસા, સાંસ્કૃતિક મૂલ્યોનું ધોવાણ, ધર્મહાસ વગેરે બાબતોમાં આંખ ફેરવે તો - ભારતીય બંધારણ તેમને ખૂબ સાથ આપે તેવું હોવાથી - તેઓ ખૂબ સારી સ્થિતિમાં ભારતીય પરંપરાગત મૂલ્યોની

અને સુવ્યવસ્થાની પ્રતિષ્ઠા કરી શકે. પ્રજાને ખૂબ શાંતિ અને સાચી આબાદીના દર્શન કરાવી શકે. સદ્નસીબે આવા પ્રકારના ન્યાયાધીશો ક્યાંક ક્યાંક ડોકાવા લાગ્યા છે ખરા.

હાલની બગડી ગયેલી વિષમ પરિસ્થિતિમાં આપણે સંતશાહી, રાજાશાહી, નારીગૌરવ અને પર્યાવરણ (પ્રાણીઓ અને વનસ્પતિ) રક્ષાની વાત સીધી કરવા જઈશું તો નહિ ફાવીએ એવું મને લાગે છે, કેમકે ગોરાડપી અજગરે પોતાનો ભરડો પૂરેપૂરો ભીંસ સાથે લઈ લીધો છે. તેને સ્હેજ ઢીલો કરવાનું કામ પણ અતિ મુશ્કેલ બની જાય તેમ છે.

એવું લાગે છે કે (Intutionથી) ઈ.સ. ૨૦૦૫ની સાલ પછીનો કાળ આપણને અનુકૂળ થવાનો છે તો આપણે આજથી જ તેની ભૂમિકારૂપે ‘સાચી સમજણ’ને પૂરજોશમાં સર્વત્ર ફેલાવીને અને આઈ.એ.એસ. વગેરે કક્ષાના સચિવોને (બીજા બાજુ ન્યાયાધીશોને) તૈયાર કરીએ. એમના દ્વારા અંદર ઘૂસીએ. સાફસૂફી કરીએ.

એટલામાં ‘સારો સમય’ અવતરશે તો યોગી (સંત) કક્ષાના વિશુદ્ધ પુણ્યવાન અને ગુણવાન મહાત્માઓનું ધરતી ઉપર અવતરણ (પ્રકાશન) થઈ જશે. બસ, પછી આપણું કામ પૂરું થશે.

ભવભૂતિનું વાક્ય યાદ આવે છે :

जागर्तुं कोऽपि वसुधावलयेऽनसूयः,

सन्मार्मिकः प्रयतनं हि तदर्थमेतत् ।

મારા જીવનકાળમાં મારાથી કશું નહિ થઈ શકે. મારા જેવા કેટલાય લોકોએ બલિદાન દેવું પડશે. તે પછી જ ‘હિન્દુરાષ્ટ્ર’, આર્ય-મહાપ્રજા અને મહાજનોનું અવતરણ થશે. એ સ્વરૂપે ‘સંભવામિ યુગે યુગે’ના સ્વપ્નદ્રષ્ટાના સહુને દર્શન થશે.

તો ફરીથી જણાવું છું કે આવા ભગીરથ કાર્યની સફળતા પામવા માટે કાં કેટલાક પ્રચંડ સૂક્ષ્મબળના સ્વામી સંત બને, નહિ તો છેવટે સચિવ બને. સચિવોના હાથ લાંબા હોય છે, સચિવો પાસે સત્તા વિશાળ હોય છે, સચિવોના સમજણપૂર્વકના પ્લાનીંગ લક્ષ્યવેધી હોય છે.

સચિવ (આઈ.એ.એસ. અધિકારી) એટલે આજના ઈન્ડિયાનો રાજા. King of India.

30

પરમાત્મા મહાવીરદેવની ૨૬ મી જન્મશતાબ્દીની રાષ્ટ્રીયસ્તરની ઉજવણીનો વિરોધ શા માટે ?

જો આપણને ખબર પડે કે આપણા ઘરની ચારે બાજુ-ધોળા કપડામાં અનિચ્છનીય લોકો આંટા મારી રહ્યા છે; તેઓ આપણા ઘરમાં ઘૂસી જવા માંગે છે તો આપણે શું કરવું ? આપણે ઘરના બારીબારણાં બંધ કરી દેવા પડે કે નહિ ?

દેવાધિદેવ પરમાત્મા મહાવીરદેવની ૨૬મી જન્મશતાબ્દીની ઉજવણીનું નિમિત્ત પકડી લઈને કેટલાક લોકો જૈનધર્મમાં પ્રવેશ કરવા માંગે છે. તે લોકોના મુખ્ય માણસો-વેટીકન સીટીના પોપની એક ધારણા છે તેને સફળ કરવા માટેના ભાગરૂપે આ ઉજવણી છે.

ઈ.સ. ૧૪૮૩ની સાલ સુધી આપણે દૂર ન જઈએ. એ સાલમાં એ વખતના વેટીકન ધર્મગુરુ પોપ એલેક્ઝાંડર છઠ્ઠાએ જે બુલ બહાર પાડ્યું હતું તેનો સાર એ હતો કે, આખા વિશ્વને ઈસાઈ ધર્મી બનાવી દેવું.

આ માટે પોપના ઈસાઈ ભક્તોએ આફ્રિકા વગેરે રાષ્ટ્રોમાં અ-ઈસાઈ કોડો લોકોને ઈસાઈ બનાવ્યા.

જેમણે પ્રતિકાર કર્યો તેમને ઘણી બધી કૂર રીતોથી મારી નંખાયા.

ભારતમાં ઈસાઈ ધર્મ ફેલાવવાનો વ્યૂહ જુદો છે. અહીં ભારતની ધરતીનો આખો ને આખો કબજો લેવાનો હોવાથી તેઓ યુદ્ધ કરીને વિનાશ કરવા માંગતા નથી. બહુ મોટી સંખ્યાની ભારતીય પ્રજાને મારી નાંખવાનું કામ અશક્ય છે. આથી આ દેશમાં ‘ઘૂસપેઠ’નો વ્યૂહ વિચારાય છે.

ભારતના ધર્મોમાં, મૂલ્યોમાં, માળખાઓમાં, પરંપરાઓમાં ઘૂસી જવું, તે બધાને પ્રગતિના નામે ઢીલા કરી દેવા, સાવ નબળા પાડીને ખતમ કરી દેવા. આ રીતે મૂળભૂત પરંપરાઓ નષ્ટ થાય તો પ્રજા આપમેળે નષ્ટ થાય. તે પછી આખો દેશ ગોરાઓના કબજામાં આવી જાય.

આપણે ધર્મોમાં ઘૂસપેઠની વાત કરીએ.

અન્ય ધર્મોમાં ઘણાબધા ગોરાઓ ઘૂસ્યા છે. ભગવાધારી સંન્યાસી બન્યા છે. ગામડાના પ્રાચીન મઠોમાં પલાંઠી મારીને બેસી ગયા છે. ત્યાંના શિવલિંગો ઉપર કોસ ગોઠવી દઈને પૂરી ઘૂસપેઠ કરી છે.

‘હરે રામ હરે કૃષ્ણ’ના કીર્તન દ્વારા હજારો ગોરા કૃષ્ણભક્ત (!) બન્યા છે. ત્યાં પણ સેંકડો ગોરાઓ ભગવાધારી બાવા બનીને બેસી ગયા છે.

જૈનધર્મની બાંધણી ખૂબ મજબૂત હોવાથી હજી તેમાં ગોરાઓ પ્રવેશી શક્યા નથી. પરંતુ હવે ઉપર્યુક્ત ૨૬મી શતાબ્દીની ઉજવણીનું નિમિત્ત પામીને પ્રવેશ કરવા ધારે છે.

જૈનસંઘ શ્રમણોના વર્યસ્વ હેઠળ હોવાથી તેમાં ગોરાઓનો સીધો પ્રવેશ શક્ય નથી; પરંતુ જૈનોના કહેવાતા ચાર ફીરકાના સુધારાવાદી, બુદ્ધિજીવી, શ્રીમંત અને યશકામી લોકોનું ઓહું લઈને, તે લોકોને ઊંધુચતું સમજાવીને ગોરાઓ પોતાનો પ્રવેશ જૈનધર્મમાં કરવા માંગે છે. આ વખતે આપણે તે પ્રવેશનો સજ્જડ પ્રતિકાર કરવો જોઈએ.

તા. ૩૦ ડિસેમ્બર ’૯૮ના દિવસે દિલ્હી આવીને વેટીકનસીટીના પોપ પોલ બીજાએ ૭૦ હજાર પાદરીઓ વગેરે સમક્ષ જે ભાષણ આપ્યા તેમાં તેમણે એકદમ અસંદિગ્ધ ભાષામાં જે કહ્યું છે તેનાથી ચેતી જવું જોઈએ. જો તેઓ બેદરકાર રહેશે તો ધર્મનાશ થવામાં વિલંબ નહિ થાય.

ધર્મગુરુ પોપે કહ્યું કે, “હે ઈસાઈઓ ! ઈસુના પહેલાં એક હજાર વર્ષમાં આપણે આફ્રિકાના પ્રદેશમાં ઈસાઈ ધર્મ ફેલાવી દીધો. બીજા એક હજાર વર્ષમાં યુરોપ વગેરે દેશોમાં ઈસાઈ ધર્મને ફેલાવ્યો. હવે ત્રીજા એક હજાર વર્ષમાં સમસ્ત એશિયામાં ઈસાઈ ધર્મનો ફેલાવો કરી દો. એશિયાના બધા ધર્મો અંધકારમાં અટવાઈ ગયા છે. આવા વખતે આપણને પ્રકાશમય ઈસાઈપંથ ત્યાં ફેલાવી દેવાની સોનેરી તક છે. વળી એશિયાના ઘરઘરમાં ‘કોસ’ની પ્રતિષ્ઠા કરો.”

પોપે એ વાત કરી કે, ‘મારે બધા ધર્મોના વડાઓ સાથે ‘સર્વધર્મ’ અંગે વિચારણા કરવી છે. (આ વાત પાછળ બહુ મોટો ભેદ એ છે કે સર્વ ધર્મોમાં વિશ્વનો શ્રેષ્ઠ ધર્મ થવાને લાયક કોણ ?’ બહુમતીથી નિર્ણય થાય તો ઈસાઈ ધર્મ વિશ્વધર્મ થવાને લાયક બની જાય.)

જો આ રીતે ઈસાઈઓ ઘૂસપેઠ કરીને અન્ય ધર્મોમાં ભાંગફોડ વગેરે કરવાના હોય, ઈસાઈ ધર્મને વિશ્વધર્મ બનાવવા માંગતા હોય તો તમામ ધર્માચાર્યોએ તેમને સ્વધર્મક્ષેત્રમાં ઘૂસવા દેવા ન જોઈએ.

સહુ સહુનો ધર્મ પાળે તે ધર્મસહિષ્ણુતા છે. ભારતીય સંતો આ સિદ્ધાંતના પુરસ્કર્તા છે. આથી ભારતીય પ્રજા પરધર્મોનું ખંડન કરતી નથી કે ધર્માન્તર પણ કરાવતી નથી.

જો ઈસાઈઓ મુસ્લિમોને અનુસરે અને ધર્મઝનૂન સાથે પરધર્મના અનુયાયીઓ ઉપર ત્રાટકે તો તે વાત બરદાસ્ત કરી શકાય નહિ. દરેક ભારતીય પ્રજાજને સાવચેત બની જઈને ભેદી રીતના ઈસાઈ-ધર્મપ્રવેશને અટકાવવો જોઈએ.

૨૬ મી શતાબ્દીની ઉજવણીનું નિમિત્ત લઈને કદાચ ઘણાબધા ગોરાઓ જૈનધર્મનો સ્વીકાર કરે, થોડાક સમય પછી જૈનસાધુ થાય, જૈનાચાર્યના પદ સુધી પણ પહોંચી જાય. આ પછી તેઓ પગ પહોળાં કરે, ધર્મનિન્દા કરે, ધર્મસ્થાનોની હાનિ કરે, તેમનું ચર્યમાં રૂપાન્તર કરે.

તાજેતરમાં શિવલિંગના માથે કોસ ગોઠવીને કેટલાક ગોરાઓ ભગવા કપડા-ધારી સંન્યાસી બન્યા છે એ વાત ખૂબ ગંભીર ગણાય. આ વાત જ ૨૬ મી ઉજવણીને રાષ્ટ્રીયસ્તર ઉપર ઊજવવાની વાત સામે વિરોધ કરવા માટે અમને પ્રેરે છે. મારે ઉજવણીના આયોજકોને કહેવું છે કે તેઓને પૂર્વોક્ત ભેદભરમોની જાણ નથી અને કોઈના શીખવ્યા પ્રમાણે કાંઈને કાંઈ કરી બેસે છે તે બિલકુલ બરોબર નથી.

જો તેમણે પરમાત્મા મહાવીરદેવની ૨૬મી જન્મશતાબ્દી ઊજવવી છે તો તેમની અત્યંત પ્રિય ‘અહિંસા’ની પ્રતિષ્ઠા કેમ કરતા નથી? એ માટે **meet export** કેમ બંધ કરતા નથી? શા માટે દેવનાર જેવા વિરાટ યાંત્રિક કતલખાનાઓને સદા માટે બંધ કરાવતા નથી? આ બધું નહિ કરતા જો તે વર્ષને ‘અહિંસા વર્ષ’ તરીકે માત્ર જાહેર કરવાનું હોય તો એમાં પરમાત્માની કૂર હાંસી ગણાય.

વળી પરિપત્રમાં જણાવ્યું છે કે ચાર ફીરકાની સમિતિએ બધું યુનેસ્કોને જણાવવું.

ભલા ! આમાં યુનેસ્કોને કેમ વચ્ચે લાવ્યા. આથી જ અમને ‘ઘૂસપેઠ’ના ભેદી કાર્યક્રમની શંકા થાય છે.

ચાર ફીરકા (!) ના શ્રીમંતો અને બુદ્ધિમંત લોકોને હું નમ્રભાવે કહેવા માંગું છું કે મહેરબાની કરીને તેઓ આ ઉજવણીને રાષ્ટ્રીયસ્તર ઉપર ન લઈ જાય. તેનું વિસર્જન કરે અને પોતપોતાના ફીરકાના શાસ્ત્રીયસ્તરે ઉજવણી કરે.

ચાલો, આપણે સહુ ભવ્ય રીતે ઉજવણી કરીએ. કેટલાક નક્કર અને કાયમી આયોજનો કરીએ, જેનાથી જૈનધર્મને બીજા સેંકડો વર્ષોનું જીવનદાન મળી જાય. રમતગમતના ઉદ્યાનો, હોટેલોમાં શાકાહાર જેવી બહુ મામુલી બાબતો હરગિજ ન શોભે. વહેલી તકે આ આયોજનનું ધરમૂળથી વિસર્જન થાય એ જ સારું ગણાય.

•

૩૧ ઇલેક્ટ્રિક નિર્જીવ હોય તો ય જૈન શ્રમણો ઉપયોગ ન કરે તો સારું

અગ્નિ, આગ, જવાળા, અંગારાની આગ, ભડકા, આકાશની વીજળી, ઉલ્કા વગેરેને શાસ્ત્રકાર મહર્ષિઓએ સ્પષ્ટ શબ્દોમાં સજીવ (સચિત્ત) કહેલ છે એટલે આમાં કોઈ વિવાદ નથી.

સવાલ છે વર્તમાન જગતના વૈજ્ઞાનિકો વિવિધ રીતોથી જે ઇલેક્ટ્રિક સીટી ઉત્પન્ન કરે છે તે પદાર્થ સજીવ છે કે નિર્જીવ છે? તે અંગેનો છે.

આ સવાલ વિસ્તૃત બને છે તે આ રીતે કે, “જો આ વસ્તુ નિર્જીવ હોય તો સજીવ-પરિભોગના ત્યાગી શ્રમણો તેનો ઉપભોગ કરી શકે કે નહિ? અર્થાત્ તેના માધ્યમથી જે સાધનો - ઘડીઆળ, કેલ્ક્યુલેટર વગેરે તથા લાઈટ, માઈક, ટ્રેઈન, પ્લેઈન વગેરે વિશ્વભરમાં ઉપયોગમાં લેવાય છે તેનો ઉપયોગ જૈન શ્રમણો કરી શકે કે નહિ?”

આ સવાલનો એકદમ સીધો જવાબ એ છે કે ના ન કરી શકે.

હવે આ જવાબની વિગતથી વિચારણા કરીએ.

કાળની વિષમતા કહો કે જીવોના સત્ત્વની અલ્પતા કહો, વર્તમાનકાલીન શ્રમણો ઉત્કૃષ્ટ કોટિનો સંયમધર્મ પાળી શકતા નથી. અણગમતી આ વાતની નોંધ લેવી જ રહી.

‘શ્રમણ’ એટલે માત્ર મોક્ષમાર્ગનો આરાધક. એકાન્તે સ્વહિતકરણમાં ઓતપ્રોત. ‘શુદ્ધિ’નું એકમાત્ર લક્ષ, ભગવાન જિનેશ્વરદેવની આજ્ઞાઓનો યથાશક્ય પાલક, અશક્યપાલનરૂપ આજ્ઞાઓનો કટ્ટર પક્ષપાતી. પાંચ મહાવ્રતોનો અઠંગ ઉપાસક.

અફસોસ કે શ્રમણત્વને ક્યાંક ને ક્યાંક ઠોકરો લાગી છે. તેનું અવમૂલ્યન થયું છે. કેટલીક નબળી કડીઓ તેના જીવનમાં ઊંડે ઊંડે સુધી પ્રવેશ કરી ચૂકી છે.

સ્થૂલ શૈથિલ્યનો ભોગ બનનારા શ્રમણોને ગૃહવાસની વાત કરી દેવી એ ઉચિત લાગતું નથી. હા, એટલું તેમને જણાવી શકાય કે તેઓ જે થોડીક શિથિલતાનો ભોગ બન્યા છે તેમાં વૃદ્ધિ ન કરે, તેને દૂર કરે. તેમ ન થાય તો જ્યાં છે ત્યાં અટકી જાય. એ રીતે પોતાની ઉપર નિયંત્રણ મૂકી દે.

ખરેખર તો ઉત્તમ કક્ષાના શ્રમણો ઘડીઆળ વગેરેનો પરિગ્રહ ન કરે, તેની મૂર્ચ્છા ન કરે, તેના ઉપભોગ દ્વારા બહિર્મુખ ન બને. પણ જો ઘડીઆળ, તબીબી સાધનો (એક્સ રે, લોહીની તપાસ વગેરે) વગેરે વસ્તુના ઉપભોગને ત્યાગી ન શકે તો આપણે તેમને ત્યાં જ અટકી જવા - ત્યાંથી આગળ ન વધવા પ્રેરણા કરવી જોઈએ.

હવે ઇલેક્ટ્રિક દ્વારા ચાલતી માઈક, વીડીઓ કેસેટ, લાઈટ, ટી.વી. ચેનલો, કમ્પ્યૂટરો વગેરે ઇલેક્ટ્રિકલ મીડીઆઓના ઉપભોગથી સદંતર દૂર રહે.

આ વિધાન એટલા માટે કરવું ઉચિત લાગે છે કે આ વસ્તુઓમાં ઉપયુક્ત થતી ઇલેક્ટ્રિક નિર્જીવ હોય તો પણ એના ઉપયોગથી કદાચ શ્રમણ એ ‘શ્રમણ’ તરીકે સાવ મટી જાય : એનું શ્રામણ્ય સાધુવેષ પૂરતું સીમિત થઈ જાય.

શ્રમણ પ્રભાવક હતા. સ્વ અને સર્વ જીવોના હિતકરણનું એનું લક્ષ્ય અન્તર્મુખી સાધના દ્વારા શુદ્ધિ અને પુણ્ય ઉપાર્જિત કરીને વીધે.

શુદ્ધિ સ્વહિતમાં પરિણમે.

પુણ્ય સર્વહિતની ભાવનાની અભિમુખ બને.

સ્વહિતલક્ષી શ્રમણ જે ગુણો, લબ્ધિઓ, શક્તિઓ કે પુણ્યના પરિબળો પ્રાપ્ત કરે તે બધી સિદ્ધિઓ સહજ રીતે સર્વનું હિત કરવા લાગે. કદાચ એ હિતકરણ સમગ્ર વિશ્વને અસરકર્તા - લાભકર્તા બની જાય.

આ રીતે જ શ્રમણ વિશ્વહિત કરે.

આથી એને બીજા મીડીઆઓનો સહારો લેવાની કોઈ જરૂર ન પડે.

ઇલેક્ટ્રિકપ્રેરિત મીડીઆઓમાં કદાચ કોઈ પણ જીવહિંસા ન હોય (તુષ્યતુ દુર્જનન્યાયેન) તો ય શ્રમણ તેમનો ઉપયોગ કરશે તો કાળપ્રભાવે તે પરભાવોમાં- બહિર્મુખતામાં તણાઈ જશે. દુનિયાને પમાડવા જતાં પોતે જ પટકાઈ જશે.

આ વસ્તુઓની જે ઉપલબ્ધિઓ છે તે અત્યન્ત મોહક છે. અચ્છામાં અચ્છા સાધકને પ્રાપ્ત થતાં તે તરફ તાણી જનારી છે. કંચન, કામિની, સુખશીલતા, અનુકૂળતા, મોજશોખ, બહિર્મુખતા, મોક્ષલક્ષિતા અને સંયમશુદ્ધિ તરફના લક્ષનો અભાવ, ભક્તગણોથી પતનની શક્યતા, કાતીલ દેહાધ્યાસ વગેરે એ શ્રમણ ન ઈચ્છે તો ય તેને ઘેરી વળશે. તેને સંયમજીવનમાં ધોબીપછાડ આપશે.

હાલનો હુંડા અવસર્પિણીનો કાળ અને આત્માની સત્ત્વહીનતા તથા તીવ્રવૈરાગ્યની ખામી આમાં મુખ્ય કારણ છે.

એટલે એમ કહેવાનું મન થાય છે કે સાધુ સ્વલક્ષી જ રહે : સાધુપણમાં જ લીન રહે.

શુદ્ધિ અને પુણ્યનો પ્રચંડ પ્રમાણમાં ઉત્પાદક બની રહે. શુદ્ધિથી તે તરે, પુણ્યથી સહુને તારવાની તેની ભાવના પૂર્ણ થાય.

આ નીતિમાં એકલા ‘પ્લસ’ છે. મીડીઆના ઉપયોગમાં સંભવિત માઈનસના પહાડ જેવા ઢગલાનો અહીં પડછાયો પણ નથી.

દેવાધિદેવ, શાસનપતિ, ત્રિલોકગુરુ, પરમાત્મા મહાવીરદેવની પ્રથમ દેશના નિષ્ફળ જવાની પાછળ આ બોધ હતો કે તે દેશનાના શ્રોતાજનોમાં સર્વવિરતિ સંયમધર્મનો સ્વીકાર કરવાનો પરિણામ કોઈ પણ શ્રોતાને જાગ્રત થયો નહિ. પ્રભુના જ્ઞાનમાં એ પદાર્થ સ્પષ્ટ રીતે સાકાર બન્યો હતો કે સ્વપરહિત-સર્વકલ્યાણ - સર્વવિરતિધર્મની શુદ્ધ આરાધનાથી જ શક્ય છે. જો તે સત્તા કે સંપત્તિથી શક્ય હોત તો વિરાટ સત્તા અને અઢળક સંપત્તિના સ્વામી ઈન્દ્રો એ સભામાં હાજર હતા. પ્રભુએ તેમને ધર્મપ્રસારમાં તેનો ઉપયોગ કરી લેવાનો ઉપદેશ ચોક્કસ આપ્યો હોત. પણ ના... પરમાત્માએ તો દેશનાને પડતી મૂકી અને જ્યાં એક સાથે ઢગલાબંધ (૪૪૦૦) આત્માઓ સર્વવિરતિધર્મ સ્વીકારવાના હતા ત્યાં પહોંચ્યા. દીક્ષાઓ આપી. જિનશાસન, શ્રમણપ્રધાન ચતુર્વિધસંઘ, શ્રુતજ્ઞાનસ્વરૂપ દ્વાદશાંગી, સાતક્ષેત્રાદિ સ્વરૂપ સંપત્તિ અને માનવનો એકમેવ મોક્ષપ્રાપ્તિનો ઉદ્દેશ પ્રગટ કર્યો.

હવે જો આ રીતે વિરતિધર્મને આરાધીને જ સર્વવિરતિધર શ્રમણોએ સર્વહિત કરવાનું છે તો મીડીઆનો ઉપયોગ કેમ કરી શકાય.

વળી તેઓ ધર્મને જીવનમાં જીવંત બનાવનારા ધર્મના પ્રભાવકો છે. મીડીઆથી તો ધર્મનો કદાચ પ્રચાર થઈ શકશે.

પ્રચારની ફલપ્રાપ્તિ રૂપિયામાં દસ પૈસા છે અને તે પણ હાથમાં સલામત રહેવાનો વીમો છે. પ્રભાવની ફલપ્રાપ્તિ આખો રૂપિયો છે. તેમાં કોઈ જોખમ નથી.

આ રીતે એક વાત નક્કી થાય છે કે શ્રમણોએ મીડીઆઓનો ઉપયોગ કરવો ન જોઈએ. તેમાં લપસી પડવાની શક્યતાઓ પુષ્કળ છે.

આજે ધર્મપ્રચારાર્થે જરૂરી વાંચન માટે રાત્રિએ લાઈટ ચાલુ થશે.

ધર્મપ્રચારનો અવાજ વ્યાપક બનાવવા માઈક ચાલુ થશે.

ધર્મપ્રચારના ઉદ્દેશથી વિદેશોમાં ફલાઈટ ચાલુ થશે. મહાવીરનો મુનિ, મોડર્ન મુનિ બનશે. આમ થતાં ઉત્તમ કોટિના સાધક મુનિઓને જૈનસંઘોએ ખોઈ નાંખવાનો સમય આવશે.

મુનિ પ્રચારક, પ્રસારક કે ઉપદેશક બને તે કરતાં તે મૌની બને, તપસ્વી બને, વિશુદ્ધ બ્રહ્મચારી બને, કટ્ટર આજ્ઞાપાલક બને, આરાધક, ઉપાસક અને સાધક બનીને સંત બને, યોગી બને તે જ ઉચિત છે.

થોડામાં ય થોડા સાચા શ્રમણો ધરતી ઉપર રહ્યા છે. એમાં મીડીઆના પ્રલોભનોથી એમની સંખ્યામાં ઘટાડો શા માટે થવા દેવો ? એમની સાધનાની ઊંચાઈ કેમ સતત ન વધવા દેવી ? **(Raise the hight of puority)** આવા એક યોગીથી વિશ્વયુદ્ધ અટકી જાય. ધરતીકંપ સ્થગિત થાય. સૂરજ અને ચંદ્રના બિંબ યથાસમય આકાશમાં ઉદય અને અસ્ત પામતા રહે. ક્યારેય પણ એ કમ નંદવાય નહિ.

એક જગાએ કહ્યું છે, **One man's purification can save the world.**

મીડીઆઓની સામે સવાઈ મીડીઆઓ ખડા કરાશે અને તેમના દ્વારા શ્રમણોના ધર્મપ્રસારની

સિદ્ધિઓને ધૂળ ચાટતી કરાશે પણ યોગીની સામે વેંતીઆ જેટલો પણ યોગી કોઈ ખડો નહિ કરી શકે. કદાચ, તેમ થાય તો એમાં સકળ વિશ્વનું હિત થશે.

મીડીઆનો ઉપયોગ ગૃહસ્થો કેમ નથી કરતા ?

આ ચિંતનનો બીજો તબક્કો - ખૂબ વિચારણીય - રજૂ કરું છું.

આ ચિંતનની ભૂમિકારૂપે કેટલીક વાતો પ્રસ્તુત કરું છું.

સહુ જાણે છે કે વિશ્વના ધર્મોમાં સૌથી વધુ ઝનૂની ધર્મ ઈસાઈ ધર્મ છે અને ઈસ્લામ ધર્મ છે. પહેલાંએ કુસેડ જાહેર કરી છે. બીજો જેહાદ જાહેર કરે છે. પોતાના ધર્મના અનુયાયીઓને દુશ્મન ધર્મોના અનુયાયીઓનો ભારે ક્રૂરતાપૂર્વક કચ્ચરઘાણ કરી દેવાનો આમાં આદેશ હોય છે. આમાં જે શહીદ થાય તે ઈસુના કે અલ્લાહના પ્યારા થતા હોવાનું ચાલાકીપૂર્વક શીખવાડાય છે.

ઝનૂનમાત્ર ખોટું છે. ધર્મનું ઝનૂન ન હોય, ધર્મનું ગૌરવ જરૂર હોવું જોઈએ.

છેલ્લા એક હજાર વર્ષથી મુસ્લિમ પ્રજા અને ઈસાઈ પ્રજા ખૂંખાર જંગ લડી રહી છે. હવેના દસકામાં બે ય પોતાના વિજયને હાથવગો કરી લેવા ઉત્સુક બન્યા છે. ‘મારું કે મરું’ની નીતિને અનુસરે છે.

બન્ને પ્રજા એક વાતે એકમત છે કે અમારા સિવાય આ વિશ્વમાં કોઈ પણ ધર્માનુયાયી જીવતો રહેવો ન જોઈએ.

મુસ્લિમો અ-મુસ્લિમોને કાફર કહે છે. મુસ્લિમોમાંય-શીયા, સુન્ની વગેરે પરસ્પર ખૂંખાર લડે છે.

ઈસાઈઓ આખા વિશ્વમાંથી અ-ઈસાઈ પ્રજાને જડમૂળમાંથી સાફ કરવા માંગે છે.

મુસ્લિમો દુશ્મનોને તલવારથી કાપી નાંખવામાં માને છે.

ઈસાઈઓ દુશ્મનોને દોસ્ત બનાવીને ભેદનીતિથી ખતમ કરે છે.

એક માથું કાપે છે. બીજો માથું ફેરવી નાંખે છે.

આપણે ઈસાઈઓની વાત કરીએ.

ઈસુ-ખ્રિસ્તે બાઈબલમાં માનવોને ચાહવાની વાત કરી છે. (તને કોઈ તમાચો મારે તો બીજો ગાલ ધરજે. આમ સામો તમાચો મારીશ નહિ.)

તેમણે કહ્યું છે કે, “ક્યારે તલવારોના દાતરડા બનશે ? ક્યારે ભાલાઓ હળના ખીલા બનશે ? ક્યારે યુદ્ધોનો અંત આવશે ?”

આવો માણસ શું તમામ અ-ઈસાઈ માનવોને મારી નાંખવાની વાત કરે ?

પણ અફસોસ, એમના નામે વેટીકન સીટીના કેથોલીક ધર્મગુરુઓએ (ઈ.સ. ૧૪૯૨ની સાલથી) પરંપરાગત ‘પોપ’ ધર્મગુરુઓને ન સ્વીકારતા ઈસાઈ લોકોને કોડોની સંખ્યામાં મારી નાંખ્યા છે. અ-ઈસાઈ લોકોને પણ કોડોની સંખ્યામાં મારી નાંખ્યા છે. જે અમેરિકાની ધરતી મૂળભૂત રીતે આદિવાસી (રેડ-ઈન્ડિયન) લોકોની હતી તે લોકો ૧૧ કોડની સંખ્યામાં હતા. કોલમ્બસે ત્યાં આવીને તે લોકોની ભયાનક હાલત કરી. એનો સીલસીલો આજ સુધી ચાલ્યો આવે છે. હાલમાં ત્યાં માત્ર સાઈઠ હજાર રેડ-ઈન્ડિયન્સ લોકો રહી ગયા છે.

આ વેટીકન સીટીના ધર્મગુરુ પોપ-લોકોએ છેલ્લા ૫૦૦ વર્ષમાં (ઈ.સ. ૧૪૯૨ થી ૧૯૯૨) કોડો લોકોની હત્યા કરી છે. તેમનાથી છૂટા પડેલાં એક અંગ્રેજે ‘Enough is enough’ નામના અંગ્રેજી પુસ્તકમાં એ ક્રૂર હત્યારા લોકોને ઉદ્દેશીને કહ્યું છે કે, “ભાઈઓ ! બસ થયું. હવે બહુ થયું. હવે તો હત્યાકાંડ બંધ કરો.”

એ લેખકે કહ્યું છે કે, “અમે લોકોએ એટલા બધા લોકોને મારી-કાપી નાખ્યા છે કે એમના લોહીના થપ્પે થપ્પા અમારી હથેળી ઉપર ચોંટ્યા છે. એટલા બધા એ થપ્પાના થપ્પા છે કે તેમને જો દૂર કરવા હોય તો આખા જગતનો સાબુ પણ ઓછો પડે.”

હાય, કેવો ભયાનક હાહાકાર.

ઈ.સ. ૧૪૯૨ના પોપ એલેક્ઝાન્ડર છઠ્ઠાના બુલની શી વાત કરું ! એ તો જૂની-પુરાણી વાત થઈ. એ જ વાતને ઈસુના બે હજાર વર્ષની પૂર્ણાહુતિરૂપ મીલેનીયમ વર્ષની પૂર્વ સન્ધ્યાએ વર્તમાન વેટીકન-ધર્મગુરુ પોપ (પોલ બીજા) દિલ્હીમાં આવીને ૭૦ હજાર પાદરીઓ સમક્ષ જે બોલ્યા તે સાંભળો. હૈયાના ધબકાર ક્ષણભર બંધ પડી જશે.

તેમણે કહ્યું, “મારા વહાલા મિત્રો ! ઈસુખ્રિસ્તના પહેલાં એક હજાર વર્ષમાં આપણે ધર્મપ્રચાર કરીને સમગ્ર આફ્રિકાખંડમાં ઈસાઈધર્મને ફેલાવી દીધો. બીજા એક હજાર વર્ષમાં આપણે યુરોપ-ખંડમાં ફેલાવ્યો. હવે શરૂ થતાં ત્રીજા એક હજાર વર્ષમાં આપણે સમગ્ર એશિયાખંડમાં ઈસાઈ-ધર્મને ફેલાવી દેવાનો છે.

હાલમાં એશિયા-ખંડના તમામ અ-ઈસાઈ ધર્મો (હિન્દુ, મુસ્લિમ વગેરે) અંધકારમાં ટીચાઈ-કુટાઈ રહ્યા છે. એમને ખતમ કરવા માટે અત્યારે ખૂબ યોગ્ય સમય છે. તમે ચારે બાજુ ફરી વળીને ઈસાઈધર્મનો ફેલાવો કરવા નીકળી પડો. એ માટે તમારે જે રીતો અપનાવવી પડે તે અપનાવજો. આપણા પૂર્વજોએ તેમજ કર્યું છે એટલે તેમાં કશું ખોટું નથી !”

અત્યંત દુઃખની વાત તો એ છે કે તે વખતે તે ધર્મગુરુ સાથે શંકરાચાર્ય બેઠા હતા. બન્નેએ ઊભા થઈને વિરાટ સભા સમક્ષ આનંદમય મુખમુદ્રા સાથે હાથમાં હાથ મિલાવ્યા હતા !

હાય, શંકરાચાર્યોની અજ્ઞાનતા ! ભોળપણ ! યશલાલસા !

હવે હું મુખ્ય વાત ઉપર આવું છું.

જો આ રીતે તમામ અ-ઈસાઈ ધર્મો ઉપર સર્વનાશી આક્રમણ શરૂ થઈ ગયું હોય તો દરેકને સ્વ-ધર્મરક્ષા ન કરવી જોઈએ ? એ માટે પારસ્પરિક સંઘર્ષ સ્થગિત ન કરી દેવો જોઈએ ? પરસ્પર એકતા ન થાય તો ય એકસંપી કરવી ન જોઈએ ? આપસના વિવાદાસ્પદ પ્રશ્નો ઉપર વાદ-વિવાદ કે વિતણાવાદ કરવાનું બંધ રાખી ન દેવું જોઈએ ? યુધિષ્ઠિરીય ન્યાય-આપણે હવે પાંચ નહિ પણ એકસો પાંચ - અપનાવી લેવો ન જોઈએ ? એવા કોઈ મુદ્દાઓને મહત્ત્વ આપવાનું બંધ કરીએ તો કેમ ?

હવે જ્યારે સર્વનાશ જ ઝળુંબી રહ્યો છે ત્યારે થોડુંક છોડી દેવાની ઉદારતા રાખવી ન જોઈએ ? (સર્વનાશે સમુત્પન્ને અર્ધં ત્યજતિ પણ્ડિતઃ)

અનાજની દુકાનમાં પાછલા ભાગથી એક માણસ બાજરાની ગુણ ખેંચી રહ્યો છે. બીજો માણસ દુકાનને - આખી ને આખી - સળગાવી દેવા માટે આગનો કાકડો તૈયાર કરી રહ્યો છે. આવા સમયે બાજરો બચાવવો કે દુકાન બચાવવી ?

આ પ્રશ્નનો ઉત્તર તરત જ મળે છે કે દુકાન જ બચાવવી જોઈએ.

હાલમાં જૈનધર્મ (વિસ્તારથી વાત કરતાં સમગ્ર હિન્દુ (વૈદિક) ધર્મ)નું અસ્તિત્વ જ જોખમાય છે. તેનું વ્યક્તિત્વ તો ક્યારનું હણાઈ ગયું છે. આવા વખતે શ્રમણ ભગવાન મહાવીરદેવે પ્રકાશેલા ધર્મના અને તેના ફાંટારૂપ સંપ્રદાય-ધર્મોના તમામ અનુયાયીઓએ ‘મહાવીર’ના ઝંડા નીચે એકત્રિત થઈને - સંપ કરી લઈને - વિઘાતક પરિબળોની સામે ઝીંક લેવાની જરૂર નથી લાગતી ?

ધર્મનો હ્રાસ અટકાવવા માટે, ધર્મનો પ્રસાર વધારવા માટે હું જૈન ગૃહસ્થોને કહેવા માંગુ છું કે

તમે અર્થ અને કામના વ્યવસાયમાં તમારો બધો સમય ફેંકી ન દો. જો તમે જૈન છો તો તમારે જૈનધર્મની ઊંડાઈ અને પહોળાઈનો વ્યાપ વધારી દેવા માટે તમારી શક્તિ, સંપત્તિ, સંતતિ, બુદ્ધિ વગેરે તમામને કામે લગાડી દેવી જોઈએ. તમે શાહમૃગની જેમ મોંને રેતીમાં નાંખી દઈને ગંભીર પ્રશ્નોની ઉપેક્ષા કરી શકો નહિ. આગળ વધીને હું તમને કહેવા માંગું છું કે તમે ગૃહસ્થ જીવનમાં ઘણી બધી હિંસા વગેરે કરો જ છો તો જે ‘મીડીઆ’ના ઉપભોગમાં હિંસા થતી હોય તો ય તેને ધર્મના પ્રસાર માટે વાપરવામાં કોઈ બાધ નથી. (જેમ તમે સ્વલ્પ હિંસા હોવા છતાં સ્થાનક બનાવો છો, જિનપૂજા કરો છો.)

‘મીડીઆ’ના ઉપભોગનો લાભ ખૂબ વધુ પ્રમાણમાં અન્યધર્મી લોકોએ લઈ લીધો છે. મુરારિબાપુ, ડોંગરેજી મહારાજ, પાંડુરંગ શાસ્ત્રી વગેરેની લાખો ભક્તિકેસેટો, પ્રવચનકેસેટો, રામાયણ-મહાભારતના મહાકાવ્યો ટીવી ચેનલ દ્વારા ફેલાવીને લાખો ભોગી લોકોને વૈરાગ્યરસથી વિભોર કર્યા છે તો આ બાબતમાં જૈનધર્મના ગૃહસ્થ શ્રીમંતો અને બુદ્ધિમંતો શા માટે ઉદાસ બેસી રહે ?

પરમાત્મા મહાવીરદેવની તીવ્ર વૈરાગ્ય અને પ્રચંડ કરુણાથી છલકાયેલી જીવનકથાને જગતના ખૂણે ખૂણે પ્રસારાવી દેવા માટે એનીમેશન ટેકનોલોજીથી તૈયાર થઈ શકતી ફિલ્મનું કેમ નિર્માણ ન કરી શકો ? આમ કરશો તો પ્રભુના વૈરાગ્ય-રસોનું પાન કરીને જગતના લાખો લોકો વિષયોની આગમાં રગદોળાતા અટકશે અને જ્યારે ને ત્યારે દુશ્મનો ઉપર પણ તેમણે નયનોમાંથી વરસાવેલી કરુણાની અમીધારા જોવા મળતાં પરસ્પર ઝનૂનથી લડતા રાષ્ટ્રોના નેતાઓ એ સમરાંગણોને સમતાંગણોમાં રૂપાન્તરિત કરશે. વિશ્વના આ મસીહાને સર્વ ધર્મોના અનુયાયીઓ ભાવપૂર્વક શિર ઝુકાવશે.

શ્રમણોની વાત ન્યારી છે એટલે એમનો સૂક્ષ્મધર્મ પણ ન્યારો છે. ગૃહસ્થો સ્થૂલધર્મની કક્ષામાં છે. તેમને ‘મીડીઆ’ ના ઉપયોગમાં એવો મોટો કોઈ જ દોષ લાગતો નથી. અરે, એના માઈનસની સામે એમને ઢગલાબંધ પ્લસની પ્રાપ્તિ થાય છે.

સમગ્ર ચિંતનનું સમાપન કરતા હું બે વાત કહીશ કે -

(૧) શ્રમણો મીડીઆના ઉપયોગમાં જરાય આગળ ન વધે, એમાં લાભ કરતાં તેમને નુકસાન વધુ થવાની શક્યતા છે.

(૨) ગૃહસ્થો મીડીઆના ઉપયોગમાં અવશ્ય આગળ વધે. શાસ્ત્રવિરુદ્ધ કશું ન બને તે માટે ગીતાર્થ ગુરુના સંપર્કમાં રહે. વખતોવખત માર્ગદર્શન લે.

આમાં તેમને ય માઈનસ મળે તો ય તેમના પ્લસ ઘણા વધુ છે.

એક પણ વાતની ઉપેક્ષા ન થવી જોઈએ.

ગૃહસ્થો જો આ રીતે કાર્યબોજ સંભાળી લે તો જિનશાસનરસી શ્રમણોને પોતાની સાધનાની લક્ષ્મણરેખા ઓળંગીને મીડીઆનો વિચાર કરવો ન પડે. તેમને જે કાંઈ કરવું પડે છે કે કરવાનો વિચાર થાય છે તેના મૂળમાં ગૃહસ્થોની ધર્મપ્રસારની અઘોર ઉદાસીનતા છે.

જિનાજ્ઞાવિરુદ્ધ કાંઈ પણ લખાયું હોય તો અન્તઃકરણથી ક્ષમા માંગુ છું.

જીવદયા એ જિનશાસનની કુળદેવી છે. જીવો પ્રત્યેના કડ્ડાભાવ દ્વારા જ જૈનશાસનનો પ્રારંભ થાય છે. ચોવીસેય તીર્થંકરોની જન્મદાત્રી માતાઓ જુદી જુદી હોવા છતાં અનંતાનંત તીર્થંકરોના તીર્થંકરત્વની જનની તો જીવકડ્ડા જ છે. પરમાત્મા મહાવીરદેવના જીવનમાં ડોકિયું કરશું તો સર્વત્ર જીવકડ્ડાના દર્શન થયા વિના નહીં રહે.

જે પ્રભુએ પોતાના સાધુ-સાધ્વીઓને આદેશ કર્યો કે, “અસંયમીઓને સાધુ-સાધ્વીઓએ વસ્ત્ર-અન્નાદિનું દાન ન આપવું” એ જ પ્રભુવીરે હૃદયમાં કડ્ડાનો ધોધ ઊભરાઈ જવાથી પેલા બ્રાહ્મણને પોતાના શરીર પર રહેલ વસ્ત્રનું દાન કરી દીધું. ના, એમણે વસ્ત્રદાન કર્યું નથી, એમનામાં રહેલી અગાધ જીવકડ્ડાએ એમની પાસે વસ્ત્રદાન કરાવ્યું છે, ભગવાનને વસ્ત્ર આપી દેવાની ફરજ પાડી છે.

પેલો સંગમ ! પરમાત્માને દુઃખો આપવામાં જેણે કોઈ કમીના રાખી નથી. અધમાધમ બનીને પ્રભુ પર તૂટી પડ્યો હતો છતાં એ જ્યારે હાર્યો, પાછો ફર્યો ત્યારે “એણે મારા કર્મો ખપાવી આપીને મારા ઉપર ખૂબ ઉપકાર કર્યો છે” એવી સ્વાર્થભાવના પ્રભુના મનમાં ન જ પ્રગટી. ઊલટું “એ બિચારો મારા નિમિત્તે અનંત સંસાર ભ્રમણે, કેવા જાલિમ દુઃખોનો ભોગ બનશે ?” એવી કડ્ડાભાવનાને લીધે પ્રભુની આંખોમાં આંસુના બિંદુઓ ઉપસી આવ્યા.

પેલો ભગવાનને જીવતા બાળી નાંખવા માટે આગ છોડનાર ગોશાલક ! છન્નસ્થપર્યાય વખતે પ્રભુ જાણતા જ હતા કે આ ભવિષ્યમાં મારા ઉપર જ આગ છોડવાનો છે, મને પુષ્કળ પરેશાન કરવાનો છે છતાં જ્યારે યૂકાશય્યાતરે=તાપસે ગોશાલકની મશ્કરીથી ક્રોધે ભરાઈને, તેને સળગાવી નાંખવા તેજોલેશ્યા છોડી ત્યારે પ્રભુ એ નીચ ગોશાલકને પણ બચાવ્યા વિના રહી ન શક્યા. શીતલેશ્યા છોડીને એને બચાવી લઈને પોતાની ભવિષ્યની આપત્તિઓને સ્વીકારી લીધી.

વધુ કર્મક્ષય કરવા માટે પ્રભુ અનાર્યદેશમાં ગયા. એક જગ્યાએ હોડીમાં બેસી નદી ઉતર્યા. સામે પાર પહોંચ્યા બાદ નાવિકે પ્રભુ પાસે ભાડું માંગ્યું. પ્રભુ કહે, “હું અકિંચન છું. મારી પાસે ભાડું આપવાના પૈસા નથી.” અનાર્યદેશનો જંગલી નાવિક ક્રોધે ભરાયો. ગાળોની વર્ષા શરૂ કરી. “નીચ ! હરામી ! મફતમાં મુસાફરી કરવી છે ? પણ યાદ રાખ, હું તને એમ ને એમ નહીં છોડું. સખત શિક્ષા કરીશ.” અને, ભરબખોરે નદીના તટની ધગધગતી રેતીમાં પરમાત્માને ચોપટ બેસાડી દીધા. કોઈ પણ જાતનો પ્રતિકાર કર્યા વિના પ્રભુએ સહર્ષ એ દુઃખનો સ્વીકાર કર્યો. રેતીની ગરમી આખા શરીરમાં ભયંકર દાહ ઉપજાવે છે પણ પ્રભુ એની પરવા કરતા નથી. થોડીવારમાં આર્યદેશનો ચિત્ર સેનાપતિ ફરતો ફરતો ત્યાં આવી ચડ્યો. પ્રભુને ઓળખી લીધા. ભગવાનની આવી દશા કરનારા પેલા નાવિકને કાપી નાંખવા માટે તલવાર ખેંચી ત્યારે પરમાત્માની જીવકડ્ડા જાગી ઊઠી. કહ્યું કે “ઓ ચિત્ર ! તું એને ન મારીશ. દોષ મારો જ છે. નાવમાં બેસનારાએ ભાડાની વ્યવસ્થા કરવી જ જોઈએ. એ બિચારો નિર્દોષ છે. એને માફી આપ.”

એ જ અનાર્યદેશમાં પર્વતની એક શિલા ઉપર પ્રભુ ધ્યાનસ્થમુદ્રામાં ઊભા હતા. ત્યાં જંગલી માણસો આવી ચડ્યા. પરમાત્માને બોલાવવા માટે ખૂબ પ્રયત્ન કરે છે. પ્રભુ તો મૌન જ ઊભા રહ્યા. પેલા જંગલીઓનો પિત્તો ફાટ્યો. એક અણીદાર ભાલો પ્રભુના ખભામાં ઘોંચી દીધો. લોહીની શેરો ઊડી. અસહ્ય વેદના થવા છતાં સ્મિત સિવાય પ્રભુના મુખ પર કંઈ જ ફેરફારો દેખાતા નથી. તે જંગલીઓએ જોરથી ધક્કો મારી પ્રભુને ખીણમાં ગબડાવી દીધા. ગુલાંટો ખાતા ભગવાન છેક નીચે પટકાયા. આખું શરીર લોહી-લુહાણ થયું. છતાં પડતાંની સાથે ઊભા થઈ પાછા કાયોત્સર્ગમાં ઊભા રહી ગયા. આખાય

વિશ્વને ચપટીમાં ચોળી નાંખવાની તાકાત ધરાવનારા દેવાધિદેવ એ દુઃખો દેનારા જીવો પ્રત્યે માત્ર કડ્ડાનો ધોધ જ વહાવે છે.

આવા લોકોત્તરકડ્ડાના સ્વામી, દેવાધિદેવ, શ્રમણ ભગવાન મહાવીરદેવના આપણે બધા અનુયાયી છીએ. માટે જ જૈન તરીકે આપણા બધાની ફરજ બને છે કે, વિશ્વમાત્રમાં સર્વત્ર પરમાત્મા મહાવીરદેવની વિશાળ કડ્ડાને ફેલાવી દેવી જોઈએ. જગતના જીવો દુઃખી ન થાય, ઘોર દુઃખોના ભાગી ન બને એ માટે અતિશય પ્રયત્નો કરવાની એકમાત્ર ફરજ આપણી છે. કમસેકમ આ આર્યદેશમાં - ભારતદેશમાં તો આ કડ્ડાભાવના વ્યાપવી જ જોઈએ.

પણ અફસોસ ! જે હિન્દુઓ ગાયને માતા માને છે, એની પૂજા કરે છે, અહિંસા - જીવદયાને પરમધર્મ તરીકે માને છે એવા હિન્દુઓની બનેલી આ ભારત સરકાર જ આજે હિંસાના તાંડવો શરૂ કરી રહી છે. આખા ભારત-દેશમાં ગામડે ગામડે કતલખાનાઓ ઊભા કરવાનો ઠરાવ આ વાજપેઈ સરકારે પસાર કર્યો છે. હજારો નવા કતલખાનાઓ શરૂ થઈ જવાની ઘડીઓ ગણાઈ રહી છે. અત્યાર સુધી ઘણા ખરા ગામડાઓ માંસાહાર નામના પાપથી મુક્ત હતા. પણ હવે તો કોઈ ગામડાઓ આ પાપથી નહીં બચે. બધા જ માંસાહારી, ઘાતકી, કૂર બનશે. આ અત્યંત અસહ્ય બાબત છે. આ બાબતમાં જૈનાચાર્યોએ ગંભીર વિચારણા કરવી જ પડશે. જો બીજાઓને આમાં કોઈ વિશેષ રસ ન હોય તો છેવટે મારે એકલાએ આ બાબતમાં મક્કમ નિર્ણયો લેવા જ પડશે. મારાથી આ કત્લેઆમ, આ હિંસાનું તાંડવ, આ ઘાતકીપણું જોઈ શકાતું નથી, સહી શકાતું નથી.

કેટલાક અજ્ઞાનીઓ એમ કહે છે કે, “ભલે આ લોકો કતલખાના શરૂ કરે. બે-ત્રણ વર્ષ બાદ એવો સમય આવશે કે ઢોરોની સંખ્યા જ કપાઈ જવાના લીધે ઘટી જવાથી, કતલખાનાઓમાં કાપવા માટે ઢોરો જ નહીં મળે. એટલે આપોઆપ બધા કતલખાના બંધ થઈ જશે.”

પણ એ અબુધ લોકોને ખબર નથી કે આ નીચ વૈજ્ઞાનિકોએ હોર્મોન્સના ઈજેક્શનો તૈયાર કર્યા છે. એના દ્વારા તેઓ હાથી જેવડી મોટી ગાયો - ભેંસોનું ઉત્પાદન કરવાના છે. અને એ રીતે નવા ને નવા લાખો-કરોડો ઢોરોને ઉત્પન્ન કરતા રહેશે. કતલખાના બંધ પડવાની વાત જવા દો, પણ વર્ષે-વર્ષે એ વધતા જ જવાના છે.

આજે જૈનો સામે મોટો પડકાર છે કે તેઓ પોતાની કુળદેવી જીવદયાને બચાવે. બાકી, આપણી નિષ્ફળતાઓ, નિષ્ક્રિયતાઓને લીધે તો અમારા મોં કાળામેંશ થઈ ગયા છે. આ આજની સભા વ્યાખ્યાનસભા નથી, પણ શોકસભા છે. એ લાખો-કરોડો પશુઓની કતલ થવા બદલની શોકસભા છે. હું તો સ્પષ્ટ માનું છું કે “જે વ્યક્તિ આ કતલખાનાઓ બંધ કરાવવાનું કામ પાર પાડશે તે અવશ્ય તીર્થંકર નામકર્મ બાંધશે”. તો પછી આ કામ હું જ શા માટે ન કરું ? આ માટે મારે બધો જ ભોગ આપવો રહ્યો. એ માટે દિલ્હી જવું પડે તો ય હું જઈશ. છેવટે પુષ્કળ ઉપાયો અજમાવવા છતાં પણ મને સફળતા નહીં મળે તો વડીલોના આશિષ અને અનુમતિ લઈને દિલ્હીના ચાંદનીચોકમાં જીવતો સળગી મરીને આત્મવિલોપન કરીને પણ આ કરોડો પશુઓને બચાવવાનો પ્રયત્ન કરીશ. પણ એ તો છેલ્લી વાત છે. મારે ક્વોલિટીના યુવાનો જોઈએ છે. એમના દ્વારા જ આ કામ પાર પાડવાનો ભગીરથ પુરુષાર્થ કરીશ.

પરમાત્મા મહાવીરદેવની જીવકડ્ડા કેટલી બધી વ્યાપક છે ? એનો વિચાર તો કરો !

પેલા મુસલમાનો માત્ર મુસ્લિમો પ્રત્યે કડ્ડા કરનારા છે. એ સિવાયના જીવોને કાફર કહીને વધ્ય માને છે.

પેલા ક્રિશ્ચિયનો વળી એમના કરતા થોડાક સારા કે, તેઓ માનવમાત્રને બચાવવાની-જીવાડવાની

વાતો કરે છે.

હિન્દુ ધર્મો તો એના કરતાં ય કંઈક વધારે સારા કે, તેઓ કીડી-મંકોડા-પશુ વગેરેને પણ જીવાડવાની વાતો કરે છે.

પણ આખાય બ્રહ્માંડની કરૂણા કરનાર કોણ ? આખા વિશ્વની રક્ષા કરવાની ભાવના ધરાવનાર કોણ ? એ તો પરમાત્મા મહાવીરદેવ સિવાય કોઈ જ નથી.

Who shall talk on behalf in the world ?

Mahavir, Mahavir, only Mahavir.

પણ સમજાતું નથી કે આજે એ પ્રભુવીરની કરૂણા ક્યાં ખોવાઈ ગઈ ? એમના પરમ ભક્તોના મનમંદિરમાં પણ એ કરૂણા કે તેના અવશેષો જડતા નથી તો પછી બીજે તો એ ક્યાં હશે ? જો મહાવીરભક્તોના મનમાં પરમાત્માની કરૂણાનો અંશ પણ બચ્યો હોત તો આ કતલખાનાઓની હારમાળાઓ આ ભારતદેશમાં ન હોત ! પણ જૈનો નિષ્ઠુર બન્યા છે. તેઓ મોજ-શોખમાં ખૂંપ્યા છે. મને તો આશ્ચર્ય થાય છે કે, આ કત્લેઆમ સાંભળ્યા બાદ આ લોકો શી રીતે ખાઈ-પી શકે છે ? તેમને કેમ ત્રાસ થતો નથી ? ખાતા-ખાતાં ઊલટી કેમ થતી નથી ?

પણ એ શ્રાવકોની વાત જવા દો. હું તો સાધુ છું. સર્વજીવોની રક્ષા એ મારી ફરજ છે, મારું મોટું મહાવ્રત છે. મારા માથે, આ જૈન શ્રમણસંઘના માથે ઘણી મોટી જવાબદારી છે. મહાન સંત વિનોબા ભાવેએ ‘જૈનધર્મ મેરી દ્રષ્ટિમેં’ પુસ્તકમાં જગતમાં ચાલતી ઘોર હિંસાઓનું વર્ણન કર્યું છે. આરબ વગેરે દેશોમાં ગેંડાઓના યુદ્ધો યોજવામાં આવે છે. બેયના શીંગડાઓમાં તીક્ષ્ણ હથિયાર બાંધીને પછી બેયને લડાવે. પરસ્પર બે ય ગેંડાઓ એકબીજાને હથિયારોથી કાપી-કાપીને મરી જાય. આજુ બાજુ હજારો લોકો આ દૃશ્ય જોઈને આનંદની ચિચિયારી પાડે. ક્યાંક વળી, ઊંટ ઉપર ૮-૧૦ વર્ષના નાના છોકરાઓને દોરીથી બાંધવામાં આવે અને પછી એ ઊંટને મારી-મારીને પુષ્કળ દોડાવે. ઉપર બેઠેલા છોકરાઓ આકાશમાં ઉછળે, પણ બાંધેલા હોવાથી છટકી ન શકે. ભયંકર ગભરામણ, ચીસાચીસ, વેદનાની વચ્ચે એ બાળકો છેવટે મરે. ચારે બાજુ ઊભેલા પ્રેક્ષકો આ બાળકોની દશા જોઈને હર્ષની ચિચિયારીઓ પાડે. પરદેશોમાં તાજા જન્મેલા બાળકોના મગજના માંસની પ્લેટો વેચાય છે. એને લેવા માટે વેઈટીંગ લિસ્ટમાં નામો નોંધાવવા પડે છે. ચીનમાં તો લટકતા સાપોની ઢગલાબંધ દુકાનો છે. ઘરાક આવે એટલે એ જીવતા સાપને ધગધગતા તેલમાં નાંખી, તળી લઈ તેના ઉપર ગોળ વગેરે ચોપડીને ઘરાકને સ્વાદિષ્ટ ભોજન તરીકે અપાય છે. અને તેઓ ખૂબ હોંશથી ખાય છે. તીડ અને પતંગિયાના અથાણાંઓ તો પરદેશોમાં ખૂબ વખણાય છે. જીવતા વાંદાઓને એ ચીનાઓ ચાવી ખાય છે. સેક્સ ભોગવવાની શક્તિ મેળવવા માટે અમિતાભથી માંડીને ઘણા શ્રીમંતો વાઘના લોહી પીએ છે. અને એ પણ ગ્લાસમાં લઈને નહીં, પણ ઉંધા લટકાવેલા જીવતા વાઘના શરીરમાં એક સાથે ૮૦ ભાલાઓ જોરથી ઘોંચવામાં આવે, તે વખતે લોહીની જે ધાર છુટે તેને સીધી જ મોંઢામાં લઈને આ કૂર લોકો એ લોહી પીએ. ‘ઉંમર થયા બાદ કામવિકાર ન હોય’ એ શાસ્ત્રની વાતો આ ઘાતકીઓમાં ખોટી પડે છે, કેમકે મોટી ઉંમર થવા છતાં એમની વાસનાઓ ભડકે બળે છે. એટલે જ શારીરિક શક્તિ મેળવવા વાઘના લોહી પીવાના ભયાનક પાપો આ લોકો આચરે છે. અરે, ઘેટાના મગજના માંસની કિંમત ૮ લાખ રૂપિયા છે. અને એ ખાનારાઓ પણ મોટી સંખ્યામાં છે.

વિશ્વમાં ચાલી રહેલી ઘોર-અઘોર હિંસાનું વિસ્તારથી વર્ણન કર્યા બાદ વિનોબાજી લખે છે કે આ વિશ્વને આ હિંસાના માર્ગથી પાછા વાળવાનું કામ માત્ર જૈનો જ કરી શકશે. એમાં ય મુખ્યત્વે જૈનાચાર્યો - જૈન શ્રમણો જ કરી શકશે. જો જૈન શ્રમણો જાગશે તો જ આ કામ થશે, નહીં તો આ હિંસાના તાંડવને

અટકાવવાની તાકાત કોઈનામાં નથી.

આમ, માનવતાની દૃષ્ટિએ અને ધાર્મિક દૃષ્ટિએ તો આ પદાર્થ નક્કી થયેલો જ છે. કોઈપણ ભોગે પશુઓની, ભ્રૂણોની કત્તેઆમ અટકાવવી જ જોઈએ.

પણ, સ્વાર્થની દૃષ્ટિએ, આપણા પોતાના સુખની દૃષ્ટિએ, રાષ્ટ્રના વિકાસની દૃષ્ટિએ વિચારીએ તો પણ આ કત્તેઆમનું નિવારણ અત્યંત આવશ્યક છે.

૮-૧૦ વર્ષ પહેલા જ મહારાષ્ટ્રમાં લાતુર જિલ્લામાં ભયંકર ભૂકંપ થયો. હજારો માણસો એમાં મર્યા. કેટલાય બાળકો અનાથ બન્યા. કરોડો-અબજો રૂ.નું નુકસાન તો થયું જ. આ બધું થયા બાદ વૈજ્ઞાનિકોએ આ ધરતીકંપ શા માટે થયો? તેનું કારણ શોધવા માટે પ્રયત્ન કર્યો. રીસર્ચ કર્યા બાદ તેઓએ જાહેર કર્યું કે, “દેવનારના કતલખાનામાં રોજ હજારો પશુઓ કપાય છે. એ કપાતા પશુઓ મરતી વખતે જે હાય છોડે છે એના તરંગો ફેલાતા-ફેલાતા વધુ પ્રમાણમાં લાતુરમાં પહોંચ્યા. અને એ હાયના તરંગોએ ત્યાંની ધરતીને ધ્રુજાવી નાંખી.”

આ રીસર્ચનો સાર એ છે કે, આ રીતે ભૂકંપાદિ આફતોનો ભોગ આપણે ન બનવું હોય તો પણ પશુઓની કતલ બંધ કરવી જ પડશે.

આ સિવાય પશુસૃષ્ટિના આર્થિક લાભો પણ પુષ્કળ છે. મહાભારતમાં એક દૃષ્ટાન્ત આવે છે. એક વાર લક્ષ્મીદેવી ૫૦૦ ગાયોના ટોળા પાસે આવીને સૌથી વૃદ્ધ ગાયને પૂછે છે કે “તમે ઘણા પવિત્ર ગણાઓ છો તો મારે તમારા શરીરમાં વાસ કરવો છે.” વૃદ્ધ ગાય કહે છે કે, “તમારી વાત તો સારી છે પણ મારા શરીરમાં બિલકુલ જગ્યા નથી. માત્ર મારા પૂછડામાં જ ૩૩ કરોડ દેવોનો વસવાટ છે તો આખા શરીરની તો વાત જ શી કરવી ? છતાં તમારો ઘણો આગ્રહ છે તો તમે આવતી કાલે આવો. હું વિચારીને જવાબ આપીશ.” બીજા દિવસે લક્ષ્મીદેવી પાછા આવ્યા. વૃદ્ધ ગાય માતા કહે છે કે, “મારા શરીરમાં એક સ્થાન ખાલી છે પણ એમાં વસવાટ કરવો તમને નહીં ગમે.” લક્ષ્મીદેવી કહે, “હું ગમે ત્યાં રહેવા તૈયાર છું.” ત્યારે વૃદ્ધ ગાયે કહ્યું કે, “મારા છાણમાં કોઈ જ રહેતું નથી. તમે તેમાં વસવાટ કરો.”

આ કાલ્પનિક દૃષ્ટાન્ત એવું સૂચન કરે છે કે, લક્ષ્મી છાણમાં વસે છે અર્થાત્ છાણ દ્વારા લક્ષ્મી ખૂબ જ વધે છે. ગાય-ભેંસ વગેરેનું છાણ ધરતીને અત્યંત ફળદ્રુપ બનાવે છે. અને તેથી પુષ્કળ પ્રમાણમાં પાક મળે છે. તેના દ્વારા ધનકમાણી ઘણી થાય એ સ્વાભાવિક છે. અરે, જે ગાયો-ભેંસો દૂધ આપતી બંધ થાય તે પણ નકામી તો નથી જ બનતી, કેમકે એ બધા પશુઓ મરવાના દિવસે પણ અત્યંત અણમોલ છાણ-મૂતર તો આપણને આપે જ છે.

આજે તો પરિસ્થિતિ અતિવિષમ બની છે. પશુઓને કાપી નાંખવાથી છાણ-મૂતર મળતાં બંધ થયા. છેવટે રાસાયણિક ખાતરો દ્વારા ખેતી શરૂ કરી. પણ એ બધા ખાતરો ખૂબ જલદ હોવાથી ધરતીને બાળી નાંખે છે. અને પરિણામે વર્ષે વર્ષે પાકનું ઉત્પાદન ઘટતું જાય. છેવટે એ ધરતી પાક આપતી બંધ થાય. આ સમસ્યાનો ઉકેલ માત્ર છાણ જ છે. આવી બળી ગયેલી ધરતીમાં પણ જો છાણ નાંખવામાં આવે તો એ ધરતી ફરી ફળદ્રુપ બની જાય. પૂર્વવત્ પાક આપતી થઈ જાય. આ વાત વિદેશીઓએ જ કરી છે. આ જ વાત સુપ્રીમકોર્ટમાં આપણે મૂકી અને રાસાયણિક ખાતરો પર પ્રતિબંધ મુકવાની તથા છાણ વગેરેની વૃદ્ધિ માટે કત્તેઆમ અટકાવવાની વાત મૂકી. પણ અફસોસ ! કોર્ટે ચુકાદો આપ્યો કે, “ફર્ટિલાઈઝરમાં અબજો રૂ.નું રોકાણ થઈ ચૂક્યું છે. હજારો ફેક્ટરીઓ બની ચૂકી છે. હવે એ બધું બંધ કરવું શક્ય નથી.” કેટલો વાહિયાત ચુકાદો ! ખરીદેલી વસ્તુ ઝેર છે એ જાણ્યા પછી એને ફેંકી જ દેવી પડે ? કે ખરીદી લીધું હોવાથી ખાઈ જવું પડે ? એ આ દેશદ્રોહીઓને પુછવા જેવું છે.

ગાયનું છાણ કેન્સરને રોકનારું છે. ગાયના દૂધના હજારો ગુણો છે. બુધ્ધિવિકાસ, વૃદ્ધાવસ્થા જલ્દી

ન આવવી વગેરે વગેરે અનેક શારીરિક લાભો પણ અનુભવસિધ્ધ છે.

જુના જમાનાના ગામડાના દશ્યો યાદ કરીએ તો આજે પણ હર્ષ થયા વિના ન રહે. ઘેર-ઘેર ઢોરો બાંધેલા હોય, વાછરડાઓ જેમ ગાયના આંચળનું દૂધ પીએ તેમ ઘરના બાળકો પણ સીધું જ ગાયના આંચળે મોં લગાડતા. અને ગાય પણ વાછરડાની જેમ એ બાળકો ઉપર પોતાની જીભ ફેરવીને વહાલ દર્શાવતી. ગાય કુટુંબના સભ્ય તરીકે જ હતી. ગામ બહાર ચરીને જ્યારે ગાય પાછી ફરે અને વાછરડું દૂરથી દેખાય ત્યારે વાછરડા પ્રત્યેના વાત્સલ્યથી ગાય દોડવા લાગતી. તે વખતે એના આંચળમાંથી દૂધ ટપકવા લાગતું. કવિ કાલિદાસે વર્ણવેલી આ વાસ્તવિક ઘટનાઓ ખરેખર અતિશય રમણીય હતી. પણ આજે તો એ બધું ઇતિહાસની ઘટનારૂપ બની ગયેલ છે.

આ દેશને ખતમ કરવાનું ગોરાઓનું ભેદી કાવતરું છે. તેઓ બરાબર જાણી ગયા છે કે, પશુધનથી ભારતની સમૃદ્ધિ ખૂબ જ વધી છે, વધી રહી છે. એ ભારતને પાયમાલ કરવા પશુધનનો સર્વનાશ કર્યા વિના છૂટકો નથી. એ માટે તે પશુઓને નકામા-બિનઉપયોગી બનાવવા જ પડે. પશુઓનો મુખ્ય ઉપયોગ ખેતરો ખેડવા અને છાણ વગેરે દ્વારા ધરતીને ફળદ્રુપ બનાવવા માટે થતો. આ ઉપરાંત દૂધ, દહીં, ઘી વગેરે માટે પણ પશુઓ ઉપયોગી થતા. એ ગોરાઓએ દેશી ગોરાઓ દ્વારા બધા ખેડૂતોને ટ્રેક્ટરો વગેરે અપાવડાવીને ખેતી શરૂ કરાવી. એના ફાયદાઓ (!) વર્ણવ્યા. એની ખરીદી માટે સબસીડી વગેરેની સગવડો કરી આપી. એટલે હળ માટે પશુઓની જરૂર ન રહી. ત્યારબાદ રાસાયણિક ખાતરો, ફર્ટિલાઈઝરોનો પુષ્કળ પ્રચાર કરીને એના દ્વારા ખેતી કરાવડાવી. એટલે હવે ગાય-ભેંસના છાણ વગેરે પણ નકામા બન્યા. ઘરો પણ સિમેન્ટના બનવા લાગ્યા એટલે ઘરો બનાવવા માટે પણ છાણનો ઉપયોગ બંધ થયો. એ જ પશુઓને મારી નાંખીને માંસાહારનો સર્વત્ર ફેલાવો કરવા માંડ્યો. તે માટેની વધુ ને વધુ સુવિધાઓ ઊભી કરી આપી. એટલે વધુ ને વધુ પ્રજા દૂધ-ઘી વગેરે પૌષ્ટિક ખોરાકોને છોડી માંસાહાર તરફ વળી. એટલે એ રીતે પણ એ ગાય-ભેંસ વગેરે પશુઓ નકામા બન્યા. એ નકામા બનવાથી તેમને કતલખાને લઈ જઈને કાપવાનું સુલભ બન્યું. બિચારી ભોળી ખેડૂતપ્રજા આ બધા કાવતરાને સમજી ન શકી. ગોરાઓના બધા પાસાં પોબાર પડ્યા. ખેડૂતો સબસીડી ઉપર જ નભાવતા હતા. હવે લુચ્ચી સરકાર બધી સબસીડી બંધ કરી રહી છે. બિચારા ખેડૂતોને જીવતા જ મરી જવું પડશે. આ આખું ભારત શ્મશાનગૃહ બની જાય તો એમાં કોઈ જ નવાઈ નથી.

આ તો ભારતના પશુધનની, ખેતીની વાત કરી.

બીજી બાજુ એ જ ગોરાઓની - દેશી ગોરાઓની ભયંકર નીતિઓને લીધે ભારતની બીજી બધી પ્રજા (મધ્યમવર્ગ) વધુ ને વધુ સંકંજામાં સપડાઈ. ગરીબી, બેકારી, મોંઘવારી, બિમારી-આ ચાર ઝેર પાયેલાં શસ્ત્રોએ ભારતીય પ્રજાને જીવલેશ ફટકો માર્યો છે. બીજાઓની વાત જવા દો, આપણા જૈન સાધર્મિકોની હાલત પણ એટલી જ ખરાબ છે. એ સાધર્મિકો હાડકાના હરામ નથી, ભિખારી નથી પણ પરિસ્થિતિને પરવશ બન્યા છે. જે જૈનો પાસે ખૂબ પૈસા છે તેઓ નિર્દય બનીને આ સાધર્મિકોની માત્ર ઉપેક્ષા જ નહીં, તિરસ્કાર પણ કરી રહ્યા છે. એક શ્રીમંત જૈન મને કહી ગયો કે, ‘સાધર્મિકનું કોઈ પણ કામ હોય તો મને જણાવજો.’ મેં એક વાર જરૂરિયાતવાળા સાધર્મિકને મારા નામની ચિઠ્ઠી સાથે એના ઘરે મોકલ્યો. દરવાજાને બેલ મારી, શ્રીમંત શેઠે ભરઊંઘ છોડીને બારણું ખોલવું પડ્યું. આમ પણ એનો ગુસ્સો હતો. એમાં વળી પેલા સાધર્મિકના લઘર-વઘર કપડાં જોઈને અભિમાનથી છકી ગયેલા ભાઈસાહેબે એને તતડાવી નાંખ્યો. પેલાએ મારા નામની ચિઠ્ઠી બતાવી. ‘આવા તો ચન્દ્રશેખર મ.ના ઘણા ભગત છે. મને શું કરવા પડે છે ?’ અને ધક્કો મારીને એ સાધર્મિકને કાઢી મૂક્યો.

આવા આંસુ ટપકાવનારા હજારો પ્રસંગો રોજના બની ગયા છે. આ બધી કૃત્રિમ ગરીબી વગેરે

ઉત્પન્ન કરનારા તો દેશી-વિદેશી ગોરાઓ છે. જો દસ વર્ષમાં તેઓને આપણે કાઢી નહીં મૂકીએ તો આપણો સર્વનાશ થઈને જ રહેશે. આ અબજો રૂ.ના બનતા ફલાય ઓવર બ્રિજ કોના માટે ? એ તો જ્યારે આ પ્રજા ભૂખમરામાં મરી જશે ત્યારે અહીં રહેવા આવનારા ગોરાઓ માટે જ આ તૈયારીઓ ચાલે છે.

વેણિશંકર મુરારજી વાસુએ માત્ર ત્રણ જ વર્ષમાં સમગ્ર ભારતની કાયાપલટ કરવાના જોરદાર ઉપાયો બતાવ્યા છે. જલરક્ષા-ભૂરક્ષા-ગો(પશુ)રક્ષા-વનરક્ષાના પાયા ઉપર સમૃદ્ધ ભારતનો પ્રાસાદ રચવાની એમની યોજનાઓ ખરેખર અવ્વલ છે. પણ દેશનો સર્વનાશ જ કરવાની નેમવાળા એ પ્રધાનો એ ઉપાયો અજમાવે જ શેના ?

પહેલા તો બારેમાસ વહેતી નદીઓ હતી. ઘટાદાર વૃક્ષોના ઝુંડના ઝુંડ હતા. ધરતીની અંદર પથરાયેલા એમના મૂળીયાઓ વરસાદના પાણીને સમુદ્રમાં જતા અટકાવતા. પરિણામે મહિનાઓ સુધી નદીઓમાં પાણી ભરેલા રહેતા. આજે તો જંગલો કપાયા, પાણીને અટકાવનારા મૂળીયાઓ ન રહ્યા, એટલે પુર લાવે એવો વરસાદ પડે તો ય બે જ મહિનામાં નદી-તળાવો સુકાઈ જાય. ગામડે-ગામડે પાણીની ભયંકર અછત છે. ટેન્કરો દ્વારા પાણી જાય. કેટલાય કોડ સાથે સાસરે આવેલી ગામડાની વહુઓને રાત્રે બે વાગે પાણી લેવા દૂર દૂર જવું પડે. ઘડાઓની કતાર ગોઠવાય, એમાં ઝઘડા, મારઝૂડ, ગાળાગાળી બધું જ થાય. એ ખાનદાન વહુઓનું જીવતર ઝેર બને. આપઘાત પણ કરી બેસે. જો જુના જમાનાની વાવડીની પધ્ધતિ શરૂ થાય તો આ બધું ફેરવાય. પણ જે વાવડીઓ હતી એ પણ રેતી નાંખીને પુરી દીધી પછી નવી વ્યવસ્થાની તો વાત જ શી કરવી ?

સાવધાન ! જૈન શ્રીમંતો એમ બિલકુલ ન સમજે કે, “ગોરાઓની આ ચાલમાં 80% ગરીબ પ્રજા જ મરવાની છે. 20% માં રહેલા આપણને કોઈ વાંધો નહીં આવે.”

કેમકે, તમારો પણ વારો આવ્યા વિના નહીં રહે. અત્યારે ભલે કામચલાઉ તમને જીવાડશે, પણ પછી તમને ય નહીં છોડે. એ તમને ભવિષ્યમાં ખબર પડશે.

આ ચારે બાજુ જે સિમેન્ટ-કોંક્રેટના જંગલો ઊભા થયા છે એણે ય આપણું સત્યાનાશ કાઢ્યું છે, કેમકે જ્યાં પહેલાં ઘાસચારાની ભૂમિ હતી ત્યાં આજે આ સિમેન્ટના જંગલો ઊભા થવાથી તે પશુઓનો ઘાસચારો ખતમ થયો. અરે, હવે તો દાણ-ખાણની પણ નિકાસ જ થાય છે. દેશી પશુઓના ખાણમાં મરઘાઓનો પાવડર મિક્ષ કરવામાં આવે છે. એ જ ખાણ પશુઓ ખાય. તેનું દૂધ બને તે આપણે પીએ. જાતને અન્નાહારી કહેવડાવનારા આપણે આડકતરી રીતે માંસાહારી બની જ ગયા છીએ.

પશુરક્ષાનો એક બીજો ફાયદો પણ બતાવું.

પશુધન હોય તો છાણ પુષ્કળ મળે, એ છાણમાંથી ઘર બનાવી શકાય અને એમાંથી અગ્નિ પેટાવી રસોઈ કરી શકાય. આમ થાય તો ઘરો બનાવવા માટે, અગ્નિ માટે લાકડાનો ઉપયોગ બંધ થાય. એ બંધ થાય એટલે પછી જંગલો કાપવાની જરૂર જ ન રહે. એ ન કાપીએ એટલે અડાબીડ જંગલો અકબંધ રહે. એ જંગલો જ પુષ્કળ વરસાદને ખેંચી લાવે. એ વરસાદના પાણીને વૃક્ષો પોતાની ઉપર ઝીલી લઈને તૂટી જતી ધરતીને બચાવી લે. વૃક્ષોના મૂળિયાઓ પાણીને અટકાવીને સમુદ્રમાં જતાં રોકી રાખે એટલે નદી-તળાવોમાં પાણીનો સંગ્રહ ખૂબ થાય. પરિણામે દુકાળ વગેરેનો પ્રસંગ ઊભો ન થાય. કેટલો મોટો લાભ ?

એમ કહેવાય છે કે સારા વરસાદ માટે કોઈ પણ રાષ્ટ્રમાં કુલ ભૂમિમાંથી ૩૫% ભૂમિ અડાબીડ જંગલોવાળી હોવી જરૂરી છે. સ્વરાજ વખતે ભારતમાં એટલી ભૂમિ હતી. પણ આ અમરસિંહથી માંડી બધા ગીધાંઓએ દેશનું નિકંદન કાઢવામાં મોટો ભાગ ભજવ્યો. આજે માત્ર ૮% ધરતી પર જ જંગલો

છે. બધા જંગલો કાપી નાંખ્યા. પરિણામે એ જંગલોની આદિવાસી પ્રજા પણ મુશ્કેલીમાં મુકાઈ. જંગલોની ઔષધિઓ ખલાસ થઈ. વાઘ-સિંહ વગેરે પશુસૃષ્ટિઓ પણ જંગલો કપાતાં ખાલી થવા લાગી. આજે ગિરનારમાં સિંહો જોવા ય મળતાં નથી. આ નેહરુવંશથી માંડીને વાજપેઈ સુધીના બધા રાજકારણીઓ મારી દૃષ્ટિએ દેશી મહાઅંગ્રેજો છે. જે દિવસે આ દેશમાં દૂધ અને અનાજ પરદેશથી લાવવાનો સમય આવશે તે દિવસથી આ દેશ સર્વનાશના માર્ગે પહોંચી ચુક્યો છે એમ માની લેજો.

ઘણી મહેનત બાદ જ્યારે ભારતદેશને અંગ્રેજોની ગુલામીમાંથી આઝાદી (!) મળેલી ત્યારે એક કવિએ હોંશે હોંશે ગાયેલું કે, “એક બિયારી બકરીનો પણ, કોઈ ન પકડશે કાન, એ ઉપકાર ગણી ઈશ્વરનો, હરખ હવે તું હિંદુસ્તાન.” બિયારા એ ભોળા કવિ આજે જીવતા હોત તો પોક મૂકીને રડ્યા સિવાય એમનો કોઈ આરોવારો ન હોત.

મારા અનુભવ પ્રમાણે હું સ્પષ્ટ માનું છું કે આ તમામ રાજકારણીઓ લાતોના ભૂત છે. ‘લાતો કે ભૂત, બાતો સે નહીં માનતે’ એ કહેવત અનુસાર આ લોકોને માર્યા વિના તેઓ સુધરે એમ નથી. એમની સાથે ક્ષમા હોઈ ન શકે. એમને મહાનુભાવ, સજ્જન શબ્દથી બોલાવવા એ મૂર્ખતા છે. અરે, જેઓમાં રાષ્ટ્રદાઝ નથી, સંસ્કૃતિની પરવા નથી, દેશને-માતાને વેચી નાંખવાનું નીચ કામ જેઓ કરતા હોય તેઓને ભાગ્યશાળી કહેવા એ દેશ સાથેની આપણી ગદારી કહેવાય. આ કે.સી. પંત. અને શ્રી રામચન્દ્ર પશુવધ વધારવા માટે કેવા વિચિત્ર કુતર્કો કરે છે ? એ તો સાંભળો. તેઓ કહે છે કે, જેમ પશુ વધારે કપાશે તેમ તેમની ઉત્પત્તિ વધશે. કેમકે પશુઓ કપાવાથી એમની અછત થશે. એટલે પશુજીવી લોકો નવા વધારે પશુ ઉત્પન્ન કરશે. લાખ મરશે અને દસ લાખ ઉત્પન્ન થશે. આ કેવી વાહિયાત વાત છે !

આ અમેરિકાએ આપણી સંસ્કૃતિને ખતમ કરવામાં કંઈ બાકી રાખ્યું નથી. ટી.વી., ચેનલો, ઈન્ટરનેટો, અશ્લીલ પિક્ચરોએ માઝા મૂકી છે. યુવાન-યુવતીઓના રૂંવાડે રૂંવાડે વાસનાઓ ભડકે બળે છે. કોઈ પવિત્ર રહ્યો નથી. કહેવાતી કોલેજો, વિદ્યાપીઠો તો વ્યભિચારના અખાડાઓ બન્યા છે. મા-દીકરો, પિતા-પુત્રી, ભાભી-દિયર વગેરેના પવિત્ર સંબંધો પણ આજે આ અશ્લીલતાના પાપે સંપૂર્ણ જોખમમાં મુકાયા છે.

હવે એ અમેરિકા પણ બચી નહીં શકે. એનું પાપ પોકાર્યા વિના નહીં રહે. આખા વિશ્વને ખતમ કરવાની એની બૂરી મુરાદ એને જ ખતમ કરી દેશે. અમેરિકા ભયાનક પરિણામ માટે તૈયાર રહે.

મૂળ વાત પર આવું.

આ બધી પરિસ્થિતિમાં આપણે શું કરવું ? ના, હજારો કતલખાનાઓ બંધ કરાવવા માટે આંદોલનો કરવા, વિરોધ નોંધાવવો, રેલી કાઢવી-આ બધું કરવાની મારી કોઈ ઈચ્છા નથી. એનાથી કોઈ પરિણામ આવવાનું નથી. એક અયોધ્યાનું રામમંદિર મસ્જિદ બની ગયા બાદ ફરી પાછું મેળવવા માટેના જંગમાં આજ સુધી સાત લાખ હિંદુઓ શહીદ થઈ ચુક્યા છે, છતાં તેઓ હજી એમાં સફળતા પામ્યા નથી. એટલે આ જીવોને બચાવવા આપણે શું કરવું ? એ પણ મોટો પ્રશ્ન છે.

ભૂતકાળમાં કુમારપાળે જીવદયાનું અજબ-ગજબનું કામ કરેલું. કાશ્મીરના તળાવોમાં માછલાંઓનો ઉદ્યોગ મોટા પ્રમાણમાં શરૂ થયો હોવાની વાત કુમારપાળને ખબર પડી. એમને ચેન પડતું નથી, ઊંઘ આવતી નથી. પોતાના અઢાર દેશમાં અમારિ પ્રવર્તીવી ચુકેલા કુમારપાળ બીજા રાજ્યમાં થતી માછલાંઓની હિંસાથી બેચેન બન્યા. એક કરોડ સોનામહોર સાથે દૂતને કાશ્મીરના રાજદરબારમાં મોકલ્યો. રાજાને એક કરોડ સોનામહોર ભેટ તરીકે આપી. ખુશ થયેલો રાજા કહે, “બોલ તમારા રાજાની શું ઈચ્છા છે ?” અને તરત જ હોંશિયાર દૂતે સિફતથી વાત કરી. “રાજા ! અમારા

મહારાજાએ જ્યારથી કાશ્મીરની માછલા-ઉદ્યોગની વાત સાંભળી છે ત્યારથી એમની ઊંઘ હરામ થઈ ગઈ છે. એમને ખાવાનું ભાવતું નથી. એમની વિનમ્ર અરજ છે કે આપ વહેલી તકે આ હિંસા બંધ કરાવો.” પેલો કાશ્મીરનરેશ તો ગુર્જરરાજની જીવકરૂણાની વાત સાંભળી સ્તબ્ધ બની ગયો. એણે એક કરોડ સોનામહોર તો પાછી આપી, સાથે પોતાની બીજી એક કરોડ સોનામહોરો પણ આપી, અને કહ્યું કે, “કુમારપાળને મારા તરફથી આ નજરાણું આપજો. અને કહેજો કે તમારી જીવકરૂણા જોઈ કાશ્મીરનરેશ ફિદા થઈ ગયો છે. આજથી જ એ હિંસા બંધ કરાવું છું.”

એ જ કુમારપાળની કુળદેવી કંટકેશ્વરીને બકરાઓનો ભોગ ચડાવવામાં આવતો. પણ રાજા બનેલા કુમારપાળે એ પૂર્વપરંપરા બંધ કરી. દેવી ગુસ્સે ભરાઈ. છેવટે લોટના બનાવેલા બકરાઓનો બલિ આપવા જણાવ્યું. પણ કુમારપાળે તો તેની પણ ધરાર ના પાડી. દેવીએ તેની છાતીમાં ત્રિશૂળ ભોંકી દીધું. આખા શરીરમાં ભયંકર દાહ ઉત્પન્ન થયો. જિનશાસનની હીલના અટકાવવા રાજાએ બળી મરવાનો નિર્ણય કર્યો. છેવટે હેમચન્દ્રસૂરિજીના મંત્રિત પાણીથી એ દાહ દૂર થયો, કુમારપાળ બચી ગયા. હિંસા કાયમ માટે બંધ થઈ.

ભગવાન નેમિનાથે પણ પશુઓની હિંસા થતી જોઈને જ વિવાહ બંધ કર્યો. પશુઓને બચાવ્યા.

પેલા પ્રસિધ્ધ ચિંતક નિત્સે ! ઘોડાને એના માલિક દ્વારા મરાતો માર જોઈ પોતે એ ઘોડાને ભેટી પડ્યા. છેવટે એનો ખૂબ આઘાત લાગવાથી શૂન્યમનસ્ક બની ગયા.

પેલો હુમાયુનો વફાદાર નોકર ભેરૂશા ! એની અદ્વિતીય સેવાથી ખુશ થયેલા હુમાયુએ એને કંઈક માગવા કહ્યું. એણે તો હુમાયુની સહીવાળા ત્રણ કોરા પત્રો માંગી લીધા. હુમાયુએ એના ઉપરના વિશ્વાસથી આખ્યા. એક વાર યુધ્ધમાં એંસી હજાર શત્રુ-સૈનિકો પકડાયા. હુમાયુએ એ તમામને કાપી નાખવાનો આદેશ આપ્યો. જૈનધર્મી ભેરૂશાને ખબર પડતાં હુમાયુની સહીવાળા કાગળમાં લખી દીધું કે “આ ૮૦ હજાર સૈનિકોને છોડી મુકો.” અધિકારીઓએ તે પ્રમાણે અમલ કર્યો. હુમાયુને ખબર પડી, ખૂબ ગુસ્સે ભરાયો. ભેરૂશાને ફાંસી આપવાનો નિર્ણય કર્યો. ભેરૂશા કહે, “તમારી કૂટનીતિને લીધે ચારેબાજુ અપકીર્તિ થઈ રહી છે. આવી પરિસ્થિતિમાં આ એક સારું કામ આપના માટે જીવનદાન સમાન બની રહેશે.” એની વાસ્તવિકતાએ હુમાયુને ભાનમાં લાવ્યો.

ક્યાં આ મહાત્માઓની કરૂણા ! અને ક્યાં આજના કતલખાનાઓમાં ચાલતી કૂરતા ! કતલખાનામાં પશુઓને કાપવાના રૂમમાં એક સાથે ૧૨-૧૫ ઢોરોને ક્રમશઃ ઊભા રાખવામાં આવે. એક પછી એકને કાપવાના હોય છે એમાં એક પશુને કપાતો જો બાકીના ઢોરો જોઈ જાય તો પોતાની પણ આ જ દશા થવાનો ખ્યાલ આવતા તેઓ અત્યંત ભયભીત બની જાય. અને જો એમ થાય તો એ ભયની ગ્રંથિને લીધે તેમના આખા શરીરમાં ઝેર પ્રસરી જાય. બધું માંસ ઝેરી બને. જે ખાય તે મરે. આવું ન બને તે માટે તમામ ઢોરોની આંખોમાં મરચાની ભુકી નાંખી દેવામાં આવે, અથવા અણીદાર સોંયાઓ ઘોંચીને આંખો ફોડી નાંખવામાં આવે, જેથી તે ઢોરો જોઈ ના શકે. એટલે પછી ભયની ગ્રંથિ દ્વારા માંસ ઝેરી બનવાનો પ્રસંગ ન આવે.

અરે, આ લોકો કેવા નિર્દય છે ! જો ઢોરનું ડોકું એક ઝાટકે કાપી નાંખે તો એનું લોહી આખા શરીરમાં બધે ન પ્રસરે. અને એ માંસ સ્વાદિષ્ટ ન બને. પણ જો એને ધીમે ધીમે કાપીને મારે તો જ્યાં સુધી એ પશુ જીવે ત્યાં સુધી આખા શરીરમાં એ લોહીનું પરિભ્રમણ થાય. માંસમાં એ લોહી ફેલાઈ જાય. પરિણામે એ માંસ ખૂબ સ્વાદિષ્ટ બને. માત્ર જીભના સ્વાદ ખાતર આ હરામીઓ એ ઢોરોને રીબાવી-રીબાવીને, જીવાડી-જીવાડીને મારે.

સરકારનો નિયમ છે કે ગર્ભવતી ગાય-ભેંસને કાપી ન શકાય. પૈસા મેળવવાના લાલચું ડોક્ટરો

ગર્ભવતી ગાય-ભેંસની ગુદામાં જોરથી છરો મારે, અંદરના ગર્ભને ચીરી નાંખે અને પછી સર્ટિફિકેટ આપે કે, આ ગાય-ભેંસનો ગર્ભ મરી ગયેલો છે, એટલે ખાટકીઓ કાયદેસર એ ઢોરોને કાપી શકે.

આ ઢોરોને ઘાસચારો મળે તો જ એ જીવે, દૂધ આપે. દૂધાળા પશુઓને મારવા દેવાતા નથી. આ ગોરાઓએ આ માટે ઘઉંનો પાક સર્વત્ર શરૂ કરાવ્યો. ઘઉંનો ખોરાક વધારી દીધો. ઘઉંના પાકમાં ઘાસચારો થતો નથી પરિણામે ઘાસચારાની અછત થવા લાગી. ઘાસચારો ન મળતા પશુઓ દૂધ આપતા બંધ થયા. ભૂખ્યા ને ભૂખ્યા મરવા લાગ્યા એટલે ખાટકીઓને એ ઢોરો કાપવા માટે મળવા લાગ્યા. કેવી ભયંકર ચાલબાજી !

મેકડોનાલ્ડ કંપનીની કુલ ૮૦ વાન સમગ્ર ભારતમાં ફરી રહી છે અને પ્રજાને બળદના માંસ (બર્ગર)થી માંડીને ઘણી બધી માંસાહારરૂપ સ્વાદિષ્ટ વાનગીઓ પીરસે છે. આઈસક્રીમ, ચોકલેટ, બિસ્કીટ વગેરે ખાદ્યપદાર્થોમાં ઈંડાનો રસ, પશુઓનું માંસ, લોહી વગેરે કેટલાય અભક્ષ્યો વપરાય છે. આ ગૃહસ્થો જે બુટ-ચંપલ-પાકીટો-ગાડીઓના ચામડા વાપરે છે એ બધા જ બિચારા પશુઓને કૂરતાથી મારી એના ચામડામાંથી બને છે. શક્તિ માટે આજના યુવાન-યુવતીઓ એનર્જી પીએ છે. બિચારાઓ જાણતા નથી કે એમાં ભૂંડનું માંસ લસોટીને ભેળવવામાં આવે છે. અરે, આરબદેશોમાં તો માનવનું માંસ લોકપ્રિય બન્યું છે. ભારત વગેરે ગરીબ દેશોના બાળકોને તેઓ ખરીદી લે છે. અને પછી એના માંસની મિજબાની ઉડાવે છે.

તેઓની આ કૂરતા એમને જ ભારે પડશે. પશુઓની હાય એમના જીવનનું ધનોત-પનોત કાઢીને જ રહેશે. દેખીતી રીતે તેઓ સુખી હોવા છતાં અંદરથી તેઓ દુઃખોના દાવાનળમાં સળગતા હોય તો ય નવાઈ નહીં. આ હાય નકામી જતી નથી. ચીનના રાજાને એક વાર પ્રશ્ન થયો કે, અમારા ચીન દેશના રાજાઓનું આયુષ્ય ખૂબ ઓછું હોય છે. જ્યારે ભારતના રાજાઓ અમારા કરતા વધુ લાંબા આયુષ્યવાળા હોય છે. આનું શું કારણ ? આની તપાસ કરવા માટે તેણે પોતાના માણસો ભારતના રાજા પાસે મોકલ્યા. વાતચીત થઈ. ભારતના રાજા કહે કે, અત્યારે તમે અમારા અતિથિગૃહમાં રહો. ત્યાં ૩૦૦ વર્ષ જીવું વૃક્ષ છે. એ વૃક્ષ જ્યારે સુકાઈ જશે ત્યારે તમને આ પ્રશ્નનો જવાબ આપીશ. ચીનના માણસો સ્તબ્ધ થઈ ગયા. વૃક્ષ તો એકદમ ઘટાદાર લીલુંછમ હતું. ૩૦૦ વર્ષ પછી પણ એ માંડ સુકાય. ત્યાં સુધી અહીં રહેવાનું શી રીતે પાલવે ? એ માણસો ચોવીસ કલાક એક જ વિચાર કરવા લાગ્યા કે આ વૃક્ષ ક્યારે સુકાશે ? શી રીતે સુકાશે ? અને પંદરમા દિવસે ખરેખર એ વૃક્ષ સુકાઈ ગયું. ખુશ થઈને તેઓએ રાજવીને વાત કરી. રાજાએ કહ્યું કે, તમને તમારા પ્રશ્નનો જવાબ મળી ગયો. એ માણસોને કંઈ સમજણ ન પડી. ખુલાસો માંગતા રાજાએ કહ્યું કે, “તમારી સતત હાય ને લીધે આ વૃક્ષ સુકાઈ ગયું. તમારા ચીનના રાજાઓ પ્રજા ઉપર પુષ્કળ અત્યાચાર કરીને તેમની હાય લે છે તેને લીધે તેઓ વહેલા મરી જાય છે.”

માંસાહારીઓએ આ વાત ખાસ વિચારવા જેવી છે. પશુઓની હાય એમને કુતરાના મોતે મારશે.

વળી, હું તો એમ માનું છું કે, માંસાહાર એ ઈસુધર્મમાં પ્રવેશ કરવાની પાયલોટકાર છે. પોતાની જાતને હિંદુ તરીકે ઓળખાવનારા જેઓ માંસાહારી છે તેઓ બધા ધીમે ધીમે ઈસુધર્મ તરફ જ ગમન કરી રહ્યા છે. નામ માત્રથી તેઓ હિંદુ રહેશે, કામથી તેઓ ઈસુ જ બની જશે. સરકારનો પશુપાલનવિભાગ જ હજારો કતલખાનાઓ બનાવવાનો નિર્ણય લે એ કેટલી બધી વિચિત્ર પરિસ્થિતિ ગણાય ?

પણ આ બધાની સામે આપણે શું કરી શકીએ ? સીધી રીતે લડાઈ કરવામાં આપણે નહીં ફાવીએ. એ માટે દીર્ઘદષ્ટિ વાપરીને મહત્ત્વના નિર્ણયો લેવા જ પડશે :

(૧) આપણે આપણી આરાધનાઓ વધારવી પડશે. એ આરાધનાઓ વધુ ને વધુ શુદ્ધ અને શુભ સંકલ્પોપૂર્વક કરવી પડશે. એનું કારણ એ છે કે, આ કતલખાના બંધ કરાવવાનું કામ હવે તો દેવો સિવાય કોઈ કરી નહીં શકે. પૂર્વના મહાપુરુષોએ દેવો દ્વારા જ શાસનપ્રભાવનાઓ કરી છે. જો આપણી આરાધનાઓની શક્તિ વધશે તો નક્કી દેવોને આવવું જ પડશે. એક પણ આરાધક પાસે એક જ દેવ આવી જાય તો આપણું બધું જ કામ ચપટી વગાડતા પતી જાય.

અરે, કદાચ દેવો ન આવે તો પણ આપણી આરાધનાઓ દ્વારા, આપણા સંકલ્પો દ્વારા સત્તાધારીઓની બુદ્ધિ સુધરી જાય તો પણ આપણું કામ પતી જાય. બાકી, આજે વાજપેઈને ભ્રષ્ટાચારી ગણીને એને કાઢીને બીજાને લાવવા જઈશું તો ભૂત ગયું અને પલિત પેટું જેવું થશે. બધા ચોરના ભાઈ ઘંટીયોર છે. એટલે રાજકારણીઓની બદલી કરવાથી કશું વળે એમ નથી. જે આવશે એ પહેલાના રાજકારણીને સારો કહેવડાવશે. એ કરતાં જે છે એનું જ મગજ ફેરવાઈ જાય તો આપણા કાર્યો રાતોરાત થઈ જાય. વાજપેઈને જ એવો વિચાર આવે કે, આ કતલખાનાઓ બંધ કરાવવા જોઈએ. બીજી મિનિટે એ કતલખાનાનું કામ અટકી જાય. આ માટે એ મોટા માથાવાળાઓના માથા ફેરવવા માટે આપણી આરાધનાઓનું વિશિષ્ટ બળ અનિવાર્ય છે. સ્થૂલ કરતા સૂક્ષ્મની તાકાત વધારે છે. જે વખતે આસામ ભડકે બળતું હતું ત્યારે જવાહરલાલ નેહરુએ વિનોબા ભાવેને સ્પેશ્યલ ચાર્ટર પ્લેન મોકલી કહ્યું કે, તમે તરત જ આસામ પહોંચો અને શાંતિ સ્થાપવાનો પ્રયત્ન કરો. વિનોબા ભાવેએ પ્લેન પાછું મોકલ્યું. કહેવડાવ્યું કે હું ચાલતો ચાલતો આસામ પહોંચીશ. નેહરુ ક્રોધે ભરાયા. સેંકડો કિ.મી. ચાલીને ક્યારે પહોંચશો ? વિનોબા મૂર્ખતા કરે છે. પણ આશ્ચર્ય ! આસામના પેપરોમાં મુખ્ય મથાળું આવ્યું, “બાબા આસામમાં શાંતિ સ્થાપવા પગે ચાલતા આવે છે.” અને પહેલા જ દિવસે અડધી શાંતિ સ્થપાઈ ગઈ. બાબા આસામ પહોંચે એ પહેલા તો બધું કામ પૂરું થઈ ગયું. પ્લેનની સ્થૂલ તાકાત કરતા પગપાળા વિહારની સૂક્ષ્મ તાકાત ચડી ગઈ. આપણે પણ આ બાબતમાં શ્રદ્ધા વધારીને નમસ્કાર મહામંત્રના જાપથી માંડીને અનેક આરાધનાઓમાં ‘કતલખાનાઓ બંધ થઈ જાઓ.’ એવા દૃઢ સંકલ્પપૂર્વક લાગી પડવું પડશે.

(૨) સુતરના તાંતણાને તોડી શકાય પણ લાખો તાંતણાઓ ભેગા થઈને બનેલા દોરડાને તોડી ન શકાય. એ દોરડું હાથીને બાંધવા પણ કામ આવે. આ દૃષ્ટાન્ત એમ સૂચવે છે કે સંગઠન વિના પોતપોતાની રીતે કામ કરનારાઓને તો શત્રુઓ તાંતણાની જેમ તોડી નાંખશે. બધા સંગઠિત થઈ, એક બનીને કામ કરશે તો શત્રુઓની હાર થશે જ. આજે તમામ જૈનો જીવદયા માટે પ્રયત્ન તો કરે છે પણ બધા વિઘટિત છે. કોઈ કોઈને સહાય ન કરે. પોતાની મરજી મુજબ જીવદયાના પ્રયત્નો કરે. એટલે જ તેઓ વિશેષ સફળતા મેળવી શકતા નથી. જો પોતાના અંદરના ઝઘડાઓને બંધ કરીને સ્થાનકવાસીઓ, તેરાપંથીઓ, દિગંબરો, શ્વેતાંબરો, તપાગચ્છ, ખરતરગચ્છ વગેરે બધા જ જીવદયાના મુદ્દે એક બનીને કામ કરશે તો તેમની વિરાટ શક્તિની સામે સરકારથી માંડીને બધાએ ઝુકવું જ પડશે.

આવી કટોકટીના સમયે બીજાઓને મિથ્યાત્વી કહીને એમને તિરસ્કારવા એ બિલકુલ બરાબર નથી. “સર્વનાશ સમુત્પન્ને અર્ધ ત્યજતિ પણ્ડિતઃ” એ ન્યાયે જ્યારે સર્વનાશ જ થવા બેઠો હોય ત્યારે ૫૦% નુકશાન વહોરી લઈને પણ ૫૦% બચાવ કરી જ લેવો જોઈએ. જો આપણે તમામ જૈનો સંગઠિત નહીં બનીએ તો આ ભેદી કાવતરાઓની સામે આપણે ફાવી શકશું નહિ. જૈન ધર્મનું નામનિશાન મટી જશે. ૨૧૦૦૦ વર્ષ જિનશાસન ચાલવાની વાત ભરતક્ષેત્રના કોઈ છુટા પડેલા બીજા ધરતીના ટુકડામાં માની લઈને સાચી ઠેરવવી પડશે. વળી, આ એકતામાં કોઈએ પોતાની માન્યતા છોડવાની નથી. બીજાની માન્યતા સ્વીકારવાની નથી. માત્ર એ વિવાદો તરફ અત્યારે આંખમિંચામણા કરીને, એકબીજાનું ખંડન

કરવાનું બંધ કરીને, આ બધા મહત્વના કાર્યોમાં સંગઠિત બનવાનું છે. કૌરવો અને પાંડવો કટ્ટર શત્રુ હોવા છતાં જ્યારે વિદ્યાધરોનું આક્રમણ થયું ત્યારે તેઓ ૧૦૫ બનીને, સંગઠિત બનીને જ લડ્યા. એ ન્યાય આપણે અપનાવવો પડશે. આ બધું કરવા માટે અંહકાર છોડવો પડે. યશકીર્તિની અપેક્ષા છોડી દેવી પડે. કામ ભલે ગમે તેના નામે થાય, તેની સાથે નિસ્ખત ન રાખવી જોઈએ.

(૩) માષને બદલે ક્લાસને પકડો. હું બોમ્બે ફરી આવ્યો. ચારેબાજુ હજારો માણસોની સભા કરીને રાડો પાડી. પણ એનું વિશેષ કોઈ ફળ ન મળ્યું. તેઓ વ્યક્તિગત ધર્મ પામે એટલું ફળ ખરું. પણ સંઘના કાર્યો ઉપાડી લે એવા યુવાનો નથી મળતા. મને એમ લાગે કે, મેં ઘેંટાના ટોળાને શૌર્યવાન બનાવવાનો પ્રયત્ન કર્યો. આથી જ હું પાછો તપોવનમાં આવ્યો છું. અહીં ૪૦૦ બાળકોમાં મારી પુરતી તાકાત લગાડી દઈશ. મારે તો સિંહ જોઈએ છે. સંઘોની અંદર એવા સિંહ મળતા નથી. લગભગ તમામ જૈન બાળકો કોન્વેન્ટમાં ભણતા થઈ ગયા છે. બિચારા માતાપિતાઓ હજારો રૂપિયા ડોનેશન ભરીને છોકરાઓને કોન્વેન્ટમાં દાખલ કરે છે. તેઓ હાથે કરીને પોતાના સંતાનોના જીવનનું સત્યાનાશ કાઢી રહ્યા છે. તેઓ નથી જાણતા કે, “કોન્વેન્ટ એટલે જિનશાસનના ગળે ફાંસલો.” અમારા માટે તો મોટી મૂંઝવણ ઊભી થઈ છે. આભ ફાટ્યું છે ત્યાં થીંગડું ક્યાં આપવું ?

છતાં હું હિંમત હાર્યો નથી. હું મરજીવો બનીશ. કેસરિયા કરીશ. દિલ્હીના ચાંદનીચોકમાં જીવતો સળગી મરીશ. આ જ મારું અમોઘ શસ્ત્ર છે. કરોડો પશુઓ અમારી હાજરીમાં કપાઈ જાય તો પછી મારે જીવીને શું કરવું ? જો મને આ કત્લેઆમનું કોઈ દુઃખ ન હોય તો મને ય ધિક્કાર છે અને મારા જેવા કપૂતને જન્મ આપનાર મારા મા-બાપને ય ધિક્કાર છે. પણ ના, તેવું નહીં બને. હું મારી માતાની કૂખ ઉજાળીને જ જંપીશ. હું યુવાનોને અત્યારે પત્રકાર, પ્રોફેસર, વકીલ કે I.A.S. બનવાની ખાસ પ્રેરણા કરું છું. આ ચારેય સ્થાનો ભારતની રોનક બદલવા માટે ખૂબ ઉપયોગી છે. પત્રકારો તેજાબી કલમથી લખીને પ્રજાને જાગૃત કરે, પ્રોફેસરો કોલેજમાં યુવાન-યુવતીઓને સાચા માર્ગે વાળે, વકીલો હિંસા-અશ્લીલતાદિ સામે કેસો લડીને, જીતીને સંસ્કૃતિની રક્ષા કરે, અને I.A.S. તો ભારતનો રાજા કહેવાય.

૧૨-૧૫ વર્ષ પહેલા મહારાષ્ટ્ર સરકારે સાઉદી અરેબિયાને ૧ લાખ ૮૦ હજાર ઢોરો મોકલવાનો કરાર કર્યો. પેપરમાં આ સમાચાર વાંચીને દાદરમાં રહેતા દામજીભાઈને ખૂબ આઘાત લાગ્યો. તેમણે પોતાના અંગત મિત્ર, કે જે I.A.S. હતા તેને જઈને વાત કરી કે, “મેં તારી પાસે આજ સુધી કંઈ જ માગ્યું નથી. તું મારો લંગોટીયો મિત્ર છે. આજે તારે મારું આ કામ કરી આપવું પડશે. કોઈપણ હિસાબે આ કરાર કેન્સલ કરાવ.” પેલો મિત્ર કહે, “આ અશક્ય છે. સહી-સિક્કા થઈ ગયા છે.” પણ દામજીભાઈએ જીદ પકડી. પેલો મિત્ર આખી રાત વિચારમાં ચડ્યો. તેને ઉપાય મળી ગયો. સવારે એ કરાર કરનારા પ્રધાન પાસે પહોંચીને વાત કરી કે, “સાહેબ ! આ કરાર કેન્સલ કરવો પડશે, કેમકે આપણી ગાય-ભેંસો રોગિષ્ઠ છે. એમનું માંસ જો ત્યાં મોકલશું તો તેઓ રોગી થશે અને એમાં આપણી સરકારને કલંક લાગશે. કદાચ આપની ખુરશી જશે.” ગભરાઈ ગયેલા પ્રધાને તરત જ યોગ્ય કાર્યવાહી કરીને એ કરાર કેન્સલ કરાવ્યો. એક I.A.S. કેટલું કામ કરી શકે ? એ આના ઉપરથી સમજી શકાય છે. અરે, આજે ય વાજપાઈ તો નામમાત્રના P.M. છે. સાચા P.M. તો બ્રિજેશ મિશ્રા છે. એના કહેવા પ્રમાણે જ વાજપેઈ નિર્ણયો લે. એટલે જ જો જૈન યુવાનો I.A.S. બને તો રાષ્ટ્રીય કક્ષામાં ઘણા બધા ફેરફારો કરાવી શકાય, જેનાથી સંસ્કૃતિમાતા પુનર્જીવિત બને.

(૪) પહેલા હું એમ માનતો હતો કે, જલ્દી જલ્દી દીક્ષા ન આપવી. પુષ્કળ તાલીમ આપી, બે-ત્રણ વર્ષ મુમુક્ષુને સાથે રાખી પછી દીક્ષા આપવી. પણ આજે મારો વિચાર પલટાયો છે. હવે તો હું એમ

કહું છું કે, દીક્ષા આપવામાં વિલંબ ન કરવો. એનું કારણ એ છે કે, આ સંસારીઓને હું હજાર પ્રશ્નો પુછું, તમે ટી.વી. જુઓ છો ? બહારનું અભક્ષ્ય ખાઓ છો... એ બધામાં તેઓનો ઉત્તર ‘હા’ માં જ આવશે. અને દીક્ષિત થયેલા સાધુને આ પ્રશ્ન પૂછશું તો એ તમામનો જવાબ ‘ના’ માં જ આવશે. અર્થાત્ દીક્ષા લેવાથી હજારો-લાખો પાપો આપમેળે જ બંધ થઈ જાય છે. સંસારીઓને એક બાધા કરાવતા આપણો દમ નીકળી જાય પણ દીક્ષા આપીએ તો એક સાથે હજારો-લાખો પાપોની બાધા થઈ જાય. વળી, અહીં આવ્યા બાદ અહીંના સુંદર વાતાવરણને લીધે તે મુમુક્ષુ સરેરાશ સંયમી સાધુ જ બનવાનો છે. એ કંઈ શિથિલાચારી નથી બની જવાનો. બાકી ૧૦૦માંથી ૨-૫ સાધુ એવા નીકળે તો ૫ ૮૫% થી ૮૭% સફળતા મળે છે. એટલે વધુ ને વધુ દીક્ષાઓ આપી, તેઓને સુંદર તાલીમ આપી સરેરાશ સારા-સાચા સંયમી બનાવવા તરફ લક્ષ્ય આપવું જ જોઈએ. છેવટે તો સાધુ-સાધ્વીઓ ઉપર જ આ જૈનસંઘની જવાબદારી છે.

ત્રણસો વર્ષ પહેલાં ગોરાઓએ ભારતમાં સર્વત્ર ઈસુધર્મનો પ્રચાર કરવા, હિંદુધર્મનો નાશ કરવા ચર્ચો, સ્કુલો વગેરે બંધાવવા માંડ્યા હતા. મુંબઈમાં બાંદરા વગેરે સ્થાનોમાં આવા ચર્ચો વગેરે જોવા મળે છે. તેઓની નેમ હતી કે ૧૦૦-૨૦૦ વર્ષમાં તો હિન્દુધર્મને નેસ્તનાબૂદ કરીને ઈસુધર્મને ફેલાવી દઈશું. પણ આશ્ચર્ય છે કે, આજે ૩૦૦ વર્ષ બાદ એ જ ચર્ચો પાસેથી આપણા દીક્ષાના વરઘોડાઓ નીકળે છે. આ બધું આપણી જ તનતોડ મહેનતનું ફળ છે. જૈનસાધુઓ, બાળસાધુઓને જોઈને એમ થાય છે કે હિંદુ-સંસ્કૃતિ બચી જશે. અલબત્ત, એ માટે મારા જેવાએ પુષ્કળ રાડો પાડવી જ પડશે. આપણો જૈનસંઘ ખરેખર મહાન છે. એક માત્ર કે.પી.સંઘવીએ પાંચ હજાર ઢોરોની પાંજરાપોળ કરી. તેના માટે મોટી રકમની F.D. કરી. આવા ભામાશા, જગડૂશા જેવા શ્રાવકો જૈનસંઘમાં છે એ ગૌરવની વાત છે.

આપણે જૈનો સુખી છીએ, ઘણા ઓછા દુઃખી છીએ એનું મુખ્ય કારણ આપણી જીવદયા-જિનપૂજાદિ છે. એનાથી બંધાતું પુણ્ય જૈનોને વધુ દુઃખી થવા દેતું નથી.

(૫) મારી તમામ જૈનોને ખાસ ભલામણ છે કે, તમારા દાનનો પ્રવાહ અત્યારે માત્ર ચાર જગ્યાએ જ વાળો : (૧) જીવદયા (૨) સાધર્મિક (૩) ગરીબો-અજૈનો (૪) નવી પેઢીનું સંસ્કરણ. દેરાસરો વગેરે તરફ પુષ્કળ ધન ખર્ચવાનો આ સમય નથી. મને નાસ્તિક ન ગણશો પણ કાળ પારખીને, શાસ્ત્રાનુસારી જ મારું આ નિરૂપણ છે. અમે મુંબઈમાં સાધર્મિકો માટે મોટો મીઠાઈ-ઉઘોગ શરૂ કરીએ છીએ. ભાઈદરમાં ૧ કરોડ રૂ.ની જમીન ખરીદીને ત્યાં જ મીઠાઈઓ બનાવવામાં આવશે. એ મીઠાઈના તૈયાર થયેલા પેકેટો જૈન સાધર્મિકો વેચશે. પેકેટ દીઠ ૨૦ રૂ. નો નફો તેમને થશે. અમે ચારેબાજુ જૈનોમાં જાહેરાત કરશું કે તમે ‘જયણા’ નામવાળા જ મીઠાઈના પેકેટો ખરીદો. એ રીતે સાધર્મિકભક્તિનો પણ તમને લાભ મળશે. એક સાધર્મિક દિવસના માત્ર ૫ પેકેટ વેચે તો ૫ ૧૦૦ રૂ. નો નફો મળે. મહિનાના ત્રણ હજાર રૂ. એક સાધર્મિકને મળે. આવા ૫૦૦ કુટુંબો આ કામ કરે તો રોજની પચાસ હજાર રૂ.ની સાધર્મિકભક્તિ થશે. એ રીતે ૫૦૦ કુટુંબો પગભર થશે. એમની દીનતા દૂર થશે. આ ઘણું જ મહત્વનું કામ છે.

આ ઉપરાંત અજૈન ગરીબો માટે સર્વત્ર ખીચડીઘરો શરૂ કરવા જોઈએ. મારી પ્રેરણાથી કુલ ૫૦ જેટલા ખીચડીઘરો અત્યારે ચાલે છે. એમાં સુરતમાં ૧૧ ખીચડીઘરો રોજના ચાલે છે. એ સમય દૂર નથી કે, જ્યારે ભૂખનું દુઃખ અસહ્ય બનશે ત્યારે ગરીબો, ઝૂંપડપટ્ટીવાળાઓ શ્રીમંતો ઉપર તૂટી પડશે. લૂંટફાટ કરશે. જાનથી મારી પણ નાંખશે. જો આપણે એમના પેટ ભરશું તો આપણા તરફ તેમને લાગણી બંધાશે. આપણને પરેશાન નહીં કરે. સુરતના ખીચડીઘરમાં હું જાતે જોવા ગયો, ત્યાં મુસલમાન મોટા અવાજે ભગવાન મહાવીરની જય બોલાવતા હતા. મારા હર્ષનો પાર ન રહ્યો. મેં તેમને પુછ્યું કે, “તમે બધા કેમ અહીં આવો છો? તમને તો મસ્જિદમાં નમાજ પઢી ખાવાનું આપવામાં આવે છે.” ત્યારે તે મુસલમાનો કહે, “ત્યાં ખૂબ ઓછું આપે છે. અમારું પેટ ભરાતું નથી. અહીં તો ઘણું મળે છે. પ્રેમથી આપે છે. માટે અહીં આવીએ છીએ.” મુસલમાનના મોંમાં પરમાત્મા મહાવીરદેવનું નામ ! મારી

દષ્ટિએ ઇતિહાસની અલૌકિક ઘટના કહેવાય. માટે જ ઠેરઠેર આવા ખીચડીઘરો ચલાવવા જોઈએ. હું તમને ખાસ કહું છું કે, તમે પશુઓની, ગરીબોની, માતા-પિતાની, પત્નીની-કોઈની પણ હાય ન લો. એ માટે તેઓને બિલકુલ પરેશાન ન કરો. તુલસીદાસ કહે છે કે, ગરીબની હાય ક્યારેય નિષ્ફળ ન જાય. આપણી કુંડળીમાં હાય-દુવાના લેખ લખેલા હોતા નથી. ૨૨ વર્ષની ઉંમરે ૧૦ લાખનો નફો થવાની વાત આપણી કુંડળીમાં લખી હોય પણ એ જ સમયે જો માતાપિતાદિની હાય લીધી હોય તો ૧૦ લાખનો નફો થવાને બદલે ૧૦ લાખનું નુકસાન થઈ જાય. એ નુકસાનના લેખ કુંડળીમાં નથી. માટે જ કોઈની હાય ન લેશો. એમાંય મા-બાપની હાય તો ભૂલથી પણ ન લેવી જોઈએ. માતા-પિતા એ તો ઘરના જીવતા-જાગતા ભગવાન છે.

પાઠશાળાઓને વેગ આપવાથી જ આપણી નવી પેઢી બચશે, માટે ત્યાં પણ પુષ્કળ દાન આપો.

ચાલો, ઘણી બધી વાત કરી. ખરેખર, આજે હું ઘણી બાબતોથી નિરાશ છું, હતાશ છું. સમગ્ર જૈનસંઘને પ્લેગનો રોગ લાગી ગયો હોય એમ મને લાગે છે. એકાદ-બે ને પ્લેગ થાય તો ડોક્ટર બચાવવાનો પ્રયત્ન કરે, પણ આખું ગામ જ પ્લેગગ્રસ્ત બને તો ડોક્ટરો પણ શું કરે ? એમ સમગ્ર જૈનસંઘની અવદશા જોઈને મારી નિરાશા વધતી જાય છે. અમારા પૂર્વજો પણ દેવ બન્યા બાદ અમને મદદ કરવા આવતા નથી. મને તો લાગે છે કે, એ મહાપુરૂષો અહીં હતા ત્યારે તો અમને બધાને બરાબર ઓળખતા ન હતા પણ દેવ થયા બાદ અવધિજ્ઞાનથી અમારી અંદર પડેલી ગંદકીને તેઓ જોઈ ગયા હશે અને એટલે જ અમારાથી વિમુખ થઈને, મદદ કરવા નહીં આવતા હોય.

ત્રણ વર્ષ પહેલા હું પાલિતાણા હતો. તલાટીમાં રાત્રે દસ વાગે કપર્દીને પ્રગટ કરવા માટે સેંકડો યુવાનો સાથે હું બેઠો. મેં રાડો પાડી, ધ્રુસકે ધ્રુસકે રડ્યો. કપર્દીને પ્રગટ થઈને મદદ કરવાની પ્રાર્થના કરી. ૫૦ મિનિટ પ્રયત્ન કર્યો. કપર્દી ન આવ્યો. અમે પાછા ગયા. રાત્રે અઢી વાગે હું જાગતો હતો ત્યારે એક મોટો અવાજ થયો. એનાથી મને સંકેત મળ્યો કે, “તમને બદનામી સિવાય કંઈ નહીં મળે, દેવોની મદદ મળવાની નથી.” આ બધું બનવાથી જ હું વિચાર કરતો થઈ ગયો છું કે શું થશે ?

ભલે, દેવ ન આવે. આપણે જ દેવ બનીએ. આપણી પવિત્રતાને ખૂબ વધારી દઈએ. બસ, પછી તો આપણી પવિત્ર ઊર્જાથી જ બધા કામો થશે. દેવની જરૂર નહીં પડે.

પશુવધ અટકાવવા સંબંધમાં પ્રસંગોપાત બીજી ઘણી બધી વાતો મેં કરી. ઉપસંહારમાં મારે એક જ વાત કરવી છે કે, તારક તીર્થંકરદેવો તીર્થંકરના ભવમાં તો અગાધ કરૂણાના સ્વામી હોય જ છે પણ તેમનો આત્મા એટલો બધો પરાર્થરસિક-કરૂણાપ્લાવિત હોય છે કે પૂર્વના ભવોમાં પણ એમની કરૂણા ફાટફાટ થતી હોય છે. એક કાલ્પનિક દૃષ્ટાન્તથી આ વાત સમજાવું.

જીવદયાપ્રેમીઓ કતલખાનામાં પશુઓ છોડાવવા ગયા. ૫૦૦-૧૦૦૦ બકરાઓનું ટોળું હતું. બધાની વારાફરતી કતલ થવાની હતી. પૈસાની જોગવાઈ પ્રમાણે, ૨૫ બકરાઓને એ ટોળામાંથી છોડાવીને જુદા પાડ્યા. બાકીના સેંકડો બકરાઓ સમજી ગયા કે આ ૨૫ નું ભાગ્ય જાગી ગયું, બચી ગયા. અમે બધા જ ગણતરીના કલાકોમાં કપાઈ મરવાના છીએ. એમના મુખ એકદમ દીન બની ગયા. પણ શું કરે ? પણ આ વખતે એ બચી ગયેલા ૨૫ ના ટોળામાં જો કોક બકરો અરિહંતનો આત્મા હોય તો એ વિચારે કે, “હું તો બચી ગયો પણ આ સેંકડો બકરાઓનું શું થશે ? કોણ એમને બચાવશે ? મારી એમને બચાવવાની શક્તિ નથી. પણ હા, જો હું આ ૨૫ સાથે જવાને બદલે કપાઈ મરવા તૈયાર થાઉં તો મારા બદલામાં એક બકરો બચી જશે. અને અસીમ કરૂણાથી ભરેલો એ અરિહંતનો આત્મા-બકરો ૨૫ના ટોળામાંથી દોટ મૂકી, સેંકડોના ટોળામાં જતો રહે. પેલા ભાઈઓ ઘણા પ્રયત્નો કરે છતાં પાછો ન ફરે. અંતે કંટાળીને એ ભાઈઓ એના બદલે બીજા બકરાને છોડાવીને લઈ જાય. તે દૃશ્ય જોઈ આ

અરિહંતનો આત્મા-બકરો હર્ષના આંસુ વહાવે. મનમાં બોલે, “દોસ્ત ! તું સુખેથી જીવે એમાં જ મને આનંદ છે.” ગણતરીના કલાકોમાં કપાઈ જવાના દુઃખની સામે પોતાના નિમિત્તે એક બકરાને બચાવી લેવાનો એ બકરાનો આનંદ કરોડો ગણો હોય. મરવાનું દુઃખ તો ભુલાઈ જ જાય.

આ અપાર જીવકર્ણાનું ફળ શું મળે ? એ જાણો છો ? સાક્ષાત્ તીર્થંકર બનવા મળે. કરોડો જીવોને મોક્ષમાં પહોંચાડવાનું સૌભાગ્ય સાંપડે. ત્રણ લોકના જીવોને નમસ્કરણીય બને. ચોસઠ ઈંદ્રોથી માંડીને કરોડો દેવો એમના પગ ચૂમતા ફરે. એ અપાર કર્ણાથી ઉત્પન્ન થયેલ પ્રચંડ પુણ્યબળના કારણે, એમના અસ્તિત્વમાત્રથી ૧૨૫ યોજનના રોગીઓ નિરોગી બને. દુઃખો ખતમ થાય. તીર્થંકરત્વ શું છે ? એ જાણનારાઓ સમજી શકે છે કે, જીવકર્ણાનું કેટલું વિરાટ ફળ છે ? શાસ્ત્રોમાં કહ્યું છે કે, “યે કેચિત્સુખિનો લોકે, તે સર્વેઽન્યસુખેચ્છયા, યે કેચિત્દુઃખિનો લોકે તે સર્વેઽન્યદુઃખેચ્છયા ।” આ જગતમાં જે જીવો સુખી થાય છે તે ‘બીજા જીવો સુખી થાઓ’ એવી ભાવનાથી, એવી ઈચ્છાથી જ સુખી થાય છે. અને જે જીવો દુઃખી થાય છે તે બધા બીજા જીવોને દુઃખી કરવાથી, ‘બીજા જીવો દુઃખી થાઓ.’ એવી ઈચ્છા કરવાથી જ દુઃખી થાય છે. સુખ-દુઃખની પ્રાપ્તિનું મૂળ કારણ ક્રમશઃ પરસુખેચ્છા (પરાર્થરસિકતા, જીવકર્ણા) અને પરદુઃખેચ્છા (કદોરતા, કૂરતા, હિંસા) છે. તીર્થંકરના આત્માઓ સર્વોત્કૃષ્ટ કક્ષાની પરસુખની ઈચ્છા રાખે છે માટે જ તેઓ સર્વોત્કૃષ્ટ કક્ષાના સુખો પામે છે. ઘાતકીઓ, હિંસકો, કસાઈઓ, શિકારીઓ, પરમાધામીઓ અત્યંત પરદુઃખની ઈચ્છા અને પ્રવૃત્તિ કરે છે માટે જ તેઓ નરકાદિના દારૂણ દુઃખોના ભાગી બને છે.

સાવ સીધી વાત છે કે જે આપશો તે પામશો. જીવોને દુઃખ આપશો તો દુઃખ પામશો, જીવોને સુખ આપશો તો સુખ પામશો. ચાણક્ય કહે છે કે, “શ્રૂયતાં ધર્મસર્વસ્વં શ્રુત્વા ચૈવાવધાર્યતામ્, આત્મનઃ પ્રતિકૂલાનિ પરેષાં ન સમાચરેત્ ।” ધર્મનું રહસ્ય એ જ છે કે, તમને જે ન ગમે એ તમારે બીજાને ન આપવું. તમને દુઃખ ગમતું નથી તો બીજાને દુઃખ ન આપો.

જોઈ લો, આ ભારતદેશની હાલત ! ભારતસરકાર, ભારતીય પ્રજા કૂર બનીને બેફામપણે પશુઓનો વધ કરી-કરાવી રહી છે. એમણે આ પશુઓને દુઃખ આપવામાં કોઈ કમીના રાખી નથી. ‘અમે ભારતદેશમાં માનવની જેમ જ પશુઓનું સંરક્ષણ કરશું.’ એવા ૫૦ વર્ષ પૂર્વે ઘડાયેલા ભારતીય બંધારણો નામમાત્રના જ રહ્યા. અને એનું ફળ આ ભારતીય પ્રજાને મળી રહ્યું છે. ભારતસરકાર પ્રજાને સુખી કરવા પુષ્કળ પ્રયત્નો કરે છે. અબજો રૂપિયા ખર્ચીને ઉદ્યોગો શરૂ કરે છે. પ્રજા પણ પેટનો ખાડો પૂરવા ચારે બાજુ દોડે છે. ગમે તે રીતે, પૈસા કમાઈને ગુજરાન ચલાવવા મથે છે. ‘રોટલા ભેગા થઈએ તો ય બસ.’ એવી માનસિક વિચારણા કરોડો ભારતીયોની થઈ છે. ઉંધું-ચતું બધું જ કરી લેવાની તૈયારી છે. પણ છતાં ય તેઓ વધુ ને વધુ દુઃખી થઈ રહ્યા છે. વધુ ને વધુ ગરીબી, બેકારી, મોંઘવારીના ભરડામાં ફસાઈ રહ્યા છે. જેટલો બચવાનો પ્રયત્ન કરે છે એટલા જ વધારે સપડાઈ રહ્યા છે. ભારત દેશ સ્વતંત્ર થયો પણ એની પ્રજા ગુલામ જ રહી છે. ફરીથી ગોરાઓની ગુલામી આવી જવાની. વધારે વાર નહીં લાગે.

શું કારણ છે આની પાછળ ? સુખી થવાના, સમૃદ્ધ થવાના બધા પ્રયત્નો પ્રજાને શા માટે વધુ દુઃખી, વધુ ગરીબ બનાવી રહ્યા છે ?

ભલે, એ લોકો પાસે આનો જવાબ ન હોય. પણ મારી પાસે, શાસ્ત્રો પાસે તો આનો જવાબ છે જ. એ જવાબ ઉપરના શ્લોકમાં જણાવી દીધો છે.

ભારતીય પ્રજામાં જે પ્રજા માંસાહારી છે તેણે કરોડો જીવોની-પશુઓની કત્તેઆમ કરાવી છે. એમના દુઃખની બિલકુલ પરવા કરી નથી. એટલે જ બીજાઓને દુઃખ આપવાથી, મરણાન્ત દુઃખ

આપવાથી એ માંસાહારી પ્રજા વધુ ને વધુ દુઃખી બની છે. પોતાના જ પાપે તેઓ દુઃખી બન્યા છે.

જે પ્રજા માંસાહારી નથી તેણે પણ પશુવધ બાદ તેના ચામડામાંથી બનતા પાકીટો, ચંપલો, પટ્ટાઓ વગેરેનો ઉપયોગ કરીને, તે પશુઓના લોહી-માંસમાંથી બનતી દવાઓનો ઉપયોગ કરીને આડકતરી રીતે એ ઘોરહિંસાને પ્રોત્સાહન જ આપી રહી છે. આ લોકોના મોજશોખને પૂરા કરવા માટે બિચારા અબોલ-નિર્દોષ પશુઓની કત્તેઆમ થાય છે. એટલે શાકાહારી, અન્નાહારી પ્રજા પણ એ જીવોને પડતા દુઃખોમાં નિમિત્ત બનીને સ્વયં દુઃખી-પરેશાન બની છે.

અલબત્ત, આપણા કરતાં તો એ વિદેશીઓ વધુ હિંસક, વધુ ક્રૂર છે. એનું ફળ એમને મળશે જ. આપણા કરતાં વધારે મુશ્કેલીમાં તેઓ મુકાશે. એમની બહારની દેખાતી સમૃદ્ધિ એ તો અંદર કેન્સરની ભયંકર પીડાથી રીબાતા શ્રીમંતના બહારના વસ્ત્રોની શોભા જેવી છે. જોનારાને ભલે એ સારી લાગે. અંદરખાને તેઓના માનસિક દુઃખોનો, સંતાપનો કોઈ પાર નથી. એમની એ દેખીતી બાહ્યસમૃદ્ધિ પણ ઝાઝી ટકવાની નથી. આપણા કરતા પહેલા તેઓ ખતમ થશે. પણ પછી ય આપણો વારો તો બાકી જ છે.

ભારત સરકાર અને ભારતીય પ્રજાને મારો સંદેશ છે કે, ભારતની સાચી સમૃદ્ધિ, ભારતીય પ્રજાનું સુખ જો તમે ઈચ્છતા હો તો બીજા આડા-અવળા પ્રયત્નો કરવાનું બંધ કરો. સૌ પ્રથમ આ અબોલ પશુઓની કત્તેઆમ બંધ કરો. જે હૂંડિયામણ મેળવવા આ કત્તેઆમ તમે શરૂ કરી છે. એના કરતાં અનેકગણું હૂંડિયામણ આ કત્તેઆમ બંધ કરવાથી મળશે એવી મારી નિઃશંક માન્યતા છે.

જો મારી શિખામણને તમે હસી કાઢશો, મશ્કરી કરશો તો યાદ રાખજો કે સાક્ષાત્ ભગવાન પણ તમને બચાવી નહીં શકે.

તપોવન (સાબરમતી પાસે)

૨૦૫૮, અષાઢ સુદ-૬ (ચાતુર્માસ પ્રવેશદિન)

તા. ૧૫-૩-૨૦૦૨

ગુરુપાદપદ્મરેણું
પં. ચન્દ્રશેખરવિજય

**પ્રાણીઓની કતલ વખતની હાયથી
દેશને સમૃદ્ધ બનાવવાના બધા પ્રયત્નો ઊંધા પડશે.**

સન્માનનીય નાયબ વડાપ્રધાન શ્રીમાન્ અડવાણીજી !

જૈન મુનિ ચન્દ્રશેખરવિજયના આશીર્વચન.....

હજારો વર્ષોથી ભારતની પ્રજા પર્યાવરણના સતત ચાલતા ચક્રને કારણે આબાદ હતી.

પર્યાવરણ એટલે પ્રાણીરક્ષા, જલરક્ષા, વનરક્ષા અને ભૂરક્ષા.

પશ્ચિમના દેશોએ ભારતીય પ્રજાની સંસ્કૃતિ ઉપર મરણતોલ આઘાત કર્યો. કોડો પશુઓની કતલ કરી. પાણીનો પુષ્કળ દુરુપયોગ કર્યો. જંગલો કાપી નાંખ્યા અને ફર્ટિલાઈઝરો વગેરેના ઉપયોગથી ધરતીને બાળી નાંખી.

આમાં પશુઓની કતલથી આપણે તેનું દૂધ તો ગુમાવ્યું, પણ પોતાના મોતના દિવસ સુધી તમામ પ્રાણીઓ જે છાણ અને મૂતર આપતા અને ધરતીમાં પુષ્કળ રસ-કસ ઉત્પન્ન કરતા રહેતા તે છાણ-મૂતર પણ ગુમાવ્યા. ઉપરથી તેમની ‘હાય’ પ્રાપ્ત કરી.

લાતુરમાં થયેલા ધરતીકંપનું કારણ શોધવા મથેલા ભૂસ્તર-વિજ્ઞાનીઓએ જે અહેવાલ બહાર પાડ્યો

છે તેમાં ચોંકાવનારી એક વાત કરી છે કે દેવનારના કતલખાને રોજ કપાતાં હજારો પશુઓની છેલ્લી મિનિટોની હાયના તરંગો સીધા લાતુર તરફ ગયા છે. તે તરંગોએ ત્યાંની ધરતીમાં ભયાનક કંપ કર્યો છે. તેથી હજારો માનવો મર્યા છે. અબજો રૂ.ની સંપત્તિ નષ્ટ થઈ છે.

જીવહિંસાથી માનવજાત ઉપર ત્રાટકતાં અનિષ્ટોનું નિવારણ કરવા માટે જ ભારતીય મહર્ષિઓએ જીવમાત્રની રક્ષાને ‘ધર્મ’નું લેબલ લગાડ્યું, જેથી ધર્મપ્રેમી લોકો વિશેષતઃ જીવરક્ષા કરે.

હવે લાખો પશુઓને દર વર્ષે કાપવાની અને તેમનું માંસ ગામડાના લોકોને સાવ સસ્તું પૂરું પાડવાની ભયાનક યોજના દિલ્હીના દરબારમાં ઘડાઈ રહી છે.

ભારતના સાડા પાંચ લાખ ગામડાઓના લોકોને માત્ર દસ કિલોમીટરની અંદર જ સસ્તામાં સસ્તું - શાકભાજી કરતાં ય સસ્તું - માંસ પ્રાપ્ત થઈ જાય. કસાઈઓને દેવનાર વગેરે મોટા કતલખાનાઓ સુધી પશુઓને લઈ જવાનો જંગી ટ્રાન્સપોર્ટ ખર્ચ બચી જાય તે માટે દૈનિક હજાર કતલખાનાઓને સાડા પાંચ લાખ ગામડાઓમાં ઊભા કરી દેવાની યોજના પ્લાનિંગ કમિશ્નરે (ઉપસમિતિ ક્રમાંક નં. XI) તૈયાર કરી છે. વળી માંસનો પૂરવઠો ક્યારે ય ખૂટી ન પડે તે માટે હોર્મોન્સનો ઉપયોગ કરીને ગાય જેવડા પ્રાણીને હાથી જેવડા બનાવવાના છે.

વળી જેની ઉપર પ્રતિબંધ હતો તે દૂધાળી ભેંસોની લાખોની સંખ્યામાં કતલ કરી નાંખવાનો કારસો રચાઈ ગયો છે.

હાય, આ ઘોર સંહાર ક્યાં જઈને અટકશે...!

ઓ જીવદયાપ્રેમીઓ !

ધરા રક્તરંજિત થઈ ગઈ છે, ગગન નિર્દોષ પ્રાણીઓની મરણાન્ત ચીચીઆરીઓથી ઊભરાઈ ગયું છે.

શું કોઈ ભડનો દીકરો નહિ જાગે ?

શું કોઈ દીકરો વાઘણનો ધાવેલો નથી ?

કોઈ બત્રીસ લક્ષણો પોતાના રક્તથી ધરતીમાતાના ખપ્પર ભરી દે તો આ વાત વધુ અઘરી નથી.

કોક જાગો !

ઓ હિન્દુ-સંસ્કૃતિની રક્ષાની મશાલ જેમના હાથમાં છે તે રાષ્ટ્રીય સ્વયંસેવકસંઘના શ્રી બાજપાઈઓ, શ્રી અડવાણીઓ, શ્રી સુદર્શનજી, શ્રી મદનલાલજી ! આપ સફાળા જાગો... દોડો... કતલના આ કાતીલ કાર્યક્રમના કાગળીઆઓને તરત ફાડી નાખો, નહિ તો તમારી પ્રજાહિતકર તમામ યોજનાઓની ગગનચુંબી ઈમારતોની ઉપર પશુઓની હાયની ગગનચુંબી જવાળાઓ ત્રાટકીને, લપેટીને રાખ કરીને જ રહેશે. ક્યાંય કોઈ સફળતા નહિ મળે.

હાય પ્રાણીઓ ઉપર કેવો ક્રૂર અત્યાચાર !

નિર્દોષ પ્રાણીઓ ઉપર માનવજાત કેટલી ભયાનક ક્રૂરતા આચરે છે ? તેના કેટલાક દૃષ્ટાન્ત આપું.

(૧) જ્યારે એક હોલમાં એક બળદને વચ્ચે ઊભો રાખીને તેની કતલ કરાય તે વખતે બીજા પંદર વીસ બળદોને તેની સામે ઊભા રખાય. તે કતલ જોવાય તો બળદો એકદમ ધ્રૂજવા લાગે. અતિશય ભયભીત થાય. એ વખતે તેમની ભયગ્રંથિનો રસ ઝરવા લાગે. તે રસ તેમના લોહીમાંસમાં ફરી વળતા તે બધા ઝેર બની જાય. તેને આરોગતાં માણસોને ઝેર ચડે, તેઓ મરી જાય.

આ બધું નહિ થવા દેવા માટે પોતાના વારા માટે ઊભા રહેલા તમામ ઢોરોની આંખોમાં કાં મરચું ભભરાવાય અથવા તેમની આંખો ફોડી નંખાય. હાય, આ કેવી અઘોર ક્રૂરતા !

(૨) જે ગાય, ભેંસ વગેરે દૂધાળા ઢોરો ગર્ભધાન કરેલા હોય તેમને કાયદેસર રીતે કાપી શકાતા નથી. કાપવા માટેનું પ્રમાણપત્ર પશુ-ડોક્ટર આપે પછી જ પશુને કાપી શકાય છે. પૈસા ખવડાવી દેતાં પશુ-ડોક્ટર તે ગર્ભવતી ગાય, ભેંસોના ગુદામાર્ગ દ્વારા લાંબો છરો ગર્ભશયમાં નાંખીને ભ્રૂણને ચીરી નાંખીને પ્રમાણપત્ર આપે છે. જેમાં લખે છે કે, “આ પશુના પેટમાં ગર્ભપાત થઈ ગયો છે.”

(૩) ૧૫ હજાર પશુઓની ગેરકાયદેસર કતલ કરવા માટે કલકત્તાથી રોજ ચાલતા મોકલાય છે. એ વખતે અતિક્રૂરતા સાથે ૬-૬ ઢોરોને એક જ દોરડે કચકચાવીને બાંધવામાં આવે છે. જે ઢોર ન ચાલી શકતાં પડી જાય છે તેના આંતરડાં ગુદા દ્વારા છરી નાંખીને કપાય છે જેથી અતિ તીવ્ર વેદનાથી તે ઢોર ઊભું થઈને દોડવા લાગે છે. જો કે અંતે તો તે મરી જાય છે.

(૪) કાપવા માટે કતલખાને લાવવામાં આવેલી ભેંસો વગેરે જો ટ્રકમાંથી નીચે ન ઉતરે તો ખૂબ જોરથી દંડા મરાય છે, જે દશ્ય જોતાં કંપારી છૂટી જાય.

(૫) જે ટ્રકમાં ૨૦ બકરી-કાયદેસર રીતે ભરી શકાય તે ટ્રકમાં દાબી દાબીને ૬૦-૭૦-૧૦૦ બકરી ભરાય. એટલી ભીંસાય કે તેમાં જ તેમાંના ઘણા બધાના પ્રાણ નીકળી જાય.

(૬) કસાઈ ગળે છરો મારે પછી ઓછામાં ઓછી પંદર મિનિટ તે પ્રાણીને જીવતું રખાય જેથી તેનું લોહી તેના માંસમાં ફરી વળે. આમ થતાં માંસના ભાવ ઊંચા મળે. આ રિવાજની પંદર મિનિટ સુધી ઢોર જે ભયાનક રીતે અતિ વેગથી ધ્રૂજે છે તે જોઈ ન શકાય તેટલું કરુણ દશ્ય હોય છે.

(૭) ઢોરોના લોહી-માંસ કરતાં હવે ચામડાંના ભાવ વધુ સારા મળતા હોવાથી આખાને આખા ચામડાં ઉતરડાય છે. તે વખતની ઢોરોની વેદના અસહ્ય બની જાય છે.

શા માટે આ બધું થતું હશે ? ખબર છે ?

વિદેશી હૂંડિયામણ કમાવવા માટે.

હાય, ભારતીય સત્તાધીશોને ઉપડેલો હૂંડિયામણનો હડકવા !

ઓ બિચારા નિર્દોષ પશુઓ !

તમારો શો વાંક-ગુનો ? કે તમારી બેરહમ કતલ !

આ ભયાનક યોજનાનો અમે સખત વિરોધ કરીએ છીએ.

૩૩ ભારતીય પ્રજાના હિતમાં મારે કાંઈક કહેવું છે

ઈ.સ. ૧૯૪૭ની સાલની પંદરમી ઓગસ્ટે વિદેશીઓ ભારતમાંથી ચાલ્યા ગયા એ વાત એ રીતે જ સાચી છે કે તેમણે લશ્કરી થાણાં ઉઠાવી લીધા. પરંતુ આર્થિક ભીંસ(ગુલામી)નો ગાળીઓ તો વધુ સખત બનાવ્યો. મનમોહનસિંહની આર્થિક-નીતિ દેશની પ્રજાના સુખ, શાન્તિ અને આબાદી ઉપરના મરણતોલ ફટકારૂં છે.

બેર...વિદેશીઓએ ભારતને ઈન્ડિયા બનાવ્યું છે. ભારત-દેશને તો તેમણે આબાદ (અલ્ટ્રામોડર્ન અમેરિકા) બનાવેલ છે, પણ તેમ કરવા સાથે ભારતીય પ્રજાને ગરીબી, બેકારી, બીમારી અને ગુલામીના ભરડામાં લઈને બરબાદ કરી છે. આ પ્રજાની જીવાદોરી સમી ધર્મસંસ્કૃતિને આ લોકોએ ખતમ કરી છે. આ રીતે આ દેશ જો આબાદ થવાનો હોય તો તે વિદેશીઓને જ અહીં કાયમી વસવાટ કરવા માટેનો ફાયદો મળવાનો છે એમ સ્પષ્ટ લાગે છે.

બેર, જે બની ગયું તે ખરું. હવે જ્યારે હિન્દુત્વ જાગૃત થયું છે, જ્યારે હિન્દુ મસાણમાંથી બેઠો થયો છે ત્યારે મોક્ષ પામવાના લક્ષવાળી ભારતીય પ્રજાનું સાચું હિત શી રીતે શક્ય બની શકે ? તે અંગે હું

અહીં દસ મુદ્દા રજૂ કરું છું.

(૧) ઈલેક્શન નહિ, પણ સીલેક્શન :

આ દેશની પ્રજાને બધી રીતે પાયમાલ કરતું જે મુખ્ય તત્ત્વ છે તે બહુમત-આધારિત ચૂંટણીપ્રથા છે. ઈ.સ. ૧૯૦૫ની સાલમાં વિદેશીઓએ આ તત્ત્વ ભારતીય પ્રજામાં ઘૂસાડી દીધું હતું.

સંતશાહીમાં ઉપરથી સરકતો વિચાર ઠેઠ નીચે સુધી જતો. તીર્થકરો, ભગવંતો કે મહાપુરુષોના ઉચ્ચ કોટિના વિચારો નીચે નીચેના વર્ગમાં ઊતરતા. આથી જ સહુ સજ્જન બનતા. લોકશાહીમાં નીચેનો વિચાર ઉપરના સ્વીકારવાની ફરજ પડે છે. એ તો સ્વાભાવિક છે કે નીચેની કક્ષાના માણસોના વિચારો નબળા, ખોટા, અર્ધદગ્ધ રહેવાના. તેવા વિચારો ઉપરના સ્તરના સદ્ગૃહસ્થો અને સંતોને સ્વીકારવાની ફરજ પડે તો પ્રજા બરબાદ થઈને જ રહે. આ લોકશાહી શાસ્ત્રમતિથી ન ચાલે, બહુમતીથી જ એને ચાલવું પડે.

વિનોબાજીએ બહુમતીને ભસ્માસુર કહ્યો છે, જે માણસને પણ ભસ્મ કરી નાંખે છે.

જે ગોરાઓએ મહારાણીનું પદ કાયમ રાખીને રાજાશાહી સ્વીકારી છે તેમણે ભારત વગેરે દેશોમાંથી રાજાશાહી ખતમ કરીને લોકશાહીનું ભેદી ચોકડું પ્રજાના ગળે ભીડાવી દીધું છે.

ખેર... હવે છેવટે કાંઈ નહિ તો લોકશાહીને સુલોકશાહી બનાવવી જોઈએ. આ માટે ચૂંટણીપ્રથા (ઈલેક્શન પદ્ધતિ) રદ કરીને સીલેક્શન પદ્ધતિ દાખલ કરવી જોઈએ. દા.ત. ગુજરાત-રાજ્યના સ્તરે વાત કરીએ. સંત અવિયલદાસજી, પ્રમુખ સ્વામીજી વગેરે મૂર્ધન્ય કક્ષાના સંતોનું એક મંડળ બને. આ સંતમંડળ ગુજરાતસ્તરના વિધાનસભાના જે તે પ્રદેશના શ્રેષ્ઠ સજ્જનોની-૧૮૦ માણસોની- પેનલ જાહેર કરે. તેઓ જાહેર નિવેદન આપે, જેમાં આ માણસોના નૈતિક સ્તરની ઉચ્ચતાને પ્રમાણિત કરે. વળી જણાવે કે જો આ સજ્જનોમાંથી કોક ભ્રષ્ટાચારાદિ સેવશે, પ્રજાના સુખદુઃખની ઉપેક્ષા કરશે, સ્વાર્થાન્ધ બનશે, નીતિ-નિયમોનો ભંગ કરશે તેને સત્તા સ્થાનેથી તત્કાળ ડીસમીસ કરવાની જવાબદારી અમારી રહેશે.

જો આ રીતે અખિલ ભારતીય સ્તરે સમસ્ત સજ્જનોની પેનલ જંગી બહુમતીએ ચુંટાય તો જ ભારતીય પ્રજાની સાચી આબાદીનો સમય શરૂ થાય.

જો કે આ રીતે લોકશાહીને જ આડકતરી રીતે પુષ્ટ કરવાના મતે અનિષ્ટ વાત હું કરું છું, પરન્તુ કાંટાથી કાંટો કાઢવાનો ન્યાય લગાવીને એક વાર અંદર ઘૂસવા તરફ મારું વલણ છે. જો એક વાર સારા માણસો રાજકારણમાં ઘૂસે તો તે પછી જે આમૂલચૂલ પરિવર્તન કરવું છે તે થઈ શકે.

સજ્જનોની નિષ્ક્રિયતાને લીધે જ દુર્જનોની સક્રિયતા ફાવી છે એ વાત સજ્જનો ન ભૂલે. જ્યારે વિદેશીઓ ભારતીય પ્રજાને બધી રીતે બરબાદ કરીને કારમી ગરીબી, બેકારી, બીમારી, મોંઘવારીમાં ફસાવીને ભયંકર ભૂખમરો ફેલાવીને ભારતને બીજું સોમાલીઆ બનાવવા તરફ ગણિતબદ્ધ રીતે ધસી રહ્યા છે, જ્યારે આખી પ્રજાને ધરતી ઉપરથી (રેડ-ઈન્ડિયન્સની જેમ) નાબૂદ કરવાની તેઓ ભેદી રમત રમી રહ્યા છે ત્યારે તમામ સજ્જનોએ આ અંગે ગંભીર બનીને સક્રિય બનવું જ પડશે.

(૨) ભારતને હિન્દુ-રાષ્ટ્ર, હિન્દુ-રાજ્ય જાહેર કરો.

ભારત એટલે આજનું ભારત નહિ. આજનું ભારત તો વિદેશીઓએ સત્તાલંપટ દેશી-અંગ્રેજો દ્વારા ઈન્ડિયામાં રૂપાન્તરિત કરી નાંખ્યું છે. આજનું ભારત તો અખંડ હિન્દુસ્તાનના ઘણા બધા થયેલા ટુકડાઓમાંનો એક-બહુ નાનો-ટુકડો છે. હું તે અખંડ હિન્દુસ્તાનની વાત કરું છું જેમાં અફઘાનિસ્તાન, ઈરાન, તુર્કસ્તાન, તિબેટ, બ્રહ્મદેશ, શ્રીલંકા, રશિયાનો કેટલોક ભાગ પણ આવી જતો હતો.

જો સજજનો સત્તા પ્રાપ્ત કરે તો તેમણે ઈન્ડિયાને ‘હિન્દુ-રાષ્ટ્ર’ એ નામથી જાહેર કરી દેવું જોઈએ. એટલું જ નહિ પરંતુ આ રાષ્ટ્રની રાજ્ય કરવાની પદ્ધતિ હિન્દુ પદ્ધતિની હોવી જોઈએ. એટલે કે આ રાષ્ટ્ર હિન્દુરાષ્ટ્ર બને અને તેઓનું રાજ્ય તે હિન્દુરાજ્ય બને. હિન્દુસ્તાનની રાજ્ય કરવાની પદ્ધતિનું મૂળ મોક્ષલક્ષી ચાર પુરુષાર્થની અહિંસક સંસ્કૃતિ હતું. (એ સંસ્કૃતિનું વિસ્તારથી વર્ણન બીજા ગ્રંથોમાંથી જાણી લેવું.)

અખંડ હિન્દુસ્તાનની પ્રજા ભૌતિક રીતે ખૂબ સમૃદ્ધ હતી તેનું કારણ પ્રાણી રક્ષા, વનરક્ષા, જલરક્ષા અને ભૂરક્ષાની સતત ચાલતી રહેતી સાઈકલ હતી.

એ પ્રજા આધ્યાત્મિક રીતે પણ સમૃદ્ધ હતી તેનું કારણ તેની જીવનશૈલી મોક્ષલક્ષી હતી અને સદાચારપક્ષી હતી. આ માટે સંતો, શિક્ષકો અને માતાઓ સતત જાગૃત રહેતા હતા.

પ્રસંગત: જણાવી દઉં કે જૈન વ્યાખ્યા પ્રમાણે હિન્દુ તેને કહેવાય છે જે લોકો પૂર્વજન્મ અને પુનર્જન્મના સિદ્ધાન્તને સ્વીકારે છે. એક ભવમાંથી બીજા ભવમાં હેંડવાનું (ચાલવાનું) છે એવું જે માને તે બધા હિન્દુ કહેવાય. (हिण्डूयते भवाद् भवं इति ये मन्यन्ते ते हिन्दवः) આ વ્યાખ્યા પ્રમાણે જૈનધર્મ, વૈદિકધર્મ, શીખધર્મ વગેરે ભારતીય ધર્મોના અનુયાયીઓ હિન્દુ કહેવાય. હા... તેમનો ધર્મ જૈન, વૈદિક વગેરે અલગ અલગ હોય, પરંતુ પ્રજા તરીકે તો તે તમામ હિન્દુ પ્રજાજનો જ કહેવાય. આ વ્યાખ્યા પ્રમાણે ઈસાઈઓ અને મુસ્લિમો વગેરેને હિન્દુ કહી શકાય નહિ, કેમકે તેઓ પુનર્જન્મની વાતને સ્વીકારતા નથી.

ક્યારેક જૈન ધર્મને પાળતા અનુયાયીઓ પોતાને જૈન કહેવડાવીને અ-હિન્દુ જણાવે છે તે ખોટું છે. તે લોકોનો ધર્મ તરીકે જૈનધર્મ છે, પરંતુ પ્રજા તરીકે તો તેઓ પણ હિન્દુ પ્રજાજનો જ છે. જૈનો હિન્દુ નથી એવું બોલવું તે પાપ છે.

(૩) મુસ્લિમ વગેરે પ્રજા દેશના મહેમાનરૂપે જ રહી શકે :

ઈસાઈઓને અને મુસ્લિમોને ભારતને હિન્દુ-રાષ્ટ્ર જાહેર કરાય તેમાં કશો વાંધો હોઈ ન શકે. આ હિન્દુઓનો દેશ છે. તે દેશને શા માટે હિન્દુ-રાષ્ટ્ર ન કહેવાય ? એટલે જેમને આ વાત પસંદ ન પડે તે બધાએ આ દેશ છોડીને પાકિસ્તાન વગેરે પોતાના ગણાતા દેશ ભેગા થઈ જવું જોઈએ. હિન્દુપ્રજાએ તેમને ખૂબ માનભર વિદાય આપી દેવી જોઈએ. પ્રજાસત્તાક ભારતનું બંધારણ ઘડવામાં અગ્રેસર રહેલા ડૉ. આંબેડકરે તે સમયે ગાંધી-નેહરુને સલાહ આપી હતી કે જ્યારે ધર્મના નાતે આપણે દેશના બે ટુકડા કરીએ છીએ ત્યારે તે તે ધર્મના અનુયાયીઓને તે તે વિભાગમાં મોકલી આપવાની ફેરબદલીનું કાર્ય શાન્તિથી કરી લેવું જોઈએ.

કમનસીબે આ વાત ભાઈચારાની વધુ પડતી માન્યતાને લીધી સ્વીકારાઈ નહિ, જેના કટુ પરિણામો આજે જોવા મળ્યા છે.

જે બન્યું તે ખરું. હવે આ વાત ગંભીરપણે ધ્યાનમાં લઈને અમલી બનાવવી જોઈએ.

આમ છતાં જે મુસ્લિમ લોકો પાકિસ્તાનમાં સ્થળાન્તર કરવા ઈચ્છતા ન હોય તેમને ભારતમાં સ્વીકારી લેવા, પરંતુ તેમને સ્પષ્ટપણે જણાવી દેવું કે, પાકિસ્તાનમાં હિન્દુ પ્રજાજનોને જે લાભો વગેરે મળશે તે જ હિન્દુસ્તાનમાં મુસ્લિમોને મળશે. તેઓ આ દેશમાં મહેમાન તરીકે સન્માનિત થશે.

બર્માની બૌદ્ધ પ્રજાએ આ રીતે જ ઈસ્લામને પોતાને ત્યાં આશ્રય આપ્યો છે. ઈઝરાઈલ પોતાના રાષ્ટ્રને બેવફા માનતા પેલેસ્ટીન વગેરે લોકો સાથે સખ્ત હાથે કામ લીધા વિના ક્યારેય રહેતું નથી.

(૪) નવું બંધારણ ઘડો :

પ્રજાસત્તાક ભારતનું જે વર્તમાન બંધારણ છે તેમાં સાચી ભારતીય પ્રજાનો કોઈ સૂર જણાતો નથી. ગોરાઓએ, પોતાના એજન્ટ બનાવેલા કેટલાક પસંદગીના દેશી ગોરાઓને બોલાવીને બંધારણ-સભા બનાવી દીધી. તે તમામ દેશી-ગોરાઓએ વિદેશીઓના કહેવા મુજબ બંધારણ ઘડી નાંખ્યું. આથી જ બંધારણસભાના પ્રમુખ ડૉ. આંબેડકરે જણાવ્યું હતું કે, હું તો આમાં માત્ર રબર-સ્ટેમ્પનું કામ કરતો હતો. બંધારણનો કાયો મુસદ્દો જોઈને ગાંધીજી બોલ્યા હતા કે, આ તો સીતા-મૈયાને વિદેશી ફોક ચડાવ્યું હોય તેવું લાગે છે. આમાં મૈયા ક્યાં દેખાય છે ?

મને સ્પષ્ટ શબ્દોમાં કહેવા દો કે આ બંધારણ દેશનું (ધરતીનું) હિત કરનારું છે, પણ દેશની પ્રજાને બરબાદ કરનારું છે. તેની જીવાદોરી સમી ધર્મસંસ્કૃતિને ભ્રષ્ટ કરનારું છે. માત્ર દેશી-વિદેશી ગોરાઓએ ભેગા મળીને ઘડી કાઢેલું આ બંધારણ સમગ્ર પ્રજા ઉપર ઠોકી મરાયું છે.

રશિયામાં દર દસ વર્ષે બંધારણસભા મળે છે અને જરૂરી ફેરફારો કરે છે.

ભારતનું બંધારણ ગોડ-મેઈડ હોત તો જરૂર ક્ષતિમુક્ત હોત. આ તો મેન-મેઈડ બંધારણ છે. એમાં વળી તે ગોરાઓ-પ્રણીત છે. આમાં ભારતીય પ્રજાના સાચા પ્રતિનિધિઓ સમા સંતો ઉપસ્થિત ન હતા. માટે આ બંધારણને રદ કરીને દેશના મહાન સંતોની પ્રધાનતાવાળી નવી બંધારણસભા બોલાવીને દેશલક્ષી નહિ પરંતુ પ્રજાલક્ષી અને સંસ્કૃતિલક્ષી નવું બંધારણ ઘડવું જોઈએ.

વર્તમાન બંધારણમાં વિદેશીઓએ ઇ.સ. ૧૯૭૪માં જે રેગ્યુલેટિંગ એક્ટ તૈયાર કર્યો હતો તે આખો ઘુસાડી દેવાયો છે. આમાં ભારતીય પ્રજાની અને ધર્મની બરબાદી કરવાનો જ ઉદ્દેશ ધરબાયેલો છે.

આ બંધારણમાં કાશ્મીર અંગેની ૩૭૦મી કલમ છે. હિન્દુ-કોડ છે. આવી ઘણી બાબતો ખૂબ ગંભીર છે, જે દેશની હિન્દુપ્રજાને સપ્ત અન્યાય કરી રહેલ છે.

શાહબાનુ કેસના ન્યાયાલયના ચુકાદાને આખો ને આખો ઉથલાવી નાંખવાની આસુરી શક્તિ જે બંધારણના ઢાંચામાં પડી છે તે બંધારણ આખું ને આખું મૂળમાંથી જ રદ કરી દેવાની ખૂબ જરૂર લાગે છે.

બંધારણ મુસ્લિમોને ચાર પત્નીઓ કરીને વિરાટ સંખ્યા-વૃદ્ધિની રજા આપે અને હિન્દુઓને એકથી વધુ પત્ની કરવા ઉપર પ્રતિબંધ મૂકીને તેમની સંખ્યા ઉત્તરોત્તર ઘટાડતું જાય, તે બંધારણ કઈ રીતે વિશ્વસનીય ગણી શકાય ?

નૂતન બંધારણમાં સમાન-કોડને દાખલ કર્યા સિવાય કોઈ રસ્તો જણાતો નથી.

(૫) સ્વાવલંબન અને સ્વદેશીનો આગ્રહ :

ભારતીય સંતોએ ખેતીને ઉત્કૃષ્ટ, વેપારને મધ્યમ અને નોકરીને કનિષ્ઠ કહેલ છે તેની પાછળ સ્વાવલંબનની દ્રષ્ટિ છે. ખેતીમાં (પ્રાચીન) સંપૂર્ણપણે સ્વાવલંબન હતું. ખેડૂતને કોઈ વાતની પરાધીનતા ન હતી. (આજે તો સાવ ઊલટું થઈ ગયું છે.) વેપારમાં અને નોકરીમાં પરાવલંબન વધતું જવાથી તેમનો નંબર નીચે ઉતર્યો.

આજે ભારતીય પ્રજા વિદેશોની ગુલામ બની છે. દેશ માથે બે લાખ કોડ રૂ. નું દેવું થયું છે. પ્રાણીઓની કતલ પુષ્કળ થવાથી અને અન્નનું ઉત્પાદન ફર્ટિલાઈઝર આદિના વપરાશને લીધે સતત ઘટતાં જતાં દૂધ અને અન્નની બાબતમાં આ દેશની પ્રજા દેવાળીઆ બનવા લાગી છે. દૂધના સ્થાને ઈંડા અને અન્નના સ્થાને માછલાં ગોઠવાઈ રહ્યા છે. આ બે મોટામાં મોટા બજારો ઉપર વિદેશીઓ પૂરો કબજો લે એટલે ભારતીય પ્રજા સંપૂર્ણપણે પરાવલંબી બની જાય. હવે તો વિદેશી કંપનીઓનો દરેક ક્ષેત્રમાં શરૂ થયેલો પ્રવેશ પરાવલંબનને એની પરાકાષ્ટાએ પહોંચાડીને રહેશે.

જેમ પરાવલંબન પ્રજાના સામૂહિક મોતનું દ્વાર છે તેમ વિદેશી ચીજ-વસ્તુઓ, બુદ્ધિ, શક્તિ વગેરેનો વપરાશ પણ એટલો જ ભયાનક છે. અહિંસક સ્વદેશીનો કાયદેસર વપરાશ પ્રજા કરે તેમ કરવું જોઈએ.

મારી દ્રષ્ટિએ પરાવલંબન એ પોતે જ મસમોટી હિંસા છે, ભલે પછી દેખીતી રીતે પરાવલંબનથી પ્રજા અહિંસક કે સુખી દેખાતી હોય.

એ જ રીતે વિદેશી-વપરાશ એ જ મોટી હિંસા છે, ભલે પછી તેમાં કશી હિંસા ન પણ થઈ હોય.

ખેતીમાં ખેડૂત સ્વાવલંબી હતો, તેથી ખેતીમાં થતી હિંસા બહુ ગંભીર ગણાઈ ન હતી. આજે ઉદ્યોગોના શેરો લેવામાં કશી હિંસા જણાતી નથી, પરંતુ તેમાં જે સંપૂર્ણ પરાવલંબન છે તે પોતે જ ઘણી મોટી હિંસા છે. આની સામે ખેતીમાં થતી હિંસા કોઈ વિસાતમાં ન ગણાય.

વિદેશીઓએ મેકોલે-શિક્ષણ, કોંગ્રેસની સ્થાપના, ચૂંટણી, રેગ્યુલેટિંગ એક્ટ, આઝાદીની ચળવળ, આઝાદી, પ્રજાસત્તાક બંધારણ દ્વારા ભારતીય પ્રજાને ઉત્તરોત્તર વધુને વધુ પરાવલંબી બનાવી છે. તે માટે તેને ગરીબી, બેકારી, બીમારી અને મોંઘવારીના ભરડામાં જકડી લીધી છે. પ્રગતિના નામનું ભયાનક સ્ટીમરોલર ફેરવીને ભારતીય પ્રજાના સુખ, શાન્તિ અને આબાદી તેણે છીનવી લીધા છે. યન્ત્રવાદ, નિકાસ, એકતા, સમાનતા, લોકશાહી, બિનસાંપ્રદાયિકતા વગેરે ભારતીય પ્રજાનો પ્રાણ હરનારા ખંજરો સાબિત થયા છે.

જો પર્યાવરણનું ચુસ્તપણે સન્માન થાય, તેથી જો જલરક્ષા બરોબર થાય અને રેંટીઆને પ્રજામાં સર્વત્ર વ્યાપક કરી દેવાય તો આ બે વસ્તુઓ દ્વારા ભારત સ્વાવલંબી બને. પછી સ્વદેશીનો આગ્રહ જોડાય તો આ દેશની પ્રજાને આબાદ થતાં માંડ પાંચ વર્ષ લાગે.

(૬) ‘કાળો બજાર’ શબ્દ ડિક્ષનેરીમાંથી રદ કરો :

બીજા વિશ્વયુદ્ધ પછી વિદેશીઓએ ભારતીય અર્થતંત્રના નાણાંના બે વિભાગ કર્યા : ધોળું નાણું અને કાળું નાણું.

જાણવા મળ્યા મુજબ આજે ભારતીય પ્રજા પાસે હજારો કોડ રૂપિઆનું કાળું કહેવાતું નાણું છે. આટલી બધી સંપત્તિનો ઉઘાડી રીતે ઉપયોગ થઈ શકતો નથી. સરકાર તેનો પ્રજાહિતના કાર્યોમાં લાભ ઉઠાવી શકતી નથી. આથી સરકારને વિશ્વમાં ચપ્પણીયું લઈને ભટકવું પડે છે. વિશ્વબેંકથી લગાવીને તમામ દેશો ભારતને મોટી સહાય આપીને વધુને વધુ દેવાદાર બનાવી ચૂક્યા છે. હવે તો નવી મળતી સહાયનો અડધા જેટલો ભાગ તો દેવા પેટેની રકમનું વ્યાજ ભરવામાં જ વપરાઈ જાય છે.

અઘતન વિશ્વના કાતીલ ખંજરોમાં ‘સહાય’ એ સૌથી વધુ તીક્ષ્ણ ખંજર છે.

જો કોઈ વટહુકમથી કાળા નાણાંનું અસ્તિત્વ જ રદ જાહેર કરી દેવાય તો જંગી રકમ બહાર આવી જાય. દેવાનો ડુંગર નાની ટેકરી બની જાય.

આ બાબતમાં અઘતન પદ્ધતિનું મેકોલે શિક્ષણ પામીને અર્થશાસ્ત્રી બનેલા લોકોનું દ્વિમાગ કામ કરી શકશે નહિ, કેમકે તેમનું મગજ નક્કી કરેલા ઢાંચા પ્રમાણે જ વિચારવાને ટેવાયેલું હોય. એટલે ભારતીય પ્રાચીન ગૌરવાન્વિત પરંપરાઓના અને ઇતિહાસના જાણકાર એવા ગામઠી અર્થશાસ્ત્રી પાસેથી જ આ વાતનું ઊંડાણ પામવું જોઈએ.

(૭) હિંસા અને જાતીયતાના પોષકોનો નાશ કરો :

આ દેશની પ્રજાને બરબાદ કરનારા બે મુખ્ય દોષો છે : હિંસા અને જાતીયતા. આ માટે બે મુખ્ય સ્થાનો છે : કતલખાનાંઓ અને સિનેમા, ટી.વી. વગેરે.

ભારતીય પ્રજાની ભૌતિક સમૃદ્ધિનું મૂળ પ્રાણીમાત્રની રક્ષામાં છે. આ વાત મહાભારતમાં

વ્યાસમુનિએ ‘છાણમાં લક્ષ્મીનો વાસ’ ના દુયકા દ્વારા જણાવી છે.

પશુરક્ષામાં પ્રજાની ભૌતિક આબાદી.

પશુનાશમાં પ્રજાની ભૌતિક બરબાદી.

અંગ્રેજોએ ઈ.સ. ૧૮૫૭ થી ઈ.સ. ૧૯૦૫ની સાલ સુધીમાં ત્રણ અબજ ગાયો કાપી નાંખવાનું જાણવા મળે છે. મુસ્લિમો તો અત્યંત હિંસક બન્યા જ હતા. હિન્દુ-રાષ્ટ્રમાં પ્રાણીમાત્રને અભયવચન આપવું જોઈએ. તે માટે કતલખાના તો પહેલા જ ધડાકે બંધ કરવા જોઈએ.

નવી પેઢીના જીવનને બધી રીતે રહેંસી નાંખવાનું કામ સિનેમા, ટી.વી. વગેરેએ કર્યું છે. આનાથી જાતીયતા ઉત્તેજિત થાય છે. પુષ્કળ પ્રમાણમાં વીર્યનાશ થવાથી રોગપ્રતિકારશક્તિ ખતમ થાય છે. અન્તે ડીપ્રેશન અને છેલ્લે દારૂ, ડ્રગ્સની ગુલામી. જેની ખાંધ ઉપર ભવ્ય ભારતના ભાવીની બાગડોર આવવાની છે તે નવી પેઢી જો આ રીતે રોગિષ્ટ અને સાવ દુર્બળ બની જાય તો દેશની પ્રજાનું ભાવી અંધકારમય બની જાય. વિદેશીઓ માત્ર લાફો મારીને આ દેશની ધરતીનો સદા માટેનો કબજો લઈ લે.

ભારતીય યુવા પેઢી તો સદા માટે યુવા હતી. એ શીલવતી હતી. ઓજસ્વી અને તેજસ્વી હતી. અહીં વિવેકાનંદો, ચન્દ્રશેખર આઝાદો થયા છે. હેમચન્દ્રાચાર્યો અને બપ્પભટ્ટસૂરિઓ થયા હતા. રામકૃષ્ણો અને રમણમહર્ષિઓ થયા છે.

આર.એસ.એસ. સંસ્થાની જવલંત સફળતાના મૂળમાં તેના પાંચ હજાર નૈષ્ઠિક બ્રહ્મચારી કાર્યકરો કારણભૂત છે.

વિદેશીઓ ભારતીય પ્રજાની કારમી ભૂખ ભાંગવા માટે અનાજ આપવા તૈયાર નથી. વાસનાની ભૂખ ઉત્તેજિત કરવા માટે જ તેઓએ આ પ્રજાને સ્ટાર ટી.વી., એમ.ટી.વી. વગેરે આપ્યા છે. તેઓ ગામડે ગામડે ટી.વી. પહોંચતા થાય તે માટે તેમને ખૂબ સુલભ બનાવાઈ રહ્યા છે.

ભારતીય પ્રજાનું શારીરિક અને માનસિક બળ તોડી નાંખવા માટે તેમણે તમાકુ, હેરોઈન, ચરસ, બ્રાઉન શૂગર વગેરેને દાણચોરી વગેરે દ્વારા પ્રજામાં પેસાડ્યા છે. તેમને ખૂબ વ્યાપક બનાવ્યા છે. આ બધી સામગ્રીઓનો સર્વથા નાશ કરી દેવો જોઈએ. ઊઠીને ઊભો થતો યુવાન કે યુવતીનો જીવનસૂર્ય આવા બધા સેવનની જાળમાં સપડાઈને મધ્યાહ્ને પહોંચતાની સાથે આથમવા લાગ્યો છે.

હા... હવે છેલ્લો મરણતોલ ફટકો આવી રહ્યો છે એઈડ્સનો. ભારતના ગરીબો ભૂખમરાથી અને શ્રીમંતો વ્યસનોથી ધરતી ઉપરથી સાફ થઈ જશે એવું મને લાગે છે. વિદેશીઓની ભેદી ચાલમાં પ્રજા આબાદ ફસાઈ ગઈ છે. અડધું ભારત સોમાલીઆ બનશે, અડધું ભારત હોંગકોંગ બનશે.

ભૂખી અને નબળી પ્રજા શી રીતે પોતાના દેશની, પોતાની મા-બેનોની, પોતાની સંસ્કૃતિની, પોતાની જાતની રક્ષા કરી શકશે ?

(૮-૯) શીલપાલન કરો; ફેશન-વ્યસન સર્વથા ત્યાગો :

જે લોકો રાષ્ટ્ર અને ધર્મસંસ્કૃતિને ચાહતા હોય તે તમામ લોકોએ વધુમાં વધુ શક્ય એટલું શીલપાલન કરવું જોઈએ. શીલવાનની તાકાત અપ્રતીમ હોય છે. તેનું પુણ્ય ઉત્તરોત્તર વધતું જઈને તેને દરેક કાર્યમાં યશ-કીર્તિ અપાવે છે.

કલિકાલસર્વજ્ઞ હેમચન્દ્રાચાર્યજી, રામકૃષ્ણ પરમહંસ, સ્વામી વિવેકાનંદ, રમણ મહર્ષિ, જયપ્રકાશ નારાયણ વગેરેને જે સફળતાઓ મળી છે તેના મૂળમાં તેમનું નૈષ્ઠિક બ્રહ્મચર્ય હતું. ચન્દ્રશેખર આઝાદ વગેરે કેટલાક કાન્તિવીરો પૂર્ણ બ્રહ્મચારી હતા. જગતના કોઈ સારા ક્ષેત્રોમાં સફળતાની પ્રાપ્તિ માટે આ ગુણ આવશ્યક છે. સંતોની તાકાતનું મૂળ બ્રહ્મચર્યમાં પડેલું છે. સોક્રેટિસે કહ્યું છે કે, ‘માણસે વર્ષમાં

એકથી વધુ વખત સ્વપત્ની પાસે નહિ જવું જોઈએ. જો તે મહિનામાં એક વાર વિષયસેવન કરે તો તેણે કફન તૈયાર રાખીને તેમ કરવું જોઈએ.’ સોક્રેટિસની આ વાત અત્યંત સમુચિત જણાય છે.

શીલપાલનની સાથે સાથે તમામ ફેશનો અને વ્યસનોનો રાષ્ટ્રવ્યાપી ધોરણે-કાયદાઓ કરીને કે સખત પ્રતિબંધ મૂકીને-પ્રજામાંથી ત્યાગ કરાવવો જોઈએ.

વિકરાળ ગરીબીમાં ઉત્તરોત્તર વધુને વધુ સપડાતી જતી ભારતની ગરીબ પ્રજાની, ફેશનોનું જીવન એ કૂરમાં કૂર મશ્કરી છે. જ્યાં સુધી ભારતનો એક પણ પ્રજાજન ભૂખ્યો સુવાનો હોય ત્યાં સુધી તમામ ફેશનો ઉપર સખત પ્રતિબંધ લાદવો જોઈએ. શ્રીમંત લોકો સ્વૈચ્છિક રીતે આ વાતનો સ્વીકાર કરે તે શક્ય નથી. બને તો તમામ તેવા પ્રકારની વસ્તુઓની આયાત બંધ કરવી જોઈએ. જ્યારે આ દેશ અત્યંત ગરીબ છે, હવે ભિખારી થવા લાગ્યો છે, ભીષણ ભૂખમરા તરફ ધસી રહ્યો છે ત્યારે આ દેશની પ્રજાએ સખત પરિશ્રમનું જીવન જીવવું જોઈએ. આજે તો સ્ટાર ટી.વી. વગેરેના મનોરંજક કાર્યક્રમો અને ક્રિકેટ મેચ વગેરે વિદેશી રમતોની પાછળ કોડો માનવકલાકો બરબાદ થઈ રહ્યા છે. આ બધું સત્વરે અટકાવવું જોઈએ.

ફેશનની જેમ વ્યસનો પણ ખૂબ ખતરનાક છે. તમાકુથી માંડીને ડ્રગ્સ સુધીના તમામ વ્યસનો ઉપર સરકારી રાહે, અત્યંત કડક પ્રતિબંધ મૂકવો જોઈએ. ભારતની પ્રજા વ્યસનોના ઘેરામાં બરોબર ફસાઈ પડી છે. નવી પેઢીની યુવા-શક્તિ વ્યસનોના સેવન દ્વારા ક્ષીણ થઈ રહી છે. વ્યસનીઓનું આયુષ્ય ચાલીશ વર્ષથી વધુ સંભવતું નથી. આવા યુવાનો પોતાના માબાપની તો - તેમના ઘડપણમાં-શું સેવા કરશે ? અરે ! ઉપરથી પત્નીને વિધવા બનાવીને, બાળકોને નબાપા બનાવીને વૃદ્ધ માબાપોનો બોજ વધારી મૂકશે.

દરેક યુવાને આ બાબતમાં ગાંધીજીની સાદગીને, નિઃસ્પૃહતાને અને નિર્વ્યસનિતાને પોતાનો આદર્શ બનાવવો જોઈએ.

(૧૦) નિત્ય પ્રભુ-ભજન :

કુદરતના જે સંકટો આવે છે, ઘરમાં જે સંઘર્ષો ચાલે છે, સ્વાત્મામાં જે દોષોનું જાગરણ થાય છે તે બધાના મૂળમાં પુણ્યાઈની ખામી મુખ્ય છે. જો પુણ્ય-શક્તિને વધારવામાં આવે તો આ બધી આપત્તિઓ દૂર રહે.

પુણ્ય-શક્તિને પેદા કરવા માટે ઈશસ્મરણ, કીર્તન, ભજન, જપ અને ધ્યાન કરતાં ઉત્તમ કોઈ રસ્તો નથી. ઈશ્વર સાથે રોજ રાતે કે વહેલી સવારે એક કલાક સહકુટુંબ સાન્નિધ્ય કરવાથી પુષ્કળ પુણ્યકર્મનો પ્રત્યેક વ્યક્તિને બંધ થાય છે. આ સાન્નિધ્ય જપ, સ્મરણ, કીર્તન, ભજન વગેરે દ્વારા પ્રાપ્ત કરવું જોઈએ.

ચૈતન્ય મહાપ્રભુએ આ પ્રયોગ સામૂહિક રીતે લગાતાર એક કલાક કર્યો હતો તો તે વખતનો બંગાળનો કૂર અને આતતાયી બાદશાહ સાવ નરમ બની ગયો હતો.

દ્વારકાના સંભવિત દહનને બાર વર્ષ સુધી પ્રજાએ આ બળથી જ રોકી રાખ્યું હતું.

ભરજીવાન વયે કસ્તૂરબા આફ્રિકામાં આ ટુચકાથી જ મોતના મુખમાંથી પાછા ફરી શક્યા હતા.

ભારતીય પ્રજાના રોમરોમમાં રામ (ઈશ્વર) વસેલા છે. તેનું સાન્નિધ્ય જો ભાવવિભોર બનીને મેળવાય તો સમગ્ર ભારતના પર્યાવરણથી માંડીને વ્યક્તિગત બાબતોમાં ચમત્કારિક પરિવર્તન જોતજોતામાં જોવા મળે.

બાકી આ સિવાય માત્ર સ્વીય પુરુષાર્થે કશું વળે તેમ નથી એ વાતની સહુ નોંધ લે.

આ દસ મુદ્દાઓને સહુ વિચારે એવી અપેક્ષાથી વિરમું છું.

(૧૫મી ઓગસ્ટ ૨૦૦૨ના રોજ કરેલ પ્રવચન)

આજે ૧૫મી ઓગસ્ટનો ભારત દેશ માટેનો ઐતિહાસિક દિવસ ! આખા ય ભારતમાં આજે ઠેર-ઠેર ધ્વજવંદન થશે. આજથી બરાબર ૫૬ વર્ષ પહેલા મળેલી આઝાદી(!)ને યાદ કરીને બધા ખુશાલી અનુભવશે. એ આઝાદી (!) મેળવવા માટે અપાયેલા ભગતસિંહ, ચંદ્રશેખર આઝાદ, વીર સાવરકર વિગેરેના બલિદાનોને તો કદાચ યાદ કરે કે ન પણ કરે, પણ સમગ્ર વિશ્વમાં ભારતના રાષ્ટ્રપિતા તરીકે પ્રસિદ્ધિ પામેલા મહાત્મા ગાંધીને તો અચૂક યાદ કરશે. જવાહરલાલ નેહરુના ગુણગાન ગવાશે અને એ રીતે એ ભ્રષ્ટાચારી રાજકારણીઓ સહિત એક અબજ ભારતીય પ્રજાજનો આઝાદીની ઉજવણી કરશે.

પણ વાસ્તવિકતાને પરખવાની શક્તિ વિનાના ભોળા કરોડો પ્રજાજનો હજી સુધી એ સમજી જ નથી શક્યા કે, આઝાદી શું ખરેખર મળી છે ખરી ? અને મળી છે તો એ કોનાથી આઝાદી મળી છે ? કોના બંધનોમાંથી આપણે મુક્ત થયા છીએ ? બિચારાઓ જવાબ દેશે કે, “૫૬ વર્ષ પહેલાં આપણો દેશ વિદેશીઓના કાતિલ બંધનમાંથી આઝાદ થયો છે.”

એમના આ ભોળપણ કે નાદાનિયતને લીધે જ આજે ૫૬ વર્ષ બાદ ભારત પ્રત્યેક વર્ષે વધુ ને વધુ આફતો-આપત્તિઓમાં ફસાઈ રહેલો જોવા મળે છે.

આઝાદી મળી એ પહેલાં જ્યારે બાપુ ગામડાઓમાં જતાં ત્યારે હજારો લોકો એમને ઘેરી વળતા, દર્દ ભરેલા વચનો ઉચ્ચારતા, “બાપુ ! તમે આઝાદી અપાવો. તમારા વિના અમારો કોઈ આધાર નથી. તમારા વિના અમારી આ ગુલામી કોણ દૂર કરશે ? બાપુ ! કંઈપણ કરો પણ આઝાદી અપાવો.”

બાપુ બિચારા શું બોલે ? એક બાજુ સરદાર વલ્લભભાઈ બાપુ માટે “સાંઠે બુદ્ધિ નાઠે” જેવા હલકા શબ્દો ઉચ્ચારે. જવાહરલાલ નેહરુ બાપુના અતિપ્રિય, સમગ્ર ભારતીય પ્રજાને રોજી-રોટી પૂરી પાડવા સમર્થ રેંટીયાનો વિરોધ કરે. બાપુ હતાશ થઈ ગયા હતા. તેઓ પોતાના રાજકીય માણસોમાં ભારતના હિતની ભાવનાને બદલે સત્તા-લંપટતાનો નગ્નનાય સ્પષ્ટ જોઈ રહ્યા હતા. ગરીબો પ્રત્યેની સહાનુભૂતિને બદલે ભ્રષ્ટાચાર કરીને પોતાનું ઘર ભરવાની સ્વાર્થાધિતાને નિહાળી રહ્યા હતા. બાપુનો અંતરાત્મા પોકારતો હતો, “હવે આઝાદી લાવીને પણ શું કરવું ? આ પ્રજા બિચારી એક અંગ્રેજોની ગુલામીમાંથી તો કદાચ છુટશે, પણ બીજી બાજુ આ સેંકડો ભ્રષ્ટાચારી, સત્તાલંપટ ભૂખ્યા વરુ જેવા દેશી ગોરાઓની ભયંકર ગુલામીમાં સપડાશે. એમાં હવે આઝાદી મળે કે ન મળે ? તેનો શું અર્થ ?”

ખરેખર, બાપુની વાત એકદમ સાચી હતી. ગામની નજીકના જંગલમાં રહેલા વાઘ-વાઘણ માનવભક્ષી બનીને ગામ ઉપર ત્રાટકતા હોય અને તેથી ગામવાળાઓ વ્યૂહરચના કરીને એ વાઘ-વાઘણને ખતમ કરવાનો સફળ પ્લાન પાર પાડતા હોય, પણ તો ય એ પૂર્વે જ જો એ વાઘ-વાઘણે પોતાના જેવા કે તેથી ય ભયંકર ૫-૧૦ બચ્ચાઓ પેદા કરી દીધા હોય અને તે બચ્ચાઓ ભયંકર સ્વરૂપ ધારણ કરી ચુક્યા હોય તો એ વાઘ-વાઘણને મારી નાંખવા છતાં ય બિચારા ગ્રામવાસીઓ સુખી તો થઈ શકવાના જ નથી.

એમ, આ અંગ્રેજો નામના વાઘે દેશમાંથી વિદાય થતા પહેલાં જ મેકોલે શિક્ષણ, પશ્ચિમની જીવનશૈલી વગેરે દ્વારા હજારો-લાખોની સંખ્યામાં દેશી અંગ્રેજો-દેશદ્રોહી ગદારોને જન્મ આપતા ગયા. બિચારી ભારતની ભોળી પ્રજા અંગ્રેજોને ભગાડીને ખુશ થઈ. પણ એમના કરતા વધારે ખતરનાક દેશી અંગ્રેજોને ઓળખી ન શકી.

ગાંધીજીને જ્યારે પ્રશ્ન કરવામાં આવ્યો કે, “બાપુ ! સ્વરાજ મળ્યા બાદ આપને મોટામાં મોટી ચિંતા

કઈ છે ?” ત્યારે પળનો ય વિલંબ કર્યા વિના તેઓએ ટુંકાણમાં પ્રત્યુત્તર આપ્યો : “બુદ્ધિજીવીઓની હૃદયશૂન્યતા”.

ભારતદેશનું સંચાલન જેઓના હાથમાં જઈ પડેલું તેઓ બુદ્ધિજીવી જ હતા. તેમના હૃદયમાં ગરીબો પ્રત્યેની કરૂણા બિલકુલ ન હતી. આપણો દેશ તો કરોડો ગરીબોથી જ ભરેલો હતો. એટલે જ ગાંધીજી વિચારી રહ્યા કે, “આ કરૂણાહીન, જડ રાજકારણીઓ કરોડો પ્રજાજનો તરફ નજર સુદ્ધાં નહીં કરે. એમના હિત માટેના પ્રયત્નો પણ નહીં કરે તો એ કરોડો પ્રજાજનોનું શું થશે ? બિચારાઓ વગર મોતે મરી જશે તો પછી ભારતનું - સાચા ભારતનું - અસ્તિત્વ જ ક્યાં ટકશે ? સાચું ભારત એ ગરીબોમાં - ગ્રામજનોમાં જ હતું. તેઓ તો મરી જશે. આ જીવનારા શિક્ષિતો-શહેરીઓ તો વિદેશી જ છે, વિદેશીઓથી ભૂંડા છે. તેઓમાં ભારતની કલ્પના પણ શી રીતે કરી શકાય ?” આવું જ કોઈ ગણિત માંડીને તેમણે આ જવાબ આપ્યો હશે એ સ્વાભાવિક છે.

હા, ૫૬ વર્ષ પહેલાં આપણને આઝાદી મળી છે. ચોક્કસ મળી છે. પણ એ અંગ્રેજોની ગુલામીમાંથી આઝાદી મળી નથી. ઊલટું, દેખીતી આઝાદી નીચે વર્ષોવર્ષ આપણે એમના વધુ ને વધુ ગુલામ બની રહ્યા છીએ. એ અંગ્રેજો પાસેથી આપણે આઝાદી મેળવી જ નથી. પણ એ અંગ્રેજોએ આપણને વધુ ને વધુ ગુલામ બનાવવા સામે ચાલીને આપણને આઝાદી નામનું ખંજર મારી દીધું છે. તે વખતે ચર્ચિલ અને જ્યોર્જ પાંચમા, આ બે ય માંધાતાઓ ભારતને આઝાદી આપવા બિલકુલ તૈયાર ન હતા. પણ ચાલાક લોર્ડ માઉન્ટ બેટને બે ય ના કાનમાં એક એવો મંત્ર ફુંક્યો કે, બે ય જણ હર્ષોલ્લાસથી ઝુમી ઉઠ્યા. અને વહેલીતકે આઝાદી આપવા તૈયાર થઈ ગયા.

માઉન્ટબેટને તેઓને કહ્યું કે, “આપણે ભારત-પાકને આઝાદી આપી દઈને રાઉન્ડટેબલ કોન્ફરન્સના સભ્ય બનાવી દઈશું. એમાં બધા રાષ્ટ્રો જોડાયેલા હોય અને એ રીતે કોઈ પણ નિર્ણયો લેવામાં તે બે ય રાષ્ટ્રો આપણને સહાયક બનશે. આપણા ગુલામ બનીને રહેશે.” એટલે અંગ્રેજોની ગુલામીમાંથી તો આઝાદી મળી જ નથી. એ લુચ્ચાઓએ તો આપણા પગમાં નાંખેલી સાંકળ ત્યાંથી કાઢીને ગળાના ફાંસલા રૂપે આપણા જ ગળામાં નાંખી દીધી છે. આ બધું સમજવા માટે રાજકારણનો ઊંડો અભ્યાસ, તે આઝાદી વખતની પરિસ્થિતિનું વર્ણન કરતાં પુસ્તકોનું વાંચન વગેરેની જરૂર છે. એ વિના જલ્દી આ નગ્નસત્ય નહીં સમજાય.

૧૯૪૭-૧૫ મી ઓગષ્ટે ભારત દેશને નીચેની બાબતોની આઝાદી મળી છે :

(૧) ૧૯૪૭ પૂર્વે કોઈ ઘરડાંઘરો આ દેશમાં ન હતા. દીકરાઓ રામ-લક્ષ્મણ બનીને તેમની સેવા કરતા હતા. સંયુક્ત કુટુંબની ગરિમામાં સમગ્ર પ્રજાજનો સુખી હતા. ૧૯૪૭ની ૧૫મી ઓગષ્ટ બાદ આ દેશને ઘરડાંઘરો બનાવવાની, માત-પિતાને ત્રાસ આપવાની, તેઓને મારી નાંખવાની, નોકર કરતાં ય બદતર રીતે તેમને રાખવાની આઝાદી મળી છે.

(૨) ઈ.સ. ૧૯૪૭ પૂર્વે ભારતીય નારીઓ શીલવંતી, પરપુરુષોને મોઢું પણ ન દેખાડનારી, વિશાળ કુટુંબની સારી રીતે માવજત કરનારી, ઘરમાં મહારાણી તરીકે જીવનારી, પતિ-પુત્રોને સન્માર્ગે દોરનારી ગૌરવવંતી હતી. ૧૯૪૭થી આજ સુધીમાં એ સ્ત્રીઓને ગમે તેની સાથે, ગમે તે ઉંમરે, ગમે તે કરવાની, લગ્ન પૂર્વે જ સગર્ભા બનવાની, પોતાના સગા દીકરાઓને પેટમાં જ કપાવી નાંખીને ‘માવતર કમાવતાર ન થાય’ એવી કહેવતોને ખોટી પાડવાની, નિર્લજ્જ બનીને અનેક યુવાનોને વિકારો જગાડનારા બિભત્સ કપડાં પહેરવાની, ચેન-ચાળાઓ કરવાની, સામાજિક બંધનોને તોડી નાંખીને સ્વચ્છંદ જીવન જીવવાની, વિલાસી જીવન જીવવાની, તે માટે પુરુષોની ઓફિસોમાં બેસીને નોકરીઓ કરવાની, એમાં પુષ્કળ પાપો સેવવાની આઝાદી મળી છે.

આ માત્ર અફવાઓ નથી, બકવાસ નથી, સત્ય હકીકત છે. નવરાત્રિ પછી બે-ત્રણ મહિના બાદના સમયગાળામાં ગર્ભપાત કરનારા ડોક્ટરોને થતી પુષ્કળ કમાણી જ આ બધું સૂચવવા માટે પૂરતી છે. નવરાત્રિના ગરબાઓમાં ગમે તેની સાથે સંબંધો બાંધીને સગર્ભા થઈને બે ત્રણ મહિને ખ્યાલ આવતા કુમારિકા માતાઓ આ ભ્રૂણહત્યાનું પાપ કરવા એ ડોક્ટરોના બારણે જાય છે. માત્ર ભારતમાં જ વર્ષે કરોડો ભ્રૂણોની હત્યા કરવામાં આવે છે.

(૩) ઈ.સ. ૧૯૪૭ પૂર્વે ભારતદેશમાં પશુઓની ભયંકર કત્લેઆમ બિલકુલ ન હતી. ખેડૂતો પશુઓને પોતાના પુત્રની માફક સાચવતા. ઘરડા થઈ ગયેલા, દૂધ ન આપતા એવા ય પશુઓને ખેડૂતો છેલ્લી ક્ષણ સુધી સાચવતા. અરે, કોઈ ગામડામાં કતલખાનું શરૂ થવાનું હોય તો ગામનું મહાજન રાજા કે ઠાકોર પાસે જઈને વિનંતી કરીને એ કતલખાનાને બંધ રખાવી શકતા. “પશુઓ જ અમારું ધન છે, અમારું સર્વસ્વ છે.” એ તદ્દન સત્ય હકીકત સમગ્ર ભારતીય પ્રજામાં વ્યાપેલી હતી. પણ ૧૯૪૭ બાદ આજ સુધી અનેક કતલખાનાઓ ભારતમાં ખુલી ગયા છે અને હવે તો કરોડો પશુઓને અદ્યતન પદ હજાર કતલખાનાઓ દ્વારા મારી નાંખવાની, ઘરડા પશુઓ તો જવા દો, પણ દૂધાળા, સશક્ત, અતિશય ઉપયોગી પશુઓને પણ કાપી નાંખવાની, અબજોની સંખ્યામાં મરઘા-ઉછેર કરીને તેનું માંસ આખી ભારતીય પ્રજાને પહોંચાડીને બધાયને માંસાહારી બનાવવાની, સાપ-માછલાં-સસલાં-ભૂંડ-કૂતરા વિગેરે કરોડો પ્રાણીઓને નિર્દયતાથી મારી નાંખીને તેમના અવયવોમાંથી દવાઓ, પાકિટો, ખાદ્યપદાર્થો બનાવવાની આઝાદી આ દેશને મળી છે.

(૪) પહેલાં તો રાજાશાહીના રાજાઓ પ્રજા માટે પોતાનું સર્વસ્વ કુરબાન કરતા. પ્રત્યેક પ્રજાજન નીતિપૂર્વક ધંધાદિ કરવામાં કટિબદ્ધ હતો. પ્રજા સંતોષી હતી. બ્રહ્મચારનું નામ સંભળાતું ન હતું. ૧૯૪૭ પછી આજ સુધીમાં સંડાસો સાફ કરનારા ભંગીથી માંડીને ભારતના સર્વોચ્ચપદે બેઠેલા બાજપેઈ સુધીના તમામે તમામને તેમની શક્તિ પ્રમાણે બ્રહ્મચાર કરવાની, પ્રજાને લૂંટવાની, ગરીબોના લોહી પીવાની, કરોડોને જીવતા જ સ્મશાનભેગા કરી દેવાની, કરોડો યુવાનોને બેકાર, રખડતા-રઝળતાં બનાવી દેવાની આઝાદી મળી છે.

શું લખું ? આ રાષ્ટ્રદ્રોહી, ગદ્ગર, દેશી-ગોરા રાજકારણીઓને આપણા દેશના લીમડાંઓ પણ વિદેશીઓને વેચી દેવાની આઝાદી મળી છે. આપણા દેશની સુંદર ગાયો વિદેશીઓને વેચી દેવાની આઝાદી મળી છે. કાશ્મીરમાં હજારો-લાખો હિંદુ પ્રજાજનોને આતંકવાદમાં મરતા જોવા છતાં તેમની ઘોર ઉપેક્ષા કરવાની, અમેરિકાના કઘ્વા પ્રમાણે નાયવાની આઝાદી મળી છે. લાખો હેક્ટર પુષ્કળ અનાજ ઉત્પન્ન કરતી, પરદેશીઓને વેચાઈ જઈને ફળદ્રુપ ધરતીમાં રાસાયણિક ખાતરો નાંખી નાંખીને એ ધરતીને-ભારતમાતાને-સળગાવી દેવાની આઝાદી મળી છે. કુવાઓ-તળાવો ખતમ કરીને, જમીનના પાણી બંધો દ્વારા ખેંચી લઈને, શહેરોમાં પાણી પુષ્કળ પ્રમાણમાં પહોંચાડી લાખો ગામડાઓના ગ્રામવાસીઓને ત્રણ-ત્રણ ચાર-ચાર કિ.મી. દૂર રોજ પાણી લેવા જવાની ફરજ પાડવાની આઝાદી મળી છે. આખાને આખા દેશ (પોતાની સગી માતા)ને વિદેશીઓને વેચી નાંખવાની આઝાદી આ કપૂતોને મળી છે.

પેલા મહાભારતના દુર્યોધને તો શત્રુભાઈઓની પત્નીના વસ્ત્રો ખેંચાવ્યા. પેલા રાવણે તો પરસ્ત્રીનું અપહરણ કર્યું પણ આ અધમ રાજકારણીઓ પોતાની સગી માતાને-ભારતમાતાને-આખીને આખી વેચી રહ્યા છે, એ માતાના શરીર ઉપર વીંટળાયેલા સંસ્કૃતિ નામના વસ્ત્રોને ખેંચી રહ્યા છે. ટી.વી.-વીડીયો-ચેનલો-બિભત્સતાની સંપૂર્ણ છૂટછાટો આપવા દ્વારા આ સંસ્કૃતિ નામના વસ્ત્રને ખેંચી લઈને, ભારતમાતાને નિર્વસ્ત્ર કરનારા આ રાજકારણીઓ દુર્યોધન અને રાવણ કરતાં ય ભૂંડા છે. રામનવમીએ

રાવણને બાળનારાઓએ અને દુર્યોધનને ધિક્કારનારાઓએ આજે આ મહારાવણો-મહાદુર્યોધનો જેવા દેશદ્રોહીને પ્રથમ સળગાવવાનો વખત આવી ગયો છે. એ રાવણ કે દુર્યોધન તો એક જ સ્ત્રીનું અહિત કરનારા હતા. આ હલકટ દેશદ્રોહીઓ સ્વાર્થાધ બનીને સમગ્ર ભારતની સર્વપ્રજાને જોખમમાં મુકવાનું અતિ ભયંકર પાપ કરી રહ્યા છે.

ના, આજે એ શાંતિની વાતો કરનારા મહત્ત્વા ગાંધીની જરૂર નથી. આજે એ ભોગવિલાસી જવાહરની તો બિલકુલ જરૂર નથી. આજે એ વલ્લભભાઈ પટેલની ય જરૂર નથી. આજે ભગવાન રામની ય જરૂર નથી. આજે તો સુભાષચંદ્ર બોઝ, ભગતસિંહ, સુખદેવ, લાલા લજપતરાય વિગેરે શહાદતો વહોરનારા, બગાવત કરનારા, ખુમારીથી ભરેલા યુવાનોની જ જરૂર છે. રાવણની સામે બાથ ભીડનારા જટાયુ કે હનુમાનની જ આજે આવશ્યકતા છે.

હું આ તપોવનમાંથી આવા ભડવીરોને પેદા કરવા માંગું છું. નમાલાઓને પેદા કરનાર માતા તો વાંઝણી જ રહે એ સારું. સત્ત્વહીન પુરુષોનું મારે બિલકુલ કામ નથી. રાષ્ટ્ર માટે સર્વસ્વ આપનારા નરબંકાઓ મારે જોઈએ છે.

પેલા ભગતસિંહે ભારતીય પ્રજાને જગાડવા માટે બોમ્બ ફોડીને પોતાનું મોત વહોરી લીધું. આજે હું પણ આ ભારતની રક્ષા માટે ચાંદની ચોકમાં સળગી મરીને મારું બલિદાન આપીને આખી ય ભારતીય પ્રજાને જગાડવા પ્રયત્ન કરીશ. કોઈકે તો બલિદાન આપવું જ રહ્યું.

મેં યુવાનોને **I.A.S.** બનવાની ઘણી પ્રેરણાઓ કરી છે. હવે એમ લાગે છે કે, એ **I.A.S.** બનીને છેવટે તો એ લુચ્ચી સરકારના તાબા નીચે જ જવાનું ને ? એ વિદેશીઓના ગુલામ બનીને રહેવાનું ને ? એનાં કરતાં આવા કોઈ બલિદાન આપીને, આખી ય પ્રજાને જાગૃત કરી દઈને એના દ્વારા ભારતની સાચી રક્ષા કરવી, સાચા ભારતની પુનઃપ્રતિષ્ઠા કરવી એ જ અત્યંત યોગ્ય છે. આ રાષ્ટ્રધ્વજને જોઈને મારું હૈયું કકળે છે. એમાં વચ્ચોવચ્ચ ભારતીય પ્રજાની જીવાદોરી સમાન રેંટિયો હતો, જે ગરીબો પ્રત્યેની સહાનુભૂતિનું ચિહ્ન હતું. પેલા જવાહરે એ કઢાવીને સમૃદ્ધિનું સૂચક અશોક સમ્રાટનું અશોકચક્ર લગાડી દીધું. અરે, આ સૈનિકોની-બાળકોની પરેડ પણ મને આઘાત પહોંચાડે છે. આ પરેડમાં વડીલોને નમવાનું તો આવતું નથી. ટટ્ટાર ચાલવાનું જ શીખવવામાં આવે છે. આ ભારતીય પ્રજામાં તો અતિથિસત્કાર, વિનય વગેરે ગુણો ઊંડા-ઊંડા ઉતરેલા હોવા જોઈએ. એને બદલે આ વિદેશીઓની કરામતોને શી રીતે ચલાવાય ? મારું ચાલે તો આ પરેડ બંધ કરાવી ભારતીય સંસ્કૃતિના દર્શન કરાવનાર પ્રોગ્રામો ઊભા કરાવું. આ જન-ગણ-મન એ પણ પેલા વિદેશીઓનું જ ગીત છે ને ? ‘ભારત ભાગ્યવિધાતા’ કોણ ? પેલો જ્યોર્જ પાંચમો. એનું ગીત આપણે ગાવાનું ? આ કેટલી બધી માનસિક ગુલામીને આપણે પરવશ બન્યા ?

તમે મને ન પૂછશો કે, “એક જૈન સાધુ થઈને તમે રાષ્ટ્રની વાતમાં કેમ પડો છો ?” કેમકે તમારી ટૂંકી બુદ્ધિરૂપી ફુટપટ્ટીથી આ વિશાળ સાગર જેવા જિનશાસનને માપવાની તમારી હેસિયત જ નથી. દેશ-કાળને અનુસરીને જિનશાસનરક્ષા માટે એક જૈન સાધુ શું કરી શકે ? એ જાણવા માટે વિષ્ણુકુમાર, કાલકસૂરિ, પુલાકલબ્ધિધર સાધુ, કલિકાલસર્વજ્ઞ હેમચન્દ્રસૂરિ, ઓઘા સહિત સાધુવેષ સળગાવી નાંખનાર મહામુનિ, સિદ્ધસેન દિવાકરસૂરિ વગેરે મહાપુરુષોને ઓળખી લો.

જો આ રાષ્ટ્રની રક્ષા નહીં થાય તો ધર્મની રક્ષા પણ નહીં જ થાય. સરકાર એક જ કાયદો બનાવીને આપણી અબજો રૂ.ની દેવદ્રવ્યાદિની સંપત્તિને લુંટી લેશે ત્યારે ધર્મરક્ષા શી રીતે કરશો ? મુસલમાનો આપણા મંદિરો ઉપર ત્રાટકશે, ભંડારો સળગાવી નાંખશે, પ્રતિમાઓ ભાંગી નાખશે, સાધુ-સાધ્વીઓની પણ કતલ કરી નાંખશે ત્યારે ધર્મરક્ષા શી રીતે કરશો ? પેલા વિદેશી ગોરાઓ દીક્ષાઓ આપવા ઉપર

પ્રતિબંધ મુકાવશે, એ ગોરાઓ સાધુ બનીને, આચાર્ય બનીને, જૈનસંઘના અધિપતિ બનીને બધું જ રફેદફે કરી નાખશે ત્યારે ધર્મરક્ષા શી રીતે કરશો ?

આ બધી નક્કર હકીકતો છે. જો જૈનો રાષ્ટ્રરક્ષા ઉપર ભાર નહીં આપે તો નક્કી તેઓનો ધર્મ જોખમમાં મુકાશે. આ હકીકત જૈન સંઘ સ્વીકારે કે ન સ્વીકારે, પણ ૧૦૦% સત્ય હકીકત છે. તમારા ન માનવાથી એ વાસ્તવિકતા ખોટી પાડી શકાતી નથી. એટલે જ મારા શબ્દો તરફ જોવાને બદલે એની પાછળ પડેલા તદ્દન વિશુદ્ધ આશય તરફ નજર કરજો. એક માત્ર ધર્મરક્ષા કરવા માટે જ અનિવાર્યરૂપે રાષ્ટ્રરક્ષા ઉપર અતિશય ભાર આપી રહ્યો છું. આ મારું તપોવન પણ રાષ્ટ્રરક્ષકોને પેદા કરવા માટે જ છે. એ લોકોને કમ્પ્યુટર શીખવાડીને રોજીરોટી મેળવતા કરી દેવા માટે મારો આ ભગીરથ પુરુષાર્થ બિલકુલ નથી. બાકી જો આ બાળકોમાંથી આવા તેજસ્વી રાષ્ટ્રરક્ષકો, ધર્મરક્ષકો ન જ મળવાના હોય તો હું આજે જ જાહેર કરી દઉં કે, અહીં ભારતીય સંસ્કૃતિ મરી ચૂકી છે. એનો અગ્નિસંસ્કાર કરવાનો જ બાકી છે. જો આ તપોવનનો-મારો લોહી-પાણી એક કરવાનો-પુરુષાર્થ પણ નિષ્ફળ જ જવાનો હોય તો હું કહેવાતા સંસ્કૃતિરક્ષકોને કહી દેવા માંગું છું કે, તમે સંસ્કૃતિમાતાને જીવાડવાના ફોગટ પ્રયત્ન ન કરશો. એ સંસ્કૃતિમાતા મરી ચૂકી છે. મરેલાઓ જીવતા થતાં નથી. આજના કોલેજના યુવાન-યુવતીઓની અતિશય ખરાબ દશા જોયા પછી, રાષ્ટ્રમાં વ્યાપેલી ગરીબી-બેકારી-મોંઘવારી-બિમારી જોયા પછી, રાજકારણમાં વ્યાપેલો ભ્રષ્ટાચાર-રાષ્ટ્રદ્રોહનો સડો જોયા પછી, સર્વત્ર ફેલાયેલી અંધાધૂંધ અવસ્થા જોયા પછી આ ભારતમાતાને, આ સંસ્કૃતિમાતાને જીવતી હોવી કહેવાનો કોઈ અર્થ જ સરતો નથી.

પણ ના, મને ચોક્કસ વિશ્વાસ છે કે, મારો પુરુષાર્થ નિષ્ફળ નહીં જાય. મને આ તપોવનમાંથી મારા સ્વપ્નોને સાકાર કરનારા ભારતના ભાવિ ઘડવૈયાઓ મળશે જ. બસ, એ જ એકમાત્ર છેલ્લી આશામાં મારા શ્વાસોચ્છવાસ ચાલે છે. જે દિવસે એ આશા પૂરી થશે એ દિવસે મારો આનંદ આસમાનને આંબશે. પછી હું સમાધિથી મરી શકીશ.

જિનશાસનની રક્ષા કરવામાં સફળ થયાનો આનંદ જ મારી સમાધિ બની રહેશે.

૩૫

આજનું શિક્ષણ

હાજના મેકોલે શિક્ષણે, વિદેશી ઢાંચામાં ગોઠવાયેલા અતિભયંકર આધુનિક શિક્ષણે તો રાષ્ટ્રના ગદ્દારોને ઊભા કરવાનું જ કામ કરેલ છે. અને એ સતત ચાલી જ રહ્યું છે.

સૌ પ્રથમ તો હું એ જ વાત સ્પષ્ટ બતાવીશ કે, આ શિક્ષણ એ કેટલો મોટો રોગ છે ? કેટલો મોટો શત્રુ છે ? પણ એ રોગ બતાવી દેવા માત્રથી કામ પતી જતું નથી. એટલે એ પછી એ રોગની દવા પણ હું બતાવીશ.

રજનીશે જે નિરૂપણો કર્યા છે એમાં બીજા બધા પદાર્થોને બાજુ પર મૂકીએ અને ‘સારું તે મારું’ એ ન્યાય અપનાવીએ. એણે એક ખૂબ જ માર્મિક વાત કરી છે. તે કહે છે કે “જો તમને તમારા દુશ્મનોને ખતમ કરવાનું મન થતું હોય, એ માટે એ દુશ્મનો ઉપર બોમ્બાર્ડિંગ કરવાની ઈચ્છા થતી હોય તો હું તમને સામેથી કહું છું કે, બોમ્બાર્ડિંગ કરીને અવશ્ય એ શત્રુઓને ખતમ કરો. પણ સબૂર ! સૌ પ્રથમ એ તમારા ખરા દુશ્મનોને ઓળખી લો. ભારતદેશનું નિકંદન કાઢનાર, હજારો લાખો દેશી અંગ્રેજોને પેદા કરનાર મેકોલે શિક્ષણ અને એ શિક્ષણનો જ ફેલાવો કરનારી યુનિવર્સિટી વિગેરે આધુનિક શૈલીની શિક્ષણસંસ્થાઓ એ જ તમારો કટ્ટર શત્રુ છે. એના ઉપર બોમ્બાર્ડિંગ કરીને એને જ સૌ પ્રથમ ખતમ કરો.”

શિક્ષણસંસ્થાઓને બોમ્બ દ્વારા ખતમ કરવાની વાત બાજુ પર રાખીએ તો એની એ વાત તો એકદમ સાચી જ છે કે, આ શિક્ષણે જ ભારતનું, ભારતીય પ્રજાનું નિકંદન કાઢી નાંખ્યું છે. ૨૦-૩૦ વર્ષ પૂર્વે બોલાયેલા એ રજનીશના શબ્દો સર્વજ્ઞના વચનની જેમ એકદમ સાચા પડતા દેખાઈ રહ્યા છે. આજે ૫૬ વર્ષ આઝાદી મળ્યાને થયા. અને એ મેકોલે શિક્ષણ તો દોઢસોથી ય વધારે વર્ષ પૂર્વે શરૂ થયું હતું. પણ એ શિક્ષણે દોઢસો વર્ષ દરમ્યાન ભારત દેશને કોઈ વિભૂતિઓની ભેટ ધરી નથી. એમાંય આઝાદીના ૫૬ વર્ષ દરમ્યાન શિક્ષણ પાછળ સરકારે અબજો રૂપિયા ખર્ચી નાંખ્યા. છતાં સેંકડો વર્ષો પૂર્વેના ચંદ્રગુપ્ત કે ચાણક્ય, કુમારપાળ કે હેમચન્દ્રાચાર્યની વાત જવા દો પણ આ સદીમાં જ થયેલા ભગતસિંહ, સુભાષચંદ્ર બોઝ, વીર સાવરકર જેવા સપૂતો પણ આ શિક્ષણ આપી શક્યું નથી. એમ કહેવાનું મન થાય કે, આ શિક્ષણ-સંસ્થાઓ ગુંડાઓ, મવાલીઓ, વિલાસીઓ, વ્યભિચારીઓ, પરસ્ત્રીલંપટો, કસાઈઓને પેદા કરતું અઘતન કારખાનું છે.

રજનીશની જેમ ફાધર ડિસોઝાએ પણ અતિ ભયાનક વાત કરી છે. એણે કહ્યું છે કે, “મેકોલે શિક્ષણ ભણીને જેઓ ગ્રેજ્યુએટ થયા છે, શિક્ષિત થયા છે તેઓ ધર્મથી ભલે જૈન હોય, હિન્દુ હોય, મુસલમાન હોય, ભલે તેઓ શ્રીકૃષ્ણ, રામ, પ્રભુવીર વિગેરે કોઈ પણ ભગવાનને માનનારા હોય, પણ એ બધા પોતાની જીવનશૈલીથી તો ક્રિશ્ચિયનો જ છે. ‘□□□□ □□□ □□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□’. ભલે તેઓ ઈસુ ખ્રિસ્તને ભગવાન ન માને, ભલે તેઓ પોતાને ક્રિશ્ચિયન તરીકે ન ઓળખાવે, પણ તેઓનું સંપૂર્ણ જીવન પશ્ચિમી જીવનશૈલીથી વણાઈ ગયેલું હોવાથી, એમની નસેનસમાં ક્રિશ્ચિયનસંસ્કારો ઘૂસી ગયેલા હોવાથી, એમનો પહેરવેશ, એમની રહેણી-કરણી, એમની ભાષા, એમની રીતભાત, એમનો ખોરાક...બધું ક્રિશ્ચિયન પદ્ધતિનું હોવાથી તેઓ બધા જ ક્રિશ્ચિયનો જાણવા.”

ડિસોઝાની આ અતિગંભીર બાબત એમ સૂચન કરે છે કે, “ભારતમાં ક્રિશ્ચિયનો લઘુમતીમાં ગણાતા હોય તો ય ખરેખર તો મેકોલે શિક્ષણ મેળવી ચુકેલા કરોડો શિક્ષિતો સ્વયં ક્રિશ્ચિયન જ છે. ભારતમાં આજે, આ દૃષ્ટિએ ક્રિશ્ચિયનો જ બહુમતીવાળા ગણાય. કેવી અઘોદશા ! હિંદુરાષ્ટ્રમાં ક્રિશ્ચિયનોની બહુમતી ! હવે તો આ દેશને હિંદુરાષ્ટ્ર તરીકે ઓળખાવવું એ ય મોટી મૂર્ખતા ગણાય.

અરે, ૧૫૦ થી વધારે વર્ષ પહેલાં આ દેશમાં પ્રાચીન શિક્ષણશૈલીને ઉખેડી નાંખવા માટે જેણે નવી શિક્ષણપદ્ધતિ દાખલ કરી એ મેકોલેએ બંગાળમાં મેકોલે શિક્ષણની શરૂઆત કર્યા બાદ પોતાની બહેનને એક પત્ર લખેલો. એનો સારાંશ એ હતો કે, “ભારતીય પ્રજાને સંસ્કારવિહીન, પશુ જેવી બનાવવા માટે, પ્રાચીન શિક્ષણપદ્ધતિને ઉખેડી નાંખવા માટે મેં આધુનિક મારા નામની જ મેકોલે શિક્ષણ પદ્ધતિ દાખલ કરી છે. જો મારી આ યોજના સફળ થશે તો નક્કી માનજે કે, આ દેશમાં એક પણ આસ્તિક બાકી નહીં રહે. મેકોલે શિક્ષણ મેળવી ચુકેલાઓ બધા જ નાસ્તિક, મહાનાસ્તિક બની જશે. મારી આ ભારત દેશને ખતમ કરવાની મુરદ સફળ થશે.”

ખરેખર, મેકોલે ૧૦૦% સાચો પડી રહ્યો હોય તેવું લાગે છે. ધર્મી તરીકે ઓળખાતા લગભગ બધા જ શિક્ષિતો નાસ્તિક જેવા જ બની ગયા છે. કપડાં ઉજ્જવળ પહેરનારા તેઓ મનના તો ખૂબ કાળા છે. મીઠી ભાષા બોલનારા તેઓના હૃદયમાં નિષ્ઠુરતા, કપટ, દેશદ્રોહ વિગેરે દોષોની કડવાશ જ ભરેલી પડી છે.

જાણવી છે, આ શિક્ષિતોની નાસ્તિકતા ? તો સાંભળો.

‘પરસ્ત્રી માત સમાન’ એ આપણા ભારત દેશની આર્યપ્રજામાં સતત રણકતું સૂત્ર હતું અને આજે ? આજે પરસ્ત્રી તો માતા તરીકે રહી જ નથી. સગી બહેનો, માતાઓ એ હવસખોરો માટે વાસનાનું તત્ત્વ બની ગયેલ છે. વર્તમાનપત્રોમાં આવતા વિચિત્ર -ન સાંભળી શકાય તેવા અસંખ્ય પ્રસંગો વાંચ્યા બાદ હવે તો મને એમ કહેવાનું મન થાય કે, જેઓ પોતાની માતાને માતા તરીકે અને બહેનને બહેન

તરીકે જુએ તો ય એ મહાન ! પરસ્ત્રીમાં માતૃદર્શન કરવાની વાત તો હવે ક્યાં કરવી ? સગા ભાઈઓનો સગી બહેન સાથેનો વિચિત્ર વર્તાવ, સગા બાપની દીકરી ઉપર જ ખરાબ નજર વિગેરે હકીકતો લખતાં ય મને શરમ આવે છે.

આ એ શિક્ષિતોની એક નાસ્તિકતા !

બીજી બાજુ, અમે ભારતીય પ્રજામાં સૌથી મોટા દોષ સ્વરૂપ અહંકારનો નાશ કરવા માટે મૂર્તિઓ-મંદિરો બનાવેલા. એમને ભગવાન તરીકે ગણાવીને પ્રજાને એ ભગવાનને નમસ્કાર કરતી કરીને અહંકારવિહીન, પરમાત્મભક્ત બનાવી. એ મૂર્તિઓ માત્ર પથ્થર ન હતા. પણ લાખોના હૃદયમાં શ્રદ્ધા, ભક્તિ, શૌર્ય, નમ્રતા વિગેરે સર્વોત્તમ ગુણોનું સ્થાપન કરનાર સગી માતા સમાન એ પ્રતિમાઓ-મૂર્તિઓ હતી.

આ શિક્ષિતોએ એ મૂર્તિઓને ચૈતન્ય વિનાની, પથ્થર જાહેર કરી. “પથ્થરની પૂજા કરવાથી શું મળે ? આપણે આપણા પુરુષાર્થથી જ આગળ વધવાનું છે” આવી પોતાની બુદ્ધિ (!)નું પ્રદર્શન કરીને તેઓ શ્રદ્ધાવિહીન, નમ્રતારહિત, અહંકારી, ઉદ્ધત, સ્વાર્થી, લુચ્ચા બની રહ્યા. આનાથી વધારે બીજી કઈ નાસ્તિકતા હોઈ શકે ?

પશુઓને બચાવવા એ અમારા માટે જેટલી અગત્યની બાબત હતી એનાથી વધુ મહત્ત્વની વાત તો એ હતી કે, એ પશુઓને બચાવવા દ્વારા, પશુઓને ઘાસચારો ખવડાવવા દ્વારા, પશુઓ પ્રત્યે પ્રેમાળ બનાવવા દ્વારા પ્રજામાં જે કરૂણા ગુણ વિકસતો હતો એના લીધે એ પ્રજા પોતાના મા-બાપ પ્રત્યે તો નિષ્ઠુર ન જ બને. પોતાના રાષ્ટ્ર પ્રત્યે તો પુષ્કળ બહુમાન ધરાવે જ. પોતાની સંસ્કૃતિની હત્યા કરવાની નિષ્કરૂણતા તો એ દાખવી જ ન શકે. પરિણામે ભારતીય પ્રજા સાચા અર્થમાં આર્યપ્રજા બની રહે. તે પ્રજા પછી પોતાના પેટના સગા દીકરાઓને કપાવવાની નિષ્ઠુરતા તો ન જ આચરી શકે. પશુઓને બચાવવાના લાભ કરતાં ય એના દ્વારા પ્રજાની અંદર સ્થાપિત થતી કરૂણાદિ ભાવનાને લીધે થતા આવા પુષ્કળ લાભો એ જ ઘણી મોટી બાબત હતી.

પણ, આ શિક્ષિતોને કેટલી ગાળ દેવી ?

“જે પશુઓ પ્રજા માટે કોઈ કામના ન રહે તેઓને જીવાડવાથી શું કામ ? તેઓને કાપી નાંખીને તેનું માંસ ખાવાથી જ આ પ્રજા ટકશે, નહીં તો જો સમગ્ર પ્રજા માંસાહાર છોડીને અન્નાહારી બને તો એક અબજ લોકોને એટલું અનાજ શી રીતે પહોંચાડી શકાય ? એના બદલે પ્રજા વધુ માંસાહારી હોય તો એટલું અનાજ ઓછું જોઈએ અને તો જ આપણે ટકી શકીએ.

વળી, એ પશુઓને જીવાડવાની, બચાવવાની જરૂર શી છે ? દૂધ આપે ત્યાં સુધી ઠીક છે, પછી તો એની કતલ કરવી એ જ પ્રજાના હિતમાં છે. નહીં તો પશુઓ ન મરે ત્યાં સુધી એને સાચવવામાં તો બિચારા ગરીબ ખેડૂતો ખલાસ જ થઈ જાય...”

આવા કુતર્કો કુશિક્ષણના જોરે લગાડીને આ શિક્ષિતોએ પશુનાશમાં જ રાષ્ટ્રવિકાસની ઘોષણા કરવા માંડી. પણ આમ કરીને તેઓ માત્ર પશુનાશ નથી કરતા પણ પ્રજામાંથી પશુઓ પ્રત્યેની કરૂણાને જ ખતમ કરે છે. પશુઓ કાપી-કાપીને નિષ્ઠુર બનેલી એ પ્રજા પછી મા-બાપ પ્રત્યે, રાષ્ટ્ર પ્રત્યે, સ્વધર્મ પ્રત્યે નિષ્ઠુર બનશે. એ કરોડો મા-બાપો દીકરાઓના અત્યાચારોથી બૂરા મોતે મરશે. એ રાષ્ટ્ર આ નિષ્ઠુરોની ગદારીઓને લીધે વધુ ને વધુ અધઃપતન પામશે. આ અતિભયંકર નુકશાન શિક્ષિતો આ રાષ્ટ્રને પહોંચાડી રહ્યા છે. શું આ એ લોકોની ઘોર નાસ્તિકતા નથી ?

આપણી મૂર્તિપૂજા, પશુકરૂણા વિગેરે તમામ પ્રાચીન સંસ્કૃતિઓ એકદમ વૈજ્ઞાનિક હતી એ મેં પૂર્વે જણાવ્યું. મેકોલે શિક્ષણે આ સંસ્કૃતિ ઉપર કુઠારાઘાત કરીને એને કાપવાનું જ કામ કર્યું. આ જ કારણસર રાષ્ટ્રપિતા મહાત્મા ગાંધી મેકોલે શિક્ષણના સખત વિરોધી હતા. ઈ.સ. ૧૯૦૮માં આફ્રિકાથી પાછા

ફરતી વખતે વહાણમાં બેઠાં-બેઠાં તેમણે ‘હિંદ-સ્વરાજ’ નામનું પુસ્તક લખ્યું. એમાં આવી ઘણી બધી બાબતો એમણે દર્શાવી. ત્યારબાદ ઈ.સ. ૧૯૩૫-૪૦ માં જ્યારે એ જ પુસ્તકની ચોથી આવૃત્તિ બહાર પડી ત્યારે લોકો તરફથી એ પુસ્તકમાં ગાંધીજીને કોઈ સુધારા-વધારા કરવાની સૂચના કરાઈ ત્યારે ગાંધીજીએ કહ્યું, “ઈ.સ. ૧૯૦૮માં જે વિચારો મેં આ પુસ્તકમાં રજૂ કરેલા એ આજે ૨૫-૩૦ વર્ષ બાદ એ જ વિચારોને હું વળગી રહું છું. એમાં કોઈ પણ ફેરફાર કરવાની મારી બિલકુલ ઈચ્છા નથી.”

મેકોલે શિક્ષણ ગાંધીજીને ત્યારે ય ભ્યાનક લાગેલું તો આજે તો એ ખૂબ જ બિહામણા સ્વરૂપમાં રહેલું છે. શી રીતે એને ચલાવી લેવાય ?

૧૯૪૨ માં જ્યારે ગામડાઓના ખેડૂતોએ બાપુને જલ્દી આઝાદી લાવીને ગોરાઓને કાઢી મુકવાની વાત કરી ત્યારે બાપુએ એમને પોતાની લાક્ષણિક ઢબમાં ઉત્તર આપ્યો કે : “તમે મને કહો, તમારા ગામના સીમાડે જંગલમાં એક માણસખાઉં વાઘ-વાઘણ હોય, તમે એને મારી નાંખવાનો કીમિયો બનાવો. તેમાં સફળ પણ થાવ પણ એ વાઘ-વાઘણે બીજા ૫૦ બચ્ચાઓ પેદા કરી નાંખ્યા હોય અને તેઓ પણ શક્તિશાળી બની ચુક્યા હોય તો એ વાઘ-વાઘણને મારવા છતાં તમને સુખશાંતિ મળશે ખરી ?”

ખેડૂતો એકી-અવાજે બોલી ઉઠ્યા, ના. ત્યારે બાપુ કહે, “બસ, એ જ રીતે આ અંગ્રેજો નામના એક વાઘને તો આપણે દેશમાંથી ભગાડી નાંખશું પણ તે અંગ્રેજોએ મેકોલે શિક્ષણ દ્વારા આ દેશમાં હજારો-લાખો દેશી અંગ્રેજો ઉત્પન્ન કરી દીધા છે, જે આ વિદેશી અંગ્રેજોથી ય ભૂંડા છે. એટલે આઝાદી મળ્યા પછી પણ તમે સુખ-શાંતિ પામવાના નથી. અંગ્રેજો જેટલા આજે તમને પરેશાન કરે છે એના કરતાં સત્તાલંપટ, ધનલંપટ આ શિક્ષિત દેશી અંગ્રેજો તમારું બધું લૂંટી લેશે.”

મેકોલે શિક્ષણ પામીને શિક્ષિત બનેલાઓએ કેવી ભયંકર ભૂલો કરી છે ? એ હું તમને બતાવું :

(૧) વિભાજન : ૧૯૪૭માં ભારત-પાકિસ્તાનનું વિભાજન કરાવનાર આ શિક્ષિતો જ હતા. જવાહરલાલ, સરદાર પટેલથી માંડીને બધા શિક્ષિતો સત્તાલંપટ બનીને ભારતનું વિભાજન કરવા તૈયાર થયા. લાખો લાશો પડી. અને આજે ૫૬ વર્ષ બાદ પણ એ વિભાજનના પાપે ભારત-પાક લડી રહ્યા છે. હિન્દુ-મુસ્લિમો વચ્ચે બાપે માર્યા વેર વધ્યા છે.

(૨) ચૂંટણી : રાજાશાહી, સંતશાહીને તગેડી મૂકીને આ શિક્ષિતોએ લોકશાહી ઘુસાડી. એ માટે ચૂંટણીપદ્ધતિ દાખલ કરી. આજે એ ચૂંટણીપદ્ધતિના પાપે જે લોકોની બહુમતી હોય તેઓ (ખરાબ, ભ્રષ્ટાચારી, આવડત વિનાના હોય તો પણ) દેશના સંચાલક બનવા લાગ્યા. આદિવાસીઓ, ક્ષુદ્રો, હરિજનો રાષ્ટ્રનું સંચાલન કરે પછી શું દશા થાય ? બુદ્ધિહીન એ લોકો વળી શી રીતે દેશનો વિકાસ કરી શકે ? હવે તો હીજડાઓ ય ચૂંટણીમાં ઊભા રહેવા લાગ્યા છે. જો તેઓ ચૂંટાશે તો આ કરોડો મર્દો એ હીજડાઓના આદેશોને માનશે. સારા માણસો, દેશનું સમ્યક્ સંચાલન કરવાની શક્તિવાળા માણસો તો ઓછા જ હોવાના. અને એમને ટેકો આપનારા ય ઓછા હોવાના. એટલે ચૂંટણીપદ્ધતિમાં સારા માણસો ચૂંટાઈ જ ન શકે. બધા ગુંડાઓ જ નેતા બને. આજે લોકસભામાં ૫૫૦ સીટમાંથી લગભગ ૩૩૦ જેટલા રાજનેતાઓ ગુંડા છે, જેઓ ઉપર ચોરી, ખૂન, ભ્રષ્ટાચાર, વ્યભિચાર વિગેરેના આરોપો છે.

એક મોટા માણસને પેટમાં કેન્સર થયું હોય અને તે માટે ઓપરેશન કરવું કે દવાઓથી કામ ચલાવવું વિગેરે ચર્ચા કરવા માટે ૨ મુખ્ય ડોક્ટરો અને ૧૮ વેપારીઓ, નોકરો ભેગા થાય. ત્યાં ૨ ડોક્ટરો ઓપરેશન કરવાનું કહે અને ૧૮ વેપારીઓ દવાથી જ કામ ચલાવવાનું કહે. આ ચૂંટણીપદ્ધતિ મુજબ ૨ મુખ્ય ડોક્ટરોની લઘુમતી હોવાથી, ૧૮ વેપારીઓ જંગી બહુમતીએ જીતી જતા હોવાથી તેમના કહેવા મુજબ ઓપરેશન ન જ કરી શકાય. પછી એ મોટો માણસ મરી પણ જાય. આવી વિચિત્ર આ

ચૂંટણીપદ્ધતિ છે.

દેશ કોને સંચાલન કરવા સોંપવો ? એનો નિર્ણય તો રાષ્ટ્ર અંગે વિશિષ્ટ જ્ઞાન ધરાવનારા, પ્રતિભાશાળી મુખ્ય વ્યક્તિઓ જ ભેગા મળીને કરી શકે. એને બદલે સંડાસ સાફ કરનારાઓ, ઝાડું મારનારાઓ, પોસ્ટમેન તરીકે કામ કરનારાઓ, ઘરે-ઘરે ભીખ માંગનારાઓ પણ જો રાષ્ટ્રસંચાલન સોંપવા અંગેની બાબતમાં વોટીંગ કરે તો સ્વાભાવિક છે કે, પુષ્કળ બહુમતી તેઓની થવાથી તેઓએ માનેલા અધમાધમ પુરુષો જ રાષ્ટ્રનેતા બને. તેથી રાષ્ટ્ર ખાડે જાય એમાં શું નવાઈ ? આવી ચૂંટણીપદ્ધતિ એ શિક્ષિતોની બીજી એક ભયંકર ભૂલ છે.

(૩) વિકાસ : ભારતદેશની આર્યપ્રજામાં નારી-સ્ત્રી એ સન્માનનીય, પૂજનીય પાત્ર હતું. નારી એ તો આભૂષણનું પણ આભૂષણ હતું. વધુ પૈસા કમાઈને પતિ સુંદર સુવર્ણના આભૂષણો ઘડાવતો. એ આભૂષણો નારીના શણગારમાં વપરાતા. આમ, નારી એ આભૂષણનું પણ આભૂષણ હતું. એટલે જ જેમ કિંમતી રત્નો જાહેર રસ્તા ઉપર ન મુકાય, અરે, ઘરના દિવાનખાનામાં પણ ન મુકાય એ તો લોખંડના કબાટની અંદર રહેલી તિજોરીના ય ચોરખાનામાં મુકાય. એ રત્નો લોકોને દેખાડવાની વસ્તુ નથી બનતી તો પછી એ રત્નો કરતાં ય અતિમૂલ્યવાન નારીરત્નને તો જાહેરમાં લવાય જ શી રીતે ? એ તો ઘરમાં જ શોભે. આર્ય-સન્નારીઓ ક્યારેય પરપુરુષનું રૂપ જોતી નહીં. અને કોઈ પરપુરુષને પોતાનું રૂપ જોવા દેતી નહીં. આથી જ તો ૭ માળની હવેલીમાં ૬ ઠા માળે ૩૨ રૂપવાન પુત્રવધૂઓ રહેતી હોવાથી શાલિભદ્રની ભદ્રામાતાએ શ્રેણિકને પાંચમા માળે જ અટકાવી દીધા. જેથી પોતાની પુત્રવધૂઓ પરપુરુષનું મુખ ન જુએ, પરપુરુષ પોતાની પુત્રવધૂનું મુખ ન જુએ. એટલે આર્યપ્રજામાં નારીને માત્ર ઘરમાં જ રાખવામાં આવતી એની પાછળ નારી પ્રત્યેનું અતિશય સન્માન, નારીની બહુમૂલ્યતા જ સૂચવાતી હતી.

પણ આ શિક્ષિતોએ (!) દાટ વાળી નાંખ્યો. એમણે તો નારીને ઘરમાં રાખવી એટલે એને જેલમાં પુરવા જેવું માન્યું. “પુરુષો નારીનો વિકાસ અટકાવી રહ્યા છે. નારીની શક્તિને રૂંધી રહ્યા છે. નારી પર અત્યાચાર કરે છે. શું માત્ર પુરુષોને જ બહાર ફરવાનો, બધું જોવાનો અધિકાર છે ? નારીને કોઈ અધિકાર જ નથી ? આ બિલકુલ ન ચાલે. નારી પુરુષ જેટલી જ બળવાન છે. જેટલી છૂટ પુરુષને મળે એટલી સ્ત્રીને મળવી જ જોઈએ. પુરુષો નોકરી-ધંધો કરે તો નારીઓ પણ કરી શકે. પુરુષો ખુલ્લા મોંએ ફરી શકે તો નારીઓ પણ પુરુષો જેવા જ કપડાં પહેરીને ફરી શકે. પુરુષો દેશ પર રાજ કરી શકે તો નારીઓ પણ દેશ પર રાજ કરી શકે....”

આવી અણઘડ વાતો કરીને તેઓએ નારીઓને ઘરની બહાર લાવી. સ્કૂલોમાં ભણતી, ઓફિસોમાં નોકરી કરતી, બિભત્સ વસ્ત્રો પહેરતી, પુરુષની જેમ વર્તન કરતી કરી દીધી.

પરિણામ ?

લાખો-કરોડો પુરુષો નારીના રૂપો જોઈ હવસખોર બન્યા. અત્યાચારો અને અનાચારોએ માઝા મૂકી. પશુઓમાં જેમ બધા, બધા સાથે, બધું કરી શકે એવી પશુતા આ આર્યપ્રજામાં સર્વત્ર ફેલાઈ ગઈ. સ્ત્રીઓ ઉપર અત્યાચારો વધતા ગયા. વિલાસ, વ્યભિચાર, પરપુરુષગમન, પરસ્ત્રીગમનાદિના પાપે કૌટુંબિકજીવનો ખતમ થયા. લાખો લગ્નજીવનો નિષ્ફળ જવા માંડ્યા. આવા પાપોથી ઉત્પન્ન થતાં બાળકોને જીવતા રાખવામાં કલંક લાગવાના ભયથી કરોડો સ્ત્રીઓ, ગર્ભવતી કન્યાઓ સગા દીકરાને પેટમાં જ કપાવી નાંખવા માંડી. માતાઓ રાક્ષસી બની. આ શિક્ષણે આવા પાપો શી રીતે કરવા ? એની સગવડો ગોઠવી આપી. એ પાપો કર્યા પછી ન પકડાઈ જવાય એ માટે ગર્ભપાતની યોજના આ જ પાપિષ્ઠ શિક્ષણનું તોફાન છે. આ રીતે પરસ્ત્રીઓ સાથે સંબંધો વધવાથી એઈડ્ઝના રોગે ભરડો લીધો. યુવાનો નપુંસકવત્ થવા લાગ્યા. તેઓનું સત્ત્વ, શૌર્ય બધું જ આ પાપમાં ખલાસ થયું. હાય ! નારીના

વિકાસમાં નારીનો તો વિનાશ થયો જ, તેની સાથે સંસ્કૃતિનો, આર્યપ્રજાનો, મૂલ્યોનો ય વિનાશ થયો. શું આ શિક્ષિતોની અતિભયાનક ભૂલ નથી ? જો નારીઓને ભણાવાતી ન હોત, જો નારી જાહેરમાં આવી ન હોત, જો નારી શિક્ષિત બની ન હોત, જો આ શિક્ષણે ગર્ભપાતાદિ પાપો ફેલાવ્યા ન હોત તો આવી બિહામણી દશા, દયનીય દશા આ રાષ્ટ્રની, આ પ્રજાની ન જ થાત.

આ શિક્ષિતોએ બીજો વિકાસ ખેતીમાં કરવાનો પ્રયત્ન કર્યો. અબજો વર્ષોથી આ કૃષિપ્રધાન દેશ પોતાની કૃષિપદ્ધતિ ઉપર મસ્તાન હતો. એની ખેતીપદ્ધતિ એકદમ વૈજ્ઞાનિક હતી. માટે જ આખા ભારતમાં ફરી વળેલા જાપાની યાત્રાળુએ ભારતીયપ્રજાને સંદેશ આપેલો કે, **do nothing**. તમે નવું કંઈ જ ન કરતા. જે તમારું જૂનું છે એ જ ૧૦૦% બરાબર છે. આથી જ “Old is Gold” એ સૂત્ર વિશેષથી ભારતીય સંસ્કૃતિ માટે પ્રસિદ્ધ બન્યું. આથી જ મહાત્મા ગાંધીએ એક પુસ્તકમાં લખ્યું કે, “પ્રત્યેક સુધારો મને કુધારો દેખાય છે.”

ભારતીયપ્રજા સંપૂર્ણ સ્વાવલંબી હતી.

આ શિક્ષિતોએ, દેશગદારોએ રાષ્ટ્રનું નિકંદન કાઢી નાંખ્યું. તેઓએ ફર્ટિલાઈઝરોની શોધ કરી. નવા નવા રાસાયણિક ખાતરો બનાવ્યા. એના દ્વારા વધારે ખેતી થવાની જાહેરાત કરી. બળદો દ્વારા ખેતી ધીમી થાય છે એમ ઉપજાવી કાઢીને ટ્રેક્ટરોથી ખેતી શરૂ કરાવી. એ ટ્રેક્ટરો અને મોંઘા રાસાયણિક ખાતરો ખેડૂતો ખરીદી શકવા સમર્થ ન હતા એટલે તેઓને વ્યાજ ઉપર લોનો આપી આપીને, લલચાવીને તેમણે નવી ખેતીપદ્ધતિ શરૂ કરાવી.

અને, પરિણામ જાણો છો ?

ત્રણ મોટી આફતો તૂટી પડી : (૧) રાસાયણિક ખાતરો અતિ-જલદ હોવાથી એના દ્વારા ફળદ્રુપ જમીન બળી જવા લાગી. વર્ષે વર્ષે એમાં પાક ઘટતો ચાલ્યો. એ રીતે હજારો એકર જમીન સળગી ગઈ. જ્યાં હવે અનાજ ઉગાડવું મુશ્કેલ થઈ પડે તેવી તે જમીનો બની. (૨) બીજા બાજુ ટ્રેક્ટરો દ્વારા ખેતી થવાથી પશુઓ નકામા થઈ ગયા. રાસાયણિક ખાતર જ ખેતીમાં વપરાવાથી પશુઓના છાશ-મૂતર પણ નકામા થઈ ગયા. આથી જ દૂધ ન આપનારા પશુઓ ખેડૂતોને ભારભૂત થઈ પડ્યા. પહેલાં તો દૂધ ન આપનારા પશુઓ પણ હળ ચલાવવા અને છાશ વિગેરે દ્વારા જમીનને ફળદ્રુપ બનાવવા ખૂબ જ ઉપયોગી થતા. જીવનના છેલ્લા દિવસે પણ પશુ ઉપયોગી બનતો. પણ હવે તે પશુઓ બધી રીતે નકામા બન્યા. લાચાર ખેડૂતો પૈસા મેળવવા અને આ નકામો ભાર ઉતારવા પશુઓને કતલખાને વેચવા લાગ્યા. આ રીતે સમગ્ર દેશમાં લાખો પશુઓની કત્તેઆમ વધી ગઈ. માંસાહાર ચારેબાજુ વ્યાપક બની ગયો. દેશનું પશુધન ખતમ થવા લાગ્યું. (૩) ખેડૂતો સ્વાવલંબી ખેતી ગુમાવીને પરાવલંબી બન્યા. વળી, આ નવી ખેતીપદ્ધતિ ખૂબ મોંઘી પડી. લોનો લઈ લઈને તેઓ દેવાદાર બન્યા. જમીન બળી જવાથી પાક ઓછો થવાના લીધે કમાણી પણ ઘટી. એટલે ધીમે ધીમે સમૃદ્ધ ખેડૂતો દેવામાં-ગરીબીમાં ફસાવા લાગ્યા. છેવટે ભૂખમરો એમને ઘેરી વળ્યો. અને હજારો ખેડૂતો આપઘાતના માર્ગે ચાલવા લાગ્યા. બે વર્ષ પૂર્વે જ એકલા મહારાષ્ટ્રમાં આ જ બધા કારણોસર આ બધા દુઃખોથી છૂટવા હજારો ખેડૂતોએ આપઘાત કર્યા. કૃષિપ્રધાન તરીકે પ્રસિદ્ધ આ દેશમાં કૃષિનો વિકાસ એ જ કૃષિનો વિનાશ બની ગયો.

આ બધું પાપ કોના માથે ? ઓ શિક્ષિતો ! તમારા અધકચરા શિક્ષણના પાપે તમે તો લાખોને મારી નાંખ્યા.

આ દેશની આર્યપ્રજા અબજો વર્ષોથી ધર્મપ્રધાન, સંસ્કૃતિપ્રધાન હતી. અર્થ = પૈસો અને કામ એના ઘટક ચોક્કસ હતા. પણ એ બેમાં આ પ્રજા પાગલ ન હતી. માટે જ પ્રજાએ અર્થ-કામ પ્રત્યે એવું વિશેષ લક્ષ પણ ન આપ્યું. પરિણામે આ પ્રજા આર્થિક દૃષ્ટિએ બીજા વિદેશી દેશો કરતા પછાત હતી પણ

ગુણવત્તાની દૃષ્ટિએ તો આ આર્યપ્રજા બધા કરતા ચડિયાતી હતી. એ પ્રજાને પોતાની આર્થિક પછાતનો કોઈ અફસોસ ન હતો, કેમકે એ પ્રજાને તો આર્થિક વિકાસ-પછાતની કોઈ કિંમત જ ન હતી.

પણ આ શિક્ષિતોએ ગુણવિકાસને, સંસ્કૃતિવિકાસને બાજુ પર મૂકીને આર્થિકવિકાસ સામે નજર દોડાવી. તેઓ પોતે જ ધર્મહીન, સંસ્કૃતિહીન, કામપ્રિય, અર્થપ્રિય હોવાથી આર્થિકવિકાસ જ એમને ગમતો. આર્થિક પછાતપણું એમને ખૂંચતું અને માટે જ ભારતદેશનો આર્થિક વિકાસ કરવા આ શિક્ષિતોએ યન્ત્રોની શોધખોળ કરી. સર્વત્ર યન્ત્રવાદ ફેલાવી દીધો. બધા ધંધાઓમાં, બધા ક્ષેત્રોમાં માનવબળને બદલે યન્ત્રબળથી જ વધારે ઝડપથી કામ કરવા દ્વારા તે શિક્ષિતો ઝડપથી દેશને આર્થિક રીતે સદ્ગત બનાવવા પ્રયત્ન કરવા લાગ્યા. વસ્ત્રો તૈયાર કરવા માટે ચરખાને સ્થાને તેઓએ કરોડો રૂપિયાની કિંમતના, માનવબળની અપેક્ષા વિનાના યંત્રો ગોઠવી દીધા. એવું દરેકદરેક ક્ષેત્રમાં તેઓએ કર્યું. હીરા ઘસવાના યંત્રો, કમ્પ્યુટરોથી માંડીને બધા જ યન્ત્રોએ હજારો-લાખો-કરોડો માનવોને બેકાર બનાવી દીધા. સ્વાભાવિક છે કે, જે કામ કરવા માટે હજાર માણસોની જરૂર પડે એ કામ માત્ર બે-પાંચ માણસોથી ચાલતા યન્ત્રો વડે જ થઈ જાય. બાકીના ૯૯૬ માનવો તો બેકાર, છેવટે ગરીબ, છેવટે ભિખારી, છેવટે જીવતા મડદા બની સ્મશાનમાં સળગી જાય. આજે કરોડો શિક્ષિત-ડિગ્રીધારી યુવાનો બેકાર બનીને જીવે છે. એ બધાનું કારણ આ યન્ત્રવાદ છે. યન્ત્રવાદ આવવાથી ગામડાઓના નાના-નાના ઉદ્યોગો તૂટી ગયા. અને જંગી ઉદ્યોગો શરૂ થયા. ચોમેર વિશાળ ફેક્ટરીઓ-ઈન્ડસ્ટ્રીઓ શરૂ થઈ. આ આખોય આર્યદેશ લગભગ વિદેશ જેવો બની ગયો. વિદેશીઓને રહેવા માટેનું સ્થાન બની ગયું.

(૪) વિજ્ઞાન : શિક્ષિતોએ પોતાની વિશિષ્ટ બુદ્ધિશક્તિ દ્વારા અવનવા શસ્ત્રોના ઉત્પાદન કર્યા. એકી સાથે લાખો-કરોડો મનુષ્યોને મારી નાંખવાની શક્તિવાળા અણુબોમ્બો બનાવ્યા. એના પાપે શક્તિશાળી બનેલા દેશો નબળા દેશોને સતાવવા લાગ્યા. ૬૦-૭૦ વર્ષ પહેલાં હીરોશીમા અને નાગાસાકી ઉપર અણુબોમ્બ ફેંકીને અમેરિકાએ લાખો મનુષ્યોને મારી નાંખ્યા. આજે ય જાપાનના તે બે શહેરોમાં એ પરમાણુઓની અસરને લીધે કેટલાય લુલા-લંગડાઓ જ જન્મ લઈ રહ્યા છે. “જે પોષતું તે મારતું” એ ન્યાય આ વિજ્ઞાનની શોધોમાં લાગુ પડ્યો. વિજ્ઞાને જગતને જેટલું સુખ આપ્યું એના બદલે જગતમાં વધારે પ્રમાણમાં દુઃખ આપ્યું. શિક્ષિતોએ આવા ભયાનક શસ્ત્રો શોધ્યા ન હોત તો આવા નુકશાનો વિશ્વએ વેઠવા ન પડત.

વિજ્ઞાનની ભયાનકતા દર્શાવવા માટે કોક લેખકે માર્મિક કથા ઉપજાવી કાઢી છે.

એક જંગલના વૃક્ષ ઉપર વાનર-વાનરી બેઠા હતા. ત્યાં નજીકમાંથી લેફ્ટ-રાઈટ કરતું સૈન્ય પસાર થતું જોઈને વાનરીએ વાનરને પૂછ્યું, “આ લોકો ક્યાં જાય છે ? તેઓ આપણને મારી તો નહીં નાંખે ને ?” ત્યારે વાનર કહે, “તું બિલકુલ ચિંતા ન કર. આ સૈન્ય પોતાના જાતભાઈઓને મારવા જાય છે. તેઓ આપણને કંઈ નહીં કરે.” વાનરી બોલી, “આ રીતે પરસ્પર લડી-ઝઘડીને તો આ બધા મરી જશે. પછી શું આ ધરતી ઉપર કોઈ માનવ નહીં રહે ?” વાનર હસીને કહે, “જ્યાં સુધી આપણે બે જીવતા છીએ ત્યાં સુધી તો વાંધો નહીં આવે. આ બધા મરી જાય તો છેવટે આપણે જ આ માનવોના પૂર્વજો છીએ. ફરીથી આપણે બે ભેગા મળી માનવજાતિને ઉત્પન્ન કરશું.”

વિજ્ઞાન સમગ્ર વિશ્વના સર્વનાશને નોતરનારું છે એ હકીકત આ વ્યંગકથામાં દર્શાવી છે.

(૫) બિનસાંપ્રદાયિકતા : ભારતીય શિક્ષિતોની સૌથી વધારે ભયંકર ભૂલ આ છે કે, એમણે આ ભારતદેશને બિનસાંપ્રદાયિક જાહેર કર્યો. ભારતનું રાષ્ટ્રપક્ષી મોર ગણાય, ભારતનું રાષ્ટ્રીય પ્રાણી વાઘ ગણાય. પણ ભારતનો રાષ્ટ્રધર્મ આ શિક્ષિતો સ્વીકારવા તૈયાર નથી. ભારતનો કોઈ રાષ્ટ્રધર્મ જ નહીં.

એ શિક્ષિતો માને છે કે, “આ રીતે હિન્દુ વિગેરે ધર્મોને જો રાષ્ટ્રધર્મ બનાવીએ તો એ ધર્મઝનૂન કહેવાય. બધા ધર્મો એકસરખા છે. કોઈને હલકો ન પડાય. અને વળી આમ કરવામાં તો પ્રજા પરસ્પર

લડી પડે...” વિગેરે.

કેવું આશ્ચર્ય ! વિશ્વના તમામ રાષ્ટ્રોમાં પોતપોતાનો રાષ્ટ્રીય ધર્મ છે. ચીનનો બૌદ્ધધર્મ, નેપાળનો હિંદુધર્મ, મુસ્લિમ રાષ્ટ્રોનો મુસ્લિમ ધર્મ, ક્રિશ્ચિયન રાષ્ટ્રોનો ક્રિશ્ચિયન ધર્મ. માત્ર આ ભારતનો જ કોઈ રાષ્ટ્રધર્મ નથી. ભારતીય શિક્ષિતો પોતાની જાતને વિશ્વની તમામ વ્યક્તિઓ કરતા વધારે બુદ્ધિશાળી માનતા હોય એવું લાગે છે. માટે જ આખા ય વિશ્વથી તદ્દન ઊંધો નિર્ણય આ શિક્ષિતોએ લીધો.

પરિણામ ?

અતિભયંકર !

રાજકારણીઓ મત મેળવવા મુસ્લિમોના તુષ્ટીકરણમાં પડ્યા. મુસ્લિમો, ક્રિશ્ચિયનો વિગેરે મહેમાનો, ઘરના માલિક બની બેઠા. લઘુમતીઓને બધી સુવિધાઓ ! બહુમતીઓને માત્ર હેરાનગતિ ! કાયમ માટે હિન્દુપ્રજા મુસ્લિમ વિગેરે લઘુમતી કોમો સામે રીબાતી રહે, કચડાતી જ રહે.

આનો એક જ ઉપાય છે. આ દેશને હિંદુરાષ્ટ્ર જાહેર કરી દેવામાં આવે. હિંદુધર્મને રાષ્ટ્રધર્મ બનાવવામાં આવે. લઘુમતી કોમોને આપવામાં આવતી વધારે પડતી સવલતો બંધ કરવામાં આવે. તેઓને માત્ર મહેમાન તરીકે જ રહેવાની છૂટ આપવામાં આવે. આ વિષય ઘણો મોટો છે એટલે લખતો નથી. પણ ટૂંકી વાત એ જ કે, દેશને બિનસાંપ્રદાયિક બનાવવાને લીધે રાષ્ટ્રે ઘણા નુકશાનો વેઠવા પડ્યા છે.

ધર્મ તો મુખ્ય છે. રાષ્ટ્રને બિનસાંપ્રદાયિક બનાવ્યો એટલે સત્તાધારીઓ ધર્મહીન બન્યા. ધર્મ વિનાનો નર એ પશુથી ય ભૂંડો બન્યા વિના ન રહે.

રામના વનવાસ બાદ જ્યારે મંત્રીઓએ ભરતને રાજગાદી પર બેસવાનું કહ્યું ત્યારે ભરતે કહ્યું કે, “ચાહિઅ ધર્મશીલ નરનાહુ.” નરનાથ - રાજા તો ધર્મશીલ જોઈએ. સગા ભાઈના વનવાસમાં નિમિત્ત બનનાર હું શી રીતે ધર્મશીલ કહેવાઉં? તો પછી હું શી રીતે રાજા બની શકું ? રાજાના જીવનમાં ધર્મ તો હોવો જ જોઈએ.

મહાભારતના યુદ્ધમાં દુર્યોધન રોજ માતા ગાંધારી પાસે આશીર્વાદ લેવા જતો. ત્યારે સગી માતા ‘તારો જય થાઓ.’ એવા આશીર્વાદ આપવાને બદલે એક જ વાક્ય બોલતી, ‘યતો ધર્મસ્તતો જયઃ’ ‘જ્યાં ધર્મ છે ત્યાં વિજય છે.’

સોલેનિક્ઝે નામના વૈજ્ઞાનિકે કહ્યું છે કે, “આપણે તમામ ક્ષેત્રોમાંથી ધર્મને દૂર કરીને ઘણી મોટી ભૂલ કરી છે. ધર્મહીન માણસો તે તે ક્ષેત્રોમાં અન્યાયાદિ કરવા દ્વારા ઘણા હાનિકારક નીવડ્યા છે.”

એ મહાપુરુષના વારસદારો એવા શિક્ષિતો આજે ધર્મને પાપ માને છે. સાંપ્રદાયિકતાને ધિક્કારે છે. આથી જ તેઓ સ્વયં પોતે ધર્મહીન બન્યા છે તો બીજા બાજુ જે શ્રીમંતો ધર્મહીન છે તેઓ પણ બેફામ બન્યા છે. શ્રીમંતો પાસે વિશેષ બુદ્ધિ ન હોવાથી તેઓ એવા કોઈ મોટા પાપો ન જ કરી શકત. તેમ શિક્ષિતો પાસે પાપો કરવાની સમજણ હોવા છતાં ધનશક્તિ ન હોવાથી તેઓ પણ બેફામ બની ન શકત. પણ આ શિક્ષિતો અને શ્રીમંતો બે ય ની ભાઈબંધી થઈ. શિક્ષિતો ઈન્ડસ્ટ્રીઓના પ્લાનો ઘડી આપે, શ્રીમંતો ધનના જોરે ઈન્ડસ્ટ્રીઓ ઉભી કરીને, પ્રદૂષણો ફેલાવીને ચિક્કાર નુકશાન કરે. શિક્ષિતો કમ્પ્યુટરો, ઈન્ટરનેટો તૈયાર કરે, શ્રીમંતો એમાં ધનસહાય પૂરી પાડીને, ધન દ્વારા એનો ભોગવટો કરીને આર્યસંસ્કૃતિની હત્યા કરે. શિક્ષિતો નવી નવી સ્ટોરીઓ, સેક્સની-સ્ટમકની પદ્ધતિઓ તૈયાર કરે. શ્રીમંતો એ સ્ટોરીઓમાંથી ગંદા પિક્ચરો બનાવી સેક્સની સામગ્રીઓ સર્વત્ર ફેલાવીને, સ્ટમકની વસ્તુઓ બધે જ પૂરી પાડીને, આખી આર્યપ્રજાને વધુ ને વધુ પાપી બનાવે. એકલા ધનથી કે એકલા શિક્ષણથી કંઈ ન થાય. પણ આ બે ભેગા થયા એટલે આગ અને પેટ્રોલનો મેળાપ થયો. પછી તો ભડકા

થયા વિના શી રીતે રહે ?

આજે ઘણા ખરા રાજકારણીઓ લગભગ અભણ જેવા છે. પણ તેઓ પાસે ભ્રષ્ટાચારના કરોડો-અબજો રૂપિયા છે તો શિક્ષિત અધિકારીઓ પ્રજાનું અહિત કરનારી યોજનાઓ ઘડી-ઘડીને, એને રાજકારણીઓ દ્વારા પાર પડાવીને પ્રજામાં ફેલાવી દે છે. પરિણામે ભોળી પ્રજાને ઘણું સહન કરવું પડે.

શ્રીમંતોએ શિક્ષિતોની સહાય લઈને નીચે ધરતીમાંથી પેટ્રોલ, ખનીજ વિગેરે તત્ત્વો કાઢવા માંડ્યા. પરિણામે ધરતીમાં શૂન્યાવકાશ વધવા માંડ્યો. એ ખાલી પડેલી જગ્યાના કારણે તે ખાલી ભાગ પૂરવા ધરતીકંપો થવા લાગ્યા. પ્રત્યેક ધરતીકંપે હજારોના જાન લીધા અને અબજોનું નુકશાન કર્યું.

એ જ શ્રીમંતોએ ઈન્ડસ્ટ્રીઓના ધૂમાડાઓ-જલદ તત્ત્વો વિગેરેને આકાશમાં છોડ્યા. તેના કારણે સૂર્યની આગ ઓકતી ગરમીને અટકાવીને વિશ્વની રક્ષા કરતા ઓઝોનના પડમાં ગાબડા પડ્યા. અત્યારે ૩૦૦ કિ.મી.નું ગાબડું તો એ ઓઝોનના પડમાં પડી ગયું. સૂર્યની ગરમી અતિશય વરસવા માંડી. એના લીધે હિમાલય વિગેરેના બરફો ઝપાટાબંધ ઓગળવા લાગ્યા. એ બરફનું પાણી ગંગામાં ભળશે. એ ધસમસતી ગંગાના પાણી સમુદ્રમાં ઠલવાશે. છેવટે ૨૦-૨૦ કિ.મી. લાંબી અને ૧ કિ.મી. ઊંચી પાણીની દિવાલ પૂર બનીને આવશે. દરિયા-કાંઠાના દેશોને સ્વાહા કરી દેશે.

‘ઈ.સ. ૧૯૯૯ પ્રલય’ નામના ઈંગ્લીશ પુસ્તકમાં લેખક એમ. નરેન્દ્રએ વૈજ્ઞાનિક દૃષ્ટિકોણથી આ બધી બાબતો જણાવીને સાર આપ્યો છે કે, શ્રીમંતો અને શિક્ષિતોની જુગલબંધી જ ઉપરથી અને નીચેથી-બે ય બાજુથી-આ વિશ્વની પ્રજા ઉપર મોટી હોનારતો નોતરશે.

જો આ શ્રીમંતો ધર્મવાન્ હોત, જો આ શિક્ષિતો ધર્મનિષ્ઠ હોત તો ધન માટે આવી ગાંડી દોટ ન મૂકત. પોતાના તુચ્છ સ્વાર્થ ખાતર કરોડોને જોખમમાં મુકવાનું પાપિષ્ઠ પગલું ન ભરત. પણ એમનામાં રહેલી બિનસાંપ્રદાયિકતાએ જ એમને રાષ્ટ્રદ્રોહ, પ્રજાદ્રોહ, વિશ્વદ્રોહના માર્ગે દોર્યા. વર્ષોવર્ષ વધતી જતી સૂર્યની ગરમી અને વધી રહેલા ભૂકંપો આ હકીકતને સાચી ઠેરવી રહ્યા છે.

એ જ પુસ્તકમાં વૈજ્ઞાનિક એમ. નરેન્દ્ર લખે છે કે, “આમ તો અમારી પૂર્વની પણ ઘણી આગાહીઓ ખોટી પડી છે. એટલે મારી આ બધી નવી આગાહીઓ સાચી જ પડશે તેવું ન કહેવાય. પણ એક વાત નક્કી કે, જે દેશમાં ધર્મ હશે, પ્રજા ધર્મિષ્ઠ હશે તે જ દેશમાં મારી આગાહીઓ સાચી નહીં પડે. તે દેશની પ્રજા ભયંકર હોનારતોનો ભોગ નહીં બને. પણ ધર્મહીન પ્રજા તો નક્કી આ આગાહીઓને ભોગવનારી બનશે.”

એક વૈજ્ઞાનિક પણ જ્યારે આ રીતે ધર્મને આટલું બધું મહત્ત્વ આપે ત્યારે આ શિક્ષિતો એ ધર્મને પાપ ગણે એ ખરેખર મહા આશ્ચર્યની વાત છે !

ધર્મહીનતા એ માણસમાં વિલાસને ઉત્પન્ન કરે છે. હેઝન નામનો વૈજ્ઞાનિક કહે છે કે “આ ધરતીમાં મેગ્નેટીક ફોર્સ છે. એને લીધે સૂર્ય પોતાની ભયંકર આગને ઓકતો નથી. મર્યાદિત આગને જ ઓકે છે. પણ જે દિવસે ધરતીમાંથી મેગ્નેટીક ફોર્સ ઓછો થશે તે દિવસે સૂર્ય પોતાના અસલ સ્વરૂપમાં આવીને આખા વિશ્વને બાળી દેનારી આગ વરસાવશે.”

બસ, એ જ રીતે જ્યાં સુધી માનવમાં ધર્મ હોય ત્યાં સુધી તેમાં વિલાસની- વ્યભિચારની આગ પ્રગટતી નથી. પણ જ્યારે માનવમાંથી ધર્મશીલતા નીકળી જાય, માનવ ધર્મને તિરસ્કારવા માંડે ત્યારે તેનામાં વિલાસિતાના ભડકાઓ ઉત્પન્ન થાય છે. તે પૈસા પાછળ ગાંડો બને, સ્ત્રીઓ પાછળ આંધળો બને, સ્ટમક પાછળ ભૂંડ બને.

હવે તો મોટી પંચાત એ ઊભી થઈ કે, માતા-પિતાઓ વડીલોમાં ધર્મહીનતાને લીધે જે વિલાસ ઉત્પન્ન થયો એ વિલાસ એમના બાળકોમાં-નવી પેઢીમાં ઉતર્યો. માતપિતાઓ પોતે જ અધર્મી હોય,

બ્રહ્મચર્ય, રાષ્ટ્રપ્રેમ, નીતિમત્તાદિમાં માનતા ન હોય તેઓ પોતાના સંતાનોમાં શી રીતે ધર્મ ઘુસાડે? તેઓ પોતાના જ ભોગવિલાસો સંતાનોમાં નાંખતા જાય. પરિણામે આજે તમામ છોકરા-છોકરીઓ, ભારતનું યુવાધન, ભારતના કહેવાતા ભાવિ ઘડવૈયાઓ પુષ્કળ વિલાસી બન્યા છે. સેક્સ અને સ્ટમક સિવાય એ નવી પેઢીને કંઈ જ દેખાતું નથી. ઇન્ટરનેટ ચેટીંગ, સાઈબર ચેટીંગ (અહીં જેનું વર્ણન કરી ન શકાય તેવા નવી પેઢીમાં પ્રસિદ્ધ થયેલા પાપો), રેગીંગ, રોઝ-ડે, ફ્રેન્ડ્સ-ડે, ક્રિસમસ-ડે વિગેરે વિકૃત પાપોમાં લગભગ ૬૦% નવી પેઢીના છોકરા-છોકરીઓ ખૂંપી ચુકેલા છે. લગ્નજીવન પહેલાં જ કેટલીય વાર, કેટલાયની સાથે લગ્નજીવન માણી ચૂકેલી આ નવી પેઢીના સત્ત્વહીન ખભાઓ શી રીતે વિશાળ ભારતની ભારે ધુરાને ઉપાડશે? એ સમજાતું નથી.

૧૨-૧૪ વર્ષના ઘણા છોકરા-છોકરીઓ માટે બધી જ જાતની શંકા કર્યા વિના મન રહેતું નથી એવો અતિવિષમ આ કાળ આવી લાગ્યો છે. એમાં મુખ્યત્વે સ્કૂલનું શિક્ષણ, કો-એજ્યુકેશન, અભ્યાસમાં આવતી ગંદી વાતો, શિક્ષણને લીધે ઇન્ટરનેટથી માંડીને બધી જ ખરાબ વસ્તુઓનો ઉપયોગ કરવાની જાણકારીઓ કારણભૂત છે. શાસ્ત્રો જ્યારે સ્ત્રીના મુખના દર્શનમાત્રથી પણ બ્રહ્મચારી સાધુઓની ય માનસિક વિકારો દ્વારા પતનની વાતો કરતા હોય તો સ્કૂલોમાં કલાકો સાથે રહેનારા, ગંદુ જોનારા, ગંદુ સાંભળનારા, ગંદી ઈચ્છાવાળા એ યુવાધનની અધમાધમ દશા થાય એમાં શું નવાઈ ?

બોલો તો ખરા ! કોણે આ માસુમ પુષ્પોને ચગદી નાંખવાનું ઘોર પાપ કર્યું? કોણે આ વિશ્વને વર્ષોવર્ષ મળતી મહાન્ વિભૂતિઓને ઉત્પન્ન થતી અટકાવી ? કોણે આ રાષ્ટ્રની શૌર્યવંતી, સત્ત્વવંતી, શીલવતી પ્રજાને નમાલી, સત્ત્વહીન, વ્યભિચારી, ભ્રષ્ટાચારી બનાવી ? કોણે મોક્ષ માટે જ જીવનારી, તે માટે અર્થ-કામને ગૌણ રાખી ધર્મને સાધનારી વિશ્વવંદનીય આર્યપ્રજાને મોક્ષનું નામ પણ ભૂલી ગયેલી, ધર્મને ધિક્કારતી, ધન અને વાસનામાં આંધળી, થુંકવા લાયક કે દયાપાત્ર બનાવી ?

આવા અનેક પ્રશ્નોનો એક જ જવાબ મને તો જડે છે કે, આ આધુનિક શિક્ષણશૈલી જ આ બધાનું સૌથી મુખ્ય કારણ છે. આ મેકોલે શિક્ષણ, કો-એજ્યુકેશન વિગેરે વિદેશી પદ્ધતિઓ જ ભારતદેશ માટેનો યમદૂત છે. ગાંધીજી આ બધું જ બરાબર સમજી ચૂક્યા હતા. એમણે પોતાના પુસ્તકોમાં આ બધું જ ઠાંસી ઠાંસીને ભરી દીધું છે. એનું વધુ ને વધુ, ૫-૫ વાર ૧-૧ પુસ્તકનું વાંચન-મનન આ તમામ હકીકતોને ખુલ્લી પાડી આપશે.

આ તો મેં એક ભયાનક રોગનું વર્ણન કર્યું. પણ રોગ બતાવી દેવા માત્રથી વૈદ્યની સફળતા નથી. વૈદ્યની સાચી સફળતા રોગ દૂર કરવામાં છે. એટલે મારે ય આ રોગને દૂર કરનારું ઔષધ તો બતાવવું જ રહ્યું.

આમાં ખરી વાત એ છે કે, આખા ભારતમાંથી સર્વથા મેકોલે શિક્ષણ કાઢી નાંખવું વિગેરે શક્ય નથી. આદર્શ એ જુદી વસ્તુ છે. પણ પ્રેક્ટિકલ જે શક્ય ન હોય તેની વાત કરવી એ તો મૂર્ખતા છે. સમગ્ર પ્રજા પૂર્વની જેમ સંન્યાસીઓ પાસે ભણે, મેકોલે શિક્ષણ છોડી દે, બધા કમ્પ્યુટરો, ઇન્ટરનેટો બંધ થાય... આ બધું અશક્યપ્રાયઃ છે.

તો પછી શું કરવું ?

આનો ઉપાય એ જ કે, ભલે આ શિક્ષણ રહો, પણ આ શિક્ષણ રૂપ ઝેરની જે મારકતા છે એ દૂર કરી નાંખીએ તો એ જ શિક્ષણ ઉપયોગી બની જાય. ઝેરી સાપના ગળામાં ઝેરની કોથળી હોય તો જ એ બીજાને મારનાર બને. જો ઝેરની કોથળી કાઢી લેવામાં આવે તો પછી એ સાપ કંઈ ન કરી શકે. ઊલ્ટું, એના જ દ્વારા ઘણા લાભો પણ મેળવી શકાય.

એમ આ શિક્ષણમાં જે ઘાતકતા છે એ જ દૂર કરવાની છે. પછી તો ઝેર વિનાનું એ જ શિક્ષણ વધુ લાભકારી, વધુ હિતકારી બની રહે.

એ માટે દરેક શિક્ષિતોએ પોતાના જીવનમાં ધર્મને અપનાવવો પડશે.

ના, હું ભગવાનની પૂજા, દીક્ષા, સામાયિક વિગેરે ધર્મોની વાત નથી કરતો. એ તો ઘણી ઊંચી વાતો છે. આજની આ પ્રજા માટે આ ધર્મો અત્યારે ઉપયોગી નથી. હું તો બીજા જ ધર્મની વાત કરું છું.

ધર્મ ત્રણ પ્રકારના છે. એમાં એક ધર્મનો ત્યાગ કરી, બીજા ધર્મની તમન્ના રાખીને અત્યારે ત્રીજા જ ધર્મને આત્મસાત્ કરવાનો છે. એનાથી આ શિક્ષણનું ઝેર નીકળી જશે.

(૧) દેહધર્મ : શરીરના સુખો ભોગવવા, વિષયસુખોમાં લયલીન બનવું એ દેહધર્મ છે. મુખ્યત્વે એમાં સેક્સ (વાસના) અને સ્ટમક (ખાદ્યપદાર્થો) એ બે તત્ત્વો છે. જેઓ આ દેહધર્મનું સેવન કરવામાં આસક્ત બને તેઓ ગમે તેવા મહાન્ હોય, ગમે તેવી ઊંચી પદવી ઉપર બેઠા હોય તો પણ તેઓ પશુ જેવા કામ કરતા બિલકુલ ન ખંચકાય. વાજપાઈ પછી જેનો નંબર ગણાય છે એવો ઘણો મોટો પ્રધાન પ્રમોદ મહાજન સેક્સમાં સપડાયો. શિવાની નામની પત્રકાર બાઈ સાથે આડસંબંધો બાંધ્યા. કહેવાય છે કે, શિવાનીની દિકરી એ આ પ્રમોદ મહાજનની જ દિકરી છે. અને હમણાં જ કોઈપણ કારણસર પ્રમોદે શિવાનીનું ખૂન કરાવ્યું. પ્રમોદ ઉપર એનો કેસ શરૂ થઈ ગયો છે. બીજી બાજુ શિવાનીની દિકરીએ જીદ પકડી છે કે, મારો સગો બાપ કોણ છે ? એ મારે જાણવું છે. મેડીકલ ચેકઅપ દ્વારા ખબર પડી જાય કે, પ્રમોદ મહાજન એનો બાપ છે કે નથી ? પણ પ્રમોદ મહાજન એ ચેકઅપ કરાવવાની ના પાડે છે. (અંદરખાને મલિનતા હશે માટે જ ગભરાતો હશે.) આજે એ મહાજન આ સંકંજામાંથી છુટવા માટે કરોડો રૂા. ખવડાવવા તૈયાર થયો છે. એ માટે રિલાયન્સવાળા અંબાણીથી માંડીને બધી શ્રીમંત વ્યક્તિઓના પગ ચૂમવા માંડ્યો છે. કદાચ કરોડો રૂા. ખવડાવીને છટકી પણ જશે જ. આવા વ્યભિચારી, ભ્રષ્ટાચારીઓ કદાચ આવતી કાલે ભારતનું સુકાન હાથમાં લે તો શું દશા થાય ? આવાઓ પાસે દેશના વિકાસની અપેક્ષા શી રીતે રખાય ?

વળી, આ સેક્સ-સ્ટમક નામના દેહધર્મને પોષવા માટે ધનની પુષ્કળ જરૂર પડે. એક વાર આ માનવવાદ ધન તરફ મોઢું ફેરવે પછી કરોડો-અબજો રૂા. પણ એને સંતોષ ન આપી શકે. પેલો યશવંતસિંહા પુત્રવધૂ માટે કરોડો રૂા. ના કૌભાંડો કરે. વળી, જયલલિતા વિગેરે બદમાશો ય ક્યાં ઓછા છે ? ખાંડ કૌભાંડથી માંડીને કેટલાય કૌભાંડોમાં તે લુચ્ચાઓ કરોડો રૂા. પ્રજાના પડાવી લઈને રાષ્ટ્રદ્રોહથી માંડીને બધા જ પાપોમાં ચકચૂર બને છે. હમણાં જ એક ભાઈએ વાત કરી કે, વનવિકાસ માટે સરકારે ૪૦૦ કરોડ રૂપિયાની યોજના બનાવી છે એ મને સોંપી છે. મેં પુછ્યું કે, “તમને આમાં ચોખ્ખો નફો કેટલો ?” એ ભાઈએ આંચકો આપતી વાત કરી કે “૧૫૦ કરોડ રૂા. નો ચોક્ખો નફો અમને મળે છે.” આ તો હદ થાય છે ! ૪૦૦ કરોડના પ્લાનમાં ૧૫૦ કરોડ તો તે લોકો જ ખાઈ જવાના. એ સિવાયના વચ્ચેના ય માણસો કેટલાય ખાશે એ તો ભગવાન્ જાણે! રાજીવ ગાંધી વખતે એવી પ્રસિદ્ધિ થયેલી કે, “કોઈપણ યોજના માટે સરકાર જેટલી રકમ ફાળવે છે તેમાંથી ૮૫% રકમ ભ્રષ્ટાચારીઓના ખિસામાં જ જાય છે. માત્ર ૧૫% રકમ જ તે યોજનાઓમાં વપરાય છે.” રાજીવ ગાંધીને ગયાને ૧૦ વર્ષ થઈ ગયા. હવે તો ૫% રકમ પણ ગરીબ પ્રજાઓ સુધી પહોંચતી હશે કે કેમ? એ મોટો પ્રશ્ન છે.

આ બેફામપણાનું, રાષ્ટ્રદ્રોહનું મુખ્ય કારણ દેહધર્મોની સ્ટમક અને સેક્સની ભયંકર ભૂખ જ છે. આ બે માટે માણસ કોઈ પણ જાતના પાપો કરતાં ખચકાતો નથી.

(૨) આત્મધર્મ : આત્માનું હિત થાય તે માટે ભગવાનની ભક્તિ, સામાયિક, પૂજા, પ્રતિક્રમણાદિ લોકોત્તર ક્રિયાકાંડોનું સેવન કરવું એ આત્મધર્મ છે. આ ધર્મ સર્વોત્કૃષ્ટ છે પણ એના માટેની પાત્રતા પહેલાં કેળવવી પડે. પાત્રતા વિના આ આત્મધર્મનું સેવન કરવાનો ઝાઝો ફાયદો નથી. આજે લગભગ મોટા ભાગની પ્રજા, એમાં ય નવી પેઢી કે, જે સેક્સ-સ્ટમકમાં જ ચકચૂર બની છે તેઓ અત્યારે તો

આ આત્મધર્મ માટે લાયક નથી. એટલે હાલ તો એમને આત્મધર્મની લાયકાત કેળવવા માટે, દેહધર્મનો ત્યાગ કરાવવો પડશે. તે માટે ત્રીજા રાષ્ટ્રધર્મનું સેવન જ અત્યારની પરિસ્થિતિમાં મને અતિ આવશ્યક લાગે છે.

(૩) રાષ્ટ્રધર્મ : આ ભારત જ અત્યારે તો સાચા અર્થમાં થોડોઘણો પણ આર્યદેશ કહી શકાય. બાકીના રાષ્ટ્રો લગભગ અનાર્ય જેવા છે. એટલે લોકોત્તર ધર્મની રક્ષા માટે સૌ પ્રથમ તો આ આર્યપ્રજાની અને તે માટે આ આર્યદેશની રક્ષા કરવી જ જોઈએ. આ આર્યદેશને=હિંદુસ્તાનને આપણા પ્રત્યેક તરફથી બિલકુલ આંચ ન આવે એની કાળજી રાખવાની પ્રત્યેક નાગરિકની ફરજ છે. એટલું જ નહીં પણ બીજા દ્વારા આ આર્યદેશની, આર્ય સંસ્કૃતિની હત્યા થતી હોય તો એને અટકાવવા માટે જીવન કુરબાન કરવાની પણ તૈયારી રાખવી જોઈએ.

મારે તમામ શિક્ષિતોને, શિક્ષણ લેનાર યુવાપેઢીને કહેવું છે કે, ભલે તમે તમારું શિક્ષણ ચાલુ રાખો પણ તમે દેહધર્મનો સૌ પ્રથમ ત્યાગ કરો અને રાષ્ટ્રધર્મનો સ્વીકાર કરો. એ પછી આત્મધર્મ એની મેળે આવી જશે.

રાષ્ટ્રધર્મ માટે બે ગુણો જીવનમાં ખીલવવા પડે : (૧) શૌર્ય (૨) વફાદારી.

જો શૂરવીરતા હશે તો તમે રાષ્ટ્રમાં થનારા અન્યાયો સામે બળવો કરી શકશો. એ અન્યાયીઓને સખત શિક્ષા કરી શકશો. કદાચ તેમાં તમે શહીદ થશો તો ય તમારું આલંબન પામી બીજા હજારો નવા શૂરવીરો પેદા થઈને અન્યાય સામે બળવો કરશે. એટલે સફળતા કે નિષ્ફળતાની પરવા કર્યા વિના, મરી જવાની તૈયારી રાખીને, શૂરવીર બનીને આ અન્યાયો સામે, ભ્રષ્ટાચારો સામે, અશ્લીલતા અને ગુંડાગીરી સામે તૂટી પડો.

લોકસભામાં જ્યારે એક વાર ૪૦૦ કરોડ રૂા. નો ફર્ટિલાઈઝરનો કોઈ પ્લાન પસાર થવાનો હતો ત્યારે એક જાટજાતિના સભ્યએ હોબાળો મચાવી દીધો. “તમે આ ફર્ટિલાઈઝર દ્વારા ભારતની જમીન બાળી નાંખવા માંગો છો ? અને અમારા ખેડૂતોને જીવતા જ મારવાની તમારી તમન્ના છે ?” વિગેરે આગઝરતી ભાષામાં એણે સખત વિરોધ કર્યો. પણ ભ્રષ્ટાચારી બાકીના પ્રધાનોને આ યોજના હેઠળ કરોડો રૂા. ખાઈ લેવા હતા. રાત્રે એ જાટ બહાદૂરની બોલતી બંધ કરવા એના ઘરે ૪-૫ કરોડ રૂા. ની એટેચી લઈને પહોંચી ગયા. “આ રકમ લઈ તારું મોઢું બંધ કર અને પ્લાન પસાર થવા દે.” પણ શું એ જાટની શૂરવીરતા ! કરોડો રૂા. ની પેટીને લાત મારી દીધી. “ભ્રષ્ટાચારીઓ ! તમે મને પૈસાથી ખરીદી નહીં જ શકો. હું જાણું છું કે, ૫૦૦ સભ્યોમાં વિરોધ કરનાર માત્ર હું એકલો છું. એટલે મારા વિરોધ વચ્ચે પણ સર્વાનુમતિએ ઠરાવ પસાર થઈ જ જવાનો. પણ મને એની પરવા નથી. મારું ઈમાન વેચીને રાષ્ટ્ર સાથે, ગરીબ પ્રજા સાથે હું ગદારી નહીં કરું.” લોકસભામાં ગળા ફાડી-ફાડીને એણે પોતાનો સખત વિરોધ નોંધાવ્યે રાખ્યો. પણ બિચારા એકલાનું શું ચાલે ? જંગી બહુમતીએ ઠરાવ પસાર થઈ ગયો. ધરતીના પેટાળમાં અને લાખો ખેડૂતોના પેટમાં ખંજર ઘોંચાયું. કેવું આ ભારતદેશનું કમભાગ્ય !

આઝાદી પૂર્વે ચન્દ્રશેખર આઝાદ પાસે એની માતાએ લગ્ન કરી લેવાનો પ્રસ્તાવ મૂક્યો. ત્યારે આઝાદ બોલ્યો, “મા ! ભારતની આઝાદી મેળવવા માટે મેં માથે કફન બાંધ્યું છે. અંગ્રેજોની સામે મેં બગાવત પોકારી છે. જે કન્યા અંગ્રેજોની સાથે લડાઈ કરતા મને બંદૂકમાં કારતૂસો ભરી-ભરીને આપે અને એ રીતે મને યુદ્ધમાં સહાય કરે, મને શહીદ થવાની પ્રેરણા કરે તે કન્યા સાથે હું પરણવા તૈયાર છું. એવી કોઈ કન્યા મળે તો કહેજે.” બિચારી મા શું બોલે ? રાષ્ટ્રધર્મ તરીકે શૂરવીરતાનો સ્વીકાર કરી આઝાદે સેક્સ-સ્ટમકને તિલાંજલિ આપી.

અરે, યુવાનોના લગ્નના વરઘોડા એકબાજુ નીકળતા હતા. અને બીજી બાજુ ‘ભારતમાતાની જય’

ના નારાઓ લગાવતું સરઘસ પસાર થતું હતું. પેલો કન્યાને પરણવા જઈ રહેલો યુવાન ઘોડા ઉપરથી ઉતરી પડીને સરઘસમાં જોડાઈને “ભારતમાતા કી જય”ના નારા લગાવવા માંડ્યો. અંગ્રેજ પોલીસે લાઠીચાર્જ કરી બધાને જેલમાં પૂર્યા. સાંજે સગી માતા દિકરાને જેલમાં મળવા આવી. ધ્રુસકે ધ્રુસકે રડી પડી. “બેટા ! આ શું કર્યું ? તારે તો કન્યા સાથે લગ્ન કરવાના હતા. મારે વહુ મેળવવી હતી. હવે શું થશે ?” અને જેલના લોખંડી દરવાજાના સળીયા પકડીને ઉભેલો એ યુવાન બોલી ઉઠ્યો, “મા ! હવે તો આવતા ભવે જ પરણીશ. આ ભવ તો ભારતમાતાને આઝાદી અપાવવા માટે કુરબાન કરી ચુક્યો છું. હું હવે તારો સપૂત નથી. ભારતમાતાનો સપૂત છું. ગુલામીની જંજીરોમાં જકડાયેલી માતાને જોઈને ક્યો સપૂત સુખો માણી શકે ? બસ, મા ! તું જા. તારા દીકરાને મરી ગયેલો જાણજે...!”

ચન્દ્રશેખર આઝાદ ૧૨ વર્ષની ઉંમરે અમરકોષ નામનો મોટો ગ્રન્થ ગોખી રહ્યા હતા. ત્યાં “ભારતમાતાકી જય” ના નારાઓ સંભળાયા. બારીમાંથી નજર કરી. કોકને પૂછ્યું કે, “આ બધું શું છે ?” ઉત્તર મળ્યો, “અંગ્રેજોની ગુલામીમાં ફસાયેલી ભારતમાતાને આઝાદ કરવાની ઝુંબેશ ચાલે છે, એનું આ સરઘસ છે.” અને બીજી જ પળે અમરકોષ બાજુ પર મૂકી આઝાદ બારીમાંથી કૂદકો મારી સરઘસમાં જોડાઈ ગયો. આખી જિંદગી માટે સેક્સ અને સ્ટમકને તિલાંજલિ આપી.

અરે ! ૭૦-૮૦ વર્ષો પૂર્વેના આ દૃષ્ટાન્તો જવા દો. હમણાં અમારા તપોવનમાં ૧૫ મી ઓગસ્ટના દિવસે ધ્વજવંદનનો કાર્યક્રમ ગોઠવાયો. જ્યારે જન-ગણ-મન.... રાષ્ટ્રગીત બોલવાનો વખત થયો ત્યારે તપોવનના બાળકોએ પોતાની શૂરવીરતા દેખાડી. તેઓએ આ ગીત સામે વિરોધ ઉઠાવ્યો. ભારત દેશ જ્યારે ગુલામ હતો અને પાંચમા જયોર્જ ભારતની મુલાકાતે આવ્યા ત્યારે એમના સ્વાગતગીત તરીકે રવીન્દ્રનાથ ટાગોરે જન-ગણ-મન...ની રચના કરી. “ભારત ભાગ્યવિધાતા” તરીકે એ અંગ્રેજને સત્કાર્યો. પાછળથી એ મોટા ગીતમાંથી કેટલીક કડીઓ કાઢી નાંખી આજનું પ્રસિદ્ધ જન-ગણ-મન... રાષ્ટ્રગીત તરીકે ગવાવા લાગ્યું. બાળકો કહે, “૫૬ વર્ષ આઝાદ થયાને થયા. શું હજી ૫ આપણી આ જ ગુલામ મનોદશા ? કે એ જયોર્જના સ્વાગતગીતો આપણે ગાવાના ? ના, અમને બિલકુલ મંજૂર નથી.” અને ખરેખર કાયમ માટે જન-ગણ-મન... ગીત કેન્સલ કરવામાં આવ્યું. તેના સ્થાને “જય ભારત વંદે માતરમ્” ગીત ગોઠવાયું. ૮મા-૧૦મા ધોરણના બાળકોની આ શૂરવીરતા જોઈ મારી છાતી ગજ-ગજ ફુલી ગઈ.

આતતાયી રાજા નગરની પ્રજા ઉપર બેફામ જુલમ ગુજારતો હતો. પ્રધાનો, સેનાપતિ વિગેરે તમામ રાજાની ચમચાગીરી કરીને બળતામાં ઘી નાંખવાનું જ કામ કરતા હતા. કોઈએ રાજાના અન્યાય સામે બળવો ન કર્યો. પ્રજા સમસમીને સહન કરતી હતી. સત્તા આગળ શાણપણ શી રીતે ચાલે ?

પણ એ નગરમાં શૌર્યવંતી વિધવા બાઈ રહેતી હતી. છ જુવાનજોધ દીકરાઓની એ માતા હતી. રાજાનો આ અત્યાચાર, વિલાસિતા એનાથી જોવાતી ન હતી. છેવટે, એક દિવસ ઘણા મનોમંથન બાદ એણે જબરદસ્ત સંકલ્પ કર્યો. પોતાના સૌથી મોટા દીકરાને બધું સમજાવીને રાજદરબારમાં મોકલ્યો. શૂરવીર દીકરાએ રાજ-દરબારમાં જઈને જાહેરમાં રાજાના અત્યાચાર સામે બેફામ બોલવાનું શરૂ કર્યું. બગાવત પોકારી. રાજાની તલવાર ફરી વળી, ધડથી માથું દૂર થઈ ગયું. મંત્રીઓ-સામંતોએ રાજાની સરાહના કરી. પ્રજા બિચારી સમસમીને બેસી રહી. બીજા દિવસે એ જ રીતે બીજા દિકરાએ રાજસભામાં રાજા સામે બળવો પોકાર્યો. ફરી રાજસભા લોહીથી રંગાઈ. છ દિવસ સુધી રોજ આમ ચાલ્યું. વિધવા માતાના છ દિકરાઓ કપાઈ ગયા. સાતમે દિવસે માતા પોતે જ દરબારમાં આવી. એને જોઈને બધા હસવા લાગ્યા. મશ્કરી કરી કે, “માવડી ! કોની સામે બાથ ભીડવી ? એટલી ય તને સમજણ નથી. બિચારા છ દીકરાઓ તારી ચડામણીમાં કપાઈ મર્યા. તને શું મળ્યું ?” તે વખતે એ વિધવા માતાએ ચંડીનું રૂપ ધારણ કરીને આકોશ ઠાલવ્યો. “નમાલાઓ ! મેં તો મારા દીકરાઓને સિંહણનું દૂધ પાયું

છે. એટલે જ તેઓ સિંહની જેમ શૂરવીરતા દાખવીને મર્યા. પણ તમે તમારી માતાઓને પૂછી આવો કે, તેમણે તમને શિયાલણનું દૂધ તો નથી પાચું ને ? એટલે જ તો તમે ચમચાગીરી કરો છો.”

વિધવાના એ શબ્દો રાજાને હાડોહાડ લાગી આવ્યા. એને પોતાની ભૂલ સમજાઈ. છ દિકરાઓનું બલિદાન સાર્થક થયું.

આજે તો આવી શૂરવીરતા દાખવનારા જટાયુ પક્ષીઓની જ જરૂર છે. ભગવાન રામ નહીં, અમારે તો આવા અન્યાય સામે બળવો પોકારનારા, રાવણ જેવા દેશદ્રોહીઓ સામે ચાંચો મારનારા જટાયુ જેવા શૂરવીર યુવાનો જોઈએ છે. રાષ્ટ્ર માટે જો આવું શૌર્ય ફોરવશો તો આપોઆપ એના દ્વારા સેક્સ-સ્ટમકના વિલાસો છોડવા પણ તમે તૈયાર થશો. તમારી શૂરવીરતા કેટલાય ખરાબ કાર્યોને અટકાવનારી અને સાચા અર્થમાં દેશ અને દેશની પ્રજાનું હિત કરનારા કાર્યોને ઉત્પન્ન કરનારી બનશે.

બીજો રાષ્ટ્રધર્મ વફાદારી છે. દેશ સાથે ગદારી બિલકુલ ન ચાલે. યુવાન માત્ર એવો સંકલ્પ કરવો જોઈએ કે, “મારા દ્વારા મારા દેશને કોઈ પણ નુકશાન નહીં થવા દઉં. હું મારા દેશના હિત માટેની જ પ્રવૃત્તિ કરીશ. જે દેશમાં મારો ઉછેર થયો, જે દેશના અન્ન-પાણીએ મારા શરીરમાં પ્રાણ પૂર્યા એની નિમકહરામી હું નહીં કરું.”

આજે તો આ બેવફાઈ-ગદારીએ હદ કરી છે. ભારતના બુદ્ધિમાન યુવાનો અહીં પુષ્કળ ભણી-ગણીને ડોક્ટર બને. પછી કાયમ માટે પરદેશ રહેવા જતા રહે. પોતાના તબીબી વિજ્ઞાનનો લાભ આ દેશને ન આપે. વળી, અહીં જ રહીને વિજ્ઞાનના ક્ષેત્રમાં ઘણા આગળ વધેલા વિદ્યાર્થીઓ પણ છેવટે વિદેશમાં જઈને ત્યાં વૈજ્ઞાનિક બનીને નવી શોધખોળ કરે. જે ભારતદેશે એમને આટલા તૈયાર કર્યા એનો ઉપકાર તે લોકો બિલકુલ ન માને.

વિશ્વમાં સૌથી વધારે બુદ્ધિમાન પ્રજા ભારતની ગણાય છે. પણ એ બધું બુદ્ધિધન પરદેશ જતું રહે છે. અમેરિકામાં લગભગ ૫૦% ડોક્ટરો ભારતીય છે. ત્યાંની ઘણી પોસ્ટ ઉપર ભારતીયો જ બિરાજમાન છે. આ કેવી બેવફાઈ ! ગરીબ મા-બાપ પેટે પાટા બાંધી દીકરાને મોટો કરે, અને ડોક્ટર બનેલો એ દીકરો એ અત્યંત ઉપકારી મા-બાપને જુનવાણી કહીને, કજ્યાખોર કહીને, ગંદા કહીને, ધક્કા મારીને ઘરમાંથી કાઢી મૂકે અથવા પોતે જુદો રહેવા જતો રહે તો એ રાક્ષસ જ કહેવાય ને ?

બસ, એ જ રીતે આ ભારતદેશે = ગરીબ ભારતમાતાએ પોતાના વહાલસોયા દીકરાઓને ઉછેર્યા. એ ભારતમાતાને આશા હતી કે, “મોટા થયેલા દીકરાઓ મારી સેવા કરશે. મારો ઉપકાર કદી નહીં ભૂલે.” પણ એ આશા ઠગારી નીવડી. આ કપૂતોને હવે આ ભારતમાતા ગંદી-થૂંકવા જેવી લાગી. એમને તો વિદેશ નામની ગોરી કન્યામાં રંગ લાગ્યો. એ વિદેશ નામની કન્યાને પરણવા પોતાની સગી ભારતમાતાને ગાળો દીધી. એના પર થૂંક્યા. એનું અપમાન કર્યું. અને છેલ્લે એ રડતી-કકળતી ભારતમાતાને તિરસ્કારીને વિદેશમાં રહેવા જતા રહ્યા.

આવા વફાદારી વિનાના માનવપશુઓને મારા કરોડો ધિક્કાર છે ! તેઓને માફી આપી જ ન શકાય તેવો તેમનો ભયંકર ગુનો છે. વધુ પૈસા કમાવવા, વધુ મોડર્ન જીવન જીવવા, વધુ સુખી થવા ભારતદેશનો ત્યાગ કરીને પરદેશપરસ્ત બનેલા એ લુચ્ચાઓ નમકહરામી છે.

વફાદારી તો પેલી વડારણ બાઈની ! શત્રુના આક્રમણમાં પતિ માર્યો ગયો. રાણીબા નાનકડા રાજકુંવર રા’નોંઘણને લઈને ભાગી. પોતાની પાસે એને અસુરક્ષિત જાણીને વડારણ બાઈને રાજબીજ સોંપી દીધું. દૂર દેવાયત ખાયરને ત્યાં એ રાજકુંવરને પહોંચાડવાનો હતો. રાજવંશનો વફાદાર દેવાયત ખાયર પાસે રાજકુંવર પહોંચે પછી કોઈ ચિંતા ન હતી. એ વડારણ બાઈને પણ પોતાની પાસે રાજકુંવર રાખવામાં જોખમ દેખાયું. એટલે સંડાસ ઉંચકનારા એક ભંગીને આ રાજકુંવર સોંપીને દેવાયત ખાયરને

ત્યાં પહોંચાડવા કહ્યું. ભંગી પણ રાજનો વફાદાર હતો. સંડાસ ઉંચકવાના ડબ્બામાં રાજકુંવરને નાંખીને એ ચાલી નીકળ્યો. હેમખેમ પહોંચાડી દઈને પાછો ફર્યો. વડારણ બાઈએ ભંગીને પૂછ્યું, ભંગીએ બધી વાત કરી અને કહ્યું કે, “મારી આ સફળતા બદલ ઈનામ તો આપો. મારે તમારા કેડ પર લટકતી કટારી જોઈએ છે.” ભોળી વડારણે કટારી આપી. તે જ પળે ભંગીએ પોતાના પેટમાં કટારી હુલાવી દીધી. લોહીનું ખાબોચિયું થઈ ગયું. હસતા મુખે ભંગી બોલ્યો, “અમારી તો ભંગી જાત ! અમારા પેટમાં કોઈ વાત ન ટકે. રખેને મારાથી રાજકુંવરને દેવાયત્તને ત્યાં મોકલી આપવાની વાત થઈ જાય તો શત્રુઓ તરફથી રાજબીજને ભારે આપત્તિ ઊભી થાય. એના બદલે મારે મરી જવું સારું.”

આ કહેવાય, રાષ્ટ્ર પ્રત્યેની વફાદારી !

શંકરાચાર્યે જ્યારે સુધન્વાદિ બે રાજાની સહાય લઈને જીરાવલા તીર્થ ઉપર આક્રમણ કર્યું ત્યારે સૌ પ્રથમ તો તેઓ યાત્રા કરવાના બહાને તીર્થના દરવાજા પાસે પહોંચ્યા. ત્યાંના હિંદુ દ્વારપાળે નમ્રતાપૂર્વક રાજાને તલવાર-મુકુટ વિગેરે ઉતારી દેવાની વિનંતી કરી. શંકરાચાર્ય તો તીર્થનો નાશ કરવા જ આવેલા. તેણે ઘસીને ના પાડી. હિંદુ સૈનિકે, સામે હિંદુ આચાર્ય હોવા છતાં જૈનતીર્થ પ્રત્યેની વફાદારી ન છોડી. રાજાની સામે બાથ ભીંડી. ત્યાં જ બિચારો કપાઈ મર્યો. કાવતરાની ગંધ આવી જતા વિશાળ દેરાસરના તમામ હિંદુ પૂજારીઓ જે તે શસ્ત્રો લઈને સામે આવી ગયા. વિશાળ યોગાનમાં યુદ્ધ થયું. પણ સૈન્ય સામે પૂજારીઓ શી રીતે ટકે ? તેઓ પણ કપાઈ ગયા. ત્યાંના ચૈત્યવાસી સાધુઓ અને શ્રાવકો પણ “અમારા જીવતાં તીર્થનાશ નહીં થવા દઈએ” એ એક જ નેમ સાથે જય-પરાજયની પરવા કર્યા વિના યુદ્ધે ચડ્યા. બધા જ કપાયા. શું એ હિંદુ પૂજારી, હિંદુ રક્ષકો વિગેરેની વફાદારી ! જેનું લુણ ખાધું એની સાથે બેવફાઈ બિલકુલ ન જ થઈ શકે.

આવી ભાવના દ્વારા જો યુવાપેઢી પોતાનામાં રાષ્ટ્ર પ્રત્યેની વફાદારીનો દઢ નિર્ણય કરે તો તેઓ સાચા અર્થમાં રાષ્ટ્રધર્મી બને.

બસ, યુવાપેઢી શૌર્ય અને વફાદારી અપનાવીને સેક્સ અને સ્ટમક નામના દેહધર્મોનો ત્યાગ કરે. હવે એમનું શિક્ષણ ભારત માટે, ભારતીય પ્રજા માટે અતિશય લાભદાયી નીવડે. એમાં કોઈ શંકાને સ્થાન નથી. તે શૌર્ય અને વફાદારીવાળા શિક્ષિતો પોતાનું શિક્ષણ સાચા અર્થમાં રાષ્ટ્રવિકાસ માટે, પ્રજાના હિત માટે જ વાપરશે. પોતે દેહધર્મોથી દૂર રહીને રાષ્ટ્રના અહિતને અટકાવશે. આટલું જ જો થાય તો બે-પાંચ વર્ષમાં દેશની, પ્રજાની કાયાપલટ થઈ જાય.

પણ જો આવું ન થાય તો ? તો પછી શું થશે ? એ મને સમજાતું નથી.

હા, કદાચ ધર્મમહાસત્તા વીફરે અને વિશ્વને ખતમ કરવાની મેલી મુરાદવાળા, ઈજેક્શનો દ્વારા તમામ લોકોને ગોરી ચામડીવાળા બનાવવાની યોજના ઘડનારા ગોરાઓ ઉપર ત્રાટકે તો જ તેઓ ખતમ થાય, અને તેમના ભેદી પંજામાંથી ભારતદેશ બહાર નીકળે.

મને લાગે છે કે, નક્કી ધર્મમહાસત્તા આંખ ફેરવશે. તે મહાઘાતકી ગોરા- દેશો ઉપર કોપ ઉતરશે. એ કોપ બે રીતનો હશે :

(૧) કાં તો મુસ્લિમ રાષ્ટ્રો અને ક્રિશ્ચિયન રાષ્ટ્રો વચ્ચે ભયંકર વિશ્વયુદ્ધ થશે. એ વિશ્વયુદ્ધ મર્યાદિત હશે. અર્થાત્ ભારતને એની ઝાઝી અસર નહીં થાય. એમાં મુસ્લિમ દેશો લગભગ ખલાસ થઈ જશે. જ્યારે ક્રિશ્ચિયન દેશો અતિશય નબળા પડી જશે. તે વખતે આ દુબળો ગણાતો ભારત દેશ ઊંચે આવશે. વિશ્વની મહાસત્તા બનશે. એટલે વિશ્વયુદ્ધ એ જ ધર્મમહાસત્તાનો તે પાપિષ્ઠો ઉપરનો કોપ બની રહેશે.

(૨) અથવા ધરતીકંપો, દુકાળો, પૂર વિગેરે કુદરતી મોટી આફતોમાં એ વિદેશીઓ ફસાશે. કદાચ ન્યૂયોર્ક, મોસ્કો વિગેરે વિરાટ શહેરો માત્ર ત્રણ જ કલાકમાં આખા ને આખા ધરતીમાં દટાઈ જાય તેવું પણ બને. એ કુદરતી આફતોમાં તે મુસ્લિમ રાષ્ટ્રો અને ક્રિશ્ચિયન રાષ્ટ્રો ઘણા ખરા નબળા પડી જશે.

એ રીતે ભારત બચી જશે.

જો આ બેમાંથી કંઈ ન થાય તો પછી હિંદુપ્રજાને નામશેષ કરવાની તીવ્રતમ ઝંખના ધરાવતા ક્રિશ્ચિયન રાષ્ટ્રો અને મુસ્લિમ રાષ્ટ્રોની સામે નબળું, સત્ત્વહીન આ હિંદુરાષ્ટ્ર નહીં ટકી શકે એ તદ્દન સ્પષ્ટ હકીકત છે.

મારી ઉંમર આજે ૭૦ વર્ષની છે. એમ કહેવાય છે કે, મેવાડનો મહારાણો રાણા સંગ શરીર ઉપર ૮૨ ઘા સાથે યુદ્ધમાં લડતો હતો. અને એની વીરતા સામે દુશ્મનો ત્રાહિમામ્ પોકારી ઉઠતા હતા. હું એ રાણા સંગ જેવો જ છું. મારા માનસપટ ઉપર પણ પુષ્કળ ઘા લાગ્યા છે. જ્યારે જ્યારે સંસ્કૃતિવિનાશના પ્રસંગો, આર્યપ્રજા ઉપરના અત્યાચારોના પ્રસંગો હું જોઉં છું, સાંભળું છું ત્યારે મારા મન ઉપર એના જીવલેણ ઘા પડે છે. છતાં જીવું છું એકલપંડે જીતવાની આશાથી સંગ્રામ ખેલું છું. વ્યાખ્યાનો દ્વારા, રાડારાડ કરીને લોકોને જગાડવા એ જ મારો સંગ્રામ છે. મને તો એમાં જ મરણની ઝંખના છે. જ્યાં સુધી શરીરમાં શ્વાસ છે ત્યાં સુધી જિનશાસન માટે, સંસ્કૃતિરક્ષા કાજે, રાષ્ટ્રરક્ષા કાજે હું લડતો જ રહીશ.

અંતે, મને એક વાત યાદ આવે છે. મહાભારતના યુદ્ધની શરૂઆતમાં જ્યારે બંને પક્ષે સેનાઓ ગોઠવાઈ ગઈ છે, રજા મળે એટલી જ વાર છે તે વખતે અર્જુન શત્રુપક્ષમાં ઉપકારી ગુરુ દ્રોણાચાર્ય, વહાલસોયી માતા સમાન ભીષ્મપિતામહ, કુલગુરુ કૃપાચાર્ય, મામા મદ્રરાજ શલ્ય વિગેરેને જોઈને શોકમગ્ન બની જાય છે. “શું મારે રાજ્ય માટે મારા સ્વજનોને મારવાના?” વિષાદમાં ઘેરાયેલો અર્જુન યુદ્ધમેદાન છોડીને સંન્યાસ સ્વીકારવાના વિચારો કરે છે. તે વખતે શ્રીકૃષ્ણ એને કર્તવ્યધર્મનું ભાન કરાવી પ્રજાહિત માટે, અન્યાયીઓના વિનાશ માટે યુદ્ધ કરવાનો તીવ્ર ઉત્સાહ જગાડે છે.

બસ, એ જ રીતે આજે આ યુવાપેઢીમાં વિષાદ તો નથી ફેલાયો પણ વિલાસ પુષ્કળ ફેલાયેલો છે. એમના મન સતત સેક્સ-સ્ટમકમાં જ ખૂંપેલા છે. અર્જુનના વિષાદને દૂર કરવા શ્રીકૃષ્ણે કર્તવ્યધર્મ બતાવ્યો તેમ મેં આ યુવાપેઢીના વિલાસને દૂર કરવા શૌર્ય અને વફાદારી નામના બે રાષ્ટ્રધર્મો બતાવ્યા.

મને વિશ્વાસ છે કે જેમ શ્રીકૃષ્ણ પાસેથી કર્તવ્યધર્મ પામીને અર્જુન વિષાદરહિત બનીને યુદ્ધ કરીને શત્રુઓનો ખાત્મો કરીને પ્રજાનું હિત કરનારો બન્યો એમ મારી પાસેથી શૌર્ય અને વફાદારી નામના બે રાષ્ટ્રધર્મો પામીને આ નવી પેઢી જો વિલાસને દૂર ફગાવશે તો તે નવી પેઢી અર્જુન બની જશે. એમનું શિક્ષણ એ અર્જુનનું ગાંડીવ ધનુષ્ય બની જશે. એના સહારે આજની યુવાપેઢી આર્યપ્રજાના શત્રુઓને દૂર હટાવીને આર્યદેશનું, આર્યપ્રજાનું રક્ષણ કરનારી બનશે.

શિવમસ્તુ સર્વ જગતઃ ।

•

૩૬ કરુણા : વિશ્વના જીવોની વાત્સલ્યમયી માતા

(સરકીટ હાઉસની ‘પ્રેસ કોન્ફરન્સ’માં પૂજ્યપાદ પંન્યાસ પ્રવર ચન્દ્રશેખરવિજયજીનું ૩૦ મિનિટનું પ્રવચન)

ભારત સરકારનું આયોજન પંચ (પ્લાનિંગ કમિશન) દર પાંચ વર્ષે ભારત દેશનો અને ભારતીય પ્રજાનો વિકાસ કરવા માટે જુદી જુદી વિવિધ દેશવ્યાપી યોજનાઓ તૈયાર કરતી હોય છે. અને એ યોજનાઓ પૂરી પાડવા પાછળ અબજો રૂપિયા ખર્ચાતા હોય છે. આ યોજનાઓ દર પાંચ વર્ષે, પાંચ વર્ષ માટે ઘડાતી હોવાથી પંચવર્ષીય યોજનાઓ કહેવાય. આ યોજનાઓ બનાવવામાં ઘણી મહેનત પડે. માટે આયોજન પંચને મદદ કરવા માટે જુદી જુદી ઘણી બધી પેટા કમિટીઓની રચના કરવામાં આવે છે. આ બધી વર્કિંગ કમિટીઓમાંની એક કમિટીએ ભારતીય પ્રજાના બેરોજગારોને રોજગારી આપવા,

હૂંડિયામણ કમાવા, ગામડે ગામડે માંસ પહોંચાડવા માટે આખા દેશમાં લગભગ ૫૬,૦૦૦ નવા કતલખાનાઓ બનાવવાનો એક ૧૭૫ પાનાનો ઈંગ્લીશ રીપોર્ટ તૈયાર કર્યો, જેમાં એમણે ભયંકર હિંસાનું તાંડવ કરવાની વાતો લખી હતી. છેક શાહમૃગ, મેના, પોપટ વિગેરેના પણ કતલખાનાઓ બનાવીને તેઓના માંસની પણ નિકાસાદિ કરવાની અતિ ભયંકર રજુઆતો કરેલી. આ રિપોર્ટ તેઓએ હજુ આયોજન પંચને આપ્યો ન હતો. પણ હકીકત એ છે કે આ રીપોર્ટ નજીકના જ સમયમાં આયોજન પંચને અપાત અને નિજુર, ઘાતકી, કદાચ સ્વયં માંસાહારી એવા આયોજન પંચના અધિકારીઓ બેધડક એ યોજનાને મંજૂરી આપી જ દેત. વિદેશમાંથી અબજો રૂા. ના અઘતન મશીનો (કતલ કરવા માટેના) મંગાવી લેવાત. આ બધું બની ગયા પછી જો મેં કે કોઈએ પણ એ કતલખાનાઓનો વિરોધ કર્યો હોત તો અબજો રૂા. ખર્ચાઈ ગયા હોવાથી, મશીનો આવી ગયેલા હોવાથી સરકાર કે આયોજનપંચ આપણા વિરોધને સાંભળત પણ નહીં જ.

પણ સદ્ભાગ્યે વર્કીંગ કમિટિમાં જ પડેલો એ રિપોર્ટ એ કમિટિના સભ્ય અને એ યોજનાનો સખત વિરોધ કરનારા અહિંસાપ્રેમી ડો. ચિરંજીલાલ બાગરાએ મને મોકલાવ્યો. અરિહંતની કડૂણાનો અંશ મને સ્પર્શ્યો હતો માટે જ હું આ સહન કરી ન શક્યો. સરકાર સામે લઘુમતીવાળી જૈન કોમનું, મારું શું ચાલે? એ વિચારી રાષ્ટ્રને જગાડવા બોમ્બ ફેંકનાર ભગતસિંહના દ્રષ્ટાંતને નજરમાં રાખીને છેલ્લા સુદર્શન ચક્ર તરીકે મેં “જો ભારત સરકાર આ ઘાતકી યોજના બંધ નહીં કરે તો ચાતુર્માસ બાદ વિહાર કરીને દિલ્હી જઈને લગભગ માર્ય મહીનામાં દિલ્હીના વિજયચોકમાં શરીર પર કેરોસીન છાંટીને સળગી મરીશ.” એ પ્રમાણે જાહેરાત કરી અને બીજી બાજુ મુખ્યત્વે ગુજરાતમાં અને એ સિવાય પણ ઘણે ઠેકાણે એ યોજના સામે આંદોલન જગાડવાના પ્રયત્નો કર્યા. ચારેબાજુ એક જ પ્રચાર કર્યો : બધા લોકો વધુમાં વધુ પોસ્ટકાર્ડો, લેટરપેડો આયોજન પંચ ઉપર આ યોજનાનો વિરોધ દર્શાવતા લખે. એની પુષ્કળ અસર સરકાર પર થશે.

અને મારા પ્રયત્નો સફળ થયા. સૌરાષ્ટ્ર આખું સળગી ઉઠ્યું. લીમડી, સુરેન્દ્રનગર, રાજકોટ, જામનગર વિગેરે શહેરોએ મોટી રેલીઓ કાઢી બંધ પાળ્યો. હિન્દુ સંન્યાસીઓએ પણ મને જબરદસ્ત સાથ આપ્યો. એક સંન્યાસીએ તો સ્વયં પોતે પણ આત્મવિલોપન કરશે એવી જાહેરાત કરી. શંકરાચાર્યોએ પણ આ યોજના સામે જોરદાર વિરોધ કર્યો. તો બીજી બાજુ લગભગ તમામ જૈનાચાર્યોએ, સંઘોએ પણ એક અવાજે મારા આંદોલનને વધાવી લીધું. જીવદયા એ તો તમામને વહાલી છે, પછી બધા જ એમાં “એક” થાય એ સ્વાભાવિક છે. પાલિતાણા તથા બોમ્બે વિગેરેમાં પણ જૈનાચાર્યોએ હજારો પોસ્ટકાર્ડો લખાવીને આ આંદોલનને વેગવંતું બનાવ્યું. ૧૫-૧૭ કેન્દ્રોમાં રહેલા મારા શિષ્યો તો આંદોલનને ઉપાડી જ લે એ સ્વાભાવિક છે. અને એનું પરિણામ એ આવ્યું કે, લગભગ ૮ લાખ પોસ્ટકાર્ડો આયોજન પંચની ઓફીસમાં ઠલવાયા. એનું વિભાગીકરણ (શહેર-ગામ પ્રમાણે) કરવા માટે ૦.૦. ૦૦૦૦ સાહેબે ૧૫ માણસો રોકવા પડ્યા. આટલો બધો પ્રયંડ વિરોધ જોઈને તેઓ ઢીલા પડી ગયા. એમણે જો કે હજી એ યોજના સ્વીકારી ન હતી. એમની પાસે આવી જ ન હતી. પણ હવે “ભવિષ્યમાં પણ આ યોજનાનો અમે સ્વીકાર નહીં કરીએ” એવી લેખિત બાહેધરી કે.સી. પંતે (પ્લાનીંગ કમિશનના મુખ્ય અધિકારી) આપણને આપી. દિલ્હીના “ઈન્ડિયન એક્સપ્રેસ” વિગેરે મુખ્ય પેપરોમાં એ અંગેની વિગતો આવી ગઈ.

આ સફળતામાં સૌથી વધુ મહેનત કરનાર અમદાવાદના કેન્દ્ર સરકાર ખાતેના ૦.૦. હરીન પાઠક છે. તેઓ ન હોત તો આટલી ઝડપથી, એક જ મહિનામાં ખૂબ સહેલાઈથી આ જવલંત સફળતા ન મળત. એમની ધગશ, લાગવગ, સખત પરિશ્રમ, હોંશિયારીને લીધે જબરદસ્ત સફળતા આપણને

મળી. એટલે હવે આ આંદોલન પણ આપણે સમાપ્ત કરીએ છીએ.

કેટલાકોએ મારો વિરોધ પણ કર્યો હતો કે “જૈન સાધુએ આવી રીતે સળગી મરવાની વાત ન કરાય.” પણ પાદલિપ્તસૂરિના પ્રસંગને તેઓ જાણતાં નહીં હોય. ગીતાર્થોના દૂરગામી નિર્ણયો સામે આવા વિઘ્નસંતોષીઓ વિરોધ નોંધાવે એ એમનો સ્વભાવ છે. હું એ વિરોધની સરેઆમ ઉપેક્ષા જ કરું છું.

ઉપલક દ્રષ્ટિએ તો બધાને એમ લાગશે કે, મેં આ પશુઓને બચાવવા માટે આંદોલન કર્યું. તેઓની કૂર હત્યા બંધ કરવા માટે મેં આત્મવિલોપનની ધમકી આપી. બેશક આ વાત તદ્દન સાચી છે, પણ એના કરતાં ય એક બીજી ઘણી ગંભીર બાબત મારી નજરમાં આવી ગયેલી, જે પશુહત્યા કરતાં પણ વધુ ભયાનક હતી. કતલખાના ઊભા કરવાની યોજનાની ભીતરમાં એક ભેદી રમત મને દેખાઈ. એ ઉપરાંત એ પશુઓની હિંસા કરતાં ય એના દ્વારા મૂલ્યોની, સંસ્કૃતિની, આર્યપ્રજાની મહાનતાની કત્તેઆમ પણ આ ૫૬,૦૦૦ કતલખાનાની યોજનાના ગર્ભમાં મને દેખાણી. અને એટલે જ હું વધારે ભડકી ગયો.

કરૂણા એ અનંતા તીર્થંકરોને ઉત્પન્ન કરનારી એકમાત્ર માતા છે. માનવમાં કરૂણા છે તો જ એ માનવ છે, કરૂણા વિનાનો નર એ પશુથી ય ભૂંડો ગણાય. આપણા પ્રાચીન ઋષિમુનિઓએ ભારતીય પ્રજામાં આ કરૂણાને વિકસાવવા, એમને સાચી આર્યપ્રજા બનાવવા, એ દ્વારા તેઓના આત્માનું કલ્યાણ કરવા એ લોકોના જીવનમાં જીવદયા-પશુરક્ષા ઘુસાડી દીધેલી. ‘ગાય એ તો આપણી માતા છે, કૂતરાને રોટલો નાખો, આપણા ઘરના પશુઓને સગા બાળકની જેમ સાચવો. એના મરણના છેલ્લા દિવસ સુધી એની કાળજી કરો. કીડીઓના દર પાસે સાકર નાખો. પક્ષીઓને દાણા નાખો’ વિગેરે વાતો કરીને આર્યપ્રજાને એ બધામાં જોડી દઈને ઋષિમુનિઓએ તેઓને કરૂણાથી પ્લાવિત કરી દીધા. સ્વાભાવિક છે કે, જેઓ નાનપણથી જ પશુઓની પણ કરૂણા કરતા હોય તેઓ મોટા થયા પછી પોતાના માતાપિતા પ્રત્યે, ગરીબો પ્રત્યે નિષ્ઠુર ન જ બને, ગર્ભપાત જેવું ભયંકર પાપ ન જ કરે. અંદર વિકસી ચુકેલો કરૂણાનો ગુણ સર્વત્ર વ્યાપી જાય. પરિણામે આર્યપ્રજા પોતાના માતાપિતાની ઉત્કૃષ્ટ સેવા કરે. ગરીબોને પણ યથાશક્તિ મદદ કરે. આવા સ્નેહસભર વાતાવરણમાં દુઃખ-અશાંતિ-સંકલેશ-ઝઘડાઓ લગભગ ખતમ થઈ જાય. અને આ રીતે આર્યપ્રજા સદા પ્રસન્ન રહે. ચિત્ત પ્રસન્ન હોવાથી તે પ્રજા ખૂબ જ સારી રીતે પરલોક અને પરમલોકની પ્રાપ્તિ માટે ધર્મની ઉત્કૃષ્ટ આરાધના કરી શકે.

આમ, ઉંડાણથી વિચારીએ તો ગાયને ઘાસ નાખવાથી માંડીને તમામ જીવદયાના કાર્યો એ છેવટે તો મોક્ષમાર્ગની જ આરાધના બની રહે છે. માટે જ જૈનશાસ્ત્રો મિથ્યાત્વીઓના પણ જીવદયાના, પશુરક્ષાના કાર્યોને ય મોક્ષપ્રાપ્તિમાં અનુકૂળ માને છે.

બાકી, જેઓમાં આ રીતે કરૂણા વિકસાવવાના પરિબળો નથી બલ્કે એકલી કત્તેઆમ, જીવહિંસા જ જેમના જીવનમાં વણાયેલી છે તેઓ સ્વભાવથી જ નિષ્ઠુર બને છે. ગમે તેને, ગમે તેટલાને, ગમે ત્યારે, ગમે તે રીતે મારી નાખવામાં તેઓને લેશ પણ ખચકાટ થતો નથી. જુઓ, અમેરીકાના બુશ ! પાકિસ્તાનના મુશર્રફ ! અને સમગ્ર પશ્ચિમની ક્રિશ્ચિયન પ્રજા, મુસ્લિમ પ્રજાઓ ! નાનપણથી જ જીવહિંસાના પાઠ શીખનારા, કરૂણા ગુણને વિકસાવનારી કોઈપણ પ્રકારની પ્રવૃત્તિ ન કરનારા તેઓ મારામારી-કાપાકાપી સિવાય બીજું કંઈ જોતાં જ નથી. નાની નાની વાતોમાં યુદ્ધ કરવા, હજારો લાખોનો સંહાર કરવો, શત્રુદેશના હજારો નાના ભુલકાઓને ભૂખથી મારી નાખવા વિગેરે કૂર પ્રવૃત્તિઓ તેઓ માટે સહજ બની ગઈ છે. અમેરીકાએ અફઘાનની લાખોની પ્રજાને મારી નાખી. ઈરાક ઉપર હુમલો કરીને તેને ય ધૂળ ચાટતું કરી દીધું. અને હજી ય તેઓ લડ્યા જ કરવાના છે. શાંતિથી

જીવવું, બીજાને માફી આપવી, બીજાઓ ઉપર કડ્ડણા કરવી એ તેઓ માટે શક્ય જ નથી. જાણે કે નીચેની નારકોમાંથી આ ધરતી ઉપર આવી ચડેલા સાક્ષાત્ પરમાધામી ન હોય ? એવી એમની હાલત છે.

આનું નુકશાન એમણે ભોગવવું જ પડશે. જેઓ નિષ્કારણ આવી રીતે ઘોર હિંસા કરે તેઓ કોઈ પણ હોય, ‘આર્ય કે અનાર્ય’ એમને એના પરિણામો ભોગવવા જ પડે. એ પશુઓની હાય જ એમને ખતમ કરી નાંખે. ૧૦ વર્ષ પહેલાં મહારાષ્ટ્રના લાતુર જિલ્લામાં જે પ્રચંડ ધરતીકંપ થયેલો એનું કારણ તપાસતા છેવટે વૈજ્ઞાનિકોએ કહેલું કે, જે દેવનારનું કતલખાનું છે તેમાં રોજ સેંકડો-હજારો પશુઓ કપાય છે. એ મરનારા પશુઓની જે હાય નીકળે છે એના તરંગો સીધા લાતુર તરફ ગયા. ભેગા થયેલા તરંગોએ ધરતીને ધ્રુજાવી નાંખી. જેમાં હજારોની જાનહાની, હજારો બાળકો અનાથ, અબજો રૂપિયાનું નુકશાન વિગેરે ઘણી બધી આફતો આપણે વેઠવી પડી.

સરકાર કહે છે કે, જો પશુઓને મારી નાંખીને એમના માંસની નિકાસ નહીં કરીએ તો વિદેશીઓ પાસેથી આપણને હૂંડિયામણ નહીં મળે. આપણે ભિખારી બની જશું. વળી, આપણા દેશમાં દર વર્ષે નવા નવા પશુઓની ઉત્પત્તિ એટલી બધી મોટી સંખ્યામાં થાય છે કે, ૫૦,૦૦૦ કતલખાનાઓ ચલાવીએ તો ય દર વર્ષે આપણી પશુધનની સંખ્યા વધતી જ જવાની છે. તો પછી શા માટે કતલખાનાઓ ચલાવીને, પૈસા મેળવીને, પુષ્કળ ધનવાન બનીને ભારત દેશને સમૃદ્ધ ન બનાવવો ? ભારતને ભિખારી બનાવવો હોય તો આ કતલખાના બંધ કરો.

આવા કુતર્કો કરનારા ભ્રષ્ટાચારીઓને મારે માત્ર એટલું જ કહેવું છે કે, તમે તમારો ભ્રષ્ટાચાર જ જો બંધ કરી દો, અબજો-અબજો રૂપિયાના કૌભાંડો કરવાના બંધ કરી દો તો ય ભારત અતિશય ધનવાન દેશ બની જાય. અતિશય સમૃદ્ધ બની જાય. તમારા ભ્રષ્ટાચારના આંકડાઓ સામે આ કતલખાનાઓ દ્વારા થનારી આવક તો મામુલી છે. અમારા ઉપર ભારતને ભિખારી બનાવવાનો આરોપ મુકનારા ઓ માનવો ! તમે જ તો પ્રજાના અબજો રૂપિયા ખાઈ જઈને, સ્વીસબેંકોમાં ખાતાઓ ખોલાવીને, કરોડો રૂપિયાના જલસા કરીને ભારતદેશને ભિખારી, મડદું બનાવનારા પુરૂષો છો. પ્રજાનું લોહી પીનારા તમને ઠાવકા મોંએ રાષ્ટ્રની આબાદીની વાતો કરતા શરમ નથી આવતી ?

આ દેશી અંગ્રેજો કહે છે કે, ૫૬,૦૦૦ કતલખાના નવા ખુલે તો દરેક કતલખાનામાં એક મુખ્ય અધિકારી, અને તેની નીચે ઓછામાં ઓછા ૧૦૦ માણસોને રોજરોટી મળે. આ રીતે ઓછામાં ઓછા ૫૦,૦૦,૦૦૦ માણસોને રોજરોટી મળે. લાખો બેરોજગારો રોજગારી પામીને મસ્તીથી જીવી શકે. ગામડે-ગામડે નજીકમાં જ કતલખાનાઓ બનવાથી માંસ ખૂબ જ સસ્તું થઈ જાય. ટ્રાન્સપોર્ટનો બધો જ ખર્ચ ઓછો થઈ જાય. પ્રજાને ઘણી ઓછી કિંમતે માંસ મળતું થઈ જાય. આ તમે બધા અહિંસાનો ઝંડો લઈને ફરનારાઓ આ લાખો બેરોજગારોનો વિચાર કરો ! તમને પેલા પશુઓની દયા થાય છે તો આ રોજગારી વિના ભૂખે મરતા લાખો માનવોની દયા નથી આવતી ? એમના ઉપર કડ્ડણા નથી જાગતી ? મોંઘા માંસને ખરીદવા અસમર્થ બનતા, એટલે જ ભૂખ્યા રહેતા એ ગ્રામીણ લાખો લોકોનો તમે અહિંસાપ્રેમીઓ કેમ કોઈ વિચાર નથી કરતા ? અમારી યોજના આ લાખો માનવોને પગ ઉપર ઊભા કરી દેશે.

એ દેશી અંગ્રેજોને મારે કહેવું છે કે “નાના મોટા તમામ વેપાર-ધંધાઓમાં યંત્રો ઘુસાડીને વિરાટકાય મલ્ટીનેશનલ કંપનીઓને ભારતમાં વેપાર કરવાની છૂટ આપીને તમે જ લાખો-કરોડો માનવોને બેરોજગાર-નકામા કરી દીધા છે. તમારા પાપે જ આ બેરોજગારોનો રાફડો ફાટ્યો છે. હવે “સો ઉંદર મારીને બિલાડી યાત્રા કરવા જાય” એવો ઘાટ તમારો થયો છે. લાખો માનવોના હાથમાંથી રોજરોટી

છિનવી લઈ (યંત્રો દ્વારા ઘણાં કામો એક સાથે થઈ જવાથી એ કામો કરનારા માણસો બેકાર બની જ જાય) હવે તમે એમને રોજરોટી આપવાની સુઝિયાણી વાતો કરી શકો છો એ જોઈને મને તો આશ્ચર્ય થાય છે.

ભારત ખેતીપ્રધાન દેશ તરીકે જગજાહેર છે. ખેતી અને પશુપાલન આ બે જ પરિબળો ઉપર ભારતની ૮૦% પ્રજા જીવી રહી છે. ૮૦% ગ્રામીણ પ્રજા આ બે ના જ સહારે પોતાનું ગુજરાન ચલાવે છે. તમે ૫૦,૦૦,૦૦૦ ને રોજગારી આપવા માટે ૮૦ કરોડ જેટલી પ્રજાને શા માટે મોતના મુખમાં ધકેલો છો ? ૫૦ લાખને રોજગારીની વાતો કરનારાઓ ૮૦ કરોડ રોજગારોને જ નિરાધાર, બેરોજગાર બનાવી દે એ તો મૂર્ખાઈભરી બાબત છે.

અરે, એ લોકોને માંસ ખરીદવાની જરૂર જ ક્યાં છે ? ઘરે પાળેલા પશુઓના દૂધ-ધી ખાઈને જ તેઓ સંતુષ્ટ છે. અહિંસકોને હિંસક બનાવવાનું આ ગોરાઓનું ભેદી કાવતરું છે. માટે જ તેઓ દેશી અંગ્રેજો દ્વારા ગામડે ગામડે માંસ પહોંચાડવાની યોજનાઓ ઘડાવે છે. માંસને સસ્તું બનાવે છે. શાકભાજી મોંઘા અને માંસ સસ્તું થાય એટલે આપોઆપ ગરીબ પ્રજા માંસાહાર કરવા તરફ ધકેલાય અને એકવાર માંસાહારી બનેલી પ્રજાને કિશ્કિયન બનાવવી એ ખૂબ સરળ છે. માંસાહાર કિશ્કિયન ધર્મની પાયલોટ કાર છે.

એના બદલે જો ખેતી અને પશુપાલન ઉપર ધ્યાન આપવામાં આવે, એના માટેની પ્રાચીન પદ્ધતિઓને પુનર્જીવિત કરવા તરફ ધ્યાન આપવામાં આવે, અબજો રૂ. ત્યાં ખર્ચવામાં આવે તો ભારત દેશ અનાજ વિગેરેથી એટલો બધો સમૃદ્ધ બને કે માંસાહાર કરવાની એને જરૂર જ ન રહે. પછી રોજરોટી માટે ભટકવાની જરૂર જ ન રહે. એ ખેતી અને પશુપાલનમાં જ કરોડો માનવોની રોજરોટી ચાલે.

વળી, તમે પ્રજાના હિત માટે, દેશના હિત માટે ૫૬ હજાર કતલખાનાઓ ખોલવાની વાત કરો છો. પણ એ કેમ ભૂલી જાઓ છો કે ૫૬ હજાર કતલખાનાઓમાં લાખો-કરોડો ભારતીઓ જ ધરતીકંપાદિના ખપ્પરમાં ખૂંપી જશે. દેવનારનું એક જ કતલખાનું લાતુરમાં ધરતીકંપ લાવે તો ચોતરફ ફેલાયેલા ૫૬ હજાર કતલખાનાઓ શું દેશવ્યાપી ધરતીકંપાદિ આફતો ન લાવે ? અને એના દ્વારા થનારી હોનારતોમાં લાખો માનવો મરશે પછી પ્રજાનું હિત થવાની વાત જ ક્યાં રહી ? અબજો રૂ. નું નુકશાન થશે પછી દેશ સમૃદ્ધ બનવાની તો વાત જ ક્યાં રહી ? આવું કદાચ બને કે ન બને પણ જૈનશાસ્ત્રમાં આવતા કાલસૌરિક કસાઈના દ્રષ્ટાંતથી એ તો સાબિત થઈ જ ગયું છે કે આવી કૂર હત્યા કરનારાઓના મોત અતિ ભયાનક થાય છે. કાલસૌરિક છેલ્લી ઉંમરમાં ભયંકર પીડા પામ્યો. એને કાંટાની પથારીમાં સુવડાવ્યો ત્યારે ઊંઘ આવી. એના શરીરે વિષ્ટાનું વિલેપન કર્યું ત્યારે તેને ઠંડક થઈ. એને વિષ્ટા ખવડાવવામાં આવી ત્યારે તેની ભૂખ શમી. અતિ-અતિ ભયંકર મોત આ ઘાતકીઓનું થાય છે. આ સરકાર સમગ્ર પ્રજાને માંસાહારી બનાવીને ઘાતકી બનાવીને સરવાળે તો તે બધાને રીબામણ ભરેલા મોતની જ ભેટ આપે છે ને ? એમાં પ્રજાહિત ક્યાં રહ્યું ? ખ્યાલ રાખો કે માત્ર પશુઓ કાપનાર જ ખાટકી નથી પણ એ પશુઓનું માંસ વેચનારાઓ, તેને ખરીદનારાઓ, માંસ ખાનારાઓ એ બધા જ ખાટકી છે. હાય ! આ યોજના જો પાર પડે તો સંપૂર્ણ ભારતીય પ્રજા કસાઈ બની જશે.

એ દેશી-અંગ્રેજોના કુતર્કો અત્યંત વાહિયાત છે. વળી, આ અહિંસા-જીવદયા-પશુરક્ષાની વાત માત્ર જૈનો જ કરે છે, પરમાત્મા મહાવીર જ કરે છે એવું નથી. ગૌતમ બુદ્ધ, મહમ્મદ પયગંબર, મહાત્મા ગાંધી-આ બધા જ અહિંસાના પૂજારીઓ તરીકે જગવિખ્યાત છે. બુદ્ધે ભૂખ્યા સિંહ ઉપરની કડૂણાથી પોતાનું જ શરીર એ સિંહને ખાવા માટે ધરી દીધું. મહમ્મદ પયગંબર તો કહે છે કે “ઓ, માતા ! તું

તારા વહાલસોયા દિકરાને ખૂબ રમાડ, ખૂબ વહાલ કર, એના પર હેત વરસાવ, પણ ધ્યાન રાખજે કે કોઈ અનાથ બાળકોની હાજરીમાં તું આમ ન કરીશ. કેમકે એ બિચારા અનાથ બાળકોએ કદી માતાનું વાત્સલ્ય મેળવ્યું નથી. તને તારા દિકરાને વહાલ કરતી જોઈને એ અનાથોને ય પોતાની માતાની યાદ આવશે. અને એ બિચારાઓ ખૂબ દુઃખી થશે. એ અનાથ બાલુડાઓને દુઃખી કરવાનો તને કોઈ અધિકાર નથી. માટે એમની હાજરીમાં તારા દિકરાને ન રમાડીશ.” એ મહમ્મદ પયગંબરે તો મક્કા-મદીના હજ કરવા જનારા મુસલમાનોને ય કહ્યું છે કે “જોજો તમારા દ્વારા પવિત્ર ક્રિયા કરતા કીડી વિગેરે મરી ન જાય તેની ખૂબ કાળજી રાખજો. ઈસુખ્રિસ્ત અને મહાત્મા ગાંધીની અહિંસાની વાતો ય જગપ્રસિદ્ધ છે. એટલે આ જીવદયા માત્ર ત્રિલોકગુરુ, શાસનપતિ, દેવાધિદેવ પરમાત્મા મહાવીરદેવની જ છે તેવું નથી પણ તમામ ધર્મીઓ-ધર્મનેતાઓ આને સમર્થન આપે છે.

બાકી, આજે પશુઓની કતલ કરીને હૂંડિયામણ કમાવવાની લાલસાવાળા આ ઘાતકીઓ આવતીકાલે ગર્ભના બાળકોની પણ કતલ કરી-કરીને, એમના લોહી-માંસ-કીડનીઓ વેચીને હૂંડિયામણ કમાવવાના ધંધા કરશે. કદાચ પશુઓના કતલખાનાની જેમ માનવોના ય કતલખાના આવતી કાલે આ સરકાર કરી દેશે. ઘરડા પશુઓ, દુધ નહીં આપતા પશુઓ નકામા છે, દેશનું ઘાસ ખાઈ-ખાઈને દેશને નુકશાન કરનારા છે, દેશ માટે ભાર રૂપ છે માટે એમને કાપી નાંખવા જ સારા. આવું બોલનારા આ ગદારો આવતી કાલે વૃદ્ધ માતા-પિતાઓ, ગરીબો, ભિખારીઓ, લુલા-લંગડા, અંધો વિગેરે પણ દેશ માટે કોઈ કામ ન કરતા હોવાથી, દેશનું અનાજ ખાઈ-ખાઈને દેશને નુકશાન કરતા હોવાથી એ બધાના અંગ-ઉપાંગો કાપી-કાપીને, આંખ, કીડની વિગેરે વેચીને હૂંડિયામણ કમાવવાની યોજના ઘડતા લગીરે વાર નહીં લગાડે. એમને એ તો પૂછો કે, પશુઓ નકામા થવાથી જો કતલ કરવા યોગ્ય ગણાતા હોય તો જ્યારે તમે ઘરડા થાઓ, નકામા થાઓ, પેન્શન ઉપર ઉતરો ત્યારે તમારી ય કતલ કરવાની તમે મંજૂરી આપશો ને ?

ખરી હકીકત તો એ છે કે, પશુઓ પાસેથી મળતું દૂધ તો નફામાં છે, એની વધારે કિંમત નથી. મુખ્ય તો એ પશુઓ પાસેથી મળતા છાણ-મૂત્ર જ છે. એ અમૂલ્ય છે. અને ઘરડા પશુઓ પણ મરવાના દિવસે છાણ-મૂત્ર નામની બે અમૂલ્ય વસ્તુઓ તો આપે જ છે. માટે જ તેઓ ક્યારેય નકામા, ભારરૂપ બનતા જ નથી. મરતા મરતા ય એ માનવો ઉપર ઉપકાર કરતા જાય છે. “ફર્ટિલાઈઝરો અને જંતુનાશક દવાઓથી બળી ગયેલી, ખેતી માટે નકામી થયેલી લાખો હેક્ટર જમીનને ફળદ્રુપ બનાવવા માટે એક-માત્ર ઉપાય પશુઓના છાણ-મૂત્ર છે”. એવો આખા વિશ્વનો એકમત છે. એટલે પશુઓ દ્વારા તો એ ખેડૂતો પાછા સદ્ધર બની શકે છે. માટે જ પશુઓ અતિશય ઉપયોગી હોવાથી એની કતલ કરવાનો વિચાર પણ ન કરાય.

બાકી, આ ફર્ટિલાઈઝરોના પાપે તો ખેડૂતોની જમીન બળી જવાથી, નવો પાક ન થવાથી, શાહુકારોના દેવાઓ ચૂકવી ન શકવાથી, તે શાહુકારોની જોહુકમીથી થાકી જઈને આંધ્રપ્રદેશ અને મહારાષ્ટ્રના લગભગ ૨-૨ હજાર ખેડૂતોએ થોડાંક વર્ષો પહેલા આત્મહત્યા કરી. ધરતીનો તાત ગણાતો ખેડૂત ખેતીપ્રધાન દેશમાં જ ખેતી ન થવાને લીધે આત્મઘાત કરે એનાથી વધારે બીજી કઈ ગંભીર બાબત હોઈ શકે ? આ બધું પાપ પશુઓની કતલ કરવાનું જ છે. પશુઓ અને તેના છાણ વિગેરે ઉપર તેઓ જીવતા હોત તો આ અવસર ન આવત.

કરોડો હિંદુઓના અતિપ્રિય મહાભારત ગ્રંથમાં મહર્ષિ વ્યાસે નાનકડી કથા દ્વારા ખૂબ જ માર્મિક વાત કરી છે. એક વાર લક્ષ્મીદેવી એક વૃદ્ધ ગાયમાતા પાસે આવીને કહેવા લાગ્યા કે ‘તમે આ વિશ્વનું અતિપવિત્ર પ્રાણી ગણાઓ છો. મારે તમારામાં નિવાસ કરવો છે. તમારામાં રહેવાની મને જગ્યા અને

અનુમતિ આપો.’ વયોવૃદ્ધ ગાયમાતા હસીને કહે છે કે, ‘લક્ષ્મીદેવી ! તમે અમારામાં રહો એનો કોઈ વાંધો નથી. પણ અમારા શરીરમાં કોઈ જગ્યા ખાલી નથી. માત્ર મારા પૂંછડામાં જ ૩૩ કરોડ દેવો વસે છે પછી હું તમને ક્યાં રાખું ? છતાં તમારી ઘણી જીદ છે તો આવતી કાલે તમને જવાબ આપીશ.’ બીજે દિવસે લક્ષ્મીદેવી પાછા આવ્યા. ગાયમાતા કહે, ‘અમે બધી ગાયોએ ભેગી મળીને ખૂબ વિચાર કર્યો. બીજું તો કોઈ સ્થાન ખાલી નથી. એક સ્થાન ખાલી છે. પણ એમાં તમને રહેવું નહીં ગમે માટે એ વાત જવા દો.’ લક્ષ્મીદેવીના અતિ આગ્રહથી ગાયે કહ્યું કે, ‘અમારા છાણમાં હજી સુધી કોઈએ નિવાસ કર્યો નથી. તમે ત્યાં રહી જાઓ.’ તે દિવસથી લક્ષ્મીદેવીએ છાણમાં રહેવાનું શરૂ કર્યું.

“લક્ષ્મી છાણમાં વસે છે” એમ કહીને વ્યાસમુનિ સૂચન કરે છે કે, “ભારતની સમૃદ્ધિ, ભારતની આબાદી છાણને આભારી છે.”

આ એકદમ નગ્ન સત્ય છે. જો પશુઓ બચે તો તેમનું પુષ્કળ છાણ મળે, તેનાથી જમીન અતિશય ફળદ્રુપ બને અને તેનાથી મબલખ પાક થાય. પરિણામે ભારતની પ્રજાને અનાજ સસ્તામાં સસ્તું મળે. એક પણ ભારતીય જન ભૂખ્યો ન ઉંઘે. વધેલા અનાજની નિકાસાદિ દ્વારા હુંડિયામણ આકાશને આંબે. ભારત અતિસમૃદ્ધ રાષ્ટ્ર બની જાય. પણ આવું થાય તે ગોરાઓ ઈચ્છતા નથી. અને તેથી જ કતલખાનાઓ વિગેરે દ્વારા રાષ્ટ્રનું ભાવી આંધળું કરી નાખવાના પેંતરાઓ રચે છે.

તુલસી તો કહે છે કે, ‘તુલસી હાય ગરીબ કી, કભી ન ખાલી જાય. મુઆ ઢોર કે ચામ સે લોહા ભસ્મ હો જાય.’ ગરીબની કે પશુઓની હાય નિષ્ફળ ન જ જાય. એ મોટી હોનારત લાવ્યા વિના ન જ રહે.

ભારતભરમાં થયેલા જબરદસ્ત આંદોલન સામે છેવટે આયોજન પંચ ઝુકી ગયું. દેશની પંચવર્ષીય યોજનામાં કતલખાનાની યોજનાનો સ્વીકાર નહીં કરીએ એવી ખાતરી આપી. આનો યશ મને નથી. હું તો નિમિત્ત માત્ર છું. આ વિરાટ કાર્યમાં અમદાવાદના સક્રિય કાર્યકરો મુકેશ પટેલ અને પરેશ ધારશીએ મહત્વનો ભાગ ભજવ્યો છે. નવરંગપુરાના સંજય અને ધર્મેશ એ બે ભાઈઓએ પણ કમાલ કરી છે. આ કાર્યની સફળતાના મુખ્ય હક્કદાર હરીન પાઠકને મારી પાસે લાવનાર આ બે ભાઈઓ જ હતા. તે બે ય જણ લોકસભાના ઠ.ઠ. હરીન પાઠકના અંગત માણસો છે. મારા શિષ્યોમાં ચારેબાજુ, આ બધું મેટર મોકલાવવા ઘણી મોટી જવાબદારી અદા કરનાર મુનિ પરમહંસ વિ. એ પણ મને ખૂબ જ સહાય કરી છે. ૧૭૫ પાનાના અંગ્રેજી લખાણને વાંચીને, તેમાંની મહત્વની વિગતો મને જણાવીને, તે મહત્વના વાક્યો-ફકરાઓને ગુજરાતીમાં ફેરવીને મુનિ નયરક્ષિત વિ.એ પણ મને ખૂબ મદદ કરી છે. એ તો મારા શિષ્યો હોવાથી મદદ કરે એ સ્વાભાવિક છે. પણ એ સિવાય સમગ્ર જૈન સમાજે, જૈન આચાર્યોએ આ મિશનમાં સક્રિય ભાગ ભજવ્યો છે. આ સફળતાનો યશ આ તમામને ભાગે જાય છે. હું તો નિમિત્ત માત્ર બન્યો છું.

જૈન શાસ્ત્રોમાં એમ કહેવાય છે કે, કોઈપણ મોટા કાર્યો કરવા માટે, સિદ્ધિઓ મેળવવા માટે સૌ પ્રથમ મંગલ કરવું જોઈએ. જીવદયા-જીવકરૂણા એ સર્વોત્કૃષ્ટ મંગલ છે.

મને લાગે છે કે, ભારત સરકારે અબજો પશુઓની હત્યાની યોજનાને બંધ રાખવા દ્વારા એ અબજો પશુઓની દુઆ મેળવી છે એ આ ભારત દેશ માટે સર્વોત્કૃષ્ટ મંગલ છે. હવે ભારતનો વિકાસ સાચા અર્થમાં ખૂબ જ ઝડપથી થશે. કતલખાનાઓ બંધ થવા એ પ્રથમ મંગલ થયું. બીજી બાજુ મુરલી મનોહર જોષી વિગેરેના પ્રયત્નોથી સુપ્રિમે શિક્ષણમાં ધર્મને દાખલ કરવાનો નિર્ણય કર્યો. સુપ્રિમે જાહેર કર્યું કે, ૫૫ વર્ષના આઝાદીના ઇતિહાસમાં ગુંડા-મવાલીઓ-બ્રષ્ટાચારીઓ અને વ્યભિચારીઓ જ પાક્યા છે. એનું એક માત્ર કારણ શિક્ષણમાં ધર્મનો અભાવ છે. બિનસાંપ્રદાયિકતાના નામે ધર્મ વિનાનું શિક્ષણ

રાખ્યું. પરિણામે નવી પેઢીમાં સંસ્કારો ન પડતા તેઓ અધમ પાડ્યા. એટલે હવે ભારતની નવી પેઢીને બચાવવા માટે શિક્ષણમાં ધર્મનો-ધર્મકથાઓનો પણ અભ્યાસ કરાવવામાં આવશે. હિંદુ-જૈન-બૌદ્ધ-મુસ્લિમ વિગેરે તમામ ધર્મમાં જે સારી વાતો હશે તેને શિક્ષણમાં દાખલ કરાવવામાં આવશે. આ અદ્ભુત નિર્ણય એ ભારતની પ્રગતિનું બીજું પગથિયું છે એમ મને લાગે છે. અને હવે જો કાશ્મીરનું સમાધાન થશે તો એ ભારતના વિકાસનું ત્રીજું પગથિયું બનશે.

અત્યાર સુધીમાં કાશ્મીર માટે ભારતે અબજો-અબજો રૂપિયા ખર્ચી નાખ્યા. હજી ય એ ખર્ચ ચાલુ છે. આમાં જ ભારતની ઘણી સંપત્તિ ખર્ચાઈ જતા એ સંપત્તિનો દેશ માટે, પ્રજા માટે વિશેષ ઉપયોગ થઈ શક્યો ન હતો. પણ હવે નજીકના જ સમયમાં કાશ્મીરનું સમાધાન કદાચ થઈ જશે. ભલે, એમાં કદાચ થોડુંક ગુમાવવું પડશે. પણ એ પછી સંપૂર્ણ શાંતિ થઈ જવાથી સંપત્તિનો ઘણો મોટો પ્રવાહ પ્રજા તરફ વળશે. તેનાથી દેશને, દેશની પ્રજાને ખૂબ જ લાભ થશે.

‘કાશ્મીર ન જ આપવું’ એવી જીદમાં આપણે હજારો ભારતીયોની કતલ સહન કરવી પડી. આતંકવાદ અટકાવવા મોટા પ્રમાણમાં લશ્કર અને તેની પાછળનો ખર્ચ આપણને ભારે પડી ગયો. એટલે હવે તો ‘સર્વનાશ સમુત્પન્ને અર્ધ ત્યજતિ પંડિતઃ’ એ ન્યાયે કાશ્મીર ગુમાવીને પણ એ પછીના જબરદસ્ત લાભો મેળવી લેવા જોઈએ. બાકી, એ સિવાય તો બીજા ૧૦-૧૫ વર્ષ પસાર થશે તો ય આ પ્રશ્નનો અંત નહીં આવે.

જો આ કાશ્મીરનું સમાધાન થઈ જાય તો નક્કી માનજો કે, હવે ભારતનો ઉદયકાળ આવી ગયો છે.

એક મહત્વની વાત એ કે, આ એક કાર્યમાં સંપૂર્ણ સફળતા મળી ગયા બાદ હું હવે ચૂપ નથી બેસવાનો. મારી ઈચ્છા છે કે, ‘હવે આ દેશમાંથી કોમવાદને સંપૂર્ણ ખલાસ કરવો.’

અત્યારે, આ દેશ ભારત કે ઈન્ડિયા વિગેરે શબ્દોથી ઓળખાય છે. પણ સુભાષચંદ્ર બોઝ તો ‘જય હિંદ’ બોલતા હતા. ખરેખર, આ દેશનું નામ હિંદ રાખવું જોઈએ. અને એમાં રહેનારા હિંદુ-જૈન-બૌદ્ધ-મુસ્લિમ વિગેરે બધા જ પહેલા ‘હિંદી’ તરીકે ઓળખાય. ‘હિંદી’ તરીકે બધા જ એક બને. હિંદુ-મુસ્લિમ તરીકેના ભેદભાવ ભૂલી જાય. કોમવાદ અંગ્રેજોએ ઊભું કરેલું ભયંકર કાવતરું છે. અને લગભગ ૧૦૦ વર્ષથી એ કોમવાદમાં દેશને ઘણું-ઘણું નુકશાન થઈ ગયું છે. બાબરી મસ્જિદ, ગોધરાકાંડ વિગેરે પ્રસંગો જગપ્રસિદ્ધ છે. જો આ કોમવાદ દૂર થાય અને સંપૂર્ણ ભારતીય પ્રજા હિંદ દેશની ‘હિંદી પ્રજા’ તરીકે એક બને તો હિંદ દેશના સુવર્ણયુગનો શુભારંભ થાય.

નોંધ :

વિદેશીઓના માંસની પુષ્કળ માંગ વચ્ચે, મિટ લોબી ઘણી મજબૂત હોવા છતાં, દુઃશક્ય ગણાતા ૫૬,૦૦૦ કતલખાના બંધ રાખવાના કાર્યમાં જવલંત સફળતા માત્ર એક જ મહિનાના પરિશ્રમ બાદ મળતા મને ખૂબ જ સંતોષ થયો છે. લાખો-કરોડો જીવોને બચાવ્યાનો અનેરો આનંદ મારા હૃદયમાં સમાતો નથી.

• • •